

प्रस्तावना।

आ उपदेश मासाद् ग्रंथ स्वरेवर प्राप्ताद् एवज्ञे महेशनी गरम सोर तेवो डे. महेशनी अंदर जेप जेप उच्चे चक्रीए तेप तेप हवा मरुश विनेप तेमम स्वच्छता अने गुदला पण विशेष होय डे, तेप आ ग्रंथमा कर्ता थी विनयज्ञश्चीमूर्खि आगळ आगळ आत्माने विशेष विनेप हितकारक तेमज युच्छिना विप्रमा पण आगळ वधना मनुष्यो समजोने केनु रहस्य धारण करी शके एवं व्याख्यानो दाखल कर्या डे. कर्ताए अनेक ग्रंथोनु वांचन चहु सारी रीने करेसु होय एम आ संग्रह सप्त बतावी आये डे. व्याख्यानोग तो तेमना इदप्रमाणं स्मीज रहेज्ञे हजो एम जणाय डे. दरेक व्याख्यानमां केनी अंदर जीवेज्ञा विषयने अनुकूल कथाओ दाखल करी ते विषयने वहुन हृद करेज्ञो डे. वांचनार पंखुओने गंभन साये झान मडे तेवा सरल अने सुंदर उपायनी कर्ताए योनना करेज्ञी जणाय डे..

आ विज्ञानी अंदर अप्ये १५ मार्थी ?ए मा मुशी पाँच स्थंनोनु एवज्ञे ७५ व्याख्यानोनु जापानार आर्हु डे. आ व्याख्यानो भप्पना स्थंनोनी अंदरना व्याख्यानो करता स्वगनग दोदा भोय होवायी आ विज्ञान वीजा वीजा विज्ञान करता दोदो जाहेरो ययो डे. दरेक व्याख्यानमां जे जे सूत्र के ग्रंथोनी सहादतो कर्ताए आयी डे ते अपे मूळ अने अर्थ सहित दाखल करेज्ञी डे के नेवी वांचहाने ते शोषनामा प्रपासपां छकरहुं पदे तेप नपी. जापामां कहेज्ञा छुहा चेपाइ पण तेना अर्थ साये झर्तीने समजाज्ञा डे. दुँखमां दरेक रीने आ विज्ञान वधारे उपयोगी यहु पदे तेवो प्रयन्त करेज्ञो डे.

आ विज्ञानी अंदर आप्तवार्मा आवेशा ७५ व्याख्यानोमा एवज्ञा वथा जुदा जुदा विषयो कर्ताए दाखल करेज्ञा डे के ते दरेकनां नाम मात्र ज्ञानवां पण अनु-प्रयणिक्य जेऽस्युन्न पूर यह जाप तेप डे, तेयी तेने माटे आ साये आपेज्ञी अनुकूल-प्रयणिक्य सायंत वांची ज्ञानी ज्ञानामण करवामां आवे डे; पर्तु तेनी अंदर खाम ध्यान आप्तवा ज्ञापक विषयो शा शा डे केनु मात्र दुँकामां दिग्दर्शन ज्ञावीए डीए.

व्याख्यान ३१५-३२५ ने ३५? मां झानपर्चवपी, वाचिकी पुनम अने माँन प-क्षदर्शीए पण पर्वनीकथाओ ते पर्वनु आराधन करनारनां दृष्टते सहित आप्तवार्मा आ-वेज्ञी डे. व्याख्यान ३१७ मार्था घनानु चरित्र आपेसु डे के जे शालिच्छना घनेवी

ने विर्याचारनुं तो बोझकुच याकीपांज डें, ते पण हवे पडीना विजागमां आवारा डे. आ १० व्याल्यान र्षीको १२ छानाचार संबंधी, १० दर्शनाचार संबंधी, ५ चांदिचाचार संबंधी जे १० नवाचार संबंधी डे. तपाचारना चार जेदो र्षीकी मथमना पण जेदनु स्व-स्वय इमां आपेक्षु डे. आ १० व्याल्यानोनी अंदर अनेक दुकीकनो साप स्थान झाप्या लापक रामायशमा आवी डे. व्या. ४६५ मां कुम्हज्जिक भावकर्तु इट्टीत ने व्या. ४७० मां जोगसार भेष्टीनु दृष्टि लेपन व्या. ४७१? मां लेप भेष्टीनु दृष्टि वाच-शा लापक डे. लेप भेष्टीना इट्टीतयां भण मकारनां (कुःखगर्जित, मौहगर्जित, छान-गर्जित) द्विग्रन्थनु स्वस्य सारी रीते सपनायेकु डे. व्या. ४७५ मां धर्मतु स्वस्य पांच म-कारनां अनुष्ठान विंगे राम वाचवा लापक डे. चास्त्रिना इच्छक मुनिमहाराजाओप-पण चास्त्रिचारना स्वरूपशब्दा ५ व्याल्याननी अंदर रामिति गुप्तिनु वतावेसुं स्वरूप ने लेनी। उपर आपझा दृष्टिते वाचवा लापक डे. व्या. ४७४ मां स्त्रीचत्रि वतावी आ-र्थु डे. उदा उदा अनेक व्याल्यानोर्मा कुमारपाल महाराजा अने भी हेमचंद्राचार्यनो संबंध आवेस्तो डे. एकेदूर रीते आ आगेगा विजाग जेन शाश्वता रहस्योदी जरपुर होवाने स्थिति ते सार्थक वाचवा लापक डे. डेवा मात्र नमुना तरीके केटझाक व्याल्या-नोनी दुकी हकीकत अहो मनाववामो आवी डे.

आ दरेक व्याल्याननी अंदर आपझी इरेक मानी मोठी कथाओ रसीक होवाची वाचना वीनि उन्धन कर लेवी डे. जापांतर करवामो तेनी रसीकता जालवी रामवा उपर पुर्ण ध्यान आपवामां आव्यु डे. अपे आगातु जणावी गया डी४ ते मध्याणे ड्वा अंद्रनी जेट्टी प्रतो मली शंके डे ते व्यापे एट्टी श्वी अगुद होय डे के तेनु जापांतर कोइना विभास उपर करावीने ड्वावी शकाय तेप नवी. तेवी कोइ पण प्रकारनी भूम न धवा माटे पननो प्रयत्न करवामां आव्यो डे, डेवा कोइ स्थानके तेवी ज्ञान इट्टिगोचर थाप तो नेने माटे कूपा करी अमारी तरफ अखी मोक-झवा हुण करवी के जेवी नेने पांड वटिन उपाय झेवामो आवरो.

आनी पडीनो पांचमो विजाग के जेनी अंदर आ अंग पूर्ण धवानो डे ते हवे थोका बगवनमां धहार पामवामां आवशे. त्सार पडी पहेज्वो विजाग के जेनी अंदर चार अंगनुं जापांतर पणी भ्रजोवाङ्कु प्राण धेष्टेसुं डे, वली तेनी कोती हास्तमां पँडी पण शाकनी नवी, ते आमाग तरफदी व्याग जापांतर करावी अक्षरशः तपासीनि प्रगट करवामां आवशे, ते कार्य पण थोका बगवनमांज जेन धेवुओनी समक रलु करवा इच्छा

ठे के जेथी पांचे विज्ञाग के जेनी अंदर एक बर्फना दिवसो जेठज्ञा [३६८] व्यास्त्यानो ठे, अने जेमां सुपारे ५७० उपरांत नानी मोटी कथाओ ठे, तेझो अपूर्व संग्रह एक साथे जैन बंधुओने हस्तगत थइ शके,

आ विज्ञाग वहार पास्ता वहु लात्रो वखत व्यतीत थयेहो ठे. कारण के तेने वे भेसोमां उपावीने पूरो करवो पड़यो ठे. प्रथमना ३० फारमो मुवङ्गमां जागदीश्वर भेसर्वा उपाव्या ठे, तेमां तेमणे वेखत घणों काढ्यो अने पाउलनो जाग ताकीदे पूरो करी ओपे तेम न द्वार्गयुं, तेथी पांडज्ञो अर्थ विज्ञाग जावनगर आनंद भीर्णीग भेसमां उपावी ताकीदे संपूर्ण करवामां ओवस्तो ठे. हवे पडीना विज्ञागमां तेचो विज्ञंब थवानो बीझकुञ्ज संजब नयी.

आ विज्ञाग प्रथमना ३ विज्ञागो करतां वहु वर्धी जवाथी किंमतमां काँइक वथारो करवो पड़यो ठे, परंतु ते प्रयास अने खर्चादिकलुं प्रमाण गणतां वथारे नयी, एप सहेजे समनी शकाय तेवृं ठे.

आ विज्ञागमां अपेक्षा अमूर्ख्य रहस्य विपरेनुं दिग्दर्शन करावी आ प्रस्ता-
वना समाप्त करवामां ओवे ठे. ते साथे आशा राखवामां आवे ठे के जो आ साथे आपेक्षी अनुक्रमणिका साथंत वांचवामां आवरो, तो पडी आ ग्रंथनी अमूर्ख्यतानुं स्वयमेव जान थये, अने तेथी ग्रंथ वांचवा झज्जवाशे के जेथी अपारो प्रयास अवउप फळिनूत थये. तथास्तु.

संक्ष. १९६५
अषाढ़ शुद्ध १५

श्री जैन धर्म प्रसारक सभा.
जावनगर.

श्रीउपदेशप्रासाद भापांतर भाग ४ थो.

स्पंभ १५. थी १०. ना

द्यारुपान २११ थी २५५ थुपीनी

अनुक्रमणिका।

स्पंभ १६. मो.	
द्यारुपान २११ सुं.	
द्यारुपान २१२ सुं.	
द्यारुपान २१३ सुं.	
द्यारुपान २१४ सुं.	
द्यारुपान २१५ सुं.	
द्यारुपान २१६ सुं.	
द्यारुपान २१७ सुं.	
द्यारुपान २१८ सुं.	
द्यारुपान २१९ सुं.	
द्यारुपान २२० सुं.	
द्यारुपान २२१ सुं.	
द्यारुपान २२२ सुं.	
द्यारुपान २२३ सुं.	
द्यारुपान २२४ सुं.	
द्यारुपान २२५ सुं.	
द्यारुपान २२६ सुं.	
द्यारुपान २२७ सुं.	
द्यारुपान २२८ सुं.	
द्यारुपान २२९ सुं.	
द्यारुपान २३० सुं.	

विवेदित कलाई-करित मुनिनी द्या ...	५५
द्यारुपान २२१ सुं.	
द्यारुपान २२२ सुं.	
द्यारुपान २२३ सुं.	
द्यारुपान २२४ सुं.	
द्यारुपान २२५ सुं.	
द्यारुपान २२६ सुं.	
द्यारुपान २२७ सुं.	
द्यारुपान २२८ सुं.	
द्यारुपान २२९ सुं.	
द्यारुपान २३० सुं.	

व्याख्यान २२९ मुं.

पांच कारण-परदृश संवाद ने निर्णय १०३

व्याख्यान २३० मुं.

भावीमात्र अन्यथा न थका उपर रा-
वणों प्रबंध-नियति ने उद्ध-
मनु द्वारा १०८

व्याख्यान २३१ मुं.

सालादि वास्तो करतो रखन्तु बचवानपणुं.
मनिनी ने रुद्रवेशने संवेष... ११६

व्याख्यान २३२ मुं.

पांच कारण भव्यापीज कार्यसिद्धि पापादे
ते उपर भुजक्षुमारनी कथा... १२०

व्याख्यान २३३ मुं.

एश्वर्यना विचारनी पण इुलंगता-कालि-
कावाये ने शालिवाहनो संवेष १२९

पुण्ड्रेन मनुष्यो कोइ पण उपमाने ला-
यह नदी ते उपर विश्वानोनी
वार्षीनो विद्वान् १२६

व्याख्यान २३४ मुं.

हृष्टवंश ने भाववृद्ध-शीतलाकार्यनो
वरंप-गुरुवंशन्तु द्वरप ... १२५

व्याख्यान २३५ मुं.

हृष्ट विश्वास्तु लक्ष्म १२३
रित्यु रुदी वरदार दामडि दामण १२५

व्याख्यान २३६ मुं.

वृद्ध विश्वास्तु लक्ष्म १२३
रित्यु रुदी वरदार दामडि दामण १२५

व्याख्यान २३७ मुं.

उर्द्देश्ये अदेव वार प्रशासन मनु-
ष्ये दक्षी हृष्ट हृष्ट दर्शने १२७

व्याख्यान २३८ मुं.

हृष्टहे रित्ये देशस्त्रील दामण वि-
न्दी हृष्ट १२९

व्याख्यान २३९ मुं.

अनुष्टे विश्व-दृश्यानी दामण ... १२९

व्याख्यान २४० मुं.

दुंडक मत विदे-वगधूलिका अच्यवनमो
कहेली तेनो उत्पत्ति... ... १३९

स्थंभ १७ मो.

व्याख्यान २४१ मुं.

कोप विदे-अमरदत ने मिश्रानंदनी कथा १६९

व्याख्यान २४२ मुं.

मात विदे-शाकुशलिनु द्वात १५८

व्याख्यान २४३ मुं.

माशपिंड विदे-अशादभूते मुनितु द्वात १८१

व्याख्यान २४४ मुं.

लोभ विदे-सागर घोड़ीनु द्वात १५०

व्याख्यान २४५ मुं.

लोभनी शृदि विदे-सुभूषकीनु द्वात १५१

व्याख्यान २४६ मुं.

कोपपिंड औने मानपिंडना अपालायणा
विदे दृष्टीत्युक्त कर्णन २००

व्याख्यान २४७ मुं.

सोभपिंड विदे-दृष्टीत्युक्त २०१

व्याख्यान २४८ मुं.

दशमा अद्वा पश्चशालाना दश भेद-
तेनु फल-दृष्टीत्युक्त २१०

व्याख्यान २४९ मुं.

उत्तर्युग ग्रत्याख्यानना दश भेद ... २१८

दामप्रक्तु द्वात २२१

व्याख्यान २५० मुं.

दृश्य दंडन करवानु फल मस्त्यादनी कथा २२४

व्याख्यान २५१ मुं.

मीन एशरदीनी कथा-(हुक्क घेठ) २१०

व्याख्यान २५२ मुं.

दृश्यहिमां दश ने दरका विदे-मानापा-
र्दीनी कथा... २१८

ध्यारध्यान २५३ मुं.	
प्राचलना भेद २४६	
जल अभिवृत्त रक्षण २५२	
ध्यारध्यान २५४ मुं.	
भ्रात्या इत्यजगता विषे-संखयी-	
उप योग्याद्यतु रक्षण ... २५१	
ध्यारध्यान २५५ मुं.	
पर्वती आवातनाद्यु उच्च-योग्याद्यतु	
आगामी इतीर २५८	
स्वंभ १८ मो.	
ध्यारध्यान २५६ मुं.	
इत्याचारा"-प्रथम शब्द सामे अ-	
आर्य स्वर २११	
जगदास्तु रक्षण २१६	
ध्यारध्यान २५७ मुं.	
स्वाध्याय उद्यतु स्वरूप-सामी रक्षण-	
सोकुर २१९	
ध्यारध्यान २५८ मुं.	
यो विनाचार-स्पृहमत्र प्रशंस ... २७६	
उद्द आवार्यतु रक्षण २७१	
ध्यारध्यान २५९ मुं.	
यो ब्रह्मान आचार-वे विविलि-	
आर्य रक्षण २८२	
नव ने ब्रह्मान उपर इत्याचाराद्यी कथा २८५	
ध्यारध्यान २६० मुं.	
यो उपायन बहन आचार-योग्यहन	
ब्रह्मानी अने उपायन बह्यहनी	
आवृत्यकामी विद्व २८८	
ध्यारध्यान २६१ मुं.	
उद्द ब्रह्मान-माटनुस मुनितु रक्षण २९४	
ध्यारध्यान २६२ मुं.	
गोगहनने रिर करना उपर ग्रन्था	
मिन्द्र अव्यक्ताद्यनी कथा	
(शान विनहसीनी नाम) ... २९७	

ध्यारध्यान २६३ मुं.	
शोषमो अर्ननद्व वामे इत्याचार-इत्यनदा-	
ता गुणो अशलाप न करता विषे ३०२	
/ एहा निन्द्व रोहुतानी कथा ... ३०३	
ध्यारध्यान २६४ मुं.	
स्वेच्छन न खोलता विषे एहो इत्याचार-	
तेवा शीर भेद ३१०	
इत्यारप्यवृत्तु रक्षण ३११	
अशोक रामानु रक्षण ३१३	
विद्यापत्तु रक्षण ३१५	
एक आद्यननी कथा ३१६	
ध्यारध्यान २६५ मुं.	
अद्यानिन्द्व ठातमो इत्याचार ३१७	
हेमन्तसूतिं रक्षण ३१७	
आराधनी भण्णतार भरदातु रक्षण ... ३१९	
कुरुतीक भावतु रक्षण ३२०	
ध्यारध्यान २६६ मुं.	
सूत्राये अनिन्द्व आठमो आचार-अभय-	
देवसूतीरो कथा-स्वंभन पार्श्वनाय ३२४	
ध्यारध्यान २६७ मुं.	
द्वामात्रम भुजीना सम्यग् अर्य करवाविषे	
भुजक मुनितु रक्षण ३२१	
भेतीतु रक्षण ३२३	
ध्यारध्यान २६८ मुं.	
" दर्शनाचार "-यहो विद्वाक आचार ३२५	
/ दीर्घा विन्द्व गंगाचार्यतु रक्षण ... ३२७	
ध्यारध्यान २६९ मुं.	
विकाशी वीजो दर्शनाचार ३२३	
भुजक दिव्यतु रक्षण ३२३	
/ बोद्ध विन्द्व अभयित्र मुनिनी कथा ३२५	
ध्यारध्यान २७० मुं.	
विद्विशेषिता भीजो दर्शनाचार-ते उपर	
गोगहन रेहीनी कथा ... ३२५	

स्थंभ १० मो.

व्यारब्यान २७१ मुं.

अमूदशिं चोयो दर्शनाचार ३५५
ले॒र धैंतु इष्टात तदत्पति ब्रण प्र-
कारना वैराग्यतु स्वस्प ... ३५६

व्यारब्यान २७२ मुं.

प्रगता नामे पाचमो दर्शनाचार ... ३५७
कामदेव धावकर्णी कथा ३५८

व्यारब्यान २७३ मुं.

धर्मी जीवोनी प्रशस्ता वरवा उपर हेम-
चंद्रसूरीनो प्रवय ३५९

व्यारब्यान २७४ मुं.

रिपीकरण-छठो दर्शनाचार ३६०
कुमारपाठ राजनो प्रवय (स्त्रीचारित्र) ३६१

व्यारब्यान २७५ मुं.

कुमारपाठ्ने रियर करवा हेमवश्वार्ये
फहेड़ प्रमेतु तांचिद स्वस्त्र ३६२

व्यारब्यान २७६ मुं.

साप्तनवानास्य राममो दर्शनाचार ... ३६३
कुमारपाठ्नु इष्टात ३६४
पर्वतिका श्रीए छर्तु परिवालस्त्र ... ३६५

व्यारब्यान २७७ मुं.

प्रसादना नामे आटमो दर्शनाचार ... ४०१
धर्म प्रसादना प्रसादस्त्र ४०१
इ॒र मुनीनो अपर्यंघरक कथा ... ४०२

व्यारब्यान २७८ मुं.

" बारिद्वाचार "—दर्शनकिंति ... ४०३
वरदान चृष्टिनु इष्टात ४०४

व्यारब्यान २७९ मुं.

भाषा समिति-श्रीजो चारिद्वाचार ... ४१०
रजा साथीनु इष्टात ४११

व्यारब्यान २८० मुं.

एवगा समिति-श्रीजो चारिद्वाचार ... ४१२
भनशमां सामुन्ह इष्टात ४१३

व्यारब्यान २८१ मुं.

चोयो पांचमो चारिद्वाचार ४१४
स्थानिल भूमिना दश गुणो-१०२४ मेद ४१८
बने आवारपर लघु इष्टातो... ... ४२०

व्यारब्यान २८२ मुं.

श्रग गुप्ति १-७-८ चारिद्वाचार ... ४२१
मनोगुप्ति उपर जिनदार ऐश्वीनु इष्टात ४२२
विष्णुसे उपर अन्य शाकनु इष्टात ... ४२३
काष्ठगुप्ति उपर एक मुनिनु इष्टात ... ४२४
दगे गुप्ति उपर एक मुनिनु इष्टात ... ४२५
चारिद्वाचार विषे उपहार ४२६

व्यारब्यान २८३ मुं.

" तपाचार " सेपारिनु इष्टात-तेना
विवित्र प्रकारना अभिप्राहो... ४२७

व्यारब्यान २८४ मुं.

तपत्त्वानु इष्टस्प-तेना वार मेद ... ४३३
पहेलो अनशन तपाचार ४३५
यत्तर प्रकारना मरणो ४३६
अनशन तार उपर अन्य मुनिनु इष्टात ४३९

व्यारब्यान २८५ मुं.

उनोदी श्रीजो तपाचार ४४१
शांतताशेष श्रीजो तपाचार ४४३
इष्टप्रहरीदु इष्टात ४४४

१० मो स्थंभ संपूर्ण.

किम्मत सं. २).

श्री उपदेश प्रासाद भाषांतर.

भाग ४ थो.

स्थंभ १५ मो.

व्याख्यान २११ मुं.

(जुहारनु स्वरूप.)

“ चेतते वर्णे परस्पर जुहार करवाना स्थितिमी उत्पत्ति । ”

अन्योऽन्यं जनजोल्कारा भवति प्रतिपत्त्वगे ।

तत्स्वरूपं तदा पृष्ठं पुनर्जगाद् साधुपः ॥ १ ॥

भावार्थ—पठाने दिवसे भातःकाले लोको परस्पर जुहार करे छे, तेनुं स्वरूप राजाएः पृष्ठयुः एट्ले गुरु महाराज फर्जिने बोल्या के—

हे संशति राजा ! परस्पर जुहार करवामां एक हेतु ए छे के गौतम भणधरने अमावास्या (दीवार्धी) नी रात्रिना शांत भागे केवलज्ञान उत्पन्न थपुं. तेपी प्रभाते नवा राजानी जेम तेने सर्वे गणधरोए आवीने बाँधा, तेपी प्रणामनो विधि शरु थपां. हवे वीजो हेतु सांभारोः~ पूर्वे अ-वंती नगरीमां धर्म नामे राजा हतो. तेने नमुचि नामनो शधान हतो. एक दिवम ते नगरीमो मुनिसुघनस्वामीना शिष्य श्रीमुखतस्त्रि पथार्या. तेने बद्दन्त फरता भाटे नमुचि प्रथानने साथे लड्ने श्री धर्मराजा त्यां गयो. देशना समये ते सचीवे आ शमाणे वाद क्यों के “आ रक्ळ विष्व स्वप्न जेतुं छे, जीव नाश पामवार्धी सर्वे नाश पामे छे, जीव कांइ परलोकमां गति पामतो नर्थी अ-थांत् जीव ते पंचभूतना पिंडतुंज नाम छे, अने परलोक नर्थी.” आ प्रभाणे पोताना भतने रथापन फरता सचीवने स्तरिना शिष्य जीती लीयो. त्यार पछी क्रोधने वश थड्ने रात्रिने वसते हाथमां तरवार लड्ने ते निर्दय सचीव ते मुनिने हणवानी इच्छापी तेनी पासे गयो. ते वसत शासनदेवीप् लेने स्तंभित क्यों; जाणे भित्रमा आब्दल्यो होय तेवी स्थितिमो भातःकाळे राजा विग्रेरए लेने जोयो. पछी शासनदेवीने अने गुरुने सरमार्दीने राजाए तेने मुक्त कराव्यो. पीर लोकोए लेने घणो धिक्कायों, तेपी लज्जा पार्हीने ते नगरमार्दी नीपर्ही नमुचि भमतो भमतो हस्तनापुर गयो. ते नगरमा पद्मोत्तर नामे राजा हतो. लेने उत्तम शिपत्त्वी

शोभित ज्याळादेवी नामं पट्टराणी हती. तेआनं विष्णुकुमार अनं महापद्म नामे वे पुत्रो हता. राजाएँ विष्णुकुमारं राज्यपद आप्युं, अनं नाना पुत्रं योवराज्यपद आप्युं.

अन्यदा नमुचि प्रथानं पोतानी कआकुशब्दता युवराजने देसाई, तेथी हयं पामीने तेणे नमुचिने पोतानुं प्रथानपद आप्युं. एक वस्त ते नमुचिए सिंहरथ नामना मोटा योद्धाने जीत्यां, तेथी संतोष पामेला युवराजे तेने वरदान आप्युं. नमुचिए ते वरदानने धाषण रूप रसाव्युं. एक दिवसे ज्याळादेवीए हर्षंथी रथ यात्रा करवानी इच्छावडे सुवर्ण अने रत्नांथी शोभित जीनरथ कराव्यो, ते वस्ते तेनी शोके इर्प्यांथी ब्रद्वरथ कराव्यो. पद्धी ते वंने रथो रस्तार्मा परस्पर सामा मल्या. ते वंनेनो वादविवाद थयो. वंने पक्षमांथी कोइ रथ सेंचनार पुरुषो वीजा रथने मार्ग आपी आगळ चाल्या नहीं, त्यारे केशनी निघरिने माटे राजाएँ वंने रथने पाढा बळाव्या, पट्टले महापद्म आवी रीते पोतानी मातानुं अपमान करेलुं जोइने पोताना मनमां दुःखी थयो अने परदेश चाल्यो गयो. ते अनुक्रमे चक्रवर्ती योग्य समृद्धि मेड्वीने जन्मभूमिमां आव्यो. तेना पिताएँ मोटा उत्सवंथी तेने पुरमां प्रवेश कराव्यो. पछी वत्रीश हजार राजाओए वार वंपे सुधी महापद्मनो राज्याभिषेक कयों.

त्यार पद्धी विष्णुकुमार सहित पश्चोत्तर राजाएँ सुव्रताचार्य पासे दीक्षा लीथी अने पोते स्वर्णे गया. विष्णुकुमारने छ हजार वंपे सुधी तीव्र तप करवाधी वैकिपादिक अनेक लघ्विथों प्राप्त थइ.

महापद्म राजाएँ पोतानी मातानो रथयात्रानो मनोरथ मोटा औछव पूर्वक पूर्ण कयों. त्यारपद्धी पोतानां पाप नाश करवा माटे माताना कहेवाधी समग्र पृथ्वीने जिनेश्वरोना चेत्योधी भूषित करी.

एकदा सुव्रताचार्य हस्तिनापुरमां धणा साधु सहित चातुर्मासनो अभिग्रह धारण करीने रह्या, ते वस्ते पूर्वनुं वैर संभारीने नमुचिए चक्री पासे पोतानुं वरदान माग्युं के “हे राजेन्द्र! कार्तिक मासनी पूर्णिमासुधी मने छ खंडनुं राज्यआपोः” राजाएँ तेने सर्वं राज्य सोंपी दीयुं अने तेट्ला वस्तने माटे पोते अंतःपुरमां रह्या.

त्यार पद्धी निरंकुशापणे सर्वं धर्मनो द्वेषी नमुचि छ संद राव्यनुं पालन करवा लाग्यो. समग्र पृथ्वीनो नमुचि नवो राजा धवाधी सर्वं राजाओए भेटणो आपीने तेनी आशा अंगीकार करी. पद्धी नमुचिए जीवहिंसावाऽयो यज्ञ पारंभ्यो. सर्वं ग्रामणो आश्रितांद आपीने तेना यज्ञरूपनी प्रशंसा करवा लाग्या. ते वस्ते तेणे सुव्रताचार्यने थांलावीने कहुं के—“ तमो मुंडाओने मुकीने वीजा सर्वं वंप-

धारीओ अने आबणो मने चक्रवर्तीं तथा यज्ञरूप धर्मकार्य करनार जाणीने नमे हे अने भगवाना फरे हे; तमे तेम करता नर्थी नो शुं तमे मारार्थी पण मोठा हो? माटे मारी पृथ्वीमां कोई पण माझुए रहेवु नहि. जो मारी भूमिमां मान दिवसरी वयारे कोई साथु रहेशे तो तेमने हुं मारी नामीग, तेमो मने दृष्टण आपणां नहीं. ” आ प्रमाणे मांभर्तीने नगरना लोळोण नेने माम बास्योर्थी ममजात्यो, पण तेणे पोतानां आश्रह छोड्यो नहीं, त्यांर आचार्यं महागजे विचार्यु के “ आनुं राज्य तो गर्वं स्पत्रं हे, तेपी अमो चोमामाना गमयमां मान दिवसमां कपो जर्णे? ” ए प्रमाणे विचारीने तेणे बीजा मायुओंने पृथ्वीवु के “ आमो फोइं गगनगामिनी लघिथवाऽनो हे के जे भेह पर्वतना शिघर उपर रहेला विष्णु. युमार मुनिने अहीं चोलावी लावे? ” एक शिष्ये पांतानी मेवी शक्ति जगावी अने गुहनी आज्ञा लळने ते मेरु पर्वतपर गया. विष्णुकुमार मुनिए चोमामामी तेने अकस्मात् आववानुं यारण पृथ्वी, एकले तेणे पथार्थं गर्वं हृजान वाढो. पट्टी विष्णुमुनि ते सायुनी गाये नमुचिनी गमायी आव्या. त्यो एक नमुचिविना गर्वं राजाओं तेमने बंदना करी. पछी विष्णु मुनिए नमुचिने कर्णु—“ हे गजा! एक रथाने चोमासुं रहेवाना अभिग्रहयात्रा मुनिआं हृषणा पयो जगे? माटे तेमने रहेवा सारु केठलीक पृथ्वी आपो. ” नमुचिण् त्रण पगलां पृथ्वी आरवा पत्. ते मांभर्तीने बोधानुर खयेला विष्णु मुनिए रेतिय लघिर्ही लाग योगन श्वाल शरीर विषुर्वने एक एग पर्व दिशानी जग्नीपनी जगती उपर अने दीजो एग पथिय दिशानी जगती उपर मुर्हीने पाणु के—“ हे यारी! हे ब्रीजो एग मुर्हवानी जग्या कपो आये हे? ” ते मांभर्तीने भयभ्रात खयेलो नमुचि शीत शांत, एकले विष्णु मुनिए ब्रीजुं पगलुं नमुचिना पृष्ठ उपर मुरुणु. तेपी जंम शिदित्ते यली राजाने पातालमां पेमारी दीपो हतो, सेम ते नमुचि एउ द्रगपर्ही अने भावभी दंने शकारे पातालमां गपो. ते गमये पर्वतो पण यंत्रवा लाग्या, इहो शद. भीत पया, अने इंद्रादिय देवो एण “ आ शु? ” एम संभ्रात खडे गया. पट्टी अवधिकानवडे तेनुं यारण जाणीने इंद्रे विष्णु मुनिना योग्यने शीत परवा माटे संगीत जाणनारा गंधवोने भोपल्या. तेओए मुनिना पर्णं पासे शीतका ईरु अमृतमय गीतनृत्यनो आरंभ पर्यो, तेपी मुनिनो योशांमि शीत खटो, अने ते ओ मृद रथावरे रित्त पर्या. महापद घकी एण लज्जा गतिं आर्द्धीने कर्दो. अने मुनिए ओळेभो दीपो के “ मुं राज्य पालतो हतो शामनीं यादी हृजा अने पीढा धाप, सो पछी बीजा कुद्र राजाओंना राज्यमी सेद शाव तो तेचो झों ”

^१ ईस्कली शरीर व्याख्यानावाले तीक्ष्ण अवधीन शरीर स्वाक्षर नाही असेहा देव.

दोप ? ” इत्यादिक चक्रवर्तीने उपदेश आपीने आचार्य पासे आवी यथार्थ कहे-
वा वडे आलोचना करी, अने प्रायश्चित्त लईने प्रतिक्रमण करुँ. आ ठेकाणे शास-
ननी भक्तिने माटे तेमणे करुँ छे तेथी तेमने कांइ दोप नयी, सोण. सज्जाप
ध्यानादिकमां किंचित् भृंशत्वे अने विभावैप्रसंगत्व थवार्थी ते गुरुनी समझ इयां-
पथिकि पढिकमवावडे आलोच्यु. प्रांतं विष्णु मुनि मांक्षगति पाम्या.

आ प्रमाणे महा उत्पात शांत थवार्थी जाणे फरीर्थी जन्म अने चतन्य
पाम्या होय तेम सर्व मनुष्योए शुभ वत्र अन्नपान विगेरे ग्रहण कयां अने परस्पर
जुहार कयां. ते उपरथी मनुष्यो दर वर्षे पढवाने दिवसे उत्तम वत्र, अन्न, पान,
जुहार अने घरनी शोभा विगेरे महोत्सव करे छे.

जे साधुओनी निंदा करे छे ते मनुष्य छतां पण पथु समानज छे, तेवुं सर्व
स्थाने प्रसिद्धिमां लाववा माटे अने जणाववा माटे राजाए घेरयेर गोहिसों
कराव्यो. हजु पण मारवाड विगेरेमां छाणनो गोहिसो करवामां आवे छे.

“ जुहार करवाने दिवसे पहेला गणधर श्रोगीतम स्वामीए श्रीवीतराग
शब्दना अर्थने विचारतां केवलज्ञान रूप लक्ष्मनिं, जिनेंद्र शासनना राज्यने अने
गुणना समूहनी शक्तिने प्राप्त करी हती. ”

॥ इत्यद्विनपरिमितोपदेशमासादवृत्तौ पंच-
दशमस्तंभस्य द्विशतएकादशतमः संवंधः ॥

१ काईक सज्जाप ध्यानादिकमा हाले आवर्दी. २ वभावदशानो प्रसग पड्यो. ३ ‘गोहिसो’ शु ?
ते कांद समजानु नयी.

व्याख्यान २१२ मुं.

हवे पूजानो विधि कहे हे.

निश्चयाद्व्यजीवेन पूजा कार्या जिनेशितुः ।

दमयन्त्येव कल्याणसुखसंततिदायिनी ॥ १ ॥

भावार्थ—“ भव्य श्राणीए दमयंतीनी जेम कल्याण अने सुखनी संपत्ति आपनारी जिनेश्वरनी पूजा अवश्य करवी.”

दमयंतीनी कथा.

कोसला नगरीमां निषध नामे राजा हतो. तेने नक्क अने कुपर नामना बे पुत्रो हता. ते अरमामा विदर्भ देशमां भीम नामे राजा हतो. तेने दमयंतीनी नामनी एक पुत्री हती. तेना सर्वे अंगों सुंदर हतां, अने ते समग्र कल्याणोमां कुशब्द हती. अनुक्रमे वृद्धि पासती ते पुत्री अद्वार वर्णनी थइ त्यारे भीम राजाए पुत्रीने योग्य वर भेद्यवानी इच्छापी स्वयंवरनो आरंभ कार्या. त्यो नक्क अने कुपर सहित निषध विगेरे घणा राजाओ गया. पछी पोतानी दासीए करेला वर्णन पूर्वक दमयंतीए नक्कना कंठमां वरमावा आरोपण करी. शुभ दिवसे पाणिग्रहणना ओष्ठवामां भीम राजाए नक्कने हाथी, घोडा, रथ, रत्न विगेरे आप्यु. केटलाक दिवस त्यां रहीने पछी पुत्रो अने वहु सहित निषध राजा कोसला नगरी तरफ चाल्यो. ते वसते भीम राजा पुत्रीने शिसामण आपीने पाढो वब्यो.

मार्गे चालतो तेजो एक भोटा जंगलमां आदी पहाँच्या. ते वसते सूर्य अस्त पाय्यो, गाढ अंधकारपी मार्गे पण देसावा न लाग्यो. तेपी तेनुं सेन्य पगले पगले वारंवार स्सलना पामतुं दिग्मृद थइ गयुं. ते वसते दमयंतीए पोतानुं कपाळ लुहीने अंगरागपी ढंकायेलु स्वाभाविक तिलक तेजस्वी कयुं. तेना तेजपी ते दंपतीए नजीकमां प्रतिमा धारण करी रहेलो पूजा मुनिने जोया. ते साधुना शरीर सापे एक थदोन्मत्त वननो हाथी पोतानी सुंद घसतो हतो, तेपी हाथीनो मद साधुना शरीरे चोटेलो हतो, तेना गंधपी भमराओ गुंजारव करीने निःसृह एवा ते मुनिने पीढा करता हता. आ भमाणे मुनिनुं स्वरूप जोइने निषध राजा विगेरे सर्वे पोतपोताना वाहनभाष्पी उतरीने तेमने नम्या, अने तेमणे कहेली थपं देशना सांभद्र्या पछी तेमने पृछयुं के—‘ हे स्वार्थ ! दमयंतीना कपाळवापी

उद्योत शी रीते प्रगट थयो ? ' त्यारे मुनिए तेना पूर्व जन्मनुं शृजान कहुं के-
"पूर्व-भवमां तेण पांचसो आंबिल कर्यां हतां, भावि तीर्थंकर श्री जानिमायनी
पूजा करि हती, तपनी समाप्तिमां विधि पूर्वक उद्यापन कयुं हतुं, अनं चोर्दीग
तीर्थंकरोना भालस्थलमां रत्नजटित मुवर्णना तिलकों करावीनं चडाव्यां हतां,
ते पुण्यना प्रभावयी आ भवे तेना भालस्थलमां तिलकने आकारे सुर्यना संदनी
जेवो स्वाभाविक उद्योत थयो द्ये, " .

आ प्रमाणे अमृत समान वाणी सांभद्रीने हये पामेला निषय विगेरे पांता-
ना पुरमां आव्या. त्यारपछी निषय-राजा नब्बने राज्याभिर्यंक करी, पोते दीक्षा
अहण करीने स्वर्गमां गयो, अने नब्ब राजा अनुक्रमे त्रण संदनो स्वामी थयो.
.. : हवे तेनुं राज्य लेवानी इच्छाधी कुवर हमेशां तेनां छिद्र जोवा लाग्यो.
नब्ब पण भाइनी साथे चूत रमवा लाग्यो. ते संवंधमां धणा आप जनोनी शिसा-
मण पण तेणे मानी नहीं, अने रमतां रमतां अनुक्रमे देवयोगे नब्बराजा पोतानी
द्वीने पण हारी गयो, एटले कुवरे आनंद पामीने कहुं के- "हे भाइ ! हवे
पृथ्वीने अने द्वीने मुकी दे." त्यारे नब्ब मात्र एकज वद्य धारण करीने कोसला
नगरीमार्थी एकलो नीकब्यो. नगरना लोकोए तथा प्रधानोए कुवरनी पार्थना
करीने दमपंतीने साथे मोकली. ते द्वीपुरुष चालतां चालतां एक मोटा अर-
ण्यमां आवी पहोच्या. मध्यान्ह समये फल्नो आहार करीने रात्रे कोइ लता-
शहमां विश्रांति लङ्ने रात्रि निर्गमन करी. पछी नब्बे प्रवासमां द्वीने महा बंधन
रूप धारीने तेने मुत्ती सती तजी देवानी इच्छाधी आंसमां आंमु लावी, हाथमा
छरी लङ्ने पोताना लोहीधी तेना वद्यने छेंडे आ प्रमाणे अक्षरो लख्या के-
"हे शिया ! अहीधी वड वृक्षनी तरफ कुंडिनपुर जवानो रस्तो छे, अने जमणी
तरफ केमुढाना झाड पासे थइने कोसला नगरी जवानो रस्तो छे. तेथी ज्या
तारी इच्छा होय त्यां जजे, हुं आवी स्थितिमां लज्जा पामुं छुं, तेथी तने अहीं
मुकीने जाउं छुं. "

उपर प्रमाणे लसी दमपंतीने एकली मुकीने आगळ चालतां नब्ब राजाए
भातःकाढे समीपना भागमां चोतरफ वद्यतो दावानब्र जोयो. तेमां पता : अनेक
शाणीओना आकंदमां तेणे आ प्रमाणेनी मनुष्यवाणी सांभद्री के- " हे इस्वाकु
कुञ्जना मुगट समान नब्ब ! भारुं रक्षण कर, रक्षण कर. " आ प्रमाणे सांभद्रीने
आप तेम जोता तेणे एक लताना गुच्छामां सर्प जोईने कहुं के- " हे सर्पराज !
तुं पारा-नामने तपा मनुष्यभापाने शीरीते जाणे, छे ? " तेणे कहुं के- " पूर्व
भवना संस्कारपी जाणुं छुं, माटे भारुं रक्षण कर, रक्षण कर. " नब्बे

तेने त्याथी स्थंर्वने बहार काढ्यो के तरतज ते कृतमी सर्प राजाने डश्यो। तेनुं होर व्यापवापी पोलानुं शरीर कुचडुं थड़ गयेलुं जोइने सेद प्रकंक नज्रे विलाप कपों। त्पारे ते सर्पे तेने काढु के—“ हे पुत्र ! हु तारो पिता द्वं, मैं मायावदे तेने घेतयों छे। हु ग्रथ देवलोकपी तारा परना स्नेहवडे आव्यो द्वं, हे पुत्र ! तुं हजु भरतार्थेनुं राज्य भोगवनार छे, तेपी आ श्रीफळ अने करंडीओ तुं ग्रहण कर, श्रीफळमापी वद्य काढीने पहेरीश अने करंडीयामार रहेला अलंकारो धारण करीश, एट्ले तुं तारु मृद्ग स्वरूप पार्षीश। ” इत्यादि कहीने तेमज नव्यनी प्रार्थनापी तेने शुभुमार शुरी पासे तेज वसते शुकी दइने सर्प अदृश्य थपो।

नब राजा शुभुमार पुरीए आव्यो ते वसते भजानो संहार फरनार मदोन्मत्त हापीनो उपद्रव थपो हतो। ते हापीने कोइ वश करी शकतुं नहांतुं, तेने पोतानी चुदिधी वश करी तेने स्थाने योधीने नब शुरजनानोनी साथ दधिष्ठर्ण राजा पासे आव्यो। राजाए ते कुबद्धाने पधायोग्य सत्कार करीने तेनो वंश विंगेरे पुछयुं। एट्ले कुबद्धाए काढु के—“ हु नब राजानो रसोइओ द्वं, अने सूर्यपाक रसवती जाणु द्वं, नब राजा चृतमा सर्वस्व हारीने पोतानी द्वी सहित क्योक चाल्या गया एट्ले हु अहो आव्यो द्वं, ” आ प्रमाणे साभद्रीने दधिष्ठर्ण राजाए शांक सहित नब राजानुं भेतकार्य कर्ये, अने कुबद्धाने पोतानी पासे राख्यो।

एक दिवस उपवननी शोभा जोवा नीकब्लेला कुबद्धाने एक ग्रामणे आवीने संगीतमार्ग आ प्रमाणेना बे श्लोक कहा—

अनार्याणामलज्जानां, दुर्वृद्धिनां हत्तात्मनां,
रेखा मन्ये नलस्येव, यः सुप्तामत्यजत्प्रियां ॥ १ ॥
विश्वास्य वल्लभां मिथ्यां, सुप्तामेकाकिनीं वने,
त्यक्तुंकामोपि जातः किं, तत्रैव हि न भस्मसाद् ॥ २ ॥

“ जे नब राजानी जेम शुतेली द्वीने त्याग करं ते भाष्टसने अनार्य पुरुषोमा, निलंज्यामा, दुर्वृद्धिमा अने आत्मप्रमो प्रथम रेसा समान जाणदो। स्नेह-वाद्री प्रियाने विश्वास एमादी घेतरीने बनमा एफली शुकी शुकी तजी जशानी इच्छावाळो नब तेज वसत भस्मस्त केम थपो नही ? ” आ प्रमाणेना श्लोक साभद्रीने फुल्याए “ वहु सारु गायुं ” एम कही तेनी प्रशंसमा फरीने “ ते योग्य हे ? ते शी रीत अने क्योधी नबराजानु दृत्तात साभद्र्यु ? अने नद्दना गया पट्टी दु थयुं ? ” ए प्रमाण सेने पुछयुं एट्ले ते ग्रामण योल्यो के—“ दम्पत्ती प्रातःकाळे पोताना पतिने पामे नही देसवार्थी शोकपी विवहङ्ग थइ आम तेश

शोधवा लागी. एम करतां अकस्मात् वयनं छेडे लस्तुला अक्षरों तेना चांचवार्मा आळपा. तेनो अथे जाणीने 'वृष्ट वृक्ष तरफना मार्ग वडे पिताने थेर जाऊ' एम विचारी ते त्यांथी चाली. आगळ जतां कोइ सार्थने लुऱ्याने प्रवर्तेला चांगर्ने तेणे हुंकार मात्रथी त्रास पमाड्या. पछी सार्थपतिए कुब्रदेवीनी जंम तेने नर्मीने तेना मुख्यथी तेनुं सर्वे वृत्तांत सांभव्युं. ते परथी तेने नल्नी द्यी जाणीने पोतानी बेन समान मानी पोतानी साथे रासी. पछी वर्षा झनु आववाथी 'सार्थने बहु विलंब थशे' एम जाणीने सार्थवाहनी रजा लीधा विना दमयंती त्यांथी एकली नकिङ्गी गई. आगळ चालतां कोइ राक्षसे तेने उपद्रव कयो. पण ते तेनाथी क्षोभ पामी नहीं. एठ्ले तेना सत्वथी संनुष्ट थयेला राक्षसे कब्बुं के-'हे देवी ! तुं दुःसी थेंशो नहीं. बार वर्षेने अंते तेने तारा पतिनो समागम थशे.' पछी दमयंती कोइ पर्वतनी गुफामां रही थी शांतिनाथनुं माईनुं विव करीने तेनी पूजा करवा लागी, अने स्वभावधीन पाकीने भूमिपर पहेला फळोथी उपवासादितपनुं पारणुं करीने धर्माराधन करवां लागी. चांमासाने अंते पेला सार्थवाहे तेनी शोध करतां ते गुफामां तेने श्री शांतिनाथनी पूजामां तत्पर जोई एठ्ले ते बहु हर्ष पाम्यो, अने तेना उपदेशाथी जैनधर्मी थयो. ते बनमां रहेला पांचसो तापसो पण दमयंतीनी वाणीथी प्रतिबोध पाम्या. त्यां तापसपुर नामनुं नगर थयुं. एकदा यद्योमद्र नामना स्फुरि त्यां पथायो. दमयंतीना पूऱ्यवाथी तेमणे तेनो पूर्व भव कक्षों के- "पूर्व भवमां हुंममण नामना राजानी चीरमती नामनी द्यी हती. एक दिवसे ते दंपती कोइ ठेकाणे जता हता, तेवामां सामे आवता एक मुनिने जोया. एठ्ले अपशुक्ल धारीने तेमने बार घडी सुधी तेमणे रोकी राख्या. पछी पोछा ते दंपतीए मुनिने स्वमाव्या. ए कारणथी आ भवमां बार बरस मुर्धीनो तमारे बंनेने विरह पड्यो." आ प्रमाणे कही आचार्य विहार करी गया.

एक दिवसे कोइए आवीने दमयंतीमे कब्बुं के- "तारो पति मैं हमणा अहों नजीकमाज जोयो हसो." एवुं सांभव्यीने ते तत्काळ तेने जोवाने बनमां गई. त्यां कोइ राक्षमीनां उपद्रव थयो. ते तेणे पोताना शियळ ब्रतना भभावधी शांत कयों. पछी अनुक्रमे ते अचलपुरमां आवी. ते नगरमां चंद्रयशा नामनी दमयंतीनी मामी त्यांना राजानी राणी हती. ते दमयंतीने मुराली जोइने पोताने थेर लळ गई. त्यां तेनी दानशाल्यामां दमयंती नित्य दान देवा लागी. पौगल नामना चोरने त्यां रसा सता मोतमांथी वचाव्यो.

एक बसत हरिभद्र नामे धारण फुडिनपुरपी त्या आवयो. तेणे दान-शाळाए दान लेवा जती दमयंतीने जोइने ओब्सी एट्टले तेनी मासीने मुळपी सर्व वृत्तीत कह्यो. पछी संद्रधशा तेने पोतानी घेननी दीकरी चाणी राजमहेलमा लह गइ अने पोताने ओब्साण न पाड्या चावत ठपको आप्यो. पछी घणी पुकिपी तेनो सत्कार करीने मोठा आढंचरपी तेने सेना पिताने घेर फुंदीनपुर भोकली.

एकदा भीम राजानो इत पोताने कामे दधिपर्णे राजा पासे आवयो हन्तो. त्या “नव्हनो रसोइओ फुब्डो सूर्यपाक रसवर्तीने जाणनारो छे.” एम पुर्खा पगले पगले तेना वस्याण सांभर्जीने अने सेने जाते जोईने पोताने मगर जइ पोताना राजा भीमने ते वृत्तीत निवेदन कर्यां इतनुं वाक्य सांभर्जीने भीम राजाए तेनी विशेष तजवीज करवा एक धारणने सुसुमारपुर मोकल्यां. ते धारणे कुद्धाने मर्डीने पासुं के—“तने जोइने भने सेद धाय छे, केमके हुं अहां नव्हराता होवानी शंकाए आवयो हतो, पण कल्पवृक्ष क्यां अने एरंदानुं झाड क्यां? माणिक्य क्यां अने पश्चर क्यां? एम आजे तने कुब्डाने जोवाथी मारा मन्त्रां रहेलो दमयंतीनो मनोरप पण कुब्डो थइगयो.” आ प्रमाणे सांभर्जीने फुब्डो रोयो; अने ते धारणने सूर्यपाक रसवर्ती जमाडी तेने घणुं सुवर्ण आपी विशेष कर्यां. ते धारणे भीम राजा पासे आर्दीने लभ सुवर्णनुं दान. रोंदुं अने सूर्यपाक रस-वर्तीनुं जमाद्वं विंगेरे सर्व वृत्तीत कह्यो. ते सांभर्जी दमयंती चोली के—“हे पिता! आ वावतमां कोइ पण विचार करवा जेवुनप्यी, जहर फुब्डाने रुपे रहेलो ते तमारो जमाद्वं छे एम जाणवुं.” पछी भीम राजाए दमयंतीनो सोटो स्वप्न-वर आरंभीने सुसुमारपुरना राजा दधिपर्णने चोलाववा माटे भाणसो मोकल्या. केमके तेम फरवाथी ते वात सांभर्जीने दधिपर्णनी साधे नव्ह राजा जो त्या हशे तां ते जहर आवर्दो; कारणके पश्चात्तो पण दीनो पराभव सहन करी शकता नपी.

दधिपर्ण राजा दमयंती परना अनुरागपी मुद्दत मात्र एकज दिवसनी चाकी छतो कुब्डा सारथिनी सहायपी तेज दिवसे फुंदिनपुरमा आवयो, अने कुब्डा पासे सूर्यपाक रसवर्ती फरवाईने परिवार सहित भीम राजाने जमाड्यो. त्यार पछी “आ निष्पद राजानो पुत्र नव्हज कुब्डाने स्वेष्टे छे; केमके खेतावर मुनिनुं बचन मिट्या होय नहीं.” एम धारीने लज्जा पूर्वक दमयंतीए पोताना पतिने कहुं के—“हे नाथ! ते वसत बनमा तां मुकीने गपा हता, पण आजे जागती दी रिते मुकी शक्षो ?” आ प्रमाणे सांभर्जी नडे पोतानुं रुप भगट फाये. पछी भीम राजा नशने पोताना सिंहासनपर चेसाडी हपंपी हाप जाँडीने चोल्यो के-

ਪੜ੍ਹੇ ਸੁ ਪੋਸ਼ਹਵਿਧੇ, ਦਾਣੇ ਸੀਲੇ ਤਥਾ ਅ ਭਾਵੇ ਅ ।

सञ्जाय नमकारो, परोवयारो अ जयणा अ ॥ २ ॥

भावार्थ—“पर्वतिपिण्डि पांचव ब्रत करो तथा दान, शील, तप, भावना, मालायाद, नदस्कार, परामर्शकार जने जतना करो;” तथा

ਜਿਣਾ ਜਿਣਾ ਜਿਣਾ ਗੁਹਾ ਸਾਹਮਿਆਣ ਵਚਲੇ ।

मन्त्र विश्वमणोरह, एमाइं सहकिस्याइं ॥ ३ ॥

‘भावर्थ’—“जिनपूजा, जिनेश्वरनी स्तुति, गुरुनी स्तुति, साधर्मिक दार्शनिक जने मर्त्यविगतिनो मनोरूप फरो. इत्यादि शावकनो फर्तब्य ऐ.”

अशरीरी, अलेशी, अपोगी, अक्षरार्पी अने अहेशी थे; परम चिह्नानंद स्वरूपी थे, द्रव्यार्थिक नयनी मुख्यताये नित्य थे, अने पर्याप्तार्थिक नयनी अपेक्षाएँ अनित्य थे. रत्नत्रयी (झान, दर्शन, चारित्र) यथ थे. श्रद्धा, भाष्यन अने रमणता लभणवालो थे. तथा उनम निमित्तफारण करीने तेनु उपादान मुखरे थे. तेथी आपमाणेनु तेनु शुद्ध स्वरूप निरंतर ध्यावत्.

आई अपृत सरसी पार्श्वनाथ स्वामीपृष्ठ उमंडेशना आपी, ते माधवीने राजादिक तर्वे पीरलोको हष्ट नुष्ट पपा, चित्तमां आनंद पाप्या, भीनियुक्त पपा, परम शोतभाव पाप्या अने हर्षपी उद्घाग पामेला हृष्टपवाङ्ग पपा. बशंदनीशासाण् हणेला कदम्बना पुञ्जीनी जेम तेमना रांभाच प्रमुद्दित पपा, पावन् अरिप मज्जा पर्यंत धर्मना रागधी रंगाई गपा. तेमापी केटलाक जीवोए धारित्र इहण एवुं, केटलाके बार शकारनो श्रावकधर्म अंगिकार पर्यो, अने केटलाके रामिरोत्तनी विरति, अनंतकामनो त्याग, अभक्षण भोजननो परिदार अने रामी दिदलनु बज्जन, इत्यादिक पचसाण ययों. त्यारपणी परेदा इदम्ब इधाने गह. पही फलायेलि राजाएँ हरतकल्प जोटीने नम्रतार्पी भगवान्नने आ दमाणे इच्छुये—“ हे करुणागागर, परम द्याना भंदार अने श्रिमुद्दनमी कुये नमान धग्यंत ! आप जपवंता वर्तो. हे भरो ! फया पर्यंत परीने मने आई रागपरदा शास पर्हे ? ने कृपा करीने फहो.” त्यारे पार्श्वमाप रवार्मीपृष्ठु थे—“ हे राजन ! नारा पर्व भवनु हत्तात माधव.

आ जंश्वदीपना भरतसेन्नर्थी दक्षिणार्थ भरतने विष्णे और भाद्रे देश थे. नेमी रमा नामे नगरी थे. त्या जीतारी नामे राजा राज्य वरतो हतो. ते भगविथी एक धना नामनो निधन विष्णु रहेतो हतो, ते जेवा तेश शकाना उद्दोगपी आजीविया (उदरपणी) परतो हतो. एषदा रमापुरीनी नर्दीना उदानही शाविशमा तीर्थिष्ठ शाविशमयारी धीनेमिनार्थ भगवान भट्टार गच्छा भट्टार हजार सातु अने उत्तिश हजार सार्वज्ञोना परिवार सहित गच्छमणो. नेमदा देहनी घोनि इपाय पमद्वना जेवी हती, देहनु दमाण इश धनुर उघुं हतु. अने दांर शकाना देवताओ तेमना घरणपमद्वनी मेवा वरता हता. ते उद्यानही देश-ताओंपृष्ठ समवसरण इन्यु; सेना कायभागमी शिलायन उद्दर ते नेमदापृष्ठ शारीरया अने सर्व परेदा पण आई, ते बसते तेमले नीचे दृश्यादे एवे देशना आपी.

भवे जीवा वि बज्जंति, मुच्चंति य तहेव य ।

सब्बकम्म खवेऊण सिद्धि गच्छइ नीरया ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जेम जीवो संसारले विषे वंधाय छे तेमज संसारथी मुक्त पण पाय छे; अने सर्व कर्मनो क्षय करीने आसकि रहितपणे सिद्धिपदने पामे छे. ”

आ प्रमाणे धर्मदेशना चालती हती. ते समये पेलो धना नामे वाणीओ त्या आब्यो; ते वस्ते भगवाने एवो उपदेश कयो के—“ जे भव्य भाणी जिनेद्रनी पासे दीपपूजा करे छे ते राज्यलक्ष्मी पामीने पावत मोक्ष जाय छे. ” ए प्रमाणनो धर्मापदेश सांभर्णीने हर्ष पामेला धनाए आ प्रमाणे मनर्मा विचार्यु के—“ हु जिनेश्वरनी पासे निरंतर दीपपूजा करीश. ” पछी एवो अभिव्रह धारण करी श्रीनेमिनापने बादीने ते धनो पोताने धेर गयो. त्यार पछी जीवाहिंसा न थाप तेवी रीते पोताना ज्ञानादिक त्रण रत्नना उचोतने निमित्ते ते विधि पूर्वक हमेशा दीपपूजा करवां लाग्यो. तेम करवार्थी मनुष्यतुं आपुष्य बांधी मरण पामीने कलाकेलि नामनो तुं राजा थयो छे, अने आवी राज्यसमृद्धि पास्यो छे. ”

आ प्रमाणे श्रीपार्वताथ स्वामी पासे पोतानो पूर्वभव सांभर्णीने आनंद पामेलो कलाकेलि राजा प्रतिदिन द्रव्यपूजा तथा भावपूजा विशेष प्रकारे करवा लाग्यो अने सुन्ने सुन्ने रहेवा लाग्यो. ते राजा अनेक प्रकारना सुख भोगवीने अनुक्रमे मिद्दिपदने पामशे.

“ हे भव्य भाणीओ ! पोतातुं अज्ञान नाश करवा माटे कलाकेलि राजा-नी जेप ज्ञाननो विज्ञान फरनार एवी द्रव्य अने भावार्थी विधि पूर्वक दीपपूजामार्मा आहर फरो. ”

॥ इत्यपददिनपरिमितीपदेशमासादहनी पंचदशमस्तंभस्य

२१३ श्रयोदशाधिकद्विशततमः संशंधः ॥

व्याख्यान २१४ मुं.

हવे थोडा अक्षर शिखवार्थी पण सुख थाय छे
ते विषे कहे छे.

ज्ञानं शिक्षयेदल्पं हि, भवेत्तत्र निरर्थकम् ।

स्वल्पाक्षरमहिम्नापि, येवेन जीव रक्षितः ॥ १ ॥

भाषार्थ—“ धांडु ज्ञान शिखवार्थी पण ते निरर्थक एनु नर्थी, केमके पोटा ज्ञानना महिम्नापि पण यष्ट नामना राजार्थें पोताना जीवनी रक्षा घर्ता हर्ती.

यव ऋपिनी कथा.

विशाला नामनी नगरीमा यष्ट नामे राजा हतो. तेने गर्दभिष्ठ नामनो पुत्र, अणुद्धिका नामनी पुत्री अने दीर्घपृष्ठ नामनी प्रधान हतो. एक दिवस रात्रिना पाष्ठला भागमी जागेला राजाए विचार्युं के—“ मैं पूर्व भवमाँ फौई पण अद्युत सुकृत कायुं हशे के जेर्थी ते सुकृतना भभावे समुद्र पयंत समग्र पृथ्वीने स्वतं-प्रतार्थी भोगदु गुं. माटे आ भवमाँ पण हवे एवु सुकृत कर्ण के जेर्थी आवतो भव पण सुधरे.” आ प्रश्नाणे विचारीने भातःकाळे पोताना पुत्रने राज्य पर बेसाही तथा तेन बेट्टरीक हितशिक्षा आर्यीने उपदेशमाँ आवेला गुरुने वादी तेमनी पासे चारित्र ग्रहण कायुं. पछी वैयादव्यमाँ नत्पर रह्या सत्ता तेमणे तीव्र तप करवा भोइयुं, अने गुह महाराजनी साथे विदार करवा लाग्या. गुरुए शाद्यनो अभ्यास करवा माटे यहु कर्युं, तोपण ते फौई शीरख्या नहीं; अने “ हुं इद्द दुं तेर्थी मने पाठ आवद्दशे नहीं.” एम फौट्वा लाग्या.

एकदा लाभतुं फारण जोश्ने गुरुभद्राराजे ते पव मुनिने तेना पुत्रने शति-बोध करवा माटे विशाला नगरीए मोकल्पा. गुहनी बचमने पुण्यमात्रानी जेम भस्तक एर चढावाने ते थाल्पा. रस्तार्थी तेणे विचार्युं के—“ मने किचित् पण शाश्वतुं ज्ञान नर्थी, तो हुं पुत्रने तथा वीजाओने द्युं उपदेश आर्पिश ” आ प्रश्नाणे विचार परे थे तेवामाँ नर्जीकना फौई संतरमाँ जव सावानी इच्छार्थी आवता पण भपदवं चोतरक जोता एक गर्भेषाने ते संतरना रक्षक नीचे प्रमाणे गाया कही-

ओहावसि पहावसि ममं चैव निरखसि ।

लखिओं ते अभिष्पाओ जवं भखेसि गद्धहा ॥ १ ॥

भावार्थ—“हे गर्भम् ! तु उतावओ उतावओ आवे छे, अने मने जुँ छे. पण में तारो अभिशाय जाण्यो छे के तारे जबनुं भक्षण करवानी इच्छा छे.”

आ प्रमाणेनी गाथा सांभर्णीने यव मुनिए जाणे अमोघ शब्द मायुं होय तेवी ते गाथा मानी; अने तेने महाविद्यानी जेम संभारता संभारता आगङ्ग चाल्या. केटलेक दूर जतां कोई एक गामनी नजीकमाँ केटलाएक छोकराओ रमता हता. तेमाँ एक छोकराए लाकडाना कडकानी अणुष्टुका (मोई) फैकी. ते वीजा वाल्कोए शोधी, पण जही नहाँ. त्यारे कोई छोकराए नीचे प्रमाणे गाथा कही-

अओ गया तओ गया, जो इजंति न दीसइ ।

अम्हे न दिंडि तुम्हे न दिंडि, अगडे छुटा अणुलिया ॥ १॥

भावार्थ—“अहींथी गई, त्यांथी गई, शोध करतां पण मबी नहाँ. अमे जाँ-ई नथी. तेम तमे पण जोई नथी. पण ते अणुलिका (मोई) स्वाडामाँ पडी छे.”

आ गाथा पण यव मुनिने तत्काळ केढे थई गई. पछी तेनुं वारंवार स्मरण करतां आगङ्ग चाल्या. केटलेक दिवसे ते विशाला नगरी सर्वांग आव्या. त्याँ एक कुंभारने घेर रात्रिवासो रह्या. ते कुंभारना घरमाँ एक उंदर आम तेम भमतो हतां, तेने ते कुंभारे नीचे प्रमाणे गाथा कही—

सुकुमालय कोमल महलया, तुम्हेरत्तिहिंडणसीलणया ।

अम्ह पसा ओ नत्थिते भयं, दिह पिटाओ तुम्हभयं ॥ २॥

भावार्थ—“कोमङ्ग अंगवाआ हे भद्र ! तारे रात्रे चालवानो स्वभाव छे. पण तारे अमारा तरफतो भय नथी. दीयंपृष्ठेथी तारे भय छे.”

आ गाथा पण यवमुनिए केढे करी. पछी ए प्रण गाथाने कल्पवृक्ष, चिंतामणि रत्न अने कामयेनु ममान भानीने तेनुं वारंवार आवर्तन करवा लाग्या. हवे ते विशाला नगरीमाँ दीयंपृष्ठ मंत्रीए. “गर्दभिषुराजाने कोई पण उपायर्थी मारीने तेना रात्रे पर घारा पुत्रने देमादीने तेने अणुष्टुका परणावीजा.” एम धारीने ते राजानी घेन अणुष्टुकाने पोताना घरना भोंदरामाँ गुम्ह रीते संतादी छे. राजाना मुभयोए तेने घण्ठी शोधी पण तेनो पन्नो लागतो नथी. तेवार्थी मंत्रीए यह दुनिने आवेटा माँभर्णीनं विधायुके—“आ यव मुनिने तपना प्रमावर्थी झान आप थयुं हर्श; अने नेपी मार्ह मर्व कण्ठ जाणीने ते जाँ राजाने फहेशे, तो राजा द्वने दाग कुटुंब महिन हर्णी नामशे, माटे हु कोई पण आगङ्गर्थी तेनो उपाय करे

એમ વિચારિને તે રાત્રિને બસ્તુતેજ ગર્દભિલ્લ રાજા પાસે ગયો. રાજાએ તેને અવસર વિના આવવાનું કારણ પૂછ્યું; એટલે તે બોલ્યો કે—“ચારિત્રધી ભ્રષ્ટ પંચલા આપના પિતા અહો આવ્યા છે ને કુંભારને ઘરે રાત રહ્યા છે; તે શાત્રાઙ્કાંડે આવીને આપનું રાજ્ય લઈ લેશો.” આ પ્રમાણે સાંભળીને રાજા બોલ્યો કે—“જો પિતાથી રાજ્ય લેશે તો હું મારું મોટું ભાગ્ય માર્નિશા.” મંત્રીએ ચલ્યું કે પોતાને મંત્રેલું રાજ્ય આપી દેદું તે યોગ્ય નથી. કોણિક રાજાની જેમ એવા પિતાને તો હણી નાસવા કેજ યોગ્ય છે.” આ પ્રમાણે કરી વિવિધ પ્રકારની યુક્તિઓ રાફટી મંત્રીએ રાજાને સમજાવ્યો. એટલે રાત્રિમાઝ પિતાનો વધ ફરવા માટે ગર્દભિલ્લ રાજા દ્વારા સહ્ય લઈને કુંભારને ઘર ગયો, અને ચારણાની ગાંધુપાપી પિતાને જોવા લાગ્યો, તેટલામાં ઘર મુનિ સહજ ચુદ્રિધી પંહણી ગાથા ચોંન્યા. તે સાંભળીને રાજાએ વિચાર્યે કે—“ અહો! મારા પિતાએ યારો અભિશાય જાણ્યો. કેમ કે તે કહે છે કે—હ ગદ્દા ! એટલે હે ગર્દભિલ્લ ! તું થયે એટલે યદે ક્ષારીને ભભણ ફરવા ઇન્દે છે.” આ પ્રમાણે રાજાએ પોતાની ચુદ્રિધી તે ગાથાનો અર્પણ્યો, અને પાછાં વિચારવા લાગ્યો કે— “ આમ તેમ જોતાં મને મારા પિતાએ જ્ઞાતવદે જાણ્યો, પણ જો તે સરેસરા જ્ઞાની હશે તો મારી ઘેણના સમાચાર વહે શે.” આ પ્રમાણે વિચારે છે તેવામાં તેજ બસને ઘર મુનિ ચીજી ગાથા ચોંન્યા. તે સાંભળી તેણે તે ગાથાનો એવો અર્પણ્યો કે— “ મેં મારી ચંદ્રન અણુદ્ધિયાની સર્વંગ શાંખ કરી, પણ તે અણુદ્ધિયાને કોઇએ ભૌષરામાં સંલાદીએં.” આ પ્રમાણે અર્પણ ચિત્તરનિ કબી વિચારવા લાગ્યો કે—“ જો હવે મારી ઘેણને જેણે મંત્રાદી હોય તેનું નામ પ્રયાશ ફરતો તો સારું.” તેવામાં મુનિ ચીજી ગાથા ચોંન્યા. તે સાંભળીને તેનો અર્પણ્યો એવો પાય્યો કે “ તું ફોમછ એં. રાત્રિએ ચાટણાનો તારો સ્વભાવ એં. તું અમારાધી બીજે એં. પણ અમારાધી તને ભય નથી. રીંઘુંઘ નાથના મંત્રાધી તારે ભય રાસવાનો એં.” આવો અર્પણારી સમાદ શરા દુર પદ્ધારી તે ચારણું ઉધાર્દી અંદર આવ્યો; અને પોતાના જ્ઞાની પિતાને મારણાની ઇચ્છા ફરનારા એવા પોતાની નિદા ફરતો માતો ગર્દભિલ્લ ભભુશાત સાંદ્રન પિતા મુનિને બીજીને પોતાનો અપરાધ નિર્બેદન ફરવા પ્રવેણ સમજાવ્યો. તે સર્વ સાંભળી મુનિ તો મૌનજ રહ્યા, કેંદ્રે “ મોને સર્વાર્થાપદ્ધતિનું ”

એવી રાજા પોતાને ઘર આવ્યો. રાત્રિ ગયા એવી શાત્રાંગાલે તેણે દોકાના ખદ્દો (સિશાંગો) પાસે મંત્રીના ઘરની સપામ ફરારીને ભૌષામાધી જોવાની ચહેણને મેર્ચરી. મંત્રીને તેણા ચુંચ મારિ દેશસૌરી શાર્દી મર્યાદા, અને જાની મુનિની શશસા ફરી તેથને સર્વીને કરેલો ધર્મ અંગોધાર બદ્યો.

— ते विना को देख लिया गया था जो उसकी बात
— विना को देख लिया गया था जो उसकी बात
— विना को देख लिया गया था जो उसकी बात
— विना को देख लिया गया था जो उसकी बात

אָמַר רְבִיבָה בְּרֵבָה וְלֹא בְּרֵבָה

Digitized by srujanika@gmail.com

॥ २ ॥

कुमारी को उनकी कलाकृति देखी गयी, जो बाये गए हैं।
उन्होंने उनकी कलाकृति देखी गयी, जो बाये गए हैं।

स्थानपान २१४ मुं-इवे पोदा असर शिसवापी पण छुस थाय ऐ. (१९

अने घणा लोको धर्मभ्रष्ट पया. पछी तांचे ने आवार्यमे त्यापी दूर देश मोक्त
दीधा. आ भग्नाणे काल्पवृत्तिमां इष्टात पायु छे.

आवा गुरुआं चारिन पाग्या उत्ती अने उपदेश देवाने तत्पर पया उत्त
पण शाय संबंधी तपाश्चकारनुं ज्ञान नहीं होवार्थी उत्तम प्रहपणा पण करे एं
अने पोताना आश्रितोने बहुता भरसमुद्रमां दुयावे छे. तेपी तेवा 'अयहु श्रुतो
उत्सुक चोलाइ जवानो भय होवापी धर्मनो उपदेश देवो ते पण पोग्य नपी..

" आ भग्नाणे विविध इष्टातोपी जाणीने संसार छारी शत्रुना विजयने मा
जानी गुहना आश्रप्ती हे विवेकी भव्य जीवो ! प्रत्यक्ष गुणवाळा सिद्धातम
विचारने आश्रप्त पारो. "

चतुर्दशाधिकद्विशततमः प्रवैय ॥ २१४ ॥

व्याख्यान २१५ मुं.

ज्ञाननी विग्रहना तजवा विषे-

जवन्योक्तुभेदाभ्यां, त्याज्या ज्ञानविराधना ।

ज्ञानस्य ज्ञानिनां भक्तिर्वद्धि नेया च धर्मभिः ॥ १ ॥

भावार्थ—“धर्मिष्ट पुरुषोंए जयन्य तथा उत्कृष्ट भेदे करीने ज्ञानी
विद्युत्तमो स्थाग कर्त्त्वो, अने ज्ञान तथा ज्ञानीनी भक्तिमो दृढ़ि करवी।”

इसी बदल विरासता आ प्रमाणे हे-

उम्मन, पाटी, दर्वाजा, रुमाल (पोधी बंधन), लेसण, विंगेरे ज्ञानना उत्तरानांने चरण विंगेरे कनिष्ठ अवस्थोपी स्पर्श करवो, मुस पासे वद्य राख्या शिवाय भग्नुं समावृत्तुं. अने पुस्तकने कासमां रासतुः शिवाय आहार, नीहार अदा घोन ड्याहि नमदे ज्ञानना उभार करवा विंगेरेती मोठा ज्ञानावरणीय कर्मनो दृष्ट दाद अे; उम्मन के नेना पानी अथवा लसेला कागड विंगेरे पासे होय अने गुहांड विंगेरे करे, तो तेपी पण मोठा ज्ञानावरणीय कर्मनो बंध थाप अे; डेही अे द्या ज्ञानावरणना ज्ञानी. नवकारवाजी, पुस्तक विंगेरे पृष्ठ प्रकरणनी अंदे इतरांत द्वारा पाहणारो भाग्य न करां. मुहाति धुक विंगेरेपी उच्छिष्ट रहाई झोड अे, तांड नें प्रश्नहर्वी पाणे तपा स्थापनागायेनी माधे रामी अही, अहीर वारी. तुम्हार वेळनो रुमाल पण केवळ युद्धीपर रासलो नही, अहारा अही प्राप्तावरा पाय अे, अने ज्ञानावरणीय कर्म बंधाय अे. लसेला वृद्धांड वृद्धांड राम गुरुजी विवाह पृष्ठा होय, तो ते लडे नारी उंगी ज्ञानावरणी वारी नही तेही तीने परागा, तेप कारापी ज्ञाननी रक्कीती पाप अे रेह वृद्धांड वृद्धांड अवगमी पाण परागा दीदो अे. लसेला कागडो कोइ अह वृद्धांड वृद्धांड वारी वर्दन लंबाली पानी युग्मां कर्तीने नेवी कोइ अह वृद्धांड वृद्धांड अवगमी नही, तांड तिरायीता पांपा गेवळ, दाळ विंगेरे राम वृद्धांड वृद्धांड वारी तिंगे कागडो भार अे नेना उपयोगापा पण अहारा अ. वृद्ध वृद्धांड पां प्रत्यंगी वरीने वाढ पाय अे; तेप कारापी अह वृद्धांड वृद्धांड वारी पाप अे. तुम्हारातिर आरांणांने आंगीके गाम्हारा अह वृद्ध वृद्धांड वृद्धांड वारी वर्दन वृद्धांड आशानना वरागी भासा अह वृद्धांड वृद्धांड वृद्धांड वृद्धांड वारी तिरायीता तांड तांपांडा तिरायीता राम वृद्धांड विंगेरे इतरां अहारी वृद्धांड वारी अह.

हवे ज्ञाननी उत्कृष्ट विराघना बतावे छे—

श्रीमत् जिनागमना सूत्र, तेनो अर्पं तथा उभयनुं वितथ करण-उत्सुप्त भाषण मरीचि, जमालि, लक्ष्मणा साध्यी तथा सायद्याचार्यं विगेरनी जंग फरखुं नहीं. तेम करवाची महा ज्ञानावरणीय कर्म देखाय छे.

हवे ज्ञाननी तथा ज्ञाननी भक्ति तथा हृदि आ शमाणे करवी—जिनागम तथा जिनेभरादिना चरित्रवाची पुस्तको विगेरे न्यायर्थी भेदवेला द्रव्य वडे सारा पागद उपर विशुद्ध भक्तरोपी लक्षावदा, तथा गीतार्थं मुनिनी पामे वंचावदा. तेना भारंभादि भ्रसंगे मोटा ओषध फरवा. अदर्मिश पूजादिक यदूमान पूर्वक युह-पासे व्याख्यान साभव्यते, के लोधी अनेक भव्य जीवोंने घोषदायक थाप. ज्ञाननी पुस्तको बोचनारने तथा भणनारने अन्न, वद्य विगेरन्ते उपष्ट्रेम आपडे.

एवं संभवाय छे के— हुपम कामना वशी उपार वारबर्दीं दुम्याद पटझे. त्यारे सिद्धानने उचित्त शाप पंथेल जाणी तेनो तहन विच्छेद भग्ने एम धारीने नागार्जुन, स्तोदिल विगेरे आचार्यांपै एकदा भइने तेना पुस्तको लक्षावदी, तंथी पुस्तको लक्षावदा अने उत्तम वद्य विगेरर्थी तेनी पूजा कर्वी.

श्रीघर्मधोप द्वारिका उपदेशर्थी संघर्षी पैथटे तेमना मुमर्थी दृष्टादशीगी मोभव्यानो आरंथ यायो, तेमो पौचमा अंगर्थी उयो उयो” गोगमा (हे गोतम) एवं पद आवे, त्यो त्यो सुवर्णं मोहोरपी तेणे पुस्तकनी पूजा करी; एम दरेक इधे सोना मोहोर मूळवापी एक्रीश दजार मोना मोहोर पद. पठी पटलूं द्रव्य शर-चीने तेणे गमय आगमनां पुस्तकां लक्षावदी, अने तेने रेतार्थी वद्यनी एंपन पारावरीने भरूच, सुरगिरि, पांदुषगढ, भयुंदावल विगेरे रथानोमी गात ज्ञानना भेदारो यायो.

श्री कुमारपाद राजाए लातमो लक्षणा पामे छ साम अने एक्रीश दजार आगमनी गात इतो मोनेरी अक्षरपी लक्षार्दी, अने श्वरेभाषार्थे एकेला साठा ग्रन फरोड झोरनी एक्रीश इतो लक्षार्दीने एक्रीश ज्ञानना भेदार कर्या. याहुं ऐ के—

कालानुभावान्भतिमांदृतश्च तशाधुना पुस्तकमंतरेण ।

न स्यादतः पुस्तकलेखनं हि श्राद्धस्य युतं नितरां विधातुम् ॥ ३ ॥

भाषार्थ—“ हालना सदपर्णा पालना अनुभावपी तथा इतिनी इंद्रार्थी पुस्तक दिना ज्ञान रही शक्तुं नपी, यां आवशोद नितर इस्तकां स्मारको, ते अत्यंत पांगप छे. ”

योगे करीने ज्ञाननी आशातना करे छे तेओ शरीरं रोगी तथा गृन्य भनवाआ तेमज मुंगा विगेरे थाय छे, अने अनेक भवमां परिभ्रमण करे छे, कहुं छे के—

अज्ञानतिमिश्रस्ता, विषयाभिपलंपटः ।

भ्रमंति शतशो जीवा, नानायोनिषु दुःखिताः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ अज्ञान रूपी अंधकारी ग्रस्त अने विषय रूपी आग्नि (मांस)मां लेपट एवा सेकडो जीवो नाना भकारी पोर्नीमां दुःखीपणे पर्स-भ्रमण करे छे.”

इत्यादि धर्मदेशना सांभव्यने सिंहदासे विज्ञप्ति करी के—“ हे भगवन् ! मारी पुत्रीना शरीरमा कया कर्मणी व्याधिओ थई छे ! ” त्यारे स्वरि महाराज बोल्या के—“ श्रेष्ठी ! तारी पुत्रीए पूर्व भवे वाँयेलां कमोंनो संबंध सांभळ-शातकी सुंदरी खेटकपुर नामना नगरने विष्णु जिनदेव नामे एक श्रेष्ठी रहेतो हतो. तेने सुंदरी नामे याणपिया हती. तेमने पांच पुत्रो तथा चार पुत्रीओ थइ हती. श्रेष्ठीए पांचे पुत्रोने भणवा माटे मोटा उत्सव पूर्वक अध्यापक पासे मृक्या. परंतु तेओ परस्पर चपलता, आलस अने अविनय करता सता त्यां रहेवा लाग्या. कहुं छे के—

आरोग्यवुद्धिविनयोद्यमशास्त्ररागाः

पंचांतराः पठनसिद्धिकरा नराणाम् ।

आचार्यपुस्तकनिवाससहायवल्ला

वाह्याश्र पंच पठनं परिवर्धयन्ति ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ आरोग्य, बुद्धि, विनय, उद्यम अने शावधपर श्रीति-ए पांच आम्यंतर कारणो भनुप्योना अम्यासनी सिद्धि करनारां छे, अने अध्यापक, पुस्तक, निवास, सहाय तथा सावा पीवानी सगवड-ए पांच वाह्य कारणोपरि विद्या इद्धि पामे छे.”

एकदा ते उन्मन छोकराओने पंडिते शीक्षा करी. अने “ कंवाश्रे वसति विद्या ” एट्ले “ सोटीना अग्र भागने विषे विद्या दसे छे ” एम विचारीने तेओने सोटी बती मायां, तेपी तेओ रोता रोता धेर आव्या; अने सोटीपी शरीर उपर पढेला क्षतने पोतानी भाने बताव्या. ते जोइने तेनी भा सुंदरी बोली के—“ हे पुत्रो ! भणवायी थुं विशेष छे ? केमके जन्म, जरा अने मृत्यु तो भण्ठल खे अमग कोइने छांदता नपी.” कहुं छे के-

पठितेनापि भर्तव्यं, शोठनापि तथैव च ।

उभयोर्मरणं दद्वा, कंठशोपं करोति कः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ भणेलो माणस पण मृत्यु पासे छे अने मर्से पण मृत्यु पासे छे; ते घबेनुं मरण जोईने फलो माणस फोकट भणीने फंठनुं शोपण करे ? ” वर्डी-

यम्यास्ति वित्तं स नरः कुलीनः स पंडितः स श्रुतिमान् गुणजः ।

स एव वक्ता स च दर्शनीयः सर्वं गुणाः कांचनमाश्रयन्ते ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जेनी पासे द्रव्य छे ते पुरुष फुलीन छे, ते पंडित छे, ते शाश्वतो जाणनार छे, ते गुणज छे, ते वक्ता छे अने तेज दर्शन कावा लापक छे, अर्थात् सर्वं गुणो फंचननोज आभय करे छे. ”

वर्डी धनवाङ्मा महा मूर्ख माणसनी पासे पण पंडितां देन्य बचनो बोले छे; वर्डी शहुपा पंडितां निर्धनज हाँय छ. भाट हे पुत्रो ! मृसंताज भेष छे, तेपी हवे आजर्थी समारे भणवा जबुं नहा. फदाय तमारो महेताजी तमने तेडी जवा आवे तां तेन दृष्टी पथ्परवडे मारजोः अने तमने मार्यानुं फळ एक वस्तमाज बतावी देजो. इत्यादि शीसामण आर्पिने पुत्रपरना रागर्थी अने ज्ञान परता द्वेष्पी लंखण, पाटी, पुस्तक विंगेरे सर्वं अस्त्रिया नासी वाकी दीया.

एक दिवस आ व्यतिकर जाणिने थंडीए पोनानी द्याने कहुं के—“ हे भद्र ! मैं आदी मूर्खता भरेली चेष्टा केम चरी ? आ मूर्ख रहेला पाचे पुत्रोनो विवाह अने उदार शी रिते धरो ? ” कहुं छे के—

क्षणं रक्ता विरक्ताश्च, क्षणं सर्वेषु वस्तुषु ।

अज्ञानेव कायेते प्राणिनः कपिचापलम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“ क्षणवारमो सर्वं वस्तुओपर आसक्त अने क्षणवारमो विरक्ति, ए प्रमाणेनी थपिना जेवी चपलना अज्ञानदेज भाणीओ फरे छे. ” वर्डी-

माता वैरी पिता शाङ्कुः येन बाला न पाठिताः ।

सभामध्ये न शोभते, हंसमध्ये वक्ता यथा ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जेणे पांताना याक्कोने भणाव्या नर्थी ते मातापिता तेम-
ना वैरी अने शाङ्कुज मप्रजवा. केमफे हंसोमा शगलानी जेम ते अहानी पुत्रो विद्वाननी सभामो शोभवा नर्थी. ”

अ॒ अ॑ बनाने पोकरीने सुंदरी हमीने चोली के-” तमे पंडित छो, तेही के
हैं [१८] वृंदा उमस्तु द्राघि जाएँ ? याकी सुग तो पुण्यपीज मले ऐ, कौं
वाहा वृंदावना लंडाली मरते करी. ” आए मृगेताभरेले पोतानी रामै
उम्मा दूर्दृष्टि ने श्रेष्ठित ते इगन तो मीन पारण कये. फयुं ऐ के-

उद्देशो हि मूर्त्याणां, प्रकोपाय न शांतये ।

पद्मशानं सुजंगानां, केवलं विपर्वनम् ॥ १ ॥

“महाराज—” इन्हें उसके आवश्यो, ते सेना को पूर्णे माटेंग पाप है,
इन्हें इसे इसी दृष्टि के बहुत दूर से श्रवणार्थी के बहुत दूरी तक पाप है।”

“हम यहाँ से जानी चाहते हैं कि आपका पुरोगांठ क्या है ?”

द्वयं द्वितीयम्, शुभमोक्षाभिलापिणाम् ।

विद्युतस्त्रियां गमयेत् कन्या न धीयते ॥ १ ॥

४- यहाँ तक कि वहाँ लोकोंने दृश्यमान भवितव्याग्रह धूप, तेजी
तथा, ५- उद्दीपन, अलगो लगाव समाप्त, वर्षी भवित रहन्माण
एवं उद्दीपन के द्वारा वहाँ वह भव वर्षी तथा विद्युति के
प्रभाव- इसके बाहर, “यहाँ अवधिक महान वर्षी तथा विद्युति !

पाठ्यान २१६ गुं-ज्ञाननी विग्रहना तजवा विषेः । (२५)

सेणे पापिनुं आशान निदान पापुं हांय एं सेज तेनुं अीपथ पण थनावी शके एं,
आपना विमा अभ्यंतर पारण पांण जाणो नकं तेम ए? माटे हवे आपज क्रापा
पर्गीने मेना निवारणनो उपाय थनावोः ॥ त्पारे गुरु थाल्या फे-“हे थेही !
विधि पूर्वजः शानपंचमीनिं आराधन परवापी गरं प्रकाश्यु मग्र भास थाप ए. ते
विधि आ प्रमाणं ए.

शार्तिक उदी पाचमने दिवमं टवणी अधवा नाशीनु र्भापन कर्गीने तेनी
सन्मुख आठ रुतिवडं दंब बोद्वा. पर्छी शानपंचमीनो तप अगीकार करवानो
आज्ञावां गुहमुखे गोभर्णीने से तप अंगीकार करतुः. ते तप पांच वर्ष ने पांच महिना
हुर्दी परवानो ए. ते तपने दिवमं ये वस्तन एडले साँज गवार प्रतिकमण करतुः. अने
निकाळ दंबवंदन करतुः, तपा उपवास कर्गीने मंगण पांपथवत महण करतुः. अने
पांच इद्यभेद तपा एकावन उत्तर भंडनो नाम महण पूर्वक एकावन लांगरगनो
पापांतरगं पारवो. टवणी उपर पुरतक रथार्पीने तेनी एकावन प्रदक्षिणा देवी
तपा एकावन स्वमागमण देवो, अने ते दिवमं नवं शाश्व भणतु, भणावदुं तथा श्रवण
करतुः. पापुं ए के-

अपृवेज्ञानव्रहणं महती कर्मनिर्जग ।

सम्प्रगदर्शननेमल्यात् कृत्वा तत्त्वप्रवोधतः ॥ १ ॥
भाषाध—“अपृवेज्ञान महण करवापी मांशी कर्मनी निर्जग पाप ए,

ने सम्प्रप दर्शननी निमलता परापी तत्त्वनो पण थांय थाप ए.
ज्ञानपंचमीने दिवमं जो पांगद फर्पां न हांय तो पाट उपर पुस्तकतं
यापना कर्गीने नेनी जमणी वाजु पांच दीवो करवो तथा सन्मुख
र रस्तिक (मार्यादा) करवा, ज्ञानना भंडारोनी पूजा करवी, ज्ञान द्रव्यनी
परवी अने “ ३५ व्ही नमो नाणस्य ” ए मंत्रनो वेदजार जाप करवो. आ
रहे पदाच दर मासे करी शके नहीं, तो जीवन पर्यंत फार्तिक उदी पांचमे
स्तवकनी गमीपे चतुर्पंदन करी शक्रस्तत्र कहीने “ गतिज्ञानाराधनाधे
फाउस्मगं ” एम कही वंदण ० अने अवध्य ० कही एक नवकारनो फाउ-
परवो. पर्छी नमोद्दृत ० कही नीचेनुं काव्य गंभीर स्वरपी घोलतुः.

अष्टाविंशतिभेदभिन्नगदितं ज्ञानं शुभाद्यं मतिः
समज्ञाभिनिवोधिकश्चुतनिधेहेतुश्च वुद्दिप्रभे ।

**पर्यायाः कथिता इमे वहुविधा ज्ञानस्य चेकार्थिनः
सम्यग्दर्शनिसत्कमासकथितं वंदामि तद्वावतः ॥ १ ॥**

भावार्थ—“ पहेलुं मतिज्ञान अठार्डीश प्रकारनुं कहेलुं छे; ते शुभकारी छे, चार प्रकारनी प्रज्ञा सहित छे, आभिनिवोधिक छे, श्रुत ज्ञाननो हेतु छे. बुद्धि, प्रभा विगेरे तेना पर्यायो वहु प्रकारना कहेला छे. ते ज्ञान समकिन्धारीने होय छे, एवा तीर्थिकरे कहेला मतिज्ञानने दुं भावधी वांडुं छे. ”

पछी चेत्यवंदन विगेरे पूर्वे कहा प्रमाणे करीने श्रुतज्ञानाराधनार्थ करेमि काउस्सगं कही वंदण० अन्नथथ कही एक नवकारनो काउस्सगा करी नीचेनुं काव्य भण्वुं.

**अन्यज्ञानचतुष्टयं स्वविपयं नैवाभिधातुं क्षमं
श्रीमत्केवलिनोऽपि वर्णनिकरज्ञानेन तत्त्वं जगुः ।
स्पष्टं स्वात्मपरप्रबोधनविधौ सम्यक् श्रुतं सूर्यव-
द्वेदाः पूर्वमिताः श्रुतस्य गणिभिर्वद्याः स्तुवे तान्मुदा ॥ २ ॥**

भावार्थ—“ श्रुतज्ञान शिवायनो वीजां चारे ज्ञान पोताना विपयने कहेवा समर्थ नंधी. श्रीमान् केवली पण वर्णसमुदायना ज्ञानवडेज तत्त्व जणावे छे. वक्त्री सम्यग् श्रुत ज्ञानज सूर्यनी जेम पोताने तथा परने घोष करवामाँ स्पष्ट छे. ते ज्ञानना चौद भेद छे, अने तेने गणधरो वांडे छे. आवा श्रुत ज्ञाननी दुं हर्षयी स्तुति करुं द्युं. ”

पछी श्रीजुं चेत्यवंदन करीने “ अवधिज्ञानाराधनार्थ करेमि काउस्सगं ” विगेरे पूर्वोक्त प्रकारे कही काउस्सग पारी नीचेनुं काव्य भण्वुं.

**अल्पं तत्पनकावगाहनसमं चासंख्यलोकाभ्यगं
ज्ञानं स्याद्वधेश्च रूपिविपयं सम्यग्दृशां तच्छुभम् ।
देवादौ भवप्राप्तिजं वृपु तथा तिर्यक्षु भावोद्भवं
पद्भेदाः प्रभुभिश्च यस्य कथिता ज्ञानं भजे तत्सदा ॥ ३ ॥**

मापार्थ—“ श्रीनुं अवधि ज्ञान जे छे तेनी अवगाहना जघन्य पंनकला जेगली छे, अने उक्कट्री अगंख्य लोकाकाश प्रमाण छे, ते ज्ञान रूपी द्रव्यने

णी शके छे; सम्पदादिष्ट जिविने थुभवागी होय छे. ते देव तथा नार्कीने प्रत्यये होय छे, अने मनुष्य तथा तियंचरे भाव यकी एटले गुण प्रत्यये एज थाय छे. प्रभुए तेना छ भेद कदा छे. एवा अवधि ज्ञानने हुं निरंतर हुं छुं. ”

पछी चोधुं चेत्यबंदन करी “ मनःपर्यवज्ञानाराधनार्थं करेमि काउरमग्गं ” चोली बीजुं बधुं पूर्वोक्त प्रकारे कहीने नीचेनुं कान्य भण्वं

साधूनामप्रमादतो गुणवंता तूर्ये मनःपर्यवं
ज्ञानं तद्विधिं त्वनिंद्रियभवत्तस्वात्मकं देहिनाम् ।
चेतोद्रव्यविशेषवस्तुविषयं दीपे च मार्घेद्विकं
सकुञ्ज्ञानगुणांचितान् व्रतधरान् वंदे सुयोगेमुदा ॥ ४ ॥

भावार्थ—“ अप्रमत्त गुणस्थाने रहेला साधुओंने चोधुं मनःपर्यवज्ञान य छे; तेना दे भेद छे, ते इंद्रियना विषयवाचुं नभी पण आत्मविषयी छे. शीढीप्रमाण रहेला भाणीओना चित्त द्रव्यमां रहेली मर्व वस्तुना विषयने जाने ने ज्ञानने धारण करनारा गुणी मुनिओंने हुं हर्येथी भावे फरीने बोहुं छुं. ”

पछी पांचमुं चेत्यबंदन करी “ केवलज्ञानाराधनार्थं करेमि काउरमग्गं ” गेरे मर्व पूर्वोक्त रीतं कही नीचेनुं काव्य भण्वं.

निर्भदं विशदं करामलकवज्ज्ञेयं परिच्छेदकं
लोकालोकविभासकं चरमचिन्नांत्यं व्रजेत्स्वात्मतः ।
निद्रास्वप्नसुजागरातिगदशं तूर्यां दशां संगतं
वंदे कार्तिकपंचमीसितदिने सोभाग्यलक्ष्म्यास्पदम् ॥ ५ ॥

भावार्थ—“ छेलुं (पांचमुं) केवलज्ञान छे, ते एषज वषारनुं छे. वग-इष्टनी जेवुं निर्भद छे, सर्व वस्तुनो परिच्छेद फरनारुं छे, लोक सप्त अलोकने ताता फरनार छे, ज्ञानवाक्याना आत्मा यकी थोई वस्त एव पण माह पया पछी हुं पहनुंज नभी, अने जे ज्ञान निद्रा, रवप्र अने जाईत ए शज दशाने उहं-ने थोप्पी उजागर दशाने पायेलुं छे. एवा सोभाग्य लक्ष्मीना रथान रूप केवल-मने हुं कार्तिक शुद्धी पंचमीने दिवसे बोहुं छुं. ”

आ शमाणे पाचे ज्ञाननी आराधनानां विष्णि जाणदो.

हवे ए रीते ६५ मास-मुखी आराधन करवा पडे तप पूर्ण धाय त्यारे चैत्य-
ना तथा ज्ञान, दर्शन अने चारित्रिनां उपयोगी दरेक उपकरणो पाँच प्राचि भेद्यानि
उद्यापने करवुं. कहुं छे के-

उद्यापनं यत्तपसः समर्थने तच्चैत्यमौलौ कलशाधिरोपणम् ।

फलोपरोपोऽक्षतपात्रमस्तके तांबूलदानं कृतभोजनोपरि ॥१॥
भावार्थ—“ तपना समर्थन माटे उद्यापन करवुं, ते चैत्यना शिशर प्र
कलश चडाववा जेबुं छे, अक्षत पात्र उपर फल मूकवा जेबुं छे, अने भोजन
करावीने तांबूल आपवा जेबुं छे 。”

इत्यादि गुरुनो उपदेश साम्भवीने गुणमंजरीए विधि पूर्वक ज्ञानपंचमीतु
तप अंगीकार कये,

त्यार पछी अजीतसेन राजाए सूरिने पूछयुं के—“ हे स्वामी ! मारा उत्त
वरदचने कपा कारणथी कुछनो व्याधि थयो छे ? अने शा कारणथी अम्पाम
कियां छता काँइ आवडतुं नथी ? ” गुरुए कर्वुं के—“ तेनो पूर्व भव साम्भवो—

आ भरतक्षेत्रमां श्रीपुर नामना नगरने विंच वसु नामे एक थेष्ठी रहेतो
हतो. तेने वसुसार अने वसुदेव नामना बे पुत्रो हता. तेओ एक दिवस क्रीडा
फत्खाने माटे ‘वनमा’ गया. त्यां गुरुना मुख्यकी धर्मदेशना साम्भवी. पछी
येर आवीने पिनानी रजा लङ्ने ते बने भाइओए चरित्र ग्रहण कये. तेमां नानों
भाइ वसुदेव मुनि सिहात रुपी समुद्रनो पारगत्यापी थयो, अने अनुक्रमे.
आगायेपद पाम्पो. ते हमेशा पाचशं साथुओने बांचना आपतो हतो. एक
दिवस ते आचार्य संथारामो मुता हता, ते वसते कोइ मुनिए आगमनो अर्थ
पृष्ठयो. तेना गया पछी बीजा मुनि आव्या, ते पण अर्थ पृष्ठीने गया. एम एक
पछी एक घणा साथुओ आवी पृष्ठी पृष्ठीने गया. पछी आचार्यने काँइक निद्रा
आई, तेवामी बत्ती बीजा कोइ साथुए आवीने पृष्ठयुं के—“ हे पृज्य ! आनी
आगायतुं पद, वाक्य कहो अने तेनो अर्थ समजावो. ” त्यारे सूरिए मनमो
दिवार कयों के—“ अहो ! मारो मोटो भाइ तो मुम्हे थवे छे, स्वेच्छाप भोजन
हरे छे, अने स्वेच्छाए बोले छे. आयुं सुम्ह फाँइ पण प्रकारे मने मध्ये
तो माहं. केदके—

मृग्यलं हि सखे ममापि रुचितं तस्मिन् यदयौ गुणा
निर्विनो बहुभोजनोऽत्रपमना नकंदिवा शायकः ।

व्याख्यान २१४ मुं-ज्ञाननी विरागना तजवा विषे।

कार्यकार्यविचारणांधवाधिरो मानापमाने समः
प्रायेणामयवजितो दृढवपुमूरखेः सुखं जीवति ॥ १ ॥

भाषार्थ—“हे मित्र ! मृसंपर्णं मने पण रुचे छे. केयके तेमा आठ रुचा छे. ते आ प्रमाण-प्रथम तो मुख्यमने काई पण निना होनी नपी १. पर्णु जन करे छे २. लज्जा रहित होय छे ३. रात्रिदिवस सुबानो बसत भरे छे. फतंच्य तथा अकर्तव्यना विचारमा अंथ तथा वधिर होय छे ५. मान तथा अपमानने विषे समान होय छे ६. पर्णु फरानि व्याप्ति रहित होय छे ७. अने शरीर पुष्ट होय छे ८. माटे भूखं माणस सुखं जीव छे.”

माटे यारे आजधी भणवा भणववानुं फामज कर्तुं नहां. आ मध्यांनां विचार करनिं ते आचार्ये पुण्य हर्षी अमृतनां भरंलों घडां भोगी नाल्यां, अने पापनो घटां भरीने धार दिवस हर्षी भोगी रहा. पर्छी ने पापनी जालोंवना एषां विना रौद्रध्यानवडे मृत्यु पाप्या. ते आ तारा पुत्रपणे उत्पत्ति पर्यंगा छे, अने एवं वधिला कर्मणी मूर्खं तथा फोटी पर्यंल छे. ते स्त्रिनां भाँटो भाइ मरण पार्दी. ने मानसयारोवरमा हंस थपो छे.”

आ प्रमाणे गुरु महाराजं कहेल पूर्वं भव गायत्रीनि वरदत्तने नानिरपणाहान पर्यु. एट्ले ते बोल्यो के—“अहो! भगवत्तनुं धूषन असर असर गत्य छे. अहो! के तु शान ! ” पर्छी राजाए पर्यु के—“हे भगवन् ! आ यारा पुमना रांगों ईरी र्हावे जशो ? ” गुरुए पर्यु के—“पूर्वं कहेला विधि प्रमाणं पराशानि पंचदी तप वर-वापी सर्वं गारु थशो . ” पर्छी पुमारे पण गुणमंजरीनी जंम विधि परंक तप अंगीयार कर्यु. तेना आराधनधीं से धनेना तर्वं व्याप्तिओं नाश पाप्या.

वरदत्त पुमार रवयंवरं आवेली एक हजार राजसन्ध्यामाने पाप्या. अने अनुक्रमे राजपुस्त भोगरी पोताना पुमने राज्य गोपनिं दीक्षा द्वाल वारी. गुणमंजरी पण उत्तम सोंदर्यं पार्दी. तेनुं पापिहरण जिनचंद नालना भेषजित्र साथे पर्यु. तेणे पणा काळ हर्षी संतारहृष्ट भोगरी र्हाहि दुरंक तप्तु उचापन. फरीने दीक्षा द्वाल फरी. अनुक्रमे वरदत्तने गुणदंजरी एवं काळ कारीने विजयन्त नामना अनुसर विमानमा उत्तम देवता थपा.

आपुष्यना भये विजयंत विमानमार्पी धरनि वरदत्तनां जीर लंड द्वारा विरेह संप्रभी शुंदरीकिणी मगरीमा अमरसेन राजानी भासां दुष्यरक्षीनी राजिणी द्वारसेन भासं पुत्रपणे उत्पत्ति पर्यां. दुशारसा शाम्ये सते तेसो राज्यामाने पराप्यां. तेना पिता तेमे राज्य सोर्पाने शालोकां ग्रसा. दुष्या

ते नगरीनी समीपना उचानमां श्री सीमंधर स्वामी समवसर्यां; ते बात सांभ-
अर्णें शूरसेन राजा त्यां गया, अने विधि पूर्वक भगवान्ने वांदीने देशना सांभर्णी.
देशनामां भगवाने कहुं के-“ हे भव्य प्राणीओ ? सौभाग्य पंचमी एठ्ले ज्ञान-
पंचमीनुं तप वरदत्तनी जेम करवुं.” ते सांभर्णीने शूरसेन राजाए पूछ्यूं के-
“ हे भगवन् ! आपे जेनी प्रशंसा करी ते वरदत्त कोण हतो ? ” त्यारे भगवाने
तेनुं सर्व वृत्तात कहुं. ते सांभर्णीने राजा हर्षित घेयो. पछी ते भवर्मा पण तेणे
घणा पौर जनां सहित ज्ञानपंचमीनुं ब्रत अंगीकार कये. दश हजार वर्षे सुधी
राज्यनुं प्रतिपालन कर्यां पछी पोताना पुत्रने राज्य सौंपी फोते सीमंधर स्वामी
पासे चारित्र ग्रहण कये. ते राजार्पि एक हजार वर्षे सुधी विधि पूर्वक चारित्र
पाढी केवळज्ञान प्राप्त करीने गोक्ते गया.

हंवे गुणमंजरीनो जीव वैजयन्त विमानमाथी चवीने जंदूदीपना महावि-
देह क्षेत्रमां रमणी नामना विजयमां अमरासिंह राजानी पत्नी अमरवतीना
गम्भीर पुत्रपणे उत्पन्न घेयो. प्रसव घया बाद पिताए तेनुं सुधीव नाम पाढ्युं.
ते वीश वर्षनां घयो त्यारे तेने राज्य सौंपीने तेना पिताए दीक्षा ग्रहण करी.

सुधीव राजाए घणी राजकन्याओनुं पाणिग्रहण कये. तेने चोराशी
हजार पुत्रो घया. पछी तेणे पुत्रने राज्य आपीने दीक्षा ग्रहण करी यथाविधि
षार्दिप्र पात्रवा बडे अने तप बडे तेमणे केवळज्ञान पाप्त कये. देशनामां सर्वत्र
पोतानुं चरित्र फहेवा लाग्या. आ भमाणे ते राजार्पि एक लास पूर्वे सुधी चारित्रनुं
मंदन करीने शते परम झानमय, चिद्रप, विदानंद अने वित् घन, एवा मांझ
शतं पाप्या.

“ जे ज्ञानपंचमीनुं आराधन फरवापी वरदत्त तथा गुणमंजरीने घने
म्हारनी सौभाग्य लक्ष्मी प्राप्त घडे ते ज्ञानपंचमी जेवां वीजो कोइ पण दिवम
हातनी इदि फरवामां ऐष नर्थी; माटे आत्मानुं हित इच्छनार पुरुषांए विधि
पूर्व ज्ञानरंवर्णीनुं आराधन फरवुं.”

॥ इत्पद्मदिनपरिमितोदेशमागादृत्ती पंगदशमस्तंभस्य ॥
द्वापेन्द्रजायिकद्विशतमः प्रथः ॥ २१६ ॥

व्याख्यान २१६ मुं.

अभय दान विषे.

अभयं सर्वसत्त्वेभ्यो यो ददाति दयापरः ।

तस्य देहांद्रिमुकस्य भयं नास्ति कुतश्चन ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जे दयाकु मनुष्य सर्व प्राणीओंने अभय दान आणे हे वे मनुष्य देहधी मुक्त थाय अर्थात् मृत्यु पामे त्योर पण तेन घोडधी भय रहेतो नपी।”

अभय दान उपर दृष्टांत.

जयपुर नामना नगरमा धना नामनो एक मात्री रहेतो हतो। तेने चेहंदी एवा पांच पूरानुं दयार्पी रक्षण कये। अनुकर्मे ते मात्री मरीने कुलपुत्र थयो। वास्यावस्थामाज तेना मावाप मरी गया, तेथी ने परदेश जवा नीकब्यो। रसनामी रात्रिनो समय थवार्थी ते कोइ अरण्यमो एक वश्यक्षनी नीचे रात्रिचायो गयो। ते हक्क उपर पांच यक्षां रहेता हता। तेओए तेने दीटो, एटले झानबदे “ आ आपणो पूर्व भवनो उपकारी छे ” एम ओळखीने तेओए तेने यानु वे—“ तने आजलयो पांचमे दिवसे राज्य मठ्यो। ” एवुं मांभर्नीने ते पुल्युत्र युक्ती थयो। शत्रवादे त्योथी चालतो ते पांचमे दिवसे घाराणर्मी नगरीए जइ पहांच्यो। त्यानो भरपाळ नामनो राजा पुत्ररहित मरण पाग्यां हतो। तेनु राज्य तेने भव्यु। पर्ही ते प्रधान उपर राज्यनो भार आरोपण करीने सुममीज मध्र रहेवा लाग्यां। अन्यदा सीमादाना राजाओ तेनु राज्य उन्हेदैन फरवा माटे चर्दी आव्या, ह्यारे श्याने आवनी तेने चृतकीदा करतो अश्यावी ते वात फरी अने शृन नजी दृल्लराह करवामाटे आवदा चाह्यु, पण तेणे मान्यु नर्हो। पछी तेनी खीए पण रमदमो सामा नासतो अटकवानुं यानु त्यारे ते बोल्यो वे—

स वटः पंच ते यक्षाः, ददंति च हरंति च ।

अक्षान् पातय कल्याणि, पद्माव्यं तद्विष्यति ॥ १ ॥

भावार्थ—“ हे पल्याणी ! वट हक्क पर रहेला ते साच पझोए गाग्य आप्यु छे, अने तेने लेवुं दशे सो लड लेसो, माटे हे द्यी ! सुं तारे सामा नोह, ते थवानुं हतो ते थरो। ”

आ शमाले यानुं, एटले ते यक्षोए ते शमुओंने द्यीर्घी लार्नीने तेने रहे लगाड्या। ते जोइने होको पणु आश्यं पाग्या।

एक दिवस ज्ञानी गुरुनो समागम यवाथी राजाए पोतानो पूर्व भव पूछयो। तेना उत्तरमां गुरुए कहुं के—“ पूर्व भवमां तें पाँच पूरानुं रक्षण कयुं हतुं . ते पाँचे मरीने अनुकने यक्षो थया छे; तेओएज तारा राज्यनुं रक्षण कयुं छे। ” एवुं साम-दीने ते राजाए बाव, कृता, तलाव विगेरे जग्नाशयोर्मा गच्छीओ मुकावी, अने सर्वत्र अमारी धोपणा करावी।

हवे जे पार्षी मनुष्यो मांस साय छे तेना प्रथ्ये उपदेश करे छे के— एकदा श्रेणिक राजाए सभामो पूछयुं के—“ हालमां आपणा नगरने विषे कइ वस्तु सीधी सोंधी छे ? ” त्यारे निर्देश एवा क्षत्रियो बोल्या के—“ हे महाराजा ! हालमो मांस मस्तु छे। ” आ प्रमाणे सामदीने अभयकृमार यंत्रीए चित्तनुं के—“ आजं हुं आ लोकोर्नी परीक्षा करुं के जेथी फरीने आवुं बोले नहीं। ” एम विजाही राजिने वस्तने अभयकृमार मर्व क्षत्रियोने धेर पृथक पृथक गयां, अने जेवने बहुं के—“ हे राजपुत्रो ! आजे राजाने महा व्याधि उत्पन्न थयो छे; वैघोए शजा बजानी औंपरीओ आपी पण कोइ केर पड्यो नहीं, तेथी तेमणे कस्तु छे के ‘ लो मनुष्यना कन्देजानुं मात्र ये डांक जेटलुं मांस मळे तो राजा जीवे तेम छे, नहीं तो इरी जागे; माझे तमे तेना प्राप्तमार्थी आजीविका बरनार छो, तो ई दृग्य शब्द दण नहीं कर्ने ? ’ ” आ प्रमाणे सामदीने जेने त्यां प्रथम गयां ते रज्युत द्वे दृश्यो के—“ हाला धरोए लाने मने तो छोटो, अने वीजे ठेकाणे जाओ। ” यसां घरदहूयारे नेत्रानुं द्रव्य लीनु; अने वीजे स्थाने जाइने त्यां पण ते प्रमाणे ई बहु, यसां तेसे एन हतार मोना महोर आपी, पण माझ आप्युं नहीं। एरी द्वे दृश्ये भद्रां घरना आमी गति निर्गमन करीने एक लाम संना महोर एही वर्ण। यसी शब्द-रांग प्राप्तमो आपी गर्व क्षत्रियोने ते द्रव्य देसाईने घरदहूया योग्यां के—“ हे क्षत्रियो ! नमं योग्या हता के हालमो माझ मार्पी बाहु छे, राहु बहु को आग्या यग्य द्रव्यार्थी पण वे डाँक माझ यद्युं नहीं। ” ते हार्दिके मौं भरिया लाल्खर यद्यन मान गया, त्यारे अभयकृमार योग्यां के—“ एही द्वे दृश्यां द्रव्या राया हाँय छ. तमे मात्र पारका माझना लोलुरी द्वावे द्वे दृश्य बाह्य बाल्या छो, कर्दू छ छे—

अभयकृम्यं कीटम्य, मुग्नदम्य मुगल्यं ।

मन्त्रान्तर्विनाशकांशा, मम मृग्युभयं द्रयोः ॥ ? ॥

ज्ञानाद— रिष्यां रंगा वीरान वन मरांसा रंगला यंत्रद्रने जीव-
रंगे इन्द्रां रामर्तु छे, छावे ते यद्यन मनुष्यना मय पण गालांत छे। ” एरी

दुर्योनिमपि संप्राप्तः प्राणी भर्तु न वाञ्छति ।

स्वादुवन्तो भवन्ति स्वस्वाहाराः कुक्षितावपि ॥ २ ॥

भावार्थ—“ हुए योनिमां जन्मेलो जंतु पण मरवाने इच्छतो नहीं. केमके मराव पृथ्वीमां पण प्राणीओंने पांतपांताना आहार स्वादवान्नाज लागे छे. ” वशी जे मनुष्य हिंसा करे छे ते अति हुःसी धाय छे. जंम-

गोपो बच्चूलशूलाग्रे, प्रोत्यूकोत्थपातकान् ।

अटोत्तरशर्तं वारान्, शूलिकारोपणान्मृतः ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ एक गोवाळे बाबबनी शूल उपर जे परोवी हती, ते पापथी ते गोवाळ एकसो ने आठ वार शूलीए चढवानी शिक्षार्थी मरण पाम्यो. ” तेवुं हृष्टोत आ प्रभाणे—

नागपुर नामना नगरमां माधव नामे पृक गोवाळ रहेतो हतो. ते एक दिवम गायो चारवा माटे मोटा अरण्यमां गयो. हर्दा शूर्यन्तो यचंद ताप लागवार्थी एक बाबबना इक्ष नीचे बेठो, तेवायां तेना याथामांधी एक जे तेना सोल्वामां पडी. ते जोइने ते निर्देष गोवाळे तेने “ आ जे मारा देहनुं सत्व (लोही) पी जाय छे. ” एम विचारीनं बाबबनी तीक्ष्ण शूल उपर परोवी. ते पापना उदयपरी तेज भवमां ते गोवाळ चोरिना गुन्दामां आवी शूलीनी शिक्षा पासीने मरण पाम्यो. त्यार पछी ते पृज प्रभाणे एकसो ने सात वार जूदा जूदा भवेयां चोरी विगेरेना दोपथी शूलीनुं हुःस भोगवीने मरण पाम्यो. एकसो सातमा भवमां ते पापकर्त्तनो उदय थोडो रह्यो, त्यारे तेण तापसी दीक्षा ग्रहण करी; अने सदा चनमां रहीने शुकां पांडहा, फळ, प्ल विगेरेनुं भक्षण करवा लाग्यो. ए प्रभाणे निःसंगपणे ब्रतनुं पालन करता तेने विभंग ज्ञान उत्पन्न थयुं. अन्पदा ते अरण्यनी नजीकना नगरमांधी राजाना अलंकारोनी पेटी कोइ चोरे उपादी. तेने एकडवा माटे राजाना सिपाइओ पाछड दोङ्ड्या. तेआोने पाछड आवता जोइने चोरे ते रत्नालंकारनी पेटी अरण्यमां पेला तापस पासे शूकी अने ते बट इक्ष उपर चही गयो. सिपाइओ तपो आव्या, तो तापस सुतेलो हतो, अने पासे पेटी पदेली हती. तेओ पेटी सहित तापसने पकडीने राजा पासे लड गया. तापस विभंग ज्ञानपी सर्व हकीकत जाण्या छतो पोताना पूर्वकृत यस्मेने निंदतो सतो मौनज रह्यो. अन्यापी राजाए तेने शूकी पर घटाव्यो; पूर्व यस्मेना क्षयपी ते मरण पासीने देवता थयो.

इति अभयदाने हृष्टातः—

आ जगत्मां दानना पांच प्रकार छे ते आ प्रमाणे—

अभयं सुपत्तदाणं अणुकंपा उचिय कित्तिदाणं च ।

दोहिंपि मुरको भणिओ, तिनि भोगाइ दियंति ॥ १ ॥

भावार्थ—“ अभय दान, सुपत्त दान, अणुकंपा दान. उचित दान अने कीर्ति दान, ए प्रांच प्रकारना दान छे. तेमां पहेला वे प्रकारना दान भोक्तने आपनार छे, अने पाढला त्रण प्रकारना दान सांसारिक मुसभोग आपनार छे. ”

तेमां पहेलु हनन वंथन विगेरेना भयधी भयधीत धयेला जंतुओना प्राणनुं रक्षण करीने तेमने निर्भय करवा ते अभय दान कहेवाय छे. तेनुं स्वरूप उपर कहेवामो आव्यु छे.

वीजुं मुषात्र दान तेमां सु एट्ले सारुं, अने पात्र एट्ले ज्ञानादि त्रण रत्ननुं म्यान. अथवा सु एट्ले अतिशये करीने अने पात्र एट्ले पापारी रक्षण बरनार. आ प्रमाणे अन्वर्थ मंज्ञावाक्यं मुषात्र दान दुर्लभ छे.

त्रीजुं अनुकंपा दान एट्ले दीन अने दुःस्ती लोकाने पात्र तथा अपात्रनो रिखार क्षणं रिना मान दयावडे अन्नादिक आपनुं ते. कम्बुं छे के—

दानकाले महेभ्यानां किं पात्रापात्रचिंतया ।

दीनाय देवदुप्यार्थं पथादाव् कृपया प्रभुः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ दानाराने दान देती वयते पात्र तथा अपात्रनो विचार थे वह इतनो ? ज्ञानों, महारीग भगवाने कृपारी अनुं देवदुप्य गरीब (ग्राहण) ने आपनुं थे. ”

आ दूरद पालने रिं जगदृग्गा नामना भावके नीचेना शोकमो लस्या इत्यां धान्दना हुदां पात्र दयावडे वीजा राजाओंने आप्या हता.

अद्य य मुद्दमहम्म विमलग्रायस्त वार हम्मीरे ।

इवीमय सुन्नाणे दुञ्भिमकं जगदृमादुणा दिना ॥ १ ॥

भावार्थ—जगदृग्गा नामना भावके दुक्षायना वयतामो विमल राजाने छाड रुदा हुरा, हर्मीर राजाने थार रुदार मुदा अने दीर्घीना गुलतानने एक हर्मीर रुदार धान्द थायू दुर.

नवकरत्वालि मणिअडा, ते पर अलग्गा चार ।
दानशाला जगडुतणी, दीसे पुढवी मुझार ॥

अपांत-ते इकाब्बना वसतमा जगडुशाहे ११२ दानशाश्चाजो स्थापी हर्ता
दररोज भातकाळे जगडुशाह जे ठेकाणे बेसीने यपेट दान आपता हता त्य
फोइ लज्जावान कुलधीओ विगेरे प्रगटपणे दान लळ शके नहीं तेमने मच्छन्न-
पणे दान आपवा सारु एक पठदो बाँधी रासवामा आवतो हतो के जेपी तेझो
तेमा हाप नातीने दान लळ शके. एक दिवस विसल राजा पोताना भाग्यनी
परीका करवा माटे वेप बदलाने एकलो त्या गयो, अने पठदामार्पी हाप लोंबो
कपयो. जगडुशाए शुभ लक्षणवाचो भाग्यशाब्दी हाप जोइने विचारुं के “जगतनामनु-
ष्योने मानवा लापक फोइ राजानो आ हाप छे; हालमा देवयोगे ते आवी
ए ममाणे विचारीने पोताना हापनी आंगवीभार्पी मणिजाहिन मुद्रिका (वींटी)
फार्दीने हापमा शकी. ते जोइने राजा आश्वर्य पास्यो. क्षणवार पछी वक्की तेणे
दाचो हाप पठदामार्पी लोंबो कपयो, एटले जगडुशाए ने हापमा पण वीजी
बांटी आपी. ते बंके मुद्रिका लळने विसल राजा पोताना महेलमा गयो.
चीजे दिवसे जगडुशाने योलावीने “आ थुं छे ? ” एम कहीने ते बंके मुद्रिका
चतावी. ने जोइने जगडुशा बोल्या के-

सर्वत्र वायसाः कृष्णाः, सर्वत्र हरिताः शुकाः ।

सर्वत्र सुखिनां सौख्यं, दुःखं सर्वत्र दुःखिनाम् ॥ १ ॥

भाषार्थ—“ कागदाओ सर्वत्र काश्चाज होप छे, पोपदो सर्वत्र लीलाज
होप छे, सुखी पुरुषोने सर्वत्र सुर होप छे, अने दुःखी पुरुषोने सर्वत्र दुःख
होप छे.”

आ ममाणे सोभवीने सुरी थयेला राजाए जगडुनो प्रणाम निषेध करीने
ने हापी उपर बेसाई तेने घेर मोकल्यां. आ ममाणे धार्मिकपणुं अनुकंपा
नवदेज शोभे छे. ए श्रीजुं अनुकंपा दान कहुं.

हे चोपुं उचित दान कहे छे— पोग्य अवसरे इष्ट अतिथि (प्राङ्गुणा) ने,
गुरुना आगमननी तथा नवा परेला भासाइनी अने विवनी वधामणी आप-
ने, तेमज काव्य, शोफ, कोइ मुभापित के विनांदवादी कथा विगेरे कहेनारने
ते चित्तर्थी जे दान आपडुं ते उचित दान कहेवाय छे. जेम चकवतीं निरंतर

भमातकाले विहार करता तीर्थकर्ता स्थितिना सबर आपनारने वर्णासन आये हे. कधुं छे के— बार कोटी सुवर्ण अथवा बार लात द्रव्य अथवा छ लात द्रव्य एडलू चक्रतों एक वस्ते प्रीति दानमां आणे हे. सांभत काळ्यां पण श्रीसिद्धावङ्ग उपर भासाद् पूरो धपानी वधामणी आपनारने चामूभट मंत्रीए सुवर्णनी वर्तीश जीसो आपी हर्ती.

एकदा जुनागढनां खंगार नामनो राजा शीकार करवा गयो हतो, स्पै धगा समलाओनां वध करी तेने घोडाना पुळडा सार्ये बांधीने पाढो आवतो ने बांधी तेमज्ज परिवारभी भए धगो, अर्थात् एकलो भूलो घडयो. तेवामो एक चावच्चना इक्की शास्त्रा उपर चडीने वेटेला दुँडण नामना चारणने जोडने तेने दछयुं के—“ अरे ! तुम्हारे जाणे छुं ? ” त्यारे से दधाळु चारणे कहुं के— (भासा)

जीव वधंता नरग गइ, अवधंता गइ सग्ग ।

हे जाणुं दो वाटडी, जिण भावे तिण लग्गा ॥ १ ॥

भग्ग—“ जीवनो वध चरनार नके जाय छे अनं दया पाश्चाता सत्तें लाद हे; हे तो ए ये मार्ग जाणु छुं. तने गमे ते मार्गे जा ”

मा इसांगे देव फर्ने नेवी इथ जेवी तेवी याणी सांभर्णीने राजाने तत्कार दितेक उत्तम धगो. तेवी नेवे त्योज जीवन पर्यंत प्राणीवध करवानो निष्प इष्ट इच्छो. तसा ने गारगां अभो तथा गाम विंगेर आपीने गुरुनी जे: गाहडा इच्छो.

रिष्टम गाहडा निष्टमेन गुरुने धन घडे धणाम फर्यों, ते जाणीने गुरु हे इर्व दाद असार्दा. गाहडा ए पछयुं के—“ हे एग्य गुरु ! आ धमेलामे करीने हे इष्ट ? ” रासां गुरु घडे के—

दुर्गं वाग्नेन्द्रा निष्पवनजया वाजिनः स्यंदर्नीवा

द्वैत्याद्यन्यां युवत्यः प्रचल्नितचर्मग्भृपिता राज्यलक्ष्मीः ।

इदः शतातपत्रं चनुष्ट्रियिनीमंकटा मंदिरीयं

प्रायदन्ते यन्मनाग्निमुवनविजयी मोऽम्नु ते धर्मलाभः॥१॥

अस्त्रादे—“ जेवा चरारी महान्यम हर्मीओ, परतना वेगते जीवना दंहराई इर्वा घटू, विकासारी शीघ्रो, चलायथात अने चापारोही शोभते इर्वाई दंहर, अने चार घटू वर्षेवरी सवद्र गृद्धी शाम थापे ते इर्वाई इर्वाई शर्वदान दर आर्मीतांद नने हो. ”

मा इसां शृणि वयन गोभर्णी सेमना गुणपी हयं पामला राजाए तेम
एक रसां रांगासांग आर्पी, एतु शरि निःरह इंवाधी सेमणे ते पद्मंशानम्
इषाम वरार्दी.

इत्यादि अनेक इसां उचित दान गंवंधी जाणवा.

“ वे शीर्णें दान एवलं शीर्णें वडे फरीने भिषुकादित्वे जे दान आप्तुं से
हों ऐ. सेनी इसां नीवि इसां-

एष दा वासादलभ देश (कान्चना) नो अधिष्ठिति अणं नामना राजा उपर
चारां लागे युगान्दा. मे जोइने मेनी गापेना शोंतर गापतंराजाओए प्रकरी
फरी के—“ आ राणीपा लेवो युमारपाट लदाइसा थुं (सामध्यं) करतो ? ”
आदो नेओंना अभिशाप जार्णीने पुमारपाटे तांब यज्ञ गोपारीनी गोणी यागंमा
पटी नी, तेने भालगना अद भागवदें उंगी फरीने उणार्डी अने लोटाना सात
शोंक्षी यदायाने पारपा अपदार्दीने लोटाना भालावदे फोटी नारूपा. ते अवसरे
पांगप वयन शोंक्षामा युग एवा आमभदे पशु के—

“ रखे लहु जीपढा, गणं भयगळ भारं;

न पीये अणगव्वनीर, लेही राय संहारे;

अवर न वंधे कोइ, सधर रयणायर वंधे;

वगे राय परमार, अपर राय निरुंधे;

ए कुमारपाट कोपे चब्बो, फाडी सात कडाह;

तीम जे जिणधम्म न भवेसो, तेहनी तेहवी चाड ॥ १ ॥

आ फवित गोभर्णीने राजाए सेने फवितना मत्पत्तरे अयांत् अभार जेटला

आप्पा.

एष दा युमारपाट गजा श्रीहेमाषार्प युरुने द्वादश आवतं पुकं वंदन
नेने रमावता हता मे बमने युरुए तेना शुष्ट उपर हाप मृद्यो. ते जोइने गा.
के नामनां फवि योल्यो—

हेम तुमारा करमहीं, दीसं अद्भुत सिद्धि;

जे चंपे हेटा मुहा, ते पामे हरी सम क़द्दि ॥ १ ॥

आ दुहो गोभर्णी युमारपाटे तेने पांताना हापना फडा आप्पा. इत्यादि

मवधां शीर्णि दान उपर जाणी लेचा.

“ सुपात्र दान ने अभय दानथी मुक्ति पामे, अनुकंपा दानथी सुत पामे, चित दानथी मशंसा पामे अने कीर्ति दानथी सर्वत्र मोटाइ पामे।”

॥ इत्पञ्चदिनपरिमितोपदेशभासादवृत्तौ पञ्चदशमस्तंभस्य
पोहदशायिकद्विशततमः प्रवयः ॥ २१६ ॥

व्याख्यान २१७ मुं.

दान धर्मनी देशना.

श्राद्धानां पात्रभक्तानां, कार्पण्यदोपमुक्तये ।

देशना दानधर्मस्य, देया तीर्थहितेच्छुभिः ॥ १ ॥

भाषार्थ—“ सुपात्रनी भक्ति करनारा श्रावकोंने कृपणता रूपी दोषर्तुनि-
वारन फरवा माटे कीर्तना हितेच्छु साधुओं दानधर्मनी देशना आपवी। ”
ते दानधर्मनी देशना नीचे प्रमाणे—

कालेऽल्पमपि पात्राय, दत्तं भूयोभवेद्यथा ।

जिनाय चंदना दत्ताः कुलमापाः कलमपच्छिदे ॥ २ ॥

भाषार्थ—“ पोग्य समये सुपात्रने थोड़ुं पण दान आप्य होय तो ते
दान दूर भारं छे, तेज चंदनयाक्षाण् थीर भगवानने अहदना बाकचा आप्या,
ते देश वारनो नाश फरनार थपा। ”

र्धीरा बहारने कोंबो अभिश्रद छ यामे पुरो थयो ते वसते देवोए सारी
हार झारेट मृद्गंती इष्टि करी, तेनारी घनावह थेष्ठीनुं घर भराइ गर्यु, ते
देवोइने देवी दर्शनमा रहनारी परु ढाँसीए विनार्दु के—“ मात्र अहदना बाकचा
बहारसरी दूरंट तहर्वी जी आकली थरी गमृद्धि आपे छे, तो हुं कोइ पुछ आग-
दाद दूर्दिने दी देश मारना गरिहत परमाश्रदं गंतांप पथाहीने अपार लक्ष्मी
इच्छ रहे, ” र्धीरा ने चोइ बद्धुद गरिगाडा मुनिरेश धारनि बोलारी लीखु
हार हेही ल्ली बहारदार आशाग मानूं जांग लारी; ते जोइने येला वेशारी
मारुद हे देवीको अभिश्रद तर्यानि नेने पर्यु क—“ हे मुख्या! माग तग वडे अने
सार बहारहे देवज ब्रह्माशब्दिक आहारना दानर्थी तारा धर्मी आशागपी
स्त्रैर्मर्त्तुं हुँड खर्ग, ग्लनी इष्टि गर्ने नही, केमके दान आपनार्नी थे, तेकारी
हेही हुँड खर्ग, ” इन्द्रादिक र्धीरा न दोर्गाने यनिचारु पथाहए।

व्यारपान २१७ शुं-दान धर्मनी देशना।

बीजे नामने पोग्य गुणवान होप तेज शेष पात्र ए, बीजो नहीं, पात्र
परीक्षाना सेवनम् पुरिहिर अने भीमना संग्रहमा क्षम्युं छे के- हस्तीनाम्
पगरने दिदे प्रश्ना धर्मपुन (पुरिहिर) सभामा बेठा हता, ते बसते दरवा-
चमेला भीमसेने सभामा आर्द्धने धर्मराजाने क्षम्युं के-

सूखेतपस्थी राजेन्द्र, विदांश्व वृपलीपतिः ।

उभी तो तिष्ठो द्वारे, कस्य दानं प्रदीयते ॥ १ ॥

भावाथ—“हे राजन्! एक मूले ए पण तपस्थी ए, अने बीजो विदान ए-
ए पृथ्वीनो पति ए (धृष्ट ए). ते बजे द्वारमा उभा ए, तेमा कोने दान आपडुं? ”

छुखसेव्यं तपो भीम, विद्या कट्टुराचरी ।

विद्यां संपूजयिष्यामि, तपोभिः किं प्रयोजनम् ॥ २ ॥

भावाथ—“हे भीम! तपनुं सेवन सुखेपी इशके ए, पण विद्या तो महा-
पश्चिमी भणाप ए, माटे हु विद्यानो सत्कार करीसा, पात्र तपनुं शुं प्रयोजन ए? ”

शानघर्मगता गंगा क्षीरं मद्वदस्थितम् ।

कुपात्रे पतिता विद्या, किं करोति युधिष्ठिर ॥ ३ ॥

भावाथ—“हे राजा पुरिहिर! जेम कृतराना चामडानी मस्तकमां भरेलुं
गंगाजद अने मदिराना पदामो भरेलुं दृष्ट काम आवतुं नर्थी, तेम उपात्रने विषे-
रहेली विद्या पण थुं कामनी ए? ” भीमसेननो आरां बचन सामर्जी सभामा बेठेला

न चैकविद्यया पात्रं, तपसापि च पात्रता ।

यत्र विद्या चरित्रं च, ताध्य पात्रं प्रचक्ष्यते ॥ ४ ॥

भावाथ—“केवल विद्यावडे पात्र कहेवाप नहीं, तेमज केवल तपवडे पण
ता यहेवाप नहीं, परंतु ज्यों विद्या अने आचार बजे रहां होप ए, तेज पात्र
ए प ए.”

आ ममाणे हांवार्थी पात्रने दान आपडुं, तेज करपाणकारी ए. ते दान
वपूर्वेक आपडुं. क्षम्युं छे के-

दातव्यमिति यदानं, दीयतेऽनुपकारिणे ।

क्षेत्रे काले च भावे च, तदानं सात्त्विकं स्मृतम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“देवा योग्य एवुं दानं पण जे अनुपकारिणे देवाय अने पथा-योग्य क्षेत्र, काळ अने भावनो विचार करीने अपाय ते दान सात्त्विक कहेलुं छे.”

आवुं सात्त्विक दान शालिभद्र विगेरेए आप्युं छे.

यस्तु प्रत्युपकाराय, फलमुद्दिश्य वा पुनः ।

प्रदीयते परिक्लिष्टस्तदानं राजसं स्मृतम् ॥ २ ॥

भावार्थ—“जे दान उपकारना बदलामां प्रत्युपकारने माटे देवामां आवे अथवा जे दान काँइ पण फल्नी इच्छाए आपवामां आवे ते दान राजस कहेलुं छे.” आ बाबतमां चंदनबालानी वृद्ध पाढोशणतुं दृष्टांत छे ते पूर्वे कहेलुं छे.

क्रोधाद्वलाभियोगाद्वा, मनोभावं विनापि वा ।

यदीयते हितं वस्तु, तदानं तामसं स्मृतम् ॥ ३ ॥

भावार्थ—“क्रोधीयी, बद्धात्कारथी अथवा मनना भाव विना जे सारी वस्तु पण दानमा अपाय छे ते दान नामस कहेलुं छे.” आ संबंधमां श्रेणिक राजानी कपीला दासीतुं दृष्टांत जाणी लेवुं. काँइ पण इच्छा विना दान करनारा दुर्लभ ऐ. क्युं छे के-

दुल्लहाओ मुहादाई, मुहाजीविवि दुल्लहा ।

मुहादायी मुहाजीवि, देवि गच्छन्ति सुमगाई ॥ ३ ॥

भावार्थ—“कोइ प्रकारनी इच्छा विना दान करनारा दुर्लभ छे, अने निर्दर्शने आजीविया चलावनारा पण दुर्लभ छे, बाकी एवा दातार अने एवा आजीविका करनार बने मदगतिनं पामे छे.”

आ दियप उपर भागवत नामना कण्ठीनुं दृष्टांत छे ते नीचे प्रमाणे-

काँइ एक नाममे काँइक भक्तिवादा पुरुषने यस्तु के—“तारे धेर मने धादुडांम रहेगा दे.” ते पुरुषे यस्तु के—“जो तमे पाढो मारो काँइ पण प्रत्यु-दहार न घरो नो भृशीर्था रहो.” तापमे ते धोमीकार यस्तु, एठले पेलाण तेने रहेगा दाँड आदागदिक यहं तेमी भक्तिपरवा लाग्यां.

एकदा चोरोए आवीने तेनो घोडो हरण कर्यो, पण गामनी बहार नीकश्तरो भ्रातः-
काळ घइ जवाथी नांगोए विचारुं के-“ हवे अत्यारे आ घोडो आपणाथी लड
जवागे नहीं ” एम धारीने घणा वृक्षांनी घटामां ते घोडाने यांथी दडने तेओ
जता रह्या. भ्रातःकाळे पेलो तापस स्नान करवा भाटे तब्बाव उपर गयो, त्यां
तब्बावनी समीपे सांकडी गलीमां पेलो घोडो यांधेलो तेणे जोयो. एडले “ भारा
उपकारी भागवत पटेलनो चोरोए हरण करेलो आ घोडो छे ” एम तेणे ओब्रह्यो.
तेथी ते पोतानुं घोएलुं वय त्यां भुली जवाने मिये मृकी दड घेर जडने भाग-
वत पटेलने कड्डु के-“ माहूं घोएलुं वय हुं तब्बाव उपर भुली गयोएहुं ते मंगावी चों.”
तेणे पोताना चाफरने ते लेवा मोकल्यो. तेणे त्यां जडने वय लीयुं, तो पासे
पोताना शेठनां घोडो यांधेलो जोयो, एडले तेने पण लेतो आय्यो. अने घर-
धणीने ते वृत्तात कह्यो. घरधणीए मनमां विचारुं के-“ अहो ! आ तपस्तीण
यीजुं मिय करीने पण मारापर उपकार कर्यो.” पछी तेणे नापगने बोलावेनि
कड्डु के-“ हे भद्र ! हवे तमे अहोंथी पथारो, कारणके उपकारीने आपेनुं दान
निष्कळ जायच्ये.”

हवे मुथाजीवी (निष्कळ जीवनार) नुं हष्टात कहे छे.

फोइएक राजाने वेराग्य उत्पन्न थयो, तेथी तेणे भर्मनी परीक्षा घरवा भारे
विचार कर्यो के-“ वास्तवीक रीते दान लडने कोण भोजन यरे छे ? तेनी हुं
तपास याहुं.” एम विचारी तेणे पोताना मेवकने हुपम कर्यो के-“ राजा लाडु
आये छे ते आवीने लह जाओ ” एवी सर्वत्र आयोपणा करावो. तेणे तेम घरवार्थी
घणा भिसुको लाडु लेवा भाटे आव्या. तेमने राजाए पृष्ठायुं के--“ तमे शावडे
जीवो छो ? ” त्यारे तेमोपी एक जण बोल्यो के-“ हुं मुसरदे जीयुं छे.” वीजाए
याहुं के-“ हुं पगवडे जीयुं छुं.” श्रीजाए पात्युं के-“ हुं हापवडे जीयुं छुं.”
नोयाए पात्युं के-“ हुं लोकोनी ऊपार्थी जीयुं छुं.” अने पाचमा जैन मायुए
पात्युं के-“ हुं मुथा जीयुं छुं.” पछी राजाए करीर्थी तेमने पृष्ठायुं
के-“ शीरिते ! ” त्यारे पहेलाए पात्युं के-“ हुं कथा घरेनार हुं, तेथी माणसांने
रापापण विगेरेनी कथा याहुं द्युं, तेथी मारी आजीविका चाले छे, शारे म्याइदे
जीयुं द्युं.” वीजाए पात्युं के-“ हुं यागद द्युं, तेथी लोकोनुं कामदीपुं करीने आजी-
विका चलावुं ए, तेथी पगवडे जीयुं द्युं.” श्रीजाए पात्युं के-“ हुं लीलायो द्युं, तेथी
लखवावडे आजीविका चलावुं द्युं; भाटे हापवडे जीयुं ए.” चोयाए पात्युं के-“ हुं
भिसुक द्युं, तेथी लोकोनी ऊपार्थी भीस मार्गाने आजीविका चलावुं द्युं.” जैन
मायुए पात्युं के-“ हुं रहस्यनो पुत्र द्युं, पण मंसारनी असारता लोइने बे देवाग्य

बडे दीक्षा ग्रहण करी छे. तेथी यथाकाळे जेवो आहार मडी जाय तेवा आहा-
तथी चलावी लुऱ शुऱ, माटे मुधा जीवु शुऱ. ” आ प्रमाणे सांभळीने राजाए
विचार्यु के “ अहो ! आ धर्मेज सर्व दुःखनो नाश करनार अने मोक्षने साधनार
ऐ. ” आ प्रमाणेनो निश्चय करीने तेण जेव धर्म अंगीकार कयो.

वडी दान रूपी अलंकार विनानी लक्ष्मी पश्चर अने मळ रूपज ऐ.
जुआं, नवनंद राजाए कृपणतादोपयी पात्रदान कर्या विना मात्र भजाने
अस्यंत पीडा करीने सुवर्णनी नव हुंगरीओ करी, ते हुर्भाग्यजींगे काळे करीने
पश्चरमय थइ गइ. हजु मुधी ते हुंगरीओ पाटलिपुर नगर पासे गंगा नदीने
काठे पीडा पश्चरमय देखाय ऐ. राजगृह नगरीमा भूमण श्रेष्ठीए भणिजाडिज
वै बद्रद कयां हता. तेमो एक बद्रदनु शींगहुं अघुरुं हतुं ते पुरुं करवा माटे ते
अनेक मकारनों कष्ट सहन करतो हतो. परंतु पात्रदान नहों करवायी ते बद्रद
पृथ्वीमो ने पृथ्वीमांज विनाश पामी गया. तेथी मञ्चेला घननुं मुपात्रमो दान
चावुं जोडण.

दान गऱ्याने आण्यु होय तो विनो नाश करे ऐ, सेवकने आपवार्पी ते
विद्येय भूमिकान धाय ऐ, राजाने आपवार्पी उल्काष सन्मान पामी शकाय ऐ;
अने भाऊ, भवि के चारण विग्रेने आपवार्पी सर्वत्र पश फेलाय ऐ; दान कोइ
एज गणने निरुद्ध घनुं नर्ही. तेमो पण सुशात्रने दान आपवार्पी विशेष कल्पाण-
शार्मी धाय ऐ. घनुं ऐ के-

जन्म तेलं घर्लं गुद्यं, पात्रं दानं मनागपि ।

प्राणं शाश्वं मनां प्रीतिविम्तारं यात्यनेकधा ॥ १ ॥

**भाषाय-“ नग्रां तेल, भर्तु पूर्वमो एनी यात, मुपात्रमो पोहुं पण
रात, राता पूर्वमो रिचा अने गणका गायं भीति, ए अला हांय ऐ तो पण
ज्ञेह इच्छां रिचां यामे ऐ. ”**

अर्थे इंड शरा वरे के-” पात्र अने आपत्रनो विनार नो कृपण माणम
वरे ऐ, रात इच्छा यायाम वरानो नर्ही. ने रिचे काढुं ऐ के-

न दग्धकृह किं करुं, दिजे मग्गनाहिं ।

किं विग्रेनो अंवुहर जोये मम विममाह ॥ २ ॥

**भाषाय-“ रात्री पीडा शामारे करी ? जे मां नेने आपां. केमरे
है रेह म्हण रिचे वर्दम लोळने हवि करे ऐ ? ना, ना, मर्याद करे ऐ. ” आ
शरामे इच्छा वरे ऐ-**

वरिसो वरिसो अंतुहर, वरसीढां फल जोह ।
धंतुरे विष इकुरस, एवडो अंतर होय ॥ १ ॥

“ हे वरताद ! भले, मुं गमे त्या वरश, पण वरथानी फल जो; धंतुरामा
तो तारा जड्याई विष उत्थन घरो, अने शेरहीया इत्थन उत्थन घरो. पट्टलं पात्रने
अपात्रमा अंतर घडरो. ”

२१८ ॥ इत्पद्मदेनपरिमितोपदेशमासादृत्तीं पंचदशमसंभव्य
सप्तदशाधिकाद्विशत्तमः प्रबंधः ॥ २१८ ॥

व्याख्यान २१८ मुं.

मुपात्र दान उपर दृष्टिं.

पात्रे यच्छति यो वित्तं, निजशक्त्या सुभक्तिः ।
सौख्यानां भाजनं स स्याद्यथा धन्योऽभवत्युरा ॥ १ ॥

भाषाये—“जे धनुष्य पोतानी शक्ति भवाणे भवित प्रवेश पात्र दिवे दान
आणे घे ते धनानी जेम गर्व सुसर्वु रथान पाप घे. ”

धनानु दृष्टिं.

धृष्टीयुर नामना नगरी एक बर्णीक शोताना चुरुंच मीठ देवदोदे
प्रान्तिलानपुर नामना नगरशी आव्यो. तेना पुक्कार्पी एक शोतीनो छोरां
लोकोनो बाढरडा धारीने निशोंह फरतो हतो. एक दिवम धोएक परं हांसारी
दरेख घेर मीठानुं भोजन घरता लोकोने जोने तं शोकराने भीर सारानी इच्छा
पइ. सेथी तं घेर झार्वाने शोतानी शाने शारंशार घोवा लाग्यो वे—“ इने भीर
आप. ” घट्टु घे के-

चौरा बहका विष, दुज्जण विज्ञाय विष्प पाहुण्या ।

नव्वणि पुत नर्दिं, परस्स पीडं न याणंति ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ चांर, शालक, दुजन, देय, शाहज, शरोदो, दंशा, इने अने
राजा ए बीलानी द्वारने जाणता नर्पी. ”

पुत्रनां वचन सांभवीने ढोशी दिरदी होवाथी सीर करी शके तेम नहोतुं, तेथी ते शोकथी रोवा लागी; त्यारे तेनी पढोशनी वीओए दयाथी तेने दृध, सांड, धी अने चोसा विगेरे सर्व सामग्री आपी. एटले ढोशीए दृध ने चोसानी सीर वनारी अने तेमां सांड तथा धी नांसी पुत्रने पीरसी ते कोइ कार्यने माटे वीजे धेर गइ, तें-लामां एक महात्मा मुनि मासक्षणने पारणे त्यां पथार्या. तेमने जोइने पेलो छोकरो वहु खुशी थयो अने बोल्यो के—“ हे दयाना भंडार मुनि! आ सीर ग्रह-ण करो.” मुनिए पात्र धर्यु एटले तेणे मुनिनां पात्राभां सीर वहोरावी; ते वसत तेणे मनुष्यनुं आयुष्य बाँध्यु. पछी तेनी माए बहारथी आवीने फरीने वाकी रहेली सीर तेने पीरसी, ते सर्व स्वाइ जवाथी तेने विसूचिकानो व्याधि थयो. तेथी तेज रात्रिए मरण पामीने ते तेज नगरमां धनसार नामना श्रेष्ठीनो पुत्र थयो. तेना मोटा त्रण भाइओ परणेला हता, त्यार पछी आ चोथो पुत्र धना नामनां थयो. एनो जन्म थयो त्यारथी धनसार श्रेष्ठीनुं धन अधिक अधिक वृद्धि पाम-वा लाग्यु. धनो योग्य वयनो थतां समग्र कल्पाओ शीख्यो, अने उत्तम गुणोर्थी मातापितानो अति प्रीतिपात्र थयो. ते वसते तेना मोटा त्रण भाइओ पोताना मातापिताने कहेवा लाग्या के—“ आ लघु छतां तमे तेनो अत्यंत आदर केम करो छो ? ” त्यार तेमणे कह्यु के—“ तेना गुणोर्थी ते विशेष सत्कारने लायक छे.” ते माझी त्रणे जणा बोल्या के—“ एम होय तो तेना अने अमारा गुणोनी परी-सा फरो.” पिताए परीक्षा करवामाटे चारे पुत्रोने ब्रीश ब्रीश सोनामोहोरो आपी, अने कह्यु के—“ आठला द्रव्यवडे वेपार करीने नफो करी लावो.”

धनाए ते दिवम् पशुव्यापारमां लाभ थवो जाणीने ते द्रव्यनो एक बळवत्त मेंदो लीयो, पछी राजपुत्रना मेंदा साथे लडाववा माटे हजार सोनामोहोरनी मान करीने तेनी भाष्य लडाव्यो. तेमा राजपुत्रनो मेंदो हायों, तेथी एक हजार मानामोहांग मेव्हीने ते पोताने धेर गयो. तेना मोटा त्रण भाइओए पोतपोताने मेव्ही ब्रीश ब्रीश सोनामहोरवडे जुदा जुदा वेपार कर्या, पण तेमार्थी योह नफो मेव्हव्यो नहीं.

ए धमाण अनेक उपायो धनाना सफल थया, अने मोटा त्रण भाइओना निष्कर थया. हवे ते गामरा एक धनाद्य श्रेष्ठी रहेतो हनो. ते अति कृपण हो-राई नेंगे धमाण मादी मोटीने तेमा केटलुक धन दाढ्यु हतुं. वाकीना द्रव्यना बळव्य गत्तो ल्याने मुशाना माटलाना पापा विगेरमा गुप्र गिते छुपाव्या हता, त्यने देवा मादा उपर ते माश्वरो गही तेना उपर निंतर सुइ रहेतो हवो. एठी उपारे वे बाबा पट्यो, त्यारे तेणे तेना पुत्रोने कम्यु के—“ उपारे हु मरी

जाउं, त्यारे आ साठला ताहित मारो अग्रिसेसकार करजों।" अनुकमे कोइ पण उप्प दान क्यां दिना ते हृद सूत्पु पाम्पो. एठले तेने तेना पुत्रो साठला शहित रमशानमी लइ गया. केवके तेओ ते साठलामी रत्नो ऐ एवु जाणता नहाता. रमगानमी चोटाले पोतानो हक होवापी ते साठलो माम्पो; तेने आप-वानी ना फडेवापी तेनी साधे कजीओं थयो. एवट तेमना संबंधीओना कहेवापी तेओए ते साठलो घोटालने आप्पो, एठले चांदाळ ते साठलो वेचवा माटे चो-टामी लइ गयां. ते बसते लघ्डलभ धनाए केटलाक चिन्होपी ते साठलाने द्रव्य-मंयुत जारीने योग्य मूल्य आपीने ते साठलो सरीद कयों. घेर जडने साठलो भोग्यो, तो माहेपी अमूल्य रत्नो नीकश्यां, तेपी धनो शेटो धनाढ्य थयो. तेना भाइओने आ जांदने तेना पर धर्णी इच्छा यह, तेपी तेओ तेने मारी नासवा मुधीना उपायो चितववा लाग्या. ते हृतांत ते भाइओनी वहुओए पुत्रना जंबी भीतिपी धनाने एकातमा कवुं. ते मांभङ्गी धनां धरमापी एकलोज नीकडी गयो; अने पृथ्वी उपर भयतो भयतो राजगृह नगरीनी सर्वां पहोची तेनी चहारना एक उद्यानमी विश्वाम लेवा माटे खेटो. ते उद्यान प्रथम देवयोगे केवळ सुकाई गयुं हतु, ते धनाना पुण्यश्रभावद्वे तत्काळ नवण्डुवित अने पुण्यफलवानुं यह गयुं. ते जांदने उद्यानना रक्के ते हृतांत तेना धर्णी कुसुमपाळ श्रेष्ठीने यायो. ते सांभङ्गी कुसुमपाळ अंधी विस्मय पाम्पो, अने धनाने धर तेढी लावी पोतानी युनी तेने आण. ते बसते ते नगरीमा श्रेष्ठिक राजा राज्य करता हता, तेणे पण हाँपत यड्ने पोतानी युनी धनाने आपी. राजपुत्रीनी सर्वी सुभद्रा नामनी शालिभद्रनी वेदेन हीवी, तेने पण तेना स्वजनाए धनाने आपी. ते त्रणे पुत्रीनी लग्र मांडी समृद्धि पूर्वक श्रेष्ठिक महाराजाए कयां. पछी राजाए तेने रहेवा माटे शेटो महेल आप्पो, तेमां रहीने धनो पूऱ्य जन्मशां आपेला सुपात्रदाननुं कळ भोगदवा लाग्यो. श्रेष्ठिक राजाए केटलाक गायां पण तेने आप्पो.

एक बसते धनो पोताना महेलनी वारीमा खेठो हतो. ते सममे तेणे पोताना एकुंबने गरीब हालतमां ते शहेरमो फरतुं जायें, एठले तेमनां सत्कार करी घेर लइ आवी, केटलाक गाम विगेरे आपीने फरीपी सुसी कणुं. केटलोक काळ गया पछी धनाना मोटा त्रण भाइओए एक दिवस तेमना पिताने कणुं के—“हे पिता ! घरतुं समम द्रव्य आज ने आज वहेचीने अमारं भाग अमने आयो.” पिताए फर्दुं भे—“ हे मस्तो ! हाल तो तमे बाँधु धनानुं भेजवेलुं द्रव्यज भोगवो छो. तेमां मारुं थुं दे के हे तमने वहेची आएं?” त्यारे तेओ बोस्या के—‘उपारे धनो धेपी नासी गयो हतो, त्यारे चोरनी जेम धरमापी रत्नादिकसार सार वस्तु लइने

નદો હાંડેદો ઘનાના પુરો મલે રામ્ય મોગવે, પણ અમે તો અમારો દ્રસ્ત્વો હતું
તે હાંડીયા જાત્વાની કાઢ જન્માના નથી. "આ પ્રમાણે શુદ્ધિદી હેરા દો
હાર્દિકે ઇનો નેતૃ ગાંધી પુરુણો ધર ઠોડીનિં ચાલતો થયો.

दूसरे दूसरी बांधों की जापी नगरी पड़ोन्यो. त्यो शुगारनी राजी न रहे इतनीही राजा राज्य करता हुवा. घनो नगरिना भी अभी गयो, त्यो भी राजा राज्य करते रहे लाजोन्ता सोभवी के- राजाना भेडासमी एक अद्वितीय है, उन्होंने ही कोइ दर्जा करने मेने राजा जा प्रभागेनी बसनुओं आरो-

हनिनां शतमेहं च वाजिनां शतपंचकम् ।

मैं अपने देवता की पुत्री ग्रामपंचशतीयुताम् ॥ ३ ॥

“— ‘એકાં રહારી, પાનસો પોડા અને પાંગસો ગાય રહીએ
— ‘એકાં રહારી રહારી રહી (પ્રાણો) .”

એવી વિદેશી કાર્યક્રમો કરીતા જગ્યાને પણ તરફાત આવી શકતું હોય.

५२ अपेक्षा कहीं जाती होती थी। यहां लापत्ति की गयी विधि
५३ बड़ी दृष्टि से देखी गई।

२८ बाह्यिकी वर्णन, लालि पक्षीया जगधरि ।

५८२-३० वास्तु, वसानि यद्यप्यगते ॥ १ ॥

“କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା, ଏହି କଣେ, ଯଦୁକି କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା, କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା, କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

त्रिवेदी शब्दों का अर्थ है।

卷之三十一

भावार्थ—“ सुसना बस्तमां अने वैभवना ममपर्मा दीजोए पिताने घेर जावु, अने सासाराना धरमा तो सुसमा, दुःसमा अने सराव स्थितिमा संवेदा रहेवुं । ”

आ प्रभाणे ते बहुनु बचन सांभद्रीने धनसार हर्षित थयो. पछी पुत्रोने अने बहुजोने लडने ते रात्रिए गाम्भारी नीकडी गप्पो. अनुक्रमं फरतो फरतो ते धो-शारी नगरीमा आव्यो. त्या तेणे सामिक्क्यु के—“ अहो एक तलाव सोदाय छे । ” ते सांभद्री पोतानी आजीविका चलाववा भाटे ते बुद्ध्य महित त्यां गप्पो. त्या पुरुषाने हमेशा वं दीनार अने दीओने एक दीनार मञ्चतो, उपरात राखेहुं अन सावा मञ्चनु. तेथी ते सरोवरमो धीजा भजुरोनी गाथे ते पण बुद्ध्य महित भजुरी करवा रह्यो, अने पोतानो निर्वाह करवा लाग्यो. एक दिवस धनो धारा पर घट्टनि ते सब्बाव जोवा आव्यो. त्या भजुरोनी गाथे काय करनु पोतानु बुद्ध्य कोइने ते विचार करवा लाग्यो के—“ अहो ! आ दिवे हुं फयुं ? ”

गोभद्रो जनको यस्या, भद्रा यस्या जनन्यहो ।

शालिभद्रानुजा सेयं, शीर्पे वहति मृत्तिकाम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जेनो पिता गोभद्र छे, अने जेनी माता भद्रा छे. ते आ

शालिभद्रनी नानी बहेन भस्तक उपर याढी बहेन फरे छे. ”

आ प्रभाणे विचारिने धनाए अजाण्या धर्मं तेष्वन् पृष्ठयु के—“ तमे दण्डा रहो छो ? अने क्यापी आव्या छो ? ” त्यारे भेद्धाए लज्जा सहित पोताना बुद्ध्यनो रहे इसाँत वह्यो. पछी पढ्यु के—“ हे लगदपाटक ! मारा एउटने छाश विना वडु अद्यथण एहे छे तेथी छाश आपरानी कृषा फरो । ” त्यारे धनाए धर्मु के—“ छाश लेवाने भाटे गुशीपी तमारी बहुजोने भारे पेर कोबलजो. ” पछी हमेशा थारे बहुओ तेने थेर छाश लेवा भाटे बाराफरती जवा लागी. एक दिवस सुभद्रानो वारो होवापी ते गह, तेने धनाए इछयु के—“ हे भद्रे ! हुं फोल छे ? ” ते लज्जापी नीचु मुख रासीने थोली के—“ तदे दने बास्तर उपशो नही. हुं गोभद्रशेषनी पुनी अने शालिभद्रनी बहेन हुं. तमारा नास्ता एक भेद्धिना उमने हुं परणी हर्ती, परंतु परसा कहेन परापी तें दने तर्फ्फी फोहक रथाने जता रहा छे । ” ते सांभद्री धनाए पढ्यु के—“ हे भद्रे ! दतिना विपोगे हुं शी रिते रही शके छे ? भाटे हुं पतिव्रत छोरीने शरी साप्त भेद्ध भोगव. ” ते सांभद्रीने सुभद्रा थोली के—

गतियुगलिकमेवोन्मत्पुष्पोत्करस्य

त्रिनयनतनुपूजांवाथवा भूमिपातः ।

विमलकुलभवानामंगनानां शरीरं

पतिकरफरसां वा संवते सप्तजिह्वः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ स्तीलेला पुष्पोनी बेज गति होय छे, क्यां तां महादंबना शरीरनी पूजाना उपयोगमां आवे छे अथवा तो सरीने भूमिपर पढे छे; तेवीज रीते निर्मल कुळमां उत्पन्न धयेली शीओना शरीरने पण पोताना स्वामीना हाथनो स्पर्श थाप छे अथवा तो अग्नि तेनुं सेवन करे छे. ”

आ प्रमाणे धणी रीते तेनी परीक्षा करतां तेने दृढ शीश्वाळी जार्णाने धनाए पूर्वनो सर्व वृत्तांत तेने जणाव्यो, एट्ले सुभद्रा तेमने पोताना भर्तार तरिके ओळखनीने लज्जाधी नीचुं जोइ रही. पछी धनाए तेने घरमां मुख्य पदवी आपी सर्वनी स्वामिनी करी.

आ वृत्तांत धनसारे सांभव्युं, तेथी लोको पासे धनानी निंदा करता करता ते धनाने घेर गया. धनाए पोतानी ओळखाण आपी नमस्कार करीने तेमने घरमां राख्या. एवीज रीते अनुक्रमे पोतानी मा तथा मोटा भाइओने पण सत्कार करीने घरमां राख्या. पछी ते मोटा भाइओनी त्रण वहुओ रही. तेमणे विचार्यु के—“ आपणा सामुससराने तथा स्वामीने धंनाए केद कर्या छे. माटे तेनी फर्यांद करवा माटे आपणे शतानीक राजानी सभामां जडै. ” आम निश्चय करीने ते वहुओए राजसमामां जडै राजाने आशीर्वांद दइने कह्युं के—“ अमे उदरनिर्वाहने माटे तमारा नगरमां आव्या. शीए. परंतु तज्जाव स्वोदावनार धनाए अमारा आसा कुळुंबनुं हरण कयुं छे. तेने जीवतुं राख्युं छे के मारी नांख्युं छे तेनी पण स्वर नयी, माटे हे पांचमा लोकपोळ । तमे तेनी शोध करो. ” आवी फर्यांद सांभळीने शतानीक राजाए पोताना सेवकोने मोकली धनाने कहेवराव्युं के—“ आ फर्यांदणोना कुळुंबना माणसोने जलदी ढोडी मूळो. ” धनाए जवावमां कहेवराव्युं के—“ हुं कदापि अन्याय करूंज नहीं, अने कदाच करूं तो तेमां राजाने वचमां आवदानी शी लष्ट छे ? ” आ प्रमाणेनां तेनां गर्वेष्ट वचनो सांभळीने ते जमाइ हतो, तो पण तेने हणवा माटे राजाए सेना मोकली. धनो एउण्यशाळी होवाधी लडाइमां जय पास्यो. त्यारे प्रधानांनोए राजाने विनंति करी के—“ हे राजेंद्र ! आ धनो

१ राजा पांचमो क्लोकाड कहेशाय छे.

कदापि अनीति करे तेबो नपी, महा धर्मात्मा छे, अने परदीनो सद्गोदर छे. माटे आ वीओनेज विशेष पृष्ठवापी काँइक सबर पड्दो." एम कही राजाना मनने शांत करी प्रधानोए ते वीओने पृष्ठचुं के- "धना नाभनो तमारो कोइ स्वजन छे ?" तेओ बोली के- "हा, अमारो दियर धना नामे हतो. पण ते धरनी समग्र लक्ष्मीनो त्याग करी अमने भुकीने क्याइक जतो रहेलो छे. ते जीवे छे के नहीं तेनी पण अमने सबर नपी." प्रधानोए पृष्ठचुं के- "तमे तमारा दियर धनाना शरीरनुं काँइ पण चिन्द जाणो छो?" तेओ बोली के- "हा, ते उपारे नानो हतो त्यारे तेने नवरावतां अमे तेना पगमां पघनुं चिन्ह जोपुं हनुं." ते सांभर्नीने प्रधानोए धनाने त्यां बोलाव्यो. धनो त्यां आवी पोतानी भाभी-ओने नमीने बोल्यो के- "शु ! श्रेणिक राजानो पुत्रीना पति धनाने धारीने तमे मने बोलाव्यो छे ?" ते वीओ बोली के- "अमे भक्ति पूर्वक तमारा पण धोइने अमारा दीयर तमे छो के नहीं, तेनी खात्री यसीयुं." धनाए कल्युं के- "परदीनो स्पशं करवापी पाप लागे छे. हुं परदी सापे बोलतो पण नपी, तो स्पशंनी तो बातज शी करवी ?" पछी प्रधानोना अने राजाना कहेवापी धनाए हास्य करतुं तजी इहने पोतानी भाभीओने आदरमत्कार पूर्वक पोताने घेर मोकली. पछी पोताना पांचसें गम्मो पोताना भाइओने आपी घेरे पत्नी-ओने सापे लइने धनो राजगृह नगरे गयो. त्यां बीजा श्रेष्ठीओनी चार घन्या-ओने ते परण्यो. आ प्रमाणे धनाने आठ वीओ घइ.

अहीं धनाना भाइओए पांचसें गम्मोमां अहंकारभी पोतानी आज्ञा घ-तावी. तेमना हुभांग्य बढे ते बधा गम्मोमां हुकाळ पड्यो; लोको यागदानी जंग नासी गया. पछी ते हुभांगी त्रणे भाइओ घडंना पोठीपा भरीने राजशह नगरीमो बेचवा माटे आव्या. धनाए तेमने जोपा; एट्टले तेमनो सत्कार परीने पोताने घेर लइ गयो. परंतु तेमने नाना भाइने घेर रहेवानुं पसंद पहचुं नहीं. तेपी तेओनो पहेवापी धनाए सर्व द्रव्यना सरसा भाग पाई तेमने चौद छोइ पराट सोनामटोरो आपी. ते द्रव्य लइने तेओ नगर घहार जता हता; तेबाई गाम-ना भीमाडामोज धनना अधिष्ठापक देवोए तेमने रोक्या, अने पमुं के- "आ धन तमारा भाग्यनुं नपी. ए धननो भोक्ता तो भाग्यशान्ती धनोज ऐ." आदां बचनो मांभर्नीने तेओ गर्वे रहित पथा, अने पाणा बर्दीने धनाने शरेले गदा. धनाए सत्कार चरीने तेमने परमां राख्या, एट्टले तेब्रो त्यां सुखे रहेवा लाग्या.

एकदा चार झानने धारण चतुरारा धर्मपोष नामना द्वारि त्यां पद्धायां. धनो पोताना भाइओ महिन सरिने बोद्वा गयो. सरिने बाई देशना सांभर्नीने

એનાએ નગ્રના પૂર્વિક પુછ્યું કે—“હે ભગવન्! મારા ત્રણે ભાડીઓ કષા કર્મદી નિયંત્રણ રથા? ” તે સાંભર્દી ગુરુએ તેમનો પૂર્વે ભવ આ પ્રમાણે કદ્દમો કે—

“कोड़ पृक गामर्मा क्रम माइओ काष्ठना भारा वेचीने आजीविका चलावता हुता. पृक दिवम लाकड़ी लेवा माटे तेओ साथे सावानुं भारुं लइने बनमी गपा-दधान्हकाचे भावा चेठा, ते बसते कोड सायु मासक्षणने पासणे त्यां आव्या. देवने जोडने दान आवानी इच्छा भवार्थी तेमणे पोताना भातामार्थी दान दीयुं. मुनि नवा पर्डी नेझो पश्चात्ताप वश्वा लाग्या के “आपणे भूल करी, आ सायु फोग-इत्तु नडने जना गवा. अने आपणे भूल्या रव्या. ए सायु काँइ उत्तम कुच्छनो न हांदो; दन पूर्ण तेनो दोन नर्धी. आपणेज मूर्खे के फोगट भूले मर्या.” आ इन्होने पश्चात्ताप रखता करता पोताने येर गपा. अनुक्रमे आपुयना क्षये मर्म त्यार्हीदेव अर्जुदिवान न्यंतराग्रुं पार्थी त्यार्थी गर्डीने अहो उत्पन्न थपा थे. दूर्गु-गवाहते दान ज्ञाने पश्चात्ताप करवार्थी आ भरमां वारंवार निर्धनं दादा हे. दूर्गु दुर्गु हे—

प्रभातार्थो न तत्कार्योऽदत्ते दाने मनीषिभिः ।
र्गि नु पूर्णग्रन्थो भावजलेन परिपिच्यते ॥ १ ॥

भारती—“मेरी दाता रामने मुझ पुरानोंपै पधाचाप करवो नहीं. परंतु वह हीं वहाँ आये हारि बड़ा भिगन करा.”

“हाँ आर्जिवदी ये तो सुपदाएँ पुराने उठायूँ के—“ हे गुह ! कामा कर्म
हो रहा आर्जिवदी राह रहे ? ” गुह बोल्या के—“ उपरे पुराने भारती धनी पक्ष
हो रहे इस दृश्य में दृश्य यात्री होनी, यात्रे तमे पहली शारे विषयामो तेना
भाव रहे ॥ आर्जिवदी राह राह यात्रा रही । भवाण भीर मारी अने तेनी माता रो-
क रखत रहे यात्रा राह राह यात्रामो भवी भद्र अने तेने भीर कर्म आदाना
हो रहा राह राह राह ॥ वीरजीग पाला, वीरजीग सोढ अने गोपीर ची-
कड़ा ४१ ६ वर्षादी तब अस्ति जे एक उआतेन कर्म इन्हें तेना प्रभारी आ-
देवता राह राह राह राह राह हे सुपदा ! ते यादे मारी वहन फराराने ते
रह रह रह ४२ ६ वर्षादी राह
राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह
राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह राह
राह राह ४३ ६ वर्षादी भारीर बालाकी छोड़ भाव राह राह ? ” लाला गार्डी राह
राह राह ४४ ६ वर्षादी राह राह

आ प्रमाणे सर्वना संशय छेदीने गुरुए विहार कर्यों, पछी धनो सदा मुस-
मा मग्न रस्ते सतो दिवसो निर्गमन करवा लाग्यो, छेवटे तेने जे रीते वैराग्य प्राप्त-
प्रवापी तेणे दीक्षा ग्रहण करी ते विषेनुं सर्वे इच्छात शालिभद्रनी फथामाठी मुज्ज
पुरुषोए जाणी लेवुं.

“जे निर्भाग्य माणरो प्रथम मुनिने दान दइने पछी पश्चात्ताप करे छे ते देवयोगे
पामेला श्रेष्ठ बहाणनो त्याग करीने उंचेपी समुद्रमा झंपापात करवा जेवुं करे छे.”

॥ इत्यब्ददिनपरिमितोपदेशमासादृत्ती पंचदशमस्तंभस्य
अष्टादशाधिकद्विशततमः प्रवंधः ॥ २१८ ॥

व्याख्यान २१९ मुं.

धर्मना चार प्रकार.

दानं सुपात्रे विशदं च शीलं, तपो विचित्रं शुभभावना च ।
भवार्णवोत्तारणयानपात्रं, धर्मं चतुर्धा मुनयो वदन्ति॥ १ ॥

भावार्थ—“सुपात्रदान, निर्मल शील, विचित्र प्रकारनो तप अने शुभ भा-
वना-ए संसारसमुद्रने तरवामा बहाणमान धर्मना चार प्रकार मुनिओए कहा छे.”

दाननुं वर्णन पूर्वे करी गया छे. हवे शीब्बनुं वर्णन करे छे-

ऐश्वर्यराजराजोऽपि रूपमीनध्वजोऽपि च ।

सीतिया रावणश्वेत त्यज्यो नार्या नरः परः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ऐश्वर्यवडे चक्रवर्ती जेवो होय अने रूपवडे कामदेव जेवो होय
तो पण पर पुरुषने रावणने, जेम सीताए तज्यो तेम उत्तम द्वीओए तजी देवो.”

रावणे सीताने राज्य, अलंकार विगेरे आपदानो अनेक प्रकारनो लोभ
बताव्यां, तो पण ते भद्रासती पोताना शीब्ब ब्रतधी भ्रष्ट यइ नहीं. कहुं छे के-

सीतिया दुरपवादभीतिया, पावके स्वतनुराहुतीकृता ।

पावकस्तु जलतां जगाम यत्तत्र शीलमहिमा विजृंभितः॥ १ ॥

भावार्थ—“अपवादधी भय पामेली सीताए अग्निमाँ पोतानो देह
झंपलाव्यो, परंतु ते वस्त अग्नि जल जेवो शीतब्ब थइ गयो. तेमाँ मात्र उल्ल-
सायमान शीब्बनो महिमाज कारणभृत छे. माटे धीजाओए पण शीब्बत पाव-
वाने विषे यत्न करवो.”

शीळ पाव्हा उपर दृष्टांत.

दसंतपुरमा शिवंकर नामनो ब्रतवारी एक श्रावक रहेतो हतो. त्य एक वस्त्रे धर्मदास नामना स्तरि पधार्या. तेने वांदवा माटे शिवंकर गयो. यादीने गुरु पासे केटलीक आलोपण लीधी. पछी हर्ष पूर्वक वोल्पो के—“हे भगवन् ! मारा मनमाँ लास साधर्मी भाइओने भोजन कराववानो मनोरथ छे, परंतु तेक्कुलू धन मारी पासे नथी, माटे हुं थुं करुं के जेथी मारो ते मनोरथ पूँथाय ? ” गुरुए कह्युं के—“ तु मुनि सुब्रत स्वामीने वांदवा माटे भन्नच जा. त्यो जिनदास नामनो श्रावक रहे छे, तेनी भार्या सौभाग्यदेवी नामे छे; ते बनेने तारी सर्व शक्तिर्थी भोजन, अलंकार विगेरे आपीने प्रसन्न कर. तेना वात्सल्यर्थी तने लास साधर्मीने भोजन आप्या जेक्कुलू पुण्य थशे. ” आ प्रमाणे गुरुनु चन्न सामर्थ्यने तेणे ते प्रमाणे कह्युं. भोजनादिक भक्तिवटे जिनदासनी मंदा करी.

त्यार पछी ते शिवंकरे गाममाँ जड्ने लोकोने पूँछ्युं के—“आ जिनदास येत्रो उत्तम छे ? सत्य छे के दांभिक छे ? ” त्यारे लोकोए कह्युं के—“ हे भाइ ! गाभन्न, आ जिनदासम भात वर्षनो हतो, त्यारे एक दिवस उपाश्रये गयो हतो. त्यो गुणना मुश्यर्थी डलिलोपदेशमाळानुं व्याख्यान साम्भवीने तेणे एकात्मे व्रह्मचर्ये पाव्हानो नियम ग्रहण कयो. एज प्रमाणे सौभाग्यदेवीए पण वाल्पावस्थापाँ गार्थी पामे एकान्तरे शीळ पाव्हानुं अंगीकार कह्युं. देवयोगे ते बनेनुंज परस्पर पानिदर्हन यप्यु. परंतु शीळ पाव्हाना क्रममा जे दिवस जिनदासने छुटो हतो ते दिवस सौभाग्यदेवीने नियम हतो अने जे दिवस सौभाग्यदेवीने छुटो हतो ते दिवस जिनदासने नियम हतो. आवी इकीकत बनवारी सौभाग्यदेवीए जिनदासने कह्युं के—“ हे स्वामी ! हुं तो निरंतर शीळ पाक्षीश, तमे सुक्षीर्पी दीज्ञी दी पापं ल्प्न करो. ” तेणे कह्युं के—“ मारे तो फरी ल्प्न करवा नथी, दांतु हुं तो पाप्य अवमरे दीझा लङ्शा. ” पछी ते दंपतीए गुरु पासे जाने र्हित र्हप्त र्हमेशने माटे बद्धनपं अंगीकार कह्युं; अने पहेरामणी विगेरे करीने र्हिमेशनो र्हन मन्दार कयो. माटे ने दंपतीना जेवा चाक्षश्चम्पवारी अघे तो बोइ र्हम मांदद्यां नथी. ” आ प्रमाणेनुं इत्ताति सामिक्षीने शिवंकर ते इत्ताति र्हिंगेर र्हराँ मंदाभक्ति करीने पोनाने गाम गयो.

आ बदागे द्वीपर्ही. करामी, शीळवनी, सुभद्रा, मुद्रसन शेट अने जंग-सदारी र्हिंगेराँ मेस्टो इत्ताति गीयोपदेशमाद्य, शीळस्त्रुत, रिंगंरथी शीळ-हन्त्रा चाक्षश्चम्प र्हिंग लाजारा.

હવે તપ ધર્મનું વર્ણન કરે છે:

તપના જેવું ભાવમંગળ બીજું એક પણ નથી. કેમકે તેજ ભવમાં નિપમા મુક્તિ પામનારા તીપેકરોએ પણ તપ કયું હતું. તે વિષે કામું છે કે—

સંવચ્છરમુસમજિણો, ઉમ્માસા વદ્વમાણજિણચંદો ।

ઇઝ વિહરિઆ નિરસણા, જઇઝએ ઉવમાણેણ ॥ ૧ ॥

ભાષાર્થ—“ અથભ સ્વામીએ એક વર્ષ સુધી અને જિનોને વિષે ચંદ્ર સમાન અધિષ્ઠયેમાન સ્વામીએ છ માસ સુધી નિરનશનણે (ઉપવાસ કરીને) વિદ્ધાર પણો હતો તેથી બીજાઓએ પણ પથાશકિ તપને વિષે મયત્તન કર્યો. ”

તપથી ઇટ યનોરથની સિદ્ધિ થાપ છે. ચક્કવર્તી રાજાઓ અઠુમ તપ કરીને જ માગથ, વરદામ, ગંગા, સિંહ અને પ્રમાસ વિગેરેના અધિષ્ઠાપક દેવોને જીતે છે. તપથ હારીકેશી વિગેરે મુનિની જેમ તપથી દેવ સાનિધ્ય થાપ છે. શ્રી ક્ષરમદેવ સ્વામીની પૂર્ણી બાહુબળીની બેન સુંદરીની જેવું તપ કર્યું. તેવું તપ નીચેની ગાયાર્થી જાણાં.

સાંદ્રિ વાસસહસ્રા, અવિલંબ અંવિલાં વિહિઆં ।

જીએ નિરકમણ કએ, સા સુંદરી સાવિઆ ધના ॥ ૧ ॥

ભાષાર્થ—“ જેણે દીક્ષા લેવાને શાટે માઠ ઇજાર વર્ષ સુધી નિરંતર અબિલ ફરારો તે સુંદરી આવિકાને ઘન્ય છે. ” વબ્બી તપથી કોટ વિગેરે બ્યાધિઓ પણ નાશ પામે છે.

છજાડ સણંકુમારો, તવબલ ખેલાડ લધિ સંપન્નો ।

નિહુઅખદિઅંગુલિ, સુવન્નસોહં પયાસંતો ॥ ૧ ॥

ભાષાર્થ—“ એ સંદને જીતનાર સનતુમાર ચક્કીને તપના પ્રમાદ્ધી સંલોચણી આદિ અનેક લધિઓ પ્રાપ્ત પણ હતી, તંથી પોતાની કોઢવાદી આંગઢી ઉપર ધૂંક ચોપર્દાનિં તંથણે સુખણ સમાન ફાંતિવાદી કરી દેસાઈ હતી. (સનતુમારે દીક્ષા લીધા પછી તેમના શરીરની ચિકિત્સા કરવાના મિષ્પી બેદના રૂપ ધારણ કરીને વે મિથ્યાત્ત્વી દેશો પરીક્ષા કરવા આવ્યા હતું, તે દસ્તરની જા બાત છે.) માટે તપ અવશ્ય કર્યું, ફયું છે કે—

विरज्य विपयेभ्यो यैस्तेषं मोक्षफलं तपः ।

तैरेव फलमंगस्य जगृहे तत्त्ववेदिभिः ॥ २ ॥

भावार्थ—“ विपयो यकी विरक्त थइने जेओए मोक्षफल भापान्तर तप कयुँ छे, तेवा तत्त्वज्ञानीओएज मनुष्यदेहनुं फल ग्रहण कयुँ छे. ”

जे कारण याटे त्रस अने स्थावर अनेक प्राणीओनो क्षय करनाह, वज्र जेवा कठण लोढाना तपावेला गोवा समान ज्यां त्यां विनाश करनाह अने वद्यादिक अनेक वस्तुओनो पैर्ण विनाश करनाह एवुं पुष्ट शरीर तहन असारद्द छे; तेमां सारं मात्र तेना बडे तप साधवो तेज छे. केमके—

अथिरेण थिरो समलेण निम्मलो परवसेण साहिणो ।

देहेण जह विठ्ठ्पई धम्मो ता किं न पञ्जुत्त ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ आ देह अस्थिर, मलीन अने पराधीन छे; तेनावडे त्वी स्थिर, निर्मल अने स्वाधीन एवो धर्मे साधी शकाय छे तो तेने विये शा माडे उपयुक्त न थुँ ? ”

ते तप शरीरनी समाधि बडे करवो. कहुँ छे के—

सो अ तवो कायब्बो, जेण मणोमगुणं न चिंतेइ ।

जेण न इंदियहाणि, जेण य जोगा न हायंति ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ जे तप करवायी मन अवगुणनुं चित्तन न करे, जेना वै इंद्रियों हानि न पामे, अने जेनावडे मन, वचन अने कायाना जोग कीण थाय एवो तप करवो. ”

आवो तप पण मात्र कमे निजंराने माटेज करवो.

कहुँ छे के—“ आ लोक संचयी मुस्संपत्तिने अर्थे तप न करवो, परलोक मां सुसमाप्ति थवाने अर्थे तप न करवो, लोको पशंसा करवो ऐसी इहावडे पूर्ण तप न करवो, मात्र निजंराने अर्थेज तप करवो. ” विवेक विना करेलुं तप मात्र शरीरने फटकारीज थाय छे. जुओ, नामली, तापमे जेटलो तप कयों हतो तेटले तप जां जैन शामनविधि प्रमाणे निरचित्त भावे कयों हायं तो तेपी सात जी मिहिने पामे, परंतु अज्ञानना दोष्यी ते इशान देवलोकेज गयो हतो.

दब्बी वशम्वीए क्रांतिना त्याग करवो जोइए. केमके क्रोध रुपी अग्नि पण तरने दग चंदनना फाष्पमहानी जेम एक भग्नमां वाली नासे छे. कहुँ छे के—

एकेन दिनेन तेजोव्यूहं, पण्मासिकं ज्वरो हन्ति ।

कोपः क्षणेन सुकृतं यदर्जितं पूर्वकोव्यापि ॥ १ ॥

भाषार्थ—“जेम एक दिवसनां ज्वर छ यासना तेजसमृहने हणे दे, तेम कोप कोटीपूर्वदे उपाजेन करेलो सुकृतनो पण एक क्षणामो नाश करे छे.” वर्णी-
हुमोद्वयं हंति विषे न हि हुमं न वा भुजंगप्रभवं भुजंगमम् ।

अतः समुत्पत्तिपदं दहत्यहो महोल्लर्णं क्रोधहलाहलं पुनः ॥ २ ॥

भाषार्थ—“इक्षमोपी उत्पन्न थनुं विष इतनां नाश करनुं नर्थी, अने सर्वेषी उत्पन्न थनुं विष सर्वेनो नाश करनुं नर्थीः परसु अहो ! क्रोध रुषी महा भयंकर हलाहल विष तो पोनाना उत्पत्तिस्थाननेज थाक्के छे. वर्णी-

कपाया देहकारायां, चत्वारी यामिका इय ।

यावज्जाग्रति पार्वत्यस्थास्तावन्मोक्षः कुतो वृणाम् ॥ ३ ॥

भाषार्थ—“देह रुषी केदपानामां चार फराय रुषी घार शोर्वीदारो डपो सुधी सर्वीप भागें जागता रहेला छे, त्यो सुधी भनुप्यांनो मोक्ष वर्षीपी थाय ? ”

अहो शुक्रांगुली भग्नकारफनुं ददात छेते अन्य द्वयोपी जारी लेनुं. ददा-
विषि तप बरनारा भावकोने शते तेनुं उचापन फरायापी मोटै कद थाय छे.
फायुं दे के-

मृक्षो यथा दोहदपूरणेन कायो यथा पड्सभोजनेन ।

विशेषशोभां लभते यथोक्तेनोद्यापनेनैव तथा तपोऽपि ॥ १ ॥

भाषार्थ—“जेम दोहद पूर्ण फरायापी इत अने छ रसना भोजनपी शरीर विशेष शोभा पामे छे, तेम विषि पूर्वक उचापन फरायापी तप रस
विशेष शोभा पामे छे. वर्णी—

लक्ष्मीः कृतार्था सफलं तपोऽपि ध्यानं सदोऽविजिनवाऽधिलक्ष्मः ।

जिनस्य भक्तिर्जिनदासनश्रीगुणाः स्युरुद्यापनतो नरणाम् ॥ २ ॥

भाषार्थ—“विषि पूर्वक उचापन (उक्षमणे) फरायापी रुषी इहार्थ
थाय छे, तप सफल थाय छे, उंचा मकारमुं ध्यान शाह थाय छे, जिनेखर सर्वेषी
शोधितनमो साध थाय छे, जिनेखरी भवित थाय छे, अने जिनदासनश्री शोभा
बधे छे, शिंगे अनेक गुण थाय छे.

‘ते देवद मंदिरात् नवकार बन्ना आराधनाएँ उजमां क्षयं हैं। तेह
इन्हें दुर्लभ, अग्री, दुर्लभ, प्रशस्ति, सर्वं जानिनो फल, सर्वं जानितुं मेत्यैर
हीनं इच्छा, एवं नानिनी कुन्ती विग्रेरे पत्त्वान् चंद्रग, महाभगवामो, विश्वे
वर्णद वर्णद वृक्षिने जनि विस्तारावाक्षुं मध्य जनने विश्वप करनाहं उपात्त
क्षयं हैं। एवं जनो वीतात् एव गतिं प्रमाणे करते जोए.

सो भाव प्रदान करें दे.

इन्हें चतुर्मासा शीलं कृष्णं भावेन यज्जितम् ।

अविवानि: स्थापीडा कायकलेश्वर केवलम् ॥ १ ॥

“... या तिथि शन करारी कोल दृष्टपनी हानिग पार ऐ
सुनिन्दिग रहि वाह फुरारी धिनाज मरेगाप ऐ, अने भाविनाला री
खति ते दह दहारों होग पार ऐ, ते तिथि शीरु कोइ फज पत्ते नपी”

साहस्र वर्षों की भारती, के गेहूं भोज भोजना इसी से
कुछ अलग है। यह दृष्टिकोण सात सोड वज्र प्रकाशन पर नहीं करते इसी
लिए यह विवरण उचित नहीं है। यह वज्र प्रकाशन बुद्धि, विजयवर्णीय
के विवरण है। यह वज्र प्रकाशन वास्तव में भारतीज के अध्यात्मि-
क विवरण है।

१०८ वा भारती, भारियाई लाड कम्पनी ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ੫ ॥

କାହାର କାହାର ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନରେ ଏହାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଭବ ଏହାର ଜୀବନରେ ଏହାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁଭବ

ଏହା କେତେ ଦିନରେ ପାଇଲା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

चित्तसाध्यमिह दानमुत्तमं, शीलमप्यविकलं सुदुर्दरम् ।

दुष्कराणि च तपांसि भावना, स्वीयचित्तवशगोति भाव्यताम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“मनना भाव सहित उच्चम दान दें, दुःखपी पावी शकाप एवं निर्मल शील पाल्युं. कष्टपी करी शकाप एवं तप कर्तुं, अने चिनने स्थिर रासीने भावना भावनी ।”

॥ इत्पञ्चदिनपीरीयतोपदेशशासादहत्ती पंचदशमस्तम्भस्य

नवदशाधिकाद्विशततमः प्रबंधः ॥ २१९ ॥

व्याख्यान २२० मुं.

विवेकीनुं कर्तव्य.

विवेकवान्नरः कश्चित्, स्वभावाद्भूततत्त्वताम् ।

शीघ्रं विज्ञाय गृह्णाति, कपिलाह्यगुरोरिव ॥ १ ॥

भावार्थ—“कोइक विवेकी उहप स्वभावधीज धर्मेवं तत्त्व जाणीने कपिल नामना गुरुनी जेम सत्काळ तेने ग्रहण करे छे.”

कपिल मुनिनी कथा.

कौशांयी नामनी नगरीमा जितशत्रु नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने चीद विद्यानो पारगामी काद्यप नामनो ब्राह्मण पुरोहित हतो. तेने यथा नामनी पत्नी हती, अने कपिल नामे पुत्र हतो. ते पुत्रनी ब्राह्मणवस्थामाज तेनो पिता भरण पाम्पो. एट्टले कपिलने बाब्क तथा अह्मानी जाणीने राजाए तेना बापने स्थाने दीजा कोइ अयोग्य धार्षणने पुरोहितपदे स्थापन कर्यो. ते हमेशा होठा पर देसी मार्घे छन्न धरावी धणा संवको सहित राजद्वारमा जावो, त्यारे तेने जोइने कपिलनी माता रुदन करती हती. यकदा पोतानी माताने रोती जोइने कपिले तेनु कारण पूछ्यु के—“हे माता ! तुं आ धार्षणने जोइने केम रहे छे ? मारी पासे तेनु सरंखरुं कारण यदे.” त्यारे तेनी माताए कहुं के—“हे पुत्र ! तारा पिताने स्थाने राजाए आ धार्षणने राख्यो छे. अत्यारे जेवो आ संपर्चि-

बाब्ले देसाय छे, तेवाज तारा पितां पण प्रथम हता. तेथी आने जोइ तारा पितानुं स्मरण खवाई सेद थवाने लीये हुं रोउ द्युं. तुं अभण होवाई आ तारा पितानी लक्ष्मी पाम्यो छे. ” कपिल बोल्यो के—“ हे माता ! मारा पितानुं स्थान मने झी रिते मळे ? ” ते बोली के—“ तुं विद्याभ्यास कर, तो पट्ठी राजा तरे तारा पिताने स्थाने स्थापन करशे. ” ते बोल्यो के—“ हे माता ! हुं कोनी पासे अभ्यास करुं ? ” त्यारे तेणे कह्युं के—“ आ नगरीर्मा तो सर्व तारा द्वेषी छे; तेथी तुं आवस्ती नगरीए जा. त्यां तारा पितानो मित्र इंद्रदत्त नामनो पंडित ग्राहण रहे छे ते तने समग्र कञ्चामा निषुण करशे. ” ते सांभर्णीने कपिल श्रावस्ती नगरीए गयो. त्यां इंद्रदत्तना चरणने नमीने तेणे नम्रताई विनंति करी के—“ हे पृज्य काका ! मारी माताए मने तमारी पासे मोक्षल्यो छे, तेथी ई अभ्यास करवा आव्यो द्युं. ” ते सांभर्णी इंद्रदत्ते तेने पुत्रनी जेम सोब्रामा वेसार्दी मुद्दी सद्वर पृछ्या. पट्ठी तेने जमार्हाने कह्युं के—“ हुं तने विद्याभ्यास करावीरा, पण तारा भोजनने माटे शुं पशो ? केमके मारा घरनी स्थिति एवी नर्थी के हुं तने ज्ञानादी शङु. ” त्यारे कपिल बोल्यो के—“ हुं भिक्षावृत्ति करीने निर्वाह चलावीरा. ” इंद्रदत्ते कह्युं के—“ हे वत्स ! भिक्षा माटे भयवाई विद्याभ्यास थड शके नहां. अने भोजन दिना पण अभ्यास बनी शके नहां; केमके भोजन विना मृदंगे पण वाग्नुं नर्थी. माटे पदम भोजनने माटे विनार करीण. ” एम कहीने ते वाव्यकने लड इंद्रदत्त शालिभद्र नामना योइ शेठने धेर गयो. तेना धर पासे उभो रहीने मोटे स्वर ग्राहर्मी देव योर्नीने पाने ग्राहण छे एम जणाव्युं. एठले शालिभद्र श्रेष्ठीए तेने जमार्हाने इच्छुं के—“ हे ग्राहण ! तमारे शुं जोइए छे ? जे इच्छा होय ते आयो. ” इंद्रदत्ते कर्भु के—“ आ ग्राहणनो पुत्र विद्यानो अर्थां छे. तेने हमेशी आद बोल्यन आगो, एठले पैने हुं भगावीरा; मारी पासे धन नर्थी, माटे ई ग्राहर्मी तासे तेनु हंमेशनुं भोजन मागुं द्युं ” आ प्रमाणे मांभर्णीने श्रेष्ठीए तेने हंदेशी धोजन वगवानुं अंगीरार कयु. पट्ठी ने दिवसीरी कपिल इंद्रदत्तनी तासे अभ्यास करावा लाग्यो, अने शालिभद्रने धेर जमगा जगा लाग्यो.

शालिभद्र सोटने धेर कपिल ग्यारं जमगा वेगना, त्यारं तेने पीरमध्या पळ दागी झारही; हेती म्याधे दास्य दिनोंह वानों अनुक्रमे ते दागी उपर आगत घयो; झने दार्ढी त्या नेना पार आगत घय. पट्ठी ते घये गीरुरुर्मनी जेम क्रीढा करावा हास्य. “ ग्रहो ! दिवदने रिहार छे ! केमके दिवयो आगत घयेलो पुरुष द्याउ दम हरमाहम्यने डान्यां नर्थी. ” हां पुरुषांगे क्रीढा करती तेने घेसुं कृत दम लाउ चालव लाउदर के मार्ही वारवर भरावर भरावर होहे.

लाल दिवसो व्यर्तीत थया. एकदा दासीए कपिलने कहुं के—“ मारा स्वामी तरीके तो तमेज छो. परंतु तमे धनरहित छो, तेपी मारा निवाहने माटे हुं बीजा पुरुषने संबुं ? पतिषुद्धिधी नहीं.” कपिले ते शात अंगीकार करी. त्यार पछी एक दिवस ते नगरमा सर्व दासीओनो काँइक उत्सव हतो, त्यारे ते दासी पुष्पनी याचा विग्रे लेवा माटे काँइ पण द्रव्य नहीं होवाधी उदासीमा पडी; तेने उदास जोइने कपिले पूछ्युं के—“ हे मिया ! तुं आज उदास केम जणाय छे ? ” ते घोली के—“ आजे सर्व दासीओनो उत्सव छे तेपी पुष्पपत्र विग्रेनी जद्धर छे. जो मारी पासे पुष्पमालादि न होय तो बीजी दासीओमां मारी मश्करी थाय.” आ शमाणे तेनु बचन साभवीने तेना दुःखे दुःसी खयेलो कपिल पण उदास थइ गयो, अने काँइ पण घोली शक्यो नहो. तेने तेवी रीते सेइ पाखेलो जोइने दासी घोली के—“ हे स्वामी ! तमे सेइ न करो; आ नगरमा धनो करीने एक भेष्टी छे. तेने भातःकाढे जे जाश्त करे तेने ते भेष्टी बे मासा सुवर्ण आपे छे, माटे तमे त्या जइने तेने प्रथम जगाडरो तो ते नमने बे मासा सोनुं आपशे; ते मने आज्ञा, लेपी भाँह अने समाँह कार्य थइ रहेहो.” कपिले ते अंगीकार कर्युं.

पछी कपिल ते दिवसनी रात्रे “ बीजो काँइ बहेलो जइने जगाडरो ” एवा भष्टी मध्यरात्रिए जाग्यो. रात्रि चंद्रवती होवाधी केठली रात्रि बाकी छे ते जाण्या विनाज ते चाल्यो. रस्तामां जती काँटवाढ़े पकड्यो, अने चोर धारीने थाईयो. देखके “ चोरना आचरण तेवांज होय छे. ” पछी भातःकाढे सिपाइओ तेने प्रसेनजित राजा पासे लइ गया. राजाए तेने पूछ्युं के—“ हे ब्राह्मण ! तुं धोण छे ? क्यां रहे छे ? अने शा माटे आ गाम्मा आव्यो छे ? ” त्यारे कपिले पाइली सर्व दात फही यतावी. ते साभवीने राजाने दया आवशाधी तेने कहुं के—“ हे यहातया ! तारी जे इच्छा होय ते माग, हुं तारी इच्छा शमाणे तने आपीश.” कपिल घोल्यो के—“ हे राजा ! हुं विचार फरीने पछी भाग्युं.” एम कहीने ते अशोक वनमा जइ विचार करवा लाग्यो के—“ बे मासा सुवर्ण मागवाधी तो बध विग्रे काँइ थाय नहीं, माटे सो महोर भाग्युं ? सो महोरधी पण घर परेणा विग्रे धाय नहीं. त्यारे हजार भाग्युं ? हजारधी पण पुत्रना विवाह विग्रे उत्सवो धाय नहीं, त्यारे एक लास भहोर भाग्युं ? लासधी पण दान, मान पूर्वक मित्र, बाधव, गरीब विग्रेनो उद्धार थइ शक्ने नहीं, माटे परोड भाग्युं ? सो करोड भाग्युं ? हजार परोड भाग्युं ? ” आ शमाणे विचार करता करता तेने द्युभ कर्मनो उद्यप धार्थी आवी बुद्धि उत्पन्न थइ थे—

जहा लाहो तहा लोहो, लाहो लोहो पवह्नि ।
दो मास कणय कज्जं, कोडिए वि न निहियं ॥ १ ॥

भावार्थ—“ देम जेम लाम थाय छे तेम तेम लोम थाय छे. लाम्पी
टोन इदि पाने छे; केमके बे मासा सुवर्णनुं काम हनुं ते छतां करोट सोनामहार्पी
मग दूँ पहनुं नपी. ”

“ जहो ! लोम रुपी सागर दुर्घट दे, तेने पूर्णे करवाने कोइ पण शकिनन
मर्ही. इं विदा माटे अहीं आव्यो, घर तज्जनि परदेशमां पर धेर आव्यो. इद्रस
ने घर्सामेन्न विदा आये दे, अने शालिभद्र शेठ भोजन आये दे, वो पण अने
दुर्घटाच दे योरनना मर्ही दासी सापे गमन कयुं. मारा निमंज्ज कुद्दने बळं
दग्दार्दु. माडे विषयोनेज विद्वार दे के जेथी जीवो आवी रीते विडंबना पावे दे.”
एच्छाति विनार करतो करतो ते विषयो खकी विरक्त थयो. तेने जातिस्मरणान
पद्दु, तेही ते भद्रेतुट पयो. एडले मस्तक परना केश पोताने हाथे उसेहीने दो-
दो, भासेना रातोरात, मुमारीका रिंगेर मुनियेशने तेणे ग्रहण कर्यो. पर्यं
रहित दुर्घटाच गगानी पागे गमा राजाप् एछयुं के—“ आ तुं फयुं ? ”
होरे “ शरा नाही कण लोहां ” पृ. गापा कहाने पोताना विनार जगाच्या.
“ तुं दर्द दे—” यांगी आझा दे, तुं सुमेही सातारिक भोग भोगव अने दुन्हर
हा हीं दे “ रहित वुतिण करू के—” ग्रहण करेलु ग्रत शाणते पण
हींहा यांगी दृढं विद्यु पयो दे. तेही हे राजा ! तने घर्म लाभ हां. ” आ
जाप्प वर्ण रहित वृत्त गांधी नीकर्णीने घमता रहित, अदंकार रहित अने इच्छा
प्राप्तवारे पृष्ठी पर विद्वार कारा काम्या. आ प्रमाणे व्रतनुं पालन करती रहित
हो—“ द काम अर्द्धि यता पटठ केवरद्वान उत्पन्न थयुं.

"ऐसी बदली जाने भजार पोजन गिरावटी अति धर्मकर भड़ी
है इस बदलकर तिसे जो दमो भार दें छे. तेसो थायने पोषण है एवं शारीरि
हृदय की है बदलीया बाजा बदले पेटा जोगे नेपरी जाने आया. पश्चिमी
हृदय बदले दमने दून्ह बाजे हैं? " लाल घारीने मुनि बोल्या के-
" इसी दरादरा तिस दून्ह थाप नहीं " जोगे बोल्या के- " जाए इसी
हृदय दरादरा जैव सब बांहे " उद्देश किए मुनि जनना पूरी तूष्णि करा
दमन इसे बांहे दर्द दरादरा दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी
दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी दर्दी

અધું અસાસયંમિ, સંસારંમિ દુરકપુરાએ ।

કિં નામ હુંજં તં કમ્બં, જેણાંહું વુગાંહું ન ગઢુંજા ॥ ૧ ॥

આયાર્થ—“અધુદ, અસાખત અને દુઃખથી પૂર્ણ એવા સંસારમાં એવું ફરું કર્મ તે કે જેપી જીવ દુરોતિમાં ન જાપ ?”

આ વિગેરે શાયસો ગાથા ફળિલ મુનિએ કહી. તે સૌભાગીને તે પાંચસો ચોર નતિદોર પામ્યા. તેઓને ગુહએ ચારિન્દી આપ્યું, અને દેવતાએ મુનિવેશ આપ્યો. તે ધારણ કરીને તેઓ મહાર્યે થયા. પછી તે સર્વે કેવડી ગુહની સાથે ષૃંગાપર વિહાર ફર્સા આયા. ફેઠલાક વર્ષ સુધી વિહાર કરીને ફળિલ કેવડી મોખે પથાર્યા.

“આ મમાણે ફળિલ મુનિ સમ્યક ભાવવદે કેવળજ્ઞાન પામ્યા, અને બદ્ધમદ્ર આદિ ચોરોને પ્રતિદોર પમાઈને સિદ્ધિપ્રદને પ્રાપ્ત થયા. ”

॥ ૨૨૦ ॥ ઇત્પદદિનપરિમિતોપદેશાયાતાદૃત્તૌ પંચદશમસ્તંમસ્ય
વિશાત્યધિકદ્વિશતતમઃ પ્રવંધઃ ॥ ૨૨૦ ॥

વ्याख्यान ૨૨૧ મું.

મુશ્કેલાગુદ્ર બ્રત પાલન કરવાનું ફરજ કહે છે.

બહુકાલે બ્રતં ચીણે, સાતિચારં નિર્થેકમ્ભુ ।

એકમણી દિનં સાધોર્વતે શુચિ શુભ્યકરમ્ભ ॥ ૧ ॥

આયાર્થ—“ અતિચાર સહિત થણા ફાઢ સુધી બ્રતનું આચરણ કર્યું હોય તો એણ તે નિર્થેક છે; અને માત્ર એકજ દિવસ પરિશ્રણે એટલે અતિચાર રહિત મુનિબ્રતનું પાલન કર્યું હોય તો તે શુભ ફરજને આપે છે. ”

આ ઉપર એક દૃષ્ટાત છે તે નીચે પ્રભાણે—

કંડરીક પુંડરીકની કથા.

જંબુદીપના મદાયિદેહ સેત્રમાં પુંડરીકિણી નામે નગરી છે. તેમાં મહાપદ નામે રાજા રાજ્ય પદતો હતો. તેને વે પુત્રો થયા. પછી રાજાએ ધર્મે ભ્રમણ કરતો હોરાગ્ય ઉત્પન્ન થવાથી મોટા પુત્ર પુંડરીકને રાજગારી આરી, અને નાના પુત્ર કંહરીકને પુત્રરાજપદરી આરી. પંતે દીતા લાદ કર્યનો લય કરીને દુકિ પામ્યા.

एकदा केटलाएक साथुओ ते नगरीमां आव्या. तेमने वांदवा माझे वने भाइ औ गया. तेमने मुनिए धर्मतुं तच्च आं प्रमाणे समजाव्युं के—

श्राम्यन् भवाणेव प्राणी, प्राप्य कृच्छ्रान्त्रणा भवं ।

पोतवधो हारथति, मुधा कोऽन्यस्ततो जडः ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ जे प्राणी आ संसारसमुद्रमां भटकतां महा कऱ्ठे वहाण समान मनुष्यमवने पामीने फोगठ गुमावी दे छे, तेना थकी वधारे मूर्ख वीजो कोण कहेवाप ? ”

आ प्रमाणेनी देशना सांभळीने वैराग्य पामेला वने भाइओ घेर आव्या. पछी पुंढरीके नाना भाइने कऱ्ठुं के—“ हे वत्स ! आ राज्य ग्रहण कर, हुं दीक्षा ग्रहण करीश. ” कंडरीक वोल्यो के—“ हे भाइ ! आ संसारना दुःखमां मने केम नांसो थ्यो ? हुं दीक्षा लइश. ” मोटा भाइए कऱ्ठुं—“ हे भाइ ! युवावस्थामां इंद्रियोने समृह जीती शकातो नथी, अने परीसह पण सहन थइ शकता नथी. ” कंडरीक वोल्यो के—“ हे भाइ ! नरकनां दुःख करतां परीसहादिनुं दुःख कांड वधारे नथी, माझे हुं तो चारित्र अंगीकार करीश. ” कंडरीकनो आवो आग्रह होवापी पुंढरीके तेने रजा आपी, एड्ले तेणे मोटा उत्सव पूर्वक दीक्षा ग्रहण करी; अने पुंढरीक तो मंत्रीओना आग्रही भावचारित्र धारण करीने घरमांज रह्यो. कंडरीक ज्ञप्त अगियार अंग भण्या, परंतु लुसां सुकां भोजनथी तथा घणुं तप करवापी तेना शरीरमां केटलाक रोगो उत्पन्न थया.

अन्यदा गुरुनी सापे विहार करतां कंडरीक मुनि पोताना नगरपां आव्या. पुंढरीक राजा तेमने वांदवा गयो. सर्व साथुओने वांद्या, परंतु शरीर कश होवापी पोताना भाइने ओळख्या नहा. तेथी तेणे गुरु महाराजने पोताना भाइ संबंधी गदाचार पृछपा. गुरुए कंडरीक मुनिने वतावीने कऱ्ठुं के—“ आ जे मारी पासे वेडा ए तेज तमारा भाइ दू. ” राजा तेमने नम्यो. पछी तेमनुं शरीर रोगग्रस्त जणां वांपी गुरुनी रजा लइने तेमने राजा शहेरमां लइ गयो, अने पोतानी वाहनशाळ्यामां गार्या गार्या मार्ग राजभ्रीपर्योग्य तेमने रोगरहित कयां. त्यां राज्य संबंधी स्वादिष्ठ भोजन करवापी ते मुनि रमां लोलुप थइ गया. तेथी त्यांपी विहार करवानी इस्था न थइ. एड्ले राजा तेने हमेसा कदेवा लाग्यो के—“ हे पृज्य मुनि ! तमे तो अहीनेश विहार कल्नारा दौं; द्रव्य, क्षेत्र, फाल अने भाव ए चारे प्रकारला प्रति-दंपथी राहिन दौं. हे निर्गंगी भावापी नमे विहार करवा उत्युक थपा हशो. तमने निर्दिशने थन्य दू. ” अशन्य दू. येवकं भोग गर्या कादवमां मुद्दयो सतो कार्यंना

पासुं हुं." इत्यादि वचनो राजाए वास्तवार फला. एटले कंठरीक मुनि लज्जा पावी त्यापी विहार करीने गुरु पासे गया.

एक दिवस वसंत ऋतुमां पीतपोतानी दीओ सापे क्रीडा करता नगरननो ने जोइने चारित्रावरणकर्मना उदयवडे कंठरीक मुनिनुं मन चारित्री पी चलाय-मान धयुं. तेपी ते गुरुनी आज्ञा लीया विना पुंढरीकिणी नगरी पासेना वनमां आव्यो; अने पात्री विगेरे उपकरणोने झाडनी शासा उपर लक्कारीने कोमळ लीला घास उपर आब्लोद्वा लाग्यो. तेने आवी रीते संयमपी भ्रष्ट चित्तवाच्ये थयेलो तेनी धावमाताए जोपो. तेपी तेणे नगरमां जहने पुंढरीक राजाने ते बात कही. ते सांभद्रीने राजा परिवार सहित तत्काळ त्यां आव्यो, ते वसने कंठरी-फले चितानुर, प्रभादी अने भूमि खोतरतो जोइने राजाए यातुं के—“हे सुस्त हुःसमा समान भाववाच्या। हे निरपृह। हे निम्रथ। हे मुनि। तमे पुण्यशाळी छो, अने संयम पाळवावडे धन्य छो,” इत्यादि अनेक मकारे तेनी प्रशंसा करी. तो पण ते नीनुं जोइ रघ्यो; तेम कोइ उत्तर पण आप्यो नहां. तेपी राजाए तेने संय-मपी भ्रष्ट थयेलो अने संयमनी अनिष्टतावाच्ये जाणीने पृछयुं के—“हे मुनि! आ भाइना सामुं केम जोता नर्थी? प्रशस्त ध्यानमां मग्न छो के अभशरन ध्या-नमां? जो अभशरन ध्यानमां आहूढ पपा हो तो तमे पूर्वे यज्ञात्कारे मांदुं भावरात्य ग्रहण कर्युं छे, तेना चिन्हभूत पात्रादिक भने आपो, अने परिणामे भहा विरण फळ आपनार राज्यना चिन्हभूत आ पट हरती विगेरे तमे ग्रहण फरां.” आ प्रभाणे राजानुं वचन सांभद्रीने कंठरीक यदु हर्ये पाम्यो अने तत्काळ पहरमी उपर चर्दीने नगरमां गयो. साथुमां श्रेष्ठ एवा पुंढरीके विलाप घरकी राणीभो विगेरेने सापनी कोंधदी भाफक तजी दइने अने पतिनों वैष्ण ग्रहण घरीने त्यापी तत्काळ विद्यार पापों.

अहीं कंठरीके पणा फाळनो भूलयो होवापी सेज दिवसे इच्छा मुजव भक्ता-भक्तना विवेकशिवाय अनेक मकारुं भोजन यायुं. ते आहार फश शरीरे नहां पचवापी तथा रात्रिए भोग विलागने माटे जागरण घरवापी तत्काळ रात्रीदोज विगूचिकानो व्याप्ति उत्पन्न थयो, पेट फुली गयुं, असान बापु वैष्ण थयो अने सृपाकीत थवाने लीये अत्यंत पीटा पामरा लाग्यो. ते अवमरे “मननो खंग घर-यापी आ अनि पापी छे.” एम पारीने मेरव उल्लो ए तेनु औरय वडु नहां. तेपी तेणे विचायुं के—“जो आ रात्रि वीती जाय, तो शातःपालमोज मई मेह-फोने हणी नायं.” एवी रीते रोद्र ध्यानमां वर्तवो ते गाविसोज वंटरीब दृत्यु पाम्यो अने भावदी भरकमां अशक्तिहान भावमा भरकारासमां उत्तम थयो.

पुंडरीक राजपिंडि तो पोतानी नगरीथी चालताजि अभिग्रह कर्यां के—“गुण पासे जइ ब्रत ग्रहण कर्या पष्ठी आहार लङ्घा.” एवो अभिग्रह करीने चालनी मार्गमां क्षुधा, शृंग विग्रे परिपह सहन करवा पढवा छतां अने कोमळ देह छनो पण ते सेह वाम्प्यां नहीं. वे दिवसे छठनो तपयतां गुरु पासे जइने चारिज लीँँ पष्ठी गुहनी आज्ञा लङ्घने पारणुं करवा माटे गोचरी लेवा गया. तेमां तुच्छ अने दुस्रो आहार पायीने तेना वडे तेमणे प्राणवृत्ति करी. परंतु तेवो तुच्छ आहा पूऱ्यं कोइ वसत नहीं करेलो होवाधी तेमने अति तीव्र वेदना थइ. तो पण शुभ वाराधना करीने पुंडरीक राजपिंडि मृत्यु वाम्प्या; अने सर्वार्थसिद्धि नामना विमानमा उत्पन्न घेया. ते विषे छाडा अंगमां कहुं ढे के—

वाससहस्रसंपि जई, काउणवि संयमं विउलंपि ।

अंते किलिद्वभावो, नवि सिज्जाइ कंडरियव्व ॥ १ ॥

भावार्थ—“ हजार वर्षे सुधी विषुल संयम पाल्या छतां पण जो अंते इट्ट अष्टवर्षाप याप ढे तो से कंडरीकनी जेम सिद्धि पदने पायतो नपी.

अप्पेणवि कालेण, केइ जहा गहिय सीलसामव्वा ।

माहंति नियय कज्जं, पुंडरिय महाकुपिव्व जहा ॥ २ ॥

भावार्थ—“ खांडो काळ मात्र पण गारित्र ग्रहण करीने जे यथार्थ पाने हो ने दुर्दार झाँरनी जेम गांतानु काये गिद्द करे ढे.”

“ दृः रिं पापद श्रावारं शारिप्र पाशीने केउलाक जीवो खांडा काळमा दोइ दर्शने यावे ढे, अने यीता अनिगार सहित पणा काळ सुधी चारिप्र पाने ढे हो त्तर देशो गिद्द यदने यामता नपी.”

१ ॥ इन्द्रददित्याग्निमन्तरेशभासाददृशी पैगदशमस्तंभाप
२ ॥ पुर्णोऽत्यर्था दर्शदशतत्रयः प्रथंदः ॥ २२१ ॥

व्याख्यान २२२ मुँ.

सत्संग.

‘उत्तम मनुष्ये सत्संग करवो’ एवा सत्पुरुषना शिक्षावाच्यनी पुष्टिने
माटे फहे छे के-

उत्तमाधमयोः संगफलं लब्धं परीक्षया ।

प्रभाकरेण विप्रेण, ततः कार्या सुसंगतिः ॥ १ ॥

भावार्थ—“प्रभाकर नामने ब्राह्मण उत्तम अने अधम संगतिनुँ फल
पास्यो छे तेनुँ दृष्टांत सामर्थीने गुज्जजनोए परीक्षा करीने सत्संग करवो.”

प्रभाकर विप्रनुँ दृष्टांत.

धीरसुर नामना नगरमाँ दिवाकर नामे एक ब्राह्मण रहेनो हनो, ते पोताना
एद्वजमर्मा तत्पर हतो. तेने प्रभाकर नामे पुत्र हनो. ते साते व्यग्रनर्था आगका
हतो, अने निरुक्तुश हार्षीनी जेम स्वच्छाप चौतरफ भयतो हतो. एक दिवग
तेने तेना पिताए शीसामण दीर्घी के—“हे पुत्र ! मुं सत्संग फर. धूं अने अवप-
जनोना संगधी मारुं शील पण नाश पामे छे. यामुं छे के—

पश्य सत्संगमाहात्म्यं, स्पर्शपापाणयोगतः ।

लोहं स्वर्णभवेत् स्वर्णयोगात् काचो मणीयते ॥ १ ॥

भावार्थ—“सत्संगनुँ याहात्म्य जुओके पारम पापाण (पत्पर) ना पोगधी
लोडुं मुवर्ण पाप छे अने मुवर्णना पोगधी काच मणि धाप छे.”

विकाराय भवत्येव, कुलजोऽपि कुसंगतः ।

कुलजातोऽपि दाहाय, शंखो वन्हिनिपेवणात् ॥ २ ॥

भावार्थ—“उंच कुट्ठनो मनुष्य पण शुसंगधी दिवाकर पामे छे. जुरो ! उनइ
जातिनो शंख पण अग्निनुँ सेवन परे छे तो से दाहने अर्थे पाप छे.”

माटे हे पुत्र ! तुं विद्वानोनो रंग दरीने शाश्वाभ्यास पर, यात्य इसी अद्वा
रसनुँ पान फर, फज्जाओ शीस, धर्म फर, अने पोताना कुट्ठनो डार दर.”
आपमाणे यरी शीसामण आपी परंतु तो फरेशा लाग्यो के—

न शास्त्रेण क्षुधा याति, न च काव्यसेन लृद् ।
एकमेवाजनीयं तु, द्रविणं निष्फलाः क्रियाः ॥ १ ॥

भाषापं— “शास्त्रपी कोइ सुझानो नाजा थतो नपी अने काव्यना रसी
कोइ नृग मट्ठी नपी, मांड मात्र धननेज उपाजन करें; ते शिवायनी फौं
कच्छो निष्क्रज एः”

आदी पुनर्नी उकिपी सेद पामेलो दिवाकर मीन रहो. फरीने शीराम
बाजी नहीं. पर्ही पोनाना मृत्यु ममये वात्सल्यने लीथे पुनर्ने बोलावीने कुंकुं के-
“ हे दुज ! जोके मारा वास्त्र उपर तने आस्था नपी, तोपण आ शोकने श्रद्धा
हर हेडी भाँ भनावि भरण थाप ”

हृतजस्त्वामिसंसर्गं मुक्तमस्त्रीपरिग्रहम् ।
दुर्वन्मित्रमलोभं च, नगे नैवावसीदति ॥ १॥

भाषापं— “ कृतज्ञ (करतान) स्त्रीमीनो संग करनार, उत्तम कुड़ी
हीं दूरे तितार करतार अने निलोभी पित्र करनार मनुष्य कोइ यमत पण सों
इत्तों अर्ही ”

उद्धवः मह मंगल्ये, पंडितेः मह संकथाम् ।
अद्युर्व्वः मह पित्ररां, कुर्याणो नैव सीदति ॥ २ ॥

भाषापं— “ उद्धव गृहोरी गंगानि, पंडितो यांगे वातोलाप अने निर्गी
हीं हीं दैहि इत्याद्य लगाय रही पण भेद पामनो नपी.”

अह इत्यादि कह आहन तिताना आप्रदीपी प्रभाकां प्रदण कर्यां. केहीपी
इत्यादि कह आहन वास्त्र वास्त्रा. पर्ही ने खोहनी परित्ता कासा मांड प्रभाक
इत्यादि कह वास्त्र वास्त्रे गिर्ह लायनो अविष रहेनो हनो, ते इत्या
इत्यादि कह आहन इत्यादि तिताना आप्रदीपी एक अवय दारी हनी. ते
इत्यादि कह इत्यादि तिताना आप्रदीपी अने भोमनेंद्री लायना अविषाद
इत्यादि आप्रदीपी इत्यादि तिताना आप्रदीपी गांगे दिवाइ करी

हह इत्यादि तिताना आप्रदीपी गिर्ह वांदायां, नेही गांगे प्रभाकां ए
इत्यादि तिताना आप्रदीपी गिर्ह वांदायां वांदों में ” एष जागी
इत्यादि तिताना आप्रदीपी

मूर्खा मूर्खेः समं संगं, गायो गोभिर्मृगा मृगैः ।

सुधीभिः सुधियो यांति, समशीले हि मित्रता ॥ १ ॥

भावार्थ—“मूर्ख मूर्खनी साथे, गायो गायोनी साथे, मृग मृगनी साथे अने पंटितो पंटितोनी साथे संगत करे छे. अर्थात् समान स्वभाव वाचानीज मित्रता होय छे.”

ते सोभक्षीने राजा संतुष्ट पयो, अने प्रभाकरने केटलुक भाम गरास विगेरे इनाममा आप्युं. ते प्रभाकरे सिंहने आपी दीयुं, एप्रमाणे अनेक वसत तेणे सिंहनी उपर उपकार कर्यां. दासीने पण वद्यालंकार विगेरे पुष्कङ आप्युं. अने लोभनंदी मित्रने पण समृद्धी वाच्चे फरी दीयो.

हबे सिंहने एक मोर पोताना भाण्डी पण अधिक प्रिय हतो. तेहुं मास सावानो दोहद तेनी दासी जे प्रभाकरे श्री करीने रासी हती तेने गर्भना अनु-भावधी पयो. प्रभाकरे पिताना श्वेषकनी परीक्षा करता भाटे ते मोरने कोइ गुप्त स्थाने रामीने वीजा मोरना मासधी तेनो दोहद पूर्ण कर्यां. भोजन वसते सिंहे मर्वे टेकाणे पोतानो मोर जोयो; पण हाय आब्द्यो नहीं. तेपी तेणे उद्घोषणा करावी के—“जे मोरना घबर आपशे तेने सिंह राजा आठसो सोनामहोर आपशे.” आप्रमाणे सोभक्षीने पेली दासीए विचार्युं के—“मारा पतिए मोरने मार्याना सबर जो हुं सिंहने कहुं तो यने ८०० सोना महोर मद्यशे अने पति तो प्रभाकर नहीं तो वीजो पण पशे” एम धारीने द्रव्यना लोभधी ते सिंह राजा पासे गई अने कह्युं के—“हे राजा ! प्रभाकरनी बुद्धि भ्रष्ट थई छे. केम्के स्वामीनो प्रिय मोर होवाधी तेने यारवानी मैं ना पाड्या छतो मारो दोहद पूर्ण करता भाटे वीजो मोर न लावतो लेणे आपना मोरने मारी नाल्यो छे.” आप्रमाणे दासीनुं वचन सोभक्षीने ब्रोथ पामेला सिंह ठाकोरे प्रभाकरने पकडी लाववाने सेवको मोखल्पा. प्रभाकरे पण ते दृनांत जाणीने कृत्रिम भय पामी लोभनंदी मित्रने धेर जइ पह्युं के—“ हे मित्र ! माहूं रक्षण कर, रक्षण कर.” लोभनंदी हकीकत सोभक्षीने बोल्यो के—“ ते द्युं सिंहदाकोरतुं कोइ यगाढ्युं छे ? ” प्रभाकर बोल्यो के—“ राजाना मोरने प्रियानो दोहद पूर्ण करता भाटे भायो छे. ” “ त्यारे ते अधम मित्र बोल्यो के—“ स्वामीनो द्रोह करनार एबो जे तुं तेने निर्भय स्थान कपीधी भज्दे ?, पोताना परमा बद्धनो यामनो पृथ्वी कोण नाम्ये ? ” इत्यादि कर्तीन वचनो फह्या. प्रभाकर मित्रना परमा पेस्ता लाग्यो, एट्ले लोभनंदीप् यूस पाही. तेथी तस्याऽर राज मेवकोण आरीने तेने पकड्यो अने मिंद राजा पासे लइ गया.

सिंहे भुकुटी चढावीने कहुँ के—“ हे अधम ब्राह्मण ! मारी मीर लाव. नहीं तो तारा इष्टदेवनुं स्मरण कर.” प्रभाकर दीनताधी थोल्यो—“ हे देव ! तमेज मारा स्वामी, पिता अने शरण भूत छो, माटे आ सेवकनो आ एक अपराध भमा करो.” इत्पादि नम्र वचनो कहाँ छत्ता नीच प्रकृति वाक्त्रा सिंहे तेने मारी नासवा भाडे भटोने सोत्यो. प्रभाकरनी अरजपर कोइ पण ध्यान आप्युं नहीं. पछी प्रभाकर मनमाँ विचार्युं के—“ मारे तो पितानुं वचन दैवता वचन तुल्य थपुं. ते वचनरुं उल्लंघन करवाधी मने तत्काळ आबुं फल मल्युं.” एम विचार्यने गुप्त राखेलो मोर सिंह राजाने आप्यो. अने तेनी रजा लइ थी तथा मित्रने तजीद्दने त्यारी चालतो थयो.

मार्गे चालतां प्रभाकर विचार करवा लाग्यो के—

नृणां मृत्युरपि श्रेयान्, पंडितेन सह ध्ववम् ।

न राज्यमपि मूर्खेण, लोकद्वयविनाशिना ॥ १ ॥

भावार्थ—“ माणसोने पंडितनी साथे मरबुं ते श्रेष्ठ. पण मूर्खनी काये रहीने राज्य करबुं ते श्रेष्ठ नहीं. केमके मूर्खनो संग आलोकमाँ अने परलोकमाँ बनेमाँ विनाश करनार छे.”

अनुक्रमे चालतां चालतां प्रभाकर सुंदरपुर नामना नगरमाँ गयो. त्यो हेमरथ नामे राजा हतो. तेने गुणसुंदर नामे पुत्र हतो. ते कुमार नीच पुरुषोना संगधी अने व्यसनथी रहित हतो, वक्त्री कृतज्ञ, चतुर अने प्रिय जन उपर शीति रासवा वाओ हतो. तेने नगरनी वहार शब्द शावनो अभ्यास करता प्रभाकरे जोयो. एठ्ठे तेनी पासे जइने विनय पूर्वक ते कुमारने नम्यो. कुमारे पण प्रसन्न हाइथी तेनी सामुं जोइने तेनो सत्कार कयों. कहुँ छे के—

प्रसन्ना हृष्णनः शुद्धं, ललिता वाङ्मतं शिरः ।

सहजार्थिप्वियं पूजा, विनापि विभवं सताम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“ प्रसन्न हाइ, शुद्ध मन, सुंदर वाणी अने मस्तकनुं नमाख्युं ए वैभव विना पण सत्पुरुषोनी सहज अर्थिने विये पूजानी सामधी छे.”

प्रभाकरे पण कुमारनी स्नेह पूर्वक वातचीत जोइने विचार्युं के—

अस्याहो विशदा मूर्तिर्मतं च मधुरं वचः ।

नव्यमोचित्यचातुर्पै कटोर स्वच्छतात्मनः ॥ १ ॥

भावार्थ- “अहो ! आ कुमारनी निर्बन्ध सृति, परिमित अने मधुर वदन, पोष्पता भरेली सुंदर चतुराई अने आत्मानी निर्मलता किंवी सुंदर हे ?”

बाल्येऽपि मधुगः केऽपि, द्राक्षावत् केऽपि चूतवत् ।

विपाकेन कदापीन्द्रवाहणीफलवत् पंर ॥ २ ॥

भावार्थ- “यंत्रलापक द्राक्षनी जेम चाल्पावत्पार्थीज मधुर होप हे, फट्टलाएक आम फलनी जेम परिणामे मधुर थाय हे, अने यंत्रलापक तो इंद्रवरणाना फलनी जेम वदापि पण मधुर खना नर्ही.”

वर्की “पत्राकृतिस्नन्त्र गुणा वर्गनि” यां प्रधुर आडनि हे, यां मुणो पण वसे हे.” एवी पहेवत हे. इत्पादि विचार कर्त्ताने प्रभाकर ते कुमारनी गंडा रक्षीकारी, कुमारे तेने गामयो रहेवा माटे यकान आप्युं सेमो ते ग्यो. एठी शोष-रावरथामापीज श्रेष्ठ प्रकृति वाढी अने विधाता विनयादिक गुणो शारी वांड ब्राह्मणनी पुन्हीने ते परण्यो. अने घरवंत नायना फोह गृहरथ गांधे धिनाई वर्ती, ते श्रेष्ठी परोपकार फलवामा निरंतर सत्पर हों अने ते मगरमा दुष्य गणातो हतो.

अनुक्रमे ते नगरनो हंसरथ राजा वृष्णु पार्थार्थी पुष्पार गुणयुद्धर राजा खण्डो त्यारे राउपनुं गर्वं वार्यं फलवामा तमर्थे एवों प्रभावर तेनों देशी थयो.

एषदा थीजा फोह राजाए गुणयुद्धर राजाने ये उत्तम सूक्ष्म शारा कर्मानी भेट मांकली, पण ते पोदाने विपरीत शिता आपांली हर्ता. ते शहन भी छाद-मारा एवा राजा तथा श्रधान से पोदा उपर घटीने पुरावी बदार अच्छदीदा फलवा गया. यां पोदानो खेग जाणवा माटे सेझोए पोदाने शासुदगो द्वार फायो. एठले थेने पोदा पणा खेगपी दोष्या. तेनो खेग झोए याचा माटे लेद-जेम सेझो मधतन फरता, तेम तेम से पोदाओ विपरीत ईस्मेला हंसार्थी द्वारे दोष्यातो. एम फरतो फरतो सेझो यह दूर भीकरी गया अने एव शाठ काळददी आरी पहोच्या. मांगे जतो विचारवंत मंत्रीण औद्याना वृष्ण उपार्थी दण अद्यां लाई हीपी. एवट खार्याने पुष्पार तथा मंत्रीए लगाम हीरी हुई. एहते हुत ते पोदा उभा रहा. एठी त्योपी पाठा शब्दां राजाने असंत दूरा लारी. हेरी मंत्रीए एक आमद्यु आप्यु. पोदी थारे वर्डी हृषा लगासार्थी र्हाहू ज्ञासें व्याप्तु. वर्डी थोही थारे शीतुं पण आप्यु. एम दण आमद्य दहे वार्तेषु वर्दो. तद्वार्ता मंत्र आरी पहोंश्यु. पेठी शारी पी रखाप घंते तेझो नगरां काळा.

କାହିଁ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999

କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର

२०३ विषयात्मक संस्कृत शब्दों का अर्थ बतायी गया है। लेकिन

...and the other side of the world.

1788 1 5 55 425 43 44 200 200 200

10. The following table shows the number of hours worked by each employee.

प्रधान बोल्यो के—“ हे गुणना सामर ! ज्यारे आप एम कहो थो, - त्यारे प्रणे आमद्वार्धी सर्वुं, तमे पुत्र सहित चिरकाव राज्य करो.” एम कहीने राजपुत्रने लावी आप्यो, उमारने जोइने सर्वे हार्षित थया. पछी “ आम शामाटे कयुँ ? ” एम राजाए पूछचुं त्यारे मंत्रीए पोताना पिताना उपदेशधी आरंभीने सर्व वृत्तात कही संभवाव्यो. राजा ते सर्व वृत्तात रांभवीने पोतानी प्रशंसा यइ जाणी जरा लखित थयो. अने मंत्रीने पोताना अर्धां आसनपर वेसाईने बोल्यो के—“ हे मिन्ह ! मैं अमुल्य एवा प्रण आमद्वार्धी एक आमद्वाने पण पुत्रतुल्य गण्यु ते योग्य कयुँ नहीं.” आपमाणे कही अनेक प्रीतिवाक्योधी तेनो मत्कार कर्यो. आ प्रमाणे प्रभाकर मंत्री सारा राजानो आश्रय पामीने घणो सुखी थयो अने देनी साथे रहीने चिरकाल राज्यनुँ प्रतिपालन कयुँ.

“ प्रभाकरनी जेम सज्जन अने दुर्जनना संगनुँ फज्ज प्रत्यक्ष जोइने विवेकी प्राणीओए मुख अने सदगुणनी प्राप्तिने माटे निरंतर सज्जननांज गंग करवो.”

॥ इत्पञ्चदिनपरिमितोपदेशमासादहत्तो पंचदशमस्तम्भस्य
द्वाविंशत्यपिकीद्विशततमः प्रवृंदः ॥ २२२ ॥

व्याख्यान २२३ मुं.

अंतरंग छ शब्दने जीतवा विषेः

कामः क्रोधस्तथा लोभो, हर्षो मानो भद्रस्तथा ।

पद्मर्गमुत्सज्जेदेवं, तस्मिस्त्यक्ते सुखी भवेद् ॥ १ ॥

भाषार्थ—“ काम, क्रोध, लोभ, हर्ष, मान अने भद्र ए छ शब्दना बर्मने त्याग फरता, केम्बये तेमनां त्याग फरतापीज भनुण्य हुमी पाप ऐ.”

अह शाषानो विवरापि नीचे झण्डे-

काम एट्ले परदी उपर अधवा नहीं परणेली [पुमारी] दी उपर अनि आमकि रामरी हे. आगो पाम रावण अने पद्मनाभ विंगेनी जेम विहेक सपा राज्यधी भ्रष्ट यां ऐ अने गाराटि गद्मनां हेत थाय ऐ. यां ऐ ऐ-

न च त्वं त्वं पांडित्यं, कुलीनत्वं विशेषिता ।

वद्दम्भलनि विजात्वं पापः कामपावकः ॥ १ ॥

उत्तर— यह वही बहुमता चित्तने दृढ़ राम ही महि थाएँ
हो गये, यह उत्तर देवी वृषभा, विष्णा, उर्जीनराम जैं शिरोल
हो दें “हाँ”

तदा इत्याद्युपरिक्षीयीभिन्नान्यः क्षयापयात् ।

तदा देवतानो दुःखी, नान्यः कामुक्तोऽन्तः ॥ २ ॥

उत्तर— यहाँ यहाँ दिलो सोइ आहि (मननी धीड़ा)। यही
एक दिलो दृढ़ राम हो गया, देवता विष्णा वीजो सोइ दूसी कपी, अब
हो यह दिलो दृढ़ राम हो गया वीजो वर्षी,

तदा यह
यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह ॥ ३ ॥

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

तदा यह यह

लोभ एठले दान आपवा पोग्य (पात्र) ने पधाशकि दान आपवुं नहीं अपवा अन्यायपी पर शनने ग्रहण करतुं ते. लोभ सर्व पापनुं शूळ छे, तेनी उपर सागर श्रेष्ठी, सुभूम चक्री, ममण श्रेष्ठी अने लोभनेंदी विगेनेना दृष्टातो भासिद् छे. लोभी व्याकुल थयेला पुरुणो अनेक पापना कायां करे छं, काहुं छे के-

क्रयविक्रयकूर्द्दतुला लावव निक्षेप भक्षण व्याजैः ।

ऐते हि दिवसचौरा मुप्पण्ति महाजने वणिजाः ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ महाजनभा गणाता आ वणिक रूपी दिवसना चोरो लेवा तथा देवानां सोशी तोलां करीने लघु लाघवी कञ्चावडे ओळुं आपीने, धापण रासेला द्रव्यनुं भक्षण करीने, अने व्याजना वेपारे करीने दुनियाने लुटी हेहे.”

हृत्वा धनं जनानां, दिनमखिलं विविधवचनरचनाभिः ।

वितरति गृहे किरातः, कटेन वराटिकात्रितयम् ॥ २ ॥

भावार्थ—“ लोभी माणस आसो दिवग विविध प्रकारना वचननी रखना करीने माणसोतुं धन हरण करे छे. पण ते नीच पोताना घरमा त्रण कोही पण महा मुश्केलीपी वापरे छे.”

आरुयाधिकानुरागी, ब्रजाति सदा पुस्तकं श्रोतुम् ।

दृष्ट इव कृप्णसर्पेः, पलायते दानधर्मेभ्यः ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ कथा माभद्रवानो रागी एवा लोभी इमेशां पुस्तक अवण यस्ता जाप छे, परंतु दानधर्मेनी वात आवे त्यारे जाणे कृष्णसर्पेपी दंमापो होय तेम त्यापी तुरन नागी जाप छे.”

उत्सृज्य साधुवृत्तं, कुटिलधिया वंचितः परो येन ।

आत्मैव मूढमतिना, हतसृक्तो वंचितस्तेन ॥ ४ ॥

भावार्थ—“ जेणे गदाचरणनो त्याग करीने कुटिल उद्धिपी यीदाने देतयों छे ते मूढमतिवाद्याए जेना सुकृत हणापा छे एवा पोताना आत्मानेज देतयों छे, एम जाणदुं.”

द्रव्यानामपि लाभेन, न लोभः परिभृयते ।

मात्रासमधिकः कुब्र, मात्रादीनिन जीयते ॥ ५ ॥

भावार्थ—“ द्रव्यादिकना लाभधी पण लोभनो पराभव थतो नयी. केमके जे मात्राए करीने अधिक होय, ते ओछी मात्रा वाळ्याथी जीती शकातो नयी।”

मान एटले दुराग्रहने छोडवां नहीं, अथवा वीजाना युक्तियुक्त वचने ग्रहण करवां नहीं ते. आ मान तत्व अतत्वनो विचार नहीं करनारा दुयोंश्व जेवा दुराग्रहीने विशेषे होय छे, काढूँ छे के—

दृग्भ्यां विलोकते नोर्ध्वे, सप्तांगैश्च प्रतिष्ठितः ।

स्तव्यदेहः सदा सोप्या, मान एव महागजः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ मान ए शोटा हाथी समान छे, केमके हाथीनी जेम मारी पुरुप पोतानी दृष्टि वडे उंचुं जातो नयी, सप्तांग राजलक्ष्मीधी प्रतिष्ठित रहे छे, तेनुं शरीर स्तव्य थाय छे अने हमेशां उप्या साहित होय छे, एटले फुकाडा मार्ण करे छे, आप्रमाणे हाथीनी ने मानीनी समानता छे ”

आवा माननो त्याग करवार्थजि वाहुवर्णीने केवळ ज्ञान उत्पन्न थयुँ हैं माटे तेनो त्याग करवो योग्य छे.

मद एटले शास्त्र थयेला वळ, कुळ, ऐश्वर्य, स्वरूप तथा विद्या विगेतेह अंद्यार फरवो, अथवा कोइने वज्रात्कारे वांधवो ते. काढूँ छे के—

एकः सकल्जनानां, हृदयेषु कृतास्पदो मदशत्रुः ।

येनाविष्टशरीरो, न शृणोति न पश्यति स्तव्यः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ मद रूपी शत्रु एक दृतां सवं जनोना हृदयमां निवास को छे अने से मद शत्रु जेना शरीरमा पेसे छे ते माणस स्तव्य थङ्ने काइ पण देसां नयी, तेसज गांभटां पण नयी। ”

शायेमदो रूपमदः, शंगारमदः कुलोद्वतिमदश्च ।

विभवमदो जातिमदः, मदवृक्षा देहिनामेते ॥ २ ॥

भावार्थ—“ शायेनो मद, रूपनो मद, कामनो मद, उथा पुळनो मद, धननो मद अने ज्ञातिनो मद, ए मनुश्यानो मद रूपी शृणो छे। ”

^१ संब रात्र शारदा दीन शारदा खे अने लाम शारदा दीन छे. बाजा सोंभये करता मानावे शोरात्र शारदा खे देते.

शौर्यमदः स्वभुजदर्शी, रूपमदो दर्पणादिदर्शी च ।
काममदः स्त्रीदर्शी, विभवमदस्त्वेष जातयंथः ॥ ३ ॥

भावार्थ—“शौर्यना मदवाच्च पोतानी भुजानेज जुए छे, रूपना मद वाच्च आरिसा विगेरेसा देख्या करे छे, कामना मदवाच्च स्त्रीओने जुए छे, अने विभवना मदवाच्च तो जन्माय जेबोज होय छे.”

सावधयः सर्वमदा, निजनिजमूलक्षयैविनश्यन्ति ।
गुह्यमद् एकः कुटिलो, विजृंभते निरवधिभोगी ॥ ४ ॥

भावार्थ—“आ मर्द मदो तो अवधिवाच्चा छे, एड्ले तेओ पोतानाना मूङ्गो क्षय खाएरी नाश पाए छे, परंतु सर्पना जेबो कुटिल एक गुह्यमद छे के जे अवधिविनाज विकास पाए छे.”

मौने सामंतानां, निस्यंदद्वाशि प्रदृढविभवानाम् ।
भूभंगमुखविकारे, धनिकानां भ्रयुगे विटादीनाम् ॥ ५ ॥
जिह्वास्त्रितविदुपां, रूपवतां दशनकेशवेशेषु ।
वैद्यानामोष्टपुटे, ग्रीवायां गुह्यनियोगिगणकानाम् ॥ ६ ॥
स्कंधतटे सुभटानां, हृदये वणिजां करेषु शिल्पवताम् ।
गंडेषु कुंजराणां, घनस्तनतटेषु तरुणीनाम् ॥ ७ ॥

भावार्थ—“सामंतोने मौनपणामो मद रहे छे, अपिक देवदानाने मठकूँ मायां विनानी दृष्टियो मद रहे छे,^१ धनिकाने भ्रयुटीनो भंग यरकानां अवश्य मुसना विकारयो मद रहे छे, जारपुररोने भ्रयुटीयो मद रहे छे, उट्टत विदानोनी लीभयो मद हाँय छे, रूपवाच्चाने दाँत तथा पंजानी रचनायो मद रहे छे, देखाने होइ उपर मद रहे छे, मांडा अहिकारी तथा जोडीने झीरायो मद रहे छे, दुख-ठोने स्पांथ उपर मद रहे छे, वाणीपात्रोने दृष्टयसो मद रहे छे, रारीगरोने रापडो मद रहे छे, हाथीओने गंदरपलमा मद रहे छे. अने थीओने पोताना रट रसनयो मद रहे छे.”

^१ देवदाना मरहाये उपु लोते नव.

उत्तम विचाराङ्गने आवो मद करवो उचित नर्थी. केमके-

पातालान् समुद्रूतो वलिनृपो नीतो न मृत्युः क्षयं
नोन्मृष्टं शशलं छनस्य मलिनं नोन्मूलिता व्याधयः ।

शेषस्यापि धरा विधृत्य न कृतो भारावतारः क्षणं
चेतः सत्पुरुषाभिमानगणना मिथ्या वहन् लज्जसे ॥ ८ ॥

भाषार्थ—“ हे आत्मा ! तैं काँइ पातालमांधी वालि राजानो उद्धार कर्यां नर्थी, यमराजाने क्षय पमाड्यो नर्थी, चंद्रतुं मलिनपणुं दूर कर्युं नर्थी, व्याधिजोंने निमूळ कर्यां नर्थी तथा पृथ्वीने धारण करीने शेष नागनो एक क्षणवार पण भार उनायां नर्थी, तेपी सत्पुरुषपणाना अभिमाननी स्वोटी गणना वहन करतां तारे गरमातुं जोइए छीए .”

हां पृथ्वेका राजा कोइने हुःस आपीने अथवा पोते शीकार के शृंग दिनेरे अनर्पकारी व्यमननो आश्रय करीने मनमां सुशी थवुं ते. आ हर्ष हुण्यानमा तेमनुं गिन मद थयुं छे प्रवा अथम पुरुषोंनेज मुलभ छे. कर्मुं छे के-

पर्वमणं अभिनिंद्वि निरखरको निदउ निरणुतावो ।
हागिमित्रद क्यपावो रुदज्ञाणोवगयचित्तो ॥ ९ ॥

भाषार्थ—“ गोद्र श्यानमां अग्रगत नित्तवालो शाणी परने कष्टमा परेल लालन सुशी थाप छे, निर्योऽपणे वर्ते छे, निर्देय दोप छे, पाप करीने पशासा राजा नर्थी, तज गार करीने तल्लो सुशी थाप छे.”

तुष्यानि भोजनीर्विप्रा, मयूरा घनगर्जिते ।
मानदः परकल्याणः, सुल्लाः परविपत्तिभिः ॥ १० ॥

भाषार्थ—“ प्राप्तगो भोजनर्थी हां पामे छे, मोर मेधनी गजनापी हां रां, ठार्डो प्रका इल्याणर्थी हां पामे छे अने सब पुढ्यो दितार्नी इर्द्दर्द इर्द्दने हां पामे छे.”

हां ! इन्द्रासदां राम्यां दृम पामे छे प्राप्त गोभितीने मागा जोहने हुपांसन इन्द्रह हां राम्यां रामो, तथा धीराम गजाने गम्देयो नारी हांने धाकधेरी इन्द्रने इट रिर्द यदेही बारी अवि हां पाम्यो हामो.

વ्याख्यान २२४—पठवाइ થયા છતો પોતાના આત્માને તારે છે તે ધન્ય છે. (૭૯)

ઉપર ફહેલા છ અંતરંગ શાનુઓ નિષ હોવાઈ, અપકીર્તિ તથા અનર્પેના દેસુભૂત હોવાઈ અને પરલોકમાં દુર્ગતિના કારણ હોવાઈ વિવેકી પુરુષોએ ત્યાગ કરવા યોગ્ય છે.

“ જે વિવેકી મહાત્મા પુરુષ આ છ અંતરંગ શાનુઓનો સ્યામ કરે છે તે ગૃહાશ્રમમાં રહ્યો સતો એણ ધર્મકાર્ય, સત્કીર્તિ, સુસ અને શોભા વિગેરેને પામે છે.

॥ ઇત્યદ્વદ્દિનપરીમિતોપદેશભાસાદૃત્તી પંચદશમસ્તંભસ્ય
શ્રયોવિશત્યધિકદ્વિશત્તમઃ પ્રવંધઃ ॥ ૨૨૩ ॥

વ्याख्यान २२४ મું.

ફર્મે યોગે પઠવાઇ થયા છતાં એણ જે ફરીધી પોતાના
આત્માને તારે છે તે ધન્ય છે.

શિથિલાઃ સંયમે યોગે, ભૂત્વા ભૂયોપ્રમાદિનઃ ।

ભવંતિ તે પ્રશસ્ત્યાઃ સ્યુર્યથા સેલક સાધવઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—“ જેઓ ચારિત્ર યોગને વિષણુ શિથિલ એને એણ ફરીધી અપ્રમાદી ધાર્ય છે, કેંઓ સેલક સાથુની જેમ પરંતુ કરવા લાયક છે.”

સેલક મુનિનું દૃષ્ટાંત

નવ યોજન વિસ્તારવાચી અને ચાર યોજન લોધી દ્વારકા નગરીમાં કૃષ્ણ વામુદેવ રાજ્ય કરતા હતા, તે વસ્ત્રે સોચ હજાર રાજાઓ તેની આજ્ઞા મસ્તકપર ઘઢાવતા હતા. તેને પ્રદૂષ વિગેરે સાદા ત્રણ કોડ પુત્રો હતા. તેમાં શાંય વિગેરે પુત્રો કોઇથી દમન કરાય તેવા નહોતા. તે નગરીમાં એક થાવચાસુદ્ર નામે શૃહસ્ય કુમાર હતો. તેને તેના માયાએ એક દિવસે બત્રીદા કન્યાઓ પરણાવી હતી. તેમની સાથે તે પંચેદ્રિય સંબંધી વિપયસુસ ભોગવતો હતો. એક દિવસ દશ ધનુ-પની ઉંચી પાપાવાચા શ્રીનેમિનાભ તીર્થિનુર અટાર હજાર સાધુના પરિવાર સહિત સમવસર્પા, તે સમાચાર વનપાવના મુસધી સાંભળીને કૌમુદીકી નામની મેરીધી ઉદ્ઘોષણા કરાવી ચતુરંગ સેના સહિત શ્રીકૃષ્ણ મધુને વાંદવા ગયા. તર્થી પૌરજનો સાથે થાવચાસુદ્ર એણ વાંદવા ગયો. ત્યાં મધુએ કહેલી ધર્મદેશના

श्रीने बोध पामेला यावच्चापुत्रे घेर आवी पोतानी माताने कहुं के “ मने दीक्षा अपावो. ” माताए संसारना सुसनो धणो लोभ लगाड्यो, पण ते लोभापो नहीं. त्यारे तेनी माता कृष्ण पासे गइ अने भेण्ठणुं मूकीने विनंति करी के “ हे राजन् ! दीक्षा लेवाने इच्छता यारा पुत्रने तमे शीसामण आपो, जो मारो एकनो एक पुत्र दीक्षा लेसो तो हुं निराधार शीरीते जीवीश ? ” कृष्ण लेणीने धीरज आरीने मेना सहित तेने थेर गया, अने यावच्चापुत्रने कहुं के—“ हे वत्स ! तुं संसारना विलासोने आनंदधी भोगव. अमारी छायामां रहेवाधी ताहं कांइ पण अहित धयो नहीं. ” ते साँभर्दीने यावच्चापुत्र हसीने बोल्यो के—“ हे राजन् ! एक मृत्युप्ज मने अनेंती वार विडंबना पमाड्यो छे, ते मारा अहितने तमे निवारण करो तो तमे मारा सरा हितवांछक छो एम हुं मानुं. ” कृष्णे कहुं के—“ ते तो परमानंदर्नी प्राप्ति थाप त्यारेज थाप तेम छे. ” त्यारे यावच्चापुत्र बोल्यो के—“ एट्लामाड्ये ज मृत्युए करेला अहितनुं निवारण करवा सारु श्रीनेमिनाथना भरनकम्बने संवाद हुं इच्छुं छुं. ”

मा पदाने तेनी सियरता जोइने हर्षे पामेला कृष्णे नगरीमा उद्घोषणा
उत्तरी के-“ आ यावधापुत्रनी साथे जे कोइ दीक्षा लेशे तेना युद्धसं
दान्तरात्मन तपा दीक्षातो उत्तर करण जाते करशे.” आवी उद्घोषणा पवारी
हड्ड इलाह बागांचे दीक्षा लेगा तेपाच थ्या. ते सर्वनी साथे भावधापुत्रना दीक्षा
द्यावायद व्याहाले कर्या. हजार पुस्तोर्धा वहन खड्ड शके एवी शिविकामा वेगातं
हड्ड दीक्षाविदारी बागांचे मादित यावधापुत्र जिनेश्वर पासे आल्यो, ते उमते
हेवी दावाह अभ्यं इम्हे के-“ आ शिव्य रुपी मीक्षा प्रहण करो, अने तेने येने
द्यावारी दिला (शिवायण) आयो.” पछी तेणीए औसतमा अथु लारीने पु
रुषे इम्हे के-“ उत्र ! आ यावधापुत्र पात्रामा फिचिन् प्रमाद करीश नहीं.”
हेवी दावाहात्मक हजार बागांचे मादित प्रभु पासे प्रवेश्या प्रहण कर्ति. अनुकरे
द्यावार्द्दर्शी द्यावार्द्दीने चौंद वर्णनो अध्याग करि एक हजार शिव्यना
आपाई इदा.

इहां दिनेभरी आज्ञा लौटे तिथि करना करता थारायुक्त आगांप
में वहाँ बैठता है, जो दूसरी पंख किंविं पांचवीं मनिना शामी भेलक नाम
द्वारा जान लायी इसीं, तीस आनामे पासे योदा उत्तरा पूर्णक आपने पर्वतगता
करती है, एवं दूसरी असाध्य गर्दिव नेत्र भारतमें धूमिता करती।

विश्वरूप नामका नामदाता एवं गुद्देश्वर नामे द्वेषी रहेतो हनि-
मेहराज द्वारा किस लाभदाता द्वारा दीव, मंत्रांश, माध्याप, सप्त तथा दोष

ધ્યાલયાન ૫૩૪મું-પદ્મવાહ પણ છતો સોતાના આત્માને તારે છે તે ઘન્ય છે。(૮૧)

ધ્યાન ઇત્પાદિ ધર્મના નિયમરાજ્યો અને ગેરએ રંગેલા વધને ધારણ કરનાર શુક નામનો પરિવાજક એક હજાર શિષ્યો (તાપસો) સહિત ત્યો આવ્યો. કેનો શીચ મૂલક સાંચ્ય ધર્મ સાંભળીને સુદર્શને તે ગ્રહણ કર્યો. એકદા વિદાર ફરતો ફરતો પાવદ્ધાપુત્ર આચાર્ય તે નગરમા પથાર્યા. તે વાત સાંભળી સુદર્શને તેમની પરીક્ષા ફરતો માટે તેની પાસે આવીને પૂછ્યું કે— “તમારો શીચ મૂલક ધર્મ છે કે? બીજો ધર્મ છે ? ” સુરિએ કાંચું કે— “ હે બેસી ! અમારો વિનયમૂલક ધર્મ છે. તે એ સાથુ ધારક મેદે કરીને બે મકારનો છે, અને બીજા તેના સૌત્પાદિ દર્શા મકાર છે. ” ઇત્પાદિ વાક્યાંથી પ્રતિશોધ પામીને સુદર્શને ભાવકથર્મ ગ્રહણ કર્યો; અને જીવાદિ તત્ત્વોનું સ્વરૂપ જાળીને અસ્થિમજ્ઞાએ જૈનધર્મ ઉપર પ્રેરયવાલો થયો. અન્યદા તંત્રો પૂર્વ ગુરુ શુક પરિવાજક હજાર શિષ્યો સહિત તે નગરમા આવ્યો. ત્યાં સુદર્શનને અન્ય ધર્મમાં આસક્ત થયેલાં જોડીને “ અરે રે ! કયા પાસંઢીએ હું દેવરાપો ? ” એમ તેણે પૂછ્યું, એટલે બેસી બોલ્યો કે— “ મારા ગુરુ ચાર જ્ઞાનને ધારણ કરતનારા પાવદ્ધાપુત્ર નામના આચાર્ય છે તે અહીંજ છે, તેણે મને વિનયમૂલક ધર્મ એમાદ્યારો છે. ” પછી હજાર શિષ્યોને સાપે લઇને શુક પરિવાજક તે બેસીની સાપે સુરિ પાસે જરૂરે મશ્શો પૂછવા લાગ્યો.

શુક—હે ભગવન् ! તમારે યાત્રા, યાપનિકા, અવ્યાખ્યા અને પ્રાસુફ વિદાર છે?
સુરિ—હે શુક ! તે સર્વ અયારે છે.

શુક—હે ભગવન् ! તમારે ફડ યાત્રા છે ?

સુરિ—હે શુક ! સાધુઓને સ્ત્રાતાધિક બ્રણ રત્ન મેદ્વદામા યત્ન કરવો, તે યાત્રા હોય છે.

શુક—હે ભગવન् ! તમારે યાપના શી છે ?

સુરિ—હે શુક ! યાપના બે મકારની હોય એ. ઇંદ્રિય યાપના અને નોંદિંદ્રિય યાપના. કેંબો શુભ અને પ્રશાસ્ત યાર્યાને અનુસરવાપી પોચ ઇંદ્રિયો સંચંદી યાપના અયારે શુભ છે, અને ક્રોધાદિ રહિત અંતકારણ હોવાપી નોંદિંદ્રિય યાપના એ અયારે પ્રશાસ્ત છે.

શુક—હે ભગવન् ! તમને અવ્યાખ્યા શીરીતે છે ?

સુરિ—હે શુક ! વિવિધ મકારની વ્યાધિઓ અમને ધીઢા કરતી નથી, તે અવ્યાખ્યા એ.

શુક—હે આચાર્ય ! તમારે શાશુક વિદાર શી રીતે છે ?

સુરિ—શી, પશુ અને મધુસંક રહિત વસ્ત્રવીમાં, જીવ રહિત સ્પાને, પાદ પાઠ્લા

विगेरे पाचना वडे ग्रहण करीने अमे विचरीए छीए-रहीए छीए, तें अंमारै शाहुक विहार छे.

पछी शुक आचार्ये “सरितवया भक्षण करवा लायक छे ? के अभक्ष्य छे ?” इत्यादि छाडा अंगमाँ बर्णवेला प्रश्नो पूछच्या; तेना योग्य उत्तर सांभळीने मुलभांडे विहारायी ते प्रतिवोध पाम्यो, एटले हजार शिष्यो सहित तेणे जीनी दीक्षा ग्रहण करी. अनुक्रमे ते सूरिपद पाम्या. पछी धावच्चापुत्र आचार्य पोतानो निर्वाण समय नजीक जाणी हजार मुनिओ सहित शत्रुंजय गिरिए पथार्या. त्यां एक मासनुं अनशन ग्रहण करी प्रांते केवली थइने मुक्तिपद प्रत्ये पाम्या.

त्यार पछी चौद पूर्वने जाणनार शुक आचार्य विहार करतां करतां अन्यदा सेलकपुरुना उद्यानमां समवसर्या. ते वात जाणीने सेलक राजा पांचसो मंत्री सहित तेमने बांदवा गयो. गुरुने नमी धर्मोपदेश सांभळीने सेलक राजा वैराग्य पामी पोताने घेर गयो. त्यां पोतानी राणी साथे वेसीने पांचसो मंत्रीने तेणे कड्यु के “हे प्रधानो ! हुं समस्त पापने नाश करनारी प्रब्रह्मा उंवानो एुं, तमे थुं करशो ?” तेझो बोल्या—“हे स्वाभिन्। अमे पण सर्वे संपमना मुसनी इच्छावाच्चा छीए तेथी तमारी साथे ब्रत ग्रहण करयुं。” त्यारे राजाए फळ्यु के—“जो एम छे तो तमे पोतपोताने घेर जइ पोतपोताना पुत्रने गृहनो फार्यंभार सोर्पनि हजार पुरुषोपी वहन थाय तेवी शिविका उपर आढळ पर अही जलदीपी आवो.” तेझोने ए प्रमाणे कहीने राजाए पोताना मंडुक कुमाने राम्याभिनेक कर्यो. पछी मंडुक राजाए जेनो निष्क्रमणोत्सव कर्या छे एवा राजाए पांचसो मंत्री सहित शुक आचार्यनी पासे आवीने त्रिविधे त्रिविधे तर्त रात्र योगनुं प्रत्यारूपान कर्यु.

अनुक्रमे संठक मुनिने यार अंगने धारण करनार थयेला जाणीने शुक शूरिट् तेने सूरिपद उपर स्थापन कर्या. पछी शुक सूरि चिरकाळ विहार करीने हजार मुनिओ महिन शत्रुंजयगिरिपर गया. त्यां एक मासनुं अनशन करीने बोझदद दाम्या.

भी सेठमाथार्यनुं शरीर लुसुं, सुकुं, लुच्छ अने काढ्यातिकारे भोजन बरारपी बंड (मरत), दाढ तथा पीत ज्वरना व्याधियी व्याप्त थयुं. तेझो विहार बरानी बरानी मंडुकदूर गया. त्यां तेनो पुन मंडुक राजा तेमने बांदवा आम्यो. दर्देशना मंत्रभदीने तेने आरक्षयं अंगिकार कर्यो. पछी आचार्यनो देद शुक

इयाह्यान२४४८-पद्धति थपा छत्ती पोताना आत्माने लारे हे ते धन्य हे. (८)

तेपा व्याधिदस्त जाणीने तेणे फलु के—“ हे गुरु ! मारी यानशाब्दामी निवास फरारे. ” एटले सूरि पाचसो शिष्यो महिन त्यां रक्षा पडी भंडुक राजाए गुहनी आज्ञा लाइने वैध चोलाव्यो; तेणे अीपथ करवा प्रावृद्धुं. परंतु रोगता मूल उच्छेदनने माटे तेणे मध्यान फराव्युं, तेपो सूरि नीरोगी थपा; परंतु रसलोहुप थइ गपा. फलुं हे के “अभृत्य एवं यथा पानादिक वडे साधु शूष्टित, गृह, उसन्न विहारी, पासव्यो, कुशिश्रीओ, शमादी अने संसक्तां थइ जापे हे. ” गुहनी एवी स्तिपति जोइने एक पंथक विना वीजा घारसो नवाव्युं साधुओए विचार कयों के “गुरु तो शमादी अने एक स्याननिवासीं थइ गपा हे, तेथी आण्ये गुहनी आज्ञा लाइने विहार फरीए. ” आप विचारीने तेओंए आज्ञा लाइने त्यांपी विहार कयों. मात्र एक पंथक मुनि तेमनी वैपावच करवा राश.

अन्यदा चातुर्मासनी चतुर्दशीने दिवसे सूरि अत्यंत मध्यान करीने मुता हना. ते बसते पंथक मुनि देवसी श्रतिकमण करीने कार्तिक चोमासी-ना सामणा सामवा माटे निद्रा पामेला गुहना पादमी प्रस्तफ रासीने “अभृटिभोह” इत्यादि वांलवा लाग्या. ते शब्द सामिक्ष्यापी तथा पोताना पगने स्पर्श पवापी गुहनी निद्रानो भंग थयो तेथी “ मने योण जगाढे हे? ” एम वोलती गुह उव्या. त्यारे पंथक विनपर्ही नम्र पडनेवोल्या—“हे स्वामिन् ! मने धिकार हे के चातुर्मासीना सामणा माटे में आणने जगाड्या. माटे मारो अपराध कमा करो. ” आ शमाणेना तेना विनय भरेला वाक्यपर्ही लज्जा पामीने सेलकाचार्य तेनी अनुभोदना करवा लाग्या, अने शमादमी आसक घपेला पोतानी अनेक भकारे निदा करवा लाग्या—“अरेरे ! मे रसमी गृद इने चारित्रस्तने मालिन फलुं; आ दिव्यने धन्य हे के तेणे मने बाहुपी तथा अभ्यंतरपी एम वक्षं भकारे ज शत कयों. अहो ! हुं क्या अने आ शिव्य क्या ? यारामी अने तेनामी यंतु अंतर हे. मारो गुह तो सरेतरो एज हे, केमके ते पंथके मने रस्ता उपर आण्यो, माटे तेणे “ पंथक ” एट्ले “मार्ग देसाठनार ” एंडुं पोतानु नाम सार्थक कयुं. वक्ती नहीं वादवा योग्य एवा मने द्वादशावत्ते वंदन पूर्वक वंदना करी अने मारा दोप जाणती छती तेणे गुप्त राख्या. ” इत्यादि तेनी शशांता करीने सूरीए विचार्युं के—“ फाले भंडुक राजानी रजा लह अर्हिती विहार करीने फरीपी लिंयें संदर्भने पालुं. ” पढी ते शमाणे करीने आलोयणवडे पोताना आत्मानी क्षुद्रि करी सेलक गुह एणा भृत्य प्राणीओने घोष पमादी देवट पाचसो मुनि सहित सिद्धाचंद्र उपर पथावो. त्यां एक मासद्वं अनश्वत करीने माराने अंते परमानंदपदने पाऱ्या. .

“ आचार्यी भ्रष्ट थयेला पूवा गुरुने पण तज्ज्या विना क्षामणादि विधिना मिष्ठी पंथक साहुए तेने मार्गे पर आण्या, अने छेवड ते सेलक मुरि गिदान्त उपर सिद्धिपदने पाण्या. ”

॥ इत्यद्विनपरिमितोपदेशमारादवृत्ती पंचदशमस्तंभस्य
चतुर्विंशत्यधिकद्विशततमः प्रबंधः ॥ २२४ ॥

व्याख्यान २२५ मुं.

कार्तिकी शूर्णिमानुं महात्म्य.

यः कुर्याद् कार्तिकीं राकामत्राहेऽध्यानतत्परः ।

स भुक्त्वा सर्वसौख्यानि, निर्वृत्तिं लभते ततः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जे माणस अहीं (सिद्धाद्रि उपर) जिनेश्वरना ध्यानमात्पर थाने कार्तिकी पुनम करे, ते आ लोकर्मा सर्वे मुस्स भोगवीने पढी मोक्षसुखने पामे छे. ”

एकेनाप्युपवासेन कार्तिक्या विमलाचले ।

ऋषिस्त्रीवालहत्यादि पातकान्मुच्यते जनः ॥ २ ॥

भावार्थ—“ शत्रुंजय गिरि उपर कार्तिकी पुनमने दिवसे मात्र एक उपवास करवाधी माणस ऋषिहत्या, त्रीहत्या अने वाळहत्या विगेरे पापोर्धी मुक्त याय छे. ” ते उपर दृष्टांत नीचे प्रमाणे—

द्राविड वालिखिल्ल कथा.

ऋषभदेवनो पुत्र द्राविड नामे हतो. तेने द्राविड अने वालिखिल्ल नामना चे पुत्रो पापा हता. एकदा द्राविडने मिथिलानुं राज्य अने वालिखिल्लने

लास गामो आरीने द्राविदे प्रभु पासे दीक्षा प्रदण करी. अन्यदा द्राविद पोताना नाना भाइने अधिक संपत्तिवाल्ये जोइने तेनी उचाते नहीं सदन धराई तेना पर द्वेष करवा लाग्यो. बालिसिङ्ग पण ते इत्तोत जाणीने शोषा भाइ पर द्वेष घरवा लाग्यो. ए रीते परस्पर द्वेष घराई तेओ एक ची जाना राज्य द्रष्टव्य घरवामो उत्सुक पया, अने परस्परना छट जोवा लाग्या. तेवारी एक बसत बालिसिङ्ग द्राविदना नगरमा आवतो हतो, त्यारे द्राविदे तेने नगरमा आवतो अटकाव्यो. तेभी बालिसिङ्गने क्रोध चड्यो गृहले तेने पुढ़ घरवा माटे पोतानुं सेन्य एकदु याँ. द्राविद पण पुद्धमाटे तेपार यह गयो. यसे जण मापसामा आव्या. यसे पांच पोजन पुद्धभूमि रासीने बंने जणाए सेनानो पटाव नाल्यो. बंनना सेन्यमो दश दश लास हापी, घोडा अने रप्ते हता, तपा दश दश ब्रोड पर्चि हता पर्ही निश्चय फरेला दिवसे पुढ़ शह याँ. हापीवाचा हापीवाचा गापे अने पक्षि पर्चि सापे एवी रीते समान पुढ़ घरा लाग्यु. आ प्रमाणे निरेतर पुढ़ घरवी मात्र यास व्यर्तीत यह गया. तेमो एकंदर दश ब्रोड मुभयोनो नास याँ. तेरामी शर्न प्रतु आववापी पुढ़ थंथ रासीने पास अने पांदरीनी शुंपर्हीमां करीने रप्ताज रद्दा.

अनुक्रमे वर्षा बतु व्यर्तीत यपो अने सर्व धान्य तपा झीपिको तारी गह. ते बसते द्राविद पोताना परिवार सदित यननी समृद्धि (सोभा) पांच माटे नीकद्ययो. आगळ पालती पोताना पिमलमाति नामना शशानी बङ्गारी योहे तापमना आथमसी गयो. स्पी जया हरी पुकुर्ही शुरांभित, बङ्गह रद्दने धारण घरनार अने पर्यंकासने खेला सुवल्लु नामना पुलपतिने दीया. तेनी करता पणा तापसो खेला हता; अने तेनी आइति शीत तपा दसाढ़ु जलार्ही हर्ती. एवा पुलपतिने जोइने द्राविद राजाए तेने शणाम याँ. कुनिए एवा राज तजी दह राजाने आशीर्वदनी वस्त्रोवदे हर्दित याँ. एटी पुलपति अनुराती पुद्दिथी थर्देशना आपवा लाग्या—“ हे राजद ! आ संमार हरी नार अनेत दुःस रुपी लक्ष्मी खेलो ऐ, पाप बोधादिय दफरना महार्ही ते अनि बदंदर ऐ. तेमो आसा जगतने गन्ही जबाबा लाहलु एवो लोख ररी दट्टानद रहेलो ऐ, अने तेमो रहेला रिपयो रुपी आवतेशी निराप धरेल। हुर, अनुर झने राजाओ रियेरे पोदपण मरारे तेलोरी नीरवी शवता नर्ही. आ संमार हरी के राजप याद्यु ते अंते नरपने आपनारेज ऐ, शारे हे राजद ! तेने एवा नाहर्ही अनर्हने आपनारा राजपना लोकपी भारी सापे याम अनपेक्षारी एट वाहु दंग्य नपी. जेओ एक मंद शाम पृथ्वीमा लोकपी दंपु रियेनो शाम हरे छे ते अनेत

दूसरो दाने दे. याडे समारे श्रीकारभम्भुना पीत्रोने आवो छेश फरो
पोङ्प नपीः”

वा मनानेनो कुलपतिनो वचनो सम्भर्तीने द्राविद राजा बोल्यो के-“दै
क्षत्वाद् दूरे भरत तपा बाहुबली विगेरेण पग ते कारणने लीधे परस्पर पुढ़ कपो
हटो, तो लमारो शो दोष !” मुनि बोल्या के-“ हे राजा ! भरते पूर्व जम्मो
मातुओने आहार देवानी मुकिप् करीने चक्रवर्तियगु उपार्जनं फयुं हनुं, अने बाहु-
बल्लद् मातुओनी वेपावश करीने बाहुनुं बड उपार्जनं फयुं हनुं. वभे पोतभोताना
युद बडेनुं फड शाम्या हता. भरत चक्रीए तो शक्रत्वं आपुधशाळामी न ऐसार्थी
युद बडेनुं अने बाहुबल्लिप् पत्रो विचार कर्यो के-“पिताए मने राज्य आप्यु छे, ते
आद ल्ल नेताने इन्हे छे, तो यें हुं निरेड छुं के आपी दड? अर्थात् तेनी आदा
र्द्धार्द्धर्द्ध ? इ तो तातना घरगूळम गिराप चीजाने नमीश नहीं.” इत्पादि
आदही नेवडु युद येनु हनुं. तेम छतो पग देवताभोता फहेयार्थी ते वभे बोर
दाक्षा एग, भने भेस्ये शोताना आत्माने तापां हता. माटे हे राजन्। तेग
दूर्दार्द्धार्द्धी राही तयारे कर्ता योग्य की. ”

गेगोजेवम् स्नान करता, अने अल्प कराप तथा अल्प निद्रावाच्च धूने जर-
माच्च वडे श्री युगादीश शश्वत् स्मरण करता तथा परस्पर धर्मकथा करता हवा.
ए प्रभाणे तेमणे एक लास वर्षे रथोज निर्गमन कर्या.

एकदा नभिधिनमि नामना विद्याधर राजपिना चे प्रतिशिष्ट्यो आकाश
मांगे रथो आव्या. तेमने ते सर्वे तापसोए बोद्धीने पृष्ठांचे—“तये क्या जाओ
छो ?” त्पारे ते घ्ने मुनिझो तेमने धर्मलाभनी आशिर् आपीने बोल्या के—
“ अमे पुंहरीक गिरिनी पात्रा करवा जाए छीए.” तापसोए पृष्ठांचे—“ते
गिरिनु शहात्म्य घेऊ छे ? ” मुनिए जवाब आप्यो के—

अनंता मुक्तिमासेदुत्त्र तीर्थप्रभावतः ।

सेतस्यंति वहवोऽप्यत्र शुद्धचारित्रभृष्टिः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ अही (सिद्धाचल उपर) तीर्थना भवारपी शुद्ध शारित्या
शोभता पूजा अनंत जीवो मुक्ति गया छे, अने हजु पण घणा जीवो अही तिदि
पैदने पामरी.”

आ प्रभाणे लास वर्षे मुखी प्रार्दिए तोपण ते हीपना शटिशो पार आरे
तेम नर्थि. ते तीर्थमा नभिधिनमि नामना युनीद चे ब्रोड मुनिझो सहित पुंहरीक
गणपतनी ज्ञेय फालगुन शुद्धी दशमीने दिवते मोते गया छे. परे श्रीकाम अनंत
क्षानगुणना भंदार श्रीकामभद्रेना गणपतरी विग्रेर बेवर्दीना रघुनाथी आदे मात्रदर्श
छे के—“ आगामि यांचे आ तीर्थे घणा उत्तम पुरुषो तिदिपैदने पामरी. श्री
रामचंद्र राजपि प्रण मांड मुनि सहित तिदिने पामरी, एपाणु लास मुनिझो
सहित नारदजी मुक्ति पामरी, सादा आढ ब्रोड मुनिझो सहित शोद अने हट्ट
तिदिने पामरी, वीश ब्रोड मुनि सहित शोदवो तिदिने पामरी, सादवाळूळ दृष्टा
शुक आधार्ये विग्रेर हजार हजार तापुओ सहित हुक्ति पामरी, शोदवो शाहु
सहित सेलुक राजापि तिदिने पामरी तथा श्रीकामभद्रेन राजार्दीना राष्ट्रकरी रद्द
असंख्य घोटी लक्ष तापुभो मुक्तिपैदने पामरी. तेपी बेवर्दीनी पण दूर्हित्या
महिमानु धर्मत यरसाने शक्तिमान नर्थी.” इत्यादि शहात्म्य सोवर्दीने हे नवे
तापसो पुंहरीक तीर्थनी पात्रा करवा उत्सुक घणा. एड्ले हे मुनिनी साप्ते ते हात्या
भृष्टिमार्गे घणाश कर्ये. शामंदा ते विद्याधर मुनिशो उपरेहरपी हे लंब टाप्पांदर

निष्ठानानी कियाजो छोडी दइ लोच करीने सायुधम् अंगीकार कपों. बुद्धने दूर्ली निदाचर्यने हठिरडे जोइने तेमने अत्यंत हर्ष उत्पन्न थपो. पछी त्यो दृढोर्ही, उत्तर दृढीने श्री भरतचक्रीना बनावेला वैत्योमां युगादीश मधुने तेमो शहि दूर्दंक दम्पा. त्यार पँडी मासभूषणने अंते ते विद्याधर मुनिमोए तेने कहु के—“ हे मुनिजो ! तनारा जनत काली संचय करेलो पापर्मो आ दीर्घी मंदाचडे स्वय पानगे, माटे तमारे अहांज तरसंपमां तत्पर थइने रहु—”

“ हे बहिनि ते बबे दुनि त्यागी अन्यत्र विदार करी गया.

रही ने द्राविड, बालिसिङ्ग विगेरे दश कोड सायुज्मो त्योज रहीने तां छारा, लाला, बुद्धने एक बहिनानी संलेशना करीने ते सर्वे केवलग्रान पागी दाँडे रहा. देखना दूर्गोद त्यो आरी तेमना निर्गाणस्थाने प्रामाणो कराच्या. दीर्घावेद्यर विद्यार्थी दुरे रोगी वर्ण गया पछी द्राविड विगेरे मुनिमोहु गिर्हांद हटु. जात्रा क्वे रहीने आ दृगात मही जागतारा विद्यार्थीओ कार्तिकी दुर्गो विवरे विद्यार्थीपी शुद्धगवने छोडीने रीगा रोगडो धुद तीपीरी हाँडे हे.

“ हे दो दो दो अग्निदागड जार जाने कार्तिक तथा विव भासी दुर्गामा दिवा चारा दूरे रात तथा तार विगेरे परे हे तेगो मोहगुने दीर्घावेद्यर रहा हे ”

३३५

१ दृग्देवता भैरवार्द्धगवापाराहनी पंगदगमनभाग

२ ११२-११३ द्राविडगवनः पर्याः ॥ २२९ ॥

३ दृग्देवता भैरवार्द्धगवापाराहनी पंगदगमनभाग

श्रीउपदेश प्रासाद.

स्थंभ १६ मो.

व्याख्यान २२६ मुं,

छ लेश्यानुं स्वरूप.

कीर्तिधरमुनीन्द्रेण, प्रियंकरनृपं प्रति ।

लेश्यास्वरूपमाख्यातं तच्छत्यासौ शुभां दधौ ॥ १ ॥

भावार्थ—“ कीर्तिधर मुनीन्द्रे प्रियंकर राजाने लेश्यानुं स्वरूप फही चताव्युं छे ते सामर्थीने पोतानी शुभ लेश्या केणे धारण करी.”

प्रियंकर राजानी कथा.

अक्षयुर नामना नगरमा अरिदमन नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने प्रियंकर नामे पुत्र हतो. एक दिवस दिग्यात्रा करने विजय पामेलो राजा धणो काळ व्यतीत थयेलो होवापी भियाना दर्शन माटे अति उत्सुक थयो. तेथी पोतानी सेनाने पण पाढळ मूरीने एकलोज त्वरापी पोताना नगरमा आब्यो. ते वस्तत पोतानुं नगर घज, तोरण विगेरपी शोभित जोइने आथर्पे पामतो ते राज-महेल पासे गयो. त्यां पण पोतानी काताने सर्व अलंकारपी शोभित अने सत्कार करवा माटे तेपार थइने उमेली जोइ राजाए. तेने पूछ्युं के—“ हे भिया ! मारा आगमनना समाचार तमने कोणे कहा ?” तेणीए कहुं के—“ कीर्तिधर नामना मुनिराजे आपना एकाकी आववाना सबर आप्या हता, तेपी हुं आपनी सन्मुख आववा तेपार थइने उभी हुं.” पछी अरिदमन राजाए ते मुनिराजने बोलावीने पूछ्युं के—“ जो तमे ज्ञानी हो तो मारा मननुं चितित कहो ! ” त्यारे मुनिए कहुं के—“ हे राजन् ! तमे तमारा मरण विषे चितवन कयुं छे.” राजाए पूछ्युं के—“ हे साहु ! मारुं मृत्यु क्यारे थसो ?” मुनि बोल्या के—“ आजपी सातमे दिवसे विजलीनो पात थवापी तमारुं मृत्यु थसो; अने थरीने अशुचिमा वेइद्रिय फीटा छ्ये उत्पन्न थसो.” एम पहीने मुनिराज पोताने उपाश्रये गया. राजा आ वृत्तात सामर्द्धने आकुञ्ज्याकुञ्ज थयो, अने पोताना पुत्र भियंकरने बोलावीने फसुं के—

“ हे वत्स ! जो हुं अशुचिमा कीढो धाउं तो तारे मने मारी नासवां। ” प्रियंकरे ते वात अंगीकार करी. राजा सातमे दिवसे पुत्र, व्यी अने राज्यादिकर्ती तीव्र मूर्छाधी मरीने अशुचिमा कीढा रुपे उत्पन्न थयो, तं वस्ते प्रियंकरे तेने मारवा मांडयो, पण ते मरवा खुशी थयो नहीं. तेथी प्रियंकरे मुनिने पूछ्युं के—“ हे मुनिराज ! शुं आ मारो पिता छे के जे दुःखी छर्ता पण मरणने इच्छतो नयी ? ” त्यारे साधु वोल्या के—

अमेध्यमध्ये कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये ।

समाना जीविताकांक्षा तुल्यं मृत्युभयं द्योः ॥ १ ॥

भावार्थः—“ विष्टामां रहेला कीढाने तथा स्वर्गमां रहेला इंद्रने जीववानी आकांक्षा सरखीज होय छे; अने ते बन्नेने मृत्युनुं भय पण समानज होय छे.”

आ प्रमाणे सांभब्लीने प्रियंकर राजाए गुरुने कह्युं के—“ हे स्वामी ! कोइ वस्त न जोएलुं, न सांभब्लेलुं अने न इच्छेलुं ऐरुं परम्परामां गमन सर्वं जीवो पाने छे, जेम भारा पिता कीढानो भव पाम्या; तो तेवी गतिमां आत्मा शा हेतुवडे जतो हशे ? ” गुरुए कह्युं के—“ जीवोने जेवी लेश्याना परिणाम हाँप छे तेवी गति तेने प्राप्त थाप छे.” राजाए पूछ्युं के—“ हे स्वामी ! लेश्या केटला प्रकारनी छे ? ” त्यारे गुरुए छ लेश्यानुं स्वरूप कह्युं के—“ हे राजा ! आत्माना परिणामविशेषे करीने लेश्याओ छ मकारनी छे.”

अतिरौद्रः सदा क्रोधी. मत्सरी धर्मवर्जितः ।

निर्दयो वैरसंयुक्तः, कृष्णलेश्याधिको नरः ॥ १ ॥

भावार्थः—“ जे माणस महा रीढ्रध्यानी होय, सदा क्रोधी होय, सर्वं उपर द्वेषी होय, धर्मयी वर्जित होय, निर्दय होय अने निरंतर वैर रात्मनारो होय तेने विशेषे करीने कृष्ण लेश्यावाङ्गो जाणवो.”

अलसो मंदवृद्धिश्च, स्त्रीलुब्धः परवंचकः ।

कातरश्च सदा मानी, नीललेश्याधिको भवेद् ॥ १ ॥

भावार्थः—“ नील लेश्यावाङ्गो जीव आवस्य, मंदवृद्धि, स्त्रीमां लुब्ध, पत्ने घेतरनार, वीकण अने निरंतर अभिमानी होय छे.”

शोकाकुलः सदा रुषः, परनिंदात्मशंसकः ।

संग्रामे दास्त्रो दुःस्थः, कापोतक उदाहृतः ॥ ३ ॥

भावार्थ—“निरंतर शोकमां मम रहेनार, सदा रोपवाचो, परनी
फरनार, आत्ममशंसा करनार, रणसग्राममां भयंकर अने दुःखी अवस्थ
माणसनी कापोत लेश्या कहेली छे.”

विद्वान् करुणायुक्तः, कार्याकार्यविचारकः ।

लाभालाभे सदा प्रीतः, पीतिलेश्याधिको नरः ॥ ४ ॥

भावार्थ—“विद्वान्, करुणावान्, कार्याकार्यनो विचार करनार अ-
लाभमां के अलाभमां सदा आनंदी-एवा माणसने पीत लेश्या अधिक होप छे.

क्षमावान् निरतत्यागी, देवार्चनरतो यमी ।

शुचिभूतः सदानन्दः, पद्मलेश्याधिको भवेत् ॥ ५ ॥

भावार्थ—“क्षमायुक्त, निरंतर त्यागवृत्तिवाचो, देवपूजामां तत्पर, येमने
धारण करनार, पवित्र अने सदा आनंदमां मम-एवो मनुष्य पम लेश्यावाचो
होप छे.”

रागदेपविनिर्मुक्तः, शोकनिंदाविवार्जितः ।

परात्मभावसंपन्नः, शुक्ललेश्यो भवेन्नरः ॥ ६ ॥

भावार्थ—“रागदेपथी मुक्त, शोक अने निंदापी रहित तथा परमात्म
भावने पामेलो मनुष्य शुक्ल लेश्यावाचो कहेवाय छे.”

आ ए लेश्यामां मयमनी त्रण लेश्याओ अशुभ छे, अने बीजी त्रण शुभ
ए. ते इष्टनु विस्तारपी स्वरूप जणावाचा माटे जाँबु सानारा तथा गाम भांगनारा
ए ए पुरुषना हृष्टात छे. ते आममाणे—

कोइ अरण्यमां कुधापी कृश धयेला ए पुरुषोए पाफेलो अने रसवाच्च
जाँबुना भारपी जेनी सर्व शासाओ नमी गइ छे एवं कल्प हृष्टना जेतुं एक
जाँबुनुं शृश जोयु. ते जोइने तर्वै हार्षित थइने योल्या के—“अहो! सरे अवसरे
आ शृश आपणा जोवामां आव्युं छे, माटे हवे स्वेच्छाए तेना हतो ते योल्यां के—
यानो नाश करीए.” पछी तेमां एक हिट परिणामवाचो तेवुं छे, माटे तीह्य
आ दुरोरोह वृक्ष उपर चढवापी जीमनुं पण जोसम धाप तेवुं छे, तेने पर्ती
आटानी धारवडे मूळमार्थी यापी नाची तेने आठो पाढी दडए अने पर्ती
ताते तेना समग्र फत्तो साइए.” आवा परिणाम पुठपने कृष्ण लेश्यापीज धाप
१ शाही, धर्म, अज्ञान, वद्वय, अरिष्टमण-ए पांच वम. २ उत्तेक्ष्णे करी ददाय तेजा.

卷之三

किण्हाए जाइ नरये, नीलाण थावरो नरो होइ ।
 कापोतार तिरियं, पीताए माणुसो होइ ॥ १ ॥
 पम्माए देवलोयं, सुक्काए जाइ सासयं ठाणं ।
 इय लेसाण वियारो, णायब्बो भव्वजीवेहि ॥ २ ॥

भावार्थ-“कृष्ण लेश्यावाचो नरकगति पामे छे, नील लेश्यावाचो थावरपणं पामे छे, कापोत लेश्यावाचो तिर्यंच थाप छे, पीत लेश्यावाचो मनुष्यगति पामे छे, पञ्च लेश्यावाचो देवलोकमां जाप छे अने शुक्ल लेश्यावाचो जीव शाखत स्थान पामे छे. आ प्रमाणे भव्य जीवोए लेश्यानो विचार जाणदो.”

गुरुना मुख्यी उपर प्रमाणे लेश्यानुं स्वरूप जाणीने प्रियंकर राजा भतिवोध पाम्यो, अने निरंतर शुभ लेश्यामां वर्तीं श्रावकथर्मने अंगीकार करी अंते सद्गति पाम्यो.

“कापोत लेश्याना परिणामवाचा अरिदमन राजानी कथा सांभङ्गीने तेमज तेनी कीडा तरिकेनी उत्पत्ति आपना मुख्यी जाणीने प्रियंकर राजा भला धर्मने आपवावाची शुभ लेश्यावाचो थयो.”

॥२२७॥ इत्यद्विनपरिभितोपदेशमासादवृत्तौ पोडशस्तंभस्य
 पहाविंशत्यधिकद्विशततमः प्रबंधः ॥ २२६ ॥

व्याख्यान २२७ मुं.

अविमृश्य कारिता.

अविमृश्य कृतं कार्यं, पश्चात्तापाय जायते ।

अत्राप्रतरुच्छेदाद्या, दृष्टांताः स्वचिता वृथैः ॥ १ ॥

भावार्थ-“कोइ पण कार्यं विचार कर्या विना परत्वापि पश्चाता

“हाँ हाँ हाँ हाँ, हे डर, जास्त इसना देर करनार चिनेलोना छांत पंडितांर नहीं हो हो, हे लालाहां—

घणा जीवोनो उपकार थशे हुं साइश तो पण शुं । अने नहीं साडे तो पण शुं ।” एम विचारीने ते आग्र फळ तेणे सारी रिते साचवी राख्युं. पछी केटलेक दिवसे ते बहाण कोइ किनारे पहोच्युं. एटले श्रेष्ठी बहाणमार्थी उतरीने भेट लइने राजा पासे गयो. राजानी पासे भेट मूकीने पछी ते आग्र फळ पण आप्युं, ते जोइने राजाए विस्मय पूर्वक पृष्ठशुं के—“ हे श्रेष्ठी ! आ शानुं फळ छे ?” त्यारे श्रेष्ठीए राजाने ते फळनो समग्र महिमा काहो. तेपी राजा अत्यंत संतुष्ट थयो अने तेनु सप्तशुं दाण माफ कयुं. एटले श्रेष्ठी हर्यं पामीने पोताने स्पानके गयो.

पछी राजाए फळ हाथमां रासीने विचायुं के—“ आ फळने हुं एकलोज साइश तो तेपी शुं अधिक गुण थशे ! माटे तेने कोइ सारा क्षेत्रमां बवरावुं को तेना घणा फळो थशे, अने तेपी यी पुत्रादिक सर्वने वृद्धावस्थारहित करी शकीश.” एम विचारीने राजाए कोइ सारा क्षेत्रमां ते बीज बवराव्युं; अनुकमे ते आग्र वृक्ष वृद्धि पास्युं, अने तेने पुण्य फळ विग्रेरे थया. त्यारे राजाए तेना रक्षकोने घणुं धन आपीने फळनुं के—“ आ वृक्षनुं पत्तन पूर्वक रक्षण कारुं.” आ ममाणे राजानुं वचन सांभद्रीने ते रक्षको रात्रिदिवस त्याजि रहेवा लाग्या. एक दिवसे देव पोगे रात्रिमां एक फळ पोतानी भेंडे तुझीने पृथ्वीपर पढ्युं. पछी प्रातःकाले से पाकेला फळने पठेलुं जोइने रक्षकोए हर्पे पूर्वक से लइ तत्काल राजाने आप्युं. ते वसत राजाए विचायुं के—“ आ नवीन फळ मध्यम कोइ पात्रने आपुं तो ठीक.” एम धारीने चार वेदना जाणनार कोइ ब्राह्मणने राजाए भक्ति पूर्वक ते फळ आप्युं ब्राह्मण ते फळ सावार्थी तत्काळ मृत्यु पास्या. से वृत्तांत सांभद्रीने राजा अति सेद सहित चाल्यो के—“ अहो ! मैं धर्मयुद्धी ब्रह्महत्या रूप मोर्दुं पाप कयुं. सरेसर मने मारवा माटेज कोइ शर्तुप्र प्रयंच चर्तीने ते फळ मोक्षलयुं हासो. माटे आ विपद्धत पोतेज बांबलुं अने भ्रयतनथी पोब्लुं छतां शीघ्रतार्थी छेदी नसावुं ” पछी तेवो दुखम धर्तीज राजपुरोए तीक्ष्ण कुहादा बडे ते उच्चम वृक्षने मृत्त सहित कारीने भूमि पर पाढी दृष्टुं अने ते समग्र वृक्षने पृथ्वीमां दाढी दीयुं. पछी भर्गी (वाइ), कोड, रक्तपित्तादिक असाध्य व्याधिपी पीडाएला केटलाक लोको जीवितपी सेद पास्या सता ते वृक्षनुं छेदन सांभद्रीने त्या आव्या; अने मुमेयी भरण धाय यावा हेतुपी ते वृक्षना शेय रहेली सुको काष्ठ अने कुत्सित गत्रादिक तेमणे स्थार्था. तेपी ते सर्वे नीरोगी तथा यामदेव समान रूपवाचा पपा. तेमने जोइने राजाए विस्मय पामीने रक्षकोने बोलावीने पृष्ठशुं के—“ तमे मने आप्युं हवुं ते आग्र फळ तोरीने लाव्या हता के पृथ्वीपर पठेलुं लीयुं हवुं ?” त्यारे

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵੀ ਨੇ ਉਸ ਲੋਕ ਦੀ ਮੁਹੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਰੀਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੋਕ ਦੀ ਮੁਹੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਰੀਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੋਕ ਦੀ ਮੁਹੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਰੀਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

1. *Chlorophytum comosum* L. (Liliaceae) (Fig. 1)

व्याख्यान २२८ मुं.

सहसा कार्य न करवा विषे.

सहसा विहिते कर्म, न स्यादायति सौख्यदम् ।

पतञ्जिहिंसकस्यात्र, महीभर्तुर्निर्दर्शनम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“साहस काम करवापी परिणामे सुस मन्त्रतुं नपी. ते उपर पहीनी हिंसा करनार राजानुं दृष्टात् ए. ” ते आपभाषे—

आ भरत क्षेत्रमा शत्रुंजय नामे एक राजा हतो. तेनी पासे कोइ एक पुरुषे उत्तम लक्षण वालो एक अच लावीने भेट कयों. तेने जोइने राजाए विचार्ये के—“ आ अच शरीरनी शोभापी प्रशंसा करवा लापक छे, परंतु तेनी गति जोरी जोइए. ” फहुं छे के—

जवो हि सप्तः परमं विभूषणं
कृपांगनायाः कृशता तपस्विनः ।
द्विजस्य विद्यैव मुनेरपि क्षमा
पराक्रमः शस्त्रबलोपजीविनः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ अचनुं भ्रेष्ट भूषण गति छे, राजपत्नी तथा तपस्वी पुरुषनुं भूषण कृशपणुं छे, वाद्यणनुं भूषण विद्याज छे, मुनिनुं भूषण क्षमा ए अने शद्व-विद्याना वद्यपी आजीविका फरनार पुरुषनुं भूषण पराक्रम ए ”

पछी ते राजा घोडापर चढीने अरथमा तेने दोलावडा लाग्यो; एडलाना ते पदनवेगी घोडो एवो दोड्यो के नेनुं सर्वं सेन्य पाढ़ रही गयुं. राजा जैम जैम तेना बेगने रोकवा याटे तेनी बहगा (चोकडु) सेचे जैम तेम ते अच धधारे वधारे दोलवा लाग्यो. पछी राजाए धाकीने लगाम दीली मूँकी के तरतज ते अच उभो रस्यो. त्यारे राजाए जाल्युं के आ अचने विपरीत शिक्षा (केवलणी) आपी ए. पछी राजाए अच पर्याप्ति उतरीने पलाण उ-वायुं तेजामा ते घोडो संधीओ त्रुटी जशपी पृथीपर पर्वीने मरण याग्यो. राजा क्षुधा अने कृशापी पीदा शमतो एकलो ते भयंसर अट्टीमा भमडा लाग्यो. भमता भमता एक मोठो वट इत्त जोइने राजा पांचेलो हांवापी तेनी छापामा जाइने चेठो. पछी ते आम तेम ऊए ए नेगामा तेज शक्ती एक शा-

सानीमि पाणीनां टीपीं पटता तेजे जोपा. राजाए विचार्युं के-“ वर्षा कार्यमि
पदेहुँ लङ आव्य वसत मुखी शासना छिद्रमा भराई रह्युं हशे. ते हालमा पदे
ऐ.” एम धारीने पोते तरस्पो होवाथी सासराना पांढानो पढीयो बनावीने
वेनी नीचे मूळ्यो. पोढी वारे ते पैदीयो काढा अने मेला पाणीपी भराई गयो. ते
दर्हने राजा जेवामो पीवा जाप ऐ तेडलामो कोई पक्की वृक्षनी शासा परथी उत्ती
ते जड्हनु पात्र राजाना हाथमाथी पाढी नासीने पाढो वृक्षनी शासा उपर जडने
बेटो. राजाए निराज घटने फरीयी पढीयो मूळ्यो. ते भराई गयो. तेने पीता
ज्ञाप ऐ एड्ले फरीयी पज ते पक्कीए पाढी नाल्यो. त्यारे राजाए क्रोध कर्तिने
विचार्युं के-“ जो आ दुष्ट पक्की हवे त्रीजीवार आवसो तो तेने हुं मारी
नानीमि.” एम धारीने एक हाथमो चाउक रासीने बीजा हाथे जड भरा
म्हणे पढीयो मूळ्यो. ते वसते पक्कीए विचार्युं के-“ आ राजा कोपाप-
दान पदो ऐ तेपी हवे जो हुं पढीयो पाढी नांसीश तो जछर ते बने
कारी नासीने अने जो नहीं पाइँ तो आ झेरी पाणी पीवाथी ते अवश्य मरण
सावडे. तेपी मारे दर्हनु से खेड ऐ एण आ राजा जीवे तो सारुं.” एम विचा-
र्युं देखे त्रीजी नार पग राजाना हाथमाथी पढीयो पाढी नाल्यो एड्ले को
इंद्रकः गलाए कोरदाना प्रहार वडे तरतग से पक्कीने मारी नाल्यो. पढी राजाए
कर्तिनी रक्षितो दूष्यो. ते बने उपर्यु पठनु जड आहुं आसुं पड्या मोर्ह्यु.
इसे राजा घार्थवे गहिर उडीने वृक्षनी शासा पर गढी ल्याए ऐ, तो ते शासा
वृक्षनी दृढ मत्तगाने दरेलो गांयो. तेने जोंदगे राजाए घार्युं के-“ ते जन
म्हाई, एस आ दुर्दाम भजाना मुखमाथी गरल पडे ऐ. जो मैं से पीभु होत तो
मराह बाह बाह याए असो।” ए पःपिं मने यांत्यार होर पीतां अडफाल्यो,
एस है वृक्षनी दृढ मत्तगू नदी, बारेह पामोरामी पक्कीने मैं फोगड मारी नाल्यो।”

आ हृषीनो उपनय आ प्रमाणे हे. चार गतिमा भ्रमण करनार जोड ते राजा समान हे. ते अजरामर (मोक्ष) स्थान आपनार पक्षी समान यनुष्प ब्रह्मने पामीने अविरति विग्रेषी जो मनुष्प ब्रह्मने रूपा गुमावे हे, तो ते अत्यंत शोकनुं भाजन धाय हे. अथवा पक्षी समान समग्र जीवने उपकार करनार जिन-वाणीने पामीने जे प्राणी मिथ्यात्व रूपी कोरतारी तेने हणे हे तेने महा मृम्बं जाणवो. कायुं हे के-

शिलातलाभे हृदि ते वहंति
विशंति सिद्धांतरसा न चांतः ।
यदव नो जीवदयाद्रिता ते
नो भावनांकुरततिश्व लभ्या ॥ १ ॥

भाषार्थ-“हे आत्मा १. पर्यटना तल सरगा फडोर ताग हृदय चपर सिद्धांत रूपी रस वहे हे, तथापि ते अंदर प्रवेश पापतो नपी; केवके तासा हृदयमा जीव दया रूपी आद्रंता नपी, तेपि शुभ भावना रूपी अंगुरनी श्रेणी तेसा उगतीज नपी.”

जेना हृदयमा जीवदया रूप कोपलता होय हे तेना हृदयमाल शुभ भाव-नारूप अंगुरनी श्रेणी उत्पन्न पाप हे. तेवी भावना आमभीमींदे जीवोंनेज हांद हे, धीजाने होती नपी. वक्ती सिद्धांतनु अध्ययन करीने पण जेओ शमादने छांदका नपी, तेमनो सर्व अम्यास श्वर्प हे. कायुं हे के-

अधीतिनोऽचौदिकृते जिनागमः
प्रमादिनो दुर्गतिपातिनो मुधा ।
ज्योतिर्विमूढस्य हि दीपपातिनो
गुणाय कस्मै शलभस्य चक्षुषी ॥ १ ॥

भाषार्थ-“लोकमा पूजाराने यांदे जिनागम जाणनार जने दुर्गतिर्वा पर-नार पूरा शमादी पुरुषने जिनागम श्वर्प हे, केवके धीदानी जोवदा मोह शांदरा अने धीवामो पट्टनारा एवा पतंगीयाने चक्षु शा गुणने यांदे होय ? ”

सिद्धांत रूपी चक्षु विरतिर्वंत पुरुषने परम उपकार करनार पाप हे कांट तेवी इच्छापी शाय भण्डू जोइए. पांतु हे के-

किं मोदसे पंडितनामभावा-
 च्छात्रेष्ववीति जनरंजकेषु ।
 तत्किंचनाधीष्व कुरुष्व चाशु
 न ते भवेद्येन भवाविष्यपातः ॥ १ ॥

भावार्थ-“ लोकने रंजन करवा माटे शायो भणीने पंडितना नाम भाव
 करीने शुं हर्ष पामे छे ? परंतु एबुं काँइक भण अने कर के जेवी तारो संसार
 रुपी समुद्रभाँ पात थाय नहीं 。”

हवे चार गति द्वय संसारनाँ दुःखनुं वर्णन करे छे.

दुर्गन्धतोऽपि यदणोर्हि पुरस्य मृत्यु-
 रायुंपि सागरमितान्यनुपक्रमेण ।
 स्पर्शः खरः ककचतोऽतितमामितश्च
 दुःखावनंतगुणितौ भृशशैत्यतापौ ॥ १ ॥
 तीव्रा व्यथाः सुरकृता विविधाश्च यत्रा-
 कंदास्वैः सततमभ्रश्वतोऽप्यमुप्माद् ।
 किं भाविनो न नरकात् कुमते विभेषि
 यन्मोदसे क्षणसुखैर्विपयैः कपायैः ॥ २ ॥

भावार्थ-“ जे नरकना एक परमाणुनी दुर्गंधथी पण समग्र नगरना मनु-
 ष्योनुं मृत्यु थाय छे, जे नरकभाँ सागरोपम प्रमाण निरुपकर्मी¹ आयुष्य छे, जे
 नरक भूमिनो स्पर्श करवत करता पण अत्यंत कठोर छे, जेमाँ टाढ अने ताप
 संवेदी दुःखो अनंत गुणा छे, वर्ती जे नरकभाँ परमायामी देवताओनी करेली
 विविध प्रकारनी तीव्र वेदनाओ छे अने जेमाँ नारकी जीवोना आक्रंदना शब्दोर्थी
 आकाश पूर्ण थाय छैं. एवा भविष्यमाँ प्राप्त थनार नरकथी हे मूर्स! तुं भय पामतो
 नयी ? के जेवी क्षण मात्र सुखने आपनारा विषय अने कशायोर्थी हर्ष पामे छे?”

वंधानिशवाहनताङ्नानि
 क्षुनृद् दुरामा तपशीतवातः ।

१ एदै एन क्षालकी जे भायुष्य विषये नहीं तेतु भायुष्य.

निजान्यजातीयभयापमृत्यु-
दुःखानि तिर्यक्षिवति दारुणानि ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ धंधन पामबुं, अहानेश भार बहन करवो, मार सहन करवा, कुर्ही, तृपा, दुष्ट व्याधिओ, ताप, टाढ अने पवन विगेरे सहन करवा. तेमज स्व-जाति घकी तथा परजाति घकी भय, अने अकाळ मृत्यु पामबुं विगेरे तिर्यक गतिमां पण दारुण दुःसो छे. ”

मुधान्यदास्याभिभवा ससुया
भियोंतगर्भस्थिति दुर्गतिनां ।
एवं सुरेष्वप्यसुखानि नित्यं
किं तत्सुखैर्वा परिणामदुःखैः ॥ ४ ॥

भावार्थ—काई पण उदर पृणांति के द्रव्य प्राप्ति विगेरे कारण विना फोगट निरंतर इंद्रादिकनी सेवा करवी, वधारे शक्तिवाक्य देवताओंथी परामव पामबो, चीजाने वधारे ऋद्धिमान् अने हुसी जोईने ईंपी आववी, आगामी भवमां गर्भेमां स्थिती थवानी जोईने तेमज दुर्गति थवानी जोईने तेपी भय पामबुं-इत्यादिक देवगतिमां पण निरंतरना दुःसो रहेलो छे. तेथी ते मुसोरी शुं के जेमां परिणामे दुःस रहेलुं छे. ? ”

सप्तभीत्यभिभवेष्टविप्लवा-
निष्ठयोगगददुःसुतादिभिः ।
स्याच्चिरं विरसता नृजन्मनः
पुण्यतः सरसतां, तदानय ॥ ५ ॥*

भावार्थ—वर्दी भनुप्य गतिमां पण सात प्रकारनो भय, अन्यजनो थी परामव, इष्टनो वियोग, अनिष्टनो संयोग, अनेक प्रकारना व्याधिओ, युपुत्रादि संतति विगेरेथी थतो उपद्रव-इत्यादि अनेक दुःसो रहेलो छे अने तेपी भनुप्य जन्म पण विरसे लागे छे. तो तेने पुण्योपार्जनवडे सरसं कर”

आ प्रमाणे चारे गतिमां अनेक प्रकारना दुःसो रहेली छे.

* १ उद्यो. २ गारारणाथो. * अ दावे झोटो थे अलगतमध्यपुमना अडमा अपिकरमार्थी अपेला ऐ

藏文：བྱତ୍ རྒྱྲ རྒྱྲ

1970-11-17 1971-01-17 1971-02-17 1971-03-17 1971-04-17

and many others before the king went
outward. The next morning the king said to his
servants, "I have heard you say that the
king's son has come from the city of
Kanyakumari."

卷之三

172 2 1-2 1-2 1-2 1-2 1-2

E *EF* *ER* *F* *G* *H* *I* *J* *K* *L*

卷之三十一

卷之三十一

1970-1971
Year of the first attack

1. *Leucosia* *leucostoma* *leucostoma* *leucostoma* *leucostoma* *leucostoma*

Y. S. HUANG, C. H. CHEN, C. Y. LIN, J. C. LEE, T. C. HSIEH, C. C. CHEN

$$S^2 = \frac{1}{2} \left(\partial_{\mu} \phi \partial^{\mu} \phi + \frac{1}{2} m^2 \phi^2 + f_0^2 \phi^2 - 4 \pi^2 f_0^2 \right)$$

1. *What is the best way to get rid of a bad habit?*

[View all posts by **John**](#) [View all posts in **Uncategorized**](#)

1996-1997-1998-1999

10. The following table shows the number of hours worked by each employee.

થાપ વહે ફાર્ય સિદ્ધિ માનવાધી સમ્પયત્વ હોય છે. અને તેમાંના કોઇપણ એક વહે ફાર્ય સિદ્ધિ માનવા રૂપ એકાત્મ વહે મિથ્યાત્વ ફહેબાપ છે. ”

એકાત્મ પત્ર માનનાર પ્રથમ કાદ્વાદી ફહે છે.

કાલઃ સૃજતિ ભૂતાનિ, કાલઃ સંહરતે પ્રજાઃ ।

કાલઃ સુસેપુ જાગર્તિ, કાલો હિ દુરતિકમઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—“કાલ સર્વ પ્રાણીને સરજે છે, કાલ પ્રજાનો સંહાર (નાશ) ઘરે છે અને કાલ સર્વ સુતાં હોય ત્યારે પણ જાણત હોય છે; માટે કાદ્વાનું રલ્લં-ઘન કરવું અતિ મુશ્કેલ છે. ”

પ્રથમતો કાઢે કરીને ગર્ભ ઉત્પન્ન થાપ છે, કાઢે કરીને વૃદ્ધિ પામે છે અને કાઢે કરીને જન્મે છે. કાઢે કરીને તીખ્યકર થાપ છે. જીવો કાલ લભ્ય પામીને સિદ્ધ થાપ છે. યોગ્ય કાદ્વેજ આત્માને અનંત આનંદ રૂપ સાધિક રત્ન બ્રય વિગેરની પ્રાપ્તિ થાપ છે. અને કાદ્વજ ભાવ ધર્મને ઉત્પન્ન ફરે છે. એમ ન હોય તો આ વર્તેમાન કાદ્વમાં મનુષ્ય ભવ તથા જૈન શાસન વિગેરે સામ્રાજ્ય પાસ્યા છતાં પણ કેમ કોઈ સિદ્ધ ધતા નથી ! માટે કાદ્વજ સર્વ આપે છે અને નાશ કરે છે. કાઢે કરીને જ દાંતવું રંગવું, પગે ચાલવું, વોલવું વિગેરે યાવતું મૃત્યુ મુધીના સમગ્ર ભાવો થાપ છે. એજ પ્રમાણે કાઢે કરીને ટાઠ, તઢકો, શૃદ્ધિ વિગેરે થાપ છે. માટે સર્વવું કારણ કાદ્વજ છે.

દ્વે સ્વભાવ વાદી કહે છે કે— વિચારો કાલ થું કરી શકે ! સ્વભાવધીજ દ્વી પુરુષના સંયોગ વહે ગર્ભની ઉત્પન્નિ, વૃદ્ધિ, જન્મ, વિગેરે ભાવો થાપ છે. મોરના પાંછાનું ચિત્ર વિચિત્રપણું અને કોટામાં તિળણ પણું કોળ ફરે છે ? તેમજ જો કાઢે કરીને સમગ્ર દ્યાદ્ય હોય, તો મનુષ્યનાં વાદ્વકો અસુક માસ પદ્ધી ચાલતા શીસે છે, અને અખ વિગેરેના વાદ્વકો જન્મ થતોં ચાલે છે તેનું થું કારણ ? માટે સર્વવું કારણ સ્વભાવજ છે.

દ્વે નિયતિ વાદી કહે છે કે-કાલ તથા સ્વભાવ થું કરે ? નિયતિ અ-ખાત્મ ભવિતવ્યતાજ સર્વવું કારણ છે. કેમકે કાલ અને સ્વભાવ છતાં પણ જેને પુત્રાદિક ધરવાના હોય તેનેજ થાપ છે, વીજાને ધતા નથી. વચ્ચી કોઈઓને હોય વહે ઉછાદીએ તો તેમાંની કેટલીક ચચી પડે છે, કેટલીક ઉંધી પડે છે અને કેટલીક આદી પડે છે. તેમાં યાદ અને સ્વભાવમાંથી યોનું પ્રમાણ છે. પરંતુ જે જંબી રીતે પદ્ધતાની હોય છે તે સેવીજ રીતે પડે છે. માટે ભવિતવ્યતાજ પ્રમાણ છે.

पक्षिसमं वृणांजन्म, गुणाकरं प्रमादतः ।

लब्ज्ञा न हिंसनीयं तन्, येन त्वं सदूगति भज ॥

भावार्थ—“पक्षि समान गुणना स्थानभूत आ मनुष्य जन्मने पार्मीने प्रमादवहे तेने हणी नासवो नहीं अर्यात् वृथा सोइ नासवो नहीं के हारी जरो नहीं—”ए प्रमाने नहीं हारी जवाही अर्यात् तेने सफळ करवाई तुं सद्गतिं भा जन घडेश.

॥ इत्यदिनपरिमितोपदेशापासादवृत्ती पोडशस्तं भस्य
अष्टाविंशत्यविकटिद्विशततमः प्रवंधः ॥ २२८ ॥

व्याख्यान २२९ मुं,

तीर चालांगी फाँये गिद थाप छे ते निये.

कालादिपंचभिः कार्यमन्योऽन्यं सव्यपेक्षकैः ।

मंस्यना यांति सम्यक्त्वमिमे व्यस्ता कुदर्शनम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“याड गिरो थार कारगो परस्पर अपेक्षा वाया पर्देने कार्ये हो ए. ते राहने गार चाला मालांगी गम्यक्त्व कदेवाप छे अने जामार्दिर चालांगी रिणान वाहाप हुं.”

ऐस बह बदामे मो हए अग्ना अदृष्ट फाँये काढ, स्वभाव, नियति द्वारा अने हुआर्दे हु, तीर कारगो वर्दे गिद थाप हुं. ते पांग अनेकात्मा द्वारा दर्शाई होए दाये मालांगी ममर्दे हुं. श्री गिदांग रिणान कार्यादे दर्शन श्रीकांत्री वर्दमा कर्तुं हुं के-

कालो मदाव नियट, पुरुषक्यं पुरिमकारणं पंच ।

मृद्याय मम्पनं, पर्यांते होंड मिळ्यतगृ ॥ १ ॥

चालादे—“दर्श, चालात, नियति, दर्शने अने गुरुरापं हु याये गद

वाय वडे कार्ये सिद्धि मानवार्थी सम्प्रकल्प होय हे. अने तेमाना कोइपन एक वडे कार्ये सिद्धि मानवा हृष पकात वडे भिक्षात्व बदेवाय हे.”

एकात पक्ष मानवार प्रथम वाक्यादी कहे हे.

कालः सृजति भूतानि, कालः संहरते प्रजाः ।

कालः सुसेपु जागर्ति, काले हि दुरतिक्रमः ॥ १ ॥

भावार्थ—“पात्र सर्व माणीने सरजे हे, पात्र मजानो गंहार (नाश) करे हे अने पात्र सर्व मुर्ता होय त्यारे पण जाणत होय हे; यांत्रे पात्रनु दहन करवू अति मुश्येल हे.”

प्रथमतो पात्रे परीने गम्भे उत्पन्न धाय हे, पात्रे परीने हृदि धाये हे अने पात्रे परीने जन्मे हे. पात्रे परीने वीथेकर धाय हे. जीवां पात्र लिपि पार्थीने सिद्ध धाय हे. योग्य पात्रज आत्माने अनंत आनंद हृष लापित रत्न त्रप विग्रेनी ग्राहि धाय हे. अने पात्रज भाव धर्मने उत्पन्न होई हे. एक न होय तो आ वर्तमान वाक्यां भनुप्य भय तथा जीन शासन विग्रे गामी पाम्या उत्तो पण प्रेम फोइ सिद्ध भता नपी। यांत्रे पात्रज सर्व अंगे हे अने नाश करे हे. पात्रे परीनेज दातानु उग्रवू, पर्ग चालवू, थोलवू विग्रे यात्र मुत्पु मुधीना समग्र भावो धाय हे. एक श्रमाणे पात्रे परीने टाट, महारो, हृषि विग्रे धाय हे. माझे सर्ववू घोरण पात्रज हे.

हे रवभाव वादी फटे हे—विचारीं पात्र हु करी शके। रद्धादर्दीज थी पुरुषना संयोग वडे गम्भीरी उत्पत्ति, हृदि, पन्द्र, विग्रे भारो धाय हे. मोरनी पांचातुं चित्र विशिष्यणुं अने योटासी तिक्ष्ण दक्षे योण वरे हे। सेवज जो पात्रे परीने समग्र श्रद्धि होय, तो भनुप्यनी शारदो अहुक शाग रडी पालवी शीरे हे, अने अध विग्रेना शारदो जन्म पतीज शाले हे सेवे हे पात्रण ! माझे सर्ववू पात्रण रवभावज हे.

हे निषति वादी पटे हे के—पात्र तथा रवभाव हे वो ! निषति अ-
पांत् भवितव्यताज सर्वनु पात्रण हे. केव्ये पात्र अने रद्धाद इती पात्र उने पुन्नादिक भयाना होय सेवेज पाय हे, योजाने भता नपी. एवं शुद्धीजोने हाय वडे उपे उष्णाद्वैर तो तेमानी बेडर्लीह घनी दटे हे, येश्वरीह उदी दटे हे अने येश्वरीक जादी पटे हे. सेवा पात्र अने रवभादर्दीयोनु श्वास हे. रद्धनु जो योदीरीते पट्टानीहाय हे से तेरीज गिंत पटे हे. माझे र्दीरुद्दद्वाज शास्त्र हे.

जेम कोई शिकारी धनुष उपर वाण चढ़ावीने वृक्ष उपर बेठेला एक पक्षीने मारवा तैयार थयो. तेज पक्षीने हणवा माटे एक सींचाणो ते वृक्ष उपर भमतो हतो. तेवामां पेला शिकारीए वाण छोड़ुँ. ते सिंचाणाने लाग्युं एट्ले ते मरण पाम्यो, अने शिकारी सर्पदंशधी भृत्यु पाम्यो. पेली पक्षी झाड उपरयी मुखे उड़ी गयो. आ प्रमाणे नियति बिना बनी शके नहाँ. माटे नियतिज्ञ सर्वनु कारण छे.

हवे कर्म वादी कहे छे के-काळ, स्वभाव अने नियतिनी शी शक्ति छे? पूर्वे करेलां कर्मज सुख दुःखमां कारण भूत छे. कर्मे करीनेज श्रोत्रिय होय ते चांडाल थाय छे, स्वामी होय ते सेवक थाय छे अने इंद्र होय ते रंक थाय छे; तेमज चांडाल श्रोत्रिय थाय छे, सेवक राजा थाय छे, अने रंक होय ते इंद्रपद पामे छे. कह्युं छे के-

यथा यथा पूर्वकृतस्य कर्मणः
फलं निधानस्थमिवोपतिष्ठते ।
तथा तथा पूर्वकृतानुसारिणी
प्रदीपिहस्तेव मतिः प्रवर्तते ॥

भावार्थ—“ जेम जेम पूर्वे करेलां कर्मनुं फल निधाननी जेम प्राप थाप दे, तेम तेम पूर्वे कर्मने अनुसरती बुद्धि हाथमां दीवानी जेम प्रवते छे।”

पूर्वे कर्मना यशधीज प्राणीने नहाँ इच्छेला, नहाँ जोएला अने नहाँ अनुभवेला स्थान प्रत्ये आकर्षण करीने लई जवामां आवे छे. जेम कोई रंदरे एक घरेवीयो जोयो, तेमां साकूं सावानुं हशे एम धारीने दांत बडे ते करं दीपामां विग्र करीने ते अंदर पेठो. एट्ले तेमां रहेलो भुख्यो सर्प ते उंदरने गच्छी गपो अने तेज विवरमां थइने ते बहार नीकची बनमां गयो. माटे कर्मज सहं कारण छे.

दरे पुरुषार्थ दारी कहं छे के- शठ श्वा कर्म बडे कुं ? पुरुषार्थज सर्व कर्मनुं (फलनुं) कारण दे. जो कदाच कर्मधीज सर्वनी सिद्धि होय, तो सर्व प्राणीओ येसी रहो. कर्म बडे पोतानी मेचे सर्व वांछितनी सिद्धि थर्ये, यह्युं दे के-

न द्वैवमिति संचित्य, त्यजेदुद्यममात्मनः ।
अनुद्यमेन कस्तौलं, तिलेभ्यः प्रामुमिच्छति ॥ १ ॥

ब्याख्यान २२९ मुं-पांच फारणोधी कार्यसिद्धि थाप हे ते विषेः (१०९) :

भावार्थ—“देव (मारव्य) ना पर आधार रासीने माणसोए पोतानो उद्यम छोड्वो नहीं. केमके उद्यम विना तलमोधी तेल मेव्यवा कोण इच्छा फेरे ? ”

अहीं कोइ शंका करे के—“राजा विग्रेरे वेसी रहे हे छतां तेनां कर्मे फरीने सेवको सर्व वाहित लावीने आये हे.” तेना जवायमां एटलुंज कहेवानुं के—“जो एम हे तो सेवकोए आणेलुं अन्नादि हापनो उपयोग कर्यां दिना शी रीते मुसमां जशे ? कदाच तेना सेवको तेना मुसमां नासिशे, तो एण दांत वडे चाव्या शिवाय शी रीते गळे उत्तरशे ? भाटे कर्मनुं तो उचोगथी उत्पन्न थवा एणु हे. तेथी कर्म पुत्र तुल्य हे, अने उद्योग पिता समान हे. वकी भोक्तमास्ति-ने समये क्षपक श्रेणि पर आखूढ पद्ने शुभ ध्यान वडे सर्व कर्मनो क्षय करवाधी ज जीवसिद्धि पदने पामे हे, भाटे उद्योगज बळवान हे.”

हवे ते सर्व एकांतवादीने जाबाब आपवामा आवे हे—प्रथम काव्यादी हे. ते सर्व फाळथी फरेलुं माने हे, ते अपोग्य हे. केमके समयादिक वडे परिणाम पामतो काळ समान छतां पण फळनुं विचित्रपणुं देत्याय हे. जेमके एकज वरतं वावेला मगमां परिणामे कोइ छोड मोटो नानो थाप हे. तेमज तेनी शींगो पण नानी मोटी थाप हे, अने कोइ उगेहे ने कोइ उगतो पण नर्थी. वकी कोइ वे पुरुषे सम काळे राजानी सेवा करवा भाई, हांय तेमां एक सेवकने तेनुं फळ टुक्का वस्तमां मळे हे, अने वीजाने काळांतरे पण मळनुं नर्थी. तथा एकी वरते संती विग्रेरे कार्य करवा भांडनारमां एकने संपूर्ण धान्य पाके हे, अने वीजाने काळे पण पाक थतो नर्थी. तेथी जो मात्र काव्यज सर्वेनुं कारण होय, तो पुर्वे घता-वेला सर्वेने फळ समानज पडुं जोइए. पण तेम तो घतुं नर्थी. भाटे आ विश्वनी विचित्रतामां केवळ काळ कारण नर्थी परंतु काळ विग्रेरे पांचे कारणनुं सापेक्षपणुं हे. काव्यादिक पांचमीधी एक एकलेज कारण रूप भाननारा भिष्यादृष्टि जाणवा. केमके तेओ पांचे कारणोने परस्पर निरपेक्ष भानवा होवाधी सर्व कार्यनी सिद्धिनो तेमने अभाब हे. पांचे कारणो परस्पर मळवाधी पोतपोताना स्वदृपनो त्याग कर्यां विना कार्यसिद्धि करी आयेहे. एम मानवाधी भाणी सम्यक्त्व छूपने पामेहे. ते कारणमाना एकधी कोइ कार्य घतुं नर्थी. पण तेमनी गोज ता मुरुपवा करवाधी. कार्य उत्पन्न थाप हे. ते विषे भगवती सूत्रनी शृचिना पहेला शतकना प्रथम उद्देश्यमां करुं हे ये—“ भवित्प काळमां वेदवा लायक कर्मनो क्षय करवा भाटे करण विशेषे पर्हीने तेने सेंचीने उदयसर्वीना भवेश वरे ते उदीरणा पद्देवाय हे. ते उदीरणादिकमां काळ, स्तभाव विग्रेरे पांचे कारण-

भूत छे. तो पण मुहूर्पवाए करीने पुहायेनुंज कारणपर्यु बतावता संता छ्हे छे के-

“ जं तं भंते अप्पणा चेव उदीरिते ”

हे भगवान् । ते कमेनी उदीरणा आत्मा पोतेज करे छे : इत्यादि.

आ काशादिक एक एक कोइ वसंत फार्यनी अपेक्षाए कारणमूल थाय छे. ते विरे चीजा श्रुतस्कंथमा “ नतियदमेऽयमेऽ ” इत्यादि० अर्थात् श्रुत चारित्रात्मकं एवो जे आत्मानो परिणाम ते कर्मक्षयनुं कारण होवापी धर्म अने मित्यात्म, अविरति, प्रमाद, कवाप अने योग रूप जे आत्माना परिणाम तं कर्मवेदनो कारण होवापी अर्थमे कहेवाप छे. आवा प्रकारना धर्म अने अधर्मे काच्चादी, ईश्वरवादी, विगेरेना मतमा नपी. परंतु धर्म अधर्मविना प्रसारपरे काढ विगेरेज सर्व लगतभी विचित्रतानुं कारण छे एम कक्षी पण धार्तु नहीं; केवके धर्म अने अर्थमे विना संसारनी विचित्रता घटती नपी. धर्म ए सम्पर्क दर्शन छे, अने अधर्म ए मिथ्या दर्शन छे. सम्पर्क हाइए ते पावे बाटन छ्ये जानेला छे. केवके तेज रीते दृष्टिनी सिद्धि तेणे जोइছे. केवके शातादिनाना उत्तमपी रुपीरने वीर्यनो संबंध थाय छे, कर्मे करीने तेमो जीव भरनं छे, ते नीरना सद असत् कर्मने अनुसारे सुस दुःसना हेतु रूप ते ते रात्रुनो संरेप दनिसगे निपति बढे थाप छे, स्वभावे करीने ते जीवर्मा पहु, रार्ह, इन्द्र, र्या, पूरुष गिरेना स्वभावो उत्पन्न थाप छे; अने पढी काँड बरीने ताद अने बाध्यावधा, पुगावस्था गिरेने भावो मास थाप छे. ए प्रमाणे गः दारापौंडी दपायाए जारी लेन्ने.

अद दाश मागगो परीने उपची शके तेवो भार एक माणस ओछो करीए हो डरटानो नहीं, अने पाखे एकत्र पश्चो तो ज उपददो. तेम अही पण काशादिक बाँदी बहने बानीय नहो, तो संगारनी यार्यिरिद थशो नहो.

सही छोड पथ छो छे के:- “ पारपर अोझा रहित बालादिकमोपी ग्रामे देव बालदामा निष्यानी अने मधुदापने माननामा ममकिनी कहा, ते दहो नहो. केवके जेव गिरका (रेती) ना दरेक अवपवशी तेल नपी हो देव मधुदामा रज नपी. नेतीज रिं काशादिक गत्यंकने माननामा बालदाम नहो तो बर्दी नेता मधुदापने माननामा पण ते आरो नहीं. ” अ उपददो बाल ए हुए के- “ दारगामादिक गिरिमो एउ दोय सो ते प्रतो दने हा रही दारलो नहीं. पानु हेत मित्रोने एकत्र करीए तो तेनो

व्यासपात्र २२९ मुं-पाँच कारणोपी धार्यसिद्धि धाय छे ते दिये। (१०७)

हार बने छे, माटे वादीनी शंकानो अवकाश नपी. ते विये, कहुं छे के-

ण हि कालादिहिंतो केवलएगोहिंतु जायए किंचि ।

इह सुगरंधणादिव, ता सब्वे समुदिता हेउं ॥ १ ॥

जह ऐगल्लकणगुणा वेशलियादिमणि विसंजुता ।

रथणावलिवसं न लहंति महग्वमूलावि ॥ २ ॥

भावार्थ—“कालादिकमापी केवळ कोइ एक हेतु काँइ पण कार्य सिद्ध करी शकतो नपी, केमके मग राघती वसते एक काष्ठपी मग रंथाता नपी, पण काष्ठता समुदायनो सरसो ताप लागवापी रंथाय, छे, तेम ते पाँचे कारणोनो समुदायज कार्य साधवामाँ हेतु छे.” “जेस अनेक गुणलक्षण वाचा अने अश्लृप, पण देहूर्पे आदिक मणिओ जूता होय, तो ते-स्तनावशी (हार) ना व्यपदेशने पामता नपी. तेम कालादिक ऐफेकने माननारा सपवित्रीना व्यपदेशने पामी शकता नपी.”

दक्षी काल्लविध पाम्पा शिवाय मोक्षप्राप्ति पती नपी. तेपी जे-काढे जे कार्य थवातुं होय छे, ते कार्य तेज काढे धाय छे. अहों शिष्य शश करे उं पे “अभव्य प्राणी अनेक जीवि रिदि गयाना फाल्ने पाम्पो छे सो पण ते केम सिद्धि पामतो नपी ?”

गुह कहे छे—“ अभव्य प्राणीनो सिद्धि जवा पोग्य स्वभाव योइ फाडे पण धतो नपी. केमके तेने पहेलुं विष्पात्व गुणस्थानक अनादि अनंत भागे छे.”

शिष्य—त्यारे मुक्ति पामवाना स्वभाववाला सर्व भव्य जीवो एकज फाळे ऐस सिद्धि पामता नपी ?

गुह—निश्चये करीने सम्प्रकृत्वादि गुण जायत धाय त्यारे मोक्ष मुच्छे छे. माटे नियाति होवी जोइए.

शिष्य—हे पूज्य ! सम्प्रकृत्वादि गुणभेणी उत्पन्न धयो छतां श्रेणिक राजानी केम मुक्ति यह नहो ?

गुह—पूर्वेना कर्मनो क्षय धयो नहोतो सेमज्ज पुरुषार्पनो-पंडितवीर्यनो उद्धाम धयो नहोतो, तेपी सम्प्रकृत छतां मुक्ति पाम्पा नहीं.

(१६८) उन्नीसवार मासाल्लर-मास ४ पो-स्पेष १६ मो.

हिंसा— हे दुष्ट ! आपनिवारे शोषने शहे घनो उघम कर्पो हनो, एका ते बेच
गेंडे नाही ?

—**कृष्ण** का जन्म विषय है इन्होंने, कैसी रीति रीति सुकिं प्राप्ते ?

लिला—हे बाबू! महेश भानाने भार कार्गो मच्या हनी, पण तेमुळे यी
हों दों दुर्घारे कौं पण रद्दी नडोनो, छांती ते केव दोषे गया?

— यहां वास्तव में आइट देख सकते हैं ऐसी आइट पढ़ने जरूर चाहिए। लोगों के बीच इसीं ही होते, तो उन्हीं ने शिक्षित फार्मा दे.

ਦੁਹ ਵਾਲੇ ਰੋਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਦੀ ਕਾਨ, ਸਾਮਾਰ ਗਿੰਗੇ ਪਾਂਧੇ ਫੇਨ੍ਹ ਸਹੀਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਆਂਧੀ ਬਿਹੁ ਰਾਹ ਦੇ, ਫੇਲੇ ਜੇ ਪਾਂਧੇਵਾ ਲਾਲਸਾਹੇ ਮਾਨਤਾ ਕਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਂਤੇ ਹੈ।

• एवं विद्युतीया विद्युतीया विद्युतीया
• विद्युतीया विद्युतीया विद्युतीया विद्युतीया
• विद्युतीया विद्युतीया विद्युतीया विद्युतीया ॥ २३॥

संस्कृत अवधारण २३० मं.

四〇一

କାହାରେ ପାଇଲା, ତାହାରେ କୁଟିଲା ।
କାହାରେ ପାଇଲା, ତାହାରେ ସମ୍ମରିଲା ॥ ॥

दान्तो हतो, देव तेना परनुं पाणी मरतो हतो, नव दुग्गां देवीओ तेनी आरती उत्तारनी हती, न्यर नामनो दत्य धंश बगाडतो हतो, नव ग्रहो शश्यानुं रक्षण पारता हता, कुचर धान्यना चीज बावतो हतो, वरुण तेने पाणी सीचतो हतो, पमराज रेतर रेष्टतो हतो, सुती वस्ते ते प्रतिवासुदेव रावणनुं वस्तस्थल दशम-स्नयना जंमी प्रतिक्षिप्त परी रहो छे एवा हारणी शोभतुं हतुं, ते राक्षसी विलापी अत्यंत बन्धवान हतो, जतगने शृण समान यानतो हतो, अने 'हुं अजर अमर हुं' एवा गर्वे बडे गर्विष्ठ परेलो हतो."

एकदा एक नेमितिक [जोशी] त्या आव्यो. ते विद्वद् गोष्ठी करतो प्रमंगोपात बोल्यो के—“सर्वे प्राणीओने अवश्य मरण होय छे, केम्हो मरवुं ते तेनी पक्षतिज छे, अने जीवबुं ते विकृति छे.” त्यारे रावण बोल्यो के—“यम तो मारो नंवया छे, माटे मारुं मरण दो नथी.” नेमितिके यस्युं के—“दशरथराजाना पुत्र स्वक्षमणना हाप्पी तमारुं अवश्य मरण थारो.” ते साम्भवीने रावणे मंत्री मादुं जोयुं, एट्ले मंत्रीओ बोल्या के—“मारी मिथ्या पतुं नथी एम लोकमा कहेवाय छे.” त्यारे रावण गर्वे सहित बोल्यो के—“अरे! विचारी यागदी जेवी राक्षसी भवितव्यता कोण छे? उत्तम पुरुषोने तो पुरुषार्थ ज मराण छे.” ते मार्मवीने नेमितिक बोल्यो के—“दे राजन्! एम बोल्शो नहो. साम्भो! चन्द्र-स्थलना राजानी पुत्री रन्नस्थलना राजाना पुत्र साथे आजपी सातमे दिवसे परणरो, ते मार्वी भावने मिथ्या यत्त्वानी जो तमारी शक्ति होय, तो तमारा मरण विषेनी भवितव्यता पण मिथ्या पाय.” रावणे कफ्यु के—‘नेनुं दिशेप स्वरूप कहो!’ त्यारे नेमितिक बोल्यो के—“रत्नस्थल नामना नगरमा रत्नसेन नामे राजा छे. तेने यहोतेर पञ्चामी षुश्राव, सर्वोन्नम रुप अने लावण्य पढे इन्द्र समान रत्नदत्ता नामनो पुत्र छे. एकदा राजाए पुत्रने पोग्य राजकन्या शोधवा माटे कुमारनी छवी बद्ध उपर चिन्नावीने ते छवी तथा कुमारनी लग्नपत्रिका आपी चार चार मंत्रीने चारे दिशामा मोक्ळ्या. तेमाना पूर्व, पश्चिम तथा दक्षिण दिशामा गपेला द्वारा मंत्रीओ तो निराश थइने पाइ आव्या; अने जे मंत्रीओ उत्तर दिशामा गया हता, तेओं फरता फरता गंगाने काढे चन्द्रस्थल नामना नगरमा आव्या. त्या चन्द्रसेन नामे राजा छे. तेने घोसठ पञ्चामी भवीण अने दिव्य स्वरूपवान् चन्द्रावनी नामनी कन्या छे. ते कन्याने जोइने मंत्रीओए राजाने कुमारुं स्वरूप बताएयु अने जन्मपत्रिका आपी. ते कन्यानी लग्नपत्रिका साथे मेलवती आठ वसा श्रीति मध्यी, एट्ले राजाए पोतानी पुत्रीने बोलावी, अने बनेनी पोग्यता जाणीने विवाह पर्यो. पछी जोशी लोकोने बोलावीने लम्रतुं मुहर्ते पृष्ठच्युं तेबोए विचारीने

कहुँ के—“हे स्वामी ! अमे नार : वर्णनो मुहूर्ते जोर्या, पण आजथी चारमे दिवसे लेतुं शुभ मुहूर्त आवे छे, तेतुं बीजुं एके आवतुं नपी.” ते सोमधीने राजाए कहुँ के—“वर अति दूर छे अने मुहूर्त पासे आवयुं, तेनो शो उपाय ?” त्यारे बाविला मंत्रीओ बोल्या के—“वायुवेगी राता वर्णनी सांड आपो, तो ते साधनपी कुमारने शीघ्रतायी अही लारीए !” राजाए ते प्रमाणे अंगीकार कहुँ अने वायुवेग वाची सांडो आयीने ते मंत्रीओने मोकल्या. तेओ पाँच दिवसे पोताने नगरे पहोऱ्या. रत्नसेन राजाए कन्यानुं चित्र जोयुं, तेपी यह हरं पार्थिने कुमारने मंत्रीओ साथे मोकल्वा तेपार कर्यों. तेओ हाल साढीनी उपर देखीने प्रयाग करवानी तेपारीया छे, माटे हे रावण राजा ! जो भावी भाव दिव्या करवानी तमारामी शक्ति होय तो ते अजमावी जुओ.”

राजने तत्काळ तप्तक नामने बोलावीने आज्ञा आपी के—“हे नामा दद्दीपी रुद्रदम जइ रत्नदत्त कुमारने एबो दंश कर के वे तुरत मरण पामे.” दद्दी आज्ञा एतोन्न तप्तकनाम तरतज त्यां गयो, अने कुमारनो एक पण गौटना दंदवावो अने वीजो मूषिपर छे तेज अवसरे ते तेने फरड्यो, एउले अन्नार पृथ्वीपर पढी गयो. राजफन्याने पण पोताना वे राजससेनो शामे देखानीने गरमे नेपिनिरुने बतावी. नेपितिके ते कन्याने ओझसी-दर्डी गरने तिमंगलीना राह्यागायी एक राजसीने चोलावी, अने एक दर्दीहो पात्र तिम गाले तेझलो अब पान सहित कुमारीने बैसारी. पर्यां हे दर्दीते ईय करीने तिमंगला राजसीना मुसम्मा आपी. तेने विसंग इत्यां हर्नु के—“गात तिम दुर्धी अपार समुद्रमो जइ आ पेटी सहित उन्हुं ईय गर्मिने रहेत, अने गामे हुं योग्यारू त्यारेग अही आवजे.” एउ पहाँने हेरे गरने दर्दी. दर्दी गामे नेपितिकने कहुँ के—“भृतिन्यताने हुं केही दिना इह दृं ने हरे जुम्बो.” निपिनिजो मीन रहो.

दर्दी रहन्म कुमार मुछां गाम्यो, एउले रत्नमेन राजाए घणा मंत्रार्ही-दर्दी देव-राजारा नेप्रां माही मंत्र तिमंगली तिम उतार्या लाग्या. पण को इहां दृष्ट अहर दर्दी नहीं एउले राजाए नगरमा थोक्या करावी, त्यां रह रह दृढ़र अर्हिने बहु के—“हे राजा ! तिमनी मुछां छ माग दुर्धी उं हे दर्दी देने अट्टरै रहन दर्दी, तग अद्वितीयकार करासो नहो.” आ प्रवाले दर्दीने राजार ते कुमारना गर्वीत्यगग पेटी करानीने तेपा कुमारने दुर्गायी, दर्दी के दर्दी रहना बाह्यर्थी दर्दी दुर्धी. जग्याहर्या प्रमाणी भृती ते दर्दी

समुद्र पासे पहांची. त्यां सारा पाणीना भयावधी कुमारनी विपक्षन्य मूर्छों कोइक ओछी थइ. सातमे दिवसे तिमंगला राजसी पेटी लाने गंगा अने समुद्रना संगमस्थाने आवी. त्यां काठा पर पेटीने मूर्छीने वे जबकीडा करवा लागी. पछी रत्नवती पेटीनुं द्वार उपारीने भजवार कीटा करवा माटे यहार नीकन्नी. तेवापो तेणे पवनधी हालवी एक पेटीने तेनी पासे आवती जोइ. एठ्ले तेने नजीक सेची लड्हने पोताने हाथे बधाई, तो तेया कोइ राज-कुमारने विषमूर्छित स्थितिमा जांइ पोतानी पासेनी विषहरण मुद्रिकानुं जड तेना पर छाठडूँ. तेनापी कुमार सचेतन थपो, एठ्ले वित्रमा कुमारनुं स्वरूप जोपुं हतुं तेनी सशानकापी तेणीए कुमारने ओश्वर्योके “यने पिताए जेने आपी हत्ती तेज आ रत्नदत्त कुमार ऐ.” एम जाणीने तेणे हर्षपी कुमारने तेनु इत्तीत पूछ्यु. कुमारे पण तेनु चित्र जांयुं हतुं, तेपी कुमारीने ओश्वर्यी. पछी ‘आजे अने आ समये ज आपणा उप्रनुं मुहत्त निर्धार्ये हतुं’ एम जाणीने तेमने त्यां गायब लग्र कया. बनना इसो परधी फज्जे लीथी अने सार्था. ते बसने फोडे रहेली पत्तीओ गीतगान करी रात्ता हत्ता. कुमारे आभरणने माटे रस्यापी विविध शकारनी रत्नो ग्रहण कया. पछी यजेना यथना घेटा (घेटा पेटी) घोर्याने तेंबो फुमारीबाबी पेटीमा पेटा, अने पेटीनुं द्वार घेंथ यायु. कणाकरे तिमंगला राजसी कीटा करीने आवी, अने शपदनी पेटेज मुखमां पेटी रासीने अगाध लक्ष्य गळ. पछी आठषो दिवण पयो. एठ्ले रावणे नेमितियने यायु के—“मे अवश्य यदानुं पाणिग्रहण दिव्या यायु.” त्यां नेमितिक योह्यो के—“हे राजा ! ते दयेना दग्ध यह गया.” ते सोम्हीने राजाए ते रासीने बोलावीने पूछ्यु के—“सारा कुमारी धारण घरेली देवी ऐ के नहीं ?” राजसीए कयु के—“ तेनी तेज रिपतिमा ऐ.” पछी रावणे देवी मंगार्वाने उपदावी, तो तेपापी नवी पर्यंती घन्या पोताना पतिने आगढ फरीने घेदाघेडी सहिव यहार नीफजी. ते जोहने सबे होक आट्ये सागदा. पछी “तेमनो विवाह दी रीते यपो ?” एवु राजाए नेमितिहने इछ्यु, एठ्ले तेणे सबे इत्तीत यह्या. ते सोम्हीने रावणे “भावनी नाश यतो नर्दी” एव निश्चय फरीने पोतानुं परण अंगीकार कयु. पछी कुमार यथा कुमारीनो सन्दार करीने रावणे रुता आपी, एठ्ले तेओं पोताने स्थानमें यथा.

एक दिवस रावणे कुनिर्वद्र नाशना आचार्यने दोहोने एउट्यु ऐ—“ हे भगवन् ! पोरे पण निषतिने घ्यार्ये पराणांमा सर्वे सोमदण्डों के लोदो ऐ ?” गुहर यायु के—“हे राजा ! ए एकादशीनो यत ऐ. तेबो वरे ऐ के—

प्राप्तव्यो नियतिवलाश्रयेण योऽर्थः ।
सोऽवश्यं भवति वृणां शुभोऽशुभो वा ।
भूतानां महति कृतेऽपि हि प्रपत्ते
नाभाव्यं भवति न भाविनोऽस्ति नाशः ॥ १ ॥

ભાવાર્થ—“નિપત્તિના સામર્થ્યથી મનુષ્યને જે શુભ અથવા અશુભ કાલ પવાનું હોય એ તે અવશ્ય યાપ છે. ખાણીઓ ગમે ટેટલો પરલ હો, તો પજ જે કાર્ય થવાનું નથી તે થતુંચ નથી; અને જે થવાનું હો તેનો નાહ એવો નથી.”

આ પ્રમાણે નિપત્તિનો આશ્રય ફરીને તેઓ ફાળાદિક ફારણને દર્જી દરને ચંલે છે. એ તે પ્રમાણમૂળ નથી. કેમકે કર્મ વિંગેરે એ પ્રાપ્ત દોષાનો કાર્ય ઉત્ત્પન્ન કરવાથી મુલુક કારણ છે. કથું છે કે-

कर्मणो हि प्रधानत्वं, किं कुर्वन्ति शुभा ग्रहाः ।
वसिष्ठदत्तलग्नोऽपि, रामः प्रत्रजितो वने ॥ १ ॥

भारतीय—“वर्षने जा भाग्यान्वय दे. तेमो शुभ ग्रहो पण शुं करी शक्ने हो ? केहदे राखिए आरेला राज्यस्थापनामा मुहूर्ते पण रामने बनवामध्ये छ। रामने रामने.” दर्शि-

नैगाहुनिः फलति नैव कुलं न शीलं
 प्रियापि नैव न च जन्महृतापि सेवा ।
 रमाणि पूर्वतपामा किल संचितानि
 रामे फलनि पुरुषस्य यथेह वृक्षाः ॥ २ ॥

वैद्या वदन्ति कफपित्तमस्त्रिकारं
नैमित्तिका ग्रहकृतं प्रवदन्ति दोषम् ।
भूतोपसर्गमयं मंत्रविदो वदन्ति
कर्मेव शुद्धमतयो यतयो गृणन्ति ॥ ३ ॥

भावार्थ—“वैद लोको वात, पित्त अने कफनो विकार कहे छे, जोशी लोको ग्रहोए करेलो दोष कहे छे, अने यंत्र जागनाराओ भूत मेत्र विगरेनो उपद्रव कहे छे; परंतु शुद्ध मतिवाच्य पतिभ्रो तो कर्मनोज दोष कहे छे.”

केटलाक तो नीचे जणावेलाँ नामो कर्मना पर्याप्य छपे कहे छे.

विधिविधाता नियतिः स्वभावः
कालो ग्रहाश्वरकर्मदैवः ।
भाग्यानि पुण्यानि यमः कृतांतः
पर्यायनामानि पुराकृतस्य ॥ ४ ॥

भावार्थ—“विधि, विधाता, नियति, स्वभाव, याद, ग्रहो, इंधर, यंत्र, देव, भाग्य, पुण्य, यम अने कृतांत, ए सर्वे पूर्वे फोलाँ कर्मना पर्याप्य नामो छे.”

यथा धेनुसहस्रं पु, वत्सो विंदति मातरम् ।

एवं पूर्वकृतं कर्म, कर्ता रमनुयावति ॥ ५ ॥

भावार्थ—“जेम बाघरहुँ हजारो गापोमाथी पोलानी शाताने बोद्धसीने तेनी पाण्ड जाप छे, तेम पूर्वे करेलुँ कर्म बेना कर्तानी पाण्ड जाप छे.”

यथा छायातपौ नित्यं, सुसंबद्धौ परस्परम् ।

एवं कर्म च कर्ता च, संस्थिष्ठवितेरतरम् ॥ ६ ॥

भावार्थ—“जेम छाया अने आतप एमेसो परस्पर संबंधाच्च छे, तेम कर्म अने तेनो कर्ता पण परस्पर बक्केला छे.”

हये उद्यम विपे कहे छे.

न दर्येन हस्तेन, तालिका संप्रपद्यते ।

तथोद्यमपरित्यक्तं न फलं कर्मणः स्मृतम् ॥ ७ ॥

मराठां— “हे दृष्टि ताची पडती नाही, तेद उपरम निमा एकदा कुंदने घेण बडेने नाही.”

परव कन्दितापातं भोज्यकाले च भोजनम् ।

हस्तोऽप्यमं विना वृक्षे, प्रविशीत्र कथंचन ॥ ५ ॥

— अहं— उसे के कर्ता बाधी भी जनने परते जमाने हो सकते, एवं इसे बदल कर दिना दुष्यमा कोइ पग फ़ारे से रेहा कर्दूँ।

“ यह दूसरे दुखानामारी वालों समझीने राखें फरीदी शुल्क के “ देरावर्ष ” दृश्यों में राखें क्षेत्र पा उत्तम है ? ” यारे गुरु बोल्या के ने दिए इनका उत्तम !

१५४८०। न पूर्वः पंडितं श्रीनियं वा

१२४ अमराचली प्राकृतिक गुण वा ।

प्राचीन ग्रन्थों में यह वाक्य दोहरा है।

१३२० ॥ यह गोपनी छात्रा ॥ १ ॥

“**અને એવી રીતે જાહેરી, પણ આપેની સુદ્ધિશરીરે,
કૃતું હોય કરીની રીતે, જીવન કરીની રીતે, મારી સુદ્ધિશરીરે
કરી રીતે, એવી રીતે કરીની રીતે, જીવન કરીની રીતે**”

କାନ୍ତିର ପାଦମଣିର ପାଦମଣିର ପାଦମଣିର

५० वर्षान्तीर्थी राजा अर्जुन। इति सामग्री चतुर्दशः ।

२०१८ वर्षात् यह अधिकारी व भागी बोलना चाह-

With the exception of the first two, all others are
in the same style, and are to be found in the
same place as the first two, excepting the last one, which
is in a different style.

परापीनप्ते यमराजना धामसां जाय ऐ, अर्थात् मरण पामे ऐ, तो पछी है रावण। हुं शाने माटे शोक करे ऐ ?”

आ यमाणेना गुरुमहाराजना उपदेशपी रावण प्रतिवोध पाम्पो, अने हमेशा दांतिनाथ जिनेश्वरनी भक्ति परवा लाग्यो.

एक दिवस रावण पुष्पक नामना विष्णुनर्मा बेसीने पोतानीं पत्नी मंदोदरी सहित अष्टापद तीर्थं गयो. त्या भरत चक्रीए करावेला चौमुख जिनालपमी द्रव्यपूजा कर्या याइ हापमी बीणा लड़ने भावपूजा करवा लाग्यो; तेजामी नामपति धरणेंद्र त्यां आवी चोबीश तीर्थंकरोने नमस्कार करीने रावण पासे देश. रावणे तेमने अष्टापद तीर्थंतुं स्वरूप पूछ्युं. एठले नाम-पतिए अष्टापद तीर्थंतुं भाहात्म्य यही बताव्युं. ते सौभजीने रावण घणा हृषीयी भक्ति परवा लाग्यो, ते वसत तेनी शिया मंदोदरी नृत्य फरती हती, अने पोते बीणा दगडतो हतो. थोडी चारपा देवघोगे बीणानी एक तंत्री सुटी गइ, त्यारे “अहो आ नृत्यसमपमा मारी शियाना भावनी भंग न पाओ” एम विचारीने तत्काळ रावणे जाणे तांत्र हुटीज नथी सेम पोताना हाथमार्पी एक नस काढीने बीणामो साँधी दीधी, तेथी तेनो अवाज घणो सुंदर घयो अने नृत्यनी शोभा पण वृद्धि पामी. ते जोइ देवो पुष्पहृषि करीने वारंवार तेनी शशंसा करवा लाग्या. ते वसते भावमां निष्प्रभयेला रावणे तीर्थंकरनामकर्म दर्पाजेन कर्युं. पछी ते पोताने स्थाने आवीने राज्यसुस भोगदवा लाग्यो.

“आ यमाणे विविध प्रकारे परीक्षा करी निष्पत्यादि रूप एकात पक्ष मृकीने आत्ममिद्दि माटे उद्यम करनारा रावणे अष्टापद तीर्थंने विषे तीर्थंकर-नामकर्म उपाजेन कर्युं.”

॥ इत्यद्विनपरिमितोपदेशमासादृच्छी पोहशस्तंभस्य

त्रिशद्विकद्विशततमः प्रदंधः ॥ २३०॥

१२४५

व्याख्यान २३१ मुँ.

काङ्गादि करता कर्मनी वलयता विषे.

देवेन्द्रा दानवेन्द्राश्च नरेन्द्राश्च महावलाः ।

नैव कर्मपरीणाममन्यथा कर्तुमीश्वराः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ देवेन्द्रो, दानवेन्द्रो अने वल्लान राजाओ कोइ पण कर्मना परिणामने मिथ्या फरवा समर्थ नथी.” आ संवंधमां एक हर्षात छे ते नीचे प्रमाणे-
मनोरम नामना पुरने विषे रिपुमर्दन नामे एक राजा हतो. तेने पुत्र न हतो; भाविनी नामे एक पुत्रीज हती. ते राजाने प्राणर्थी पण अधिक विष हती. तेथी ते पुत्रीना स्नान, भोजन, शणगार विभेरे कर्या पछी राजा पोते स्नान, भोजनादिक क्रिया करतो हतो. ते कुमारी कलाचार्य पासे कलानो अभ्यास करती हती.

तेज पुरमां सर्वथा निर्धन धनदत्त नामनो श्रेष्ठी रहेतो हवो. तेने सात पुत्र उपरांत कर्मरेख नामे आठमो पुत्र थयो. ते सौथी नानो होवाथी तेना पिताने वधारे वहालो हतो. ते पुत्र पण तेज कलाचार्य पासे कलानो अभ्यास करतो हतो. एक दिवस समग्र कला शीखेली भाविनीए कर्मरेखना सांभळतां गुरुने पूछयुं के—“ हे पिता ! मारो वर कोण थशे ? ” गुरुए लग जोइने कह्युं के—“ आ कर्मरेख तारो पति थशे .” आ प्रमाणे गुरुनुं वचन सांभळने जाणे वज्ञथी हणाइ होय तेम ते मूर्छित थइ गइ. पछी सावध थइ सती विचारवा लागी के—“ अरेरे ! आ निर्धननो दीकरो मारो पति थशे ते करतां तो मारे मरी जबुं तेज श्रेष्ठ छे. परंतु आ कर्मरेखनेज मारी नखाबुं तो पछी ते मारो स्वामी शी रिते थशे ? ” एम विचारीने क्रोध सहित ते पोताने घेर गइ. अश्रुदहे तेनी काचझी भीनी थइ गइ, अने मुस ढाँकीने ते सुइ गइ. पछी भोजनसमये “ भाविनी क्यां गइ ? ” एम पूछतो राजाए तेनी शोध करावी तो कोपगृहेमा सूती छे, एम तेना जाणवामां आवयुं. घट्ले राजा तेनी पासे गयो अने तेने पोताना उत्संगमां चेसाडीने हुःख्नुं कारण पूछयुं. त्यारे तेणे गुरुए कहेली वात अने पोतानो विचार कही वतावयो. ते सांभळने राजाए “ आ वावतमां शुं करवुं ? ” एम मंत्रिओने पूछयुं. मंत्रिओ बोल्या के—“ हे महाराज ! कारण विना पारका मनुष्यनो पात करयो राजाने योग्य नथी. माटे ते कर्मरेखना पिताने बोलावी तेने काँइ द्रव्य आपीने ते पुत्र तेनी पासेपी

लइ लेवो. पछी जेम आपनी इच्छा हशे एम थइ शक्षे; अने तेम फरवार्पी आपणो अन्याय पण कहेवाशे नहां." पछी राजाए ते धनदत्त श्रेष्ठीने बोलावीने पोतानो विचार कह्यो. वज्ञना घात करता पण अधिक कठोर वचन सामग्रीने नेत्रमां अशु सहित ते धनदत्त बोल्यो के—“ हे देव! पुत्र कोण? दृष्टि कोण? अने हुं पण कोण? मारो समग्र परिवार आपनोज छे. मरडी प्रभागे करो.” राजा पण एक तरफ वाय अने एक तरफ भरपूर नदीनी जेम सांकटमा आव्यो. छेवट निरुपापणे कर्मरेमने बोलावीने तेनो वथ करवा याउ चाँडाव्यने आप्यो. चाँडाब्बो तेने लाइने गाम बहार शूर्यी पाये गया. त्यां “बाढ़-हत्या फरवी आपणने योग्य नर्ही” एम विवारीने ते चाँडाब्बोए कर्मरेसने बदले एक मढदु शूर्यी उपर चाडावीने सेने छोडी दीधो. राजानां अभिश्राय जाणनार कर्मरेस पण त्यांस्थी शीयाळनी जेम तत्काळ नासी गयो.

हवे श्रीपुर नामना नगरमा श्रीदत्त नामे एक श्रेष्ठी रहेतो हतो. तेने श्रीमती नामे पुत्री हती. ते शैठमं रात्रिमा युग्मदेवीए आर्वाने म्बम्बने विदे काणुं के—“ हे श्रेष्ठी! आ गामनी बहार काले प्रातःकाळे उत्तर दिशाना रसामा भुतेला जे चाक्खनी पासे तारी याक्की गाप उभी होय ते चाक्खने तारी श्रीमती पुत्री साथे परणावजे.” हवे कर्मरेस पुमार पण आरी रात्रि मार्गमा चालनी अत्यंत धाकी गयो, सेप्ती ते श्रीपुर गामनी भजीक आर्वाने मुझ गयो. श्रीदत्त श्रेष्ठी प्रातःकाळे गोत्रदेवीना वचनधी त्यां आव्यो, अने सेज प्रमाणे जोइने तेने पोताने घेर लइ गयो. पछी तेने पोतानी पन्था परणावी. इस्तेलाप इमने श्रेष्ठीए पोताना घरनी सर्व लक्ष्यी तेने आपी.

ते गाममां कर्मरेसे पोतानु असल नाम गुप्त श्रीमतीने रस्तचंद्र नाम इमिटू फाये. एक दिवस ते रस्तचंद्र पोताना भयुर श्रीदत्तनी आहा लाइने बहाणमा देवी रामुद्ररते वेपार फरवा गयो. त्यांस्थी घाणु द्रव्य लपाजेत परवीने पाढो आरवी रस्तामा बहाण भागवाधी रामुद्रमो पड्यो. तेने एक मोटो मच्छ गडी गयो. ते मच्छ चाली न शकवापी रामुद्रने पाढो आर्वाने पड्यो. एक मर्डीमार तेने पड्डाझे, अने तेनु पेट फाटती नीजदेला ते पुमारने भूगुपुर (भरच) नगरना राजाने ऐट तरीके आप्यो. ते राजाने पुम्ब नही होवापी सेणे तेने पुम्ब यरीने राम्पो. शर्टी तेने कुदनपुरना राजानी पुत्री जोडे परणाव्यो.

अहो रिपुर्देन राजाए पोतानी भाविनी पुत्री योग्य रप्ती व्याप्ती देवी स्वयंवरमंडप रख्यो. तेमा तेणे मई राजाजो, राजमुद्रारो, शंक्रीजो, दंक्षीजुशो, श्रेष्ठीजो, श्रेष्ठिपुशो अने सापेवाह विमरेने आदेग फरी बोलाएगा. हे इम्बेह-

मुहुर राजाना कुमार रत्नचंद्रे पग चतुरंगीगी सेना सहित त्यां भावीने स्वयंबर-मंडपने होमाल्यो. राजुनी भाविनी सर्वे राजमंडलनुं अतिकमण करीने होहिणी चंद्रने देर तेजते रत्नचंद्रनेन वरी. रिष्यमद्दन राजाए विष्यिपूर्वक तेमना लग्न करीने हाली वस्त्र विंगेरे पुङ्कल दापजो आपीने तेमने विदाय फपां. रत्नचंद्र कुमार भाविनीने दृग्ने पोताना पुरना आव्यो.

एक दिवस कुमार कुवर्णना पात्रमां स्वर्गना भोजन (अमृत) जेवुं पिए भाजन करतो हन्तो; ते वसने अकस्मात् पडन उत्कृष्ट पवापी धूळ उडवा लागी, तेने पार्वतीना पदनी जोइने हायमां पंसो लड्ने पासे उभेली भाविनीए पोताना दृग्ना घेठायी ते भोजन तुरन ढोकी दीयुं. ते जोइने रत्नचंद्र विवाह करता नाहां के—“ भावो ! एक एवो पग वसत इतो के आ थीए मने गृणीरा नदाल्यो इतो, जने जाने एवो पग वसन छे के तेज थी मने पोतानो प्राणरामि इर्वाई भारा गरीरउत्तर रजनो स्पर्शं पग पता देवा इच्छती नपी.” एम रिवा देवे लेने रिष्यमध्यी जसा हास्य फये. तेनु हास्य जोइने ते घनुर भाविनीर भावाई तर्वाने विवाहु के—“ भावुं स्थित हास्य तो मारी जेती थीओने देवे देवे. राम भारा पुरानोने कामण दिना हास्य पठनु मधी.” एम रिवानी देवे देवे राम भावुं अद्वित पाँच दाम्पत्तुं कारण पुछ्यु. शिपाना अत्यंत दुराप्य हार्दि के दीवां के—“ दे गुरा अंगरायी ! तु मने ओढसे छे ? ” ते बोली—“ ए भार वाग्य भागारी छो, अने हूं आगानी पिया छुं.” कुमारे यसु के—“ ए राम अहरिरायी शिया ! ते जे आ गंवेप फलो ते तो जगत्तरी देवे देवे. राम भारानो वीता पग मंकर छे, अने ते ए के— दे कुमारी ! दृवर्णांष वाराह रामन वीरीनो एव शु, अने तु कटानार्ण पागे मारी तापं शुराम रामारी वीरीनी छु ” एम करीने तेगे पुरेमी केल्लीक रामपरी राम वर्णे दे नदरीर वारीनी, अनें लाजारी नीर्णु पुष कये. ते गो-इन देव भार वारी वीर्णे पाँच कुमार बोल्यो के—

“ वाराह विमावालि, तेवाम्न्यवगंडयुना ।

लोहर्द्विरिति यद्विष्यगानीता नांच्यनं तिथिः ॥१॥

भावार्द्वे— ए वनदाति ! कोहरो वग परि विमाय छे के राम देव राम वह रामरी दहि, तो कां दो लाजा वाराही देव दहि

तेमज वक्ती है इशोदरी ! यमनी गहन गति छे. तेपीज पूर्वना प्रौद
पंहितोए देव, देव, विधि विगंरेने छोटी दइने यमनेज नमस्कार कर्यो छे.
षट्ठु ऐ थे:-

ब्रह्मा येन कुलालविषयमितो ब्रह्मांडभांडोदरे
विष्णुर्येन दशावतारगहने क्षिसो महासंकटे ।
स्त्रो येन कपालपाणिपुटके भिक्षाटनं कारितः
सूर्यो भ्राम्यति नित्यमेव गगने तस्मै नमः कर्मणे ॥१॥

भाषार्थ- “जेणे यमाने कुमारनी जेम ब्रह्मांड रुपी पात्रने रचवार्मा
निपदित कर्यो छे, जेणे विष्णुने दश अवतार बडे गहन एवा योटा संकटयाँ
नाल्यो छे, जेणे यमाने दापमाँ कपालसंपूट आपीने भिक्षाटन कराव्यु
छे, अने जेना बडे सूर्य हेशी गगनमाँ भम्या करे छे, एवा कर्मने
नमरकार याओ.”

इत्यादि परिना वचन सांभद्रीने भाविनीए लज्जानो त्याग कर्यो.
षट्ठी तेजी आ इत्तात पोताना पिवा रिषुमद्दनने कहेवरावीने पतिसक्तिया
तत्पर थइ.

अन्यदा कर्मरेत्य राजाए गुरु पासे देशना सांभद्रीने विचार्यु के—“क-
द्यनुं पळ मै आ भद्रमाँ प्रत्यक्ष जाँयु छे, माटे गुरुनुं वचन प्रमाण छे.” षट्ठी ते
कर्मनो जप परवा माटे तेजे इदावस्थामाँ चारित्र ग्रहण कर्यु, अने दुस्तप
वृपस्था फर्तिने सद्यगतिनो भाजन थयो.

“भावि भावने मिथ्या करवायाँ कोइ समर्थ नपी, ते आ इष्टात्मु ता-
त्पर्य छे. अही यमना यद्यथीज भाविनी तथा कर्मरेत्यनो संयोग थयो छे.”

॥ इत्यदिनपरिमितोपदेशशासादहत्तौ पोदशस्तंभस्य

एकत्रिशदधिकाद्विशतत्रयः परंधः ॥ २३१ ॥

વ्याख्यान २३२ मुँ.

“पांचे कारणो मबीनेज कार्य छे, ते विषे.”

कालादिपंचहेतूनां, समवायो यदा भवेत् ।

तदो कार्यस्य निष्पत्तिः, स्याव भुल्कुमारवद् ॥१॥

भावार्थ—“ ज्यारे काळादिक पांचे कारणां एकत्र मब्बुं याय उं स्पारेज भुल्कुमारनी जेम कार्येनी उत्पत्ति याय छे.” भुल्कुमारुं दृष्टांत नीचे प्रमाणे—

साकेत नामना नगरमां पुंडरीक नामे राजा राज्य करतो हतो. तेनो नानो भाइ कंडरीक युवराजस्थाने हतो. कंडरीकने यशोभद्रा नामनी अति रूपवंत स्त्री इती. ते जोइने पुंडरीक राजा कामरागमां मग्र. ययो. तेथी तेणे दासीद्वारा तेने पोतानी इच्छा जणावी. यशोभद्राए लज्जावर्मी फहेवराव्युं के—“हे पूज्य ! तमे समग्र भजाना स्वामी छो, तेथी नीतिपथनो त्याग करवो आपने उचित नयी.” आ प्रमाणेनु यशोभद्रानुं बचन दासीए राजाने कछुं. एट्ले राजाए फरीयी फहेवराव्युं के—“हे स्त्री ! स्त्रीओने “ना” कहेवानो स्वभावज होय छे; परंतु हे कशांगी.” मळकरी मुकीने यते पति करीके अंगीकार कर.” यशोभद्राए कछुं के—“कुळ तथा धर्मनी मयोदा ईं भूकीश नहीं. तुं आवां दुष्ट बचनो शोलतां केम लज्जा पामतो नयी?” से सापदीने राजाए विचायुं के“उपा सुधी मारो भाई जीवे छे, त्यासुधी आ यने चाहशे नहीं, माटे तेने मारी नासुं.” एम धोरीने कपट्टी तेणे पोताना नाना भाइने मारी नास्यो. कछुं छे के—

त्रपावस्त्रया वद्वास्तावत्तिष्ठति जंतवः ।

अविवेकवलं यावत् कामरसनिर्मितम् ॥१॥

भावार्थ—“ ज्यां सुधी कामदेवना रसयी उत्पन्न धयेलुं अविवेक रुपी वट होनुं नयी, त्यां सुधीज लज्जा रुपी वायरी (दोरी) भी वंधाएला जंतुओ दर्पोदामां रहे छे.”

दर्ही यशोभद्राए विचार कयों के—“जे दुष्ट पोताना भाइनी हत्या करी ते अदृश्य मारा दीलनो पण भंग करशे, माटे मारे परदेश जानु योग्य

छे.” एम धारीने गर्भवती एवी ते यशोभद्रा गुप्त रीते त्यापी नाही गः; अने “शीलिंगुं रक्षण करवामा दीक्षा जेबुं थीजुं फोइ श्रेष्ठ साधन नथी” एम भानीने तेणे दीक्षा ग्रहण करी. अनुक्रमे गर्भ हृदि पाम्यो. ते जोइने सर्वे साध्वी विग्रेरेए तेने पूछयुं. त्यारे तेणे सर्वे सत्य इत्तात कही बतावयुं. पछी श्रावकोए शासननी हीलता न थाय तेवी रीते तेने रासी. समय पूर्ण थती तेने पुन्हो जन्म थयो, ते श्रावकोने घरे हृदि पाम्या लाग्यो, श्रावकोए तेनु लालनपालन कर्यु, अने तेबुं कुष्ठुकुमार नाम राख्यु. ते युमार भाड घर्येनो थयो त्यारे तेने दीक्षा आपी; परंतु चारित्रिवरणनो उदय थवापी तेना विकारी विषयवासना उत्पन्न थइ; एटले तेणे पोतानी माताने पट्टुं फे—“हे माता! विषयनुं सुस अनुभवीने पछी दुं फरीधी ब्रत ग्रहण करीश.” तेनी माताए कर्युं फे—“हे पुन! आबुं संपर्मनुं सुस तजीने तुच्छ विषयमा फेच आमकिं करे छे? तोण जो तारे संपर्मनी इच्छा न होय, सो मारी बचनथी यार वर्षे सुधी मारी पासे रहीने जिनेखरनी वाणी साभद्र.” आ प्रमाणे पोतानी माता-नुं बचन सांभवीने ते तेटलो बसत रह्यो, अने पोतानी माता (साध्वी) पासे हमेशा वैराग्यमय वाणी सांभव्या लाग्यो, परंतु तेना मनथा वैराग्यनो छेश पण उत्पन्न थयो नहीं.

यार वर्षे पूरी थती तेणे मातानी पासे रजा मारी, र्यारे तेणे कर्युं फे—“हे पुन! तुं मारी गुरुणीजी पासे जाइने रजा ले.” र्यारे तेणे थोटी साध्वी पासे जाइने रजा मारी. साध्वीए कर्युं फे—“अमारी पासे रहीने यार वर्षे सुधी देशना साभद्र.” तेणे फलुल फयुं; अने तेमनी पासे रहीने अनेक मुक्रना थयों सांभव्या, पण फोइ प्रतिवोध पाम्यो नहीं. अवधि पूरो थती तेणे केहनी पासे रजा मारी ये—“तमारा आग्रही घडुं फाट सहन फरीने पण रसो हैं. माटे हवे दुं जाइश.” ते सांभवीने तेमने पट्टुं फे—“आपणा उपाध्यायापी गुद ऐ, सेनी रजा लइने पछी जा.” र्यारे तेणे उपाध्याय पासे जाइने रजा मारी. उपाध्याये कर्युं फे—“यार वर्षे सुधी अमारी पासे रहीने देशना साभद्र.” तेणे ते पण फलुल फयुं, परंतु बोध लाग्यो नहीं. अवधि पूरो थती उपाध्यायानी रजा मारी. र्यारे तेणे कर्युं फे—“गच्छना अधिषिति द्वारि पासे जाइने तारी इच्छा निवेदन कर.” तेणे तेम फयुं. आचार्ये पण पोतानी पासे यार वर्षे सुधी रहेवानुं फयुं. एटले ते तेटलो बसत रहीने अनेक प्रभारीनी देशना सांभव्या लाग्यो. आ प्रमाणे माता विग्रेरेना आदही घटकाळीश वर्षे दर्देन दीक्षानुं पालन फयुं; कोपण विषयधी सेनुं दिल पराह्नुस थयुं नहीं. पछी

पूर्ण धर्ता तेणे सुरिने कहुं के—“हे स्वामी ! हुं जाउं छुं.” ते सांभर्णीने सावध कर्म होवार्थी सूरि तो मौनज रहा. त्यारे ते पोतानी मेके त्याथी चाल्यो. जती वसत तेनी माताए पूर्व अवस्थामाँ (गृहस्थीपणामाँ) आणेलुं रत्नकंबल तपा मुद्रा (वौटी) तेने आर्षी. ते लङ्ने अने संयमना सर्व चिन्ह तजीने ते अनु-क्रमे साकेतपुरनी राजसमार्मा पहाँच्यो, त्यां कोइ नर्तकी नृत्य करती हती. ते नृत्य ज्ञोवामां व्यग्र चित्तवाचा सर्वं समासदो तेने वारंवार घन्यवाद आ-पता हता, अने ते नर्तकीनी प्रशंसा करता हता. भुष्टुक पण ते जोड्ने तेमा वद्धीन यड्य गयो. तेवामां नर्तकी घणा वसतर्थी नाच करवाने लीये पाकी गयेली होवार्थी तेना नेत्र निद्रार्थी धुर्णायमान यथा. ते जोड्ने तेनी अक्काए संगीतना आलापमां तेने कहुं के—

“ सुहु गाइअं सुहु वाइयं, सुहु नचियं सामसुंदरि ।

अणुपालिय दीहराइयं, उसुमिणं ते मा पमायए ॥ ३ ॥

भायार्थ—“हे सुंदरी ! ते वहु सारुं गायन कयुं, घणुं सारुं वगाइङ्गुं, अने तारी रीते नृत्य कयुं. एवी रीते घणी रात्रि व्यतीत यवा दइने हवे पोदा मांड प्रवाद न कर.”

आ प्रवागे अकानुं गायन सांभर्णीने नर्तकी फरीयी सावधान या.

अर्द्धारुद्रक युमार ते गाया सांभर्णीने योथ पाय्यो. तेथी तेणे ते नर्तकीने दीनाना रन्नर्स्यत्तुं पारितोरिक (इनाम) आप्युं, एट्ले राजपुत्रे मणिजडिन खुर्र याय्या. यंत्रीए मुद्रा रत्न आप्युं. लांचा वसतर्थी पतिना विरहवाडी कोइ साप्य-दरानी दीरदोनानो दार याय्यो, अने राजाना महारने अंमुरा रत्न इनामनी जाए. ते दरेक इताम छप लज्ज मूल्यनी हाती; ते जोड्ने राजार ते सर्वं इल्हुं के “दरें आ प्रवागे तुष्टिदान आप्युं, तेतुं शुं फारण ? ” त्यारे प्रथम लङ्गुड दोन्ही के—“हे राजा ! है तपारा नाना भाइनो पुत्र हुं. ताठ वर्ण इरी लेदद जारीने दिवपत्रापतनार्थी राजप लेजा मांड हुं तमारी पागे आल्यो रहे; तज मां माया कांभर्णीने मे दिवार्यु के “हवे पोदा काळ मांड प्रथाद फरवो मने दाविद नर्दी.” यारी देग्यर्थी वायरु गाया पण मने गायरुपगे परिणमी। यद्य दूर्वा स्त्रदद दवनो दग मने वायरु रुा यरी हती. हवे हुं यारित्रि पायारात्रि दिवाद दवावे), ते रात्रपर्थी मे यागार मोदा उत्तोकाकरनारी आ नगंतनि सोर्पी शरह र्हीदिदत अप्युं. दीर्घ दगाता झां तथं मने पोताना गाना भाइना पुत्रतारीमे

‘पारपाम ५३२ अं. पीने कारणो भजीनेत पार्यतिदि छे से विषे।(१२६)

ओऽग्रसामो गंदेह राजता हो, तो ते संदेहने ऐलारी वा नामुद्रा जुओ।”
ने लोहने राजाए शुद्धक पुमारने कहु के—“आ राज्य ग्रहण कर.” तेणे कहु
ऐ—“राज्यादिकर्मा आमनि चत्पन्न खरनारो मोह इषी घोर दवे मारा आत्म
सद्गमी दूर गयो छे, माटे हू राज्यादिकने थुं कहे ?”

एषी राजाए पोताना पुन्ने श्रीतिदानुं कारण पृथुचं, एटले ते घोष्यो के—
“हे विता ! राज्यना लोभ्यी आज काल हुं सम्मने विचारिकना शपोगवंड
शर्ती नासवाना विचारकी हतो, पण आ गाथा साम्भव्यने मे विचारे हुं के—
“दिला हट थया ऐ, माटे दवे तेनु यहु थोडु आपुन्य घासी रहुं हरे,
तेथी मारवा तो नहीं, एम घारीने हुं मुशी पयो केपी मे तेने श्रीति-
दान आप्युं.” एषी मंत्रीने पूछतो तेणे कहु के—“हे स्त्रामो ! तमारा
शब्दुओए अने पोताना पस्ती लीयो हतो, पण आ गाथा साम्भव्यने
हुं तेवा पापकर्म्यो निहृति पाम्यो हुं.” एषी पतिना विरहवाङ्गी थीने पूछतो
से शोली के—“हे श्रमु ! आज काल करतो पतिना विरहमो मे वार वर्ष निर्ग-
मन वर्षां होएष ते तो आव्या नहीं, तेथी पुहपनो विरह असद लागवार्यी
हुं आजे परसुरम सेवीने शीलनो भेग यरवा इच्छती हती. ते आ गाथा
साक्षवार्यी पाषी शिपद्यमो हट थइ के— लोवा काल्युं पाठन करेलुं शील
पोटा वसत भाटे मूकतुं नहीं. आ कारणधी मे भसन्न थइने नर्तकीने श्रीतिदान
आप्युं छे.” एषी महायतने ते पूछतो तेणे कहु ये—“हु आपनी राणी सापे
हुख्य येलो हुं. आजे वारनो विनाश फरवा इच्छतो हतो, पण आ गाथा
साम्भव्यने तेवा पापविचार्यी निहृत पयो गुं अने केपी मे नुष्टिदान आप्युं छे.”

आ श्वाने सर्वना कारणो साम्भव्यने राजा विगेरे सर्वे दर्पपाम्या; अने तेसर्वे
ए क्षुद्रप युमारनी सापे लइ दीक्षा ग्रहण करी. अनुक्रमे ते स्वर्गादिक गतिने पाम्या.

आ इष्टातनो सार ए ऐ के—“संवित्त सायु विगेरना मुत्तपी शुभकारी
जिनेद्रनी राणी विरयाङ्ग सुपी साम्भव्या छतो पण क्षुद्रक कुमार योध पाम्यो
नहीं, अने पाद्यादिक सामग्री मत्त्यार्थी भाज एकज नर्तकीनी गाथा साम्भव्यने
तस्याङ्ग विराग्य पाम्यो. तेपी पाँच कारणो मबे त्यारेज फार्यतिदि भाप छे.”

इत्यदिनपतिमितोपदेशमातादृत्तो पोटस्तंभस्य

द्वानिदानपिकद्विदातत्रयः प्रवृत्तः ॥ २३२ ॥

व्याख्यान २३३ मुं.

सहृणना विचारनी पण दुर्लभता.

यः प्राप्य मानुपं जन्म, दुलैभं भवकोटिभिः ।

धर्मं शर्मकरं कुर्याद्, सफलं तस्य जीवितम् ॥ १ ॥

भावार्थ-“जे शारीरी कोटी भवे कर्तने पण पामवो दुलैभ एवो मनुष्य-
भव पामने कल्याण करनार एवा धर्मने करे छे तेनुं जीवित सफल छे.”

दुःप्राप्यं प्राप्य मानुप्यं, काये तद् किंचिदुत्तमैः ।

मुहूर्तमेकमप्यस्य नैव, याति यथा वृथा ॥ २ ॥

भावार्थ-“दुःसे पामवा लायक मनुष्यजन्म पामने उत्तम पुरुषोर
सौइक एवुं काम करवे जोइए के जेयी एक मुहूर्तं पण वृथा न
जाय.”

दा हकीकतने हट करवा माटे नीचेनुं हटात जाणनुं-

दुई प्रनिष्ठान नगरमा कोइक धनवान श्रेष्ठी रहेतो हतो. ते मुहूर्त, घडी,
स्तोर, दिव्य रिंगेरे साँ काढ घर्म, किया, दान रिंगेरे धर्मकार्य करो
रितान इया निर्गमन फरतो हतो. अनुक्रमे ते आतंध्यानपी मृत्यु पामने
हेत तुम्ही नदीते एक नगरमा माछले पपो.

हेत नगरमा शालिग्रहन राजानो पूर्ण भवनो जीव एक श्रेष्ठी हतो,
हे श्रेष्ठी हेत गरोगरतं याटे धेसीने गुपात्र दान आपतो हतो. पढ्ये
ते हे-

धर्मकीर्तिविद्वीनस्य, जीवितेन नरस्य किम् ।

यो धर्मकीर्तिविदान दानी, तस्य जीवितमुच्यते ॥ ३ ॥

भावार्थ-“हे भने कीर्तिपी राइत मनुष्यका जीवितपी थे ? पण जे
हे अनेकीर्तिरात्रो होता मार्य दानारां, तेनुत्त जीर्तित राफल छे.”

बन्दहा ने नगरमा पाट रार युनिने दान आपना से श्रेष्ठीने पेडा
बालाहार छोरो. एउटे तेने जानिम्बालग्रहन थाय. अनुक्रमे श्रेष्ठीनो जीव
दर्शने उत्तरान नगरमा शालिग्रहन नामं राता पयो.

सराहा हे रिताहन राता उठानमा फरनो पर्यामेन गांगोरते बोहे

एसनो छापामो आवाने बेठो. तेने मोटो समृद्धिवान जोइने “पूर्वे भवना दाननुं आफळ छे.” एम पेला माउलाए जाएयुं. पछी लोकने बोध करवा माटे माघलुं मनुष्यभाषापी बोल्युं के-

को जीवति, को जीवति, को जीवति वदति वारिमध्यस्थः ।

मत्स्यः प्रबोधविधये, लोकानां ललितविज्ञानम् ॥ १ ॥

भाषार्थ—“कोण जीवे छे. ? कोण जीवे छे ? योण जीवे छे, ? ए ममाणे प्रथ वसत अङ्गमो रहेलो मत्स्य लोकोने बोध करवा माटे सुंदर वचन चोल्यो.”

आ ममाणे मत्स्यनुं वाक्य साभद्रीने राजा विगेरे सर्वे लोकोने मोटुं आश्चर्य पध्युं. पछी राजाए सभार्मा आदी पोताना पंडितोने ते मत्स्यना वचननुं स्वच्छप पूछ्युं. परंतु वितने चमत्कार करनारा सेनी वचननो तात्पर्य झोइकही शब्दयुं नहीं. पछी श्रीकालीकाचार्ये ते मत्स्यना भननो भाव जाणीने सेनी समझ राजाने पध्युं के-

को जीवति गुणा यस्य, यस्य धर्मः स जीवति ।

गुणधर्मविहीनस्य, निष्पक्षं तस्य जीवितम् ॥ १ ॥

भाषार्थ—“कोण जीवे छे ? के जेनामो गुणो अने धर्म रहेला छे तेज जीवे छे. गुण अने धर्मभी जे रहित होय तेनुं जीवित निष्पक्ष छे.” वर्णी-

यस्मिन्जीवति, जीवति सज्जना मुनयस्तथा ।

सदा परोपकारी च, स जातः स च जीवति ॥ २ ॥

भाषार्थ—“जेना जीवितापी सज्जन पुरुषो तथा मुनिओ जीवे छे, अने जो सदा परोपकारी छे, तेनो जन्म सफल छे, अने तेज जीवे छे.”

पंचमेऽहनि पष्टे वा, खुंकेऽनवद्यमेव यः ।

धर्मार्थी चाप्मादी च, स वारिचर जीवति ॥ ३ ॥

भाषार्थ—“हे जडचर माणी ! जे पोशमे अपवा छडे दिवसे निर्दोष भोजन फोरे छे, जे धर्मना अर्थी छे, अने अपमादी छे, तेज पुरुष जीवे छे.”

भाषार्थे आमानो पहेलो श्लोक पासो, इपासे मरमप मे वसत “को जी-

वति” ए पद बोलवा लाग्यो. आचार्ये वीजो श्लोक बोल्या, त्यारे एक वस्तु उपरसुनुं पद बोलवा लाग्यो, अने त्रीजो श्लोक बोल्या, त्यारे ते मौन धरीने रहो. पठी राजाण् सरि महाराजने कहुँ के—“हि स्वामी ! जब्दचर प्राणी पथ धर्दकियानी इच्छा करे छे, ते मोडुं आशर्पे छे.” गुरु बोल्या के—“हि राजा ! धर्द अने गुणहीन मनुष्यनो भव सर्व जीवो करतो अति नीच छे. ते जिने विद्वाननी वार्णिना विलासी कविओनां वचनो सांभङ्ग—

येषां न विद्या न तपो न दानं
न चापि शीलं न गुणो न धर्मः ।
ते मर्त्यलोके भुवि भारभूता
मनुष्यरूपेण मृगाश्वरन्ति ॥ १ ॥

भावाये—“जे मनुष्योंमा विद्या, सप, दान, शीळ, गुण अने ऐसे
कर्म देखो जो इत्युठोरुओं पृथ्वीना भार रूप भइने मनुष्योंने रूप मृग ऐ,
यह क्यदृढ़ है।”

या द्वारा दिलाना मुश्यमी भीफ़ेलो बयन सीभड्हीने पक्क मृग मर्व हिंद बोल्डो के—“निरित मनुष्यने अमारी उपमा केम आपो छो ? केसहे ज्ञे अंदामा मृगसाव ठिंग

गीते शीर्षे जने मांसं, त्वचं च ब्रह्मचारिणे ।

•ॐ योगीश्वरं दग्धो, मृगम्भीषु सुलोचने ॥ १ ॥

भारती-“मीरने यहें पारु, पाणगने पाँग, ब्रह्मचारीने गमे, पोरीने रातड़ी भरे कीरणे यहें नेव आपापि छिंग, ” यदी-

दुर्गारम्भगदाम, धन्यास्ते च वने मृगाः ।

प्रियनामनमृत्युणा, न पश्येति मृत्यानि यत् ॥१२॥

“हाहाह—” हांसा अपने बने शूदर्मुख करताक मुझे देखो । यहीं इनकी उम्मीद वर्तमान भयीं नहीं, मार्द तो मैं धन्य हूँ।

अस्ति द्वांग द्वयं गमविद्वां

खड़ दूर दूर गाहा
खड़ दूर दूर गाहा

संस्कृत वाचना

Digitized by srujanika@gmail.com

વ्याख्यान २३३ मुं. सहुणना विचारनी पण दुलंभता. (१२७)

भावार्थ—“हे मृग ! आ वनने तुं तजी दे, अने शीघ्रताथी अन्यत्र गमन कर; केमके जा वनमां गायोना लोहीथी जेमणे पोतानां बाणोने रक्क कपां छे एवा मोठा पाराधीओ आवेला छे.”

वसंत्यरण्येषु चरंति दुर्वी
पिवंति तोयान्यपरिगृहाणि ।
तथापि वध्या हरिणा नराणां
को मूर्खमाराधयितुं समर्थः ॥ ४ ॥

भावार्थ—“हरणो वनमां वसे छे, दुर्वा साप छे, अने कोइनी मालेकी विनाना जब्तुं पान करे छे; तोपण तेने जे माणसो मारी नासे छे तेवा मूर्खने समजावदाने कोण समर्थ छे ? ”

माटे निर्गुण मनुष्यने अमारी उपमा आपरी योग्य नयी. एटले घारि फरीथी बोल्या के—

येषां न विद्या न तपो न दाने
न चापि शीलं न गुणो न धर्मः ।
ते भर्त्यलोके भुवि भारभूता
मनुष्यरूपाः पशवश्वरंति ॥ १ ॥

भावार्थ—“जे मनुष्योमा विद्या, तप, दान, शील, गुण अने धर्म नयी, तेजो मृत्युलोकमा पृथ्वीना भार रूप भइने मनुष्यतुं रूप धारण करनारा पशुओ छे.”

आ प्रमाणे सांभवीने कोइ गाय बोली के—

त्रुणमद्वि दुर्घं धवलं, छगणं गेहस्य मंडनं भवति ।
रोगापहारि मूत्रं पुच्छं सुरकोटिसंस्थानम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“दुं पास साडं छुं, पण खेत दूध आपुं छुं. मारुं छाण परनुं भूपण थाप छे, मारुं मूत्र रोगनो नाश करेछे अने मारा पूछडार्मा योरी देवताओतुं स्थान छे.”

माटे निर्गुण मनुष्यने मारुं गुणीतुं उपमान योग्य नयी. पछी कोइ बच्चद बोल्यो के—

नास्य भारयहे शक्तिर्व च वाहगुणक्रिया । ।

देवागारवलीवर्द्दस्तथाप्यश्राति भोजनम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“तमे कह्या तेवा निर्गुण मनुष्यमा- मारी जेवी भार उपादानी शक्ति नयी. वहन करवानो काई गुण नयी, तोपण महादेवता पोठीआनी जेम ते बेठो बेठो भोजन करे छे;” अने हुं तो :

गुस्तकदधुरंधरस्त्वणाशी

समविषमेषु च लांगलापकर्णी ।

जगदुपकरणं पवित्रियोनि-

नरपश्चुना कथमुपमीयते गवेदः ॥ २ ॥

भावार्थ—योठा गाढानी धुसरीने धारण कर्हु हुं, धास साइने जीबुं हुं, समं विषम स्थानमा इड सेंचुं हुं, एवी रीते जगतनो उपकार कर्हु हुं. वज्ञ मारुं उत्पत्तिस्थान गाय रूपी पवित्र छे. माडे नरपश्चुनी साथे मारी बद्दनी उपमा केम आपो छो !”

आ प्रयाणे हीवारी तेवा मनुष्योने पश्चुनी उपमा पण योग्य नयी.

पछी आचार्य “येपा न विद्या०” ए श्लोक बोलती चोथा पदमा “मनुष्य इषेण त्रुणोपमामाः” एट्ले “त्रुण जेवा छे” एम बोल्या. ते साँभर्नीने त्रुण बोल्यु के-

गवि दुग्धकरं श्रीप्ते, वर्षीहेमंतयोरपि ।

तृणां त्राणमहं कुर्वे, तत्समं च कथं मम ॥ १ ॥

भावार्थ—“दुं गायने विदे दूध उत्पन्न कर्हु हुं, अने शियाजामा, उना-शामा तपा चोमामामा तर्यं ऋतुमा मनुष्योनुं रक्षण कर्हु हुं, ते मने निर्गुण दुर्भर्नी मरम्यु केम करोणो? ” वज्ञी-

रुद्रस्य सिंधुतटमनुगतस्य तृणस्यापि जन्म कल्याणम् ।

पत्तमलिलभजदाकुलजनहस्तावलंबनं भवति ॥ २ ॥

भावार्थ—“मदुद्रने काटे उगेला अने नीघे नमेला त्रुणनो जन्म पग इस्तामदारी छे, केमदे जावर्णा दुवारी द्याकूळ पयेला माणसोने ते इस्ताम अरच्छन रुद्र थाप छे.”

तपा मदर्मगम्यमा मुमने रिदे त्रुण रासराथी से माणसने कोइ पग इच्छन नदी. वज्ञी—

यस्यैवाहारयोगाजगति सुरभयोऽजाविका वा महिष्यः
सर्वाः संप्राप्तभूयो वपुस्पचितिका आज्यदद्व्यो निदानम्।
क्षीरं लोकाय दद्युः सकलरसभायोऽनिभृतं दृष्टं त-
जानेऽजानंत एते धिगस्थिलकवयो नीरसं वर्णयन्ति ॥ ३ ॥

भावार्थ—“जे दृष्टं भृत्य करवायी जगत्थी गायो, बकरी, घोटा, बैंशो
विगेरे सबै शारीरमा अति शुष्टि पार्थीने धी अने दही विगेरेना कारण इप दूध
सबै माणसोने आये छे, तेवा समग्र रमना घोटा कारण इप घाग्ने जाए धोते
हेना गुणधी अजाण्या होय देख फरिबो नीरस तरीके बर्णवे छे; माटे देवा
फरिबोने पिकार हो !”

पछी फरीधी द्वारि तेज शंक घोल्या अने छेवट्या-मनुष्यहरेन हळा
भवन्ति “मनुष्य छूपे करीने हक्को रहेला छे” एम धोल्या. र्यार घोइ हळ
मनुष्यप्रभापाण घोल्यु फे—

छापां कुर्मो वयं लोके, फलपुष्पाणि दद्याहे ।

पक्षिणां च सदाधारं, यहादीनां च हेतवे ॥ १ ॥

भावार्थ—“अमे सबैने छापा बरीए र्हाए, फल, फूल विगेरे बारीए र्हाए,
अने पक्षीबोने पर घरवा माटे निरंतर आधार आपीए र्हीए.”

द्व्यी फरीधी युक्ति पूर्वक कहे छे—

छायामन्यस्य कुर्वति, स्वयं तिष्ठति चातपे ।

फलंति च परार्थं च, नात्महेतोमेंहाद्रुमाः ॥ २ ॥

भावार्थ—“महा हक्को अन्यने छापा फरेहे अने धोते लाप्ता र्हाए,
कथा धोप्तारते माटेज कल्पे छे, धोताने माटे कञ्जता नपी.”

भीष्मग्रीष्मखरांशुतापमसमं वपोदुतापद्ममं

भेदच्छेदमुखं कदर्थनमलं मत्यादिभिन्निभिन्नम् ।

सर्वग्रासिदपानलघ्रहमस्त्वयाल्योत्करणालिङ्गानं

हंहो वृक्ष सहस्र जेनमुनिवद्यत्तं क्षमेशाश्रयः ॥ ३ ॥

भावार्थ—“हे हळ ! हुं जेन माडुनी जेह भक्तानो क्षट्टीदी आचर
छे, शाटे दीप्ति भक्तुना अत्यंत कीरण सूर्येनो कित्तो सहन चर, हर्तो भक्तुना
लब्धी उत्तम यता इशने सहन चर, द्युम्पादिके देवता, ऐराम रिंदे

किंवद्देह जागी आहे तर का, तरा कांते भाव बाबापांची
जागी आहे तर कांते नाहीत तरातु दृष्ट एवं याच आ-

होते होते तरा तांत्रीची जागी तर के व्युत्पन्न दोष याची
जागी आहे तरा तांत्री इति यस्मां यस्मां इति १७ चतुर्थं

कालादि विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा ।

वर्त्तमाने गवारी तर्वै जिंहे फलमद्भु ॥ १८ ॥

कालादि विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा । वर्त्तमाने गवारी तर्वै जिंहे फलमद्भु ॥ १८ ॥
कालादि विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा । वर्त्तमाने गवारी तर्वै जिंहे फलमद्भु ॥ १८ ॥

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा ।

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा ।

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा ।

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा, वर्त्तमाने

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा ।

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा ।

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा, वर्त्तमाने

तांत्री विष्णवीजोऽप्यनामो कर्मभिर्वा, वर्त्तमाने

प्राप्तिपान २३३ अं. सद्गुणना विचारनी पण इर्लेभता। (१३१)

अपोष्या नगरीमा गोविंदचंद्र नामे राजा हतो, तेनो मंत्री आनंद नामनो हतो, ते अति पापोष्ट हतो. ते लोमोने पगी पीडा करतो हतो, तेपी राजाए वेने मारीने उपरदामा दटाव्यो. वेने सावा माटे वे फूतराए आवी सोनीने फाट्यो. पछी तेमापी योद्या फूतराए नानाने कहुं के “एने भक्षण कर मा.” केमफे-

हस्तौ दानविवर्जितौ श्रुतिपुटौ सत्यंवचोद्रोहिणौ
चक्षुः साधुविलोकनेन रहितं पादौ न तीर्थाध्यगौ ।
लंचालुंचितवित्तपूर्णमुदरं गर्वेण तुंगं शिरो

धातः कुर्कुर मुंच मुंच सहसा निंद्यं वपुः सर्वदा॥१॥

भावार्थ—“तिना हाथ दानयी रहित छे, तेना कान सत्प्रवचन श्रवण करामा देखी छे, तेनो नेत्रो साधु पुरुपना दर्शनपी रहित छे, तेना चरण तीर्थयामे गया नपी, तेनुं पेट लाचयी लुंगे लीथेला द्रव्यपी पूर्ण छे, अने वेनुं मस्तक गर्वेयी उम्रत छे, माटे हे भाइ कुर्कुर ! सर्वदा निंद्वा लायक आरीने तुं जलदी मूर्झी दे, मूर्झी दे.”

आवी परीक्षा करामा चतुर जे फूतरो ते निर्गुण पुरुपनी तुल्य री थाए ?

पछी पर्वीण स्तरिए ते श्वोकना चोया पादमा कहुं के—मनुष्य रूपेण थाएंहे। “तेओ मनुष्यहरे गयेहा छे.” ते सांभद्रीने गर्दम बोल्यो के—
शीतोष्णं नैव जानामि, भारं सर्वं वहामि च ।
दृष्टिप्रकाशनसंतुष्टः, प्रत्यहं भद्रकाङ्क्षिः ॥ १ ॥

भावार्थ—“हुं शीत के उच्च याइ जाणतो नपी, सर्वं प्रकारनो भार कुं छुं, तृणना भक्षणपी संतोषी छुं, अने निरंतर (भद्रक) भोवी आकृहुं.”

माटे मारी उपमा निर्गुण पुरुपने घटे नहो.”

पीपी सुरिए कहुं के—ते मनुष्यरूपेण भवांनि काकाः । “तेओ मनुष्य रूपे त्यारे कागदो बोल्यो के—

प्रियं दूरं गतं गेहे, प्राप्तं जानामि तत्क्षणाद् ।
न विश्वसामि कस्यापि, काले चालयकारकः ॥ १ ॥

मावार्प—“दूर देश गयेला पतिने धेर आवतो जाणीने तुत अ॒
ए॑, कोइनो विधास करतो नपी, अने वर्षांकाङ्गां माझे बोईने
रहू ए॑.”

कोइ थीर कागडाने सोनाना पांजरामा रासेलो जोइ तेनी सहीर
दृष्टुं के दोनदणे तो सी पांजरामा रासे छे पण तें आवा कागडाने केम राहणे
छ ? रह्ने ते बोली—

अत्रस्यः ससि लक्षयोजनगतस्यापि प्रियस्यागमं
वेत्यास्त्वाति च धिक् शुकाद्यहमें सर्वे पठंतः शठः ।
मत्कांतस्य वियोगतापदहनउवालावलीचंदनं
काकस्तेन गुणेन कांचनमये व्यापारितः पञ्चे ॥ २ ॥

भास्त्रादे—“हे गाडी ! कागडो लास योजन दूर रहेला पतिनु भागड
म्हां देहां जातो छे, ग्रने करे ऐ; आ पांजर रिमेर मर्हे भण्या छे, पण शां
हे, बरै शा कागडो तो यां पतिना वियोगतार हप्पी अग्रिनी उत्तां
हिं दार दार दार दे. यां ते गुणो लीपे में गुणेना पांजरामा तो
लागू हे ”

रही ही रही रही देहे—मनुष्यदौरोग दि ताघगडाः । “तेऽपो मनुष्यहो
रही रही रही देहे” त नानाहीने दुर्दृशं कहे छे के—मारा गुण सामिनो—एह
हीत बागातिर दुर्दृश-

नो लोकाः सुहर्तोयता भवत तं लक्ष्या भवे मानुषे
संहर्ताः प्रगम्यमादाशतां मादायंमादायंथा ।
दृश्यं मर्हेनननवोयमनुगे यामेऽर्थामं गदा,
हर्तार्थं नितकंवं प्रविन्तं कोकुयते कुरुदः ॥ ३ ॥

भास्त्रादे—“हे गाडी ! बद्यनदा रामीन देव गम्भाग कागडां गाडी
देवां देवां

नहीं, हारो मर्दों. आ प्रमाणे सर्वं लोकने प्रधोष फरवायां निषुण एवो कु-
कठो हमेशा पहोरे ने अडथे पहोरे पोतानुं मस्तक उंचुं रासीने बोले हे.”

मैं कु कहेतां पृथ्वीमा कु कहेतां सराव (कुत्सित) कु कहेतां कर्युं तेपी
हूं पांगी पपो, तेना निवारण याटे हुं यातःयाके “कु कु कु” एवो शब्द करीने सर्वने
युक्त्य फरवा जागृत फरहं हुं, तो मारी समान निर्गुण माणस ती रीते ?

फरीधी पंडिते कर्युं फे-मनुष्यद्वयेण चोट्ठाश्वरीति । “तेओ मनुष्य छये उंट
हे.” त्पारे उंट बोल्यो के—मारे याटे एक कविए कर्युं हे के—

वपुर्विपमसंस्थानं, कर्णज्वरकरो रवः ।

करभस्याशु गत्यैव, छादिता दोपसंततिः ॥ १ ॥

भावार्थ—“शरीर विपम संस्थानवालुं हे. शब्द करीने कठोर लागे तेबो
हे; तोपण उंटनी गति शीघ्र होवायी तेना दोपनो समूह ढंकाइ जाय हे.”

याटे हुं उंटनी जेम यात्र एक शीघ्र गति रूप गुणपीज राजाने पण
मान्य हुं.

ते सामर्थी पंडिते फरीधी कर्युं के— मनुष्यद्वये च भस्यतुल्याः “तेओ
मनुष्यद्वये रास समान हे.” ते सामर्थीने रास बोली के—

मूढकमध्ये क्षिप्ता, करोम्यहं सकेलधान्यरक्षां द्राक् ।

मानं ददते मनुजा, मुखश्शुद्धिकरी सुरंगंधा च ॥ २ ॥

भावार्थ—“यने धान्यना योटा समूहया नासी होय, ती हुं सर्वे धान्य-
नी रसा फरहं हुं. बड़ी हुं युसने शुद्ध करुं हुं तथा सुरंगधी हुं, याटे मनुष्यो मने
मान आये हे.”

फरीधी पंडित बोल्या के—मनुष्यद्वयाः सलु यस्तिकाः स्युः “तेओ मनुष्य
द्वये करीने नासी जेवा हे.” ते सामर्थीने नासी कहे हे के—

सर्वेषां हस्तगुक्त्याहं, वोग्यायामि निरंतरम् ।

यं धर्मं नो करिष्यन्ति, ते हस्तो घर्षयन्ति वै ॥ ३ ॥

भावार्थ—“हे यारा आगवना हाय प्रसवानी युक्ति (निशानी) बडे
माणसोने हमेशा योय आयुं हुं के—जेओ मारी पेटे पाम्या घतो धर्मं करते नहीं
तेओ हाय प्रसवा रहेहो.”

एकदा भोज राजाएँ सभामां विद्वानोंने पूछयुँ के—“मासी पोताना आग-
बना वे हाथ शामाडे घसे छे ?” त्यारे पंडितो वोल्या के—

देयं भोज धनं धनं सुविधिना नो संचितव्यं कदा
श्रीकर्णस्य वलस्य विकमनृपस्याद्यापि कीर्तिर्यतः ।
येनेदं वहु पाणिपादयुगलं वृप्यन्ति भो मक्षिका
अस्माकं मधु दानभोगरहितं नष्टं चिरात् संचितम् ॥ १ ॥

आवार्थ—“हे भोज राजा ! मञ्चेला द्रव्यनुं विधि पूर्वक निरंतर दान देउं
पण कदापि द्रव्यनो संग्रह करवो नहीं. दानना प्रभावयी कर्गं, वज्र अने विक्र
राजानी कीर्ति हजु सुथी जगतमां जागृत छे. आ प्रमाणे कहती एवी मासीओं
पोताना हाथपग घसवी सवी जणावे छे के—“अहो ! अमे घणा काङ्गयी संझ
करेला मधनो दानभोग न कयों तो ते परिणामे नाश पाम्युँ.”

इत्यादि युक्तिधी श्रीकाञ्चिकाचार्यं प्रतिवोध पमाडेला शाविवाहन राजा
विगेरे लोको दान शीलादिक धर्ममां तत्पर यथा.

“सर्वे भवमा मनुष्यभव दुर्लभ छे. तेमां पण धर्मं तथा गुण विगेरेनी प्राप्ति
अति दुर्लभ छे. आ प्रमाणेना श्री काञ्चिकाचार्यना उपदेशार्थी प्रतिवोध पार्श्वे
शाविवाहन राजा दानादिक गुणोने जाणी, तेने धारण करीने शोभतो हवो.”

१३४

, इत्यददिनपरिमितोपदेशप्रासादवृत्तौ पोहशस्तंभस्य
त्रयांवशदधिकद्विशततमः प्रबंधः ॥ २३३ ॥

१३५

व्याख्यान २३४ मुं.

वादभावधी बादवानी निष्क्रिता विषे.

वाद्याचारेण संयुक्तः, करोति द्रव्यवंदनम् ।

तत्र प्रमाणमायाति, साफल्यं भाववंदनम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“ वहारना आचार सहित जे द्रव्यवंदन करे छे ते प्रमाण नपी अपांत तेनु फल नपी, पण भाववंदनज सफल छे.”

आ विषे दृष्टि नीचे प्रमाणे—

फोइ एक राजानो पुत्र द्वानिल नामे हतो. ते बाल्यावधार्थीज देशाय-
वाचो हतो. एक वस्ते गुरुने बादीने ते देशना सामन्ना देटो. से प्रमाणे गुहए
कहुं के—“फोइ एक बनमा रहेनार ताप्त लोकना आमंत्रणधी गामदी आवीने
मासक्षणनुं पारणुं करतो हतो, परंतु गामदी फोइ पण थीनुं मुम जोबो नहीं;
तेपी तेनी सन्मुख आवती थीओने तेनी आगल चालना एहीदारो दूर समेट्ना
हता. आ शकारनी दीओनी विहंयना घवी सीधीने फोइ वेश्याए विश्वासुं के—
“अहो ! येवी कपटजाओ ! लोकने रेजन यारवा माटे केसो दम गांय छे !” एम
पारीने तेणे ताप्तने योथ करवानो निश्चय पायों. पटी एक दिवस ते हाइम
राजाने धेर पारणुं करवा जतो हतो, ते अवश्यरे तेने पालमीर्दी देवीने रानार्दी
आवतो जोहने से वेश्या तेनी सन्मुख घाली. तेने धीशाइओए अट्टावी, एव
ते सही नहीं, अने ताप्तनी पाये आवीने तेना माधार्दी पोतार्दी आगर्दीहाँ
ट्योरा मापो, तेपी ते गुरके पयो; अने से वेश्याने बोपाईपी जोबो, दकडी
फाइक बदवदतो, अने मुरपी “हरि ! हरि ! विल्लु ! रिल्लु ! ” एम चोट्टानो
रतान करवा माटे पाठो बदयो; पेमये “ वेश्यानुं दर्शन एयुं शोटे यान बाबु
जोहए ” एवो सेनी आचार हतो. ते सर्व वृक्षात जाणीने गजाए ते देश्याने
घोलाइने तेम फरवानुं करण एउयुं. त्यारे देश्याए घयुं के—“दानस आद्यो
त्यारे कहीश.” पटी फरीधी रतान परीने ते ताप्त राजाने देर आप्यो झने
वेश्या सामुं न जोता आस भोदीने जमवा लाग्यो. त्यारे देश्याए घदुं.—

आंस म र्मची जम जमन,
नयन नीहाली जोय;

• अप्पइ अप्पा जोयइ,
अवर न वीजो कोइ.

“जास्त मौचीने जमवा माँड नहीं, आत्स दयाढीने जो; तारा आत्माहे
मारा आत्माने जो एक्ले जगारी के हुं पण आत्माज शुं, वीजुं कोइ नयी; माडे सोगः
दंद कर नहीं.”

आ प्रमाणे सौमधीने ते तापस बोय पाम्यो, तथा वीजा राजा विग्रे तों
टोक पन बोय पाम्या. माडे हे शीतल कुमार ! आत्मानुं दमन करुं तेज भेड़
घर्दे हे.” इत्यादि देशना सौमधीने शीतल कुमारे बोय पामी दीक्षा लीयी अने वै
म्भरनी सिक्षा द्रष्टव्य करी.

शीतल कुमारने गुणवत्ती नामे एक बेन हती. ते शृङ्खलिपुरना प्रियकर नामना
गहने दरमारी हती. तेने चार पुत्रो थपा हता. सुता, उठता, बेसता, जमता
हदेरे होक बगने तेजोवी पासे गुणवत्ती पोताना माइ शीतल मुनिनी बारेवा
इत्यांका कर्मी भने कहेती के—“दुनिपामी तमारो मामोज घन्य हे, के तेवे
दुर्दानुं भेदाकार छहु हे.” तेहु सौमधीने ते गारे जण कामभोग थकी दिल्या,
होके चोग शर्वार मुनि पाने दीक्षा लीयी. अनुक्रमे ते गारे यहुशुत थपा. पठी
हेहो दुर्दी रात लडने गोराना मामा शीतलायापायेने बोदवा थाल्या. थाल्या
दारारी दारारा यागारायकी परिव थपेला नगर नजीक आवी पहोच्या.
दारारी शीतली नदय एड गयो, एक्ले गामनी यद्वार कोइ देवकुलमात्र हारी
एटा. अरे दारारी जना एक आरहनी गारे तेवणे बामाने कहेरातानुं के—
“हारही देवता एरी शीतल गदने तयाने बोदवा आय्या हे, पण दिस वीती
हारही दारारी बोन रायी नयी” एक गामधीने शीतलायापायेहरे पाय्या. ते
होके शृङ्खले रात्रिरा शुब आपायायपी केवड्हान उराच थयै. अही शारी
होके शारी होके शारी गार जोड्हने बेदा, अने शांतरक जांवा छाया पण तेजो
होके शारी नहीं बुढ़े होरी शार गार जोड्हने पर्ही शीतलायापायेपांतेज उडीते
शार शहर शहर. देवे ज्ञाइने देवी मूनिमां वितराग थपेला हांवारी उपा
दा नहीं के नहार रण व्यो मतीपृथक आयापायेप्रवनागमन आछोरीने बारी
हृत्यरही रुद्रहरीने देवेला हे—“दगम बोने नम् भने बाई !” तेजों बोला
हे—“देव दर्शनी इस्तु,” वे सारनी बागि रिगाउ ऐ—“मझो ! आ दिल्यो

व्याख्यान २३४ मुं. बाद्यावधी बोद्धानी निष्क्रिया विदे. (१३७)

केवा धृष्ट हे ? जरा लाजता पण नयी.” एम विचारिने क्रोधपी चारे मुनिने बोद्धाने बांदणा दीधी; पण केवळीओ तो पद्मस्थानमार्ग रहेला कपाय कंडकवंडे से बोद्धेहे एम जाणता हता. तेना बोद्धी रसा पट्ठी ज्ञानीए आचार्यने फर्झु के- “तपोए कपाय कंडकली बृद्धिवडे द्रव्यपी वंदन फर्झु, हवे भावधी वंदन करो.” ते सांभळीने सुरि बोल्या के- “द्रव्य वंदन तपा भाव वंदन केम जाण्यु ? अने कपाय कंडकली शृद्धि इति जाणी ? शुकांड अतिशय ज्ञान पाम्या छो ?” केवळीए “हा” कही. एठ्ले सूरिए फरीधी पूछ्यु के- “छाद्यस्थीक ज्ञान के केवळज्ञान ?” त्यारे तेजोए जगाव आप्यो के- “सादि अनंत भागे केवळज्ञान.” ते सांभळीने आचार्य हर्षभी रोमाचित पथा सत्ता विघार करवा लाग्या के- “अहो ! मे मंद भाग्यवाङ्माए सर्वदशों सर्वद्वन्नी आशावना करी.” एम विचारिने संवेग पाम्या, अने भाव पूर्वक वंदना करतो तेज कपाय कंडक स्थानयी पाढा फर्झो, से अपूर्व करण नामना गुण स्थानकमा पेठा; अने सपांकश्रेणी माडी केवळज्ञानना भाजन पया. गुहने बांदवानी विधि श्रीएरुहवंदन भाव्यमार्ग बतावी छे ते आश्माणे-

पण नाम पणाहरणा, अजुग पण जुग पण चउ अदाया ॥
चउ दाया पण निसेहा, चउ अणिसेहृष्ट कारणया ॥ १ ॥

आचार्य-“१ वंदनना पांच नाम छे, २ तेनी उपर पांच उदाहरण छे, ३ पांच बोद्धाने अपोग्य छे, ४ पांच बोद्धा योग्य छे, ५ चार बांदणा आपे नहीं, ६ चार बांदणा आपे, ७ पांच वसते बांदवानो नियेप छे, ८ चार वसते अनियिद्ध छे, ९ बोद्धामा आठ कारण छे,”

आवस्य मुहण्ठंतय, तणु पेह पणिस दोस वत्तीसा ।
छ गुण गुरु टवण दुग्गह, दुछविसरकर गुरु पणिसा ॥ २ ॥

आचार्य-“१० बांदवामार्ग पचीश आवश्यक जाव्यवाना छे, ११ पचीश मुहपसीनी पढिलेहण छे, १२ पचीश शरीरनी पढिलेहण छे, १३ उपरात यत्रीश दोप, १४ छ गुण, १५ आचार्यनी स्थापना, १६ वे मकारना अवग्रह, १७ बांदणामा घर्से ने एवीश असर तेमा पचीश गुरु असर,”

१ आ पद्मस्थान कंडकवंडे रिस्तार धोकम्भारमीनी दीपामी जार्यो. सन्मान संपत्ति विलाने से अप्रियदर हे.

पय अडवन्न छाण, छ गुख्यणासायण तित्तसि ।

ਦੁ ਵਿਹੀ ਦੁਵੀਸ ਦਾਰੇਹਿੰ, ਚਤੁਸਥਾ ਬਾਣਤਵੇ ਠਾਣਾ ॥ ੩ ॥

भावार्थ-१८ "अठावन पद, १९ છ સ્થાન, ૨૦ છ ગુરુવચન, ૨૧ તેત્રીશ
આગામના, ૨૨ અને બે વિધિ; આ પરમાણે બારીશ દ્વારા કહેલા છે, તેના ઉત્તર-
મ્યાન ચારસે બાળ્ય યાપ હૈ.

આ પ્રમાણે ચારું વાગું સ્થાનની શુદ્ધિ પૂર્વક ગુરુવંદના કરવાની છે.
દરર જે વાર્દિનાનાં પાંચ નામ કહાયે તે નીચે પ્રમાણે-

वंदुणयं चिद्वकम्म, किइकम्म विणयकम्म पूअकम्म ।

गुस्यंदण पण नामा, दव्वे भावे दुहाहरणा ॥ ४ ॥

‘માયાર્થી—“વંદનક, ચિત્તિકર્મ, ફુતિકર્મ, વિનિપકર્મ અને પૂજાકર્મ એ ગુરુરૂદન કરતાના ધાર્ય નામ છે. તે પાચેની ઉપર દ્રબ્ધ માવ બંને મકારના રંગ રહ્યો હોય.”

दौर उत्तारगन्धी नाम नीने प्रमाणे-

ਮੀਏਲਸ ਸੁਣ੍ਹੇ ਪੀਰ, ਕਨਹ ਸੇਵਗਦੁ ਪਾਲਥੈਸੰਵੇ ।

ਪੰਥ ਪ੍ਰਦਿੰਤਾ, ਨਿਵਰਤਮੇ ਦੁਖਮਾਵੈਹਿ ॥ ੫ ॥

“મારાંને ‘ઈતિહાયાર્થ, સુદ્રાક હૃતિ, વીરો તાઢી અને કૃષ્ણ વાયુરે, બ નાથ, એવા દાખલ અને તૌર. એ પાંચે દ્વાર્ય ભાવે ફરીને પાંચ પ્રસ્તાવી કર્મિઓને રાજી રહ્યો હોય.”

“ ये विद्यार्थी दरमा उदाहरण सत्त्वां वाचीनों प्रण उदाहरण निर्मि-
त हैं। इन्हें बहुत अच्छी बातों के लिए।” एक दूसरी दृष्टि द्वारा जीवन की
जीवन की विभिन्न विधियों के लिए यह एक अद्वितीय उदाहरण का गुणवत्त्व आवश्यक है।

जेम जे द्रव्य चंदन यरे ते निरोक्त ऐ, अने भाववृत्तक करेली चंदना मोज बारे ऐ
जुओ, पाछच्यां शीवलाचायं भावचंदन कयुं तो तेवी केवङ्गान भाव कयुं।

॥ इत्पञ्चदिनपरिमितोपदेशभासादहनी षोटशम्नम्य
चतुर्थिशदधिकद्विशततमः प्रवर्णयः ॥ २३४ ॥

व्याख्यान २३६ मुं.

ज्ञानविज्ञानपुनः क्रियाविनं.

ज्ञानविज्ञानसंग्रहता, या क्रियात्र विधीयते ।

सावश्यं फलद्वा पुंमां, द्राभ्यामुनमनः शिवम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“ज्ञान अने विज्ञान महित जे क्रिया पराय ऐ, ते दूरसोने अद्वा
फड आपनार थाप ऐ; एज पारणपी ज्ञान अने क्रिया ते संखेवहे दोष घटावे ऐ।”

तृतीय मीथे प्रमाणे—

धीनिश्च गच्छसी धर्मवुद्दि गावे अेक गावा गावु ११। ते इत्याद्य
अभ्यासमी पुश्यत इता. एण १ हेप, २ झेप, ३ उपादेप, ४ उत्समें अने ५ अ
पवादना रवद्वयने समझीने तेवुं प्रथापांग्र रथापत एवी लालता शीदा, तेवें
धर्मवुद्दिधी गावुर्मासमी अेवो अभिद्रह पापों घे—“ आ यात्रुर्मादसा राम
ग्लान (शीदा) गावुनी बैपाहत्य घरदी.” एण ते शोषाशासी बोइ गावु १२
पपा नहीं, अने पोइनी तेवा परदासो सम्प आव्यो नहीं. तेपी ते शीद देव
सहित रियार परदा लापा ये—“ धीजा शब्दं गावुजाना अभिद्रह दूरे रदा. रद
पारे अभिद्रह पूर्णं घपो नहीं.” आ शहाले घतपी रित्यापु. नहीं तेवे शास
लाग्युं, अन्यदा नेणे ते बात गुहने पही ने—“ हे रदादी ! आ दोषाशासी बोइ
एण गावु शीदा परदा नहीं, तेपी शासी अभिद्रह दूरे ते रदार्पी दूरे होइ रदा
ऐ.” ते सोभजीने गुम्हारे बाजु घे—“ दरेक रिया हात रित्यान र्मार्द रहदार्पी
ते रुक्षीयू घाप घे ते बिहे एक व्यवहारादि द्वारौन सोइ—

कोइ ऐड्डीए एक वस्तु केउलाक भानियोने पोताना घरमाँ जमवा बेसाड़शः ते घरमाँ उचं एक घडो बधेलो हतो. ते घडामाँ सर्व बस्तुनो संप्रद करनार ऐड्डीए पोताना घरमाँथी नीकञ्चेलो सर्प नाख्यो हतो. “ ते घडामाँ सुवर्णना अलंकारो हशे ” एम धारीने ते भानियो रानियो चौखूत्तिथी तेना घरमाँ पेसी ते घटों दइ गया. पछी घटों उधार्हीनि तेमाँ हाय नाख्यो, एटले सर्पना करडवायी अनुक्रमं तेओं सर्व मरी गया. माटे हे शिष्य । ते भानियो ज्ञान विज्ञान रहिव हवा तेवी सज्ज्या नहों के जाम हृष्टा घडामाँ अलंकार होय नहों, तेथी तेओं दुःसी पया. जा इस्तोवनो सार ए ढे के-“ पढमं नाणं तओ दया ” एटले “ प्रथम ज्ञान जने पडी दया ” इत्यादि युक्ति पूर्वक हायि पडिलेहणादि सर्व किपा ज्ञान विज्ञान इटेज फर्जीभून याय ढे: ” वक्ती गुहए फाझुं के-

याद्वां ताद्वां वापि, पठितं न निरर्थकम् ।
यदि विज्ञानमभ्येति, तदेव फलति ध्रुवम् ॥ १ ॥

भारती—“गमे ते। अध्ययन कर्य होय ते निर्धन थतुं नपी; परं उपरै विद्युत याद ठे स्पांज तेवै कर मदे हे.”

‘स्वामी ! आमों मांरो दोष नपीः पण तमारा पुत्रे वया प्रधाने “मने” एवं “करवा : कर्म छे.” ते सामर्थीने राजाएँ आश्वर्ये पामी सर्वे हृत्यात् हजाम पासेपी जासी लीयुँ। - पछी हजामने अध्यदान आपीने पांते मीनज रहो। अनुक्रमे प्रधानने वया पुत्रने योग्य शिक्षा करीने निर्भय थयो।

आ प्रमाणे एक साधारण कवितापी पण राजा भरती वच्यो, हे शिव्य ! अर इष्टदानो सरर ए ऐ के-सातुओए गये तेबुँ वाक्य सौम्यव्यु होय अथवा ‘अध्यपन फर्मु होय पण तेनो उपयोग स्पाद्वाद मांगे फरवो; तेपी तेनुं सर्वे भनेलुँ’ गुणकारी याप छे।

बद्दी हे शिव्य ! विद्या तो अवश्य प्रदण फरवी। विद्या विना वस्तु आवे मुंमारुँ पढे छे; वे उपर एक इष्टात् साम्रङ—

फोइफ दरिद्री पुहप द्रव्य उपार्जनं पारवा माटे विविध उपाय फरतो
पृथ्वीपर भट्टातो इतो, पण कौइ येक्की जास्यो नहोतो। एक दिवम जोइ दिया-
सिह पुहप हायमो एक घटो रास्ती तेनी पृजा परी योल्यो ये—“ हे युः !
जाप्या, भोजन, दी इत्यादि सर्वे तायदी सहित एक महेल बनार। ” से साक्षर्णीने
ते काय युःसे सर्वे करी दीयुँ। पछी प्रातःकाढे ते सर्वनो उपगंठार परी दीयो。
ते यसु जोइने पेला दरिद्री प्राप्त्ये विद्यापुँ ये—“ यारे धीजो निष्कर उपय शा
माटे फरवो जोइए ? आ विद्यासिद्धनीज सेवा करुँ, सो शर्वं दारिद्र्यस्तो नाह
यशो। ” एम विद्यारीने वे सिद्धनी विविध प्रश्नारनी सेवा करीने तेने शस्त्र बट्टो।
एट्टले एक दिवस सिद्धे करुँ ये—“तारी दी इच्छा छे ? ” र्यारे शास्त्रे दोतानी
दरिद्री अवस्था जाणावी। ते साक्षर्णीने सिद्धे विद्यापुँ ये—

व्रतं सत्पुरुषाणां च, दीनादीनामुपक्रिया ।

तदस्योपकृतिं कृत्या, करोमि सफलं जनुः ॥ १ ॥

आवार्य—“ दीन पुरुषोनो उपकार फरवो तेज सत्पुरुषोमुँ बन छे, राटे
आ शास्त्रानो उपकार करीने भारो जन्म हुँ राज्ञ वर्। ”

एवं विद्यारीने ते मिद्दे शास्त्राने पारुँ ये—“ विद्यापी साधेलो युः व्यापुँ
के विद्या आयुँ ? ” से साक्षर्णीने विद्या साधारामी दीप्ति अने बास्तरोद देव-
वशामी उत्तुक एवा से शास्त्रे पार्नु ये—“ विद्यापी साधेलो युः व्यापुँ। ”
एट्टले मिद्दे तेने पामरुँभ आप्यो। ते लृते दरिद्री ललर्दी दोताना गाम्भी

गयो. कुंभना भ्रावधी घर विगेरे मनोरथ प्रमाणे करीने नविवादि कुटुंब स्वच्छदंषणे भोग भोगववा लाग्यो. तेना नविवादि कोइ संतीर्तुं काम करता ह कोइ पशु चारवानुं काम करता हता, अने कोइ वेषार करता हता. ते सर्वे छोडी दइ मद्दाय थइने भोग भोगववा लाग्या. एक दिवस सुरापान करीने वाह्यण सांय उपर कुंभ रासी नृत्य करवा लाग्यो. उद्धताइने लीये तेनाहायम कुंभ छूटी गयो, अने पृथ्वीपर पडी तेना सेंकडो कफडा थइ गया. ते साथे निर्भागीना मनोरथ पण गग्र थइ गया. एटले के कुंभना भ्रावधी उ थपेलो घर विगेरे सर्वे वेषव इंद्रजाव्यथी बनावेला नगरनी जेम तत्काळ अह थइ गयो, अने पोतानी पासे विद्या नहीं होवायी तेवो नवीन कुंभ करवानी ते शक्ति नहोती. तेथी ते नवो कुंभ करी न शक्यो अने सदा दरिद्रीपण व्याकुळ रह्यो.

हे शिष्य ! आ दृष्टातनो सार ए छे के—“ज्ञान विनानी सर्वे क्रियाओ निन छे. जेम आ वाह्यणे प्रमादधी विद्या ग्रहण करी नहीं, तेथी ते मंद उद्दिवाश्चे लोकमाज दुःख पाम्यो; तेम वीजा माणसो पण ज्ञान विना अनेक क्रिया करे, तो पण ते अशुद्धज थाप छे.”—

॥ २३५ ॥

पंचत्रिशद्विकद्विशततमः प्रवंयः ॥ २३५ ॥

ब्याख्यान २३६ मुँ.

नव नियाणा विषे.

संति नव निदानानि, क्षमापः श्रेष्ठि निर्तविनी ।
इत्यादीनि च हेयानि, मोक्षकांक्षेमुनीश्वरैः ॥ १ ॥

भावार्थ—“राजा, श्रेष्ठी, धी आदि नव नियाणा छे. ते मोक्षनी इच्छा-गत्त एकीश्वरो त्याग करवा लापक छे.”

नव नियाणा पाक्षिक दूत्रनी एतिहासी आ प्रमाणे कहेली छे—

निव सिठि इत्थि पुरिसे, परपवियारे सपवियारे ।
अप्पुसरे दरिद्रे, सढे हुज्जा नव नियाणा ॥ १ ॥

भावार्थ—“राजा, श्रेष्ठी, धी, पुरुष, परपवियार, स्वपविचार, अल्प वेकार, दरिद्र अने भ्रावफ ए प्रमाणे नव नियाणा छे.”

योइ साथु अथवा साध्यी एवं निदान करे के—‘देव अथवा देवलोक तो प्राक्षात जोपा नपी, माटे राजाओज सरा देव जणाय छे. तेथीजो मार्फ केरली तप प्रनुष्ठान विगेरेनुं फळ होय तो आवता भवमा मने राजापाणुं यास घजो.’ रधी ते देवलोकमा जइने राजापाणे उत्पत्त थाप छे, परंतु तेते वेष्ठि वीज हुलेम गाप छे. आवुं नियाणुं ग्रामदत्त चक्रीए पूर्व भवमा कपुं हरुं. (१)

वद्यी कोइ एवं नियाणुं करे के—

बहुचिता महीनाथो, सुहिया धणिणो इमो ॥
उमाणं च सुजो होहं, नीयाणं वीडिधं इमं ॥ १ ॥

भावार्थ—“राजाने तो घणी चिंता होप छे, अने धनिक लोको मुसीपा होप छं; माटे तेवा उच पुरुषो हुं पुत्र थाडं.” एवं जे चितवे ते वीजुं निदान जाणवुं. (२)

वद्यी कोइ एवं विचारे के पुरुषपणार्मी तो व्यापार, संग्राम विगेरे अनेक शकारनी कष्ट छे, तेथी धीनो अववाह मध्ये तो सारी. आ श्रीजुं निदान समजवुं ते सुकुमालिका साध्यीए कपुं हरुं. (३)

कोइ एवो विचार करे के—खीनो जन्म तो नीच गणाय छे, माटे सबै छा करवामा समर्थ एवा पुरुपभवने हुं पायुं. केमके—

इत्थी सब्वै पराभूया, पराहीणाइदुरिक्या ।

कोवि पञ्चे नरो होहं, नियाणं तु चतुत्थ्यं ॥ ३ ॥

भाषार्थ—“ सबै द्वीओ परामव, परायीनता विगेरे दुःस्वाशी होय छे माटे पुरुपणुं पामबुं सारुं छे; आ प्रमाणे जे विचारे ते चोयुं निदान जाणबुं. (४)

मनुष्यना काममोग अपवित्र छे. मूत्र विषादिथी दुर्गंववाङ्गा छे; माटे देख पणुं सारुं छे. केमके ते देवो पोतानी तथा दीजानी देवीओ मोगवे छे. वजी पोतेज इच्छानुसार देवदेवीना रूप विकुर्वाने देमीसाथे भोग भोगवे छे; माटे हुं पण तेवो थाडं. आ प्रमाणे जे नियाणुं करे ते पांचमुं परमविचार नियाणुं कहेवाय छे. (५)

जे देवो दीजी देवीओने भोगवे ते पण कष्ट छे. परंतु पोताना रूपनेन देवदेवी रूपे विकुर्वाने जेओ भोग भोगवे छे ते ठीक छे; माटे हुं तेवो थाडं. एउं जे निदान करे ते स्वप्रविचार नामे छहुं नियाणुं जाणबुं. (६)

देव अने मनुष्यना काममोगमाँथी देराग्य पामीने कोइ एबुं चितवे के—“ हुं विष्य रहित अल्प विकारवाङ्गो देव थाडं.” एबुं निदान करीने ते तेवो थाय, पण ते त्याथी च्यवीने मनुष्य थाप त्यारे देशविराति पामे नहीं. (७)

काममोगमा उद्भेद पामीने कोइ एबुं निदान करे के—“ द्रव्यवान् पुरुषने राजा, चोर, अग्नि विगेरेथी महाभय होय छे, माटे हुं अल्प आरंभवाङ्गा दीदी ना कुञ्चमा उत्पन्न थाडं. ते आठमुं नियाणुं समजबुं. (८)

वजी कोइ एबुं निदान करे के—“ मुनिने दान आपवामा श्रीविवाङ्गो अने वार ब्रतने पालन करनार एवो श्रावक हुं थाडं.” ते नवमुं नियाणुं जाणबुं. आ नियाणावाङ्गो देशविराति पामे पण सर्वविराति पामे नहीं. (९)

आ प्रमाणे नव नियाणानुं स्वरूप जाणीने केटलाएक नमि राजर्थि लेता उत्तम पुरुथो, इंद्रादिके देवादिकना अनेक पकारना सुस्पष्टि लोभ पपाढ्या छतो पण नियाणुं करता नथी. श्रीमहावीर स्वामीए संगम देवताना करेला अनुकूल उपसंगथी पण नियाणुं कपुं नहीं, अने नंदिवेण मुनिए नियाणुं कपुं, तेपी दे यसुदेवनो जन्म पाम्या अने अनेक द्वीश्रोना स्वामी थपो. वजी कोइक दीर्घ समकिन रहित होय छतो पण तामलि सापसनी जोम नियाणुं करतो नथी. ते

तामलि तापसनो हरांत एवो ऐ के—तामलिसी नामनी नगरीमा तामलि नामे
एक श्रेष्ठी रहेतो हतो. तेने एक दिवम् रात्रिजागरिका करता लौकिक वरागय उत्तम
एपो. तेने विचार्यु के—“हु पूर्वं जन्मना पुण्यपर्णा आ भवर्मा पुत्र, यी, धन, धान्य,
राज्यसत्कार रिगेरे अनेक सुर भोगवुं थुं. जन्मपी आरंभीने घोइ बसत एक
चासोच्छ्रुतापण में दुःखे लीयो नपी. तेपी हवे शातःकात्रे स्वतन्त्रोने भोजन दिगेरेपी
संतुष्ट फरी मोटा पुत्रने शृदकार्यनो भार गोपीने गवंती रजा लड़ काढ़नुं पात्र
हायमा रामीने तापसी दीक्षा गृहण करीश. पठी धाप उंया रामीने गुर्वं मन्त्रम्
इष्टि करी उभो रहीश; जावज्ञीद छड़ सप करीश. पातणाने दिवमे सं काष्ठ रात्र लड़ने
तामलिसी मगरीमा चंच नीच अने मध्यम सर्वं पुज्यमा भिजा थाँटे अटन फरीश;
एक तुपा शाक रहित मात्र भात जेहुं हरिष्याम लड़ने ते अमने पूर्णीमा थार
जब्बवे घोइ तेने भीत्स करीने पथी गुं ते अन्न साइश.” इत्यादि विषार फरीने
शातःकाव एवं वेणे रात्रिनुं चित्तवेळुं रावं पायं कर्यु, अने पोनामी उदाहुनि धाप
संवदुं फाष्टनुं एक पात्र कराल्यु. तेमा शार साना पदाव्यो. तेनी अंदर आवेळ
अम्भमाधी मण भाग दानमा आपी खोथा भागवें पारणुं करवाना निरवार एपो;
अने अव्यक्त लिगने तेमज सर्वने प्रणाम करवाना प्रतने अंगीशार एपीने ते
नदीनी पासे आश्रम फरीने संमा रहो. पठी इंद्र, शकर, राजा, वाग्दा, दृष्टि,
घोडाल रिगेरे जेमे देसे तेने प्रणाम करवा लाय्यो. एक तरने पारणे मगरीमा
अटन फरीने से पात्र भरी लावी तेमा पञ्चला अम्भमाधी एक भाग अप्यवर एपीने,
एक भाग अप्यवर शारीने अने एक भाग रेचर शारीने (पहीने) एम एप भाग
आपीने खोपा भागने एक वीश वार जब्बी घोइ तेनावे गनोरपी उदाहुति करवा
लाय्यो. आ ममाणे तेणे साठ हजार वर्षं सुरी तप वर्षे. संपी से दावदरवी
(अहान तपस्वी) नो देव तरन शुष्क एपो अने अरिथ एप देसाप नहीं तेरो
एपो. एकदा तेणे रात्रिजागरिका करता विचार्यु के—“ हु शाव झीरना छव्वी
गमनागमन पाठुं थुं. शरीरतुं एव विलयुल मपी, माट आ शरीरने प्रशाने होम-
रावी दरं.” एम विषारीने शातःकावे इशान मूलामा शोहाना रेहद्याच
भेड़ आलेसीने तेमा अदरान करी आत्मप्राप्त एकतो रहो.

हवे ते अदरारे वलिच्चेचा राजपानीनो इंद्रे रात्रा रेताता देव
अने देवीओए विचार्यु के—“ आपले सर्वे दृप्यर तप वरवार काहटि काहना इङ्ग
सपस्वी पासे जाए, अने हेने अनेक शकारना हुम्हारिद दी होइ रसाईने ते आदरा
इंद्र धाप वेदुं निषानुं करावीए.” एही ते देवलाओ अने देवीओ दाम्हलि हातम
पासे आन्वा. सेवने केनी पासे यज्ञीश शरारतुं नाश्वर वर्षे. पठी कष इत्याहिता ११

^१ उत्तरार्द्ध अष्टाविंशति द्वेष्वंद्वा.

नमस्कार करीने तेबोए कबुं के—“हे स्वामी! अमारी राजधानी पास करवो भाई नियां करो; जेथी अमारुं इंद्रपिण्ड पामीने अमारी साथे दिव्य भोग भागवो.” आमाने देवोए तेने लोभ पमाढ्या छत; पण तेणे तेमनुं बचन अंगीकार कर्यु नहों. अंते ते देवो धाकीने पोताने स्थाने गया. तामलि तापस पण ते मासनी संलेखना एट्के १२० भक्तपानना त्यागरूप अनशनबडे मृत्यु पामीने इशानेंद्र परो. बायदुं बयुं कष्ट कर्पा छतां पण अल्प कथाय तथा अनुकेपाना परिणाम होवापी ते मात्र वैमानिक देवपगुं पाम्यो. आ तामलि तापस विवे वीजा चत्रित्र द्रश्मा पूर्व समिच्छुं छे के—“ तामलि तापसे पोतानी अंत्यायस्थामा एक सायुने जोषा हवा; तेने जोइने तेना गुणनी प्रशंसा तेणे मनमां करी हती. तेथी ते सम्पर्क्त वामेऽ होवापी इंद्रन धाम्यो.” केउलाएक एम कहे छे के—“ स्वर्गमा उत्पन्न थपा पठी शास्त्रा जिनविचनुं दर्शन करवापी इंद्रपद संवंधी समकित पाम्यो इतो.” तरवयद्वारा ज्ञाने. आ तामलि तापसनुं दृष्टोत श्री भगवती मूत्रमा कदेलुं छे. वृद्धो एम कहे छे के-

तामलि तणे तवेण, जिणमय सिञ्जे सत्त जणे ।

अन्नाणं दोमेण, तामलि ईसाणे गयो ॥ ३ ॥

“ नामकि तापगना जेइली तपस्पाए करीने जीनमत भ्रमाये सात जीता विट्ठर पामे (तेइतो तेगे तपकयो हतो); पण अज्ञानना दोकपी ते इशानेंद्र परो.” श्रीरामेशवाराया फलुं छे के-

महिं वागमदस्या, तिसत्तगुतोदयेण धोएण ।

अगुचिन्नं तामलिणा, अन्नाणतवत्ति अप्पफलो ॥ ४ ॥

भाष्याम्—“तामलि तापे गाढ हजार वर्षे शुभी एकीश वारजस्थी पोरे छस छा. ग्रने शहा नर कर्यु, पण ते बझान तपदोवापी तेने तेनु ब्रह्म कठ मर्या” शुभी हार भारि छ याव नीरोनो वय करनारा अने गांगना गांगनी रसारूप शहा वार तापीयो यांगो तपाहुत करवा एतो पण अल्प कठ पारेपे.

विष्णवादि इतो पण तामलि तापसाना कद्युं नियां कर्यु नहीं, ए एकाहुं दक्षतये छे. वाई मुनियोंगु मुकिना व्याघ्र गुमने धारनार तापसी विष्णव विने ते भक्तानुक्त द्वा नहीं.

३३४

इतर्दर्त्तवाग्निविनोदेशवाराद्वाभी पांडवस्तमाग
पर्वतीर्दर्त्तवाग्निविनोदेशवाराद्वाभी पांडवस्तमाग ॥ ३३५ ॥

व्याख्यान २३७ मुं.

उपदेशमा अयोग्य चार प्रवारना मनुज्ञो दिये.

प्रथम अस्यतं रागी पुरुष उपदेशने अयोग्य हो. ते कहे हो—

यस्मिन् वस्तुनि संजातो, रागो यस्य नरस्य सः ।
तदीयाब्रनु दोपांश्च, गुणतयैव पश्यति ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जे पुरुषने जे वस्तुमा राग उत्पन्न थपो होय हो ते याणस तेना दोपने गुणाष्टेज देरें हो. ”

आ दिये हाटात नीचे प्रमाणे—

मगध देशमा एक शहरनी अंदर नंदन नामनो एक कोटवाढ हतो. तेने आधश्री अने द्वितीयश्री नामे दीर्घी हती. तेमां द्वितीयश्री उपर ते आसक हतो, तेपी ते तेजेज पेर रहेतो. एक दिवस ते परदेश जइने. आव्यो अने आधश्रीने घेर गपो. आधश्रीए घणा इपेपी शाक, पकवान विगेरे उत्तम भोजन घनावी तेने जमवा घेशड्यो, पण ते उत्तम भोजन तेने स्वादिष्ट लाग्यु नहीं, अने तेपी ते घममा घोलपो के—“ आमा थुं सावु ? ” पछी तेने आधश्रीने पासु के—“ द्वितीयश्रीने घेरपी तेने काँइ रोध्यु होय तेमापी शाक, पापड विगेरे लाइ आद. ” तेपी आधश्रीए शोरनी पासे जइने पतिशाठ शाक भाग्यु. तेने पासु के—“ आजे काँइ रोध्यु ज नपी तो शाक क्यापी होय ? ” आधश्रीए आर्हाने ते वात नंदनने कहो. तेने करीपी फालु के—“ साता काँइ वध्यु होय खे मागी लाव. ” तेने फरीपी जइने माग्यु त्यारे द्वितीयश्रीए कर्णु के—“ वधेलु हतु ते चाकरने आपी दीर्घु, शाठ काँइ पग नपी. ” ते वात पण आधश्रीए पोताना स्वामीने कहो. त्यारे ते नंदने करीपी फलु के—“ तेना घेरपी काँइ पाँजी जेवु गम्बे ते पग लाव. ” ते सामीने आधश्रीने क्रोध चड्यो. तेपी तेने बहार जाइ तरतनु फरेलु बाछडानु छाण लाइ तेमां चणानो आटो, पाणी, यमालो विगेरे नासी तेने खाइक उनु परीने लावी. अने फलु के—“ आ तेने घेरपी लावी थुं. ” ते सातो सातो तत्राटी घोलपो के—‘अहो थणु स्वादिष्ट हो. फेवो ते दीनो गुण हो ? ’ विगेरे तेनी प्रशंसा करी. आ कोटवाढ नदी दीनो रागी हवो, तेपी ते गुणझोरना विवेकपी रहित हतो. आर्हाज रीते जे योइ अस्त्य-

(१४८) उपदेशग्रासाद मापान्तर-भाग ४ थो-स्तंभ १६ मो.

धर्ममा रागी होय ते गुणदोषना विवेकयी अज्ञात होय छे. तेथी ते धर्म पामतो नयी. कल्यां छे के-

मिथ्यात्वपंकमलिनो आत्मा विपरीतदर्शनो भवति ।

श्रद्धते न च धर्म मधुरमपि रसं यथा ज्वरितः ॥

“मिथ्यात्व रुपी पंकयी मलिन एवो आत्मा विपरीत श्रद्धावाङ्मा होय छै. तेथी जेम ज्वरवाङ्मा भाणसने मधुर रस रुचतो नयी, तेम तेने सद्धर्म उपर रुच यती नयी.” (१)

२ हवे जे अत्यंत द्वेषी होय ते पण धर्म पामतो नयी. ते विषे कडे छे-

यो यस्मिन् द्वेषमापनः, क्रोधमानातिरेकवान् ।

स लुप्यते गुणांस्तस्य दोषान् प्रादुष्करोत्यथ ॥ १ ॥

भावार्थ—“जे गाणस क्रोध अथवा मानना अधिकपणायी जेना उपर द्वेष पाम्यो होय, ते तेना गुणनो नाश करीने दोषनेज प्रगट करे छे.”

ते उपर दृष्टांत नीचे प्रमाणे-

पांडवोना बनवासना तेर वर्ष संपूर्ण थया पछी तेमने कौरवो साये परिणामे दुःखदाइ एवो क्षेत्र धवानो संभव जाणीने श्रीकृष्णे दुर्योधन पासे जइने पांडवोनो संदेशो कहो के—

इन्द्रप्रस्थं यवप्रस्थं, माकंदीं वरुणावतम् ।

देहि मे चतुरो ग्रामान् पञ्चमं हस्तिनापुरम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“इन्द्रप्रस्थ, यवप्रस्थ, माकंदी, वरुणावत अने पांचमुं हस्तिनापुर ए पांच गामी यने आप; अने वाकीनुं तमाय राज्य तु भोगव.” आ प्रमाणेन संदेशो सांभद्रीने दुर्योधन बोल्पो के—

सूच्यग्रेण सुतीक्ष्णेन, या सा भिद्यते मेदिनी ।

तदधे तु न दास्यामि, विना युध्येन केशव ॥ १ ॥

भावार्थ—“हे कृष्ण! अति तीक्ष्ण सोषना अग्रभागयी जेश्वली पृथ्वी भेदाप तेथी अर्धीं पृथ्वी पण हुं युध्य कर्यां विना आपीश नहों.”

कृष्णे फर्गीयी कल्यां क्ले—“हे दुर्योधन! युध्य कर्यायी कुञ्जनो क्षय थाप्ये, क्षम छर्ता पण ज्यप थाप के पराजय थाप ते संदेह भरेलुं छे; अने परमवर्मा नर्ते

जबुं पहेढे, थाटे पुढनी वात छोडी दइ वा दुंकी माणसी चबुल थार।” इत्यादि पर्वी रीते चौथ करती छती पण दुयोग्यन समझ्यो नहाँ, अने उड्हाटो कृष्णने पण चौथी लेवा विचार कयाँ।

आवीज रीते धर्मनी वावतमा पण द्वेषी माणसने उपदेश करतो उल्टो ले अनथं बरवा तत्पर थाय छे। आ विश्वर्मा भद्रधारु स्वामी घत्ये घराहमिहिर, जमालि, व्योदिक, सहस्रमल्ले अने भैम्बलिपुश्रुत विग्रेना द्वातो जाणवो। (२)

हवे श्रीजो यूँ माणस उपदेशने अपोग्य छे ते कहे छे—

अज्ञानोपहतचितः कार्याकार्याविचारकः ।

मूढः स एव विज्ञेयो, वस्तुतस्यमवेदकः ॥ १ ॥

भरवाथ्य—“जेतुं वित्त अज्ञानधी दणायेहुं छे अने ले थार्यं क्षमा अ-फार्पनो विचार फरी शकतो नपी तेनजे यूँ जाणवो; पेशके हे बरावृत्त्वन्नने जाणतो नपी।”

आ विषे द्वात नीये प्रमाणे--

फोइण्क गामया एक विषवा थी दुःस्थी दिवसो नियमन चारती रही। तेने एक पुत्र हवो, ते पुत्रवरपाने पास्थी, त्यारे तेजे सेनी माने पृष्ठपुं के—“हि था ! मारा पिताने शी आजीविका हसी ?” ते शोली के “हे पुत्र ! हारा दिवाने राजानी नोकरी रही।” पुत्र थोस्यो के—“हुं पण राजसेवा फरहे。” मानामे उल्ल के—“हे पुत्र ! राजसेवा अति दुष्पार छे अने ते अति विवप पूर्वद वराप छे।” पुत्रे पृष्ठपुं के—“विवप केवी रीते वराप ?” माराप पत्नु के—“ते शोली देसीति तेने जुहार थरवो, अने नघ बृतिपी बर्तहुं।” ते सोभद्रीने “हुं हेली रीते वर्डिरा” एष अंगीकार थरीने से राजसेवा थरवा थाटे थाल्यो। रत्तादा दरलो जाता रहा, तेमने मारवा थाटे हस्तना दूर्दासो भंकाइने अने थनुप दर लीर चदारीने बेटेहा पारापिझो तेजे जोपा, तेमने तेजे दूर्पीज दोटो शाद वरीने हुहार थाल्यो, हे शाद गोभद्रीने भास पायेता छूगो मासी गया, तेषी पारापिझोप हेने दारीने थाल्यो, एट्ले तेणे पत्नु के—“मारी नार, दने शीसिल्लु छे के—तेने देखे हेने जुहार फरवो।” ते सोभद्रीने “मा थोबो माणस छे” एष लाणी तेषोप हेने एोडी रीयो, अने शिरापण कासी के—“आवी रीते थोर हंदाइने देता होप,

१ भैम्बलिपु भैम्बलि-र्देव विन्दू, २ दिवार माणसराह, ३ रोद्धाली,

ब्याख्यान २३७ मुं. उपदेशमार्ग अपोग्य घार प्रकारना मनुष्यो विषे. (१९५१)

स्वरे पोकार करवो जोइए।” स्थारे ने घोल्पो के—“ हवेपी देम करीश।” पछी कोइएक बसत ठाकोर स्नान करीने आगि पासे तापवा बेठे हतो, ते बसते ठाकोरना लुगडानी उपर धूमाहो नीच्वतो जोयो, के तरतज देणे रासनी भरेली थाडी उपाईनी तेना पर नासी। पछी धूळ पाणी विगेरे नासवा लाग्यो, अने मोटा शब्दधी पोकार करवा लाग्यो। एट्ले “आ तहन अपोग्य छे” एम धारीने ठाकोरे तेने काढी मूळ्यो।

आ दृष्टोत्र भ्रमाणे श्रोता अथवा शिष्य गुरुवचनना परमार्थने न जापे तेने उपदेशने अयोग्य जाणवो। (३)

हवे धूते माणसे अवकुं समजावेलो माणस पण उपदेशने अयोग्य छे, ते फहे छे-

वस्त्ववस्तुपरीक्षायां, धूर्तव्युद्ग्राहणावशाद् ।

अक्षमो कुग्रहाविष्टो, हास्यः स्याद्ग्रोपवन्नरः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ धूते नाणसे अवकुं समजाववापी कदाग्रही थयेलो माणस वस्तु अने अवस्तुनी परीक्षा कावामी असमर्थ थाय छे, अने गोवाङ्गी ज्ञेम ते हास्यने पात्र थायछे। ”

राजपुर नगरमा एक गोवाळ रहेतो हतो, तेने गायो चारीने घणुं धन मेळव्यु हतुं। एक दिवस तेना मित्र सोनीए तेने कफ्यु के—“ तारा धननुं एक मुवर्णनुं कदुं धीजा कोइ सोनी पासे काव। ” ते गोवाळे कफ्यु के—“ तुंज शरी आप। ” सोनी घोल्पो के—“ श्रीतिने नाश करवामी मूळ फारण पेतो छे, कफ्यु छे के—

यदीच्छेद्विपुलं प्रीतिं, तत्र श्रीणि निवारयेद् ।

विवादमर्थसंवन्धं, परोक्षे दारभाषणम् ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ जो श्रीति वथाखानी इच्छा होप तो मित्रनी साथे वादविवाद, द्रव्यनो संवंध अने परोक्षमार्ग तेनी धीनी साथे वातचीत ए ध्रणनो त्याग करवो। ”

भाटे लोको आपणी श्रीतिनो भंग करायशे। ” ते सामन्दीने गोवाळ घोल्पो के—“ हुं कहानी परीक्षा करावीश। मारुं चिच्च स्थिर हशे तो ले को हुं करवाना हता ? ” पछी ते सोनीए एक मुवर्णनुं अने एक पीतव्यु एम थे एक सरसीन फडी थप्यां। तेमा भथम ते गोवाळने सोनानुं फडुं आप्युं। ते लड्ने तेने गायमां

दुकाने परीक्षा कराई. परीक्षके कम्बु के—“ आ कहुं सोनातुं छे, अने तेनी आँड़ी किंमत छे, एटले ते गोवाड्वनी सातरी थइ. पछी ते सोनीए तेने ओपवा भाडे माघुं, एटले गोवाड्वे तेने आप्युं. सोनीए पीतङ्गरुं कहुं ओपीने तेने आप्युं. इह गोवाड्वे ते केरफार लाप्पो नहाँ, अने पोताना घरमाँ जइने मृक्युं. पछी कोइ बस्तु काम फड्ये तेजे कोइ नागावर्डीओने बताव्युं. ते जोइने तेओए “ पीतङ्गरुं छे ” एम बहुं. त्यारे गोवाड्व बोल्पो के—“ तमेज असत्य बोलनारा छो. प्रथम तदेज बाने सत्य एँहुं हतुं, अने आजे सोदुं कहो छो; माडे मारा मित्रनो आमो काँ पग दोर नयी. ”(४)

आ इष्टोत्तरुं तात्पर्य ए छे के—जेम आ गोवाड्वने प्रथमधीज अद्वे रसे सुबद्धाल्पो हतो, तेभी ते पोग्यापोग्यने जाणी शक्यो नहाँ. तेमज जेने आई कहुं सुबद्धाईने कुमत ग्रहण कराव्यो होय ते माणस पण सिद्धीतना सत्य दमने जामी शक्तो नपी.

“ आ यमागे उपदेश भंभजावसामो आवा थार प्रकारना पुठ्यने अपोग्य दरेगा छे; शाडे तेने छाँबीने रीजाने सिद्धीत अवण करावतु. ”

॥ एवं भास्त्रिनार्हार्पितोग्नेशशाकादहत्तो पौड्यास्तंभस्य
पश्चिमार्दिग्दिशतत्यः परंयः ॥ २३० ॥

व्याख्यान २३८ मुं.

पदाप्रहा ग्रिये.

स्यद्याद्युक्तिं वाचं, न प्राप्तवान् म निर्गुणः ।

दिड्यन्दाद्युक्तिं वाचः कायः क्वाभात्ममिः ॥१॥

अहम्—“ जे व्याकारी युक्तिः वाचा वाचनो तरी नंते निर्गुण अस्तु ते वाच द्युक्तिः, दिड्यन्दो वरी इनो गम्यत्याक्षी वदाए कायो. ” ते इति एवं एवं एवं-

द्युक्तिः व्याकार वदाए वर्णनाय वाचावाना ग्रिय आर्तिक्षिण

स्थारि हता. तेजों वज्रस्थाभी आचार्य पासे काँइक अधिक नव पूर्व भण्डा हता. तेमणे शिष्योने अल्पबुद्धिवादा जाणीने अनुकरे जुदा जुदा अनुयोगमा आयामोने स्पापन केयो. सधा मीमंथर स्वामीना बचनभी निगोद संबंधी प्रश्न करवा भाटे देवेद्र तेमनी पासे आवधा हता अने यथार्थ निगोदनुं स्वद्वप सामंडीने तेणे तेमने नमस्कार कयों हतो. ते स्थारि एकदा विचार करतो करतो दशपुर नगरे आवधा हता. ते वसते भगुरा नगरीमा कोइ नास्तिकवादी उत्पन्न धयो, तेनी साये प्रतिवादी तरीके फोर नहो होवापी सर्वे संये एकठा यड्हे विचार कयों के—“ हालना समयदा आपरस्तिन स्थारि पुण्यधान छे. ” एम धारीने आ इत्तोत तेपने फहेवा भाटे साधुना संघाटकने एट्ले वे साधुने तेमनी पासे मोक्ष्या. साधुओए जड्हे सर्व इत्तोत तेमने कहो. परंतु स्थारि हृष्ट होवापी पोते जाराने अशक्त हता. तेपी बाइलिधिने धारण फरनारा गोष्ठामाहिल नामना मुनिने तेमणे भोक्लया. ते गोष्ठामाहिले त्पी जड्हे बाढीनो पराजय कयो. पछी त्पीना आदकोए गोष्ठामाहिलने विनंति करीने चातुर्मास राख्या. अही आर्थरक्षित स्थारि योताना आयुष्यनो अंत पासे आवेलो जाणीने विचार्यु के—“ योग्य शिष्यपनेज गणधर (स्थारि) पद आप्तु जोइए. कहुं छे के—

वुहो गणहर सदो, गोयमभाइहिं धीरपुरिसेहिं ।

जो तं ठवइ अपत्ते, जाणेतो सो महापावो ॥ १ ॥

भावार्थ—“गौतम धारि धीर पुरुषो वहन करेलो गणधर शद जाणतो सतो तेने ले अपानर्मा स्पापन करे ते महापापी कहेवाय.”

“हवे गणधरपदने योग्य तो दुर्बिलिका पुष्पमित्र मुनिज छे; अने बीजा सर्वे साधुओ भारा माया गोष्ठामाहिलने अथवा भारा नाना भाइ फल्गुरस्तिने खाहे छे.” एम विचारीने आचार्ये सर्व संपने बीलापीने कहुं के—“अण प्रकारना पदा होय छे. तेमा एक बालनो, बीजो तेलनो अने ब्रीजो धीनो छे. तेने उंधा बाढीए तो बालना पदामापी सर्व बाल नीकज्जी जाय, तेलना पदामापी काढक सेल पदाने बद्धी रहे, अने धीना पदामापी बधारे बद्धी रहे. तेबीज रिते दुँ सूत तथा तेना अर्पेना विषयमा दुर्बेलिका पुष्पमित्र पासे बालना पदा रूप वयो छुं. फेमके भारामा रहेलो रामग्र सूत्रार्थ तेये ग्रहण कयों छे, फल्गुरस्ति पासे

१. केलाकामा द्वादुयोग प्रश्न राख्यो, देवनामायाशिलनुदोग प्रश्न राख्यो, देवदर्शन अर्थ-द्वादुयोग प्रश्न राख्यो, जे केलाकामावर्त्ताद्वादुयोगती प्रश्नन्ता राखी. छाम करे अनुवेताही वी बदेवन कही जासी.

देढ़ना घड़ा समान थपो हुं; केमके सर्वे सूत्रार्थ तेजे ग्रहण कंयों नथी, अने गोड़ा, मार्हिट पासे तो हुं धीना घड़ा जेवो थपो हुं. केमके घणो सूत्रार्थ मारी पातेग रही नपो ऐ. माटे हुवंलिका पुन्यमित्रज तमारा सूरि पाओ. ” ते सौभज्जीने सरे कंये “इच्छान्” (इच्छीए ईप) एम कहीने ते कनुल कयुं. पटी सूरि साप दया आखक चने पत्तने योग्य अनुशासन (शिक्षा) आपीने अनशन ग्रहण करी स्वने नया. ते सर्वे हुतांत गोडामाहिले सौभज्ज्यो. एठले ते मधुरार्थी त्या आप्या. अने इच्छुं के-“सुरिए पोताने स्थाने कोने स्थाप्या ? ” ते सौभज्जीने तरीं बाल दिंगरेना घडाना हड्डीन पूर्वक मर्दे हुतांत घड्यो, नेथी ते अति सेह पाण्या; अने इत्या उत्तमदर्शी रहीने सूरिती निशा करता लाग्या, तेप्रज सायुमोने असृ महालक्ष्मी दौरडुं, अने कर्जुं के-“तमे बालना घडा जेवा आचार्येनी पासे केंव अन्दरो अन्दाम रगो ऐ ? ”

एक दिन दुर्विदा पुनर्मिन शूलिना शिष्य विन्ध्य नामता मुनि कर्म-
प्रज्ञाद वाचना शूलिनी आरानि फरता हता, तेषो एवो विषय इतो के—“जीरका
हंडा लांड दद घदेहु कर्म जेनो यंथ मात्र थाप ऐ एटले कराप रहित (तोकी)
हुंडर्द हांड रसिई नंडी तो कर्म थंगाप ऐ ते गद्द कहेगाप ऐ. से कर्म कानोर
मिट्टे रे चाचा दिलाज गुभी भीत पर गधिली भुकानी भुठीनी जेप जीरका
हंडर्द ऐ तो तो ऐ

ઉત્ત્ત આવેથી શાયે કરીને મોગવરુંજ પડે છે, એટલો નિરાચિત ને અનિવાર્યિતદી ફેર છે.

અહીં નિરાચિત ફર્મણા સંવિદ્યા “શાયે કરીને મોગવરુંજ પડે.” એ શાયે શાયે બહેરાનું તાત્ત્વયે એ હે કે—“તરણામો નિરાચિતાણ વિ (કર્મયો નિરાચિત કર્મનો પણ કષ્ય થાપ.) ” એ બધના અતુસારી અસ્યન તર કર્માદી તથા ઉત્ત્ત અધ્યવાગ્યના બચ્ચપી નિરાચિત ફર્મણો પણ અધ્યક્ષનેતાર્દિક શરણો પ્રદાને છે. આવી રીતે વ્યાખ્યા કરવાથી એ તાત્ત્વયે સમજાડું હૈ—ક્રીનીઓની જેદ તથા અશીરી તપાવેલા લોઠના ગોળાની જેમ જિવના પરદેશ માધ્યે કર્મનો સંવિદ્ય છે ” આ પદાર્થે વિનિયું પુનિની વ્યાખ્યા સૌમદ્રીને અગત્યાનેના ઉત્ત્યને ર્દ્ધિ કરાડાયી હેઠે નહીં સ્વીકારતો ગોલામાટિલ હેઠેની પામે જાને ધોલણો હૈ—“ લીલ કર્મની જે તાદાત્ત્વય સંવિદ્ય પણો ને કૃપિત છે. પેમબે તાદાત્ત્વયમાર કાર્યાદી જેદ કોણના પરદેશ જીવધી કિન્દ પતા નથી તેમ પરે એ જીવધી વિભિન્ન હોયે, કંને કેપી તથા ફાલ જીવ કરે સાંત્રિક રોણાદી કોણ પામણે નહીં. કોણનો કદમ્બ થશે માટે મારી યુલિન ધોયાયે હો—સરંની પોણઈની દેશે કોણની તાદે કર્મનો માત્ર રસરીઝ છે. અશીરી તપાવેલા લોઠનોના વ્યાયની જેદ કાર્યાદ્ય માર પાણ્યા દિનાગ સે જીશની તાપે જોણાય છે, અને હેઠો તાપે કાર્યાદ્ય જાય છે. એ માનવાદી મોદાની શાસ્ત્ર હંદેં.”

આ મ્યાળે સેનું કણન સર્વમનીને દિનાગ મૂનીને ધોણ કરાડાયી હેઠે કાર્યાદ્ય પણે જાને પછ્યું સ્થારે આણાપે કણું હૈ—“ તદે જે કદમ્બ પરદેશ હોય હેઠ કાંપ છે. પેમકે—

જીયો દિ સ્વાવગાટાગિન્યામ એસીબર રિધાગુ ।

ગૃહ્ણાતિ વર્મદલિંક, જાતુ ન તન્યદેશાગમુ ॥ ૧ ॥

અધ્યત્માન્યપદેશસ્થં, વર્માદ્યાયાનુંષેષેન ।

યદ્યાત્માનં તદા તસ્ય ઘટતે વેચુંદોષયા ॥ ૨ ॥

ભાષાયું—“ લીલ સોલામી અદારાનાદી કારાડ કરેલા કારાડાદેશ એ રોણત કરેલો દર્દીણાને રોણ પરેહે. એ દીજા કરેલા એ હાલને રોણ કરાડા કર્દી; કેપી જો કરાય જાય અન્ય એશાની રોણ કરેને રોણની કરાય હોય, તો તે કરેને એ એ દર્દીની જરૂર થઈ રહે. કે દિનાગ દર્દી હોય કર્દી.”

आ प्रकारनुं गुरुनुं वचन विध्य मुनिए गोष्ठामाहिलने कब्जुं, पण तेणे अंगी-कार कर्पुं नहीं। एटले आचार्ये तेने बोलावीने पूछपुं के—“तमे सर्पकंचुकनी जेम कर्पनो संवंध मानो छो. ते जीवना दरेक प्रदेशनी साथे मानो छो के जीवनी बहार त्वचाना पर्यंत भाग साथे फरतो विटायेलो मानो छो? जो जीवना दरेक प्रदेशना पर्यंत भाग साथे मानशो, तो आकाशनी जेम जीवां सर्वे प्रदेशे कर्म प्राप्त यशे. तो पछी जीवनो मध्यभाग कयो के जे-कर्म रहित रहेशे. केवळे जीवना प्रति प्रदेशे कर्म लागवाई कोइ मध्य प्रदेश वांकी रहेशे नहीं के जेपी कर्मनुं असर्वव्यापिष्ठुं याय. ए रीते साध्यविकल्पता प्राप्त यवायी कंचुकनुं दृष्टात् अथटित छे अने जो जीवनी बहार त्वचाना पर्यंत भाग साथे कंचुकनी जेम स्पर्श करेलुं कर्म मानशो, तो जीव एक भवमाई बीजा भवमां जशे, त्यारे अंगना बाहु मेलनी जेम तेनी साथे कर्म जशे नहीं; अने “भले जीवनी साथे कर्म न जाप तेमां शो दोप छे ? ” एम कहेशो तो सर्वे जीवनो योक्ता यशे केवरे पुनर्जन्मना कारणभूत कर्मनोज तेनी साथे अभाव छे. इत्यादि अनेक दोप प्राप्त यशे.”

ते सामृद्धीने गोष्ठामाहिले पूछचुं के—“जो जीव अने कर्मनुं जुदापणुं न होप, तो जीव यकी तेनो वियोग शी रीते थाय?” त्यारे गुरुए कब्जुं के—“जोके कर्म जी-दनी साथे अभेदे करीने रह्युं छे, तोपण सुखर्ण अने मार्टीनी जेम तेनो वियोग पर्य शक्ते. जेप दिप्यात्वादिके करीने कर्मनुं ग्रहण थाय छे, तेम ज्ञान अने कियाए फरीने तेनो वियोग पर्य शक्ते छे. ” इत्यादि अनेक युक्तिबोधी तेने समजाव्या एवं गोष्ठामारिल योथ पाप्या नहीं, अने तेणे पोतानो कदाग्रह मूक्यो नहीं.

एतता विध्य मुनि नवमा प्रत्याह्यान प्रवाद पूर्वमा आवेला मुनिओना प्रत्याह्यान (प्रत्याह्यान) नुं वर्णन करता दता के—“मुनिए पावज्जीव (जीवनपर्यंत) सर्वे कारदना प्रत्याह्यानो त्रिविधे त्रिविधे करवां. ” ते सामृद्धीने गोष्ठामाहिले कर्म छे—“ सर्वं ददाह्यान पावज्जीव आदि अवधि विनाज करवां. अवधि सहित प्राप्तार्थी आंगंमा दोप शाम थाय छे. तेमको कोइ मायु एतो विचार करे के—‘इत्याह्यान दृग्ं यसा पछी हुं यगांदिक्षां देवांगना साधे भोग विग्रेमोगवीरा. ’ आदि प्राप्तार्थी परिनाम अशुद्ध थाया, तेर्थी प्रत्याह्यान पण अशुद्ध थयुं. ” ते तिर्यक्तव्यां रख्युं छे के—

गगेग च दोमेण च, परिणामेण च न दृसियं जं तु ।
तं ज्ञन्दु पञ्चकाणं, भावविमुद्दं मुण्यव्यं ॥ १ ॥

भावार्थ-“ जे राग, द्वेष के परिणामथी दृश्यत येहेलुं न होय, तेज
मत्याख्यान भावविशुद्ध जाणतुं । ”

अहीं गुह तेने उत्तर आये छे के—“ समे ले आशंसा दोष आप्यो ते
काळनो अवधि करवापी शास्त्र धाय छे ? के दाँच्छापी शास्त्र धाय छे ? जो काळनो
अवधि करवापी पतो होय तो पोरसी विगेरेना पञ्चलसाणमां पण ते दोष शास्त्र
पशे केमधे काल्पनिक्याख्यानमां प्रहर विगेरे काल्पनान माक्षात् कहेलुं छे । ” जो
कदाच “ पोरसी विगेरेमां पण काळनो अवधि कहेवो नहीं ” एम कहेशो तो
दीक्षा ग्रहण करवाना दिवसपीज अनशन करवुं जोइशो, अने तीर्पेकरोए तो
तपस्वीओने दश ग्रकारे अनागत आदि मत्याख्यानो करवाना लिहांतमां
कहेला छे. हबे जो “ नृणापी आशंसा दोष शास्त्र धाय छे ” ए बीजो पक्ष
मानशो तो ते पण अयोग्य छे. केमके मुनिने अन्य भवमां पाप संवरानी इच्छा
होती नर्थी; अने जो अवधि विना मत्याख्यान करे, तो रर्व आवता (भवित्र)
काल्पनिक्याख्यान थइ जशे; तेम धवापी आयुपना क्षेत्र देवगतिने पामेला यतिने गारण
कमंना सेवनपी अवश्य ब्रतनो भंग शास्त्र धशे. आ विगेरे यारणोपी आशंगा रदितपणे
अवधि सहित मत्याख्यान करवापी कायोत्सर्गंनी जेम काई पण दांप नर्थी । ”
इत्यादि युक्तिओपी समजाव्या छतो पण ज्यारे से फोइ पण अटा पाम्यो नहीं,
स्यारे पुष्पमित्र आचार्य सेने अन्य गच्छना बहुभूत अने बहु मुनिओ पामे लह
गपा. तेओए पछुं ये—“ आ पुष्पमित्र आचार्य जेम फहे छे तेमज आर्यतसिन
मुरिए पण भ्रुपणा करेली छे. तेमा फोइ पण न्यूनाधिक नर्थी । ” स्यारे गोहामा-
हिले कहुं ये—“ तमारी जेवा झारिओ शुं जाने ? तीर्पेकरोए तो जेम ई बहु
शुं, तेमज भ्रुपणा करी छे । ” स्थविर मुनिओए पाहुं ये—“ मुं मिथ्या अभिनिवेश
न कर. एम करवापी तीर्पेकरनी आशातना धाय छे ते शुं मुं जाणतो नर्थी ! ”
इत्यादि कहेवापी पण गोहामाहिले अंगकिरण्यु नहीं. स्यारे सबै संपे कर्वीने
शासनदेवताने बोलावरा माटे कायोत्सर्गं पर्यो; तेथी पोइ भद्रक देवीए आर्विने
कहुं ये—“ मने आझा आपो. हुं शुं कार्य याहुं ! ” संपे सिद्धांतनो परमार्थं
जाणतो छतो पण लोकना दिव्यासने माटे घारु ये—“ हुं देवी ! तमे महाविदेह्लेक्ष्मी
सीर्पेकर पासे जहने पृथी लादो ये—संघ जे बात कहे छे ते सत्य फे गोहामाहिल बहे
ये से सत्य ? ” देवीए पाहुं ये—“ हुं महाविदेह्मी जहने पाठी आबुं रसो हुधी मने दाम्भो
विग्रन धवा माटे कृष्ण पर्यीने तमे धायोत्सर्गमां रहो के जेथी हुं लह राहुं ” संपे ते मरम्ये
पाहुं. पठी ते देवीए महाविदेह्मी जह मझुने पृथी आर्विने संघने पाहुं ये—“ ही-
र्थेकरे मने पाहुं ये—“ तमे (संघ) वहो छो ते सत्य छे अने थीं दीर लितेच्चर

आ प्रकारतुं गुरुनुं वचन विध्य मुनिए गोष्ठामाहिले कहुं, पण तेणे अंगी-कार करुं नहीं। एटले आचार्ये तेने बोलावीने पूछयुं के—“तमे सर्पकंतुकनी जेव कर्मनो संवंध मानो छो। ते जीवना दरेक प्रदेशनी साथे मानो छो के जीवनी बहार त्वचाना पर्यंत भाग साथे फरतो विटायेलो मानो छो? जो जीवना दरेक प्रदेशना पर्यंत भाग साथे मानशो, तो आकाशनी जेम जीवमा सर्व-प्रदेशे कर्म-शास्त्र परो। तो पछी जीवनो मध्यभाग कयो के जे-कर्म रहिव रहेशो। केवले जीवना प्रति प्रदेशे कर्म लागवारी कोइ मध्य प्रदेश बांकी रहेशो नहीं के जेपी कर्मनुं असर्वव्यापीपणुं थाय। ए रीते साध्यविकल्पता प्राप्त थवारी केनुकर्नु दृष्टात अघटित छे अने जो जीवनी बहार त्वचाना पर्यंत भाग साथे कंतुकनी जेम सर्व करेलु कर्म मानशो, तो जीव एक भवमारीपी वीजा भवमा जाशे, त्याँ अंगना बाहु भेलनी जेम तेनी साथे कर्म जाशे नहीं; अने “मले जीवनी साथे कर्म न जाय तेमां शो दोप छे ?” एम कहेशो तो सर्व जीवनो मोक्ष यशो केवले पुनर्जन्मना कारणभूत कर्मनोज तेनी साथे अभाव छे। इत्यादि अनेक दोप शास्त्र परो।”

ते सांभब्बीने गोष्ठामाहिले पूछयुं के—“जो जीव अने कर्मनुं जुदापणुं न होप, तो जीव पकी तेनो वियोग शी रीते थाय?” त्यारे गुरुए कहुं के—“जोके कर्म जी-वनी साथे अमेडे करीने रह्य छे, तोपण मुख्यं अने मार्टिनी जेम तेनो वियोग पइ शके छे। जेम दिध्यात्मादिके फरीने कर्मनुं ग्रहण थाय छे, तेम ज्ञान अने कियाए फरीने तेनो रियोग पइ शके छे।” इत्यादि अनेक पुकितबोधी तेने समजावा छाँगोष्ठामाहिल थोप पाप्या नहीं, अने तेणे पोतानो कदाग्रह मूक्ष्यो नहीं।

एतता विध्य मुनि नवमा प्रत्यालयान प्रवाद पूर्वमा आवेला मुनिओना प्रत्या ल्पान (प्रथालय) नुं वर्णन करता हता के—“मुनिए पावज्जीवि (जीवनपर्यंत) सर्व मात्रदनी इत्यालयानो श्रिविद्ये श्रिविद्ये करवां।” ते सांभब्बीने गोष्ठामाहिले कर्म, के—“ सर्व इत्यालयान पावज्जीवि आदि अवशि रिनाज करवां। अवशि सहित इत्यार्थी आंगंमा दोप शास्त्र थाय छे, तेमके कोइ गायु एयो विचार करे के—‘इत्यालयान दूरे थपा रही हूं म्वगांदिक्षया देवांगना साथे भोग रिमेरे भोगरीसा’ भाव एतार्थी दरिगाम अशुद्ध थपा, तेपी प्रत्यालयान पण अशुद्ध थयुं।” ते तिं शुश्राव रह्य छे के—

गुगेग च द्रोमेण च, परिणामेण च न दूमियं जं तु ।
तं बद्धु पञ्चकाणं, भावविसुद्धं मुण्यव्यं ॥ १ ॥

भावार्थ—" जे राम, द्वेष के परिणामस्थी दूषित थयेलुं न होय, तेज भृत्याख्यान भावविशुद्ध जाणाउं । "

अहीं गुरु तेने उत्तर आये हे के—“ तमे जे आशंसा दोप आत्यो ते काळनो अवधि फरवापी भास थाप छे ? के बाँच्छापी भास थाप छे ? जो काळनो अवधि फरवापी पतो होप तो पोरसी विगेरेना पथ्याख्यानमा पण ते दोप भास थशे केमके काळप्रत्याख्यानमा पहर विगेरे काळपान साक्षात् कहेलुं छे. ” जो कदाच “ पोरसी विगेरेमा पण काळनो अवधि कहेवो नहीं ” एम कडेशो तो दीक्षा प्रदण फरवाना दिवसपीज अनशन कर्बुं जोइने, अने तीपेयतोए तो तपस्त्रीओने दश भ्रकारे अनागत आदि प्रत्याख्यानो कत्वाना सिद्धांतमा कहेलो छे. हवे जो “ शृङ्गापी आशंसा दोप भास थाप छे ” ए बोजो पक्ष मानशो तो ते पण अपोगप छे. केमके मुनिने अन्य भवर्था पाप सेवानी इच्छा होती नपी; अने जो अवधि विना प्रत्याख्यान करे, तो सर्व आवता (भवित्त) काळनुं प्रत्याख्यान थइ जशो; तेम थवापी आपुपना क्षये देवगतिने पामेला यतिने शारद्य फर्मना सेवनपी अवश्य ग्रतनो भंग भास थशे. आ विगेरे कारणोपी आशंगा रहितपने अवधि सहित प्रत्याख्यान करवापी कापोत्सर्गनी जेम फाई पण दोप नपी. ” इत्यादि युकिओपी समजाव्या छर्ता पण ज्यारे ते फाई पण अद्वा पाम्यो नहीं, त्यारे पुष्पमित्र आचार्य सेने अन्य गच्छना बहुशुत अने बृद्ध मुनिओ पासे लह गपा. तेओरे कह्युं के—“ आ पुष्पमित्र आचार्य जेम यहे छे तेमज आपंराजित सूरिए पण प्रहृष्णा करेली छे. तेमा कोई पण न्यूनाधिक नपी. ” त्यारे गोष्ठामा-हिले फह्युं के—“ तमारी जेवा ज्ञापिओ थुं जाने ? सीपेकरोए तो जेम हुं बहुं थुं, तेमज प्रहृष्णा परी छे. ” स्परिद मुनिओए कह्युं के—“ तुं मिद्या अभिनिदेश न यर. एम फरवापी थीपेकरनी आशातना थाप छे ते थुं तुं जाणतो नपी ? ” इत्यादि कहेवापी पण गोष्ठामाहिले अंगीकार कह्युं नहीं. त्यारे सर्व संघे दर्दीने शासनदेवताने घोलावचा याटे कापोत्सर्ग फर्यो; तेपी योई भद्रक देवीए आरीने कह्युं के—“ यने आज्ञा आपो. हुं थुं कापे कह्न ? ” संघे सिद्धांतनो परमाप्य जाणतो छतो पण लोकना विश्वासने याटे कह्युं के—“ हे देवी ! हवे महाविदेहक्षेत्रमा सीपेकर पासे जह्ने पूछी लावो के—संघ जे बात कहे छे ते सत्य योगोष्ठामाहिल बहे छे ते सत्य ? ” देवीए कह्युं के—“ हुं महाविदेहमा जह्ने पापी आबुं त्या सुर्यी यने शारंगमा विप्र न थवा माटे कृपा परीने तमे कापोत्सर्गर्षी रही के जेपी हुं जह शर्मुं ” संघे ते इशाने कह्युं. पर्यी से देवीए महाविदेहमा जह शम्नने पूछी आरीने संघने कह्युं के—“ ती-येकरे मने यद्युं के—“ तमे (संघ) कठो धो ते सत्य छे अने श्री बीर जिनेश्वर ।

आ मकालुं गुरुनुं वचन विष्य मुनिए गोष्ठामाहिलने कह्युं, पण तेणे अंबी-कार क्षयुं नहो. एड्ले आचार्ये तेने बोलावीने पृष्ठयुं के—“तमे सर्पकंनुकनी जेव कर्मनो मंवंप्र मानो छो. ते जीवना दरेक प्रदेशनी साथे मानो छो के जीवनी बहार त्वचाना पर्यंत माग साथे फरतो विद्यायेलो मानो छो? जो जीवना दरेक प्रदेशना पर्यंत माग साथे मानशो, तो आकाशनी जेम जीवमां सर्वे प्रदेशे कर्म मान घशो. तो पछी जीवनो मध्यभाग कयो के जे कर्म रहित रहेशो. केवके जीवना भति प्रदेशे कर्म लागवापी कोइ मध्य प्रदेश चांकी रहेशो नहों के जेवी क्षन्तुं अमर्देव्यापीयनुं पाप. ए रीते साध्यविकल्पता भ्राम धवापी केवुक्ते हृष्टात अघटित छे अने जो जीवनी बहार त्वचाना पर्यंत माग साथे कंनुकनी जेव सर्वे करेलुं कर्म मानशो, तो जीव एक भवमापी बीजा भवमापी जशो, त्यारे भंगना वाय देलनी जेम तेनी साथे कर्म जशो नहीं; अने “भले जीवनी साथे कर्म न ज्ञाप तेबी शो दोप छे : ” एम कहेशो तो सर्व जीवनो मोम धशे केम्हे दुर्जेन्द्रना बारगम्भ फर्मेनोज तेनी साथे अभाव छे. इत्यादि अनेक दोप भाव दोपी.”

ते गोभीने गोष्ठामाहिले पृष्ठयुं के—“जो जीव अने कर्मनुं जुदापामुं न होप, को जीरा एकी तेनो विषोग गी रीते पाप?” त्यारे गुहण कह्युं के—“जोके कर्म जी-इरी वारे अर्दे कर्मनी राय दे. तोगा द्वाराने अने माईनी जेम तेनो विषोग पाप शक्ते हे. ऐर विद्यायामादिन कर्मने कर्मनुं प्रहग पाप छे, तेम ज्ञान अने क्रियाप करी देखि विषोग ए गर्दे छे ” इत्यादि अनेक युक्तिओपी तेने समजाव्या एवा होइरारीह द्वार वाचा नहीं, अने तेणे पोतानो फदापद मुख्यो नहीं.

एवा होइर वृति नामा वस्त्राल्पान प्रगाढ़पुर्वी आवेला मुनिओना भर्त्या द्वारा (द्वाराल्प) दुर्लभ रुक्ता दता के—“मुनिए पारजीवि (जीवनपर्यंत) ताँ द्वाराल्प रुक्ताल्पानो विरिए विरिए कराया ” ते गोभीने गोष्ठामाहिले कह्युं के—“ ताँ द्वाराल्प एवन वारधीता गादि जावि विनात काचा. आवि सति द्वाराल्प रुक्ताका दुर गर याप छे, तेम्हे दुरी गाय एवो विषार करे के—द्वाराल्प रुक्ते दरा गरी हु गागाँदिक्षा देशागता माथे भोग विरेवोगारीगा ” दुर द्वाराल्प रुक्ताल्प द्वार यापा, तेरी वन्याल्पान गण अद्वृद यायु ” ते तीं होइर दहु के दे .

द्वार द दाँदेग च, पर्म्माम्मण च न द्रुगियं जं तु ।
दे द्वदु दव्वद्वागं, मासविमुद्दुं मुण्णयव्वं ॥ १ ॥

भारपूरा- "जे राग, दोप के परिणामपी इविन गयेलु न होय, तेज अत्याख्यान भावदिव्याद् जाणतु।"

अहीं गुठ सेने उक्त जापे ऐ को—“ तमे ले आशंसा दोप आप्पी ते खाड्नो अवधि फारवापी भास थाप दे ? के बोच्छापी भास थाप दे ? जो फाड्नो अवधि फारवापी पतो होय तो पोरसी विगेरेना पञ्चलसामानी पण ते होप भास पड़ो जेवेके फाड्मत्पार्व्यानमी भहर विगेरे काश्यान साक्षात् कहेलु दे। ” जो फलाद्वीप “ पोरसी विगेरेका पण फाड्नो अवधि कहेवो नहीं ” एम कहेशो सो दीर्घा इह फारवाना दिवसपीज अनशन फारुं जोगेश, अने तीर्पेकरोए तो क्षररवीओने दश भक्तो अनागत आदि अत्याख्यानो फारवाना तिद्वैतमी पहेली दे। हवे जो “ शृङ्गापी आशंसा दोप भास थाप दे ” ए बीजो पञ्च मानशो तो ते पण अयोग्य दे। केसके मुनिने अन्य भवमो पाप सेवानी इच्छा होवी नथी; अने जो अवधि दिना अत्याख्यान फरे, तो सर्व आवता (भविष्य) पारखुं अत्याख्यान धह जसो; तेम धवापी आपुषना क्षपे देवगतिने पामेला पतिने सावध शमना सेवनथी अवश्य ग्रन्तनो भंग भास थसो। आ विगेरे कारणोपी आशंसा रहितपणे अवधि सदित अत्याख्यान फारवापी फायोत्सर्गनी जेम फाइ पण दोप नथी। ” इत्यादि पुलिओपी समजाव्या द्यतीं पण ज्यारे ते काइ पण श्रद्धा पाम्पो नहीं, त्यारे पुण्यमित्र आचार्य सेने अन्य गच्छना घट्टभुत अने कुद्द मुनिओ पासे लइ गया, तेबोए पहुं के—“ आ पुण्यमित्र आचार्य जेम कहे दे तेमज आर्यरसित सुरिए पण भ्रहणना फरेली दे। तेमो फाइ पण न्युनाधिक नथी। ” त्यारे गोष्ठामाहिले पहुं के—“ तमारी जेवा अपिओ थुं जाणे ? तीर्पेकरोए तो जेम हुं कहुं थूं, तेमज भ्रहणना फरी दे। ” स्पविर मुनिओए पहुं के—“ तुं मित्या अभिनिवेश न फर, एम फारवापी तीर्पेकरनी आशाना पाप दे ते थुं तुं जाणतो नथी ? ” इत्यादि कहेवापी पण गोष्ठामाहिले अंगकिरा फहुं नहीं, त्यारे सर्व संघे मर्जीने शासनदेवताने योलारवा माटे फायोत्सर्ग कर्यो; तेपी फोइ भद्रक देवीए आवीने कहुं के—“ मने आझा आपो, हुं थुं पार्पे फरे ? ” संघे सिद्धोत्तनो परमार्थे जाणती द्यतीं पण लोकना विचासने माटे फहुं के—“ हे देवी ! तमे महाविदेहमेत्रमा सीर्पेकर पासे जदने पृथी लावो ये—रांघ जे बात फहे देसे तत्य के गोष्ठामाहिल कहे देसे सत्य ? ” देवीए फहुं के—“ दुं महाविदेहमी जदने पाछी आरुं त्या सुपी मने यांगमी विग्रन पवा थाटे कृषा यारीने तमे फायोत्सर्गमी रहो के जेथी हुं जह शकुं। ” संघे ते ग्रमाणे कायुं, पर्थी ते देवीए महाविदेहमी जह शमने पृथी आवीने संघने पहुं के—“ तीर्पेरे मने यद्युं के ” तमे (संघ) फदो द्यो ते सत्य दे अने श्री बीर जिनेश्वर

मुक्ति पाम्या पछी पाचसे चोरारी वर्षे सातमो निन्हव थवानो हतो ते आ मिथ्यावादी गोष्ठामाहिल थयेलो छे. ” ते सांभद्रीने गोष्ठामाहिल बोल्यो के—“ आ विचारी देवी अल्प झट्टिवाली छे. तेनी महाविदेहमां जवानी शक्तिज क्याथी होय ? ” एम कहीने तेणे ते वात पण अंगीकार करी नहीं, तेपी संघे तेने संघ बहार कर्यां. स्यारपछी आपुपना क्षये ते मिथ्या प्ररूपना तथा कदाग्रहनी आलोचना कर्यां विना मृत्यु पाम्यो.

आ दृष्टातनुं तात्पर्य ए छे के—“ संघे संघ बहार कर्यां छतां पण गोष्ठामाहिले पोतानो मत छोड्यो नहीं, अने बोधिरत्न रहित यझेने पृथ्वी पर अनेक माणसोने भ्रमादी पोते संसारमा भम्यो. ”

इत्यब्ददिनपरिमितोपदेशभासादवृत्ती पोडशस्तंभस्य
अष्टांशिंशादधिकद्विशततमः प्रवंशः ॥ २३८ ॥

व्याख्यान २३९ मुं.

आठमो निन्हव.

स्वल्पमात्रजिनप्रोक्तवचनोत्थापकारिणः ।

जमालिप्रमुखा ज्ञेया, निन्हवाः सप्त शासने ॥ १ ॥

भावार्थ—“जिनेक्षरे कहेला वचनमाथी अल्पमात्र वचनने उत्थापन करनारा जमालि विमेरे रात निन्हवो जिनशासनमां थयेला जाणदा. ”

अथं सर्वविसंवादी, निन्हवः प्रोच्यतेऽष्टमः ।

श्रीवीरमुक्तेर्जातोऽन्दृशतैः पद्मिन्वोत्तरैः ॥ २ ॥

भावार्थ—“ हवे श्रीवीरना निर्वाण पछी उसे नव वर्षे जिनेक्षता सु वचननुं उत्थापन करनार आठमो निन्हव उत्पन्न थयो. तेनी हकीकत फहे छे. ”

आठमा निन्हवनी कपा भीचे शमाणे-

रथवीर नामना नगरमा हजार पोधाने जीतनार शिवभूनि नामनो एक भत्रिप हतो. ते राजानी सेवा करतो हतो. एकदा राजाए तेना शीपोंदिक गुणोनी परीक्षा करवा माटे कृष्ण चकुदंशनि दिवसे लेने एक पशु तथा मदिरा आपने कहु के-“ तुं एकलो स्मशानमा जा अने आ बाबिन आपीने पाठो आव. ” ते मध्य रात्रिए एकलो स्मशानमा गयो. त्पा अनेक भूत, भ्रेत, पिशाच विग्रेए तेने भय बताव्यो पण तेनुं एक रुबाङुं पण चालयुं नहो. तेथी तेने शूरवीर जाणीने राजाए तेनो पगार बधारी आप्यो. पट्टी एक दिवसे राजाए दक्षिण मधुराना राजाने जीतवा माटे हजार पोधानुं सेन्य भोकलयुं, अने उत्तर मधुराना राजाने जीतवा माटे एकला शिवभूतिने भोकलयो. ते मुरत जीतीने पाठो आव्यो. ते जोइने राजाए तेनुं सहस्रमङ्ग नाम पाठयुं, अने बदान मागवानुं काहुं. तेने मागयुं के-“ हे स्वामी ! मने स्वतंत्रता आपो.” एटले राजाए तेने स्वतंत्रता आपी.

पटी ते राजाना प्रसाद्यी मरजी मुजब विलास करतो नगरमा फरवा लाग्यो, अने राते ये पहोर रात्रि गपा पटी घेर आववा लाग्यो; तेथी सेद पासीने तेनी द्योए तेनी माने कहु के-“ तमारा पुत्रयी हुं कापर पइ गइ थुं. ते कोइ एक दिवस रात्रे बसतसर घेर आवता नथी. तेथी जागरण तपा भूमने ईंधि हुं निरंतर पीडा पायुं थुं. ” से सोभवीने सासुए पायुं के-“ हे बहु ! आजे मुं युद रहे, हुं जागीश. ” तेथ घहेवापी बहु सुइ गइ. मध्य रात्रे सहस्रमले आपीने पायुं के-“ थारणुं उधाडो. ” ते सोभवीने पोपे पामेळी माताए थयुं के-“ हे दुष्ट ! आ मध्य रात्रिने समये उपां द्वार उधाडा होय त्पा जा. ” आ शमाणे सोभवीपी कोथ पामीने ते गामर्मा फरवा लाग्यो; एटलामो तेणे उधाडा द्वाराच्यो सासुनो उपाश्रय जोपो, एटले तेगे जाइने सासुने बांदी ब्रह्म माग्युं. सृटिए राजाने बहुम तपा माता विग्रेए भोकलो नहीं फेरेलो तेमज स्वेच्छाचारी जाणीने तेने दीक्षा आपी नहीं; तोपण तेने सापुना खुंकवाना पात्रमापी भीवी रात लहने जातेच. लोच पापो. एटले पटी शूर्णद्यूरिप सेने शुनिवेश आप्यो. पटी इच्छा सृटिनी सापे विहार फरता पृष्ठ दिवस पाठा तेज नगरमी आव्या. राजाए सहस्रमङ्गने एक रसनकेवळ आप्युं, त्पारे आचार्ये तेने पायुं के-“ आपणे सासुने काढी बहु-मुली उपकरण रासवान न जोरेश. ” मुहर आप पहाड़ा छडी पण लेचे ते बंदूने मुण्ठी गुम रीते रास्युं, अने हमेशा तेनी संभाद फरवा लाग्यो. मुहर तेनी बंदू उपरनी मुण्ठी जाणी. तेथी एकदा ते बांह पहार गपो इतो तेकमवे बंदूने

काईने देना पाइयो-च्छन विमेरे करता साठ सवे साहुओने बैठेवी आण्ये. ते रात हातीते घिरविताते पणो कोउ चढाओ. कने तेवी खिविसांज ल्या एलो.

“ इन दिन आजाये जिन कलिकर्तुं बर्गन करता हता, ते आ थाने-
“ इन बच्चक वे प्रकारना होय ऐ. एक पांजिगाल पृथ्वे हाथबी लगे
अंदर रानारा अने दीजा पान भोजी ते पानभी लड़ने भोजन करनारा, ते
इन्हेना पन चें भेट ऐ. एक स्वतंत्र सचेतका पृथ्वे अस्प बथ रासनारा भे
दीजा लंदेनका दृढ़हं दिस्मुल बथ नहीं रासनारा.” इत्यादि इकीकर सी-
मनीदे शिष्टदेव कुं के-“ जो पृथ्वे तो हालभी शामाडे पटु डारि
रानारी लगे थे ? जिन कन जामाडे अंगीकार करता नभी ? ” गुरु
ठं के-“ ए अन्देवर्दी भी गीरता धर्मगीव पृथ्वे तेमना भीते को
होल अंदेर्दूरामीरा निरांग गाये जिन कला निरो दरा बस्तुमोगो निष्ठा
हों दे, एवं नेव देवामीरिकां अभावी योगान काँडगी तेम करी शानारु नभी.”
ते अपनी निष्ठामी शोणो के-“ जहा सतारामाने याडे जिनकला निष्ठा
हों दे, एवं बारा मीरो यारे नहीं, केवके यारा जोग यहासरा तो बोयां
होदा” एवं यिन राम अगीकार रानाने गम्भी ऐ. शोशना अभिनामीए गम्भी
होदा तो यारी कामा, भय, दूर्घांटिक दोषना निष्ठा
होन ला अर्दामी अंदेवर्दी ये जिनेशो योन अनेकरुग हाता, तेमी बथ राती-
लाल भरो दे तांग हुआ एवं के-“ जो एग होग तो देहने निरो पण कामाव,
कै बहु निरो देवामीरिकां तमां उ यारे नेवतो पण बां प्रश्न करी नभी तमन
कहां बहु तांग उ एक शान्तां जे निष्ठा दहिताणु पटु उ तेनो देवु एधे के
नदित दहित तांग दहित नहीं, पण यांगा एतेनो उपकारानो शान्त
कांग दह बहु एवं निष्ठा पण योग अनेकरुग हाता तेम नभी; केवके-“ तभी
एवं एवं निष्ठा दहित तांग निष्ठा (यो नांगी तीर्थीहांग एवं नेवाल
कह बहु एवं कीर्ति दे, इत्यादि अनामी जिनेशो पण यांगरुग हाता.”
एवं एवं निष्ठा दहित तांग निष्ठा पृथ्वीवन तमा बानीग निष्ठामीं
हातु बहु एवं निष्ठा दहित तांग बानीग बन बानीगना बानीकी तेग बानीग
हातु बहु एवं एवं

एकदा उत्तरा नामकी सेनी देन तेने बांदवा गइ त्यां पोताना भाइने वय रहित जोइने तेणे पण बब्बोनो त्याग कपां. पछी तें भिताने माटे नगरत्या गइ. त्यां पोइ वेश्याए तेने जोइने विचार्यु के—“वय रहित होवापी चीभेत्सदेसाती आ थीने खोइमे लोको अमारी उपरथी पण विक्क थशे.” एम धारीने तेणे सेनी इच्छा मही छत्ता यत्रात्कारे वय पहेराव्या. ते हृत्तात उत्तराए शिवभूति पासे जाइने जणाव्यो. ते सोभवीने शिवभूतिए विचार्यु के—“वय रहित यी यणी चीभेत्स तपा अति उज्जास्पद पाप हे.” तेपी तेणे उत्तराने कहुं के—“ हडे तुं तो आज रीते रहेजे, वय तजीश नहीं.”

हडे अनेक जैन साधुओ शिवभूतिने समजाववा लाग्या के—“ जिनागमर्न विषे प्रण फारणे वय धारण फरवानुं कहेलुं हे.” “ तिहैं ठाणोहि वर्त्यं धारेजा हिरि पसियं, हुगंच्छावसियं, परिसदवसियं.”

अर्थ—“ व्याही ” एट्ले लज्जा अपवा संपम. तेना रक्षणनिमित्ते, लोकमा हुगंच्छा (निदा) न यवा माटे तपा “ परीपद ” एट्ले टाढ, तडको, ढास, मच्छर विगेरेपी रक्षण यवा माटे. ए त्रण फारणे वय धारण करवा.

दवी यस्युं हे के—“ वपस्पिकोने धर्ममा सदायभूत होवापी थद आहारादिकनी जेम वद्यादिकनुं ग्रहण फरवुं, तेमा दोष नपी.”

दवी तुं एम कहेहे के—“ हिंसातुवंधि, मृपानुवंधि, स्तेपानुवंधि अने संरक्षणानुवंधि एम चार प्रकारलुं रौद्र ध्यान कहेलुं हे. तेमा “ हिंसा ” एट्ले शाणीमो वय सेनो “ अनुवंध ” एट्ले निरंतर चितवन जेमा होय ते हिंसानुवंधि, असत्पर्मुं चितवन जेमा होय ते मृपानुवंधि, चोरीनुं चितवन जेमा होय ते स्तेपानुवंधि, अने चस्करादिक पकी पोताना विचाने गुप्त रासवा माटे निरंतर तेना रक्षण संवंधी चितवन करवुं ते संरक्षणानुवंधि. आमां रौद्र ध्याननो चोपो भेद जे संरक्षणानुवंधि हे ते वद्यादिक ग्रहण करवापी अवश्य थशे. केमके ते रौद्र ध्याननो हेनु हे. दवी “ शद्यादिकनी जेम हुगंतिनुं कारण होवापी वद्यादिक ग्रहण करतो नहीं ” एवी तारी दुदि धाप चो ते पण अयुक्त हे। केमके—हे देवोका विष। तारी आ युक्ति प्रमाणे तो देहादिकमा पण रौद्रध्याननी भासि थशे. केमके शरीरलुं पण जङ्ग, अग्नि, चोर, ढास, शिकारीपथ, विष, कंटक विगेरेपी रक्षण फरवानी जङ्गर पडे हे, तेपी देहादिकमा पण संरक्षणानुवंधिनी तुल्यता हे. एट्ले ते देहादिकनो पण त्याग करवो जोइरो. . .

१ स्तपद देवावर्गम्.

कदाच तुं एं कहीश के—“ देहादिक मोहनुं साधन करवामा अंगीशूद होवापी जयजावडे तेनुं संरक्षण करुं तेमा दोप नयी। पण ते भशस्त संक्षेप ऐ। ” तो अहो पण आगममा कहेला यतनां (जयजा) ना भक्तारथीज वद्यादिरुं संरक्षण करुं, ते केव भशस्त नयी ? माटे वद्यादिकनो शामाटे त्यांग करतो। वर्ची “ मुच्छा पेरिग्हो बुत्तो, इति बुत्तं महेसिणा (भेगवते मूष्ठनिज परिव घेलो छे एम महानि श्रीसुधर्मस्वामीए कबुं ऐ). ” इत्यादि श्रीसंरथंभवशूलिनी वचनपी वद्य, वित, देह विगोरेमा शूष्ठां उत्पन्न याप ते परिग्रह ऐ।

प्रभ-मुनि जो वद्य प्रहण करे, तो पर्ही साथुने अचेल परीपद सहन करतानु भेव बदुं ऐ ? केमके वद्य न होय होज ते घटे ऐ।

उत्तर-तारुं बदुं अयोग्य ऐ। केमके-जीर्णभाष वद्यपी पण वद्यरहिततुं टोकडां भमिद ऐ। जेमके कोइ थी जीर्ण अने फाटेलुं वद्य शरीरे थीक्की छोइ बनकरने कहे ऐ के—“ हे वणकरा उतावद्यपी मारी साढी बग्निने अने आम। केनके हु नागी फर्ह थुं। ” अहो वद्य सहित छतो पण थीने रिये भद्र-स्नानो शास्त्र भाते ऐ। शायमा पण “ जस्त्रा फीरह नगमासो ” री बाद ऐ ते उपायादिक नम्रभासने माटेज छे, तेपी वद्य रासायमा को अस्त्रातो रिये क्यी; तेज प्रयागे मुसवधिका रजोहरण गिरे उर्ह-एँ। एम शेषमधो उपकारी होवापी प्रहण करा पोग्य ऐ। कर्यु ऐ के-

स्यानोर्देशनस्याप, निषेपग्रहणादिपु ।

देनुमनागेनाय दि, रजोहरणमिष्यते ॥ १ ॥

अस्त्रात—“ ओ! एग रानने रिये येपारु, शपन करारु, कोइ बल दूही, देहि रिये बारेदो लेनुवा वधार्नने माटे रजोहरणनी जहर ऐ। ”

मंत्रातिमादित्तानां, स्थाप्य मुखवधिका ।

मक्तुवानम्यन्तृतां, परिक्षाप्य घ पावकम् ॥ २ ॥

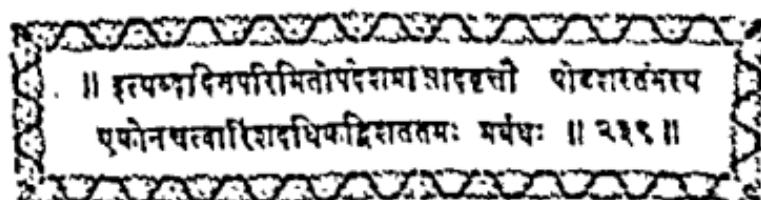
अस्त्रात—“ क्षातिम रिवें लेनुमोता रवण माटे मुखवधिकानी जहर ऐ, छने रह रातने रिये रुटा अंतुर्वी भयनाने माटे पापरी जहर ऐ। ”

रही रह रिया लहीउ भाष्योदिक भजागागारी हापरी जा ली-
हर्द देनु दृ बहारु ? देहर रहेता लहीती रियात्र जार, ताप हापरी थीतोग

मवाही पदार्थो हाथमार्पी गडे तेषी लुपुरा, फीहो विगेरे अनेकजी वोनी हिंा गय. तथा गृहस्थो मुनिए बापरेला पात्रो धोवे लुणे तेषी पश्चात्कर्मांद दाम लागे; सेषी बाड अने ग्लानादि साधुओंनी वेदावधने माटे तेमज धारिष्ठापनिका प्रयोगिता जाव्यवाने माटे साधुने पात्रनुं ग्रहण करवुं योग्य छे. बर्वी जघन्यर्थी पण नव पूर्वमा कोइक ओहुँ मगेला, उत्तम धीयं अने संहननबाबा “तवं गुरुत्वं सत्तेग (तप, सूत्र अने सत्त्ववडे) ” इत्पादि भावनाए करीने प्रथम तुलना कप्यं पछीज जिन फल्प अंगीकार करी शके छे. पण शेरीना मिह समान तारा जगाने माटे तीयं. फरोए जिन फल्पनी आङ्गा आपी नर्थी. सेमज मुं तीयंकरनी दुक्ष्यता करे छे, से पण योग्य नर्थी. केमके जिनेश्वरो तो पाणिप्रतिग्रहादि अनंत अविशयो-बाबा होय छे. माटे सारुं सर्वं प्रथमा त्याउप छे. ”

इत्पादि अनेक युक्तिपी सम्भाव्या छतो पण से मिथ्या अभिनिवेशयी श्री सीर्पंकरनीं तथा शुर्निंद्रीनीं अनेक वचनोनो उत्पापक थपां. ते शिवभूतिना कोडिन्य अने कोट्यीर नामना वे शुद्धिशाश्री शिव्यां थपा. तेषनायी ते यतनो परंपरा चाली. पछी तो तेझोए अनुकमे “क्वचिं आदारफेरनहा, दिग्ब्रा मांसपादे नहा, तिवीहार उपवासमा साचिच जब पीवार्मी दोप नहा, दिग्बर मायु देवदृष्ट्य हे ते सेनो ध्यय फरो, तेषी दोप नहा ” विगेरे जिनागमपी विरद्द लगभग आठसो वचन नदी रख्या, अने ते वचनो तेमो रवेच्छाए बोलता लाग्या. माटे सेनो सर्वविसंवादी (उत्पापक) थपा. से धोटिकनी परंपरामी घेवेला धोटिको दिगंबरयहेवाय छे.

आ थमाने दिगंबर नामको आठपो निन्हव पोकालुं शुद धोपित्वा गुप्तावी. धेठो. केमके समित (धोपित्वा) पाम्या छतो पण योएने जानु रहे छे, माटे हे भव्य शाणीझो। धपत्वा बहे समक्षितव्य रक्षण करो.

॥ इत्पञ्चदिनपरिमितोपदेशाशाहस्री शोदसरहंसरप
पृष्ठोनसत्वारिशादिधिक्षिद्विशततमः शब्दः ॥ २३९ ॥

व्याख्यान २४० मुं.

दुँडक भत विषे.

**श्रीमद्विरजिनं नत्वा, वक्ष्येऽहं श्रुतर्निदिकान् ।
चरित्रं वंगचूलिकाध्ययनाद्वारितं यथा ॥ ३ ॥**

भावार्थ—“श्रीमान् वीर जिनेश्वरने नमस्कार करीने वंगचूलिका नाम अध्ययनपाठी वाचेलुं श्रुतना निदिकनुं चरित्र हुं कहुं छु.”

श्रीवीरपरमात्माना पाचमा पट्टने धारण करनार श्रीयशोभद्र मूरि सिन्ध श्रीभद्रपाहु स्वामी श्रुतकेवली थपा. तेमना शिष्य अग्निदत्त मिरिग नगरीना उत्तानपां प्रतिमा अंगीकार करीने तप करता हता. ते वसते मदिरा सा मांसदां आसक्त पूजा कोइ वारीश मित्रो कामलता नामनी वेश्या सापे अपो घेष्टा करता हमेशा उपवनमा क्रीडा करता हता. एकदा मदिरापानपी दर घेष्टा तेओ ते अग्निदत्त मुनिने जोइने तेने हणवा माटे अति तीक्ष्ण सङ्ग हस्त धारण करीने एक सापे दोष्टा. दोष्टा मांसमा एक अंध बैरुमा तेओ उप दर्दी पट्टा. तेपी एक बीजाना शद्गो परस्पर लागवापी सर्वे मृत्यु पामी गप तेमानी प॑ शिगति जोइने अग्निदत्त मुनिए विचारुं के—“बरे रे । आ. विषा हुइत क्यों दिना अग्नादे मृत्यु पाम्या.” पछी ते रात्रु कायोत्तरां पारीने पशोभ गुरुद्वारात्र पासे गया. गुहनी पासे विनप्युरांक “ते वारीश मित्रो जे मारण पाम देहनी शी गति यइ अने शी गति थरो ?”, ते पुछयुं. त्पारे त्रण ज्ञानवाचा अ दृष्टिरात्रा ज्ञानवार पशोभद्र गुहए श्रुतनो उपयोग दइने तेओ तुं घटु भाप्त दर्दु चरित्र वही बतायुं ते नींगं प्रमाणे—

“ हे अग्निदत्त ! ते वारीश मनुष्यो तने हणवा माटे दोष्टा अंगमा दर्दा एठी अनद्युत्तर्नात्र ते गणिकानी इच्छारात्रा अध्ययनापाठी भरीने ते देहरात्रा ज्ञानमा धनेत यरेला नसाज्जनमा कृपियणे उत्पन्न थपा. ते देहरात्रे धनवां अन्यंत देहना थरा लागी. अनेक वेशोना लोकयो निर्जह गप झैने एह देखे हेनो उत्ताप ज्ञानीने नेना रनने दिशारी नेमोपी हाह, माग अ दृष्टिरां अति दृष्टामाया ते वारीश वेंद्रिय फीटावोने काढी जात्वा गापः

१ दुन्न वर्षाना दूर अद्यत्तम् २ व अन्तर्द दृष्टा. ३ अन्तर्द लो उरो दृष्टा.

मासीने ते वेश्याने बताव्या. पछी स्तनने ग्रन रक्षावानी द्वार्थी रक्षी हीयुः से वेचने तेणे घणुं द्रव्य आप्युः. पछी ते वारीश कीदाक्षो उपर पूर्व भवना स्नेहधी दया लावीने वेश्याए विचार्युः फे—“आ विचारा मारा हाथना स्पर्शणी भरी जाशे, थाटे हुं एओने नगरी साइमो पदेला पूतराना शवमा शूलुः.” एम विचारीने तेणे ते भयाणे फर्युः. परंतु त्यां पण ते वारीशे कीदा साप, हुधा अने तृप्तार्थी पीदा पामीने एक अंतर्मुहूर्तमो भरण पाम्या. त्यां ते कंदने सोइदां तेझो सर्वे भरीने पृथ्वीकाप आदि पाचे एकेद्रियभो जघन्य अने मध्यम स्थितिना आयुष्यवाच्य भशे. त्यांधी भरीने तेज कामलतां वेश्याना उदरमो फरमीया भशे. त्यां विरेचनना ग्रयोगपी तेझो भरण पामीने भज्द्वारे बहार नीकदशे, अने तेनीज विशामा तौरेद्रिय-पणे उत्पन्न घडने तथा अंतर्मुहूर्तमो भरीने फरीधी तेज विशामा चौरिद्रियपणे उत्पन्न भशे. एवी रीते तेज वेश्यानी विशामा, मूत्रमा, धुक्तमा, बदसामा अने नाकनी लोट विगरेमा वेंद्रिय तेंद्रिय ने चौरिद्रियपणे सात लातवार उत्पन्न भशे. ए ग्रमाणे ओगणत्रीश भव फरशे. पछी ब्रीशमा भवमो ते वारीश जीवो तेज वेश्याना घरनी साइमा समूहिंय देढका भशे. त्यां खेपी नव दिवसनुं आयुष्य भोगवीने एकत्रीशमा भवमो ते वेश्याना घरने विषे गर्भंज उंदर भशे. त्यां वेची नव मासना आयुष्यने अंते भरीने ब्रीशमा भवने विषे ते गणिकाना आंग-णामा विशा विगरेनो आहार फरनारा गुफर (भुंड) भशे. त्यां खेपी नव वर्षनुं आयुष्य भोगवीने सेप्रीशमा भवने विषे अवन्ती नगरीमो चाहावना कुर्क्की उत्पन्न भशे. त्यां ते वारीशे चाहाक्षो हृद्दि पामीने हुंड संस्खानवाच्या, लांचा दातवाच्या, घोटा पेटवाच्या, गडी ऐंवां कृष्ण बर्णवाच्या, जोवाने पण अपोग्य, मनुष्योने दुग्धच्छा उत्पन्न फरनारा अने पोताना नीय फर्भंमो पुळश्च भशे. एग सप्तमां हे अग्रिदत्त ! ते वेश्या इद घदार्थी द्रव्यने पोताना घर्भंमो सर्वो, तापमी दीक्षा रूप घर्भं स्वीकारी मिपिला नगरीधी नीकदीने काशी देशमा गंगा नदीने काठे रहेला सापसो पासे आवशे, अने तेमनी पासे शौचमूल घर्भंने अंगीहार करशे. त्यांधी फरती फरती अनुकमे अवंति देशमो रहेटी सिमा नदीने काठे आवशे. त्यां अनेक मनुष्यो पासे पोतानो शौचमूल घर्भं प्रगट भरशे अने फरेशे फे—“हे मनुष्यो ! शौचमधी घर्भं ते ग्रजानो छे, द्रव्य शौच तथा भाव शौच तेमो जड भने माटीधी द्रव्य शौच धाप छे, अने दर्भं तथा दंतधी भाव शौच फरेवाप छे. जे फाइ पण अशुचि घर्यु होय ते सर्वने माटी लगाईने पछी तेने यहु जट्ठी घोडे जोए, तेम चर्तवार्थी सर्व बस्तु शुद्ध धाप छे : आ इदाने निर-

तर सातवार जब्बडे शुद्धि करवायी माणीओ मोक्षपदने पामे छे. " इत्यादि ते वेश्या तापसीनो उपदेश सांभळीने पेला चाँदालो ते घर्मना रसिक थशे; तेथी दीजा वधा दर्शनना तेमां विशेषे जैन मुनिना तथा जैन चेत्योना वधारे ह्वेझी थशे, अने तेमना अवर्णवाद बोलशे. छेवट तेओ वेराग्य पामीने ते वेश्या तापसी पासे तापसी दीक्षा लेशे. त्यारपछी पांच वर्ष मरण पामीने चोत्रीशमा भवे तेज अदंती नगरीमां भाँडना कुळने विषे उत्पन्न थशे त्यां अनेक प्रकारती भाँडचेष्टा फरीने पोतानी आजीविका चलावशे. एक वस्तुत कुशास्थल नगरना राजानी पासे तेओ भाँडचेष्टा करीने लोकोने हसावशे. ते समये अष्टम तपने पारणे कोइ वे साधुओ गोचरीने माटे त्यायी नीकळशे तेने जोइने पुरोहितना कहेवायी ते भाँडो एंओनी हीलना करशे, तोपण ते साधुओ तो मौनज रहेशे. तेथी ते भाँडो याकीने साधुओने जवा देशे. पछी हे अग्रिदत्त! ते भाँडो एक वस्तुत साये मुतेला हशे, ते समये तेमना पर अकस्मात् विद्युतपात थशे, तेथी तेओ मरण पामशे. त्यायी पांत्रीशमा भवने विषे मध्य देशमां जूदा जूदा व्राद्यणना कुळमां उत्पन्न थशे. त्यां अनुक्रमे दृढि पामीने चौद विद्यामां प्रवीण थशे. एक वस्तुत तेओ धारादुर नगरमा यज्ञदत्त नामना व्राद्यणना निमंत्रणयी तेना यज्ञमां जशे. त्यां यज्ञमंडपनां द्वार वंध करीने तेबो अग्रिकुळमां होम करशे. ते वस्तुत कुळना अग्रिनी ज्वाग्रीयी बद्धतां बद्धतां तृपायी व्याकुळ यडने आर्तव्यानवडे मरण पामशे, अने सिमा नदीना द्रहमां मत्स्यपणे उत्पन्न थशे. उपराउपर सात वार जब्बचर योनिमां उत्पन्न थशे. त्यारपछी नव वार पक्षीओमां उत्पन्न थशे अने पछी अग्रयार वार पृष्ठमोर्मां उत्पन्न थशे. एट्ले सर्व मळीने वासठ भव थशे; तेमां देढ्हुा वासठमा भवमी तेओ मृगपणुं पामशे. त्यां दावानञ्जना अग्रियी बद्धीने त्रेसठमा भवे ते वावीर्य गोठीला पुरुषो मध्यदेशमां श्रावकना कुळमां जूदा जूदा उत्पन्न थशे. त्यां पुवावस्था पामीने धृष्ट, परने वंचन करनारा, पूर्व भवना मिथ्यात्वपणापी शुद्ध जैनमार्गना भ्रत्यनिक अने देव गुरुना निंदक थशे, अने घणा मनुष्यो पासे फहेशो के—“ पव्यर तथा घानु विगेरेनी घनावेली प्रतिमानुं पूजन करवामां हिंसा या, छे केयी ते पूजन व्यर्थ छे. ” इत्यादि फुपुक्तिवडे चैत्य, घर्म तथा आगमना उत्थापक थशे.

हे पेली वेश्यातापसी अठोतेर वर्षे मुधी शहस्राब्रम भोगव्या पटी छवीश वर्षे तापसीदीक्षां मात्री कुळ एक्सो धार वर्षनुं व्यापुष्य भोगवीने सात दिवसना अनशनवडे मरण पामी वाणव्यंतर पोनिमां सुखच्छ नामना

ब्याख्यान २४० मुं. दुङ्डक मत विवे.

दक्षिणेन्द्रनी देशो उणा अर्थं पल्योपमना आपुष्यवाची सुवच्छा नामे
देवी धर्षे. त्या विमेंग श्वानवडे पूर्वना घणा भवना संवेदवाचा ते वारीश वणिकोने
जोइने ते इर्ह पायशे, तुष्टमान धर्षे अने तेओने सर्व कार्यमां सदाय करशे. ते
देवीना भमावे करीने तेजो समृद्धिवाचा घर्षे. पछी तेजो सर्व जन समस हर्षं
पूर्वक उद्घोपणा करशे के-“ हे मनुप्पो ! जुओ, अमारा घर्मनुं प्रत्यक्ष कळ के
अमे केवुं सुत भोगवीए छीए ? तथे पण अमारा घर्मने अंगीकार करो. पट्यरना
विवनी पूजा करवापी अने छकाप जीवनी हिंसा करवापी शु फळ पायशो ? ”
इत्यादि वचनो कहेवा वडे ते वारीशे भ्रष्ट आवको अनेक लोकोने कुमारंगमा
पाढ्ये. ते वसते तीर्थकरोए निरूपण करेला श्रुतनो हीलना घर्षे. अयण निमं-
योनो उदय, पूजा, स्तकार घर्षे नहीं, अने घर्मनुं पालन करुं नवि दुष्कर पह
अति कष्ट पायनी आर्तध्यानवडे मरण पायरो, अने पम्मा नामनी पीढायी
प्रथम प्रस्तरया दश हजार वर्पना आपुष्यवाचा नार्की घर्षे. श्रीजिनागमर्ना हीलना करवाना
पछी पण अनेक योनिमा परिभ्रमण कररो. श्रीजिनागमर्ना हीलना करवाना
काणयी रेमने बोधिरत्ननी प्राप्ति अत्यंत हुलंग पर्षे.

आ भमाणे यरिनो वचन सांभर्जीने अग्रिदत्त मुनिए करीयी युहने वंदना
करीने पूछुं के-“ हे स्वामी ! कपा काव्या ए श्रुतोनेदकोनी उत्पत्ति
परो ? ” तेनो उत्तर ले पशोमद्र यरिए पक्षो तेनी वंगचूटिजामो ले गायामो ऐ
। आ भमाणे-

भणद जस्सभदसुरि, सुओबओगेण अग्निदत्तमुणि ।
मुणसु महाभाय जहा, सुअहिलणमह जहा उद्जो ॥ १ ॥
मुरकाओऽवीरपहुणो, दुसरहियएगनवइहिएहि ।
वरिसाइ संपदनिवो, जिणपडिमाराहओ होही ॥ २ ॥
तत्तो अ सोलसरहिं, नवनवइसंजुषहिं वरिसेहि ।
ते दुदा वाणियगा, अवमन्नइसंति सुयमेय ॥ ३ ॥
तंमि समए अग्निदत्ता, संवस्तुयजम्मरासिनरकते ।
अदत्तसिश्मो दुद्दो, लगिस्तह धूमकेजगहो ॥ ४ ॥

तस्स द्विः सिन्निसया, तित्तिसा एगरासि वरिसाणं ।

तम्मियमीण पइटो, संघस्स सुयस्स उदओ पच्छा ॥ ५ ॥

इय जस्सभद्गुरुणं, वयणं सोच्चा मुणि सुवेरग्गो ।

पायाहिणं कुण्ठो, पुणो पुणो वंदए पाए ॥ ६ ॥

आपुच्छीजण सूर्रि, सुगुरु तह भदवाहु संभूयं ।

संलेहणपवन्नो, गओग्गिदत्तो पढमकप्पे ॥ ७ ॥

भावार्थ-यशोभद्र सूरिए श्रुतना उपयोग पूर्वक अग्निदत्त मुनिने कहु के-
“हे महा भाग्यशाक्षी ! श्रुतनी निंदा अने उदय जेम थवानो छे तेम सामन्न
श्रीवीरप्रभुना निर्वाण पछी बसे, एकाणु, वर्षे जिनमतिमानो आरायक संश्विर
राजा थशो. त्यार पछी सोब्सें ने नवाणु, वर्षे ते हुष्ट बाणियाओ श्रुतनी निंदा
करशो. ते समये हे अग्निदत्त । संघ अने श्रुतनी जन्मराशि उपर आडब्रीशमो
धुमकेतु नामनो ग्रह बेसशे. ते ग्रहनी स्थिति एक राशि उपर ब्रणझें ने तेक्कीरा
वर्षनी छे, तेथी ते ज्यां मुखी वर्तशे त्यां मुखी आ लोकोना पंथनु रहेबु यसो; ते
उत्तरशे एठले संघनो अने श्रुतनो उदय थशो. आ शमाणे यशोभद्र गुरुनु बचन
सामन्नीने अत्यंत देराग्य पामेला अग्निदत्त मुनि गुरुनी मदक्षिणा करता सता वारं
वार तेमना चरणे नमस्कार करवा लाग्या. पछी यशोभद्र सूरिनी वया भद्रबाई
स्वामी अने संभुतिविजय गुरुनी आज्ञा लइने अग्निदत्त मुनि अनशन की
मध्यम देवलोकमा गया.”

“ सिद्धान्त तथा चेत्य आदिनो लोप करनारा अने मिठ्यात्व गुणस्थानम्
रहेला ते धावीश वाणीआओ संसार छूपी फूपमां चिरकाळ मुखी भट्करो. माडे
आंगमने जाणनारा धीजाओए कदापि पण तेम करतु नहो । ”

३८०

इत्यद्दिनपरिमितोपदेशमासादृच्छो षोडशस्तम्भस्य
चत्वारिंशादधिकद्विशतमः प्रबंधः ॥ २४० ॥

३८१

स्थंभ सोऽमो संपूर्ण ।

श्री उपदेश प्रासाद.

स्तंभ १७ मो.

व्याख्यान २४१ मुं.

ओधरिये.

वध्वं यथेन क्रोधेन, वचसा पूर्वजन्मनि ।

रुद्दिर्वेद्यतेऽवर्यं, तत्कर्मेह शरीरिभिः ॥ १ ॥

भावार्थ—“शाणीकोए पूर्व जन्ममा बचनबडे करीने क्रोधपी जे कर्म योछुं होय ते कर्म आ जन्ममा शाणीमोने रोता रोता पण अवश्य भोग-बुं पहे छे.” आ विये दृष्टांत निचे प्रमाणे—

अमरदत्त ने मिश्रानंदनी कथा.

अमरपुर नगर्मा मकरध्वज नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने मद्भूमेना नामनी पट्टरागी हती. एकदा तेणे राजाना भस्तकपर उगेलो एक पक्षी (धीको वाळ) काढीने राजाने देसाङ्गयो. ते जोइने राजाने वैशाख उत्सव थण्या, सेधी राणी राहित केणे तापसी दीक्षा ग्रहण करी. अन्यदा गुप्त गम्भेयोऽग्री राणी तापसीए पुत्र प्रसवयो. परंतु अपोग्र आहारना प्रभावपी ते मूल्यांगठ थइने मरण पार्ही. ते जोइने राजा तापस विवाहुर थयो. पक्षी तेणे पोताना फोइ रागी श्रेष्ठीने ते पुत्र पाक्का आप्यो. श्रेष्ठोए पोतानी रीने आप्यो. ते पुत्रनुं नाम अमरदत्त राख्यु. अनुकमे ते युवावस्थ्या पाप्यो. तेने मिश्रानंदनामे एक मित्र थण्यो. एकदा ते बच्ये मित्रो रिया नदीने कोठे आखिला एक बड्डी पाते मोइ दीर्घीए रमता हता. ते दसते अमरदत्ते दंडबडे मोइ उछाकी, ते बड बृते चाँधेला कोइ चोरना मृतकना मुसम्मा पही. ते जोइने हमता हमता मिश्रानंदे मित्रने फारुं के—“आ अद्भुत थनाव तो जुओ ! ” त्यारे ते चोरुं शब चोरुं के—

१ जे गर्भेनो देयाव न जायाव ते शूद्रागमे कर्त्तव्य थे. एगीने प्रथम खण्डार्थामा गर्भे रहेसो ते न अशाकाही तापसी थएर्थी, नहीने गर्भिणी थीं तापसी खद शाकी नहीं.

“अरे तुं केम हसे हे ? तारी पण आवीज दशा थशे, अने आज प्रमाणे तारा मुस्तमां पण मोइ पडशे.” ते साँभऱ्यने मित्रानंद भय पाम्पो, अने कोइ पण ठेकाणे रति पाम्पो नहीं. तेने शांत करवा माटे अमरदत्त शिखामण देवा लाग्यो के—“ हे मित्र ! मृतकमां प्रवेश करेला व्यंतरना वचनथी केम भय पामे हे ? तेने तो तने मश्करीमां कब्जुं हशे, तो पण तुं उचम कर.” कह्युं छे के-

आपन्रिमित्तदृष्टिपि, जीवितांतविधायिनी ।

शांता पुस्तकारेण, ज्ञानगर्भस्य मंत्रिणः ॥ १ ॥

भावार्थ—“प्राणनो नाश करनारी आपनि, निमित्त वडे जाण्याछतो पण पुरुषार्थवडे ज्ञानगर्भ नामना मंत्रीनी शांत थइ.”

“माटे आपणे आ स्थान छोटीने बीजे ठेकाणे जइए.” एठी तुल्य सुस दुःख बाज्य ते वधे मित्रो स्पाई नीकर्णीने पाटलीपुर नजीफ जाइ पहोऱ्या. त्या वृक्ष विग्रेषी सुशोभित एक उपवनमां उंचो महेल जोइने तेमां पेठा, अने बामनी शोभा जोती जोती महेलमां गया. त्यां जाणे साझात् घट्यामे बनावी होय तेही एक छपरती जुगान थीनी पुतऱ्यी जोवामां आयी. तेनां रूप तथा लावण्यने जोइने अमरदत्त मोड पामी गयो. तेथी ते त्याई आयो पाढो पण जाप नहीं, त्यांनि सिद्ध यडी गयो. मित्रानंद तेने वारंवार गाममां जवान्युं कहेतो थाकी गयो, छोटे से बोल्यो के—“हे पित्र अमरदत्त ! आ पथ्यरनी पुतऱ्यी दरर श्रीति बांधने हे दमो हे ? केवळे आकाशने मंधन फत्यानी जेम तारी इच्छा निष्कळ हे.” अश-हमे वड्युं के—“हे पित्र ! जो तुं अहोपी चालीश तो जरूर मारुं मृत्यु पसे.” हे मीर्दीने मित्रानंद प्रत्यन रोग लाग्यो एखले अमरदत्त पण ते पुतऱ्यी रिग रहेने असाहव हांतार्थी रोग लाग्यो. तेवामां से माराद फरावनार थेही त्या खारी चर्ट्यो. तेंगे यथेने गोता जोइने पृछयुं के—“हे भाइ ! तमे यथे केद यो ठो !” त्यार मित्रानंदे मरं वृभात कही बतावीने पृछयुं के—“हे पिता ! आ तीह दर्दी हो डाप कर्वो?” थेही चोल्यो के—“मा पुतऱ्यी यनावनार कारीगर सांता-रहदूनो रहेहो तेने गृणो, तेमध्ये यनारसो” मित्रानंदयोग्यो के—“हे पिता ! जो तवे जा दाग मित्री संमाद गम्यो तो तुं थोपारक्युर तज्जने ते कारीगरने पृछये—‘मा पुतऱ्यी हेमे रसवार्दीत घरी ठे के थोइ बनेमान थान्युं रुहा जोइने थीतरी हे?’ आं याव खारी वांड दग कन्या रहें, तो तुं पारा मित्रानो मनोरथ पृगं करीझ.” ते हांडी थेही, अमरदत्तनी सुमाद रामगानुं अंगीकार कह्युं. त्यारे अवश्य

—“हे मित्र ! मुँ जाय दे, पग जो हूं तने कारनि भास यथानुं सामजीव
भाग नाम पान्दे. ” मित्रानंद बोल्यो के—“जो हूं वे मामदी पाठो न
मित्र नरी एम जागजे. ” आ इनाने तने थेयं आपोने मित्रानंद
बुरे परोन्दो लने उत्तम वेष धारण करनि ते कारीगरने घेर गयो. करी-
नो मन्दार करी आवतानुं भारण इछाउं, त्यार मित्रानंद कसुं के—“मारे
दबद वेष्यावानी इच्छा दे परनु चाँड पन ढकाने तनाह बोधिलुं देवद दोप
म्नादो. ” कारीगर बोल्यो के—“ पाटलीउरमी में मारा हायथी एक भासाद
हे. ते हमे लोयो दे ? ” मित्रानंद कसुं के—“ हा लोयो दे, पग वे
गाहनो एक दुन्ही दे, नेतु रुप तने तमारी बुद्धिकश्चनापी कयुं दे ? ” के एवं
मालाद चाँड टंकाने जोइन कयुं दे ? ” कारीगर कसुं के—“ अवन्नी नग-
नाना राजनी पुत्री गन्नमेंजरीनुं स्वरूप जोइने ते पुत्री में करी दे. ” त्यारे
देवनानंद तने कसुं के—“ ईक त्यारे हूं मारु दुर्वृत्त जोइने तमारी पासे आईश,
उद्देश्य परावेणी उद्योगना सामर्थी के—“ राजिना चार पहोर सुधी वा मढानुं
ले रखन करे, हेने एक इनार मोनामहोर हूं आपीश. ” आ भागण सामजीने
मित्रानंदे भवरक्षन अंगीकार कयुं. ते बसते तने लोकोए शीसामण आपी
जाप तेना दृष्टवने भारी साइ जाप दे; माट तारामां वेय इगपा पटी जे कोइ मरी
सामध्यं दोप तो आ कार्य अंगीकार कयुं दे ? ” पटी ते इस्ये तेने टरावना अयां रुधीआ वपा
दुर्मने आमो मोइं कार्य शुं दे ? ” पटी ते इस्ये तेने टरावना अयां रुधीआ वपा
घेर गयो. वर्दी मित्रानंद शयनुं रसग करवा रहो दे, त्यां मध्यरात्रिए भूत,
शब्द विगेरना उपमानों पवा लाग्या, पण तेणे ते थेयर्धी दूर कर्यां, अने आसी रात्र
पटी मित्रानंदे भारत भमाणे ते शब्दने लड जइने तेना स्वजनोए अमिदाह कर्यां.
त्यारे ते बोल्यो के—“ हवे तो ते द्रव्य अर्द्धाना राजनी समझ लउ तोज हूं
वीराश्रण मरो. ” पटी ते सुन्दर वेष धारण करनि राजनी मानीती वेश्याने
घेर गयो. ते वेश्याए तेनो महकार कर्यां. मित्रानंदे रात्रि रेवा माटे चारमो

“क्यों केव हमे दे ? नारी पर जावीज दगा परो, जबे आज प्रदाने हाग
इनकी तर नोड ददगे.” ते सौमर्जिने दिचानं भद पाप्यो, अने कोइ तर
टेक्टे गति दाप्यो नही. तेने यांत करवा माडे अदरक्त शिसादग देश हाले
के-“ हे दिव ! इनकने प्रदेश करेता ल्यंतरना बनवायी केव थप पारे दे।
हेतु तो तने दामर्जिनो कड़े हगे, तो तग मुं उघम कर.” कर्यु उके-

आपनिमित्तहस्तापि, जीविनांतविद्याधिनी ।

ज्ञानं प्रदात्तोरेण, ज्ञानगम्भस्य भविष्यतः ॥ १ ॥

भावार्दी-“इसमें नाम उत्तरी आयति, निमित्त वडे जापाएंतो पग तु-
रंत दे इन्हाँमें नाम दर्जी होता है।”

या उपर छी बड़े त्रिशूलनी आकृति परी, पही त्याथी नीकली अकाने घेर
यो. राजकुमारी तेना गुणोपी आकृति पह सती विचारवा लागी के—“सरेसर
सामान्य पुरुष नहोतो, माटे में तेनी साये संभायण पण काहु नहो ते साहं
काहु नहो।” इत्यादि विचार करतो ते पाढ़ली राते निद्रावश पह.
हवे भातःकाले मित्रानंद राजा पासे जहने फरियाद करी के—“हे राजा !
असंहित आज्ञावाचा आप राज्य करतो छतो अमुक श्रेष्ठी मारु भागगुं धन
आपतो नपी. आप तो लोकपाल छो, तेथी तेवा इष्टनो निप्रद करतो जोइए।”
ते सोमदीने राजाए पोताना सीपाईओ मोकली ते श्रेष्ठीने बोलावयो. ते श्रेष्ठीए
घयो व्यतिकर जाण्यो, एट्ले राज्यभाष्या आवताज प्रथम मित्रानंदने तेनु बाबो
हेलु दृश्य आपने प्रणाम पूर्वक राजाने पर्यु के—“पितानी पाहुचना लोकावारमा
गुंधावापी तपा पिताना विरहना शोकपी धन आपगामा दिलंब पयो हवो।”
राजाए तेनी वात सत्य मानीने तेने राजा आपी. पही राजाए मित्रानंदने
पूछ्यु के—“ते रामे मृतफलु रसण शी रिते काये ?” ते बोल्पो के—“हे राजा !
ते रामिए भूत, वेताळ, रासस, शाकिनी, व्यंतर विंगे अनेक भक्ताना शयो
ऐवटे ते सर्व गुणए आपेला मंत्रना वर्जी नासी गया. पही बोधे पर्यु पुढ़ पर्यु.
विविध प्रणाली आमृपणपी शोभित हती, खेल उशु मुखेला होवापी भयंकर
लागती हती. ते धीए मने पर्यु के—“हे उष ! आजे तनेज साइ जइज.”
में तेने जीहाने विगायु के—“लोको फडेता हता से मारी, सरेयर थाज ऐ。” तेपी
हुं सेनी साये भयंकर पुढ़ फरवा लाग्यो अने घमत्कारपी तेनो हाय पर्यो ने
तेना हायपापी सुरांगतुं घंगण यादी लीयु. ऐसे ते नाडवा लागी एट्ले ने
तेनी जमणी लंणामा एरो बडे त्रिशूलनुं चिन्ह पर्यु. “आ म्याने सोभद्राप
राजा आधर्यं पारीने बोल्यो के—“ते मारीना हायपापी संधी हीये
पर्यु वताव. ” मित्रानंद ते पहुं यताव्यु, एट्ले राजा पोतानुं नादीकित
जोइने विगार फरवा लाग्यो के—“अहो ! शे मारीन यन्या दरवी हर्दी
पेसये आ मृपण तेनु ऐ.” एम विवाहिने राजा मंदहृदी गयो. जहने जुए तो यन्या सुनेही
तेना हायपापी घंगण नहोते, अने जग १८ बरेली चिन्ह वर लूगदानो
घायेहो हतो. ते जोइने राजा जाणे वर्जी इण्यायो होय तेवो पयो, अने

सोनामहार वेश्यानी माताने आपी. तेथी हरे पामीने ते अकाए पोतानी पुत्री के जे राजानी वेश्या हत्ती तेने कळुं के—“हे पुत्री! आ युवकनी उचम सेवा बजावजे.” पट्ठी रात्रे सर्व भोगसामग्री तैयार करी शृंगार सजीने वेश्या शयन-शृंगार आवी. ते वसते मित्रानंदे विचार्युं के—“विषयमां आसकत थयेला मनुष्योनां कार्य सिद्ध थतां नर्थी.” एम निश्चय करीने ते वेश्या प्रत्ये वोल्यो के—“हे कल्पाणी! एक पाट्लो लाव, जेथी हुं इष्ट देवनुं स्मरण करुं.” एड्ले ते सरतज एक सुवर्णनो पाट्लो लावी. तेना पर मित्रानंद पद्मासन वाढीने वेठो. तेनी सामे रहीने वेश्याए अनेक हावभाव कर्यां; परंतु तेनुं मन चलित थयुं नहीं. आसी रात्रि एज प्रमाणे निर्गमन करीने प्रभाते त्यांधी नीकबी वीजे स्थानं गयो. वीजी रात्रि पण तेणे तेज प्रमाणे निर्गमन करी. ते हृत्तात सामव्याने अकाए तेने कळुं के—“हे भद्र! आ मारी पुत्री राजाओने पण दुर्लभ छे छतां तुं तेनी केम अवगणना करे द्ये?” मित्रानंद वोल्यो के—“समय आवे हुं सर्व करीश; परंतु हुं तने पूळुं छुं के—“राजशृंगां तारो मवेश छे के नहीं?” अकाए जवाव आप्यो के—“आ मारी पुत्री राजानी चामरथारिणी द्ये, अने राजानी पुत्री भद्रनंजरी मारी पुत्रीनी ससी द्ये.” ते सामव्या मित्रानंदे राज-वेश्याने कळुं के—“हे भद्रे! तुं आजे रत्नमंजरीने कहेजे के—“हे ससी! जेना गुणनो समूह ते सामव्यां द्ये, अने तेपी राग उत्पन्न थवाने लींधे तें जेना पर पत्र लह्यो इतो ते अपरदत्तनो मित्र अहीं आव्यो द्ये.” पट्ठी ते वेश्याए रत्नमंजरी पासे जइने कळुं के—“हे ससी! आजे हुं तारा मित्रना समाचार कहेवा आवी द्युः” त्यारे ते हमीने विस्मय पूर्वक चोली के—“कोण मारो प्रिय द्ये?” त्यारे ते वेश्याए समझ रामाचार यद्या. ते सामव्याने राजपुत्रीए विचार्यु के—“स्त्रेसर आ कोइ अलोकिक घृते होवो जोइए; केमके आज मुऱी मारो कोइ पण प्रिय नर्थी. पंतु जेणे आवृ यस्टटात्र रच्युं द्ये तेने दृष्टिए तो जोवो जोइए.” एम विचारीने तेने वेश्याने कळुं के—“हे ससी! मारा मित्रनो संदेशो लावनाए ते माणसने मारा मित्रना पत्र महित आज्जे आ बारीने रस्ते अहीं लावजे.” ते वेश्याए पेर आवीने सर्व हृत्तान मित्रानंदे वह्या. पट्ठी ते रात्रे अद्वार यतांग्ला रस्तावडे सात किल्लाने दफ्तरंपन करीने ते राजशृंगाना निवासगृहमां गयो. अकाए पोतानी पुत्री पासे तेना ऐपेनी बरांमा करी. अहीं राजपुत्री तेनुं धेय, मित्रना पत्रवारितुं लेसन खानुर्य, तेदत नेनुं रूप, लावग्न्य अनं बचनकर्यानुं योशलग जोइने जागं स्वभिर यह यह होय तेय एक अज्जर पग चोल्या दिना मियर यह गङ. ते वसते मित्रानंदे इदृश करीने तेवीना हायकर्या राजाना नामवाढुं कळुं काढी लीर्यु, अने हेगीनी

चैषा उपर छारी बडे त्रिशूलनी आळति करी, पछी त्थीथी नीकली अकाने घेर गयो. राजकुमारी तेना गुणोपी आकेस पह सती विचारवा लागी के—“ सरेसर ते सामान्य पुरुष नदोतो, माटे में तेनी साथे संभावण पण कर्यु नहीं ते सारु कर्यु नहीं.” इत्यादि विचार करता ते पाढली राते निद्रावश पह.

हवे भातःकाले मित्रानंदे राजा पासे जइने फतियाद फरी के—“ हे राजा ! असंहित आज्ञावाचा आप राज्य करता छतो अमुक श्रेष्ठी मारुं मागाणुं धन आपतो नपी. आप तो लोकांश छो, तेथी तेवा दुष्टनो निग्रह करवो जोइए.” ते सामुद्रीने राजाए पोताना सीपाइओ मोकली ते श्रेष्ठीने बोलाव्यो. ते श्रेष्ठीए घयो व्यतिकर जाण्यो, एटले राजसभामा आवताज प्रथम मित्रानंदने तेनुं बाकी रहेलुं द्रव्य आपीने प्रणाम पूर्वक राजाने कर्यु के—“ पितानी पाढळना लोकाचारमा गुणधारापी तथा पिताना विरहना शोकथी धन आवामा विलंब थयो हतो. ” राजाए तेनी बात सत्य मानीने तेने राजा आपी. पछी राजाए मित्रानंदने पृष्ठयुं के—“ ते रात्रे मृतकलुं रक्षण शी रीते कर्यु ? ” ते बोल्यो के—“ हे राजा ! ते रात्रिए भूत, वेताळ, राक्षस, शाकिनी, व्यंतर विग्रेर अनेक प्रकारनां शश्यो सहित आव्या हता; तेमोनी साथे मे रात्रिना त्रण पहोर मुखी घणुं युद्ध कर्यु. ऐवढे ते सर्व गुरुए अपेला भंत्रना वळथी नासी गया. पछी चोथे महरे कोइ एक अप्सरा जेवी द्यी मारी पासे आवी. तेने दिव्य वद्य धारण कर्या इता, विविध प्रकारनां आभूषणपी शोभित हती, केश शृङ्ग मुकेला होवापी भयंकर लागती हती. मुख्यमापी अग्रिनी ज्वाचा काढती हती अने हाथमांफ जऱ्यांका रासेली हती. ते द्यीए मने राणुं के—“ हे दुष्ट ! आजे तनेज साइ जइश. ” में तेने जोइने विचार्यु के—“ लोको कडेता हता ते मारी, सरेसर आज ऐ.” तेथी दुं केनी साथे भयंकर युद्ध करणा लाग्यो अने चमत्कारपी तेनो हाय परदोने तेना हायमांपी मुरवणुं कंकण काढी लीयुं. ऐवढे ते नासवा लागी एटले में तेनी जपणी जंघामा छरो बडे त्रिशूलनुं विन्ह कर्यु. ” आ ममाने सामुद्रवापी राजा आश्वर्ये पार्माने बोल्यो के—“ ते मारीना हायमांपी सॅची लीधेलुं पडुं वताव. ” मित्रानंदे ते पहुं यताव्युं, एटले राजा पोतानुं नामाकित पडुं जोइने विचार करवा लाग्यो के—“ अदो ! शुं मारीज कन्या यरकी ठरी ? फेसके आ भूषण तेनु घे. ” एम विचारीने तेनी सात्री करवा मटो शोधयुं मिष्य घरीने राजा महेलमांगयो. जइने जुए घे तो कन्या खतेली हती, तेना हायमांफ कंकण नहोतुं, अने जंगा पर करेला विन्ह उपर लगाडानो पादो चाखेलो हतो. ते जोइने राजा जाणे दच्चपी दणायो होप तेवो यवो, अने बोल्यो

कर्ता वार्षिकी, ग्रामपाल भवीत बना।

1997-03-03, 09:09:59.000

मानवी सभा के लिए अधिकार उपलब्ध है, जो वीजन
के लिए बहुत अच्छा है। यहां लोगों को वीजन
के लिए अच्छा विद्युत उपलब्ध है, जो वीजन
के लिए बहुत अच्छा है।

the author of the original paper, and the present paper is a continuation of that work.

Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism, Vol. 107, No. 3, March 1991, pp. 667-672.

मद्रेश फरवानी देपारी फरतो हठो, तेवामी काकतालीय न्यापनी जेम मित्रानंद अने रत्नभंजरी आवीने सेने पट्ट्या. तेज बसते तेज चित्राना अग्रिनी तथा पुरना लोकोनी साक्षीए तेनी साथे पाणिग्रहण कर्यु. नगरना लोको से दीना स्वदृपनी, मित्रानंदना ऐरेनी अने अमरदत्तना भाग्यनी भशंसा फरवा लाग्या.

इवे तेज समये ते नगरनो राजा अपुत्रीओ मरण पाम्यो; तेथी दीजो राजा मुकरर फरवा माठे प्रधानोए मठीने पंचदिव्य कर्यां. तेणे फरतो फरतो नगर घदार आवीने अमरदत्तना उपर कद्गङ ढोळ्यो, तेथी तेने भोटा उत्सव पूर्वक राज्यनो स्वामी कर्यां. पछी तेणे मित्रने यंत्रीपद आप्यु, अने रत्नसारने नगर-शेष बनाड्यो. आ प्रमाणे ते असंदित आङ्गापी राज्य चलाववा लाग्यो.

मित्रानंद राज्यकार्पेमी गुंपायो हठो, तो पण सेने शब्दनुं वचन कदि पण दिस्परण थनुं नहोत्नुं, तेथी तेणे अमरदत्त राजाने कल्युं के—“आपणुं नगर अहोपी नजीक घे, तेथी याहं यन घण्युं दुःस्ती रथा फेरे घे, माठे यने दूर देश जवानी रजा आपो.” राजाए कल्युं के—“हे मित्र ! जो एप घे, तो आपणा नोकरोने साथे लड्यने वस्तवपुरे जा, परंतु हमेशा युशङ्ग समाचार मोकल्या करजे.” पछी मित्रानंदे शुभ दिवसे त्यापी प्रथाभ घण्यु. तेना जवापी तेना विषोगे करीने पिठा पामतो राजा तेना कुङ्गङ्ग समाचार निरंतर इच्छतो हठो, पण घग्गा दिवसो गपा घत्ता तेनु फोइ पण हृत्तोत तेना जाणवाया आव्युं नही. तेथी गभरायेला चित्ते तेणे राणीने कल्युं के—“अरे मित्रानंदनी फोइ पण वातो संभवाती नर्थी.” राणी बोली के—“हे शाणनाप ! ज्ञानी गुरु विना संशय नाश पामतो नर्थी.” अन्यदा बनपाळे आवीने राजाने विनंती करी के—“हे स्वामी ! आजे आपना उद्धानमी ज्ञानभानु नामना गुरुभाराज पधार्या घे.” ते सांभद्रीने राजाए बनपाळने वयामणी आपी, अने राणीने साथे लड्यने मोटा उत्सव पूर्वक ते गुह पासे गयो; गुहने वादीने योग्य आसने बेठो. गुहए अनेक जनोए पूछेला संशयना सुलासा आप्या, ते सांभद्रीने राजाए प्रत्यक्ष ज्ञानवाचा गुहने पोताना मित्रनी हफीकत पूढी, तेथी गुहए कल्यु के—“हे राजन्। तारो मित्र अहोपी चालीने पणे दूर पहोऱ्या पछी एक पर्वतनी पासे नदीने फाठे पढाव करीने रथो हठो, अने लारा सेवको लघडार्पण रेकाया हठा, ते रथते भोरिती चोरन्ती घार पद्धी, सेमोए तारा सर्व सेवकोनी पराजय कर्यो, अने मित्रानंद एकलो त्यापी नासी गयो. ते कोइक बट वृक्षनी नीचे सुतो हठो, तेवामी सर्वे सेने डस्यो. ते समये फोइ तपस्वी त्यां आव्या तेणे तेनु रिप उत्तायुं. त्यापी मित्रानंद तारी

हों बहारे हों, तेजस्वी लालों के लिये लेने चाहते, मौहर
दासों को लाने की है इन्हें दामकुल लग जाए इसीसे आदिक्षमें
जान लाने की उम्मीद लग जाते जिस दौर से लिये जाते हैं। लालों
को लाने के लिये लेने जाए हो, लालों लालों लीजायें
की दौर, जो जो जाने लेने लिये जाते हैं वहाँ लालों
को लाने के लिये लिये जाने लालों लालों के लिये। लालों लालों
को लाने के लिये लिये जाने लालों लालों के लिये।

यह यह यह काला, यह यह क्षेत्रगी ।

लालों लालों लाली, न योहालगी ॥ ५ ॥

लालों
लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों ।

लालों
लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों
लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों ।

लालों लालों लालों । लालों लालों ।

लालों लालों । लालों लालों ।

लालों
लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों
लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों ।

लालों लालों लालों ।

लालों लालों लालों लालों ।

लालों लालों लालों ।

लालों
लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों
लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों लालों ।

पथो छे, ते अनुकमे राजा पशे.” फरीने राजाए पोताना, राणीना अने मित्रना पूर्वे भव पूछ्या. त्यारे गुहर पट्टु घे:-“हे राजा ! तुं आज्ञधी श्रीजे भवे क्षेमंकर नामे पाणवी हतो. सत्पथ्वी नामे तारे पत्नी हती अने धंद्रसेन नामने चाकर हतो. ते चाकर एकदा तारा सेवणी फाम करतो हतो, ते वसते तेण धीजाना सेवणीपी कोइक मुसाफरने धान्यनी शोगो लेतो जोयो. ते जोइने चंद्रसेन घोल्यो के-“आ महाबोरने उचो धीरीने लटकावो.” एवा वचनधी तेथे महा आफरु कर्म घोध्यु. सत्पथ्वीए पण फोइ वसत पोताना पुत्रनी बहुने कर्म के-“दाकणनी लेय उतावडी उतावडी शु साप छे ! धीरे धीरे केम साती नधी ! के लेपी गङ्गु तो रुधाप नहो.” एम कहेवापी तेणे पण कर्म घोध्यु. एकदा क्षेमंकरे नोकरने कर्म के-“आजे अमुक गाम जवानु छे, माटे जा.” त्यारे चाकर घोल्यो के-“आजे मारा स्वजनने मळवा सारु हुं उत्सुक छुं, तेर्ह नहो जाइ शकुं.” क्षेमंकरे कीपर्दी कर्म के-“भले सारा स्वजननो मेवाप न पाप, पण जाई पढशो.” एवापी फोइ वे मुनि गोचरी माटे पधायां. तेने जोइने क्षेमंकरे पोतानी धीने कर्म के-“आ महापिंडोने भोटा हप्पे पूर्वक आमुक अने एषणीय अन्न वहोराव.” ते वसते पेला चाकरे मन्या विचार कर्यो के-“आ दंपतीने धन्य छे, के जेओ संग्रह भक्तिरूपक मुनिने दान आये छे.” तेवामो ते ज्ञानेना उपर अकस्मात् विजडी पदवापी ते ज्ञाने एकी वसते मरण पाम्या. तेमा क्षेमंकरनो जीव तुं अमरदत्त थयो, सत्पथ्वीनो जीव तारी पट्टराणी थयो, तारो चाकर धंद्रसेन ते मित्रानंद थयो. ते चाकरे जे मुसाफरने शोगो लेतो धोयवानु कर्म हतुं, क्षेज मरीने पेला बट बृक्ष उपर व्यंतर थयो. ते मित्रानंदने जोइने पोताना पूर्व जन्मनु वैर पाद आपवापी शबद्वारा घोल्यो हतो.”

आ ग्रमाणे गुहरुं वचन साभव्यीने राजा तपा राणीने जाति स्मरण थयुं, गुहरुं वचन सत्प मानीने घेर आव्या. पद्धी अनुकमे तेने पुत्र थयो. ते मुसाफरस्था पाम्यो. त्यारे तेने राज्य सोंपीने ते दंपतीए दीक्षा अहण करी, अने क्रमे करनिने तेओ भोजे गया.

आ हर्षात्मु वात्पर्ये ए छे के-पोदो पण क्रोध भोटा इःसतुं पारण पाप छे. माटे सुमुख देनो रपाग कर्वो.

सत्पन्दिनपरिमितोपदेशापासादवृन्ती सहदशस्तंभस्य
एकवत्वारिशदधिकद्विशतमः शब्दः ॥ २४१ ॥

व्याख्यान २४२ मुँ.

मान त्याग करवा विषे-

मानत्यागान्महौजस्वी, तत्त्वज्ञानी सुदक्षताम् ।

दधन् दधौ महज्ञानं, वाहुवलिमुनीश्वरः ॥ १ ॥

भाषार्थ—“मोठा पराक्रमी, तत्त्वज्ञानी अने अतीदक्षपणाने धारण करनार वाहुवली मुनीश्वरे माननो त्याग करवाई केवत्त्वज्ञान भास कये.”

श्रीवाहुवलीनुं दृष्टांतं नीचे प्रमाणे—

श्री क्षयभद्रेवना पुत्र भरत चक्री साठ हजार वर्षे छ संड पृथी जीतीने अयोध्या नगरीमां आव्या. त्यां वार वर्षे मुथी चक्रीनो राज्याभिषेक थती वसते कोण कोण राजाओ आव्या छे अने कोण नपी आव्या? एवुं अवलोकन करतो चक्रीए पोताना नाना भाइओने नहीं आवेला जाणीने तेओने बोलाववा भाई दरेकनी पासे पोताना दृत मोकल्पा. दृतो तेमनी पासे जइने बोल्पा के—“हे भरत राजाना भाइओ! तमो सर्वे भरत चक्री पासे आवी तेनी सेवा करो.” तेओ बोल्पा के—“भरत क्षयभद्रेवना पुत्र छे, तेम अमे पण क्षयभद्रेवना पुत्रो छीए. तो युं ते अमारा घरी अधिक छे के अमारी पासे सेवा मागे छे? हे दृतो! तमे तमारे रथाने जाओ. अमे पिताने पृथीने योग्य जणाशो तेम करयुं.” एम कहीने ते भाइओ सुवर्णगिरी उपर जिनेश्वर पासे गया, अने कहां के—“हे पिता! अमारो भाई भाइ भरत छ संडनुं गाज्य पाम्पो, तो पण हजु तृप्ति पाम्पो नपी. तेपी तमोए आरेलुं अमारं राज्य लइ लेवानी इच्छा करे छे. माटे तमारी आज्ञा होय तो अमो सी पृष्ठ पडने तेनुं ज राज्य लइ लइए.” ते सांभवीने प्रभुए तेमने भद्रिक जाणी घनोरदेग आप्यो के—

संवुद्धाह किं न युद्धाह, संबोहि सलु यत्र दुष्टहा ।

नो हृवणं भंति राहओ, नो सुलहं पुणरवि जीविअं ॥ १ ॥

भाषार्थ—“बोध पामो, केम बोध पामना नपी? आ शाणीने योधि जे मम्दम्ब तेज दुलंभ छे. भंती के राजा थां दुलंभ नपी परंतु फरीनं मनुज्यागावृ सीदित शान्तुं दुलंभ छे.”

इत्यादि भगवाननी देशना सोभर्णीने ते अद्वायुं भाइमोप्रभुनी पामे दीक्षा प्रहण करी. पछी तेमर्ना राज्य भरत चक्रीप्रसारीन करी हीयां. एकदा आपुध-शास्त्राना रक्षके आदीने चक्रीने विज्ञापि करी के—“हे स्वामी ! तमे ज्यो मुर्ही बाहु-बलीने जीत्या नपी, त्यो मुर्ही छ संद पृथ्वी पण जीती नपी एम गदजजो. कंमके चक्ररत्न हङ्गु आपुधशास्त्रामा प्रवेश करतुं नपी.” आ प्रमाणं सोभर्णीने चक्रीप्रत्क्षशिला नगरीए पक्ष बाचाउ दृतने मोक्षल्पो. ते दृत थोडा दिवमर्मा बाहुब-लीना देशमा पहोच्यो. त्यो बहुलीदेशमा गामे गामे अने नगरे नगरे यगा लोकोना मुसर्पी बाहुबलीना पशतुं अवण करतो ते तक्षशिलाप्राय आव्यां. ते मुर्हेग नामना दृतने प्रतिहारे बाहुबलीनी आक्षापी मुखर्णना बर्ण जंबी मध्यमा प्रवेश कराव्यां. बाहुबलीप्रायोना यंत्रुना तपा तेना देशनगरादिना उपशम यमागार पूछ्या. ते पही रसा पछी दृत बाल्पो के—“हे राजा ! तमने भज्ञाने उत्तुरु घेला तमारा योटा भाइए तमने बोलावदा माटे भने मोक्षल्पो छं. माटे एव बार त्यो आदी तमारा भाइने नमी तेनी आक्षा यस्तु यर शदावीने यही अही याता आवजो येत्क्षेत्रे लोको अपवाह आये छे के भरत राजानो भाइ पण तेनी आहा यानां नपी, तो भरततुं पराक्रम अधिक्षिण्यार छं”. माटे सोकापवाहने दूर परवा गाठ तमे तेनी पासे आयो. नहां तो तमने राष्यनां पण गेशय खंशे.” यस्यु छे ये—

करालग्रालः सर्पः, पावकः पवनोध्युरः ।
प्रभुः प्रौढप्रतापश्च, विश्वास्या न त्रयोऽप्यमी ॥ १ ॥

मायार्थ—“भयंकर विषदाद्यो रर्प, परनपी उड्ठ घेलो अग्नि अने शैट प्रतापी राजा-ए प्रणे विश्वास फरवा लापवा नपी.”

बही हे राजा ! देवताओ पण जेनी भेडा फरे छे तेला तमाग शैटनी तेला फरतो तमारं पाँह दीनपर्णु फहेवादो नहों.” आ प्रमाणेना दृतो एवनो एव-दीने बाहुबली घोल्या के—“हे दृत ! कारो राजा भने जोएने भज्ञा साम्भो, येस्ते शान्त्यावरपार्श्व जग्नीदा फरतो तेनो पण जालीने यें केने आवारामा उठाउद्दो हुतो, ते पण थुं ते भूली गयो छे ? हे दृत ! गाठ रजार दर्दं हुरी देश आपराहा पापक्षेनो संषय फरतारा कारा पृथ्वेने सारा दिना र्हाझो पाँह इस्तिन जार-मार नपी, माटे तारा राजाने तेना बज्ञी परिज्ञा फरवा माटे जल्ही अटो राद.” ते सोभर्णी मुर्हेग भय गहित पालो फर्गने थोराज दिवगर्ते सोशाता उदार्दो

बाल्यों, जने चाहुबरीतुं सर्व दृसात् भरत महाराजाने कथ्यं. तेने जगाप्युं के-“शा-
वर्गिने इंद्र पर जीविता समर्थ नपी.” ते सामर्थीने भरत चक्री पोताना सत्ता स्वामी
इच्छ जने केव्य महिन तक्षणिता नमरी तरक्क चाल्या. चाहुबरी एग पोताना उच्चो
देश केव्य महिन भाना आल्या. तेनो मोठो इन सोमपश्चा पूर्णो एग प्रक
त्तम हार्दी, धोडा जने रेखनो जीवितार हतो; सेने प्रग लास पुत्रो हता, तेने
सीरी नातो इच्छ एग एक्को पूर अभ्याहिणी सेना जीविताने समर्थ हतो.

कर्तिता संवादों वोगरी लास डेक्सामो, अद्वार लभ इंट्रुमि जने सोब
नाम चौड़ी बातिनो हनो, ते नशोनो प्रकृत बसते नाह पा लायो; के
प्रकृतिने इन्हाँ गावेग बजे अना बीरो परसर पुढ़ कर्वा लाया। निंगा
इद नामों एव दिने अनिन्देग नामनो विचार के जे याहरजीनो भम
इसे के इच्छित देवताने जय विचारे जीनिने आकाशमणे गवीनी हापीनी
हे राहु दिने, सने इदानी जेव हापीमिने आकाशमणी उठाजीने तेपने पूषी रा
हारु हापीनी हारा लायो, ने बीजा कोइ पा प्रहारपी पराजय गवी लाये एव
गवी के पर्वत देवता पह रह लोड्यु, गरने जोलोग ने भयपी नाठो, पही ते
के र गोरानि गुड़पेंद्रो के गमुर विमेयो गयी गयी गयो स्यो र्यो पूर्ण गवाहा
हुआ रहै तर वह इत तेवि गाउडो पाउदत गये, ऐडे पोताना रक्षा
एव तेवि विद्युत गावाहि रक्षा पोतान याउं अते तेवि ते पेठो, ते वसन गह
गवाह गुड़पाट रोडा तेवि रक्षा के “ग्रे ! तारा परामर्शने फोड केव
गुड़पाट रोडा” इच्छीताहो रेतो ए माग बीरी गया, ए शाये
के र गुड़पाट ग्रामानी र वहाँ नीराच्या, एडे नवात तेजु प्राप्त
हुआ रहै गवीना गवाहो रा

क्षणों अने बधे भाइओ पासे जहाने कहां के—“ हे युगादीशना पुत्रो ! तमारा पिताए आ विष्वनुं पालन कर्युं छे. सेनो संहार करवा माटे तमे केम तैपार एया छो ? माटे तेम करतुं तमने उचित नपी. परंतु तमारे बद्धनी परीक्षा करवी होय तो तमो बेज जग परस्तर अमारा ठरावी आयेलो इष्टि युद्ध, वाणि युद्ध, मुष्टि युद्ध, दंड युद्ध अने अथ युद्ध-ए पांच मफारनो युद्ध करो. अमे यद्यप्त रहीने जोइयुं.” आ प्रमाणेनुं देवतानुं बचन बधे भाइओए अंगीकार कर्युं, एटले देवताओ तथा मनुष्यो साक्षी तरीके उभा रहा. ते बसते चक्रीना सेनिकोए विचार्युं के—“ आ बाहुबलीनी सापे इद्ध युद्ध करवामी इद्ध पण जीते के नहीं ते शक्तिरेलुं छे, तो अमारा स्वामीनो शी रीते जप थां ? ” आवा विचारो करता पोताना सुभटोने जोइने पोतानुं सामर्थ्य घतावदा माटे चक्रीए एक घोटो शूद्धो सोदाव्यो, अने ते कृदाने एक कोठे उभा रहीने चक्रीए पोताना ढाया हापे लोटानी मोटी सांकळो बंधावी, पट्ठी यद्वामी सर्वे सेनिकोने रासनि तेमने कहां के—“ तमे सर्वे शक्ती आ सांकळ सेंचीने मने युद्वामो पाठो. ” ते सर्वेंपे ते प्रमाणे तेने सेंच्यो पण चक्री जरा पण पोताना स्यानर्थी चलित थया नहीं. ऐमके आसा भरतसंदनो नर, नारी, हापी, घोटा विगेरे सर्वे शासीओ भेगा पइने सेंचै, तो पण तेओ एक तल मात्र चक्रीने सम्पेद्वा समर्थ्य नपी, तो पट्ठी सेना, मात्रपी तो शुं यह शके ? पट्ठी चक्रीए इद्यपर लेप करताने भिषे पोतानो हाथ जराक सेंच्यो, एटले सर्वे सेन्य लता उपर रहेला पक्षिओनी लेप सांकळ सापे लटकी गयुं. आ प्रमाणे चक्रीनुं पराक्रम जोइने सेओ हर्यं पाम्या अने साक्षी पइने दूर उभा रहा.

हरे चक्री तथा बाहुबली प्रथम इष्टियुद्ध करवा माटे सामसाया उभा रहा, अने अनियेप इष्टिपी एक बीजानी सामुं ज्ञेका लाग्या. ते बसते नेत्रो रक्त पदार्थी तेओ भयंकर देसाया लाग्या. घेवट बाहुबलीनुं भयंकर नेत्रवाङ्मुख जोइने चक्रीना नेत्रमा आंसुं आवी गर्या, तेपी ते तरत मींचाइ गया. ते जोइने चक्री तथा तेनुं सेन्य नम्र मुखवाङ्मुख (लञ्जित) थयुं. चक्रीने लञ्जित जोइने बाहुबलीए यद्युं के—“ हे भाइ ! केम उद्देग पामी छो ? हरे बचनयुद्ध करो. ” तेपी चक्रीए अति घोर सिंहनाद क्षणों, जेपी आसुं सेन्य बधिरथि गयुं. त्यार पट्ठी बाहुबलीए पण क्रोधपी सिंहनाद क्षणों, तेनार्थी सर्वे सेन्य मूर्च्छित जेनुं यह गयुं फर्तीपी चक्रीए अने पट्ठी बाहुबलीए, सिंहनाद क्षणों. ते बसते चक्रीनो शब्द दिव-सना रहेला पहोरनी छाया माफक अने दुजननी भेत्रीनी माफक अनुक्रमे क्षीण थदा लाग्यो अने बाहुबलीनो शब्द बृह्दि पामवा लाग्यो. तेपी विलसा परेला चक्री प्रत्ये बाहुबलीए कहां के—“ हे भाइ ! सेद पामशो नहीं. हुं काकतार्दीय न्यायपी

संहना नाथने हणनार कहेशे, भाटे अहंकारवडे अनेक पाप उपाजनं करनार मने धिकार द्ये। अने शथमधीज पिताश्री पासे जइने दीक्षा ब्रहण करनार मारा लगु वंशुओने धन्य द्ये। हजु सुधी पण पापकंभं तत्पर घेणेला मने वारंवार विहार द्ये! ” इत्यादि विचारीने वाहुबलीए तेज उंची फरेली मुष्टिवंड पोनाना मस्तक पर्याप्त केशानो लोच कर्यों। तेज वरत देवोए ‘सागु, सागु’ एम बोलीने तेमना पर पुन्नदृष्टि करी.

तेमने निःस्पृही घेणेला जोइने लज्जार्पी नम्ब शुभंवाळो चक्री पोनानी मिंदा अने तेमनी शशंगा फरतो बोल्यो के—“हे बंगु ! हुं पापीओमो मुख्य द्युं, अने तुं कृषाञ्चुमां भुल्य द्ये, शथम तें मने अनेक भक्तरे जीत्यो, हमणी ग्रन हर्षी शाद्यवडे रामादिक शत्रुओने पण तें जीत्या, भाटे त्रण लोकमां तातारी अधिक वज्ज्वान कोइ नपी. हे बंगु ! मारो अपराध क्षमा पर.” इत्यादि रवर्निदा अने वाहुबलीनी स्तुति करी. वाहुबली मुनिए विचार्ये के—“ हुं आम उम्रसद्यने पिता पासे जह्या, तो शथमधी दीक्षित घेणेला मारा लगु वंशुओने मारं वंहना यात्री पद्धती, तंपी भारु लगुपूर्ण परो, घाटे घेणवज्ज्वान पाप्या पठीज जह्या.” एम विचारीने से स्पांज कापौंतसंगे रसा.

पही चक्री वाहुबलीना उपेष्ठ पुत्र गोमयशानी गाथे घहनि देशमा गषा, र्पी तक्षशिला नगरीना उद्यानमां हजार आसावाढे अने विविध भजाणा र्द्दित तथा रत्नपी जटिन भर्मणक अने तेज नामनो शामाद जोयो. तेनी औंदर रुद्रेना श्वरुने नम्रत्वार पर्तीने चक्रीए गोमयशाने ते शामादनु वृत्तीत पुळद्यु. एडले गोमय-शाए याहुं के—“ पूर्वे ऋषभदेव पिता विहार फरतो फरतो गंग्यागदेष्य झर्ता पथापां हता. ते शामाचार जाणीने आपना लगु वंशु वाहुबलीए रिखार्ये के—‘ अत्यारे शत्रिनो गमय खण्डो द्ये. घाटे शातःयाऽ भोद्या उत्तर पुळद्यु रिखार्यीने बोदीश.’ ” एम निश्चय पर्तीने रावं शामदी तज्ज फरारी, शतःयाऽ खातो संपी घाष्यृष्टी उद्यानमां आव्या. पांतु र्पी श्वरुने जोया नहा, तंपी ते द्यु रद्द घरवा लाग्या. अने ‘पर्मेश्वर्यमा विलंब घरनार एवा मने धिकार द्ये! हवे द्यने घारे पिताना दर्शन खण्डो? ’ इत्यादि विलाप घरवा लाग्या. तेने शदानोए दीदिप भक्तरे शमजावी शात यायो. पही वाहुका (रेती) मो दत्तिदिवित दद्देला भरवा-नना पादने नमन पर्तीने पितानी भतिपी शपानने याद्यु के—‘जा रिखार्यीना दृश्य पगलानो फोइ रपां न फरो.’ एम पही आट दोजनना रिखाराहाये आ भर्मणक नामनो शामाद फराव्यो द्ये. ” जा शपाये सोधर्यीने दद्दिप तेवी रुद्दित करी. पही तक्षशिलाभी श्रवेशवर्तीने वाहुबलीनी गारीपर गोमयशाने वेमारद्दो. ते

सोमपशाने चोरीश हजार राणीओ हती, अने श्रेयांस आदि बोतेर हजार पुत्रो हता. पठी भरत राजा छ संड पृथ्वीमा पोतानी असंड आज्ञा प्रवर्तीने अपांध्या तरफ चाल्या.

अहीं बाहुबली मुनि निद्रा अनं आहार विगेरेनो त्याग कर्ने वै बनमा कायोत्संग ध्याने रक्षा हता, त्यो तेमना मस्तकना केशमा, कण्ठमा अने दाढी विगेरेमो पक्षिओंए माशा कर्या, वर्षांक्षतुमा दर्भना अंकुरा पगनी तर्फाने दिधीने बहार नीक्क्या, लताओ तेमना शरीरने वींटाइ गइ अने तेमना तपोबन्धी वाय विगेरे हिंसक पार्श्वीओ पण शांत भावने पार्श्वी गया. एवी रीते एक वर्ष वीरी गयुं. त्यारे तेमनो केवज्ज्ञाननी उत्पत्तिनो समय जाणीने तेमनुं भान छोडारवाने माटे श्री क्षम्पभंदेव भगवाने ग्रामी अने सुंदरी नामनी वे साढ्वीओ, के बाहुबलीनी बहेनो पती हती तेने मोकली. ते साढ्वीओ त्यो आजीने लताना सगृह मध्ये रहेला तेमने जेन तेम शोधी काढाने थोली—“ हे बंगु याहुबली ! अमारी पाने रिनाश्री तदने कहेवरावे छे के-मदोन्मत्त हाथी पर चटवापी केवज्ज्ञान शी रीते दहजे ? तेर्ही आ मत्त हस्ती उपरी भीगे उतर. जो तारे भत्तगज 'उपर बडीने इतनी रोषा हती तो तमशिलानुं राग्य शामाटे मुकी दीयु ? ” आ प्रवाणे शोहडीने शाहुबद्धीण रिनायुं के—“ अहो ! आ मारी बहेनो आम केम बोले छे ? हे शर्वया दीड्हार र्हित छनो मार्ह हस्ती परः गड्हुं शी रीते रोभरे ? पठी जारा दहजे रिनार कर्ना तेमना गमगारामो आशयुं के—“ अहो ! जाण्युं, भान छी इत्तगज रात्र रु गरेण्यां दृ. आक्षयो यार्हा काळ में फोगट कष्टमो गुमाय्यो; केवके इत्त छो ईं रिं कंडानी शारि धाय ? माटे गुणपी अग्निरु पृथा मारा पृथ रात्र बंडेहोने ताने नप्रकाशा कर्ह. ” इन्हादि रिनार कर्नीने जेसो पोतानो पा उत्तरां दृ लेत्त तेने बाहुबलीन उत्तम गयुं. पठी देवनाएँ आगेला पर्नीँ इत्ते शारद वर्षी भगवानना गमागाण्या गया. त्यो “ गमसनीपीय ” तीर्पी शराद्धर दाढ्हो-नृद वर्ही तिनेखर्नी प्रदिल्लो कर्निने कंडानी मधामो येदा.

“ अंगरा बाहुबलीनेत्र महा यशान जाणाना के जेंगे प्रथम छ संदत्ता अर्थवे ईर्षी लीर्हा अने पारी रिचर्मा बंडक रुग यान वर्ही महा मळने हर्गीने शराद्धर रात्र बर्हे. ”

१३४५

१३४६

१३४७

व्याख्यान २४३ मुं.

माया पिंड विषे.

भक्तादिहेतवे कुर्वन्नानारूपाणि मायथा ।
साधुवैचयते श्राध्यान्, मायापिंडः स उच्यते ॥ १ ॥

भावार्थ—“ साधु भात पाणी विग्रहे माटे मापावडे नाना भक्ताना रूपो फरीने श्रावकोंने छेतरे तेंने मायापिंड घेवाय छे. ” तेंनी उपर दृष्टीत नीचे प्रमाणे:-

अपाढभूति मुनितुं दृष्टांत.

राजगृही नामनी नगरीमा सिंहरथ नामे राजा राज्य फरनो हतो. त्या एकदा विविध ज्ञानवाचा, तेपम्बा अने मुहिमाग धर्मभूति आचार्य पण्यां. गोण-रीने अवसरे तेमना शिष्य अपाढभूति गुहनी आज्ञा लइने एकला गोशरी भाडे नगरेचा गया. मध्यान्ह समय धनो भास्त्रिक नामना नटने घेर पहोच्या. त्या ते नटनी सुष्ठनसुंदरी अने जयसुंदरी नामनी ऐ फन्याए सुगंधी द्रव्यवागे एक मोदक वहाराव्यो. ते लइने घहार नीकली ते मुनिए विचायुं के—“ आ एक लाडु तो मारा गुहने आपलो जोडशे. ” एम धारीने तत्काळ पुवावरपाणादृ शीतुं रूप धारण करी फरी ते नटना घरमा प्रवेश करी धर्मलाभ आप्यो. एकले मे फन्याओए वीजो एक मोदक वहाराव्यो. ते लइने पहार पोळना दरदाजा सुरी जाइ तेणे वरी विचायुं के—“ आ वीजो मोदक तो मारा धर्माचार्यने आपली पदहो. ” एम विचारी काणी आसवादुं अनिवृद्ध साधुतुं रूप धारण करी त्या लाडु वीजो मोदक लीधो. वबी घहार आवीने “ आ तो उपाध्यायने आपलो पदहो ” एम धारी कुबङ्गुं रूप धारण करीने चोपो मोदक लीधो. ते पण “ संशादाना साधुने आपलो पदहो ” पृम धारीने फोटीयाने रूपे पोक्यां लाडु लीधो. “ आ एन दर्दील मुह भाइने आपलो पदहो ” एम धारीने पोक्याने भाडे घार बरंना दाझसाईतुं रूप धारण करीने छड्यो लाडु लीधो. आ ममाणे पोक्यानो मनोरप लिह करी ते दुर पासे आल्या.

मधी के सावध बचन नहीं थोलनारा मुनिओ सावध कर्मां प्रवर्तनानी आज्ञा शी रिते आपशे ? तो पण तेनी रिप्रतानी परीक्षा करुं के ते सर्वथा ग्रतपी भ्रष्ट थयो छे ये फौटक न्यूनता छे?" एम विचारीने सूरि थोल्या के—" हे शिष्य ! ग्रतार-धनधी शास्त्र धनारा इंद्रादिक्षा मुसने मुकीने तुं नद्युत्रीना अंगसंगमां आसक थयो छे. तो पण तारे मध्य तथा माँस साहुं नहीं ए येना प्रत्याख्यान कोइ बसत पण छाटवा नहीं, अने तेना सानारेनो पण संग करवो नहीं." आठलुं माहुं बचन प्रमाण पत्र." आ प्रमाणे गुरुबचन सांभर्तीने ते विनप्पी नम्र थइने थोल्यो के—" हे गुरु ! जीवन पर्यंत आपनुं आ बचन हुं धारण करीश." गुरुए विचार्ये के—" आठलाधीज आने भोटो लाभ थशे. केमके ते सर्वथा श्रद्धारहित हहु थयो नपी, तेपी जो के संपदगुणठाणापी कर्मवशे भ्रष्ट थयो छे तोपण अल्प मात्र विरतिनुं रक्षण पत्रवापी ते देशविरति रहेशे, अने तेपी पण तेनो पुनःउद्वार थशे."

पछी ते अपाठभूति चारित्रिनो त्याग करी, चंत्रित्रिनो रसिक थइने नटने घेर आव्यो, अने तेना घरनो सर्व माणसोने कह्युं के—" तमो सर्वं मध्यमांसनो सर्वथा त्याग करो तो हुं तमारे त्या रहुं, अन्यथा नहीं." नटे तेनुं वाक्य अंगीकार करी पोतानी बबं कल्या तेने परणावी. तेमनी साधे ते मुसविलास भोगववा लाग्यो. पछी राजानी पासे जे जे नद्ये आवता तेमने पोतानी कलापी जीतीने अनेक धन, वय विगेरे भेड्वी तेणे पोताना ससरातुं घर भरी दीधुं; केपी समझ नटकुञ्चमां तेनी अस्यंत प्रशंसा थवा लागी.

आ प्रमाणे निरंतर मुखमां मम रहेता तेणे वार वर्ष निर्गमन क्यां. तेवामां कोइ एक नट अपाठ नटनी अनेक भकासनी भद्रांसा सांभर्तीने ते सहन न थवापी तेने जीतवा भाटे राजसभामां आव्यो; तेणे वादमां अनेक नटोने जीत्या हता, अने तेमनी संख्या करवा भाटे चोराशी मुवर्णनां पुत्री तेने पगे बाधेलां हता. तेणे राजा प्रत्ये विज्ञप्ति करी के—" तमारा राजनश्ये थोलावो, तेने मारी कफ्या देशादीने हुं जीती लइश." राजाए अपाठ नटने थोलाव्यो, एटले ते राज-सभामां आव्यो अने ते परदेशी नटनी साधे तेणे सरत करी के—" आपणामां जेनो पराजय थाय ते पोतानुं सर्वस्व छोडीने जतो रहे." आ प्रमाणे बन्ने जणाए सर्व जन समझ अंगीकार कर्युं. पछी अपाठे पोताने थेर जइ स्वजननोने कह्युं के—" हुं ते नटने जीतवा भाटे जारं छुं." त्यारे तेनी बन्ने शियाओ बोली के—" कार्य सार्थीने बहेला आवजो." पछी ते सर्व सामग्री लइने राजसभामां गयो. तेना गया पछी तेनी द्यीओए विचार्ये के—" अहो ! मध्य माँस साधा विना

लाले दा दिनो निर्मल बदं, गो जाहे सो हो इन्हा दूरीकाशारु; भारी दे व्यापी कारे दाह चहा भरा ऐ, ते उ मासे आरो." एव दिन
होने वाले व्यवहार छाँ, तेवी तेबो वचन था या, जाही राजाभारी दां
ने दाह देवी चहा देवारी, एवजे खाहे लीडाशानबी अनेक वर
होनार्हि व्यवहार तेवी हीरो, तेवी जहागर राति परेओ ते का झारी
सांगी दे व्यापी कारे व्यवहारी वाली गारो;

राजाए के बात अंगीकार करी, तेपी तेणे सात दिवसमां भरत चक्रवर्तीनुं नाटक नदुं तेपार कयुं. पछी नाटकना शारंभमां पांचसो राजपुत्रोने तेपार करी तेमोने कहुं के—“ हुं जे प्रमाणे करुं तेज प्रमाणे तमारे पण करवुं.” पछी पोते भरत थयो; अने चक्रनी उत्सनि, छ संदंतुं साथुं, यत्रीश हजार मुकुटबद्ध राजा, चोराशी लास हापी, चोराशी लास घोटा अने चोराशी लास रथनुं निर्माण करवुं, छमुं पारोद सुभयो सहित ब्रण संद जीत्या पर्याविद्याधरनी वन्याने दीर्घन तरीके परणवी, भरभक्त पर्वते जइ पांतानुं नाम लम्हुं. एक लास अने बाणुं हजार दीओने लझने अपोध्यामो आवर्वुं अने राज्यार्थमेकतुं करवु—इत्यादि सर्व यथाविधि भजवीने अनुक्रमे ते आदर्श भुवनमां गयो. तथा ओगवीभाषी दीक्षी पही गह. ते जोइनेज तेने भरतनी जेय सर्व अनित्यादि भावनाओं भावतो केवलज्ञान भास थयुं. एकले त्योज पंचमुषि लोंय करी देवताए आपेलो मुनिवेश धारण कर्तने नीक-ध्यो, अने राजा विमर्शने प्रतिवोध करी नाटकना पात्र हृषि यतेला पांचगो गज-पुत्रोने थोप पमाई दीक्षा आपी, तथा दीक्षा अनेक भव्य प्राणीओने पण चोथ एकादशो. नाटकने माटे रत्नादिकः सर्व वस्तु एकटी परी हर्ती ते सर्व तेना गग्या नदे लह लीथी; तेपी तेनु जीवन पर्येतनुं निर्पन्नपणुं टर्ही गयुं.

हे अपादभूति मुनिए पांचसो साथु सहित अन्यथ विद्वार कयो. ऐवलज्ञान भास पर्येकुं होवापी ते पोताना गुरुने पण वादवा योग्य थया. ते रवहर जार्णीने मेना गुरु विग्रेर वारेवार मरत्वक शुणार्वीने तेनी प्रशंसा परवा लाग्या ये—“अहो! देवताको पण चक्रीना जेवी मंपत्ति विषुवे छे, तथा वहारनो रवहरों पपास्तिन देमाटे छे, तेमो दोह आश्वर्ये नपी. परंतु आ अपादमुनिए हो थाए हृषि एकी रिं एर्हो के जेपी आंतर रवहर पण भेद रहित प्रगट करी घवाल्युं, तेज शोटु आएर्हे छे।”

“ आ अपाद मुनि भायापिण्डनुं भोजन परवापी भ्रष्टवित थया, तो पन मात्र एक मदमाय त्याग हृषि निपस्नी शुद्धिधी तेणे पोताना आस्याने हाथो अने वापसारी रथाने रहीने पण भरत चक्रीनुं नाटक पर्नीने तेणे आत्मानुं कुर रवहर प्रगट कयुं.”

॥ इत्यस्तदिनभारीमतोदेशमात्रादृच्छी भासदस्त्वेष्य
विचत्वारीरात्रिपिरद्विशत्वमः प्रदेशः ॥ २४३ ॥

વ्याख्यान २४४ मुँ.

लोभ विषे.

पुमाननर्थं प्राप्नोति, लोभक्षोभितमानसः ।
यतो लोभपराभूतः सागरः सागरेऽपतद् ॥ १ ॥

भावार्थ—“जेतुं मन लोभपी क्षोभ पामेलुँ छे ते मनुष्य अनर्थने पामेहे. केमके लोभपी पराभव पामेलो सागर श्रेष्ठी समुद्रमां पड्यो.”

अति लोभो न कर्तव्यो, लोभो नैव च नैव च ।
अतिलोभाभिभूतात्मा, सागरः सागरं गतः ॥ २ ॥

“अति लोभ न करवो, लोभ नज करवो, नज करवो, अतिलोभपी पाभव पामेलो सागरशेठ समुद्रमां गयो.”

सागर श्रेष्ठीनुं दृष्टांत.

समुद्रने काढे ध्यानसागर नामे एक शहेर हतुं. तेमां चोवीश करोद सोनैपानो पवि सागर नामे श्रेष्ठी रहेतो हतो. ते जमनी जेवो क्लरहिंश्वाओ हतो, जुगारीनी जेम सर्वने ठगतो हतो, तेतुं बचन कागडानी जेतुं कठोर हतुं, तेनी गति (रीतभात) सर्पनी जेवी फुटिल हती अने पामर माणसनी जेम ते सर्पता कलहीश्वप हतो. तेने चार पुत्रो हता. तेमने एकेक द्यी परणावेली होवापी घरमो चार कृश्चो हती. अन्यदा श्रेष्ठीनी द्यी मरण पामी. त्यारपी श्रेष्ठी अति कृपण होवापी तथा अविश्वासु होवापी धेरज रहेवा लाग्यो, अने तेनी नजरे परमो कोइ पण साठं भोजन करे, सारां वद्य पहेरे, के स्नान दान विंगेरे करे तो तेनी सापे ते होक्षां कलह करत्वा लाग्यो. भिक्षुको तेने धेर जता नहीं एळुंज नहीं पण कागडा विंगेरे पश्चिमोप पण तेतुं द्वार तजी दीतुं हतुं. पोपण परत्वा लापत्तं पोपण नहीं करवापी गृहस्थाश्रमी लोकानारहित कहेवाप छे अने तेपी तेनी शोभा तथा ददिमा नारा पामे छे अने अपपश शाम थाप छे. कह्युं छे ये-

वृद्धौ मातापितरौ, साध्वी भार्या लघूनि शिशूनि ॥

अप्युपायशतं कृत्वा पोष्याणि मनुखवीद् ॥ ३ ॥

भावार्थ—“ वृद्ध माता विता, सर्वी थी अने नानी चालको सेफडो उपाप एरीने पण पोपण घरबा लापक ऐ, पर्हुं मनुप फहेकुँ ऐ. ”

सागर श्रेष्ठीनी आवी रीतभावधी तेनु चर्यु उट्टुंब दुःसी खर्तुं हर्तुं, पण तेना पुनर्नी थीजो तो रात्रे शेषना मुता पछी स्वच्छेदपणे सारी हती अने कीठा करती हती. एक बसत फोइ पोगिनी आकाशमार्मे जाती हती, तेणे सप्तराने धेर रहेता एतो केनी शीति नहीं होवापी म्लान मुसवाची तेनी बहुओने गोसपा खेठेली जोइ, तेपि फोतुजबढे ते तेमनी पासे जावी एट्ले तेमोए तेमने गोत्रदेवीनी जेम नमरणार कायों, तपा मोदक विगें आपीने मुख संतुष्ट फर्हि. एट्ले ते पोगिनी मात्र पाठ घरबाचीज सिद्ध धाय एवी आकाशमार्मी विद्या तेमने आपीने पक्षनीि जेम आकाशमो उही गइ.

एकदा रात्रिए पति विगेरे सबं सुह गया त्यारे चारे बहुओ पेला मंत्रवडे एक लाकडु अधिकासित फर्हीतेना पर चढीने रत्नदीपे गह. त्यो सर्वत्र कीठा करीने पाइली राने पाई आवी, अने ते लाकडु ज्यां त्यो मूकीने पोतापोताने ठेकाणे सुह गह. ए प्रमाणे हंमेशा रात्रिए घरबा लागी. एक दिवस पशुओने बांधवा ढोड्वानुं कथा ढोड्वानुं काम घरनार चाकरे ते लाकडु हंमेशा जाहुं अवचुं खर्तुं जोइने तेनु कारण जाणवानी इच्छापी राने गुप्त रिते जोयुं. एट्ले केणे बहुओनुं चारिने जाणी लीयुं. पछी तेणे विवायुं के—“ आ हंमेशा क्यो जाय ऐ ? ते काले जोइशा. ” पछी थीजे दिवसे रात्रे ते पोतानुं सबं कार्य करीने से काष्ठनी पोलाणमा संताइ रह्यो. समय थवां हंमेशानी जेम ते काष्ठ उदीने सुवर्णदीपे गयुं. चारे थीओ लाकडा परथी उतरीने चोतरफ फरबा गह, एट्ले चाकर पण बहार नीफल्यो, त्यो तो सबं पृथ्वी सुवर्णमय जोइने ते विस्मय पाभ्यो. पछी ते बहुओने आवदानो बसव थयो. एट्ले त्यार पहेलो ते चाकर खोडुक सुवर्ण लइने पूर्नी जेम काष्ठना पोलाणमा भराइ गप्यो. थोडी बारे ते थीओ पण आवी अने मंत्रशक्तिधी से याष्ठसहित कणवारमा पोताने ठेकाणे जावीने सुह गह. आ प्रमाणे घट्टलोक चाल गयो. पेलो चाकर सुवर्ण लाव्यो हतो, तेपि शेषना धर्तुं काम-काज फरबामो अनादर फरबा लाग्यो अने थ्रेष्ठी तेने कोइ कहे तो सामु खोलवा लाग्यो. तेपि धूर्तमा शिरोमणि थ्रेष्ठीए विवायुं के—“ द्रव्यवान पया दिना आम खोले नहाँ, तेपि आणे भाराघरमार्ही पाठक धोरी लीयुं जणाप छे. ” एम धारीने एक दिवस

धेरथी वे अमूल्य रत्नो लावीने मने आपो, मारे तेरुं काम छै; अने बीजुं कोइ चाँडाल पासे एक गधेडानुं मढुं उपडावीने आ उपाश्रययी सो हाथ दूर कोइ एकांत जग्याए मुकावो.” श्रावके ते काम शीघ्र करी दीयुं. पछी संघासमय थाँ पेलो ब्राह्मण गुरु पासे आव्यो. एट्ले गुरुए तेने एकांतमाँ कहुं के—“अमारुं एक काम करवानुं कबुल करो तो आ एक रत्न आपुं, अने कार्य करी रथा पछी आ बीजुं रत्न पण आपीश.” ब्राह्मणे रत्न जोडि हर्षधी कहुं के—“हे प्रज्ञ ! काम बतावो.” गुरुए कहुं के—“आ उपाश्रय नजीक एक गधेडानुं शब पठ्युं छे तेथी ते पठ्युं होय त्याँ सुधी अमने स्वाध्याय विगेरे धर्मकार्यमाँ विप्र थाय छे अथांत् करी शकता नयी, तेथी तेने उपाडीने तुं गाम बहार नासी आव.” ब्राह्मणे विचारुं के—“हमणां अंधारु यदि गयुं छे, तेथी मने वेदपारगामीने अत्यारे कोण ओळ्डे तम छे ? माटे स्वार्प साधी लडं.” एम विचारीने ते चाँडाल जेवो वेप करी, पेंडुं शब साधे चढावी, यज्ञोपवीत संताडीने, तेने बहार मूकी आव्यो. पछी स्नान करीने जलदी गुरु पासे आव्यो अने कहुं के—“हे स्वामी ! आपनुं कार्य करी आव्यो, माटे तमारुं बचन तमे पाओ.” एट्ले सूरिए तेने बीजुं रत्न पण आपी दीयुं. एषी ब्राह्मणे सूरिने पोताना प्रश्ननो उत्तर पूछ्यो. त्यारे गुरुए कहुं के—“हजु सुधी तारा यश्ननो जवाब तुं समज्यो नयी ?” ते सांभवीने ते लवुकर्मा होवाथी, सुलभबोधी होवाथी तथा अनेक शास्त्रानां ज्ञानवाङ्गे होवाथी सारी रीते विचार करताँ तेने समजायुं के—“अहो ! हुं ‘ब्राह्मण’ के जेनो अर्थ ‘ब्रह्म तत्त्व जाणनार’ थाय छे, तथा हुं गायत्रीनो जप करनार, छताँ पण लोभना परवशपणाथी आवी निष्पदशाने पाम्यो. धर्मशास्त्रादिकर्माँ कहुं छे के—

लोभश्रेदतिपापकर्मजनको यद्यस्ति किं पातकैः ।

सत्यं चेत्तपसा च किं शुचिमनो यद्यस्ति तीर्थेन किम् ॥

सौजन्यं यदि किं निजैश्च महिमा यद्यस्ति किं मंडनैः ।

सद्विद्या यदि किं धनैरपयशो यद्यस्ति किं मृत्युना ॥ ३ ॥

भावार्थ—“अस्यां पापकर्मने उत्पन्न करनार पापनो बाप जो लोभ होय तो बीजा पापी शुं ? जो सत्य होय तो तपनी शी जहर छे ? जो मन पवित्र होय तो तीर्थ करवाथी शुं विशेष छे ? जो सुजनता होय तो आप माणसनुं शुं काम छे ? जो महिमा होय तो अलंकार पहर्वाथी शुं विशेष छे ? जो सारी विद्या होय तो धननी शी जहर छे ? अने जो अपपत्ति होय सो पछी मृत्युए करीने शुं बधारे छे ? अर्थात् अपपत्ति एज मृत्यु छे.” (एम सर्वत्र जाणुं.)

इत्यादि विचार करीने ते ब्राह्मण पोताने घेर आवी पोतानी दीने यहेवा लाग्यो के—“हे शिषा । जैन साधुए मने साठो थोथ पमाड्यो. जैन धर्म सर्व धर्म-र्था उत्तम अने लोकोत्तर ऐ. मात्र एक लोभने नहीं जीतवापी सर्व धर्मकृत्यो व्यथे ऐ लोभी माणस सर्व भकारना पापकर्मां करे ऐ. ” पछी ते ब्राह्मण फरीने गुरु पासे गयो, अने गुरुने काहुं के—“हे स्वामी । आपनी कृपापी मने ज्ञान, दर्शन अने धारित्र दृष्टि ब्रह्म रत्न भास पया.” इत्यादि गुरुनी प्रशंसा करीने केनो अस्त्यंत उपकार मान्यो.

आ दृष्टान्तुं तात्पर्म ए ऐ के—‘लोभनो नाश करवा जेवो वीजो कोइ धर्म नपी अने लोभने वश खडा जेवुं वीजुं कोइ पाप नपी.’ जुओ, दीए मोक्षेल, ब्राह्मणने निःशृह गुरुए प्रुक्तिपी प्रतिवोध पमाड्यो.

इत्यदिनपरिमितोपदेशभासादवृत्ती सप्तदशरत्नभस्य चतु-
शन्वारिंशदिव्यद्विशततमः प्रवंशः ॥ २४४ ॥

व्याख्यान २४५ मुं.

लोभना क्रम विषे.

आरभ्यते धूरधितुं; लोभगतो यथा यथा ।
तथा तथा महचित्रं, मुहुरेप विवर्द्धते ॥ १ ॥

भार्यार्थ—“लोभ दृष्टि गतं (साठो) जेम जेम पूर्णे करवा आरभ करीए दीए, तेम तेम से साठो बारंबार वृद्धि पापे ऐ. ते एक मोदुं आश्वर्ण ऐ.”

अनेती वसत भोजन फायां, वटो परेपां, विषयो भेव्या अने भवेभवसो द्रव्यनो पण संचय पायों छत्रा लोभ दृष्टि गतानो एक मूणो पण दूरं यायो नहीं. आ विषयां सुभूम उक्तीनुं दृष्टत नीचे पमाणे—

एकदा स्वर्गां विश्वान्तर अने घन्यंतरि भासना ऐ देवो परस्तर दित्र-

होवार्थी पोतपोताना धर्मनी प्रशंसा करवा लाग्या. तेमां एक जैनथर्मां हतो अने वीजो शैवयर्मां हवो. पछी तेओ धर्मनी परीक्षा करवा माटे मृत्युलोकमां आव्या. ते वस्ते मिथिला नगरीनो पश्चरथ नामनो राजा वासुपृज्य स्वार्मी पासे दीक्षा लइने मार्गे चाल्यो जतो हतो. तेने जोइने तेनी परीक्षा करवा माटे ते देवों अनेक शकारनां स्वादिष्ट अन्न विकुर्वाने आपवा मांड्यां. परंतु ते देवांपै छे प्रभ जाणवार्थी भुधार्थी पीचित छतां पण ते मुनिए ते ग्रहण कर्या नहीं अने पोताना नियमर्थी चलायमान थया नहीं. आगळ जतां वे मार्ग आव्या, तेमां एक रस्ता उपर तीक्ष्ण कांठा विकुल्यां अने वीजा मार्ग उपर सूक्ष्म देढकां उत्पन्न कर्यां वीजो मार्ग न होवार्थी ते राजांपै इयोसमिति पात्रवा माटे कांठवाचा मार्ग चाल्या. कांठा लागवार्थी पगभार्थी रुद्धिर्नी धारा धवा मांडी, तोण ते रस्तो तेनेहे छोड्यो नहीं. त्यार पछी देवो अनेक वीओनां रूप विकुर्वाने गीत नृत्यादि करवा लाग्या, तोपग तेनुं मन क्षोभ पाम्युं नहीं. छेवट नेमित्तिकनुं रूप धारण परीने तेओपै तेने कम्जु के—“हे मुनि ! अमे त्रिकावज्ञानी दीए, तेपी अमे जागीए दीए के-तमारुं आपुर्य हजु घर्युं छे. माटे पुवावस्थाना फळ रूप भोगविलास भांगर्नाने पछी वृद्धावभार्मा तप यग्जो.” त्यां मुनि बोल्या के—“जो आपुर्य दर्हु रहे तो लोचा काढ गुणी चागित्र पद्मांशः विषयभोग तो पुर्वं अनंतीयार भोग-ध्या, पन केपी कोइ तृप्ति पड़ नहीं, हवे जीवतो सुधी पण तेनी सृहा नपी.” ते मांभर्नी देशोपै जिनशासननी प्रशंसा फरी.

पछी प्रक अरण्यमो जमदग्नि नामनो वृद्ध तापम चिरकार्यी तपस्या थानो हतो, त्यो जड शरला चकलीनु रूप विकुर्वानि तेनी दाढीमो मारो योपीने राता. शरलाए पनुप्यगार्थी शकलीने वड्यु के—“हे शिया ! दुं हिमानं पांड उत्तर जाउं छुं, धोदा दिवगदा पाठ्यां आरीश.” चकली योली के—“त्यो तदने बोंड दीही शरली ए आर्यामने स्नाय, तो पछी दुं पति रिनानी शुं कर्ते?” ते मांभर्नी शरलाए पाठ्य आराम माटे गीहन्या गिरेना गांगन साया. त्यारे शरली बोली के—“जी तवे पाठ्या न आगं तो आ ऋशिना पापां लेगान्हो, एता स्नेह आओ तो जग दउं.” ते मांभर्नीने तापम क्रोधायमान थयो, भरे हे दीप्तिकोने दशरथा माटे दाढीमो हाय नोमी तेने परशीने कर्तु के—“ओं परित्रो ! दुं दाढी दी गिने ? ते बहो.” त्यां परित्रो योल्या के “हे मांगनिहि ! वां इराहं नहीं. दशरथ शाय नहीं. तेमां वर्णं छुं के-

अदुत्रम्य गतिनाम्नि, म्यगों नैव च नैव च ।

नम्नात् पुत्रमुम्बे वीक्ष्य, मवंहायांषि माययेन ॥ ? ॥

भावार्थ-“अपुत्रनी गति थती नथी, तेमज सर्वं तो मत्तवृंज नथी. माटे पुत्रवृंज मुग जोइने पटी गवं काषं साधयो. ”

“माटे हे प्रापि ! तमे पुत्ररहित छो. तेपी तमारी गदगति केम थशे ? ” आ प्रधाने गोभर्णीने ते लापसतुं भन क्षीभ पास्युः; तेपी तपाया छोटीने कोष्ठक नामना नगरमो गयो. त्यां जितदातु नामे राजा हतो. तेनी पासे जइने तेणे कन्यानी पानना करी. राजाए कह्यै ये—“ मां सो कन्याओ छे, तेमापी जे कन्या तमने परणबानी इच्छा करे तेने प्रहण करो. ” पटी तापम कन्याओना अंतःपुरमो गपो. त्यां बधी फन्याओः तेने बृहू तथा मंसकागविनाना अंगवाओ होयापी कुरुपी जोइने ए ए शरी तेनी अवगणना फरी. तेपी तापमे कोधपी ते सर्व कन्याओने पुत्रदी फरी दीधी. त्यांपी पाष्ठा बृतां राजभृतनाना आगणामां एक मुग्ध कन्याने पृथमो रमती जोइने तापमे भूज धीजोहु तेने देसाहशु. ते लेवा भाटे तेणे लावो हाथ घयो. पृथले ‘आ कन्या मने इच्छे छे ’ प्रम कहीने तेने उपादी लीधी. राजाए शापना भयधी हजार गायो तथा दासी गहित ते कन्याने आपी. त्यार पटी राजानी भाप्तनापी ते तापमे पेली सर्व कन्याओने मारी करी.

हे ते रेणुका कन्याने लडने जमदग्नि तापम बनयां आधम करीने तेनुं लालनपालन करवा लाग्यो. अनुक्रमे ते कन्या युवावस्था पारी. त्यारे ते तेने विधि पूर्वक परण्यो. तेने प्रतुकाळ आवतां तेनी शार्येनाधी जमदग्निए ब्राह्मण तथा क्षत्रिय पुत्र उत्पन्न थाप तेवा वे थरु मंत्रीनि तेयार कर्या. तेमापी रेणुकाए ब्राह्मण चह नहां सातां क्षत्रिय चह साथों अनं ब्रह्मचरु पोतानी बेन के जे हस्तिनापुर-ना राजा अनंतवीर्यनी पट्टराणी हती तेने भोकलयो. ते तेणे साथो. समय आवतां रेणुकाने राम नामनो अने तेनी बेनने गृनवीर्य नामनो पुत्र थयो. अन्यदा, ते आधममां एक विद्याधर आव्यो, तेने अविसर्तनो न्याधि थयो हतो. राम तेनी गेवा फरीने तेने साजो फयों. तेपी विद्याधर तेने परशु विद्या आपी. राम ते विद्या सार्वीने परद्गुराम नामे मसिद थयो अने देवाधिक्षित परशु लडने चोतरफ करवा लाग्यो.

एयदा रेणुका पोतानी बेनने मद्वा माटे हस्तिनापुर गद. त्यां पोताना बनेवीनी साथे तेणे भोग भोगवया. तेनापी तेने एक पुत्र थयो. रामे पोतानी माताने दुराचरणी जार्णीने पुत्र सहित मारी नोर्सी. तेपी क्रोध पामेला अनंतवीर्ये तेनो आधम भोगी नोर्स्यो. ने जार्णीने रामे तेने परशुवडे मारी नोर्स्यो. पटी तेना राज्य उपर प्रधानोः तेना पुत्र क्रन्तवीर्यने वेमाड्यो. ते क्रन्तवीर्ये राजाए पितानुं वेर.

लेवा माटे जमदग्निने मायों. तेथी क्रोधायमान थयेला रामे कृतवीर्यने मारीने हेंडु राज्य लह लीहुं. ते वसते कृतवीर्यनी एक सगर्भा द्वी नासीने तापसोना आश्रम्या गइ. ते तापसोए तेने राजानी राणी जाणीने भोंपरामां गुप्त रीते रास्ती. रामने क्षत्रिय जातिपर क्रोध थवार्थी तेणे सात वार क्षत्रियरहित पूर्वी करी, अने मारेला राजा ओर्नी दाढो कढावी तेनो थाळ भरीने सभामां पोतानी पासे राख्यो.

एकदा कोइएक निमित्तिओ आव्यो. तेणे परशुरामना पूर्ववार्थी कह्युं के- “ जे माणसनी दृष्टिर्थी आ दाढो सीर रुप थइ जशे अने जे माणस ते सीर साह जशे तेना हायथी तमाहं मृत्यु थयो. ” ते सांभद्रीने रामे शङ्कुनी सबर पदवा माटे एक दानशाळा करावी. तेमां एक सिंहासन रास्ती तेना पर ते थाळ मुझ्यो. पठी ते क्षत्रियोनो वय करवा माटे चोतरफ भमवा लाग्यो. ज्यां ज्या कोइ पण क्षत्रिय होय त्यां त्यां तेनी परशु (कुडार) मार्थी अग्रिनी ज्वाळा नीकल्ली, एटले तेने ते मारी नास्तो. फरतो फरतो एक दिवस ते पेला तापसोना आश्रममां गयो. त्यां कृती-र्यनी राणीने भोंपरामां पुत्र प्रसव्यो हत्तो, तेनुं नाम सुभूम रासेलुं हहुं ते क्षत्रिय-पुत्र होवार्थी गमना परशुमार्थी त्यां ज्वाळा नीकल्ली, एटले रामे तापसोने यहुं के- “ आ आश्रममां कोइ पण क्षत्रिय होयो जोइए. ” तापसो चोल्या के- “ अमे ती नारायो मृत क्षत्रियोज ईए. ” ए प्रयाणे सांभद्रीने संनेहरहित थयेली परशुराम पोताने राज्य कर्मा लाग्यो.

पूर्वा देनाट्य परंतना स्थामी भेदनाद नामना विधायरे निमित्तिपाने दृष्ट्युं के- “ मारी कन्यानो पति कोण पशो ? ” निमित्तिपाए कह्युं के- “ सुभूम नामे दद्दुनी तजारी पुरीना पति पशो. ” ते सांभद्रीने भेदनादे पोतानी पुरी भोंपरामां ज घेला हुद्दने दाणारी. एक दिवसे सुभूमे पोतानी माताने पुष्ट्युं के- “ हे शारां शुं पृथ्वी आश्रीम द्यु ? ” त्यां माताए कह्युं के- “ पुत्र ! पृथ्वीतो घणी ई, एन लाग निताने दरशुगमे मारी नाल्या, अने हमगा हरितनामुरुं राज्य ते करेई; देना कदर्दी आसने आ भोंपरामां आरीने रसा ईए. ” आ प्रयाणे सांभद्रीने शुद्दने बहु क्रोध चर्द्यो. तेथी तत्काद यहार नीकल्ली मंथनादने सापे लाने ते हस्ति-नामुरामा वाल्यां. त्यां प्रयाण ते दानशाळामां गयो. एटले पेली दाढो तेनी दृष्टि पोताने हे भर्त दद्य थइ मर, तेथी ते शारा लाग्यो. ते प्रयाणे जोडने रामे रामेला रातो तेने दाग्दा देऱ्या. लेदने देनादे हग्याया. ते वृत्तीत जाणीने परशुराम पोते हात्या दरशु लद्दने देने दाग्दा आल्यां. सुभूमे तेना पर थाळने भमारीने भुज्यां, के तेता यां हड्डार हेवेई अर्द्धित्रिन खक बर्नी गयूं. नेतारी गम मृत्यु गाम्यो. ते वर्णने देना कैंडु शुद्दना दद्य दृग्नी दृष्टि वरी.

पूर्वोना देरने लीधे सुभृते एकवीश वस्तत व्राह्मण विनानी पृष्ठी करी. अनुब्रह्मे ते छ संदंडुं चक्रवर्तीपणुं पाम्पो. तो पण लोभने लीधे तेने धातर्कीसंदमो आवेला भरत-क्षेत्रना छ संद राधानी इच्छा थइ. ते वसते देव, दानव अने विद्याधरीए तेने काढ्यु के—“हे राजा! पूर्वे भरत चक्रवर्तीं विगंरेण यात्र आ भरतक्षेत्रना छ संदनेज पानानी आज्ञामी राख्या हस्ता. अनंतकाल्पर्या अनंता चक्रीओ एह गया, अनंता यज्ञाना थे, ते सर्वनी एवीज स्थिति अने नीति थे. कोइ धातर्कीसंदमा भरतक्षेत्रने साधना जानु नपी.” इत्यादि देवादिकना उपदेशनी अवगणना करीने मुझम चक्री पोताना सेन्य सहित लवण समुद्रने काठि आळ्यो, अने पोताना चम्प रत्नने हाथनो मरीं एरीने विस्तार्यु. तेनी उपर गरे सेन्यने वेतार्हीने लवण समुद्रने फेले पार लजा भाडे घास्यो. ते बारे सरे देवों सेवक थे, तेपी भारी एकलानी शक्ति द्वां कामनी थे? दु लक्षणो पाइ अटकी पटश्च नहीं. ” एम विद्यारीने एरी वस्ते सर्व दंवोण् तेने ठोरी रीढ्या. एक्ले ते सर्व सेना महित थे लास जोजन विस्तारखात्रा लवण समुद्रमी दरी थयो अने मरीने सातमी नरके गयो.

“ अनि लोभ रुपी पिशाचे जेनुं चित श्रवन वयुं एवा पदा पुहर्णे रिदलि न पाये ? फेमके चक्रवर्तीनुं पद पाम्पा छतो पण मुझम राजा लोभर्जी गाम्भी मरखे गयो. ”

॥ इत्पद्दिनशोर्णमतोपदेशमातादृशो गम्भरात्भरय

पंथवत्वारित्वदिविदिशतस्यः पर्यप्तः ॥ २४५ ॥

व्याख्यान २४६ मुं.

क्रोधपिंड तथा मानपिंड विष्णुं.

उच्चाटनादि सामर्थ्यं शापमंत्रतपोवलम् ।

प्रदर्श्य क्रोधतो लाति, क्रोधपिंडः स उच्यते ॥ १ ॥

भावार्थ—“उच्चाटन, कामण, मारण, मोहन, वशीकरण मिगेंरना सामर्थ्यं पी
शाप मंत्र तथा तपतुं वअ देसाईनं क्रोधयी ज्ञ आहारादिकर्तुं ग्रहण करे छ वे
क्रोधपिंड कहेवाप छे.”

दृष्टांत नीचे प्रमाणे-

हस्तिकल्प नामना नगरमां कोइ साधु मासक्षपणने पारणे एक व्राद्धगणे
धेर वहोरेखा गया. त्यां कोइना मरणप्रसंगनी ज्ञाति जमती हती. जमवा बेठेला
ब्राह्मणोने घेवर विगेरे पीरसाता हता. त्यां ते साधु धणी बार मुधी उभा रहा, पण
कोइए भिक्षा तो आपी नहीं, पण उल्ला ब्राह्मणो “अहोंथी नीकब्द, अहोंथी
नीकब्द” एम कहीने ते साधुनी अवगणना करखा लाग्या. त्यारे साधुए क्रोधयी
फहुं के—“आ भसंगे तमे मने अब आपता नथी, तो फरीने आवाज भसंगे हुं
आवीशा.” एम कहीने साधु अन्य स्थाने गया. दैवपांगे थोडाज दिवसमां तेब्राद्ध-
णना धरमां बीजुं माणस मरी गयुं, अने तेवीज रिते तेना ज्ञातिभोजनने दिवसे ते
साधु मासक्षपणने पारणे त्यां गया. ते दिवसे पण चिरकाळ उभा रहा छही
भिक्षा न मञ्चवाथी साधुए फरीने कोपथी फहुं के—“फरीथी आवाज कार्यमां हुं
आवीशा.” एम कहीने ते चालता थया. विधिना वशाथी तेना धरमां बीजुं माणस
मरी गयुं. तेना ज्ञातिभोजनने दिवसे वक्षी तेज रिते ते साधु आव्या. ते वक्षते पण
भिक्षा नहीं मञ्चवाथी साधु कोपथी बोल्या के—“आ कार्यमां आपता नथी, तो
फरीथी पाढ्ये आवाज कार्यमां आवीशा.” एम कहीने जतां रस्तामां द्वारपाले
ते साधुने जोइने घरधणीने कल्पुं के—“आ साधु वारंवार भिक्षा न मञ्चवाथी कोध
फरीने जाय छे; माटे तेनुं सन्मान करीने भिक्षा आपो.” घरधणीए विचायुं के—
“आमां कांइ पण कारण होइुं जोइए, नहीं तो महिने महिने आम मरणप्रसंग
क्षपाथी आवे? केमके आवा आवा सरत्य करीने हुं तो थाकी गयो. माटे आ

साथुने संतोष पमाणु. ” एम धारीने तरत उभो धइ ते साथु पासे जइ तेने नमस्कार फर्हीने योल्यो फे—“हे रवारी ! मारो अपराध क्षमा करो अने आ धेवर वहोरीने मारा पर अनुग्रह करो, तेमज जीवितदान आपो.” ए रिं तेने वहोरीते समावीने घेच्छपणे धेवर वहोरात्या. आवी रिते लीघेलो आहार क्रोधपिंड कहेवाप छे. ते वृत्तात गुहए आलोपण आपती वंशाए जाणपो; तेपी तेने योग्य आलोपण आपीने शुद्ध थर्या.

हे व मानपिंड विषे कहे छे.

॥ १ ॥

॥ २ ॥

भावार्थ—‘ तमंज सर्व लक्ष्यभी पूर्ण छो.’ एम कहीने वीजा साथुओए उत्साह पमादेलो योइ साथु गवे पासीने इहस्पो पासेपी जे पिंड लइ आवे तं मानापिंड कहेवाप छे.’

दृष्टांत नीचे प्रमाणे.

कोशल देशामा गिरिपुर्व नामना नगरमा सेव संबंधी कोइक ओछव हतो. तेपी ते दिवसे दरेक धरे सेवो करी हर्ती. ते दिवसे पुगान साथुओमो परस्पर वातो चालतो एक साथुए पक्षु फे—“आज तो गोचरीया धर्णी सेवो मद्दो, पण जे काळे लावे ते लक्ष्यमान सरो.” ते सामधीने वीजा साथु योल्या के—“अहो ! धी गोच्र विनानी अने थोरी सेव लावे ती तेपी शुं ?” तेवामां एक गर्वना पर्वत समान साथु योल्या फे—“फाले हुं धर्णी सेव लावीश.” एम शतिजा करीने वीजे दिवसे तं साथु गोचरीए गया. त्याए एक इहस्पने धेर सेव देसीने तेनी थी पासे तेण विविध उक्तिर्थी सेवनी याचना थरी, तो पण तेणीए सेव आपी नहां. त्यारे साथुए गर्वेपी पक्षु फे—“गमे तेम फरीने पण हुं आ सेव लइश.” ते थी योली फे—“जो कदाच तने सेव आयुं तो मने नफट फहेजे.” पछी ते साथु वहार नीकव्या अने “ते थीनो पति वधु मंदच भराइने धेढु छे त्यां गयो छे” एवा कोइ तरफपी सधर मव्यापी तं त्यां गया अने पूछ्युं के—“अहों देवदत शेठ छे ?” त्यारे कोइए जवाब आप्यो के—“ते शेठनु शुं याम छे ?” साथुए पक्षु के—“तेनी पासे कोइक भागवु छे.” त्यारे तेऊं योल्या के—“अहो ! शुं योइना शून्य परमो युमारिका जोइ छे ?” आ प्रमाणे यशवर्तीना वचन सामधीने ते शेठ पोते योल्यो के—“हुं ज देवदत शुं, तमारे शुं याम छे ?” साथुए काणु के—“जो तमे छ पुरुषमो

कोइ न हो, अने तेथी जूदा सातमा हो तो तमारी पासे मागुं.” ते सांभर्णीने सर्व लोको विस्मय पाएऱ्या, अने बोल्या के—“ते छ पुरुप कया?” स्यारे साधुए कळुं के-

श्वेतांगुलिर्वकोहृषीयी, तीर्थस्नाता च किंकरः ।

हृदनो गृह्यपक्षीव, पडेते गृहिणीवशाः ॥ १ ॥

भावार्थ—“**श्वेत आंगन्धीवाङ्गो, बगलां उडाडनारो, तीर्थमां (तत्त्वावादिमां) स्नान करनारो, चाकर, गंधातो अने गीव पक्षी जेवो—ए छ माणसो खीने वस थयेला होय छे.” तेनां दृष्टांत आ प्रमाणे—**

(१) एक पुरुप पोतानी खीने वश हतो अने तेना हुकम प्रमाणे करनारो हतो. तेणे छुया लागवार्थी तेनी खी पासे सावानुं माग्युं, स्यारे जप्याणी चुतेली तेनी खी बोली के—“ जो तमारे वहेलुं साहुं होय तो चूलामांयी रास काढीने वाच्चा माटे लाकडां विगेरे लावी आपो, तो हुं उत्तावबी रांधीने तमने जमाहुं.” ते सांभर्णीने तेणे हमेशा तेम करवा माठ्युं. ए प्रमाणे दररोज चूलामांयी रास काढवार्थी तेनी आंगन्धीओ घोळी धइ गइ. तेथी लोकमां तेने सौ श्वेतांगुली कहेवा लाग्या.

(२) कोइ द्यीने आधीन थयेला पुरुपने तेनी खीए कळुं के—“हमेशा तमारे तत्त्वावामांयी पाणी भरी लावडुं.” एट्ले ते पुरुप दिवसे पाणी लेवा जवां उज्ज्ञा आवशार्थी रात्रे तलाव उपर पाणी भरवा जतो. तेथी तत्त्वावामा रहेलो बगलां उडी जतां हतो, माटे ते लोकमां बगलाउडाडनारना नामधी प्रसिद्ध थपो.

(३) कोइ पुरुपे पोतानी खी पासे न्हावा माटे पाणी माग्युं. स्यारे खीए पळुं के—“ थोतायुं लडने तत्त्वावे स्नान करी आवो.” तेणे हमेशा तेम करवा माठ्युं. एट्ले ते लोकमां तीर्थस्नाना नामधी प्रसिद्ध थपो.

(४) एक द्यीलुव्य पुरुप हमेशा प्रानःकाळे उटीने “ हे खिया ! शुं काम करु ? ” एम पुढनो; पछी द्यी तेने काम यताइनी. ते द्यीना पळेवा प्रमाणे इच्छा, माँद्यानुं पाम करवा लाग्या. एट्ले लोको तेने किंकर यहीने योंलावगा लाग्या.

वा उपर एक द्यीनुं दृष्टांत ऐ के— ग्रन्थदश शक्तीए तेनापर प्रसन्न थयेला कोइ देवता शाने मई जातिना तियंचोनी योंली मध्यजी शकाप पुरी रिचा आणी; स्यारे देवताए कळुं के—“ हुं ते रिचा तमने आयुं पण ते वात तमे जो कोडने कहे दो वो तमारे फून्यु थग्ये.” एम वहीने नेंगे रिचा आणी. पछी एक दिवसे अंतः-

मुरसीं राजा आव्यो, त्यारे तेने अंगे विलेपन करवा थाटे राणी चंदननुं फ़ज़ोङ्गे लावी. ते जोइने भाँत उपर रहेली एक धरांचीए पांताना पतिने पोतानी भाषामी याह्यु के—“ आमोधी चंदन भने लावी आपो. ” त्यारे तेणे कह्यु के—“ राजा पासे हुं चंदन लेवा जाउं, तो राजा भने भारी नासे. ” ते बोली के—“ जो चंदन नहीं लावी आपो, तो हुं भरी जइश. ” आ बात सामवत्राधी चक्रीने हसनुं आव्यु. ते जोइने राणीए पूछयुं के—“ कोइ पण कारण दिना तमे केम हस्या ? थाटे तेनुं कारण कहो, नहीं कहो तो हुं भरी जइश. ” राजाए पार्हुं के—“ चिता पासे चाल. देमके हसदानुं कारण हुं कहीश, त्यारे भारुं मृत्यु थहो. ” एम फहेवाधी पण राणीए हट मूरी नहीं, त्यारे राजा चितामी भवंश बरवा चाल्या. रस्तामी राजाना सेवको घोडाने थाट लीला जबनुं गाहुं भरीने आवता हवा. ते जोइने पोइ घकरीए घकराने काह्यु के—“ यने एक जबनो एको लावी आपो. ” घकरो घोल्यो के—“ जो हुं तने ते लावी आव्यु, तो राजाना सेवको भारा भाण ले. ” घकरी बोली के—“ जो तमे लावी आपशो नहीं, तो हुं भरीश. ” त्यारे घकरो घोल्यो के—“ हुं पोइ आ घकीनी जेवो थीनो घाकर नपी के थीना वचनधी भरवा जाउं. ” ते सामवत्रीने घकीए दिचाह्यु के—“ हुं पशु करता पण बधारे मूर्ख दन्यो के जेपी थीना फहेवाधी भरवा चाल्यो. ” एम दिचारी घराने युह भानीने चक्री पाई बद्ध्यो.

(५) पोइ थीआसमत शुहृष्ट थीना पहेवाधी छोकरी रमार्दा, तेमने शुजोत्तरगांधि फरारदानुं अने सेना यांत्रोतीयो धोरो दिगेरे पात्र बरवा लाग्यो, तेपी सेना बरयो फायद दुर्गम भारती; एठले लोणो तेने हृदन (हुगेधि) फहेवा लाग्या.

(६) पोइ शुहृष्ट भोजन बरवा घेटो. ते बसत तेणे पोतानी श्री शामे शाक, छास दिगेरे भाग्यु, त्यारे ते थी घरना फासडो पुंचाखेली हांवाधी बोधरां घोली के—“ तमारे हाथे लह ल्यो. ” तेपी ते शुहृष्ट गीप पक्कीनी जेम बांधक इटद-ख्तो घटवदतो हाथे लेवा लाग्यो. ” तेपी ते लोकमी गीप पक्कीनी जेवो फहेवारा लाग्यो.

थाटे आ उ शक्तारना पुरशो थीने आपीन ऐ. आ भसाणे भाडुनी बदन सौख-
र्वीने सभाना भाणगो घोल्या के—“ हे भाषु ! आ शेट पण ते दांधी ज एक ऐ. ”
त्यारे शेठ घोल्यो के—“ हे भाषु ! आ होरोना फहेवाधी हुं ! दमारी शर्जी इमाले .

भागो. ” साधुए कहुँ के-जो एम होय, तो तमारा घरमार्थी धी गोळ सहित घरी सेव मने आपो ” ते वात कवूल करीने शेठ धेर चाल्या. साधुए तेने तेनी खीनो वृत्तांत कहो. तेथी साधुने दरावाजा पासे राखीने ते घरमां गयो, अने पोतानी खीने कांड कामना मिपथी मेडी उपर मोकली. मुनिए मागेली सर्व सामग्री वहां-रावी. ते लडने साधुए पोतानुं नाक अंगर्ही बती घसीने ते शेठनी खीने “ नकरी (नफट) धइ ” एम सूचब्युँ. पढी ते द्यीए साधुने पाढ्या बोलावीने वथारे भेव आपी. ते लडने तेओ संतुष्ट धया, अने उपाश्रये जइ सर्व साधुनी पासे पोताना गुण अने लघिणी प्रशंसा करवा लाग्या.

एकदा आलोपणने वसते गुरुए पूछतुँ के-“ तें कोइ वसत मूळ गुण के उत्तर गुणनी कांड पण संडना करी छे ? ” तेणे कहुँ के-“ मैं एक वसत देवदत शेठने घेरथी मोठो आहंवर करीने सेव लीवी हती. ” त्यारे गुरुए कहुँ के-“ ए मानपिंड क्लेवाय छे. माटे प्रण काळमां पण परवस्तु उपर आसक्ति नहीं राखतारा मुनिओए एवो पिंड लेवो योग्य नर्थी. ” ते सांभर्हीने तेणे पोताना आत्मानी निंदा करी अने ते कर्म आलोब्युँ.

“ जेम क्रोधपिंड लेवार्ही मुनियर्हमनो उद्योत थतो नर्थी, तेमज मानपिंड पण निःसृही साधुओने लेवा योग्य नर्थी. तेथी पिंडगुद्दि माटे साधुओए निंदर यदना फरवी. ”

॥२४६॥

व्याख्यान २४७ मुं.

स्टोम फिट विसें

सिग्धं भनोहरं पिंडं, वीक्ष्यातिरसलोद्धुपः ॥
सर्वव्राटत्यनुचानोऽलोभितिः ॥

सर्वव्राटत्यनुचानो, लोभपिंडः स उच्यते ॥ १ ॥

भावार्थ—“गोद थी मिथिल ते स्निग्ध अने स्वादिष्ट एवो आहार जोझेने रग्मा अत्यंत लोलुपी साधु तेवा आहारने माझे सर्वेन उंधनीच कुट्रमा अटन करेहे. तेवी रीते मंश्वेलो आहार ते लोभपिंड फहेवाप घे.”

४०८

चपा नगरीमां सुवत नामना कोइ साधु मासक्षणने पारणे द्रव्य, क्षेत्र, काळ
अने भावपी घारे श्वारना अभिश्वहने पारण करीने पहेली पोरसीमां ज गोचरी
माटे नीपद्ध्या. ते अतितपस्ती होवापी तेने सर्वं फाळ गोचरीने पोग्य छे.
श्रीकल्पद्रव्यमां समाचारी व्याख्यानमा कहुं छे के—“निच्छमन्तस्त भिरुसुस्त
फप्पति एं गोपरकाले” इत्यादि. नित्य आहार करनार साधुने एकज
गोचरीनो काळ यस्ते छे. अपांत् हंभेदां एकाशन करनार साधुने एकज
गोचरीने समये श्वारना परमां पेस्तुं ने नीकब्बुं फल्पे छे, वीजी वार जबुं
आवबुं फल्पनुं नपी. पण जो कोइ साधु एकाशन करीने आचार्य, उपाध्याय के
ग्लान साधु विगेरेनी वैयाक्ष फरवा शवितमान यह शक्ता न होय तो तेने थे वार
पण गोचरी फरवा जबुं फल्पे छे. केमफे रुप फरतां वैयावृत्त्यनुं फल अधिक छे. वटी जे
झुल्क साधु छे, एट्टले जेने दाढी, सृष्ट तथा बगलना बाळ उग्या नपी तेने थे
वार गोचरी फरवा जताँ पण दोप नपी. एकांतर उपवास करनार साधुने पारणाने
दिवसे एक वार गोचरी फरवारी निवांह न थाप तो थे वार गोचरी फरवा
वानी इट छे. छठ (ये उपवास) फरनार साधुने पारणाने दिवसे थे ४-५ विंगेरे
चरी फरवा जबुं फल्पे छे, अने अठूम (ब्रण उपवास) के तेपी वयारे ४-५ विंगेरे
वास करनार साधुने पारणाने दिवसे सर्वं फाळ गोचरीनो छे. ज्यारे इच्छा थाप
रे गोचरी जइ शब्दे, परंतु शातःकाळे लावेली गोचरी रासी सूक्ष्याप नहों. केमफे
जीवसंगनकादि दोपनो संभव छे.

१ मायापिंडने अभिकर अपात्मनिना इनीनमा समावेले होकारी कोण, मृत पडी दोमरीह विशेष हे.

हवे ते साधु आहारने माटे नगरमां करे छे, तेवांमां श्रावकनीज्ञातिमां सिंह केसे रीआ लाडुनी लाणी थती जोइने तेणे विचार कर्यो के—“आजे मारे लाडुज वहोए, तेमां पण सिंहकेसरीआज लेवा.” एवो अभिग्रह धारीने भिक्षा माटे कोडना वर्णा पेठा. रसनां लोलुप होवायी वीजो आहार लीघो नहीं, अने सिंहकेसरीआ लाडु मव्या नहीं; तेथी तेमनो छिए अध्यवसाय थयो, अने ते सिंह केसरीआ लाडुनुज घ्यान करतां अठन करवा लाग्या. मध्यान्ह समय यतां “मने आजे लाडु मव्या नहीं” एम धररी चित्तमां स्वेद करवा लाग्या. ते लाडुनां ज घ्यानमां तळीन यवाची कोइना घरद्वारमां प्रवेश करता त्पारे “धर्मलाभ” कहवाने बदले “सिंहकेसरा” शब्दनो ज उच्चार थइ जतो. ए प्रमाणे आसो दिवस निर्गमन कर्यो. रात्रे पण तेज रीते बजारनी दुकानोमां तथा चकले चकले भमवा लाग्या. साजनी पढिलेण तथा प्रतिक्रमणनो समय पण स्मरणमां आव्यो नहीं. सूर्यनां किरणी व्याप थयेला सर्वे लोकना जवा आववाना मार्गेमां जीवरसाने माटे अवलोकन करी राखवुं जोइए ते पण स्मरणमां रह्युं नहीं. ए प्रमाणे भमतां रात्रिना वे भहर व्यतीत थया. ते वस्ते कोइ श्रावकना युहमां पेठा अने “धर्मलाभ” ने बदले “सिंहकेसरा” वोल्या. ते श्रावक पण विनयथी अभ्युत्थान विग्रेरे करीने “अपोग्य वस्ते मुनिनुं आगमन केम थयुं हशे?” तेनो विचारं करवा लाग्यो. तेवे जाण्यु के—“आ साधु तपस्वी छे. आजे ज में एमने अभ्रमत्त भाववाच्य जोपा हता. संसारीपणामां पण आ साधुए धन, धान्य, मुवर्ण, त्वी, पुत्र, दास, दासी विग्रेरे संपूर्ण वैष्णवनो त्याग करीने वैराग्यथी ज दीक्षा ग्रहण करी छे. ते सर्वे हुं जाणुं छुं. वकी आ मुनि गीतार्थ पण छे तो अकस्मात् रात्रिना समये अत्रे आववातुं शुं कारण हशे? जो कदाच तेमना प्रत्यक्ष जणाता दोप प्रगट करूं तो मारामां श्रावकपणुं न कहे वाय. वकी अनेक सिद्धांतवना पारगामी एवा आ मुनिनी पासे हुं कांइ पण वोल्या पोग्य नधी; अथवा मारी जेवा विषयासत्कु पुरुषोथी आवा महात्माओतुं चरीत्र जाणी के कळी शकातुं नधी. माटे आनो परमार्थ तो ज्ञानी ज जाणी शके. केमके मननो भाव जाण्या विना वहारनी व्यवहारविरुद्ध चेष्टा जोवायी गुणीना गुणो पण दोप रूपे देसाय छे. तोपण गुणग्राही तुद्धिपी आनी परीक्षा तो अवश्य करी जोइए के—आ मुनि सर्वथा पठवाई भाववाच्य थया छे के लेशमात्र थया छे?” आ प्रमाणे विचारीने वकी ते श्रावके तर्क करवा मांडयो के—“आ मुनिनी कोइ पण चेष्टा विषयोन्मुक्त देसाती नधी, तेमज परथन हरण करवानी चेष्टा पण जणाती

^१ दश दश जानिनो उत्तम मूळ, फळ, तीज, मुल ने पांगो रय अने दश जानिनी मुंगेप तथा चार निगदे मर्याने ६४ प्रश्न एकटा यवाची सिंहकेसरिया लाडु थाय छे,

नर्पी, चब्बी बोलती बेब्बाएँ मुख्यविधिका मुस पासे रासे छे, अने चालती बेब्बाएँ जपणा पूर्वक पगला भरे छे, माटे आ मूळ गुणनो घात करनार तो जगाता नर्पी, परंतु एमने आहारनी तीव्र अभिलापा थइ जणाय छे. ” इत्यादि विचारीने तेणे नाना भकारनी रसवती, साकर, सांड, साजां, घेवर, मोतीनूर, क्षयूर मिश्रित कूर (भात) तथा विविध भकारनी भीटाइ तेमनी पासे लावीने घरी अने लेवा जगाव्यु; प्रंतु मुनि तो धरेय चीज जोइने “ मारे आनो स्पष्ट नर्पी, मारे आनो स्पष्ट नर्पी ” एम वारंवार कहेवा लाग्या. तेपी ते शावके विचार्यु के—“ इजु मुरी वा मुनि मार्यमी छे केमके पोताना अभिग्रह विनानी वीजी चीज ग्रहण करता नर्पी. तेमज जे चीजनी इच्छा छे तेनी याचना पण करता नर्पी. तो हवे तेनां अभिग्रह शो हमें ते केवीरीते जणाय ? तो पण अहों प्रवेश करती बेब्बाएँ ते ‘मिहंगमारा’ थोल्या हता, ते उपर्यी एम जणाय छे के तेने रिहकेसरीआ लाडुनी इच्छा हरो अने तं खोइ पण ठेकाणेपी तेमने बद्धशा नहो होय सेपी तेमनुं चित्त भ्रमित थयुं छे. ” एम धारी ते शावक लाणीमां आवेला रिहकेसरीआ लाडुपी भरेलुं मोडुं पान तेमनी पासे घरीने बोल्यो के—“ हे पृथ्य ! आ मोदक ग्रहण करीने मने कुनापं पारो. ” एठले मुनिए मोदक वहोर्पा. तेपी तेनुं चित्त स्वरथ थयुं. पर्ही शावके रिगायुं के—“ मुनिजोने आहारना चार भोगा छे. १ रात्रे लावीने रात्रेज वापरखुं, २ रात्रे लावीने दिवसे वापरखुं, ३ दिवसे लावीने रात्रे वापरखुं अने ४ दिवसे लावीने दिवसे वापरखुं; आ चार भोगामां उल्लंघन भोगो पोग्य छे. पहेला भण भोगा पोग्य मर्पी. तेपी जो आ मुनि पदि जिव्हानी लोलुपतापी आ आहार करतो तो तेमना उत्तर गुणनी हानि थशे, अने सेपी अनुक्रमे मूळ गुणनो पण घात थशे; तेपी कोटी हानि थशे केमके रात्रिभोजनमां अनंत दोष रहेला छे. तेने आ मुनि गीकापं होवापी जाणे छे को पण अत्यारे सेमना चित्तमा सेनुं स्मरण थनुं नर्पी; तेपी हे एवुं यरुं के: जेपी सेमने फाळनां निर्णय घाय अने सेपी सेमने मोटो मुल थइ पहं. ” एम विचारीने ते शावके पुक्ति पूर्वक विनय फरीने यायुं के—“ हे रवार्मी ! आजे खंड यस्त्यूत समानतथा गुह पासेपी ये शकारनी शिक्षाने धारण घरनारा आप अवगत्या भारे धरे पथायां, तेपी हे माहं मोडुं भाग्य समजुं थुं. आपनुं शुद्ध धात्रिक्षिदारुं वरदद जोइने लाणे में आजे पुण्डरीक रथामी विग्रे सर्वे पूर्व मुनिजोना दहाने वर्दो एम दुं मानुं थुं. समारा संतोशासृतयुक्त आवरणने अने चरण वर्लने एन्य छे. हे को मोहजाव्यां फमायेलो, लोभपी इसायेलो, इद्रिसोना हजिझ इश्वरी मर्ण थपेलो कथा र्यीपुत्रादिवर्मी आग्रक थपेलो थुं: सेपी एव इश्वरी आर्वी

सद्भावनातुं वर्णन करवाने असमर्थ हुं, तेम छतां पण आपे अहों पश्चारी तेबा संसारमां सुंची गधेला मारा पर मोटी कृषा करि छे. हवे हुं आपने एक प्रथम पूँछ हुं तेनो उत्तर आपवा कृषा करो के—हुं दररोज भातःकाळे बं त्रण तारा आकाशमां देखातां होय ते बखते नवकारसी विगेरे प्रत्याख्यान करुं हुं, आजे में पुरिमहनुं पञ्च-साण कयुं छे तो तेनो काळ पूर्ण थयो छे के नहीं ? ” ते सांभद्रीने मुनिए श्रु ज्ञाननो उपयोग दइ आकाशमां तारामंडल तरफ जोयुं, तो जाण्युं के हजु रात्रिना बे पहोर व्यतीत थपा छे तेथी मध्य रात्रिनां समय छे, उत्तराध्ययनना छवीशमा अध्ययनमां कह्युं छे के—

पढमपोरिसि सज्जायं, वीयं ज्ञाणं च ज्ञायइ ।

तइयाए निद्वमोख्वतं तु, चउत्तिए भूयोवि सज्जायं ॥ १ ॥

भावार्थ—“रात्रिनी प्रथम पोरसीए स्वाध्याय करवो, वीजीए ध्यान धडे, त्रीजीए निद्रानो त्याग करवो अर्थात् निद्रा लेवी अने चोर्पी पोरसीए पाढ्यो स्वाध्याय करवो.”

रात्रिना चार पहोर जाणवाना उपाय.

जं नेह जया रत्ति, नख्वतं तम्हिह चउबमाए ।

संपत्तं विरमिज्जा, सज्जायओ पओस कालंमि ॥ २ ॥

भावार्थ—ज्यारे जे नभत्र रात्रिने समाप्त करे, एठले के जे नभत्र जे ठें काणे अस्त पवारी रात्रि पूरी थती होय ते नेभत्र प्रदोषकाळे उर्यां देसायुं होय त्यारी आकाशना चोथा भागे आवे. ते बसते (पहेलो पहोर पूरो थयो जाणी) सज्जापर्या विराम पामवो. (ए प्रमाणे चारे पहोर माटे जाणी लेवुं)

आ प्रमाणे विचारातां ते साधुए पोताना मननुं भ्रमितपयुं पण जाण्युं अं मनमां विचारावा लाग्या के—“ अहो ! मेर्ये विद्युप आचरण आचयुं, लोभपी पाप-भव पामेला मारा जीवितने यिक्कार छे. ” एम विचारी ते श्रावक प्रत्ये फयुं के—“हे जैन तन्वज्ञ श्रावक ! तु धन्य छे अने कृतपुण्य छे. ते भने सिहकेसरीआ आरीने अने पुरिमहू पश्चात्याग मंदंर्थी प्रथम करीने संसारमां दृवतां वचाव्यो ए. तारी चोपगा मारी ए. वर्दी भने मार्गभ्रष्टने मार्ग पर चढावरार्पा तुं मारो धर्म गुह ए. नारी चनुगाइ तथा धैर्यं वार्णीर्थी कही शकाय तेम नपी. ” इत्यादि पांतानी निश-

१. धा नभत्र धवे त्रुवे नभत्रर्थी शीदमु होये.

अने ते श्रावकनी श्याया करीने पछी रात्रि होवापी चालदानो आचार नपी एम जाणी ते श्रावक पासे रहेवा माटे स्थान मागीने त्यां एकते घ्यानमग्न रम्या.

भातःकाळे ते आहार परठबवा माटे शुद्ध स्पैंडिल भूमिए जइने विधि पूर्वक भोदकनु घूर्ण करती ढंडण युनिना जेवी भावना भाववा लाग्या; अने शुद्ध ध्यान छपी अग्निवडे कर्म छपी इन्धनने चाच्या लाग्या. ए यमाणे एक क्षणमात्रमी समग्र पातिकर्मनो नाश यवापी तेमने केवज्ञान उत्पन्न यायुं. देवोए करेली मुवर्ण यमद्व उपर वेसीने तेमणे देशना आपी. पेलो श्रावक विग्रेरे सर्व लोको ते जोऽने आशये पाम्या.

आ मुनिए लीधेला सिंहकेसरीआ लाढुनी जेम लोमर्सिंह शुद्ध न होवापी ग्रहण करवा योग्य नपी एम समजबुं, अने श्रावकनां युक्तिवाच्या बचनपी ते मुनिए योनाना युणनुं स्मरण यायुं तेमज इतना रागी हता तेपी तेओं परमात्मपदने पाम्या एम जाणबुं.

॥ इत्यद्विनपरिमितोपदेशभासादृचौ सहदशरतंभरप
सप्तचत्वारिंशदधिकद्विशततमः भवंथः ॥ २४७ ॥

व्याख्यान २४८ मुं.

दशमा अद्वा पचसाणना दश भेद अने तेनुं फळ.

प्रत्याख्यानानि दिग्भेदे, कालिकानि, प्रचक्ष्यतः।।

प्रत्याख्यानं प्रतीत्यैकं, वर्धमानफलं भवेत् ॥ १ ॥

भावार्थ—“ प्रत्याख्यानना मुख्य दश भेद छे. तेमां काळ प्रत्याख्यानना पण दश भेद छे ते कहे छे. ए दरेक प्रत्याख्यान अधिक अधिक फलदारी छे.”

पूर्वोचार्योए अद्वा पचसाणना दश भेद प्रत्याख्यान भाष्यमां कहेला छे ते आ प्रमाणे—

नवकारसहियं पोरिसी, पुरिमहेगासणेंगठाणेय ।

आयंविलं अब्मत्तष्टे, चरमे अभिग्रहे विगई ॥ १ ॥

भावार्थ—“ नवकारसी, पोरसी, पुरिमहु, एकासणुं, एकलठाणुं, आंविल, उपवास, भवचरिम अथवा दिवसचरिम, अभिग्रह अने विगई. ए दश प्रकारना प्रत्याख्यान छे.

तेमां पहेलुं नवकारशीनुं पचसाण छे. तेमां प्रत्याख्यानना भंगनो दोप टाक्का माटे अनोभोग तथा सहसात्कार रूप वे आगार (अनश्यणाभोगेण, सहसागरेण) जाणवा. अहों कोइ शंका करे के—“ नवकारशीना पचसाणमां काळनुं भान काँड जगाव्युं नपी, तेथी ते संकेत पचसाण होबुं जोइए एम जणाय छे. तेने अध्या (फाळ) पचसाण केम फडुं ? ” तेनो जवाब ए छे के—“ नवकारसहिय ” ए पदमां सहित ए विशेषण छे. माटे विशेष्य तरीके मुहूर्त लेवार्पी कोइ दोप नपी.

प्रश्न—अहों मुहूर्तं शाढ विशेष्य तरीके लएयो नपी, तो शी रीते ते लए शाढाय ? केमके आकाशनुं पुण्य असत्य छे, तेथी तेने सुशबोधार, सुंदर गिरे विशेषणो दाढा पुर्हो शी रीते आपे ?

उत्तर—नवकारशीने अध्या पचसाणमां भ्रम फहेल छे तेथी तेमन्त्र त्यार दही वीकुं पचसाण पोरशीनुं फहेल छे, माटे पोरशीनी पहेलानो काळ मुहूर्तं वार्डी रहो, तेथी मुहूर्तं शाढ विशेष्य रासगामी अपोग्य नपी.

प्रभ—कहि पम होय तो पण एवज मुहूर्ते केम कहो छो ! चे ब्रग-मुहूर्ते केम लेता नथी ?

जयाय—नवकारसीना पचसाणना आगार मात्र वेज छे अने पोरसीना छ छे, तेथी नवकारसीनो काळ घणो घोडो होयो जोइण, माणे एकज-मुहूर्तनो काळ गणवो ए योग्य छे, वटी आ पचसाण नवकार महिनुं छे. तेथी पक मुहूर्तनो काळ पूर्ण घणा पछी पण नवकार गण्या विना पचसाण पूर्ण घनु नथी तेमज लेटलो काळ पूर्ण घणा पहेलो नवकार मंत्र गणीने पण पचसाण पारे तो पचसाण अपूर्ण रहेहो तेथी नेनो भंग जाणवो.

प्रभ—त्यारे पहेलुंज मुहूर्ते नवकारसीना पचसाणमां लेंदू वेनुं शु वारण वीजुं श्रीजुं शामाटे नहीं ?

जयाय—पोरसीना पचसाणमां लेम “सूरे उगणे” नो पाठ छे तेम नवकारसीमां पण “सूरे उगणे” नो पाठ छे तेथी ए पचसाण शूष्णो-दपीज याप छे.

वटी नवकारसी, पोरसी विगेरे काळ पचसाण लो शूष्णोदप पहेला लेवासो आवे तोज ते शुद्ध फहेवाप छे, अने वीजी पचसाण शूष्णोदप पछी पण करवायां आवे छे. जो नवकारसीनुं पचसाण शूष्णोदप घणा पहेला वर्षु होय तो ते पचसाण पुर्ण घणा पछी पण पोरसी विगेरे फाक पचसाण घड शके छे; परंदु नवकारसीनुं पचसाण घर्यु न होय, अने पोरसी आदि पचसाण शूष्णोदप घणा पछी फेरे तो ते शुद्ध पतुं नथी एकले पांतरोताली अडधि पहेला घर्यु होय तो पण ते अशुद्ध फहेवाप छे, तेमज शूष्णोदप पहेला पोरसी विगेरे पचसाण घर्यु होय अने नवकारसीनुं पचसाण घर्यु न होय, तो से पोरसी आदि पचसाण पुर्ण घणा पछी वीजुं काळ पचसाण घड शके नहीं परंतु ते ते पचसाण पुर्ण घणा अगाड फेरे तो ते शुद्ध फहेवाप छे. इत्पादि वृद्ध च्यवहार चालनो आवे छे.

आ नवकारसीनुं पचसाण रात्रिभोजनना भत्याल्पान इप बनना निमंप रूप होवापी रात्रिए नोवीहार परनारानेज कर्वुं मुझ्येहे.

वीजुं पोरसीनुं पचसाण एक पहोर शुरीनुं छे. ने दिये श्रीडत्तराष्ट्रदत्तनी पर्युं एं के—“पुहयना शरीरा जेवटी छापा खाप त्यारे पोरसी शरीर खाप.” आ पचसाणमां ए आगार घटेला छे. नेज शदाणे गार्दं पोरसी पचसाणमां पण जाणदु. खेलके तेनो नेमा गमावेश याप छे.

श्रीजुं शुरिष्टनुं पचसाण दिवयना शपद्ये पहोर शुरीनुं छे. लेसा पोरसीना फहेला ए आगार उपरोन एक महत्तरागार घटवो छे. एकले तेना शार घायर छे.

नवकाररीनुं पच्चख्साण सूयोदय पहेला धायुं न होय, तो पण पुरिमइनुं पच्चख्साण लइ शकाय छे. अबड पच्चख्साण पण पुरिमइनीज जेम पाढला वे पहारनुं आळै-

चोयुं एकासणुं एट्ले एकवार अशन कहेतां भोजन करतुं ते अथवा एड आसनपर वेसीने भोजन करतुं ते. आ एकासणाना पच्चख्साणमां आठ आकार कहेला छे.

पांचमुं एकलठाणुं एकासणानी जेमज जाणवुं. तेमां फेर एट्लों छे के-शरीरनो संकोच अने विकास कर्या विना एकज स्थाने शरीरने रास्तावुं ते एकस्तान (एकलठाणुं) पच्चख्साण कहेवाय छे. तेथी तेमां आउटणपसारेण आगार बिळा सात आगार छे. तेमां भोजन बसते प्रथम जेवी रीते शरीरमा अंगोपांग रास्ता होय तेने तेज स्थितिए भोजन थड रहे त्यां सुधी रासवर्ण; मात्र एक हाथ त्वय मुख अशक्यपरिहार होवार्थी चलाववानो नियेय नयी.

अहों कोइ शंका करे के—“ एकासणा विगेरेना पच्चख्साणमां काळ्नो नियम जणातो नयी, तो तेने काळ पच्चख्साण केम कासां? ” तेनो उत्तर ए छे के—“ एकासणादिक पच्चख्साणो पण आये पोरसी आदि काळ पच्चख्साण सहितज करवार्या आवे छे तेथी ते काळ पच्चख्साण कहेवाय छे.”

छहुं आपंबिल. तेमां आचाम्ल एट्ले अवंश्रावण तथा आम्ल एट्ले चोथोरा (खाटो) तेनार्थी निवर्तेवुं ते आचाम्ल (आंबिल) कहेवाय छे. तेना त्रण प्रकार छे; ते चोसा, अडद अने साथवो-तेना आहारर्थी याय छे; अथवा अवश्रावणनी जेम अन्नादिक स्वाद रहित करवामां आवे ते आचाम्ल जाणवुं. ए पच्चख्साणमां पण आठ आगार छे परंतु एकासणार्थी जुदा छे.

सातमुं अभक्तार्थ एट्ले उपवासनुं पच्चख्साण. सेमां पांच आगार छे. जेवी भोजन करवानुं प्रयोजन नयी ते अभक्तार्थ एट्ले उपवास कहेवाय छे. आगळनी रात्रे चोवीहास्तुं पच्चख्साण कयुंहोय अने बीजे दिवसे उपवास करे. तो तेने चोथ पच्चख्साण अपाय अने आगळनी रात्रे पच्चख्साण कर्या विना बीजे दिवसे उपवास करे तेने पच्चख्साणमां मात्र “अभत्तड” कहीनेज पच्चख्साण अपाय; चोथ कहेवाय नहीं. वकी आगळना तथा पाढळना दिवसे एकासणुं करी वचे उपवास करे, तेने चोथभक्त कहेवाय एवो वृद्ध संप्रदाय छे.

१ अबडु पच्चख्साण सूयोदयर्थी त्रण पहोरातु कहेवाय छे, आमां पूर्वोदं (पुरिमइ) नी जेम अवड (अपराह्न) पण पाढला वे पहोरातु कहे छे. तस्य बहुश्रुत जाणे.

२ ओसामन तरिके लोकेमो कहेवाय छे.

આઈએ ચરિમ એટલે દિવસના પાછળા ભાગે તથા આયુષ્યના પાછળા ભાગે જે પદ્ધતસાણ લેવામાં આવે તે “ દિવસ ચરિમ ” અથવા “ ભવચરિમ ” કહેવાપ છે. તેમાં ધાર આગાર છે. સાધુને જીવિન પયેત હુમેશાં રાત્રે ત્રિવિદ્ય ત્રિવિદ્ય માંગાએ કરીને ચોરીહાર પદ્ધતસાણ પાપ છે; અને આવકોને શક્તિપ્રમાણ ચોરીહાર, તેવિહાર વિગેરે પદ્ધતસાણ યહ જાકે છે.

નવમું અભિગ્રહ પદ્ધતસાણ છે. તેમાં પણ ચાર આગાર કહેલા છે. અંસુટી, ઇટી, ગ્રંથિ (ગોઠ) વિગેરે સાહિત કરવામાં આવનાર મર્વ અભિગ્રહ આ પદ્ધતસાણમાં આવી જાય છે. મમાદ ટાબ્બાને ઇચ્છનારા મનુષ્યને પદ્ધતસાણ બિના એક ખણ પણ ગુંબું પોણ્ય નથી. માટે નવકારણી વિગેરે કાળ પ્રસ્તાવસાણ પૂરું પાપ, ત્યારે ગ્રંથિ અથવા મુદ્રિત પદ્ધતસાણ પારું. ચારંવાર ઔપધારિક માનારા કાલ્પક તથા ગંગી વિગેરને પણ આ પદ્ધતસાણ મુસાદ્ધ છે અને અમમાર્દનું પાણ છે. આ પદ્ધતસાણ પરાવાણી મોટા ફક્રની પ્રાપ્તિ પાપ છે. માત્ર એક જવાર ગ્રંથિ મહિન પ્રસ્તાવસાણ પરનાર દીપ મદ્ધમી આપક એવો કુર્ચિદ વણવત્ર કાર્યર્દી નામનાં પણ એવાં હશે; તેનું દસ્તાન નીચે પડાયો—

દ્વિતીયિષુર નગરસૌ મદ્ધમીસ સાનારો કુર્ચિદ નામે એક વણવત્ર રહેણો હશે. તેને એક દિવસ અનાયાસે યદ્યરથામી દૂરિનો મેળાપ યિદી ગયો. તે દરને ગુરુષ દર શ્વફારના પ્રસ્તાવસાણનું ધ્યાસ્પાન આપ્યું. તેમી શાંતર્ગીતા પદ્ધતસાણને દરમાં શ્રદ્ધા પહુંચ્યું હે.—

જે નિચ્ચમપ્પમત્તા, ગંઠિં વંધેતિ ગંઠિસહિયસ્મ !

સગપવમં સુખં, તેહિં નિવદ્ધં મ ગંઠિમિ ॥ ૧ ॥

ભાષાર્થ—“ જે અભ્યાસી મનુષ્યો હુમેશા ગંઠરીના પદ્ધતસાણ ગર્હિત રહ્યો હૈ ત્યાં તે સંદર્ભે એ સંદર્ભે તે ગ્રંથિમાં રહેણે તથા મંદસું સુપ ચોરી લીધું છે એવ સાદગ્યાં.”

ભણિત્તણ નમુદ્ધાર, નિંદાં વિસમરણવજ્ઞિય ધ્વના ।

પારંતિ ગંઠિસહિયં, ગંઠિસહ કસ્મગંઠિ વી ॥ ૨ ॥

ભાષાર્થ—“ જે ઘન્ય પુરુષો હુમેશા રહેણ પૂર્વે નદીનાર સર્વીને શાંતરી પદ્ધતસાણ પારે છે (ગોઠ રહ્યે છે) તેણે તે ગોઠ લોહદાની સર્વે એવે દર્શાવે એવી પણ એવી ભાસી છે એવ સાદગ્યાં.”

“रात्रे चार प्रकारना आहारनो त्याग करे, दिवसे पृक स्थाने वेसीने तांडळ विगेरे वापरी मुस द्वाद्व करे तथा गंठशी प्रत्याख्यान करे, तेवा पुहमने होला ‘एकवार जमतो होय तो दरेक भासे ओगणत्रीश निर्जेत्र उपवासतुं अने वेटंक जलतो होय तो अट्ठावीश निर्जेल उपवासतुं फळ मळे. एवं द्वाद्व वाक्य छे. कारण के-मोळन, पाणी, तांबूल विगेरे वापरतां आसा दिवसमां आशरे वे घडी जाप, पट्टले झडी नामां साठ घडी जर्ता एक दिवस सावा पीवानो गणायो. तेथी वारीना ओळख त्रीश अने वेसणुं करनारने चार घडी जाप तो वे दिवस वाढ करता अट्ठावीश दिवस उपवासवाब्य थाप.” इत्पादि उपदेश सांभळवापी ते वणकर प्रतिवोय पाल्ये अने गंठशी पच्चख्याण धारवानो नियम कर्या. अनुक्रमे ते मरण पामीने कर्पादि नामे पक्ष थयो. .

एकदा वज्रस्वामी चतुर्विध संघ सहित सिद्धगिरिनी यात्रा माटे चाल्या. मार्गामां शत्रुंजय गिरि उपर रहेनारा कोइ मिथ्यात्वी देवताए उपसर्ग कर्त्ता. तेमां सकल संघने दिहमूढ करी दीधुं अने महा विकट अने लांबो फैरव विकुर्वाने जवानो मार्ग सर्वत्र रुंधी दीधो. ते वस्ते सूरिए शासनदेवतानुं स्थर्य कर्यु. अहों कर्पादि यक्ष तरतज उत्पन्न धयेल होवार्थी तेणे विचार्यु के—“मै पूर्व भवमां शुं शुं पुण्य कपुं छे के जेथी मने आवुं देवतानुं सुख ग्रास धयुं ?” एम विचारी तेणे अवधिज्ञाननो उपयोग दीधो तो तत्काल गुहए आपेळा प्रत्याख्यानतुं फळ भ्रगटणे देसवामां आव्युं. पछी ते गुहने वांदवा माटे पूर्व भवनुं रूप धारण करीने तेमानी पासे आव्यो. गुहने नमीने ते बोल्यो के—“हे पूज्य स्वामी ! आप मने ओळखो छो ?” त्यारे सूरिए दश पूर्वना ज्ञानी होवार्थी उपयोग दीधो अने तेना पूर्व भवनुं वृत्तांत जाणीने कही वताव्यु. ते सांभळी कर्पादि बोल्यो के—“ हे महाराज ! मने कोइक काम सेवा वतावो ” सूरिए कर्यु के—“कोइ दुष्टे आ संघने उपद्रव कर्यो छे, माटे तुं तेनुं निवारण कर.” ते सांभळीने तरतज कर्पादि यक्षे ते मिथ्यात्वी देवने जीतीने सिद्धगिरि उपरथी नीचे पाडी दीधो. ते दूर नासी जड्ने कोइक ठेकाणे गुप्त रीते रहो. पछी उपसर्ग रहित धयेला संघ सहित सूरि मोठा ओष्ठव पूर्वक सिद्धाचञ्जी आव्या, अने त्यां कर्पादि यक्षने शत्रुंजय पूर्वतना अधिष्ठायक तरीके स्थाप्यो. तेर्पीज पूर्व आचायोंए युगादीशनी स्तुति करता तेनुं स्मरण कर्यु छे के—

यः पूर्वे तंतुवायः सुकृतकृतलवैदूरितैः पृथितोऽपि,

प्रत्याख्यानप्रभावादमरमृगदशामातिथेयं प्रपेदे।

पश्चात्यान २४८ मु. दशमा अह्ना पश्चसाणना दश भेद अने तेतुं फळ। (२१६)।

सेवाहेवाकिशाली प्रथमजिनपदांभोजयोस्तीर्थरक्षा-

दक्षः श्रीयक्षराजः स भवतु भविनां विघ्नमर्दी कपर्दिः ॥ १ ॥

भाषार्थ—“जे पक्षराज पूर्वं भवमा तंतुवाय (वणकर) हतो, ते बसते, पापी पुरित हतो, तो पण पुण्यना लेशवडे प्रत्यास्थानना भभावभी देवांगनाभोनो, अतिधि धयो; तथा जे आदीश्वरना चरणपमद्वनी निरंतर सेवा करवायी शोभी रहो छे, ते तीर्थं रक्षणमा चनुर एवो कपर्दि पश्च भव्य भाणीओना विघ्नो नाशः करनार थाओ।”

आ प्रमाणे ग्रंथिसहित अभिग्रह पश्चसाणनुं फळ छे.

दशमुं निविमत्पास्थान छे तेमा सर्व विगयनो त्याग करवो, ते पश्चसाणमा आठ अथवा नव आगार छे तेमा जे पिंड रूप (फठण वस्तु) यासण गोङ्ग विगेरे उसेडी शकाय छे ते सहितनुं अर्थात् पिंड तथा द्रव रूप बने विगयनुं पश्चसाण करे तेने उलिक्षत विवेगेण नामना आगार सहित नव आगार समजवा; अने जे द्रव रूप एट्ले उसेडी न शकाय एवा एकला द्रव विगयनुं पश्चसाण करे तेने ते आगार विना यारीना आठ आगार जाणवा, आ विषय उपर घणो विस्तार छे, ते भवचन सारोद्धारनी शृतिर्थी जाणी लेवो,

विगेय वापरवानुं फळ पश्चसाण भाष्यमा कहुं छे ते आ प्रमाणे—

विगइं विगइंभीओ, विगइगयं जो अ भुंजए साहू ।

विगइ विगईसहावा, विगई विगई बला नेइ ॥ १ ॥

भाषार्थ—“विगति जे नरकादिक गति-तेथी भय पामेलो एवो साधु, पण जो विगय (दृष्ट विगेरे) तथा विगयगत एट्ले निवियता-तेतुं भोजन करे, छे को से विगय विकृतिना स्वभाववावी छे अर्थात् विकार करनारी छे तेथी; ते बद्धात्कारे सेना सानारने विगति के० युगतिमा लड जाप छे.”

माटे भारण विना विगयनुं भोजन करतुं नहों, आ प्रमाणे काझ प्रत्यास्थानना दश म्बार कसा, तेतुं फळ माझ अर्थी ग्राथावडे कहुं छे, तेनो भावापे एवो छे के-नरकना जीव अवाय निंजराए फरीने रो वर्ये लेटली फर्ये सपावे तेढली फर्ये माझ नव-फारसीना पश्चसाणपी श्रद्धालु जीव रसावे छे, तेवीज रीते पोरसीना पश्चसाण-

१ उपर्युक्ती, भी, तेत, तोळ ने पश्चसाण छे विगव करीए, ते दरेक विगदल पाच भाव निशीकाता छे, ऐसे दुष्प्रविगवना थीए, दुष्प्राप्त विगेरे छे तेम.

वडे हजार वर्षनां पापकर्म संपावे छे. साढ पोरसीना पचास्याणगी दश हजार वर्षनां अशुभ कर्म संपावे छे, सर्वत्र नारकी जीवनां कर्मनुं अनुसंधान जाणनुं. कली नरकमा रहेलो जीव क्षया, तृपा तथा दीजी क्षेत्रादिक वेदना लास वर्ष मुखी अनुष्ठीने अकाम निर्जरावडे पूर्वभवमां उपार्जन करेलां जेटलां निकाचित कर्मना वर्षने द्येदी नासे छे तेटला वर्षनुं अशुभ कर्म मात्र एक पुरिमङ्ग पचास्याणगी नाश पावे छे. ए प्रमाणे उत्तरोत्तर वधतां पचास्याणगी दश दश गण्युं कर्म संपे छे; एटले प्रकास्याधी दश लास वर्षनुं कर्म, निविधी करोड वर्षनुं कर्म, एकलठाणाधी दश करोड वर्षनुं कर्म, आंबिलधी सो करोड वर्षनुं कर्म, उपवासधी दश हजार करोड वर्षनुं कर्म, बे उपवासधी लास करोड वर्षनुं कर्म अने अष्टमधी (ब्रण उपवासधी) दश लास करोड वर्षनुं अशुभ कर्म भय पावे छे. इत्यादि प्रत्याख्याननुं फळ जाणीन योग्य जीवोने बव्यात्कारे पण पचास्याण करावनुं उचित छे. ते उपर द्याँत कहे छे-

पाटलीपुर नगरमां शकडाल मंत्रीनां उत्र श्रीयक नामे नंद राजानो मंत्री हतो. तेणे चिरकाळ मुखी राज्यनुं प्रधानपणुं करीने पछी दीक्षा लीयी हती. ते वहु क्षयावाङ्गो हतो, तेथी एकासणा जेवुं तप पण करी शक्तो न होतो, पण क्रियामां तत्पर रहेतो. एकदा पर्यैपण पर्वमां तेनी बहेन यक्षा नामनी आर्याए श्रीयक मुनिने कह्युं के- “ हे वंधु ! तमे पचास्याणनुं फळ जाणो धो, वळी हालमां तो चारित्र ग्रहण कर्युं छे, तेथी आवा पर्यैपण पर्वमां तो विशेष करीने तपस्या करवी जोइए. ” इत्यादि पोतानी बहेन यक्षा आर्यानां ववनथी श्रीयक मुनि लज्जित थया. तेथी तेमणे पोरसीनुं पचास्याण लीधुं. ते पचास्याण पूर्ण धवा आव्युं, एटले फरीथी यक्षा आर्याए कह्युं के- “ तमे पुरिमङ्ग वर्षनुं पचास्याण करो. आ पर्व धणुं दुर्लभ छे, अने एटलो काळतो चेत्य परिपादी करतां मुखे चाल्यो जशो. ” एवुं सांभद्रीने मुनिए तेम कर्युं. ते पचास्याण पूर्ण धयुं एटले फरीथी आर्याए कह्युं के- “ हवे अवहना काळ मुखी रहो. ” तेथी तेणे ते पण अंगीकार कर्युं. ते काळ पण पूर्ण धतां फरीथी आर्याए कह्युं के- “ हे वंधु ! हवे तो रात्रिनो समय नजीक आव्यो छे, अने रात्रि तो म्हळ जवाधी मुखे जाती रहेशे, माठे उपवासनुं पचास्याण करो. ” बहेनना आग्रहीय मुनिए तेम कर्युं. अर्थ रात्रि धर्ता क्षयानी पीडा वधी पडवाधी देवगुरुनुं स्मरण करता सता मरण पामीने देवलोके गया. ते बात जाणीने यक्षा साध्वीए पोताने ऋषिहत्या लागी एकी शंखाधी चतुर्विध आहारनो त्याग कयों. ते वसते चतुर्विध

¹ हजार करोड वर्ष माटे कह्युं पचास्याण ते रही गयेल छे. कदि तिविहार उपवासनुं तेजङ्कुं कल होय ने चौं विहार उपवासनुं दश हजार करोड वर्षनुं होय तो होय.

संघे एकज थहने साधीने कहु के—“तमे शुद्ध भावधी उपवास कराव्यो हुतो, तेथी तेतुं तमने फोइ पण मापधित नपी.” साधीए श्रीसंघने कहु के—“जों साक्षात् जिनेश्वर भने कहे तो मारा घननी इंका दूर धाय, ते सिवाय मारुं घनं शीत पशो नहों.” ते सांभङ्गीने सर्व संघे कायोत्सर्ग कर्यों. एटले शासनदेवी आवीने बोली के—“जे काम होय ते कहो, हुं शुं काम करुं?” संघे कहु के “आ साधीने सीं मंधर स्वामी पासे लड़ जाओ.” देवीए कहु के—“तमे सर्व संघ मारी निर्विग्रहति घवा भाटे कायोत्सर्गभाऊ रहो.” संघे फरीने कायोत्सर्ग अंगीकार कर्यों. एटले देवी ते साधीने जिनेश्वर पासे भहाविदेह क्षेत्रमां लड गइ. साधीए प्रभुने नपीने पोतानो बृतांत कर्यो. त्यारे प्रभुए कहु के—“हे साधी! तुं निर्दोष छे.” ते साधीने जोइने त्योना लोको अति आशये पाम्या. पछी जिनेश्वरे तेने कृपामी वे चूलिका आपी. साधीनो संदेह नष्ट थयो, एटले शासनदेवी तेने पाई पोताने स्थाने लावी. संघे कायोत्सर्ग पार्यो. पछी पता आर्याए श्रीसंघने कहु के—“श्री सीर्पथर स्वामीए मारा भुत्यमी संघने भाटे पशो तपा चार अध्यपन गोकल्पां छे, ते विषे परिशिष्ट पर्वमा कहु छे के—

भावना च विमुक्तिश्च, रतिकल्पमथापरम् ।

तथा विविक्तचर्या च, तानि चैतानि नामतः ॥ १ ॥

भावार्थ—“भावना, विमुक्ति, रतिकल्प अने एकांत चर्यो ए चार अध्य-
यनोनां नाम छे.

अप्येकया वाचनया, मया तानि धृतानि च ।

उद्द्रितानि च संघाय, तत्त्याख्यानपूर्वकम् ॥ २ ॥

भावार्थ—“मैं एकज वाचनाए करीने ते धारण करेला छे, अने ते जेवा ग्रहण चर्यो हतां तेबाँज में श्रीसंघनी पासे कही संभक्ताचर्या छे.

आचारांगस्य चूले द्वे, आद्यमध्ययनद्ययम् ।

दशवैकालिकस्यान्य-दथ संघे नियोजितम् ॥ ३ ॥

भावार्थ—“पूर्वोक्त चार अध्यपनमाना पहेला चे अध्यपन श्रीआचारांग ग्रन्तनी चूक्तिका हपे अने वाकीना चे दशवैकालिक ग्रन्तनी चूक्तिकाहपे श्रीसंघे जोडी दीयो.”

त्यार प्रथी हमेशा यक्षा आर्या श्रीस्थूलभद्र विगेरे मुनिओनी पासे श्री सींधि धर स्वामीए कहेला सीयक मुनिना पच्चखाणना फल्लिं वर्णन करती हती।

“ श्रीयक मुनिए यक्षा आर्योनी प्रेरणाथी एक उपवास मात्र करवायी इन गति भ्राम करी। सीमिंधर स्वामीए पण ते वज्रेनी प्रशंसा करी, माटे सौए तप करुं तथा बीजाने करावरुं।”

इत्यद्विदिनपरिमितोपदेशभासादवृत्तौ सप्तदशस्तंभस्य पदः २४८ ॥

व्याख्यान २४९ मुं.

दश भकारनां प्रत्याख्यान विषे।

प्रत्याख्यानं द्विधा प्रोक्तं, मूलोत्तरगुणात्मकम् ।

द्वितीयं दशधा ज्ञेयमनागतादिभेदकम् ॥ १ ॥

भावार्थ—“ मूल गुण तपा उत्तर गुण रूप वे भकारनां प्रत्याख्यान शास्त्रमा कहेली छे, तेहो उत्तर गुण प्रत्याख्यानना अनागत विगेरे दश भेद कहेला छे।”

मनि एठले अविरति रूप मवृत्तिनुं प्रतिकृत्याणे आख्यान कहेवा वहो एठले विरति कर्वी। तेनुं नाम प्रत्याख्यान कहेवाप छे। तेना वे भेद छे। वहें इत्यगुण प्रत्याख्यान ते सायुने पांच महावत रूप अने शारकोने पांच अगुवत द्वा छे। बीजुं उत्तरगुण प्रत्याख्यान ते सायुने पिंडित्युद्वि विगेरे अने शारकोने गुणवत्ते आदि छे। प्रत्याख्यान समये शिष्ये विनय पुरंक तारी रिं उपयोग रासीने गुरुना दवचनानुसार प्रत्याख्यान द्रष्टव्य करतुं। ते शमाणे प्रत्याख्यान लेवाना शार भाँगा छे। शिष्य दांने प्रत्याख्याननुं ब्रह्मप जागतो होय अने तेगाज्जा ज्ञानरात्रा गुहामे पद्धत्यान ले १, गुरु ज्ञानवान् होय अने शिष्य अज्ञाग होय २, शिष्य जाग-हो होय अने गुरु अज्ञाग होय ३, अने शिष्य तपा गुरु यथे अज्ञाग होय ४; आ शार भाँगामां पहेलो मंग सुद्ध छे। बीजां पण द्वाद छे, काठण के गुड-

ज्ञाता होय मो अज्ञान एवा शिश्वने गंतेपर्वा गमजावीने प्रत्यारूपान करावे अन्यथा मो से भागो अशुद्ध छे. भ्रीजो भागो पण अशुद्ध छे. परंतु तेवा ज्ञाता गुह मझे नहीं हो तो बुरला चटुमानपी गुह, मंदिरी, पिता, कामा, मामा, भाइ के शिष्य विग्रेर अज्ञाने पण साक्षी रूप पर्वाने प्रत्यारूपान ले, तो ते पोते ज्ञाता होवापी थुद जाणबो अने चोपो भागो तो गवंण अशुद्ध छे.

उत्तरगुण प्रत्यारूपानना दश प्रकार छे. ते हंसेशी उपपोगी होवापी प्रथम तेनु स्वरूप फहे छे.

अणागयमद्वितीयं, कोटीसहियं नियंति अणागारं ।

सागार निरवसेसं, परिमाणकडं संकेय अध्या ॥ १ ॥

शब्दार्थ-अनागत, अतिक्रात, कोटी महित, नियंत्रित, अनागार, सागार, निरवसेय, परिमाणकड़, संकेय अध्या ए दश प्रकार छे.

१ पृष्ठपण विग्रेर पर्व आगच्छ आववानो होय, तेमां अद्य आदि तप परबु छोय परंतु पृष्ठपणमां तप करवापी गुह, ग्लान विग्रेरेनी वैषावध फरवामी अन्तराय आवशी, एम लाग्नु होय तो ते पर्व आव्या पहेलाज ते तप फरी लेदु ते अनागत रूप फहेवाप छे. २ पृष्ठपणादि पर्वमां गुह विग्रेरेनी वैषावधमा व्यापुल रहेवापी तप यह शस्यु नहीं तेपी ते तप पर्व गपा पछी करए ते अतिक्रात तप फहेवाप छे. ३ प्रथम दिवसे श्रातःकाढे अभक्तनुं प्रत्यारूपाग फरीने से दिवसे उपवास करे, अने वीजे दिवसे श्रातःकाढ्यमा पण पहेले दिवसे जे बसते उपवासनुं पश्यसाण कयु छोय तेज बसते वीजा उपवासनुं पश्यसाण ले, एट्ले वे उपवासमी कोटी मव्यापी ते कोटी महित पश्यसाण फहेवाप छे. एवीज रीत पारसुं फयां पहलां आचिल विग्रेर तपना पश्यसाण करवां ते पण कोटि सहित फहेवाप छे. ४ उपवासादिक फरवानों जे दिवसने माटे निश्चय कर्यो होय ते दिवसे ग्लानत्वादिक अन्तराय प्राप्त घया घतां पण नियम पूर्वक उपवासादिक यरे ते नियंत्रित पश्यसाण फहेवाप छे. आवुं तप पूर्व चौद पूर्ववर विग्रेर तथा प्रथम संथपणवाब्या, अने ते बसतना स्पविर कल्पीओ पण करता हुता, परंतु सोम्यत सप्तपर्वमां ते तपनो दिव्येद घयो छे. ५ अनागार “एट्ले महत्तरागारेण” विग्रेर आगार रहित जे पश्यसाण करबु ते अनागार फहेवाप छे. आ पश्यमाणमां पण “अन्नस्यगामोगेण तथा महरागारेण” ए वे आगार तो आवंज छे; घेमके फोइ बसत अज्ञानता, अपवा रभसतापी मुसमां अंगर्वी,

६३ विगेरे नासी देवाय अथवा अचिंत्या मुसमां आवी पडे. माटे उपर्युक्ता वे आगार सिवाय वीजा “महत्तरागारेण” विगेरे आगार सहित पच्चसाण करे ते अनागार पच्चसाण कहेवाय छे. ६४ महत्तरादिक आगार सहित जे पच्चसाण करवामां आवे ते सागार पच्चसाण कहेवाय छे. एमां महत्तरागार होवायी कोइ महत् कार्यप्रसंगे गुरुनी आज्ञावडे पच्चसाण कर्या छतां पण कदाच भोजन करवुं पडे तो तेथी पच्चसाणनो भंग थतो नयी. ७ चार भकारना आहारनो सर्वेषा त्याग करवो ते निरवशेष पच्चसाण कहेवाय छे, तेमां अशान एटले लाडु, मांहा, साजा विगेरे, पान एटले पीवाय तेवी वस्तु, सुर्जनो रस, द्राक्षरस विगेरे, ग्वादिम एटले नाशीरेर विगेरे फल तथा गोळ धाणा विगेरे अने स्वादिम एटले एलची, कणूर, लंबिंग, सोपारी विगेरे. ए चारे भकारना आहारनो त्याग करवामां आवे छे. आठमुं पारी माणकूत नामनुं पच्चसाण छे, तेमां परिमाण एटले कवळ (कोशीआ) तथा भिजाना घर विगेरेनी संख्यानुं करवुं एटले नियम करवो ते. आ तपमां जेठ्युं परिमाण कयुं होय तेथी अधिक वस्तु वापरवी नहीं एम समजवुं.

९ नवमुं संकेत पच्चसाण छे. तेमां “संकेत” एटले “घर” सहित जे होय ते अर्थात् गृहस्थ; अथवा संकेत एटलेज गृहस्थो तेमने करवा लायक पच्चसाण ते सांकेतिक पच्चसाण कहेवाय छे. आ पच्चसाण भाये गृहस्थेनेज होय छे अथवा “केत” एटले चिन्ह अने “स” एटले सहित अर्थात् कोइ पण चिन्ह सहित लेवामां आवे ते. जेमके—कोइ श्रावक पोरसी आदि पच्चसाण लड्याने क्षेत्र विगेरे अन्य स्थाने गयो होय अथवा घेर ज राखो होय. पछी प्रत्याख्याननो समय पूर्ण थयो होय पण भोजनसामग्री थइ न होय तेथी एक क्षणवार पण प्रत्याख्यान विज्ञा रहेवुं योग्य नयी एम धारीने ते अंगुष्ठा विगेरेनुं चिन्ह करे, एटले के—“ज्यां सुधी मुठीमां अंगुष्ठे रासी नवकार गणी वहार काढुं नहीं त्यां सुधी, अपरा मुठी वाढुं नहीं के गांठ ढोडुं नहीं त्यांसुधी मारे भोजन करवुं नहीं.” एवीज रीते “ज्यां सुधी घरमा पेसुं नहीं, अथवा परसेवाना विंदु सुकाय नहीं, अथवा दीवीं ओलवाय नहीं, त्यां सुधी मारे भोजन करवुं नहीं एवो नियम करी रासे ते संकेत पच्चसाण कहेवाय छे. केटलीक वस्त पोरसी आदि पच्चसाण कयुं न होय पण भाज श्रंथी विगेरेनुं चिन्ह धारी अभिग्रह करवामां आवे छे तो ते पण सांकेतिक पच्चसाण गणाय छे. आवी रीते साथु पण पच्चसाण करी शके छे.

१० दशमुं अध्या पच्चसाण छे. अध्या शब्दे काळ कहेवाय छे, तेमां मुहूर्णे पहोर विगेरे काळनो नियम करीने पच्चसाण करवामां आवे छे तेथी तेने अध्या पच्चसाण कहेलुं छे. तेनुं स्वदृप पाष्ठला व्याख्यानमां आवी गयुं छे.

काँइ पण पश्चसाण लीऱु होय तो ते दामदकनी जेम घरावर पाळवू. तेनुं दृष्टि नीचे प्रमाणे-

हस्तिनापुरमां सुनंद नामे एक फुलपुत्र रहेतो हतो. तेने जिनदास नामना थेडी साधे मैत्री हती. तेथी ते थेडी पामे हमेशा पश्चसाणनो महिमा सांभव्यतो हतो. एकदा थेडी तेने गुरु पासे लड गया. गुरुए अनागत आदि भत्याख्याननुं स्वरूप तथा फक्कनुं वर्णन कयुं. ते सांभव्यीने सुनंदे भद्रमासनुं पश्चसाण शुद्ध भावधी ग्रहण कयुं. पट्ठी कोइ वस्तत सर्व स्थाने भोट्ठे दुष्काढ पढवो; तेपी छाडा आरानी जेम सर्व लोक भाषे मास भक्षण करनारा यह गया. सुनंदना स्वजनो भुधापी अत्यंत पीडावा लाग्या, तेपी तेने एक दिवस पछो उपालंभ आपीने तेना साच्चा साधे पाइला लेवा याटे योकल्यो. सुनंदे पाणीमा जाओ नासी; परंतु जाव्यां फलायेला माइला जोइने तेयने भूती देवो हतो. ते जोइने तेना साच्चाए पायुं के- “हे घनेवी ! तमे पोइ मुंदाना वाक्षय छपी जाव्यां पासाया छो, तेपी तमारा धीपुत्रादिकने दुःख रूपी जाव्यापी झी रीते बाटी शकशो ? जाएयुं तमारुं दपायुं !” विगोरे फला छन्हा पण तेणे ते दिवसे एके माइलुं पकड्युं नहीं. तेवीज रीते धीजे दिवसे पण एके याइलुं पकड्युं नहीं, अने यहेवा लाग्यो के- “हुं शुं करुं ? कोइ वस्तत मने भत्तर्य पकडवानो अभ्यास नपी.” ते सांभव्यीने कना स्वजनो तेने इसिसदवा लाग्या; परंतु तेना निमंल धर्मनी भावना गइ नहीं. प्रीजे दिवसे तब्बाव पर जोइने जाओ नासी. तेसी एक माइलानी पारिय शुद्धी गइ, ते जोइने सुनंद अत्यंत शोकातुर पध्यो. तेणे स्वजनांने यायुं के “हुं पोइ वस्तत पण आवुं हिसातुं याय परीश नहीं.” एय पहाने प्रफुल्लित मनपी तेणे निरवशेष अनशननुं पश्चसाण वायुं, अर्थात् आहारानो स्थान यत्यों. त्यापी मरीने ते राजगृह नगरर्मा भणिष्ठार थेडीने पेरुप्रपणे उन्नप धध्यो. मातापिताए तेनुं दामनक नाम राख्युं. अनुबवे हृदि पामती ते आठ दर्दनां पध्यो; एट्ट्ले मारीना उपद्रवधी तेनुं सर्व शुद्धं नाश पाम्युं; तेपी भपने रीधे ते पांकाना घरमापी नासी गयो. फरती फरती तेज नगरर्मा भागरदक नाहना थेडीने घेर आव्यो, नै नोपरी फरीने आजीदिका परदा लाग्यो.

एक दिवस पोइ ये मुनि गोखरी याटे ते शोठने पेर आव्या. तेसो शोठा सापु मायुदिक शावर्मा निपुण हता, तेणे दादनवाने जोइने धीजा मुनिने वायुं वे. “आ दामरणानुं पाय परनार भाषम ऐ ते वृद्धि पासीने आ ज परनो स्वामी धरो.” आ भमाणेनुं सापुनुं वयन थेडीए भावनी जोपे उभा रहीने मामध्युं, तेपी

जाणे वज्रघात थयो होय तेम तेने घणो सेद उत्पन्न थयो. तेणे विचार्यु के—“आ बाल्कने कोइ पण उपायथी आजे ज मारी नामुं, एटले वीजनों नाग कर्णी पछी अंकुर क्यांथी थशी ?” ए प्रमाणे विचारीने तेणे ते वाळ्कने लाडुनां लोंग बतावीने चांडाळने धेर मोकल्यो. त्यां एक चांडाळने ते श्रेष्ठीए. प्रथमधी द्रव्य आपीने साधी राख्यो हतो अने तेने कल्युं हतुं के—“हुं तारी पासे मोकलुं ते बाल्कने मारीने तेनी निशानी मने बतावजे.” ते बाल्कने मृगलाना बच्चानी जेवो मुग्ध आकृति (सुंदर आकृति) बाल्लो जोइने ते चांडाळने दया आवी, तेथी तेनी कनिष्ठिका आंगनी कापी लइने ते बाल्कने तेणे कल्युं के—“रे मुग्ध! जो तुं जीववाने इच्छतो होय तो अहोथी जलदी नासी जा.” ते सांभनीने ते ज सागर श्रेष्ठीनुं गोकुळ जे गामर्मां हतुं ते गामर्मां गयो. त्यां गोकुळना रक्षण करनारे तेने विनयी जोइने पुत्र तरीके राख्यो. त्यां ते मुखे रहेवा लाग्यो; अनुक्रमे युवावस्था पाम्यो.

एकदा सागर श्रेष्ठी गोकुळमां आव्यो, त्यां ढेदेली आंगनीना चिन्हधी तेणे दामनकने ओळख्यो. पछी कांइक कार्यपुं मिप करी गोकुळना रक्षकने कर्हीने श्रेष्ठीए पोताना पुत्र पर कागळ लखी दामनकने तेनी पासे मोकल्यो. दामनक कागळ लइने उतावलो राजगृहे पहोच्यो. अश्रांत चालवाने लीये थाक लागवार्थी गाम वहार उचानमां कामदेवना मंदिरमां ते विश्रांति लेवा वेढो. त्यां तेने थाकेलो होवार्थी तरतज उंघ आवी गइ; तेवामां सागर श्रेष्ठीनी विपा नामनी पुत्री पतिनी इच्छार्थी ते ज कामदेवना मंदिरमां आवी. त्यां दामनकनी पासे पोताना पितानी मुद्रा-वांच्यो कागळ जोइने ते कागळ तेणे धीरेथी लइ लीघो, अने कागळ सोलीने ते वांचवा लागी.

“स्वस्ति श्री गोकुळर्थी ली. श्रेष्ठी सागरदत्त समुद्रदत्त पुत्रने स्नेह पूर्वक फ-रमावे छे के—आ कागळ लावनारने वगर विलंबे तरतज विष आपजे, तेमां कांइ पण संदेह करीश नहो.”

आ प्रमाणेनो लेस वांचीने दामनकना रूपर्थी मोहित थयेली विपाए सत्री वडे आंसनी मेपर्थी विषं उपरतुं विंदु काढीने “प” पासे कानो करी विपने बदले विपा कल्युं. पछी ते कागळ बंध करीने हतो तेम मूकी दइ हर्षपी ते पोताने धेर. गइ. केटलीक वारे दामनक पण जागृत थ्यो. एटले गामर्मां जइने तेणे श्रेष्ठीपुत्रने ते कागळ आप्यो. ते पण कागळ वांची आनंद पाम्यो अने तेज वस्ते लग्न लइने मोठा अपांचरथी, सर्व जन समझ पोतानी वेन विपाने तेनी सापे परणावी. दामनक तेनी माथे मुस्तेथी विलास करवा लाग्यो. केटलेक दिवमे

सागरश्रेष्ठी घेर आव्यो, एट्ले विपाना लग्नी वात जाणी ते अति सेद पाम्पो. तेणे विचार्युं के— “ अहो! मारुं चिंतवेलुं कार्य तो उलडुं थयुं अने आ सो मारो जमाइ थयो, तो पण शपंचधी तेने मारी नासुं. पुत्री विधवा थाय ते सार्ह, पण शब्दुनी शुद्धि थाय ते सार्ह नहों. ” आ प्रमाणे विचार करीने तेणे पेला चांडाळ पासे जाइने कह्युं के— “ अरे ! ते दिवसे तें मने आगवीनी निशानी आपीने घेतपों ते टीक कर्युं नहों. ” चांडाळ बोल्पो के— “ हे शेठजी ! हवे सेने देसाढो, हुं जहर मारी नासीश. ” पछी श्रेष्ठी तेने मारवा माडे मातृका देवीना देरानो संकेत आपीने घेर आव्या अने दामनकने कह्युं के— “ हे वत्स ! तुं आजे सांजे विपा सहिव मातृका देवीना भासादमां पूजा करवा जाने, के जेपी देवीनी कृपावडे तमारा बचेनुं कुशङ्क थाय. ” पछी सार्यंकाळ थर्ता ते दंपती पूजा करवा माडे चाल्या. मार्गमां तेनो साढो मव्यो. तेणे कह्युं के— ‘ कर्या जाओयो ? ’ दामनके देवीनी पूजा करवा जवानुं कह्युं, एट्ले ते बोल्पो के— अत्यारे पूजानो समय नपी, केमके अंधकार भसरखानो समय नपी. तेणे कह्युं के— ‘ त्याज रोकीने पोते पूजानी सामग्री लडने पूजा करवा गया. प्रथमपीज श्रेष्ठीनो संकेत होवापी पेला चांडाळे तेने देरामी पेसतांज जाणे ते देवीने यज्ञिदान देता न होय तेम तेने मारी नांख्यो. पुत्रनुं भरण सांभद्रीने सागर श्रेष्ठीनुं वक्षःस्पत्त भेदाइ गयुं, तेपी ते पण मृत्यु पाम्पो. पछी राजाए दामनकने तेना घरनो स्वामी फयो.

एक बरसत रात्रिना पाछला पहोरे मंगलपाठेकना मुसर्पी दामनके एक गाथा सांभद्री. तेनों भावार्थ एवो हतो के— “ निरपराधीने अनर्थां नासवा माडे कोइ अनेक भयत्तो यरे तो ते उलडा तेने यहु गुणना करनारा थाय दे. दुःखनेमोठ करेल उपाय मुखनेमाडे थाय दे. केमके कृतांत (देव) ज जेनो पक्ष करे तेने वीजो शुं करी शके ?

आ गाया ते त्रण वार बोल्पो, एट्ले दामनके तेने त्रणलास द्रव्य आप्यं. राजाए एट्लुं वयुं दान आपवानुं कारण पुछ्युं, त्यारे दामनके पोतानो सर्वं पूर्वं इत्तीत काहो.

एकदा ज्ञानी गुह मञ्चवापी तेनी पांसेपी पोताना पूर्वं भवमां फेरेला प्रत्याख्याननु फल जाणीने जाविस्मरण थापी दामनक विरेपे धर्मनो रागी थयो. अनुकंदं भरण पार्मीने दंबलोकनुं मुख भास फयुं. त्यापी चवीने महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न थह कर्म यारीने सिद्धिपूने प्राप्यसे—

“ पूर्वे भवमां करेला प्रत्याख्यानना प्रभावथी दामनकरुं शब्दुए प्रयोजेलुं कष्ट नाश पाम्युं, अने उलटो तेनाज घरनो स्वामी थयो. तेमज अनुक्रमे ते लों कोत्तर सुख पाम्यो; माटे सबे कोइए भाव पूर्वक प्रत्याख्यान करवुं. ”

॥ इत्यद्विदिनपरिमितोपदेशमासादवृत्ती सप्तदशस्तम्भस्य ॥

नवचत्वारिंशदधिकद्विशतवमः प्रबंधः ॥ २४९ ॥

व्याख्यान २५० मुं.

ग्रतखंडन करवानुं फळ.

यथा श्रेष्ठिसुतः पूर्वे, धर्मखण्डनयानया ।

धनदाख्यः फलखंडं, मत्सोदरपराभिधः ॥ १ ॥

भावार्थ—“ पूर्वे वीजुं जेतुं मत्स्योदर नाम छे एवो धनद नामे श्रेष्ठिपुर पद्मस्ताण रूप धर्मनुं संडन करवापी संदित फळने पाम्यो. ” तेतुं दृष्टि आमाणे—

मत्स्योदरनी कथा.

कनकपुर नगरमां कनकरथ नामे राजा हतो. ते गामर्मा सागरदत्त नामे एक श्रेष्ठी रहेतो हतो. तेने धनदत्त नामे पुत्र हतो. ते गामर्मा सिंहल नामको एक जुगारी रहतो हतो, ते एक दिवस कोइ देवीना मंदिरमां गयो अने देवीने कहुं के—“ हे देवी ! मने धन आप, तहों तो तारी मतिमा भागी नास्तीश. ” ते सामर्थीने देवी बोली के—“ तारा भाग्यमां धन नपी, तो पण आ गाथा प्रहण कर-

जंचिय विहिणा लिहियं, तंचिय परिणमइ सयललोयस्स ।

इय जाणेवि धीरा, विद्वुरेवि न कायरा हुंति ॥ १ ॥

भावार्थ—“ जे विधिए लहोनुं होय छे तेज रायद लोकने शास पार्व छे, एउ जागीनि धीर पुढीरी गंगामां पण कापार थता नपी. ”

व्याख्यान २५० मुं. व्रतसंहन करवानु फ़ज़्

आ गाथा हजार सोनामहोर लइने तुं बेचजे." जुगारी ते गाथा लइने जारमा गयो. त्या धनदने ते गाथा बोचीने हजार सोनामहोर आपी ग्रहण करी. ते बात तेना पिलाना जाणवार्मा आवी, एडले तेने घरमोरी काढी मूक्यो. धनदत्त उत्तर दिशा वरफ चाल्यो; रस्तामा चांरोए तेने पकडी लइने बणजाराने बेच्यो. हमेशा तेना शरीरमोरी काढबारी ते अत्यंत निःसत्त्व धइ गयो. एकदा अचेतन हमेशा तेने तेनुं शरीर लोहीपी भारंड पक्षीए उपादश्यो, अने सुवर्ण द्वीपमा मूकी दीयो. त्या पण पेली गाथानो अर्पं संभारतो सतो मुखे रहेवा लाग्यो. एकदा रात्रिए अरणिना लाकडां सद्बगारीने तेना अग्री बढे ते ताप्यो. शातःकाँडे ते स्थाननी पृष्ठी तेणे सुवर्णमय पवेली जोइ. तंपी तेणे ते माथीनी इंटो बनावी अने तेनी मध्यमा पोतानुं नाम रासीन तेना आठ हजार ने पांच संपुट बनाव्या. ते इंटो अग्रिमा पकवतो सुरर्णमय धइ गइ. तेमना भेणे एक ठेकाणे दगलो कयों. एकदा कोइ बहाणवटी पाणी लेवा माटे ; किनारे उत्तर्यों तेणे धनदत्तने पुछ्युं के—“ तमे अर्हा क्यांपी आव्या धो ? ” धनदत्ते पक्ष्युं के—“ मारी सुवर्णनी इंटो लेवा आव्यो हुं, माटे आ इंटो जो तमे माटुं डरावीने लइ जाओ तो आमोरी चोप्यो भाग तमने आपीश.” बहाणवटीए पक्ष्युल फरनी ते इंटो बहाणमा भरावी. पर्ही विचास पमाहीने ते बहाणवटीए इंटोना लोभी तेने एक कूवामा नासी दीयो. धनदत्ते कूवामा पगारीपा जोप्युं. त्या चक्रे-पगारीयांने रस्ते अंदर उतरतो तेणे एक मनुष्यदिनानुं शन्य नगर जोप्युं. त्या चक्रे-पर्ही देवीनुं मनोहर भंदिर. जोइने ते अंदर गयो. देवीने दंसन करनी तेनी पूजा-परी. भक्तियी प्रभास धइने देवीए तेने पांच रत्न आप्या; तेमा एक मांभाग्य आ-पनार, बींजुं रोगानो नाश करनार, ब्रींजुं आपत्तियांपी गळण करनार, चोप्युं विचासरनार अने पांचमुं लक्ष्मी आपनार हव्युं. ते रत्नो तेणे बीतानी जेपा विदारीने तेमा गोपन्यां. पर्ही धनदत्त नगरमा आगळ चाल्यो. पण कोइ मनुष्य जोवामा आव्युं नहीं. चालना चालना ते राजमहेलमा गयो अने उपर चाल्यो. त्या तेणे पूळ सुंदर यन्या जोइ. ते यन्याए तेने मन्मान आप्युं. धनदत्ते तेने नगर शन्य भवानुं यारम्पुं. पूळे ते योली के—“आ निलक्ष्मीपुर नामनुं नगर धे. आ नगरमो भारो शिव महेन्द्र नामं राजा हतो. एक दिवसं शनुओप्य आवीने नगरने धरी लीप्युं. तेज रात्रिए कोइ व्यंतर भारा पिला पासं आव्यो. भारा पिलाए तेने पुछ्युं के—“ तुं तारो पूळे भवतो दिन धुं. ” भाग वित्त त्यारे व्यंतरे फ्युं के—“ तुं तारो पूळे भवतो दिन धुं. ” भाग वित्त

कहुं के—“त्यारे तुं आ मारा नगरने ज्यां शब्दुनो भय न थाय स्वे स्थाने मूक.” ते सामीने व्यंतरे एक शहर कूवा पासे बनाव्युं, अने आ चीरुं कृ-वाना मार्गे अहों आण्युं; एकदा कोइ राक्षस अहों आव्यो. तेणे वने नगर सर्व लोकनुं भक्षण करीने मनुष्यरहित करी नाख्यां. मात्र एक मने ज परणवानी इच्छायी जीवती राखी छे, ते आजेज मने परणवानो छे.” आ प्रमाणे ते कन्या वात करेहे तेठलामां आकाशमां शब्द करतो ते राक्षस आव्यो. ते कन्याए धनदत्तने कहुं के—“तमे अहों गुप्त रीते रहो, नहों तो तमने पण ते पापी मारी नांसशो.” एम कहीने धनदत्तने चंद्रहास सङ्ग वतावीने कहुं के—“आ सङ्गधी ते पापीछने देवपूजाने वतवे मारवो, तेथी तेनुं मृत्यु थशे; ते सिवाय तेनुं मृत्यु थाय तेम नथी.” आ प्रमाणे संकेत करीने तेने गुप्त स्थाने संताई राख्यों. राक्षस पूजा करवा वेठो ते वसते समय जोइने धनदत्ते सङ्गवती तेने मारी नाख्यो. पछी धनदत्त ते कन्याने परण्यो अने रत्नानि क्षार सार वस्तु लइने ते वने कूवामां आव्यो. ते वसते कोइ वहाणवटी ते कूवामांयी पाणी लेवा आव्यो. तेणे कूवामां मनुष्यो छे अेम जाणीने ते वनेने बहार काढथा. पछी धनदत्तना कहेवाथी वहाणवाक्षाए तेमने भाडुं लइने वहाणर्मा बेसाद्या. वहाणनो स्वामी ते चीरुं स्वरूप तथा द्रव्य जोइने मोह पास्यो, तेथी मार्गमां धनदत्तने मैत्रीभावयी विश्वाम पमार्दीने समुद्रमां नासी दीयो. धनदत्त तो सर्वत्र गायानो अप्य स्मरण करी सुस दुःसमां समान रहेतो हतो. समुद्रमां पटतांज तेना हापमां एक पाटीयुं आव्युं, ते तेणे पकडी लीयुं. समुद्रना फल्लोल उपर ते तरतो हतो तेवामां एक मोटो भत्स्य तेने पाटीया सहित गळी गयो. त्या तेने बहु सेद थयो अने धणी पीढा थइ, पण ते तो गायानो अर्थे ज विचारवा लाग्यो के ‘विधिए जेवा सुत दुःस लख्यां होय तेवा भोगवत्तांज पडे छे.’

पेलो भत्स्य मनुष्यना मार्थी सेद पामीने समुद्रने किनारे गयो. त्यां मर्दीमारे तेने पकडथो. तेने चीरता तेना उदरमांयी धनदत्त नीकव्ययो; ते मूर्च्छित यइ गणेलो हतो; तेथी मर्दीमारे तेने धीरे धीरे सउज कायों. पछी कनकगुरुना गजाने सर्व वृत्तांत वहीने तेने राजा पामे आण्यो; गजाए तेने तेनो हेवाल पूछयो, एकल तेणे येठलोक वृत्तांत एकांतमां कव्यां; तेथी प्रमद भइने राजाए तेने पगा गन्याए पूर्वक पांगिधर घनाव्यो. त्या तेणे भत्स्योदर नाम राख्युं.

एक दिवस जे वहाणवटीए तेने कूवामां नासी दीयो हतो ते तेज नगर वहाण गहित आव्यो अने रामानी पागे भेट हीने वेटो. त्या ते थगीयरने जोइने नेंगे अंद्रम्यां. तेथी ते वहाणवटीए विशाये

दे-“आ नवो आवेलो हशे, सेपी तेनी जाति पुळ विगेरे फोइ जाणतुं नहीं होय, भाटे जो सेने नीच जातिनो ठरावुं तो भारुं फट्ट नाश पामे.” एम विचारीने सेंगे चांडाळ पासे जइने फळुं के-“हुं तने सुवर्णनी इंटो आपीश, पण तमारे राज-सभामां जइने राजाना धर्मीधरने भेटीने तेने फहेवुं के-‘हे भाइ ! तुं अमने घणा दि-वसे मळ्यो, आटला दिवसपी क्या गयो हतो?’” इत्यादि कहीने तेने तमारी जा-क्षनो ठरावबो.” चांडाले से बात फबुल करीने चीजे दिवसे से भ्रमाणे कायुं. ते जोइने राजाए से चांडाल्वने पूछयुं के-“आ थ्यै ?” त्यारे चांडाळ घोल्यो के-“आ भारो भाइ छे, तेने में घणा दिवसे जोयो तेपी हुं रडुं छुं.” ते सांभवीने राजाए धर्मीधरने पूछयुं के-“अरे रे ! तुं मारे घेर क्यांथी आव्यो ? ते अमने सर्वेने चांडाळ जेवा क्यां.” त्यारे तेणे फळुं के-“हे स्वामी ! सांभवो, ते विपे वहु लौबी बात छे.” एम कहीने पोते गापा लीधी त्यारपी आरंभीने सर्व हकीकत राजाने निवेदन करी, अने देवीए आपेलां पाचे रत्नो पोतानी जंघामांथी काढीने राजाने चताव्या. पछी राजाने फळुं के-“आ पांच रत्नो मारी पासे रश्वा छे, याकी ते पहेलानुं मारुं सर्व द्रव्य तेनी पासे छे.” ते सांभवीने राजाए पेला चांडा-ल्वोने घणो भार भराव्यो त्यारे तेओए फबुल कायुं के-“नवा आवेला वहाणव-टीए सुवर्णनी इंटो आपीने आ प्रपंच अमारी पासे कराव्यो छे.” एम कहीने रा-जाने ते इंटो बतावी. राजाए इंटो तोही तो अंदरपी धनदत्तनुं नाम नीकव्युं. पछी राजाए ते वहाणवटीने योलावीने पोताना सिपाइओने कायुं के-“अरे ! आ पा-पीए मत्स्योदरसुं सर्व धन कबजामां लइने तेने द्वेषबुद्धिपी कूवामां नांसी दीधो छे, भाटे तेने मारी नासो.” एम कहीने तेना सर्वे बहाणो छुंटी लइ तेने दरिद्र करी दीधो. पछी धनदत्ते राजाने विनंति करीने तेने जीवतो शूकाव्यो. राजाए तेने पो-ताना नगरमांथी काढी मूळ्यो. पछी धनदत्तनी भशंसा करीने राजाए तेने पूछयुं के-“तुं योनो पुत्र छे ते मत्स्य कहे.” तेणे कायुं के-“हे स्वामी ! आज नगरमां रत्नमार नामे भेष्टी छे ते मारा पिता छे.” इत्यादि मूळ वृत्तांत कशो, एटले राजाए हर्ष पापीने तेने फळुं के-“हवे तुं तारा पिताने घेरे जा.” त्यारे धनदत्ते कायुं के-“हे स्वामी ! हजु हुं एक बीजा वहाणवटीनी राह जोउं छुं.” राजाए तेनुं कारण पूछयुं, एटले तेणे पोतानी प्रिया संवंधी वृत्तांत कशो.

फेटलाक दिवस गया पछी ते वहाणवटी देवदत्त शोठ पण तेज गामधां आव्यो. से भेट लइने तिलकमंजरी सहित राजा पासे आव्यो. तेने जोइने, धनदत्ते, रा-जाने फळुं के-“जे माणमनी हुं राह जोतो हतो तेज आव्यो छे, अने सेनी साथे जे थी छे. ते मारी प्रिया तिलकमंजरी छे.” पछी राजाए से शीठने पूछयुं

के "आ किनरीना जेवा स्वप्नाची लाज काढीने उभेली थुथाप से ते बोल्यो के "हे देव ! आ थीने हुं कटाह द्वीपमापी लाव्यो वीतु स-री कहे छे के जो मने राजा हुकम आपे तो हुं तारे धेर आवुंशर तं राजाए ते थीने पूछयुं के—"आ शेठ गुं कहे छे ?" तेनु इत्यारी तुं सुरी छे के नहीं ?" ते बोली के—"हे राजा ! मारा स्व-सम्भूद्रमो नोसी दीयो छे अने हुं पतिक्रता थी थुं, माडे मने बच्ची भर अग्रि आपो. आ शेठने उत्तरीने आठला द्विस में मुश्केलीपी निर्गमन अने अहीं मुरी तेने हुं लड आवी थुं. पूर्व में मारा स्वामी पासे 'जं चिय' लिहिये' इत्यादि गायानो अप्य सांमच्यो हतो तेनो मने पूरेपूरो अनुभव छे, माडे हवे मारा मनमो कोइ पण शोक नपी." राजाए पूछयुं के—"हे पुत्री ! तारा स्वामीने शीरीते ओऽस्मी शके तेम छे?" ते बोली के—"हे देव ! मारा तो आ पारीए समुद्रमो नोसी दीयो छे, तेपी ते आज सुरी ब्याधी जीवता होय!" ते माँकरीने राजाए यगीयते बनान्यो. ते जोइने ते बोली के "हे राजा ! समान आकृतिगत यगा पुरुषो दुनियामो होय छे, तेपी आकृतिमाप्रयी निश्चय केद याय?" स्पारे घनदमे तिळसुगुनो वृक्षात, रातसनुं मारुं, कुचामपी यहार भैरवार्ण्यु तिगोरे गां पद्य, एकले तेगे तेने यात्यर ओऽस्त्रलयो, अने राजाने फट्टु के—"हे देव ! आज मारा शाणनाथ छे." पठी राजाए वेगदस शेठनु गांस लड छीयु अने तेने यारी नाशानां हुरम आपां. ते यमने पण घनदमे तिनिति करीने तेने वृक्षाम्बद्धो, एकी घनदस गोतानी शिपा यहित गतानी आप्नापी योद्धा ओष्ठ पूर्व इन्हे गयो. तेने जोइने तेना यातापिताने घणां हारे घयो

यह दिग्य घनदम गतानी गांधे उत्तानमो मुनिने बोताया गयो; स्पी धर्म-देवता योद्धर्दीने तेगे गुहने पूछयुं के—"हे यगारान ! मे पूरी मामो केवा पर्ये इसी हसो ?" गुह कोन्या के—"हे घनदम ! तारा पूरी मानु तुमानि गोपन-रात्युर व्याप्तिर्वादी यहाय नावं एह थेंडिगुर हांगो. ते एकदा उत्तानमो गयो. स्पी कोइ मु-कुन्ये झेंद्रुने देवने बोलीनि देनी गांवं वेंद्रो, मे वमने गुहए घेली यदेशाना गो-करीने देवे यद्यर्दिन लाई गुरीर्मे थेनीहारा कर्गो. गुहने तमीने ते गोताने देवा धार्मान्तर. एकी शूर्य दन भरनीने तेगे यह भाई वैग वैगउर्णु, पण यांडो तेने तिणार इसो के—"दर्दना यगदी यावीन दर्दने मे आख्यां यारी भमनो याय केम कर्गो?" इत्यर्दी यवन्नामी भाई यगदा इसी यग यारी लंडकलभारी मेंमे वित्तिया यारी, यह दस लेवे वैगउर्णु इसी के—"जंदादु इण है उत्तामेन इसे तेवापी योगो दिणो हूंजावें करे द्यावासो" वह उत्तामें इसी तेवे विचार करो के—"ते थी यागाया

—“आ नदो ने आ भवमी जग्नशे के नहीं ? फेमके शात्रमी तो थोडातुं पण
पैप, माटे जो भेलाप छे.” इत्यादि शंका बारंवार कर्या करतो हतो, अने देवपूजा
गे चोढ़ाज्ञ पञ्चनी शंका सहित करतो हतो. एक दिवस कोइ वे मुनिने बहोरावीने
भासी जइने, के—“कदाच आ साधुओ सुंदर वेप पहरे तो सेपी जैन धर्ममी शुद्धपण
से मध्यो बड़ी फरीधी विचार फरवा लाग्यो के—“अरो ! मैं सोटो विचार कर्यो. के-
नो डरारी चथ पहरेवां, देहनी परिचयां फरवी तथा सेनी शुश्रूपा करवी ते सर्वे
ज्ञाणदंने बधारवाना उपाय छे; माटेज साधुओ तेबुं काम करता नपी.” इत्यादि
इन तथा अशुभ परिणाममी आंतरे आंतरे शुभ तथा अशुभ कर्म तेणे बाध्युं. छे-
मेट आपुष्टने अंते मरण पामीने ते भुवनपति देवता धयो; त्यांधी चवीने हुं धनदत्त
यो छे. ते पूर्व भवमी धर्मकार्यो कर्यो, पण तेमां दृपण लगाढ़शां तेपी तेनां फळ
झेप तने दुःख सहित सुस आभवमी भास थयुं.” आ प्रमाणे सोभवीने धनदत्त मूर्छित
यो. पठी संज्ञामी आवीने जातिस्मरण धवाधी मातापितानी आज्ञा लइने वै-
ग्यवदे राजा सहित तेणे दीक्षा ग्रहण करी. त्यांधी मरण पामी वैमानिक देव-
तुं सुस भोगवीने ते महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न धयो, अने धर्मनुं आराधन करीने
मुक्ते भोसे गयो.

“दश दृष्टि दुर्लभ एवो मनुष्यभव तथा बीजी आर्यदेशादि सामंगी पा-
ने तथा संसारनी असारता जाणीने निरंतरतुं सुस (मोत) इच्छनारा पुरुषोए
तंतर धर्मकार्यो करवां.”

॥ इत्यद्विनपरिमितोपदेशमासादृच्छो सप्तदशस्तंभस्प

पश्चाशदधिकाद्विशततमः प्रबंधः ॥ २५० ॥

व्याख्यान २५१ मुं.

मौन एकादशीनी कथा.

प्रणन्य श्रीमद्भागेयं पार्वत्यक्षादिपूजितम् ।

माहात्म्यं स्तौमि श्रीमौनैकादश्या गद्यपद्यमृद् ॥ १ ॥

भावार्थ—“श्री वामा माताना पुत्र, पार्वत्यक्षादिकोए पूजेला एवा श्री पार्वत्यनाथ प्रभुने नमस्कार करीने गद्यपद्यात्मक एवुं मौन एकादशीतुं माहात्म्य कहुँयुँ।”

एकदा द्वारका नगरीमां श्रीनेमनाथ स्वामी समवसर्यां ते समाचार बनपाळना प्रस्तुथी सांभवीने श्री कृष्ण अति हृषित थया. पछी ते बनपाळने योग्य दान आपीने सर्व समृद्धि सहित कृष्ण शिवा राणीना पुत्र श्री नेमनाथ प्रभुने बांदवा गया. विधि पूर्वक बांदीने योग्य स्थाने वेसी नीचे प्रमाणे भगवाननी देशना सांभवी.

एगदिने जे देवा, चबंति तेसिं पि माणुसा थोवा ।
कर्तो मे मणुय भवो, इति सुखरो दुहिओ ॥ १ ॥

भावार्थ—“एक दिवसमां जेटला देवो चबे छे ते करतां पण आ पृथ्वी उपर माणसो ओछा छे. तेथी देवताओ चिंतवे छे के “अमने मनुष्यभव क्यांपी मळे ? माझे तेओ दुःस घारण करेछे. एवी रीते देवने पण दुलेभ मनुष्यभव जाणीने म आद फरवो नहों।”

अन्नाण संसओ चेव, मिच्छत्ताणं तहेव य ।

रागो दोसो मइभंसो, धंमंमि य अणायरो ॥ १ ॥

जोगाण दुप्पणिहाणं, पमाओ अठु महा भवे ।

संसार्तारकामेणं, सव्वहा वजियवओ ॥ २ ॥

भावार्थ—“अज्ञान, संशय, मिच्यात्व, राग, द्वेष, मतिनी भ्रष्टता, धर्म उपर अनादर अने जोगनु दुःशणिधान-ए रीते प्रमाद आठ भकारना छे; तेथी गंगारपी मुक्त या इच्छनाराए तेनो सर्वपा त्याग कर्वो।”

इत्यादि घर्मदेशाना सोभवीने श्रीहन्ते भ्रमुने कहुं थे—“हे भगवन् । हुं अहोनेश राजकार्यमा व्यप्त होवापी निरंतर घर्म शीरीते परी शकुं १ माटे आसा दर्दमो एक उत्तम दिवस सार इप होय ते चतावो॥” भगवाने कहुं थे—“हे कृष्ण! जो तमारी एवी इच्छा होय सो भागेशीर्षं मासनी शुक्ल एकादशीनुं उत्तम रीते आराधन फरं। ते दिवसे बतंमान खोबीशीना ऋण तीर्थिकरना शर्वीने पांच कल्पाणक पर्याए। ते विषे पहुं छे थे—

अस्यां चक्रिपदं हित्या, ग्रहीदरजिनो व्रतम् ।

जन्म दीक्षां च सञ्ज्ञानं, मही ज्ञानं नमीश्वरः ॥ १ ॥

भावार्थ—“आ एकादशीने दिवसे श्री अरनाथ भ्रमुए घकवतिंपशुं छोडीने चारिप्र अंगीकार फर्हुं हतुं; मल्लीनापनां जन्म, दीक्षा अने येवद्ज्ञान ए प्रण कल्पाणक पर्याए हतो, अने नमिनापशुं केवद्ज्ञान कल्पाणक पर्युं हतुं。”

आ शमाणे नियम पूर्वक ते दिवसे पांच भरतमां तथा पांच ऐवतमां ऋण ऋण तीर्थिकरोना शर्वीने पांच पांच कल्पाणको घवापी पचास कल्पाणको पर्याए हे; तेमन अर्तीत, अनागत अने बतंमान समपना भेदपी एकसो पचास कल्पाणको ग्रीष्म खोबीशीमां घइने नेवुं तीर्थिकरोना पर्याए हे। तेपी आ दिवस सौर्यी उत्तम हे.

अर्थं पुराण नामना शैवी शाश्वतमां पण आ एकादशीनुं माहात्म्य वर्णब्युं छे थे—“हे अजुनुं । हेमंत जनुने विषे भागेशीर्षं मासनी कल्पाणकारी शुक्ल एकादशीने दिवसे जरुर उपवास घरतो, येमके ले हमेशा॒ पोताने घेर थे लास ब्राह्मणोने भोजन घरावे हे तेने जेटलुं फल मेळ हे तेटलुं फल मात्र आ एकादशीना एक उपवासपी मर्देहे, जेम केदारनाथ तीर्थमो उद्देश्यान करवापी पुनर्जन्म घतो नपी, तेथ आ एकादशीना उपवासपी पण पुनःजन्म घतो नपी। हे अजुनुं! आ एकादशी गर्भवासनो नाश पार हे, सेपी ते ब्रतना पुण्य समान यीतुं कोइ पुण्य पर्युं नपी अने यशे पण नहीं। हे अजुनुं! हजार गायोनुं दान करवापी जेटलुं पुण्य थाप छे सेपी अधिक पुण्य एक ब्रह्मचारीनी भक्तिपी थाप हे, हजार ब्रह्मचारीनी भक्ति करतो जेटलुं पुण्य थापहे तेपी अधिक पुण्य एक वानप्रस्थाश्रमीनी भक्तिपी थाप हे, हजार वानप्रस्थाश्रमीनी भक्ति करतो अधिक पुण्य पृथ्वीतुं दान करवापी थाप हे, भूमिदानपी दशगणुं पुण्य मर्व अलंकार सहित कल्पादान देवापी थाप हे, कल्पादानपी दशगणुं पुण्य विद्यादानपी थाप हे, विद्यादानपी सोगणुं पुण्य भुख्याने अज आपवापी थाप हे, तेपी मोगणुं पुण्य गोमेत यज्ञपी, तेपी सोगणुं अस्वदेत यज्ञपी, तेपी सोगणुं नरमेत

पश्चभी अने तेथी हजारगुण केदारनाथनी यात्रा करवाई थाय द्ये. एकादशीता पुण्यनी तो संख्या ज नथी; तेथी ब्रह्मादि देवां पण एवं आरं द्ये। इत्यादि लोकिक शास्त्रोमां पण हे कृष्ण। आ एकादशीतुं माहात्म्य वर्णन्यु द्ये।”

आ प्रमाणे लोकीतर फळ आपनारुं मीन एकादशीतुं वर्णन नेमीतर शुभ मुख्यभी सामीने श्रीकृष्ण फरीने पूछयुं के—“हे स्वामी! आ एकादशीतुं आगल पूर्वे काणे कयुं द्ये ते कहो।” त्यारे प्रभुए मुव्रत श्रेष्ठीतुं जे दृष्टात कव्युं ते आ माणे-

“धातकीखंडमां आवंला विजयपत्तनमां सुर नामे प्रक श्रेष्ठी रहते हतो। राजा पण तेने बहु मान आपतो अने गामना सर्व व्यापारीओमां ते अद्वेष्ट हतो। तेने सुरमंती नामनी शीलवती पत्नी हवी। एक वस्तत ते श्रेष्ठी मुख्ये मुख्ये हतो। पाढली रात्रे निद्रा दूर थइ ते वसते तेने विचार थयो के—“दु पूर्वे जननामा पुण्योदयथी मुखमा भग्न यद्यने दिवसो निगेमन करु द्ये; पांतु परलोकतुं हितकर कार्य। केंद्र पण करुं जोइए, केमके ते विना सर्व निरथेक द्ये।” ए प्रमाणे विचार करतां सूर्योदय थयो, एटले शाश्वामार्थी उठी पोतातुं नित्यकर्म करीने ते श्रेष्ठी गुरुने बांदवा गयो। गुरुने वांदीने पथायोग्य स्थाने घर्मदेशना सांभङ्गा वेणे। शुरुए देशना आरंभी।

आलस्स मोह वन्ना, थंभा कोहा पमाय किविणता।

भय सोगा अन्नाणा, वर्खवेव कुञ्जहला रमणा ॥ १ ॥

भावार्थ—“आलस्य, मोह, वर्णना, स्तवधता (अहंकार), कोव, प्रमाद (निद्रा), कृपणता, भय, शोक, अज्ञान, विकथा, कुञ्जहल अने रमण (रति) ए तेर काढीआनो त्याग करवो।”

आ काढीआनो जे त्याग करतो नथी ते नरकगतिमां उत्पन्न थाय द्ये। कव्युं द्ये के-

पण कोडि अडसष्टि, लख्ता नवनवइ सहस्स पंचसया।

चूलसी अहीय नरए, अपझटाण्यमि वाहिओ ॥ १ ॥

भावार्थ—“पांच करोड, अडसठ लास, नवारुं हजार, पांचसो ने चोरांशी व्यापीओ अमतिष्ठान नामना सातभी नरकने द्येछे पापहै द्ये।”

माटे हे श्रेष्ठी! आवौ नरकनो दुःसनो, नाज करवा माटे हंसेश्वाँ धर्म करवो। केमरे पुण्यनो महिंदा आवैत्य द्ये। कदुं द्ये के-

भरहे य केह जीवा मिच्छादिठी य भद्रवा भावा ।

ते मरिझन नवमे, वरिसंभि हुंति केवलिणो ॥ १ ॥

भावार्थ:-—“आ भरतसेत्रमा केटलाएक भद्र परिणामी मिथ्यादृष्टि जीवो पण घे के जे अहीपी मरीने नवमे वरमे (महाविदेहमा) केवली थाय घे.”

हे श्रेष्ठी ! “मुलभ थोथी जीवने कोइ पण दुष्कर नपी. ” इत्यादि सांभद्रीने श्रेष्ठी बोल्पो के—“हे महाराज ! गृहकापैमा खुचेलो रहेवापी हंमेशा धर्म फरवानी मारी शक्ति नपी, तेपी मने एक एवो दिवस बतावो के जेपी ते एक दिवसना आ-राधनपी आसा वर्षे जेटलुं पुण्य मळे.” त्यारे गुरुए कहुं के—“ मार्गशीर्ष भासनी शुक्र एकादशीने दिवसे उपवास पूर्वक आठ भ्रहरनो पोसह लेवो अने ते दिवसे सावध बाणीनो व्यापार तदन बंध फरीने भीनपणे रहेवुं. ए प्रमाणं अगियार मार्गशीर्ष भास मुथी एकादशीने दिवसे पूर्वोक्त विधि पूर्वक तप करीने पछी मोटा उत्तमपी तेनुं उथापन करवुं.” आ प्रमाणे सांभद्रीने ते श्रेष्ठीए अति हर्षपी भाव पूर्वक परिवार सहित ते ब्रत अंगीकार कयुं; अने तप पूर्ण धयुं त्यारे विधि पूर्वक तेनुं उथापन कयुं. त्यार पछी पंदर दिवसे तेने एकाएक शुलनो व्याधि उत्पन्न पथो तेपी मृत्यु पारीने ते अग्यारमा आरण नामना देवलोकमाँ उत्पन्न थयो.

अग्यारमा देवलोकमाँ एकवीश सागरोपमनुं आयुष्य भोगवी त्योपी चरीने आ भरतसेत्रमा सोरिपुर नामना नगरमा समृद्धिदत्त श्रेष्ठीनी भायां श्रीतिमतिनी कुक्षिमा पुत्रपणे उत्पन्न थयो. गर्भना भहिमापी श्रीतिमतिने दोहद थयो के—“ दुं श्वावकना बार ब्रत ग्रहण करुं, महाव्रतने धारण करनार मुनिओने अशनादि वहो-रावीने वेमनी भक्ति करुं, सर्व संसारी जीवोने ब्रतधारी करुं, सेमज नृत्य, गीत, वाजिन तथा वातांदिनोदमा सम्पक् भक्तो ब्रत पाञ्चनाराओना गुणोनुं अवण करुं.” इत्यादि दोहद श्रेष्ठीए पूर्ण कपां पछी समय आवत्ता श्रीतिमतिण् रूप अने छावण्यपी भरपूर एवा पुत्रने प्रसव्यो. नाल दाढ्डा माडे पृथ्वी सोदतों तेमापी निधान भगट थयुं. पिताए सुव्रत नाम राख्युं. अनुकमे ते गुरुनी साक्षी मात्रथीज स-मग्र बद्धाओ शीर्ख्यो. युवरास्था पामतो पितापूं तेने महोत्मव पूर्वक अगियार कन्याओ परणावी. पछी आयुष्य पृष्ठ थतो तेनो पिता मरण पाम्यो षट्ले ते सुव्रत अगियार फरोड द्रव्यनो स्वामी पथो. एकदा ते गुरुने बंदन फरवा गयो. ते गुरु पांच समिति तथा न्रण मुसिधी पुक हवा, पांच महाव्रतनी पचीश भावनानुं अं : यत्तणमाँ मनन फरनारा हता, पांच महाव्रतनो भार धारण करवामाँ धुरंधर हता. देव, मनुष्य, तियंच अने पोतापी उत्पन्न पता भयंकर उपमगे रूपी शब्दुओंने तपा भावीश परीपह रूपी शब्दुओंनी सेनाने जीतनारा हवा, मतावीश गृणीपी

विराजमान शिष्ट मुनिओना नायक हता, अतिचार रहित पांच प्रकारना आवामे पालन करनारा हता, संसारी जीवोंने मूर्छी पमाडनार विषयसमृद्धथी विरमेला हता, त्रण भुवनना लोकोंने किकर रूप करवाई अति गर्विष्ठ थेवला कामेवनारी... जेमणे दूर करेलो हतो, अर्हत्पर्णीत शावधार्मा कहेला अतिसूक्ष्म विचारानो सारी रीति वीथ हांवाई सर्व भव्य प्राणीओनां हृदयने आनंद पमाडता हता, चंचल पूजा पांच इंद्रियो रूपी उद्धन अच्छोने तंगे नियममा रासेला हता, अमृत समान धूमदेशना वडे सर्व भव्य प्राणीओनां जीवित रूप हता, सम्प्रकृदशन वडे करीने तेवे मिथ्या दर्शन रूपी उग्र विषनो नाश कर्यो हतो, दुजने पुरुषोनां दुर्वचनोनी रवना रूपी घचंड वायु प्रसरता छतों पण अकेंप हता, क्षमा, मार्दव, आजंव अने मुनिं आदि दश प्रकारना सायु धर्मतुं आराधन करवार्मा सावधान हता, पोताना अंग करण रूपी धरमाई शल्य रूप नव प्रकारनां नियाणानि तेमणे दूर काढी मूसा हतों, नव प्रकारनी ब्रह्मचर्ये गुमितुं सारीरीते पालन करवार्मा तत्पर हता, दुष्ट कंठ रूपी राक्षससमूहनो नाश करवार्मा नारायण जेवा हता, हास्यादि पद्धते तेमणे दूरथीज तजी दीधुं हतुं, चंदनादिकर्थी पूजा करनार उपर तेमज शावादिर्थी देवन करनार उपर तेमनो समान भनोविलास हतो, सर्वथा ममता रहित हांवाई तेमणे शोकनो निराम कर्यो हतो, अनुपम वचनकल्याई सर्व लोकने रंजित कर्यां हतों अरिहंतपर्णीत समग्र आगमना पारगामी हतों, तीर्थकरोए तथा गणवरोए स्ती कारेला सम्प्रकृ मार्गोना अनुयायी हता, आ लोक तथा परलोक आश्रित सर्व चराचर प्राणीओए करेलां मान अथवा अपमान, प्रशंसा अथवा निंदा, लभ अथवा अलाभ, मुख अथवा दुःस इत्यादिर्मा तेमनी वित्तवृत्ति समान हती, श्रीमत् आहंत् भतनुं स्थापन करवार्मा असाधारण कुशलता रूपी सूर्यो उद्घट्यी तेमणे चोतरफ प्रसरेला मिथ्यात्व रूप अंधकारनो नाश कर्यो हतों, अपशस्त आश्रव द्वारनो निरोध कर्यो हतों, अनेक भव्यसमाजोने वोथ पमाडनारा हता, आठ प्रकारना मदनो त्याग कर्यो हतों, वार प्रकारना तप रूपी ओपथनी कियावडे दुर्भेद कर्म रूपी व्याधिनो तेमणे भेद (नाश) कर्यो हतों, पांच आरानो स्वाध्यायविधि करवार्मा तथा करववार्मा सावधान हता, जगन्नामां जीवोंने तेमणे अभपदान आप्युं हतुं, सागर जेवा गंभीर हता, भेद पर्वतनी जेवा अचल (धीर) हता, शंखनी जेवा निरंजन (निर्मल) हता, अज्ञान रूपी अंथ पारूपी आच्छादित थेवला नेत्रोवाला भव्य प्राणीओनां नेत्रोने उद्यावा तथा निर्मल यत्रवा माटे श्रेष्ठ ज्ञान रूपी अंजनना आंजनारा हता, काचयानी जेम गुमेद्रिप हता, महायोह राजानो तेमणे पराजय कर्यो हतों, भारंद पक्षीनी जेम सर्वता जग्मत हता, कम्बलना पत्रनी जेम तेमनुं निन लेगरहित हतुं, गुर्यनी जेम निमतेन

हता, ताप हेतु रक्षी महा मद्दते जीवता माते सेवणे पापु वीर्यं भारत्यु हनुं, गंदमी गेद गंगय ग्रामोदये दतिपूर्णे हाँगारी मदद्र गापु पुमरोने शानेदकारी हता, मिह-
री लंगा दृपेदे हता इनो गर्वलोकते गदन पोष्य हता, हापीनी जेम शौर्यं गुणधी
पुक हता, मदद्र दोरधी दुक हता, कृपमी जंगा दलशान हता, अनेक बादीओने
जीवता पीडीक तेजस्वी भवेता हता, मदुदता जलनी जेवुं तेपतुं हृदय अति
धट हनुं, गंगाराहरी पापगृहमी रहेता मोहसुधी मोदा चांगे परदंला शारीओतुं
गहय पापामो ते अत्यनेदपालु हना, आगाशनी जेम अपलंबन गहित हता, महानेद
(धोत) हरी महा नगर जवानी निखेगिए, बट्टामो विलय विनाना हता, हन्य
घाली जेम शरीरी दतिव्याधी रहेहन हता अन्य शारीओए कंरला
गफलामो रहेनाग गर्दनी जेद पापधयदी रहेनाग हता, गांगार्मिक गर्दे गवयनो
स्यदग पासो इनो, परननी लंय अदतिव्यहरिहारी हता, जीवनी जेम अप्रतितृत गति-
वाजा हता, जिनमवशनेन अनुमर्ती मतिगाजा हता, अने पक्षीनी जेम मवेधी मुक्त
हता, कि दुना ' ते सुतिगजतो गर्दे आचालो मापु गामाचारिने सेण्णे पोष्य
हना, जाङे जेगम घल्लरक्ष हाँय तेता ते श्रीमान् भर्मणोपाय नामना गुरुने गमव-
भोला लाँइने श्रेष्ठीरन सुव्रत जाङे पांतानो पुण्यमसह दृति पारण करीने प्रगट
धर्षो हाँय एम जागी पोताना आत्मने धन्य माननो मतो वित्य गहित विधि
दृंग गुरुने नम्हीं, त्यार पर्छी गुरुण आपेली गवल भव्य जीवोना चिनने हर्ष-
भी न्याप्र परवामो गावधान, मन दनन कापाएँ परानि शर्वेलां तद्रवी कर्मसमृह
माम पूर्वे धणा भरमो उपाजनें धांग्लो अभुव कर्मसमृह हर्ष मोर्दां वृक्षाने मूल स-
हित उमंथी नोगरामो शपथ मेष्य गमान, जलधर वृश्चिरी वृद्धि पामेला जलना
महा शवाहमो शारीओना अंतर्नी रित्य कपापहरी लील विगंगने सेंची जनार,
गर्व भ्रोता जनना कर्णने पर्वित्र वरवामो यंक्रमहित महाविद्या समान, संपो-
ग वियोगादि जिनमनुचित महादुःसोहरी उर्मिना समृहरी न्याकुल अने महा साह-
भिक गुरुपाने पग दृग्मां परा दुर्लं संमार रुपी भग्नागरने तरवामो वहाग जेवी
अने चोराशी लाम जीवायोनीमो परिभ्रमण वरवाधी दिश्मृह पइ गयेला शारी-
ओने महा विद्यापने उत्पन्न करनारी, तपा मुख्यत्वे करीने पाच पर्वणीना आरा-
धननु उत्पन्न कर्म देशादतारी एरी देशना गोभर्णीने सुव्रत श्रेष्ठीने जातिस्मरण
झाल वन्यज्ञ धर्ष, पर्छी तेणे गुरुने एछर्यु के- "हे एज्य ! मैं पूर्वे भवमां धोन एकाद-
शीनु तप पाये हनुं, तेता ग्रामाधी दु अग्याधामा देवलोकमां उत्पन्न धर्षो हतो अने
तपीधी चर्विने अहीं पग आगियाए, परांद मुरणनां स्वामी धर्षो छुं तो हवे हुं भुं
मुहूर्त कर के जर्पी अपाधान फारमो भांका भांके, " गुरुण कर्णु के- "हे श्रेष्ठी !

जैनार्थी तने आठलुँ मुख भास थयुं छे तेज एकादशीनुँ सेवन कर. केमके जैनार्थी देह व्याधि रहित थपो होय तेज ओपथ सेववृं जोइए. वक्री कहुं छे के-

विधिना मार्गशीर्षस्यैकादश्यां धर्ममाचरेत् ।

य एकादशभिर्वैर्परचिराद् स शिवं भजेत् ॥ ३ ॥

भावार्थः—“जे पुरुष मार्गशीर्षनी थुळ एकादशीने दिवसे विधि पूर्वक अगियार वपे मुही घमे आचरण करे छे ते योडा वस्तमांज भोक्षने भेब्बे छे.”

इत्यादि गुरुमुस्थी सांभळीने सुब्रत श्रेष्ठीए पोतानी पत्नी सहित मीन एकादशीनुँ तप अंगीकार कयुं. एक दिवस श्रेष्ठी पोताना कुंडंब सहित आठ पहोचुं पौपथ ब्रत लङ्ने पांपथशाश्रामां रथो हतो. ते दिवसे ते हकीकत जाणीने चार लोको रात्रिए तेना घर्मां पेठा, अने घर्मांधी सर्व धन लङ्ने तेनी गांसडीओ बांधी घर वचे ढगलों कयों. पछी ते गांसडीओ उपाडी जवानो विचार करे छे तेवामां शासनदेवीए तेमने स्तंभित कयां. योडी मुदते शोरबकोर थवार्थी राजाना सिपाइओ आर्वा ते चोरोने पकडी राजा पासे लङ्ग गया. प्रातःकाळे श्रेष्ठी पोसह पांधी पणा धननी भेड लङ्ने राजा पासे गया, अने कहुं के—“हे राजन् ! आ लोको मारा घरना कामकाज करनारा छे, तेथी धरमां आडांअवश्च पडेलो र-लादिकने एकठां करीने घर वचे ढगलों कयों, अने पगे अथडातां हर्ता तेमने साचवी रास्थां. माट आ मारा चाकरो भास्वाने पोग्य नर्थी.” इत्यादि कहीने राजा पासेधी ते नोरोने छोडाव्या. ते वात जाणी नगरना लोकोए श्रेष्ठीनी अत्यंत प्रशंसा करी. त्यार पछी श्रेष्ठीए पाएनुं कये.

करीधी वीजी एकादशीने दिवसे पण श्रेष्ठीए पौपथ अंगीकार कयों हतो, ते रात्रिए दावानद्वारी जेम आसा नगरमा अभि प्रसरी गयो. तेने बुशावजानो दपाय नहां चालवार्थी सर्व लोको जुदी जुदी दिशाओमां नासी गया. ते वसते फोइए श्रेष्ठीने कहुं के—“हे झेठ ! जेन मतमां दरेक ब्रनो आगार महित होय ऐ, माट तेम अत्यारं ब्रत तजी दो.” इत्यादि कर्णा उनां ब्रतभंगनी भीतिर्थी श्रेष्ठी वश्याज नहां. ब्रतना प्रभावर्थी तेनी घर, दुकानो, वस्तारो विगेरे काँइ पण ममुद्रमो गहेला खेटनी जेम अश्रिती यच्युं नहां. ने जोडने मां नगरना लोको तेना ब्रतनी प्रशंसा करवा लाग्या.

एकादशीनुँ ममव ब्रत पूर्ण थयुं त्यारे अगियार अगियार वस्तुओ एकुणी करीने दिपि दूरंग मोडा औषधर्थी शेटे दधापन यायुं, अने मंय पूजादिक गात क्षेत्रमा दृष्ट्यां दृष्ट्य वर्ती पानानां जन्म कृतार्थ कयों. ते श्रेष्ठीने एकादशी ब्रतना पुण्यर्थी श्रीओ पण अगियार ब्राह्म थही हती, तेवज्ज ते दरेक श्रीर्थी दश दश पुत्र अने एक

एक पुत्री धपेल हती. एकदा चार ज्ञानने धारण करनारा विजयधोग्वर सूरि ते नगरमा पद्धाया, तेनी वैराग्यमय देशना सौभरीने थेही प्रतिबोध पाया. एडले तेमणे पोतानी अगियार दीओ महित भोडा यहोत्सवपी सर्वविरति ग्रहण करी, अने घरनो सर्व भार छोकराओंने सोँप्पो. अतिचार रहित चारित्रुं पालन करता तेमणे द्वादशीर्गी केढे करी. एक दृ शार्मी तप कर्ये, चार चोमार्मी तप कर्ये, अने सां अडुप तपा चसो छटु कर्ये. तेनी अगियारे दीओ यास यामनी संलंखना करी केवज्ञान पार्मी भोक्ते गइ.

एक दिवस एकादशी होवापी सुब्रत मुनिए मौनवन धारण कर्युंहतुं, ते दिवसे एक साथूने कानमां तीव्र वेदना भवा लागी. तेवार्मा कोइ पिण्यात्वी व्यंतर देवता ए सुब्रत मुनिने ब्रतपी चब्बावला याठे ते मोदा साथुना शरीरमां भवेश कर्यो अने रा. त्रिने समये अधिक वेदना करवा लाग्यो. तेपी ते साथुए सुब्रत मुनिने फारु के—“तमे कोइ आवकने थेर जाहे भारा शरीरनी व्यथानी वात कहो, के जेही ते मारा व्याधिनी चिकित्सा करे.” ते सौभरी सुब्रत मुनिए विचार्यु के—“मे आजे उपाध्यनी बहार जवानो निषेध कर्यो छे अने दीर्घी मौन धारण कर्यु छे: तेही शी रीते आवक थासे जाऊ ने वात कर्ण?” इत्यादि विचार करे छे तेवार्मा ते साथुए सुब्रत मुनिने क्रोधनी वधनो कहेवा पूर्वक धर्मध्वज (ओंपा) दडे याया. स्पारे सुब्रत मुनिए विचार्यु के—“आ महात्मानो आयो कोइ पण दोष नपी, मारोज दोष छे; कंपके हुं तेनी चिकित्सा करावतो नपी.” इत्यादि लोकोन्तर भावना उपर घडेला अने बँह पूर्वतनी जेम निश्चल धर्मला तेमने जोइने ते देवता धर्मपी स्थिर धा पांता-मे स्थानके यायो. सुब्रत मुनि तो शुभ भावना भावतो लोकालोकमो मरणार केवज्ञान पाय्या. ते दसते थासेना देवरोंए केवज्ञाननो महिमा कर्यो. त्या सुरण्णना घमळ उपर येतीने सुब्रत देवतीए द्यामय धर्मदेशना आपी. पछी धर्मविश्वर विश-रती घणा भव्य जीवोने प्रतिबोध पमार्दी अंते अनशन फरीने योक्ते गया.”

आ भग्नाणे नेपिनाथ भगवानना मुसर्पी एकादशीर्नु उच्चल शाहात्म्य सौभरीने तपस्य नगरना लोक महित भीकर्णे एकादशीर्नु धत अंगीकार कर्ये.

“ “ शाद्योक्त विधि पूर्वक जे लोकों पोतानी शक्ति अनुमार एकादशीर्नु ब्रत आ-दरे छे तेओं स्वयंना मुख भोगवीने अंते मांहपदने पार्मे छे.”

॥ इत्यन्वदिनशरिमितोपदेशमासादहनी यदेशास्तंभस्य

एकपंचाशदिधिर्गद्विशततमः वर्णयः ॥ २५१ ॥

॥२५१॥

व्याख्यान २५२ मं.

समकितमां शंका न करवा विषे.

नास्ति जीवो न स्वर्गादि, भृतकार्यमिहेष्यते ।

इति प्रभृति शंकातां, सम्यक्त्वं खलु पात्यते ॥ ? ॥

भावार्थ—“आ जगतमां जीव एवी कोइ वस्तुज नयी, तेमज्ज म्वं, नरक विगेरे पण काँइ नयी; मात्र पंच महाभृतर्नुज सर्वं कार्य छे. इत्यादि शंका करवायी समकित नाश पामे छे.” ते उपर दृष्टांत नीचे प्रमाण—

आपादाचार्यंतु दृष्टांत.

कोइ सायुओना संयादामां पूर्वे आपाद नामे आचार्य भइ गपा छे. ते अंतावस्था भास थयेला दरेक शिष्यने निज्ञामता हत्ता अने तेने कहेता हत्ता के—“हे शिष्य ! तुं स्वर्गमां देवता थाप तो जच्छ्र मने दर्शन आपजे.” आ यमाणे घगा शिष्योने कदा छतां स्वर्गे गयेलामार्थी कोइ पण शिष्य आव्यो नही. एक वस्तन पोताना अतिवल्लभ शिष्यने निज्ञामणा करावीने कहुँ के—“हे वत्स ! तुं तो जो देव थाप तो अवश्य मने दर्शन आपजे.” पृ. प्रमाणे अति आश्रहथी कहुँ. तेणे पण ते अंगीकार कयु. पछी ते शिष्य काल करीने देवता थपो, परंतु देवकार्यमां गुथाइ जवायी जल्दी आवी शक्यो नहो. तेयी गुरुए विचार्यु के—“मै अनेक शिष्योने निज्ञाम्या तेमज्ज तेमणे भारी पासे आववानु मारु वचन अंगीकार कयु छतां तेमार्थी एक पण भारी पासे आव्यो नहीं; तेयी जणाप छे के स्वर्गके नरक काँइ पण नयी. आज मुझी में वृथा क्रियाकछ कयु.” इत्यादि विचार करी मिथ्याभाव पामा गद्दउनो त्याग करीने ते चाली नीकव्या. तेवामां ते शिष्यद्वे अवधिज्ञानदडे गुरुतुं स्वरूप जाणीने विचार्यु के—“आ आचार्य मोहमां फसाइने दुष्कर्म करे नहीं तेढला माटे त्यार अगाड तेने बोध पर्मार्डीने संन्यार्गमां लावु.” एम विचारीने ते देवे गुरुना जवाना भार्गमां एक गाम पासे दिव्य नाटक विकुल्युः आचार्य ते नाटक जोवा उभा रसा. जोतां जोतां छ महिना निर्गमन कपां, परं देवना अनुभावथी तेमने भुया, तृपा, श्रम विगेरे काँइ पण जणायु नहीं. पछी ते देवे नाटक संहरी लीयु. एडले आचार्य आगच्च चाल्या. चालतां चालतां तेणे विचार्यु के—“अहो ! आजे एक क्षण वार सुस जोयु.” पछी ते देवे विचार्यु के—“आनी पामे काँइ पण ब्रन रहुँ छे के सर्वथा भ्रष्ट थपा छे तेनी परीक्षा करे.” एम विचारीने तेणे उनम अलंकारी जोभितो एक गजम्बार विश्वर्यो. नुगिए

व्याख्यान २५२ मुँ. समर्पितमाँ शंका न करवा दिये.

तेने जोइने करुं के-“ हे बालक ! तुं एकलो आवा अशोर यनमा केम तारुं नाम शुं छे ? ” बालक वोल्यो के-“ मारुं नाम पृथ्वीकाशिक आपने शरणे आव्यो हुं. चोर, शापद विग्रेना उपद्रवी मारुं रक्षण करो वाले माँ दीनतामासं, पाहि पाहि प्रभो ततः ।

तेरेव भृषिता भूर्ये, रक्षेयुः शरणागतम् ॥ १ ॥

भावार्थ-“ हे पृथ्वे ! दीनता पांस्ला आ बालकरुं आप रक्षण करो, रक्षो, केमके जेओं शरणे आवेलानुं रक्षण करे छे तेओनावडेज आ पृथ्वी शे. ”

आ भमाणे ते बालके नघतापी कथा छता ते लोभी आचार्य जेवामाँ ते बालक नी दोक मरही नामवा जाप छे तेवामाँ ते बालके फरीधी काटुं के-“ हे भगवा न ! एक दृष्टान्त सांभर्यो. पर्याय जेम योग्य लागे तेम करजो कोइ गाममाँ एक फुंभार रहेनां हहो. ते एक दिवस मारी सोइता मारीनी साण पोतापर पडती जोइने वोल्यो के-“

यत्प्रसादाद्वलिभिक्षा, ददे ज्ञातीश्च पोपये ।

साप्याकामति भृमिमाँ, तजातं शरणाद्यम् ॥ १ ॥

भावार्थ-“ जेनी कृपापी हुं वलिदान अने भिक्षा असुं हुं तथा कुडुंचरुं पोपण मरुं हुं तेज पृथ्वी आजे मने दाशी दे ए. केपी जेतुं शरण द्यतुं तेनाधीज मने भय म थयुं. ”

“ हे पृथ्वे आचार्य ! तेवीज रीते हुं पण भय पामीने आपने शरणे आव्यो, परंतु आपज मने मारवा तेपार थपा; केपी मने पण जेतुं शरण तेनाधीज भय प्राप्त थयु. ” आ भमाणे सांभर्यने पण ते आचार्ये “ हे बालक ! तुं चतुर छे. ” एम कहीने ते बालकने मारी नारव्यो, अने तेना अलंकारो लहने पोनानाँ पात्रामाँ नारव्यो.

आगल बालनाँ अपकाशिक नामना वीजा बाब्जने प्रथमनी जेमज जोयो, तेनां अलंकारो पण लेवा मारे आचार्य तेवीज रीते तेने मारवा तेपार थपा. ते वसन ते बालके पण एक दृष्टान्त करुं के-“ कोइ एक पुरुष मुभापितमाँ चतुर हहो. ते एक वसत गंगा नदी उतरता तेना मवाहमाँ तणायो, ते वेलाए नदीने फठि उभेला लोकोप तेने धारुं के-“ हे भाई ! कांइक मुभापित चोल. ” त्यारे ते वोल्यो के-

येन रोहंति वीजानि, येन जीवंति कर्पकाः ।

तस्य मध्ये विपद्यते, जातं मे शरणाद्रयम् ॥ १ ॥

भाषार्थः— “जेना वडे सर्वे वीजो उगे छे अने जेना वडे सेडुतो जीवे छे ते ज पाणीमां हुं भरण पायुं छुं. तेथी मने जेनुं शरण हर्तुं तेनाधीज भय घयुं.”

ते सांभङ्गीने सूरिए कहुं के—“हे वत्स ! तुं बहु साहुं भण्पो जणाप छे.” एवं बोलीने तेने पण मारी नास्ती तेना अलंकार लइ लीयो.

आगच्च जतां तेजस्कायिक नामना त्रीजा बाल्कने जोइने तेना पण अलंकार लेवा तेपार थपा. त्पारे ते बाल्के पण पूर्वनी जेम पोतानुं नाम भगटकरीने दृष्टात कहुं के—“कोइ आश्रममां एक अग्निहोत्री तापस रहेतो हतो. ते हेमेशा विधि पूर्वक अग्निनुं पूजन करतो हतो. एकदा ते अग्नि वडे तेनुं शुंपदुं बद्धवा लाग्युं. ते जोइने ते तापम बोल्यो के—

यमहं मधुसर्पिभ्यौ, तर्पयामि दिवानिशम् ।

दग्धस्तेनैवोटजो मे, जातं तच्छरणाद्रयम् ॥ १ ॥

भाषार्थः— “जेने हु रात्रि दिवग बध तथा धी वडे तृप परहुं छुं तेज अग्निप माहं ईनदुं वाच्युं. माटे मने शरणाधीज भय घयुं.”

माटे हे प्राप्य । तथारे पण तेम फारवुं पोग्य नपी. इत्यादि कथा इतो सूरिण ते मे मारीने अलंकार लइ लीयो.

त्पारी आगच्च भाल्का यायुकायिक नामना गोपा बाल्कने भांपो. तेना पण अलंकारे लेवाने सूरि तेपार थपा. एवले ते बाल्के पूर्वनी जेम पोतानुं नाम भगटकरीने एक दृष्टात कहुं के—“पहेला कोइ जुगान पुहर शप्तो बद्धान हतो. तेने रामुणी व्यापि धरार्थी तेना अवयवो वंगमा लाग्या. ते जोइने तेने कोइए पूछयुं के—“तुं रहेलां तो बहु दोट्टो हतो तेरी परन तेरी उठांगी हतो; अने हवे लाकडीया देशार्थी केव चाले छे ? ” त्पारे ते शांख्यो के—

मोवादीयो महग्न्यशापाद्योः, मौख्यदोऽभवत् ।

म एव वायतेऽहं मे, जातं हि शरणाद्रयम् ॥ १ ॥

भाषार्थः— ते द्वान शांख्यो के—“ते पान मने रयेह तथा अगाद शापवी शुभ भास्तो हतो. तेज अग्नां माग अंगने पीडे छे. माटे मने शरणाधीज भय घयुं.”

इत्यादि कथा वनां रुसिए तेन पण मारीने तेना अव्यक्तार लह प्राप्ता नांख्या,

आगङ चासां “बनसपतिशय” नामना पांचवा थाढ़कने जोइने सूरिए तेना अव्यक्तार हेतानो इच्छा करी, त्यारे ते थाड़के पण एक दृष्टिकोण कर्णु के— कोइ एक अभरण्यां दृश्य उपर माझ पांचवीने बेटज्ञांक पक्षीओं रहेता हुता, अभ्यदा ते वृक्षना मुकुमांपी एक दाता उगीने दृश्यने धीयती उभर गढ, ते सताना अधाधार वर्षे दृक्ष उपर घटीने दोइ सर्प पेंडा पक्षीओनां घटाओने ख्याल जवा क्षाप्यो, ते जोइने ते वृक्षना पक्षीओं परम्पर चोझा के—

अथ यावत् सुखं शृङ्गे, स्वितमत्रानुपद्धवे ॥

अस्मादेव ज्ञातायुक्तादियाभृद्वरणाङ्गयम् ॥ १ ॥

ज्ञातार्थ—“आज मुझी आपणे आ वृक्ष उपर उपद्वर रहित मुखे वस्या हुता, तेन दृश्य ज्ञात्युक पवायी आपणने आजे जेतुं शरण हर्तुं तेनाधीन जय याउं,”

सूरिए कथा सांजली “हे थाढ़क ! तुं बुद्धिमान चे ” एम कही निर्दपणादी तेने मारी नामीने ज्ञाणे लह ज्ञीया,

आगङ जनां लेपणे छहो थाढ़क जोयो, तेतुं नाम शुद्धयुं, त्यारे ते थाढ़क थोड्यो के—“मारं नाम त्रसत्यायिन चे, ” ते सांजलीने सूरि तेनां अव्यक्तार हेता उत्तुक पवा, एक्षे ते थाढ़के कर्णु के—मारी चान सांजलीने पछी जेम योग्य द्वागे तेप कर्नो, थोइ गायने शबुओए आजनि पेतो पाद्यो, त्यारे गायमां रहेता वै द्वोंचो पोतपोतातुं थन ज्ञाने यहार नीकङ्गा क्षाप्या, अने गाय पहार रहेता चांकांड विंगेरे गायमां पेसरा क्षाप्या, ते जोइने दोइ पुरेचोक्षासोने कर्णु के—

जीताः पौराः कर्पयन्ति, युप्मान्निप्मन्ति च द्विषः ॥ १ ॥

तत्कवापि यात मातंगा, जातं शरणतो जयम् ॥ १ ॥

ज्ञातार्थ—“हे चांकासो ! पुरना सोत्योतो जय पायीने पोतातुं थन बहार खाडे चे, द्वाने तपे तो गायमां पेतो गे पण तपने शबुओं पारो नांख्यो, मारे तुम् बीने स्यें जाओ, केमरो जे गायतुं शरण हर्तुं तेन गायदी आजे ज्ञप प्राप्त एयुं छे,”

आ श्रद्धाण उपनय सहित दृष्टिकण एतो सूरिए तेने थोड्यो नहीं, त्यारे ते थाढ़के थोउं दृष्टिन आर्णु के—रोइ नगात्यो राता पोतेज थोताना प्राणसों पास थो-

री करवानो हतो, अने ते विषे लोको फर्यादे जर्ता तो राजानो पुरोहित सर्वे लोकों ने गाढो देतो हतो, तेथी मैर्ये लोको खेद पामीने परस्पर कहेवा जाग्या के—

यत्र राजा स्वयं चौरो, जांककथ पुरोहितः ।

यात पोरा: पुरात्तस्माज्जातं हि शरणान्द्रयम् ॥ १ ॥

जावार्थ—“हे पुरना लोको! ज्यां राजा पोतेज चोरी करे छे, अने ज्यां पुरोहित गाढो जान्दे छे ते नगर छोफीने तपे वीजे स्याने जाओ। केमके जेतुं शरण हनुं तेनापीज जय घयुं रे。”

आ कथा कहेवायी पण सूरिए पोतानी मुष्टा छोडी नहीं, त्यारे ते बाबके प्री उं दृष्टं कशुं के—जोइ नगरमां एक कामांध ब्रावल रहेतो हतो, तेने पोतानी मैर्य बंदी पुत्रीने जोडने तेनी साये क्रीमा करवानी इच्छा थस, परंतु ज्ञायी ते दुष्ट इच्छा पार पानो इत्यो नहीं, तेवी तेतुं शरीर यहु क्षीण थइ गयुं, ते जोइने तेनी स्त्रीए तेने पद्मा आश्रद्धयी क्षीण यत्तानुं कारण पूयुत्त, एट्टेतेणे खरुं कारण कही दीयुं, ते सांचडीवे ते शीर पोताना पनिना प्राण यवारता सारु पुत्रीने कशुं के—“हे पुत्री! आ-इत्ता दृढनो एसे रीगत छे के दरंक तुमारी कल्पने प्रथम यहु जोगने, त्यार परी तेने दिच्छ रसायां आयो छे, मोइ तुं काळीचतुर्दशीनी राशिए यहुना देशायने द्वात लां दीयो रामीग नहीं, केमके तेवी यहुने क्रोध घडे छे。” ते सांनदीने ते पुत्री-ए द्वादशनुं यथन अंगीकार कर्युं, पांतु जती यगाने शरायमां दीयो रंगाहीने भइ गद, प-डो तेवी साकार ने आपापाने यहुना देगपो मोहस्यो; ते पण त्यां गयो, अने पोतानी पुत्रीने दिवङ्दीहांगे जोगरीने गुणे गुण गयो, थोसी वार परी ते पुत्राए कांतुरायी दी-ट रहे श्रेयुं नों पोताना पिनाने दाँडो, ते जोइ तेणे पिचार्युं के—“अहो! पारी मार इत्ता दारु टार दारा वरी, वो हवे आनवी। आत मारो पनि छे, मैं नर्हाहीए नाग क-रट दाँट्यो, वो वरी शायांड रुम्ही वागारो?” एप निगारी ने पुत्री पण क्रीमायी भ-द्विद्वेषी हवी, तेथी निगरि तेनी गांगे गुट गट, मानःराज यां गुरी पण बोली रहे अन्तर नहि, एउते तेनी मालाए ज्यां आरीने कर्युं के—“हे पुर्य! ते पहनु गुरी ज्यांवी वडो? ” गुरी बोली के—“हे मा! मैं नाग वडा पवागे कर्युं तेवी पहे क्षेव अन्देव तनि लम्हिए आलो छे; मोइ दृवे तुं वीजो वनि गांगी छो.” ते गांगी-हे लम्ह रंझी दे—

विएमूत्रे च चिरं यस्या, मर्दिते सापि नंदिनी ।

सत्कांतमहरत्तन्मे, जातं शरणतो नयम् ॥ १ ॥

जार्थ—“जेतां विग्रह तया मूत्र में यता काळ सुधी थोयो ते तेन पुरीए-
मारो पति हरण कर्यो, तेथो मने भेतुं शरण हटुं तेनपीत नय यायुं.”

था प्राणे ते थालके हटान कथा उभां पण युव विराम पास्या नहीं, एड़से द-
जी तेहे चोयुं हटान कहुं के—कोइ नगरमा एक पूर्व द्यायणे र्घेदुद्दियी सरो-
वर खोदायुं, अनेते तत्त्वात्मे कठिते तेहे यस्या बकाराना यहां रखी, अनुकूले ते आप-
ण यस्या पापीने बहरायें, एह दिवसे ते ग्राम्यहना पुरो तेन बकाराने यहु थाटे तदाद
पै छाइ गया, त्वां पोते काहेवुं तडाक विग्रे जोइने तेने जानिस्मरण यायुं, तेथो जे-
बारंबार “यु यु” शब्द करता सायें, ते जोइने कांद झानो मुनिर तेनो पूर्व जर ना-
णीने कहुं के—

खानितं हि त्वयेवेदं, सरो वृक्षाध्य रोपिताः

प्रवर्तिता मत्वाध्यापि, किं यु यु कुष्ठये पश्चो ॥ १ ॥

जार्थ—“हे पशु ! तेन था सरोबर खोदायुं छे, तेन था हट्हो थाप्या
छे, अनेतेन अहीं यझो कर्यो ते, तो हट्हे केम “यु यु” शब्द दरेहे ?”

ते मानवीने भेना पुरोइ तेतुं हतोइ पृठयुं, एड़से मुनिर तेनो पूर्व जर बढो,
ते सोनडी ते पुरो थोया के—“था अमारा विग्रह होय, तो तेहे पूर्व ते थर भू-
मिनो दायुं छे ते जो यतावे तो अपे शन्य मानीए,” ते मानवीने ते बहार त-
द्वान जदने दायेमुं द्रश्य यायुं, ते जोइने सरें निःशक थण अने पह नहीं
करताने जिमय कर्यो, थक्को पण अनशन करीने स्वर्गीय गयो,

प्रेत्य मे शरणं जावोत्याशया स द्विजो यथा ।

तटाकादि दृष्टात्मय, तस्याशरणतामगात् ॥ १ ॥

जार्थ—“जेद मे धायणे ‘यरण पडी माहे शरण एओ’ एवी आरा
थी ते तडाक बोरे राम्या तेन तेन अशरण हर थयो.”

एवं भवापि जीतेन, ज्वरंतः शरणौहताः ।

चेष्टमुट्टरेति तदा मेऽपि, ग्राणमप्राणनो गतम् ॥ २ ॥

ज्ञावार्थ—“ एवं रीते में पण जय पामीनि आपनुं शरण कर्युं हे, तेयी जो आपन मने द्युंगी द्वेषा धारो हो, तो मारे पण शरण अगरण न्यथ्युं.”

इत्यादिकृष्णी रीते वालके सूर्यने सपनात्रा, पण ते द्वोन्ती गूरि मध्या नहीं, अने तेने पण मारीने तेनां आजरण द्वाद्वीशां.

ए प्रमाणे वह कुपारोनां आजरणो पोतानां पात्रामां नांज्ञीने आगल चाड़नां पार्गमां एक गन्जिणी साध्वीने सर्व अद्विकारयो जूपिन तथा नेत्रमां अंमन अंगिनी जोइ. तेने जोइने सूर्यिए कर्युं के—“ जैन शासननो हीड़ना करनाही हे छुट्ट साध्वी! तुं अहीं क्यांथो आवी ? ” ते सांजलो साध्वी बोझी—

साह रे सर्पपात्रानि, परच्छिष्ठाणि पश्यसि ।

आत्मनो विष्वमात्राणि, पश्यन्नपि न पश्यसि ॥ १ ॥

ज्ञावार्थ—“ ते साध्वी बोझी के अरे ! बीजानां सरमना दाणा जेवम सूद्धम छिद्रोने पण तमे जुओ हो, अने तपारां मोटां बीजां जेवमां बिद्रोने जोतां जां पण देखता नयी.”

“ वली हे आचार्य ! तमे गुद्ध हो तो मारी पासे आवो, केम ढंचा कान करीने नासो हो ? तपारां पात्रां मने बतावो. ” प्रवां वाक्यो सांजलीने सूरि तत्काळ त्यांथी नासीने आगळ चाड्या. योरे दूर जनां कोइ राजातुं सन्य जोत्रामां आब्युं. तेना जयथी ते सन्यना पार्गने भोक्तीने बीजे रस्ते चाड्या. त्यां तो दैवयोगे राजानीज सप्तक आवी पहुँच्या. तेने जोइने राजा पण हायी उपरयी उत्तरीने तेने नम्यो अने बोझो के—“ हे गुरु ! मारा मोटा जाप के मने अहीं आपना दर्शन थया, तो हवे मारा पर कृपा करीने एपणीय मोटक बिंगे ग्रहण करो. ” ते सांजलीने सूर्यिए विचार्युं के—“ जो हुं मोटक द्वेषा माटे पात्रां वहार काढीश, तो मारी चोरी प्रगट थगे. ” एम विचारीने ते सूरि बोड्यो के—“ आजे तो मारे उपशास हे. ” राजाए कर्युं के—“ मारा जावर्तु खंडन न करो. ” एम कहीने सूर्यनी जोळीमांयो वज्जन्कारे पात्रां वहार काढी तेमो मोटक नांवेषा जाय हे, तेवामां तो तेमां अद्विकारो जोपां, तेयी ते राजा कोपायमान घ-इने बोड्यो के—“ अरे साहुना वेपते विद्यंना पवारनार छुट्ट ! मारा पुत्रोने मारीने तुं जीवनो शी हीते जह्न ? ” ते सांजलीने सूरि नीचुं मुख राखी विचार करता स्थान्यो के—“ मारं पाप आ राजाए जाएं, तेथी ते हवे मने जीवनो जवा देशे नहीं, कृ-

मरणे मारते; मैं यां हुए काम कर्तुं, योग तथा ज्ञाग ध्येयी हुं छाए थयो, हवे मारो
की गति थये ? ” इत्यादि चिना चत्ता मूर्खिने जाणीने ते देवताए पोतानी माया संह-
री दीधी, अने श्ल्यकृ थड़ने कांगु के—“ हे पृथ्य ! हुं ते ज आपनो शिष्य हुं के
जेनुं आपे बचन हीं हुं, आपना बचनपी वंचाएसो होवायी हुं अहों आव्यो हुं,
स्त्रीं गया पड़ी देवरायमां व्याहुत रहेवाथी अहों आवतां मने विघ्नं थयो ते, पर-
तु “ सर्वेति दिव्य पेमाऽ ” अने “ चत्तारि पंच जोवाल सयाऽ ” एड़े “ संक-
षेप्त्वा—मास वरेत्ता दिव्य भेषादिकना कारण्यो देवताङ्गो तेमां सुव्य थइ जायरे,
तेयी पृथ्यी उपर आवता नयी, बड़ी चारसो पांचसो जोनन मुधी उच्चे पतुष्यओक-
नी दुर्गं जाय छे तेयी पण देवताओं पृथ्यी पर आवता नयी.” इत्यादि आगमनां
चावयो जाहतां छां आपे आहुं कर्म देम आरंभयुं ? बड़ी दिव्य नाटक जोवामां सुव्य
थड़ने उत्ता ने उत्ता आपे पण छ मास व्यक्तिकमात्रा ते उओं केड़ा काळने आपे ए-
क मुहूर्त सदान जाएयो छ.” आ माणे देवनी वाणी सांजलीने मूर्खिनो सर्व संशय नष्ट
थयो, अने पोताना दुराचारने निदवा लाग्या, पड़ी तेपणे देवने कांगु के—“ तमेज ज्ञ-
वयंपुष्यापी मने थोक्कमार्ग धनाव्यो छ, केमरे तमे मने धर्मयी भ्रष्ट घएज्जाने फरीधी
पर्म पमाह्यो छ, माटे तपारे अनृएप। मासापी पइ दाक्षोज नहीं, आयी बधोर हुं शु-
कर्दु ? ” मूर्खिन आवता बचनेयी संतोष-पामी पोतानो आपराप स्वभावीने देवता म्वर्ग-
मां गयो, पड़ी सूरिए आसोयल द्वाइने उग्र तप कर्तुं.

“ आ प्रयाले आपाद सूरि श्रद्धम सद्यकिनयी छाए थया अने चित्तमां संशय क-
यों, पल पड़ीयो झुद जाव धारण कयों; माटे सर्व साधुर शंकारहितपणे निरंतर
निरनिचार जारिचर्तुं पाल्न कर्वुं.”

॥ इत्यद्विनपरिमितोपदेशमासादहर्वी समदशस्त्रेनस्य
द्विपंचाशादधिक्षिद्विनदत्तमः प्रथमः ॥ २५७ ॥

व्याख्यान २५३ मुं.

मिथ्यात्वना ज्ञेद कहे छे.

एकधा द्विविधा नूनं, चतुर्धा त्रिविधा मतम् ।

दशधा पञ्चधा चेत्र, मिथ्यात्वं चतुर्धा स्मृतम् ॥ १ ॥

ज्ञापार्थ—“मिथ्यात्वना एक, वै, चार, त्रय, दश अने पांच विभेदे अनेक प्रकारे कहेक्षा हे.”

श्री वीतसगना वचन उपर अविधास तथा जीवादि पदार्थो उपर अथद्वा, वे एक प्रकारे मिथ्यात्व कहेक्षुं त्रे.

मिथ्यात्व व्यक्त अने अव्यक्त एम वे प्रकारे हे. तेमां प्रमाणवाक्यो वर्ते तथा युक्ति वर्ते एकांत पक्षनी पुष्टि करनारा एवा स्पष्ट चैतन्यशाला संहिता पञ्चद्विद्यादि जीवोने जे मिथ्यात्व होय हे, ते व्यक्त मिथ्यात्व कहेवाय हे; अने अनादि काळयी मोहनीय कर्पनी पक्षति स्वयं मिथ्यात्व, के जे सम्यक् दर्शन आदि आत्माना गुणोत्तुं आच्छादन करनार हे अने जीवने साये सर्व काळ अविना ज्ञाने रहेक्षुं हे; ते अव्यक्त मिथ्यात्व कहेवाय हे. आ अव्यक्त मिथ्यात्व असंहिता एकेद्विद्यादि जीवोने तथा निर्गुणादाना जीवोने होय हे.

इत्य ज्ञावयी पण वे प्रकारे मिथ्यात्व कहेक्षुं हे. तेमां वाय वृत्तिथी मिथ्यात्वना आचरण के, पण अंतर्गत वृत्तिमां निर्मलपाणुं (समकित) ज होय ते द्रव्य मिथ्यात्व जाणेक्षुं. आक्षुं इत्य मिथ्यात्व कुमारपाल राजाना आश्रहयी सोमेश्वर महादेवनी यात्रा करनारा श्री हेमचंद्र आचार्यने। जेम, तथा राजाना उपरोक्षयी गैरिक तापसनी जक्कि करनार कालिक घेठुनी जेप समज्ञुं; अने ज्ञाव मिथ्यात्व ते निरंतर त्रिकालज्ञानी एवा तीर्थकरोनां वचन उपर जे अनादर करतो ते समज्ञुं. तेवीज रीते व्यवहार मिथ्यात्व तथा निरथ प्रमाणेन जाणेया.

चार प्रकारे मिथ्यात्व कहेक्षुं हे ते आ प्रमाणे—झौकिक देवगत मिथ्यात्व, सौकिक गुणान मिथ्यात्व, लोकोत्तर देवगत मिथ्यात्व अने झौकोत्तर गुणान मिथ्यात्व, ते मां ग्रन्था, विष्णु, महेश्वर, गणपति, गोत्रदेवी, क्षेत्रपाल विंगेरे झौकिक देवोत्तुं पूजनादि करक्षुं, ते झौकिक देवगत मिथ्यात्व जाणेक्षुं; येरगी, मन्यामी, जोगी, जैगर ता-

। प्राणीए, विंगेरे हाँकिक गुरुनी पृजा, सत्त्वार विंगेरे कर्मुं ते हाँकिक गुरुनात मिथ्या-
जाणवुं; बीतराग देवनी याज्ञादिक मानता करवी. नेमके—“हे अमुक प्र-
! जो मारं अमुक कार्य सिद्ध थयो, तो हुं थीफळ, सनात्र, दीपल, नित्य द-
र, अष्टप्रकाशी एजा विंगेरे करीय. ” इत्यादि रंसारना मुखने अर्थे मानता
री. अथवा—“हे पञ्ज ! मारा विचाह विंगेरे छुर्जन कार्य तमेज सिद्ध कर्या
होवे मारा पुरने तथा बहुने कुराल रावजो. ” इत्यादि विविध प्रकारे सुनि
वी ते सोकोचर दंबगत मिथ्यात्म जाणवुं. ए प्रमाणे मानता तथा सुनि करीने प-
सोको अविकारी, अविनाशी अने बीतराग भज्ञने दृष्टण आयोष हे. अरे ! जे
प्राणीना चित्तमां मिथ्यात्म व्यापी रहुं हे तेने पिहार हे ! कर्मुं हे के—सोकोचर
मां होकिक देवनां जे चिन्हो हे तेनुं आरोपण कर्मुं ते मिथ्यात्म हे. अर्थात्
आपनी इच्छा प्रभाणेज मुख छुःर आप्स थाय हे, तमेज मुखछुःखना आपनाग
. ’ इत्यादि सोकिक देवनी जेप सोकोचर देव पासे कहेवुं ते पण मिथ्यात्म हे.
। प्रमाणे सोकोचर देवने नामनुं थीडुं मिथ्यात्म जाणवुं, अने पासध्यादिकने
अुद्दिदी बंदनादिक कर्मुं, ते सोकोचर गुरुनात मिथ्यात्म जाणवुं; अथवा सोकोचर
गत मिथ्यात्म एवी रीति जाणवुं के—परतीर्थिकोए ग्रहण करझी जिनशतिष्ठाने
ज, पृजन आदि कर्मुं, रात्रिने समये थाविताओए जिन मंदिरमां जाँ, साहुओए
म मंदिरमां निरास करवो अथवा रात्रिए भज्ञनी स्नानादिक पृजा करवी, अथवा
तोडादिकनुं जडण कर्मुं, जडक्रीमा करवी, हाँचका खाचा, नाटकादिक जोडुं; विंगेरे
किक देवना मंदिरनी जेप जिनेखरना मंदिरमां पण तेवो रोने कर्मुं. ते सर्व सोजो-
देवगत मिथ्यात्म कहेवाय हे. सोकोचर गुरुनात मिथ्यात्म पण पक्षांतरे दर्ढाचायोए
हुं हे के—

जे लोगुत्तमविंगा, विंगिथदेहावि पुर्फतंयोद्धं ।

आहाकम्मं सव्वं, जज्वं फळं चेव सचित्तं ॥ १ ॥

जुंजंति धोपसंगं, वव्वहारं गंथसंगहं चूसं ।

एगागितं ज्ञमणं, सच्चदविद्वर्थं वयणं ॥ २ ॥

चेह्यम मढङ्ग वासं, घसहीसु निच्यमेव संताणं ।

गेथं निद्यवरणाण अच्यावणमवि कणयकुसुनेहि ॥ ३ ॥

तिविहं तिविहेण्य, मिच्छतं वजियं जहिं दूरं ।

निच्छयते सहा, अन्ने उण नामतु चेव ॥ ४ ॥

जार्य—“जे बोकोचर बिंगवाळा (साहु) यतिवेष प्राण कर्या छाँ पुँ तेबोझ, आथाकर्मी सर्व वस्तु तथा सचित जल अने फल साय तथा स्त्रीप्रसंग कं व्यापार करे, द्रव्यादिकली गाँउमीओ वधि, वीडी विंगे आनूपण धारण कं एकद्वा ज्ञे, स्वच्छदंपणे वर्ते, मरजी प्रमाणे वचन बोझे, चत्यमां पठवासीनी जेम रहे बसतीमां हंमेझां स्थिति करे, गायनमां पोतानां बखाण गवरावे अने सोर्नया वर्ण तर पुण्यो वर्ण पोतानी पूजा करावे. आ प्रमाणे मिथ्याज्ञावमां वर्तता वेपत्तारी साहुओ जे त्रिविधे त्रिविधे दूर्योज बर्जें, तेओं निधे खरेखरा श्रावक हे; ते शिवाय डी जातो मात्र नामनाज श्रावक डे.”

हवे त्रण प्रकारे मिथ्यात्व ते मन, वचन ने कायायी जाणवुं. ते विषे पूर्ववाशां कहुं डे के—

एयं अण्णतरुत्तं, मिच्छं मनसा न चिंतइ करेमि ।

सयमेव नो करेउ, अन्नेण कए न सुद्धु कयं ॥ १ ॥

एवं वाया न जासइ, करेमि अन्नं च न जणइ करेह ।

अन्नकयं न पसंसइ, न कुणइ सयमेव काणण ॥ २ ॥

करसन्न जमुहखेवाइहिं, न य कारवेइ अस्तेण ।

अस्यकयं न पसंसइ, अस्तेण कए न सुद्धु कयं ॥ ३ ॥

जार्य—“आ अनंतर कही गयेद्वा मिथ्यात्वने पाठे मनमां चिन्तये नहीं हुं पोतेन आ काम करे, अथवा कोइ पासे करावुं, अथवा कोइए कर्यु होय ते सर्व कर्यु, एम अनुमोदन आपुः एज प्रमाणे वचन वर्णे एहुं बोझे नहीं के ‘हुं आ बर्द कर्ह.’ बीजाने कहे नहीं के ‘तुं बर’ अने कोइए कर्यु होय तो ‘तेणे मार्ह कर्ह’ योझी ते तेनी प्रसंसा करे नहीं. तेम प्रमाणे कायाए करीने पोते के नहीं, हान्वी संझा तथा जपरावुं हजारवुं—तेहुं करीने बीजा पासे करावे नहीं, अने बीजाए होय तो लेने ‘आणे रीक कर्यु’ एम संझादियी प्रसंसा करे नहीं.” (आयो हरीत वर्ते तो मिथ्यात्व जाणवुं).

मिथ्यात्मना दश मकार कंडा छे. ते आ प्रमाणे—अर्थमां पर्म-संज्ञा, धर्ममां अर्थम संज्ञा, उन्मार्गमां पार्ग संज्ञा, पर्गमां उन्मार्ग संज्ञा, अजीवमां जीव संज्ञा, जी-वमां अजीव संज्ञा, कुसायुमां मुसायु संज्ञा, मुसायुमां कुसायु संज्ञा, अमुकमां मुक्त संज्ञा अने मुक्तमां अमुक्त संज्ञा. तेमी समजुती नोचे प्रमाणे—

(१) शुन लक्षण रहित होवाथी येद्वारय अनागम छे, तेमां धर्म एट्से आगम मुद्दि राखवी, ते अर्थमां पर्म संज्ञा जाणवी.

(२) सर्व कर्मनो नाश करनार अने शुद्ध सम्प्रकृत्य पमानार आप्तवचनमां अनागमनी (अर्थमनी) मुद्दि राखवी. अथवा एम वोज्जबुं के “ सर्व पुरुषो अमारी जेवान मनुष्ये होवाथी रागादिक सहितम होय छे, कोइ सर्वङ्ग नयी. इत्यादि अनुमान प्रमाणयी कोइ पण आप्त नयी.” एवी कुयुक्ति करीने आप्तवचनमां अनागम मुद्दि राखवी, ते धर्ममां अर्थम संज्ञा जाणवी.

(३) मोक्षपुरीनो अमार्ग एट्से वस्तुतत्त्वनी अपेक्षाए विपरीत थक्कान-युक्त झान अने क्रिया करवी, ते उन्मार्ग कहेवाप छे. तेमां पार्ग मुद्दि राखवी, ते उन्मार्गमां पार्ग संज्ञा जाणवी.

(४) मोक्षपुरीना पार्गमां एट्से शुद्ध अद्वाधी झान अने क्रिया करवामां उन्मार्गपणानी मुद्दि राखवी, ते पार्गमां उन्मार्ग संज्ञा जाणवी. -

(५) अजीवने विषे एट्से आकाश, परमाणु विग्रेमां जीवचे एम मानबुं, आ शरीरज आत्मा छे एम मानबुं अथवा पृथ्वी, जल, वायु, अग्नि, यजमान, आ-काश, चंद्र अने सूर्य ए आउ महादेवनी मृतिओ छे इत्यादि मानबुं, ते अजीवमां जीव संज्ञा जाणवी.

(६) पृथ्वी आदि जीवमां पक्षानी जेप उच्छवास विग्रे जीवना धर्म जणा-ता नयी, याटे ते पृथ्वी आदि अजीव छे. एवी युक्ति वर्द जीवमां अजीव मुद्दि रा-खवी, ते जीवमां अजीव संज्ञा जाणवी.

(७) त वाप जीवनी हिंसामां प्रवर्चेज्ञा असायुमां सायु मुद्दि राखवी, ते अ-सायुमां सायु संज्ञा जाणवी.

(८) “आ पुर रहित होवाथी तथा स्नोनादिक नहीं करवायी तेमनी दगति नयी” इत्यादि कुलर्क करीने पंच महात्मादिक पाद्मन-करनारा युसायु

अन्यादि तु किं राज्ञी, ते साम्राज्यं इत्साक्षं संज्ञा नाल्पती.

(४) कर्मचारी अने सौकिक जलकारमां प्रयुत परेता आमुक दुष्टोंने दुष्ट घटना, दृश्ये के छलियाहि इट सिद्धिना देखते लोपेता कुण्ड दुष्टों मध्ये आवंदन दें वे, तेझोत निरुत्तमा (मुक) हे, अने तेग्रोत मुक्तर संभाले शीरे देता हे इन्द्रहि दृश्य, ते छमुकमां मुक्त संदू जाणदी.

(१०) मध्य क्षेत्री विहारी रहित, तथा अनेक ज्ञान, दर्शन, यात्रा आदि विषयों पर उत्कृष्ट दृश्योंने छवक यात्रा, ते मुक्तपां अमृत संस्कार गतारी।

हारे दिनांक पांच शहार रहे हैं—

(२) रेताला यांत्रिक व्यवाय स्था पानवारा यूट्रिटिशन यांगोंमें विद्युत होने के लिए उत्तिरुद्धिक विधाय गां।

२१ यहीं भावे सांगुल्याने तपाका रहो, गर्व पर्वतराम, एकी ही
हाँ असेही दंतपात्र लिए गर्व पर्वते तपाका गरवास, ते धनजितद्विष लिए
हुए।

କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର
କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର କାହାର

त्रिलोक त्रिलोक त्रिलोक त्रिलोक त्रिलोक त्रिलोक त्रिलोक त्रिलोक

अनन्दयाश्रितमिथ्यात्वेऽनाद्यनन्ता स्थितिर्ज्ञवेत् ।

सा जन्म्याश्रितमिथ्यात्वेऽनादिसांता पुनर्मता ॥ १ ॥

जावर्ण—“अनन्दय प्राणीने आथर्वीने मिथ्यात्मनो स्थिति अनादि अनेत हे, अनेन जन्म प्राणीने आथर्वीने अनादि सांत स्थिति मानेज्ञी हे”.

आ श्लोकना उपलक्षणयोगी मिथ्यात्मनी स्थितिना काळेनो विचार करता चार जांगा थाय डे. अनादि अनेत, अनादि सांत, सादि अनेत अने सादि सांत. तेथी अनन्दय प्राणीओने विश्व न रुचि स्वप्न मिथ्यात्म अनादि अनेत होय हे. केमके अनादि काळयी मिथ्यात्म झागेयुं ऐ अने तेनो हवे पडी कोइ पण काळे अंत आववाजो नयी, जन्म प्राणीओने मिथ्यात्म अनादि सांत होय डे. केमके जन्म प्राणी पण अनादि काळी मिथ्यादृष्टि होय डे, पण ते जन्म होवायी कोइ पण बखत समक्षिन पासे हे; एटेजे ते बखत मिथ्यात्मनो अंत यायो, तेवी तेतुं मिथ्यात्म अनादि सांत डे. वढी अनादि मिथ्यादृष्टि जन्म जीव समक्षिन पासीने पडी कोइ पण कारणयी फरीने मिथ्यात्म पासे, तो तेने मिथ्यात्म सादि पधुं. आ^१ मिथ्यात्मां जन्मयी अंतर्पुद्दूर्त अने उन्हाणे आत्मात्मादिक पणा पासने क्षीघि अर्ध पुद्गङ्ग परावर्त युधी रहीने इयारे फगीयी सम्भवत यासे खोर ते मिथ्यात्म सांत पधुं, तेने सादि सांत जाणवूं. आ चार जांगामां सादि अनेत नापनो श्रीजो जांगो जे डे ते कोइ पण जीवने झागु पफतो नयी, तेवी शून्य जाणवूं. केमके सादि मिथ्यात्म जन्म प्राणीनेन होइ शके हे, एटेजे ते मिथ्यात्म अनेत यड शके नहीं. अर्ध पुद्गङ्ग परावर्तमां तो तेनो अंत यायन.

आ प्रमंगे जन्म तथा अनन्दयतुं स्वप्न जाणवानो इच्छायी विष्ये प्रभ करता गुरु कहे हे—जेनी एर्याय वडे मुक्ति घेये, एटेजे जे मुक्तिने योग्य हो ते जन्म, अवश्य मुक्तिए जाय तेज जन्म एम नहीं. कारण के केटझाक जन्म प्राणीओ पण सिद्धिने पापना नयी, मारेन “सिजिज्जेने योग्य ते जन्म” एम वरुं हे. वढी “जन्मा वि न सिजिज्जेनि केइ” “केटझाक जन्म प्राणीओ पण सिद्धिने पापनो नहीं” पुं वचन डे; अने जन्मयी जे विश्वरीन एटेजे जेश्वो बदापि पण संसारसमुद्रानो पार पाप्या नयी, पापना नयी अने पापने पण नहीं, ते अनन्दय जाणवा. अहीं जन्म तथा अनन्दयतुं झड्हाण जाणवा मोड वृक्षो एम कहे हे के—जे कोइ प्राणी संसारयी

¹ शम्भव जन्म एर्यी स्वप्न योग्य होय.

विष्णुजूत मोहने माने हे अनें मोहनी प्राप्ति मांड अनिवार्य राखोने मनेमां एवं विचारे के—“ हुं जब्य हृषि के अन्नय ? जो जब्य होउं तो सार्ह, पण कदाच अन्नव्य होउं तो मने धिक्कार डे. ” आवो विचार कोइ पण बखत करे ते प्राणी जब्य जाणवो; अनें जे प्राणीने कोइ पण बखत आवो विचार थयो न होय, थनो न होय तुया थवानो पण नहीं ते प्राणी अन्नव्य जाणवो. श्री आचारांग मूत्रमां कर्युं हे के “ अन्नव्यस्य हि जब्याज्ञव्यशंकाया अन्नावः. ” “ अन्नव्य प्राणीने हुं जब्य दुं के अन्नव्य ? एवी जंक्षा पण थनी नयी. ” आं प्रसंगे महा पांपी पालक ना मना अन्नव्यनुं इष्टानं संक्षेपयी कहीए डीए—

थावस्ति नगरीना राजाना पुत्र संदके श्री मुनिमुक्त स्वामी पासे श्रावक अंगीकार कर्यां हुतो. एक दिवसे कुंजकार नामना नगरथी पालक नामने पुगोहि त त्यां आओ. तेनी साथे राजसन्नामां विवाद करतां संदके तेनो परान्य कर्यां, त्यां याद बेट्सोक बालत गया पछी संदकने वैराग्य थवायी तेणे थी जिनेभर पासे दीक्षा स्फीथी. एकदा तेणे प्रनुने कर्युं के “ हे स्थामी ! जो आपनी आङ्का होय तो हुं मारी बेस्त देशना नालं. ” प्रनुए कर्युं के—“ जो तमे त्यां जनों सो मोटा उपर्यां परो, अनें मारा विमा थीमा मर्यां आराप्त थये. ” त्यारे संदकाचायें कर्युं के—सातुने जे उपर्यां गे हे तेन मोहनुं मापने हे. तेवी तपस्ति आपने काँड़ पण उपर्यां नयी, मोहना आनंदने इष्टानाम मुनिग्रन्थाने जे काँड़ छुःग आवे ते मोटा आनंदने थोटन हे. ” इत्यादि कहीने बंडक आनायं पांनमे गायुओ सहित विद्वार करतां करतां कुंजकार नगरना ते याननां आया. ते गमानार जाणीने पालके पूर्वना धाने स्थिते उद्याननी धूम धुन रीने शयो दारीने गताने कर्युं के—“ हे गता ! आ सातुओ तपने मारीने त्यां हे गृह्य संवाने आया हे. ” एष कही गमानी गतो गोइ दारेंद्रां शयो वतार्या तेवी ब्रह्मद दामीने गताए ते गायुओने मागगनी आङ्का आपी. पछी गतानो हुम्ह केठीने पालकने मायुओने पंजामां मनुयने पंजामानी याणी पागे दाइ परो. तेवं बास्ते नहानुं मायुओने वैद्यता पड़ो गर्दाह आगांते तेने वहुं के—“ तु अ बाट्ह मायुने वाहीयो रार्पीने प्रयम मने पीस. ” तंत्रग ते पातके आनायें शरे छु न्हो बाहरना हेतुयो प्रयम ते बाहरहने पीयो. ते गांते गृणि विरासता रागीने बंडक दमदाय. पटी गृणि ते पालक गढ़ित आया देवने प्रथम कर्मने निरानुं कर्तु न्याय। बहुतमे प्रमाने आचार्य व इष्टप्रदेशना याग. तेल देश। १७

देवा माटे त्यां आवीने पालक सहित आत्मा देशने थाठी जस्य कर्या, ते स्थान आ-
जे पाए दंसकारणना नामयो ओळखाप छे.

ते साहुओने धीझती चावने “ हुं पहेसो, हुं पहेसो ” एम घोडातां तेओ का-
ल्नी ममुत गया पर्तु जगा पण घेट पाम्पा नहीं, तेमज अनेक मकारनी छन्धि-
थाला हुता तोशण झाँतःकरणमां सेग मात्र क्रोध कर्यो नहीं, “ तेयी धन्य हे ते-
आंना धीतरागीपणामि ! ”

“ आ पहा पापी पालकने अनादि अनेत जागे मिथ्यात्व हटुं, ते मरीने सात-
मी नरके गयो, जे झोक्को मिथ्यात्व रुपी मदिरातुं पान करता नथी तेओ मोक्ष रुपी
भयूने पामे छे. ”

इत्यन्दिनपरिमितोपदेशभासादवृत्तां सप्तदशस्तंनस्य
चिंत्याशदपितृद्विजातपः प्रसंगः ॥ २५३ ॥

व्याख्यान २५४ सुं.

मिथ्यात्मना छुस्त्यजपणा विषे,

अनेतझानसंपूर्णदर्शनचरणान्वितम् ।

युरुं प्राप्य न मिथ्यात्वं, त्यजन्ति मूढबुद्धयः ॥ १ ॥

जावार्य—“ अनेत अने संपूर्ण झान, दर्शन तथा चारिश्वयी युक्त एवा गुरुने
पापीने पण मूढबुद्धियाला जीवो मिथ्यात्मने छोक्ता नथी. ” ते उपर इष्टां नीचे
प्रमाण—

संखद्वीपुत्र गोसालातुं दृष्टांत.

एकदा थी बीरजगरान भ्रातसि नगरीना लघानयां समदर्म्या हुता, ते बख-
ते अत्येत अनिष्टन धरावतो गोशालो बाट बरवा माटे त्यां आँख छे, एम डानवदे जो-
इने भन्नुए गीतप थिए भुनिओने बधुं के—“ अहों संखद्वीपुत्र (गोशालो) आ-

वे थे, माटे तमारे तेनी हृषिए रहेवुं नहीं। ” आ प्रमाणे जगवाननो आदेश यां मृण कृत्र ने सर्वानुनृति मुनि विनावीजा सर्व दूर गया. तेवामां ते गोशाळा आवीने जिनेखर ने कहेवा ज्ञायो के—“ हुं सर्वङ्ग लुं. अपारा गाहुमां कर्मना पांच ज्ञात सात हजार वर्षो अने ब्रह्म जेद् थे. तेऽज्ञां कर्मनो क्य थाय, त्यारे ते जीव सिद्धि भेद्वे थे. व ली हे काश्यपगोत्री ! तमारे शिष्य एक गोशाळा नामनो हनो ते तो मरी गयो थे, अने हुं तो अनि बुद्धिमान होतायी सात शरीरमां परावर्तन करीने आ शरीरमां आ व्यो हुं. प्रथम हुं राजघृष्णु नगरनां उदायी राना हवो, ते शरीरनो त्याग करीने एण्ठंग ना देहमां वाचीश वर्ष मुखी रहो. त्यार पठी ते शरीर मूर्कीने दंकपुर नगरां मध्यरामना देहमां एकवीश वर्ष रहो, न्यांयी चंपापुरीमां मंकितना देहमां बीका वर्ष रहो, ते शरीर पण मूर्कीने वाराणशी नगरीमां राहना शरीरमां ओगणी वर्ष रहो, त्यांयी आज्ञांनिक्य नगरीमां जास्तना शरीरमां अद्वार वर्ष रहो, तेनो १३ ए त्याग करीने विशाला नगरीमां अर्जुनना शरीरमां सत्तर वर्ष रहो, तेतुं शरीर दण मूर्कीने श्रावन्ति नगरीमां मंमझीपुकुं शरीर परीपटने सहन करवामां मर्य जोडने तेमां आत्मो हुं, ते सोऽर्थ वर्ष मुखी रहेवानो हुं. हे काश्यपगोत्री ! आ प्रमाणे एहांगो तेचीश वर्षमां गात शरीर वद्वया जोऽप्त तुं अपारा शात्रां कहेवुं थे. ” आ वहां गोशाळानां वचन सांतली प्रभु थोला के—“ ऐष कोऽ नोर पोताना इतरीने बुगारतनी इच्छायो उनना एहु केतुए करीने अथगा मना पुंजमाप करीने अथगा एहु तुं बरीने पोताना शरीरने आच्छादन कर तेरी रीने तुं फोगड ताग आम्लने इा कांड बुगारे थे ? ” प्रभुनां आत्म वचन सांतलीने गोशाळो ग्रेष वर्गी वीक्षण भनुनी अयोग्य वचनो थोस्तीने आशातना कम्हा ज्ञायो. ते सांतली नहीं इच्छायी जगरतना पुर्णनक गर्वानुनृति मुनिए गोशाळाने करुं के—“ हे मंगसीपुर्ण इशारो लुं बंडो हे ? अन तेंतेज्ज्यादिक विद्याना आपानाग गुरुनी शामां इशारात्मा वरे थे ? ” ते सांतलीने अनि श्रीप वामपाता गोशाळाए गर्वानुनृति मुनि ने दात्य देवददी (तेंतेज्ज्यायी) दग्धगात् वरीने दरीयी म्याधीनी आशातना इम्बा कांडी. ल्यारे प्रभुना किया मुवक्षय मुनिए तेने करुं के—“ और ! त्यग गुरुनी इशारा देव वरे हे ? आग आच्छानी तारी नाहगति थो. ” ते मंटपदीनि देवरातने दरो व्रीत चढ़ो. तेवी तेंतेज्ज्या वरे ते गारुने पण थो. थो दील छबे दरीयी प्रदूने अगोग वास्य वर्द मिठा ज्ञायो. तारी थी विन-

सर बोल्या के—“ आजी कुछुदियी आने विष्णवन्दी तु आजा चुक्कन मनुष्यनन्दने हीन गतियाँ किस नामे डे ? ” ते माहदीने पण नेव क्रेव चट्टो. तेवो नेवे आज आउ पग्जां पाला हव्वने प्रहुना उग एग तेजोलेल्या मृही. संतु तेजोलेल्या नग्जाननी भटकिला कठीने पाठी फरी. अने गोगाळाना रागीला देडी. ने बघे प्रहुना शरीरना वडारना टेखावयां काशग तेजो गोगाळार जग्जानने इतु के—“ आग तपनामित्यी त घागयां तपां मृत्यु घेण. ” त्यां प्रतु दोस्या दे—“ हे नो हजु गोळ पर्यं गुरी कोडो अपम्यार विष्णीग, पंतु मुं तो विग्रहाना इतिपियो गात दिवसयांत लव्याणे धाणुपाली. ” पठी प्रहुप शंकर आटे हुनि आने बोस्तारीने कर्तु के “ तपे पर्मशरयो बंद आने उपरेव आंग. ” ते गोळ तो गोत्यादि गग्याने तेवे उपरेव आगा आगा, पंतु तो उपरेव तेवी ईत लादीने मुनिङ्गाने थाया लाजावरानो लायव विष्णवा लाग्यां; पण तेवी इनिनो जाता पांगयेत्तो होतायी तेवे गवर्द गवर्दयो निष्काह पर्यो. एडीतेव शरीराद शह ट्वापी “ ओरे ! आ पहापुरातु घावद निष्काह नहीं पाय ” एव विष्णवा तो, ईर्दि विष्णवा गम्भो आने घ्रेरे आ शुभ शुभ ! एम घेतरो त्यायी नीराळो. लांगो दृष्टी दा एव पडायाने ज्ञीयेपथाने योड कुरुक्षाने देव गवे, अने देवयान रागीने त्या ट्वाप आपकाज गावयेत्तो नृप करता आग्यो. ने बघे विष्णवा गर्द गोदावार बहु दे—“ आ गोगाळार यारा वयनियो अ तेजोलेल्य एडी तेवो ते गोळ टेव शरीर नायं तेवो उष्ट गुडो छातो, पंतु ते केतास रागीला एगी दे, तेवा वेगारी ते ट्वाप शीत टप्पार परे हे. ”

हे गोगाळार ट्वापस्तनो वहेसा ददनेवी योगदु शंतु वर्गीक त्यांनि इति जीविक मतराज देगाला शह भाषहाने देहे. ट्वापेह आपरी, अने दे आग तिरी-ने बहु के—“ हे साता याने ग्यां पाला शारीने गुण्या ! तर एव उपर बाही, रं-होपि यंत्रन पदे विजेपन वरी, अंत हमार पुण्योर एन बाही विदिवाल देवार्दि भावलिल बाहीनी हरेक वजावां शह अलंक देव शह दी इत्येवता बाही दे—“ आ विष्णवीपुर निन नहीं उतो ! हे जित हे ! एव देवालांते याए र्विष्णवी इत्येवता बग्जाये, दे मुनिनी दाव वग्जाये शह छान्देर ईर्दे विष्णवी देवालाने ते एवाजोज तेजोलेल्यायी इत्याक्षारी एच एवं शारीर रागिर लद्दालांते एव दग्धे हे. ” आ लक्षाले लोदर देगाहू, अठी भी हेव लग तिर्द होहे होहे शहे

and the author's name and address should be included in the title page.

ननु कहेतुं पीप आँप्य मागुं, अने घोणाय आँपगो त्रिपेष दयों. रेवतीए पोताना आनन्दे भक्तज्ञ पानीने पागेतुं आँप्य बहोगम्युं, ते सहने मुनए जगवंतना हाथमां आरंयुं. जगवाने पण वीतरागणावीज उदरमां कुरव्युं. तेत काणे जगवाननो व्याधि नाश पाम्यो भेषी मुनिवंगमां आनंद व्यापी रयो अने देवादिक पण हृष्प पाम्या. ते वायने रेवती आविका पण चित्ताभङ्गानी परमात्मानी सुति करती सनी तीर्थकरपदने योन्य अच्यवनायने थारण बरती हयो.

द्वये गांतप गणधरे श्री वैर प्रज्ञने नमस्कार करीने पृछयुं के—“ हे स्वामी! आपनो भर्तुत्तिति शिष्य गोशालानो तेजोभेद्यावीदव्य थयो सनो कइ गतिने पाम्यो? ” जगवान घोड्या के—“ ते सावु सहस्रार न.मना आउमा कल्पमां अदार सागरोपय-ना आयुष्यराहो देव थयो देव, त्यांवो चवीने पहायिदेह क्षेत्रमां पतुप्य एड मोक्ष-निने पाम्यो. ” गांतपत्त्वापाए फरीयी पृछयुं के—“ हे जगवन् ! आपनो शिष्य गुनश्रूत मुनि कइ गतिने पाम्यो? ” प्रज्ञए कर्तुं के—“ ते सावु आज्ञाचना पति-क्रमणा करीने अच्युत कल्पमां मोदा आयुष्यराहो देवना थयो छे. त्याँवी चवीने म-द्वायिदेह क्षेत्रमां पतुप्य एड सिद्धिपदने पाम्यो. ” फरीयी गणधरे पृछयुं के—“ हे प्रज्ञ ! मन्यतीपुर वह गति पाम्यो? ” प्रज्ञए कर्तुं के—“ अंत्य समये काल्पक भ्र-द्वा पामेझो ते पारमा देवज्ञोक्तमां चावीश सागरापयना आयुष्यराहो देवना थयोहे. ”

हृष्प अथवार वहे छे के—

किंकरोति गुरुः प्राङ्कः , मिथ्यात्यमूढचेतसां ।

शिष्याणां पापरक्तानां, मंखज्ञोपत्रसादृशां ॥ १ ॥

जात्यर्थ—“ पापरक्तमां रक्त अने मिथ्यात्व एमे मूढ चित्तवाद्य गोशाला जेवा शिष्योने झानी गुण पण तुं करी शके ? ” गोशालो जग्यवी आरंजनीने मिथ्यात्वी हतो पर्तु पडीवी तेने वीतरागनुं थयन मत्य जास्तुं हतुं, अने तेवीज तेणे “ हुं जि-न न नयी, महाशीर्ज जिन छे ” एसो राने पोताना शिष्योने कायुं हतुं. मन्यम पण गो-शालो “ आपनी दीक्षा मने हो ” प्य योनानी इच्छाएस कहीने जगवाननो शिष्य थयो हतो, जगवाने पण पोतानो शिष्य जाणीने तेने हृष्पदेश वर्त्ये हतो पर्तु ते तेणे मन्यो नहोतो, तोपण ऐरें प्रज्ञए मन्यवयनयी तेने रसी युद्धि आयी हसी. . . .”

“गोशाळा जेवा झूरना क्रोधीपणाने कदापि पण संजार्या शिवाप उल्ली
शुद्ध खुच्छ आपी, माटे हे प्रज्ञ ! तारी वीतागताने धन्य भे.”

॥ इत्पद्मदिनपरिमितोपदेशाप्रासादवृत्ता सप्तदशस्तं नस्य
चतुष्पञ्चाशदधिकाद्वितीयतमः प्रवैयः ॥ २५४ ॥

व्याख्यान २५५ मुं .

जगवाननी आशातनाना फळ विषे.

प्रज्ञोराशातनां तन्वन्नटपधीर्मखलीसुतः ।

निजात्मानं ज्ञवोधेषु, न्यधादहो कुतर्कता ॥

जावार्य “—प्रज्ञनी आशातना करीने मुच्छ खुच्छिवाळा मंखझीपुत्रे पांतानो ॥
त्मा संसारसमुद्रमां नांख्यो, ए केवुं कुतर्कपणुं !”

श्री गौतम गणपते त्रण ज्ञुवनना शरण स्पृ अने चांचित आपनारा श्री मद्द
र स्वामीने पूछ्यु के “ हे प्रज्ञ ! मंखलीपुत्रनुं देवत्रोकमा गया पडीतुं जारी चै
कहो. ” त्यारे जगवान योद्धा के आ जरतकेवामां आवेज्ञा शतद्वार नामना नाम
मुपति नामे राजा थंशे. तेने मुनद्वा नामनी राणी थंशे, तेना उदरमां घारा देवते
थी द्यक्षीने ते गोशाळो महापम नामे पुत्र थंशे. ते देवसेन तया विषभवाहनना नाम
पण प्रसिद्ध थंशे. तेने एक यत्न चार दांतवाळो खेत हायी पास थंशे. त्यार परी
ने राज्य गाढी मळशे, पट्टसे ते राजा मिथ्यात्वी होयायी अंनह साबु ग्रेनो कर्दू
करशे. ते जोइने तेना प्रधानो तेने विनय गुरुक बहेसे के “ हे राजा ! प्रधानाय पर्म
आतुं कुत्य करोग्ये ते योग्य नपी. ” तेयी ते राजा कांइक पापसर्प्यी पाग्ये हउगे
एक दिवम ह्याननी शोना जोवा जशे, त्या एक स्थाने तोर्पिकरना शिव्यता गिल ॥
ए हानने पाण करनारा तया निर्निर दृष्ट तर करनारा गुरुगम्भ नामना मातुरे इ
तामना कर्ना देवयशे. तेने जोइने ते विषभवाहन रामाने ग्रंथ उपम थंशे, पट्टसे गिल
नी नेम घांकी इष्टिथी ते मुनिने ध्यानमां तन्यर गद्भज्ञा जांशे. पडी गकाठ योमने त

रायी हाँहीने पोशने रथ ते मायु उपर चलावसे, एड्से साथु पक्षी जरो, पाग बजा थोगे, एट्से फरीयी पण एन शमाणे रथ हांकते. थीजी वार उना यापा पडी ते साथु मनवां विचार करते के “ अहो ! आ जीव महानिर्दय केम नगाय रे ? ” एम विचारीने अवधिहानयी जोता तेने गोशाळानो नीव जाणीने कहेशे के “ हे महानभ ! आजथा ! थीजे जाव तु गोशाळो हुतो ते वदन ते सारी तेंतोऽप्यापी थी महावीर जगमनना सर्वमुन्नति तथा मुनद्रव लापना ये शिष्योंन दाय करी दीया हुता, परंतु ते साथुओ कृष्ण पारण करवार्हा महा समर्थ हुता, वेमहे ईश्वारिक देवोर्तु मापर्य पण तेतो पांसे हुउया जेतु हटु, तो ताग जेशनी तो ही गणप्री ! परंतु तेमने फल ये के तेओए तारो कर्त्तो पाशुन उपर्या महून कर्यो, पण नेवना प्रतिनामयो पण प्रोपनो क्षेत्र सरखो ज्ञाता नहि; तेपत्र मप्प्र मंगारी भीयो करवा पण अनेन इच्छाता भी वीर परमात्मा उपरा तेने तेजाप्लेश्या मुक्ती तो पण भेषणे जग पण प्रोप कर्यो नहि, ह्यने उपर्योगी तेने प्रतिशेष आपां, परंतु हु योष पापयो नहि, हु तो गृणेण हु, पूर्णना पापु भेषें इमारान नयो; तेपो तु पने वरार छुःय आपीश तो हु तरना तेव वदे रथ, पोमा अनेन सारयि सहित तने जम्मसात् करी नामीशा. ” आ प्रमाणे ते साथुर वदा इता ते गाजा थीजीवार तेना पर रथ घमारी ते मुनिने पृथ्वी पर शारी देहे. ते वदते मुनि प्रोपर्यी तेसम् ममुद्यान करीने गाव आउ पणां पाग हडी तेनेस्तपादे रथ, पोमा अने सारयि सहित विमङ्गवाहन राजाने जम्मीनू बरी नाशते. स्तर ८-ठो ते गापु अनेक प्रकारां रह, अहम आदि तप सहित पणां एवं गुप्ती वाति तालीने अंते एक पागर्तु अनशन करी एवं शप आप्तोइ पक्षियीने मर्याण्मिद्व विस्तर्या देवपणे लत्यथ थयो.

विमङ्गवाहन गाजा थीने गात्री नरके तेशीश रागरोपमना दग्धहृ आपुक्षालो नारकी पदे त्यावी नीहलीने यन्त्रयोनिषो दृश्यम दहो, त्यादी थीने थीटी गात्री नरकां जहो, पात्रे यन्त्रयोनिषो दृश्यम दहो, एसे पांग छुःय लोगर्हीने तदी नारकां दग्धहृ आपुप्तवारो नारकी पदो, त्यापी नीहली थोल्तु शर्दीने परीटी उह्यी नारकां दृश्यम दहो, त्यापी नीहलीने परीटी दीपांतु शर्दी दाटी दग्धहृ तपसो, त्याची शीवर्धी नारकां जह आप्तं छुःय थापी दग्धहृमिर्दशी दृश्यम दहो, एसे एवं एक आदि अनेक वहू तासो वरीवी दृश्यम नरके जहो, त्यापी नीहली उप वरिष्ठ दह थेयो नरके जहो, त्यापी बोहली विहर्योनिषो दृश्यम एवं एरोटी खोर्टी

नरके जड़ पाड़ो सिंहयोनिमां उत्पन्न थशे. त्यांयी त्रीजी नरकमां जड़ छुःख जोग्वार्हि पत्री पक्षीमां उत्पन्न थशे. त्यांयी फरीने त्रीजी नरकमां जड़ने पाड़ो पक्षीना जब आवशे. त्यांयी मरीने बीजी नरकमां उत्पन्न थशे. त्यांयी नीकळी जुजपरिसर्प पद्मे फरी बीजी नरके उत्पन्न थशे. त्यांयी नीकळी फरीयी जुजपरिसर्पमां उत्पन्न ये प्रथम नरकमां छुःख जोग्वशे. त्यांयी नीकळी असंङ्ग धेंड्रियमां उत्पन्न ये ने फरीयी प्रथम नरकमां जशे ए प्रमाणे उपर कहेझा क्रमवके असंङ्ग विंगे रत्नपत्रा (प्रथम) नरक विंगेरेमां उत्पन्न यद्दशके डे. तेना क्रम विपे कर्यु डे के—

असन्नी सरिसीव पद्मवी, सीह उरग त्वी जंति जा भच्छी।
कमसो उक्कोसेण, सत्तमी पुढवी मणुय मच्छा ॥

जावार्य—“ असंङ्गि, जुजपरिसर्पि, पक्षी, सिंह, उरपरिसर्पि अने ही—एजी-वो अनुक्रमे पहेलीयी भच्छी नरक मुधी उत्पन्न ये शके छे, अर्थात् असंङ्गि टल्ला पहेली। नरके जाय, जुजपरिसर्पि उल्कुषा बीजी नरके जाय, इत्यादि. तथा मनुष्य अने मत्स्य उल्कुषा सातमी नरक मुधी जड़ शके छे. ”

त्यार पत्री ते चामाचीर्नीया, वस्त्रागुद्धी विंगेरे चर्मज पक्षीमां उत्पन्न ये. त्यांयी राजहंस विंगेरे खोमन पक्षीमां तथा जुजपरिसर्पमां हजारो जब करशे. त्यार पत्री अग्नगर, अद्वसीया विंगेरे उरपरिसर्पमां हजारो जब करशे. अद्वसीयानो जीव गाम नगर अने चक्रवर्णिना आत्मा संन्यनो पण नाश करे तेवमो मोटो थाय छे. ते पोकानो साद् विंगेरेमां उत्पन्न थाय डे. ते जीव पृथ्वीमां अंगुजना असंख्यातपा जागयी अ-रंजीने उल्कुषो वार योजन जेड्डो मोटो थाय डे. ते संसूडिम अने मिथ्याल्वी होय ए. ते उयारे पोताना शरीरनुं पामुं फेरवे छे त्यारे पृथ्वीमां मोटो रामो पमी जाय डे. ते थी तेना उपर वसेवृं संन्य तथा गाम विंगेरे तेमां पमीने नाश पामे छे. ते पर्याप्तो ए इने अत्यनुदूर्नना आयुषे विनाश पामे डे. केसझाएक आ अद्वसीयाने धेंड्रिय दण डे हे छे, परंतु अब्रे तो जगती गूँजने अनुमारे धेंड्रिय कहेझो छे.

त्यार पत्री ते गोशालानो जीव एक गरीबाला, वे गरीबाला, गेमा, हम्मी द-था नगराला (मिह विंगेरे) आदि जीवोमा भैरवो अने हजारो जब करशे. त्यार पत्री भजवायां, चर्नुर्दियमां, नेंद्रियमां, धेंड्रियमां, यनमनिरागमां, यायुजायमां, देजप्रायमां, अप्पत्रायमां अने पृथ्वीकाय विंगेरे गर्व जातिमां झापो यत्त उपरम

एसे, श्वासठी गजदृश नगरमां जग्न्य, प्रथम प्रने उत्कृष्ट एवा चेत्पाना ब्रह्म जय करो, त्यारपत्र। द्वाष्टलग्नी पुरी थंडो, तेना द्वग्ने मोदा ओउवरी तेना मातापिता करदो, अनुकोम ते तेने सामर जइन गर्नवरी थंडो, त्यांयो पोताना पिताने पेर जया नीकड्यो, तेने अग्नेत शुक्लो थंडो, प्रयाण करतां इसामां राजिना समये द्वाचानलनी अचालाधी पीका पापते, त्यां तीकुं कोइ थरण नहि मठवारी तेमन नसचा जागवानुं स्वप्न पण नहि मङ्गथापो अमरें विजाप कर्नी सनी जस्तसान् थइ जरे, पुर्वे गोशालाप, अनेहु मुनिभोनो अंतःकरणो शर दीधो हनां, ते कर्पनो अट्टीं छदय थंडो, जोब जे जे कर्म करे हे ते पाने तो ति— त्याप हे, पण समो समये कोझां कर्म ते जीचने चिमी जानां नयो, जोप गम ८८. रगा होय, पण तेने यस्तीने कर्म तेने योग्य स्थाने छइ जाप हे.

त्यार पछो ते अभिनुपार देवरेणु उत्तम थंडो, त्यांधी मनुष्यपाणु पामी साहुना मंगदी समक्षिन पामीने चारित्र ग्रहण कर्ने, ते उभयां चारित्रनी विराघना कर्ने, तेथी मरीने दक्षिण तरफनी अनुरुपार निरायशां देवरेणु उत्तम थंडो, जो चारित्रनो विराघना कर्नी न होय तो साहुना। उत्तमि वैष्णनिष्ठांज थाप हे, पडी त्यांयी नीकलीने मनुष्यपाणु पापते, त्यांयी दक्षिण याजुना नागकुमारमां उत्तम थंडो, पाँडो ते पनुष्यपत्र त्यांयी मरीने दक्षिण याजुमां युवर्णकुपार देव थंडो, त्यांयी मनुष्यनव पापो दक्षिण याजुर स्तनिनुपार निरायपां उपजस्ते, त्यांयो मनुष्यनव पाप। चारित्र हेत्रो, ने जबवां पण संयमनी विराघना करायी ड्योनिपा देवता थंडो, त्यांयो मनुष्य एइ संयम पालीने प्रथम देवज्ञोहमां दक्षांना थंडो ; केमके ने जद्वां संयमनी आगाघना कर्ने, आराघना प्रदेश जे सरये चारित्र ग्रहण कर्तु होय त्यारयी आरंजनोने परण पर्वन अतिवार रहित नेमुं पाद्यन कर्वुं ते, त्यांयी मनुष्यपाणु पामीने त्रीजा देवज्ञोहमां देवता थंडो, त्यांयी अनुष्टुप्मे एक एक जर मनुष्यनो करीने पांचमा, सातमा, नवमा अने अग्निवारमा देवज्ञोहमां देवपणु उत्तम थंडो, त्यांयी मनुष्यनव पामीने तपा चारित्रनुं संपूर्ण प्रतिपाद्धन वरीने गर्वार्थसिद्ध विषानमां देवपणु उत्तम थंडो, त्यांयी अथवाने महापिंडह क्षेत्रमां समूच्छियो मंगूर्ण उत्तु कुलमां मनुष्यपणु उत्तमन थंडो, त्यां सद्गुरुना समागमपी सम्पर्क दर्भन पामीने सर्वोन्हुहु चारित्र पाली केवलज्ञान प्राप्त कर्ने, केवलज्ञानना पञ्चोऽच्छर्वपां मर्द संयमे चंद्रारीने ते पोतानुं गोगालाना जवयी आरंजनोने गर्व चरित्र प्रगट कर्ने अने कहेंद्रो के “ हे आर्यो ! अरिहंत, आचार्य

अने उपाध्याय विगेल्नो आशातना करवाथी हुं अर्नत काळ सुधी संसारमां जग्यं
हुं, माटे तेवी री। तपारे करतुं नहि ; मैं तो अङ्गानपणाथी महा मूर्खता करी हतो
अरे ! त्रण जुबने तारवामां समर्थ अने विज्ञोक्तना समस्त पदार्थसमूहने जोनारा अ-
ने अनंत गुणयुक्त एवा श्री महावीर तीर्थकर गुरु तरीके मङ्ग्या रतां पण मैं मनमां
तांड पण शुन ध्यान कर्यु नहि. ते जगत्गुरुए अनेक जब्य जीवोना वेने प्रकारना दा-
रेणनो नाश कयो, पण हु निर्जाग्यशेखर कांड पण ग्रहण करी शक्यो नहीं, तोषण
कृष्णमासागेर परिणामे पण मरे विषे शुन अध्यवसायनो अवकाश आप्यो हे. तेना
ज्ञावयीज हुं आ जबमो पण चारित्र अने केवङ्गान पामी शक्यो हुं. ” इत्यादि दे-
नामां पेताँ चरित्र कहीने अनेक जब्य जीवोने आप्तप्रभमां रसिक करदो, ते
तवपां अनुकमे अनशन ग्रहण करीने ते गोशाळ्ये अनंत सुखना स्थान रूप मो-
हुपद्धने पामओ.

आ प्रमाणे गोशाळानुं वृत्तांत सांजळीने शिष्यजनोए हेय वस्तुनो त्याग करवो
अने मन वचन तथा कायाए करीने गुरुजननी अस्प पण आशातना करवी नहि.

॥४५५॥

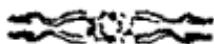
इत्यद्विनपरिमितोपदेशमासादवचो सहदशतंजस्य
पद्यपन्नाशाङ्कुशर छिशतमः श्रवेयः ॥ ४५५ ॥

श्री उपदेश प्रासाद

संन्धि १८ मो.

व्याख्यान २५६ मुं.

ज्ञानाचारना आउ प्रकारमनो पहेजो वाळ नामनो आचार कहे हे—

पत्रनीयं श्रुतं काज्ञे, व्याख्यानं पात्रनं तथा ।

आचारः श्रुतधर्मस्य, चाचो यहिर्व्यते वुधेः ॥ १ ॥

ज्ञानार्थ—“ योग्य वाळे श्रुत जणां, जणावां तथा व्याख्यान करां, ते श्रुतमनो पहेजो आचार पंचित पुण्योए कहेज्ञो हे । ”

आचार आंग अने उत्तराख्यन विंगे वाज्ञिक धुम कहेचाय हे. ते दिव्ये तत्त्वे अने पहेज्ञी अने चोयी पोरसीया जणांवू गणांवू अने दृश्य रसाज्ञिक विंगे तत्त्वा इत्तिहास उत्तराज्ञिक श्रुत कहेचाय हे, तेनो जणाचा विंगेरनो वाळ गर्व लोग्नीनो हे. तेवै गुरुनी तोरसीया गृष्ण जणांवू, अने अर्थनी पोरसीया आप्य अद्वया उत्तराज्ञिक भृ१ विंगे जणांवू, देवत तथा राप्तिनी पहेज्ञी अने ठेही पोरसीया अस्त्राख्याय (अस्त्राख्याय) ने अन्नार्थ चालाय वी संतु नाम वाज्ञिक वहेचाय हे. वाज्ञिकनो शरदायं एवो हे वं योग्य वाळेज जणांवू ; अने वाळ वाळ वेळा सिवाय वषी पोरसीया जणाय तेने उत्तराज्ञिक वर्णु हे. वाज्ञि, तेया उत्तराज्ञिक अने शुक्नो गृष्ण अन्नाख्याय वाळ वे पक्षीनो हे. तेवी वाळेज तेहा आहारावयां चार आवे हे, तेज्ञो वायन हस्तो. ते वार वायन आ फसाहे—१ त. पा वायने (माधवाय), २ वृष्ण राप्तिर, ३ भ्रजो वाय ४ वल्लभ वायर, ५ वार वाय वाए तो कोऽप्य एष दिव्य म्याख्याय वायरः नहीः एष पञ्चमहात् विंगे वीर्जी विंगा वायानो निर्पय नवा. आन्य पर्वनां एत वायने वायने गं-वारदन विंगे विंगां त्रयामी आवे हे. माधवो हेवाहा प्रण संव्याए भाडीने छल्मो ए बोडा चार वायरी वायने जाव पूर्ण वरे हे. दुइ वाड वायरे गर्व लाशोंसी सूर्यदिव्यनु वडन एडव सर्वदा नेवेप करेसु डे. ते विंगे आन्य दर्शननो वर्णु हे हे—

जहाँ रहे वहाँ जानीजि, कांगड़ारे दिल्लीजि ।

जहाँ रहे बिहूजि बिहार, जहाँ रहे य दिल्लीजि ॥ १ ॥

जहाँ रहे राजा, राजा रहे य दिल्ली राजा रहे य दिल्ली ॥ २ ॥

जहाँ रहे जानीजि, गुरुजीजि बिहार ।

जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ॥ ३ ॥

जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।

जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।

जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।

जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।
जहाँ रहे जहाँजार, जहाँ रहे गुरुजि बिहार ।

अन्योन्य पुण्यक्रियानो याप याप, तेम घरु योग्य नयी. वडी जे मोङ्गनो हेतु होप त्यां काळनो विजाग करतो योग्य नयी, एरु जे ते वस्तु ते व्यर्थ छे; केमके साथुने आहार विहार शिंगे पण मोङ्गना हेतु डे; तोमण स्यां काळनो विजाग कहेस्तो डे. आगमधारा कर्तु दे के “तद्याए पोरसीए भत्तपाण गवेसाए” “बीजी पोरसीए भातप-एनीजी गवेपणा करवी.” तसा—

अकाळे चरसि ज्ञिषु, काळे न पठिवेहसि ।

अप्पाण च किज्ञासेसि, संनिवेसं च गरिहसि ॥१॥

जाधार्य—“हे सात्त्व! तुं अकाळे विचरे डे, योग्य काळे परिवद्धण करतो नयी. नारा आन्याने तुं कीज्ञामणा पमाने डे, अने गामना सोकोनी निंदा करे डे.” तेवो थेन्टुं पउनादिक योग्य काळेन करवूं. कोइ अहंकारादिकले द्वीघे तेनो व्यत्यय करे, तो सगर नामना आचार्यानी जेम गोटी झाझाने पापे.

सागराचार्यनुं दृष्टांत.

ठज्जयिनी नगरीमां भीकादिकाचार्य नामना आचार्य उप्र विहारी हता. ते-नी पासेना शिष्यो सर्वे पासम्या उप्र जगावो साथुनो आचार आळवाणं पण शिथिल घेयेज्ञा हता. तेवेन आचार्य हमेशां शिग्यपण आपना हता; पण नेहो तो कुनराना पृष्ठुमानी जेम वक्तव्याने डोमता नहोता. तेवो आचार्यं वेद पामने विचार्तु के—“आ शिष्योने सारणादि वरतां पारे स्वाध्याय सीदाप छे—वराम उप्र शक्तो नयी, अने ते-ओने मारा वारपयी कांड पण गुण थनो नयी; माटे तेनो कांड थीजो छपाय वरतो जो-इ-ए.”

आहां उद्द वारथने अतुमारे एवो संवंध दे के—एक यत्ने सोमंधर स्वामीने इ-दे पूछतु डे—“हे स्वामी! हात्तमां जरतदेवमां एवो कोइ विज्ञान छे, के जेने पूर्वशारी आवे धर्णेन कर्तु नेहु निगोदनुं स्वस्प यथार्थ धर्णेव? ” त्यारे प्रनुए कर्तु डे—“हे ईंद्र! हात्तमां जरतदेवमां आर्य काळकटुरि छे, के जे भुत पाउना वक्तव्य में वस्तु तेवी ज रीने निगोदनुं स्वस्प कडी शक नेगा छे.” ते मांनळीने ईंद्र तेवो परीक्षा करा माटे जरापी जीर्ण घेव्हु चुरीर विकुम्हे धीमे धीमे साक्षरीने डेके चासाना मूरि पा-से आव्या, अने सुहात्तनी पमानी जेम स्वामोभास ज्ञेनां तेणे गुरुने वेदना करीने पू-उत्तु के—“हे स्वामी! हुं उद्द डुं, अने उद्दारस्थावी पीकाडुं डुं, हतु मार्ह केट्युं आयुष्य

वाकी छे ते आप मारी हम्मरेखा जोड़ने आयने आपार कहो। मार पर लुगा रांग-
मारा पुछोए तथा स्त्रीए मन काढ़ी पूछो छे। तेथी हुं पक्षिं मशा कठुयी दिलाने नि-
र्गमन कर्न दुं, आप छ जीव निरापद दया कस्तामां तन्नर छो, तेथी मारपर कु-
पा करो।” आ प्रमाणे तेनां दीन वचनो सांजलीने गुरु तेनो द्वाय जेनां जेनां कांड
तेनी चेष्टा तथा यथार्थ जापण उपरथी अने कांडक शुननो उपर्योग आपावधी तेन सं-
धर्म देवद्वाकना इन्द्र जाणीनि मान रखा, त्यारे फरीथी ते वृह बोद्ध्यो के—“हे मापी
हुं जरापी पीकित दुं, तेथी वथारे वयन अहं रहेवने अगंगत दुं, मांड जब्बटी उत्तर
आपो के हवे मारुं आयुष्य केवद्वुं वाकी छे ? पांच वर्ष वाकी छे ? के तेथी न्युनाधिक
छे ? ” गुरुए कर्णु के—“ तेथी पण घणुं अधिक छे। ” वृहे पूछ्युनु के—“ शुं दश वर्षुं
छे ? ” गुरुए कर्णु—“ तेथी पण घणुं अधिक छे। ” इद्धे कर्णु—“ शुं त्यारे वीश वर्ष
के त्रीश वर्ष के चाहीश वर्ष वाकी छे ? हे गुरु ! सत्य कहो। ” गुरुए कर्णु के—“ शा-
रंवार शुं पृष्ठो छो ? तमारुं आयुष्य अंकनी गणतरीमां आवे तेवुं नयी, केमके ते अपरि-
मित (असंख्यत) डे. मुनियुवन स्वामीना शासनमां तमे इन्द्र यथा डो, वर्षमान चो-
बीशीना छेवड्हा चार तीर्थकरोना पांच कद्याएकनो उत्सव तमे कयों डे, अने आवीनी
चावीशीना केवड्हाक तीर्थकरोनी वंदनातया पूजा तमे करावो, तमारुं आयुष्य वे सागरो-
पमां कांडक ओडुं वाकी रहेद्वुं छे।” आ प्रमाणे गुरुनां वचनसांजलीने इन्द्र घणो हर्ष
पाम्या, पछी ते निगोद्वन्तु स्वरूप पृष्ठी निःशंक यथा, अने श्री सीमंथर स्वामीए कर्ली
प्रशंसा कही बतावीने तेणे कर्णु के—“ हे स्वामी ! मारा सरखुं कार्य बतावो। ” त्यारे
गुरु बोद्ध्या के—“ धर्मां आसक यथेज्ञा संयतुं विज्ञ निवारो। ” पछी इन्द्र पोतानी इ-
च्छायी पोताना आव्यानी निशानी तस्के दिव्य अने मनोहर एवुं उपाथयतुं एक ज्ञानी
दिशामां कर्नाने तरत स्वर्गं गया।

त्यारपत्री सूर्सिना क्षिप्यो के जेओ आहारने माटे नगरमां गया हुता तेअ
आध्या, तेमणे गुरुने कर्णु के—“ हे स्वामी ! आ उपाथयतुं द्वार वीजी दिशामां के-
म यड गयुं ? आप पण विद्यानो चमत्कार जोवामां सृहा राखो डो, तो पत्री अमारा
जेवानो तेम करवामां शो दोष ? ” ते सांजलीने गुरुए इन्द्रतुं आगमन विगेरे सर्व दृचांत
यथार्थ कही आध्युं, त्यारे ते शिप्यो बोद्ध्या के—“ अमने पण इन्द्रतुं दर्शन करावो। ”
गुरुए कर्णु के—“ देवेन्द्र मारा वचनने आधीन नयी, ते तो पोतानी इच्छायी आव्या
हुता अने गया, ते विषे तमारे छुराग्रह करवो उचित नयी। ” आ प्रमाणे गुरुए क-

स्वामीन २५६ मं. परेशा डालानगर जिं.

दो दर्ता ते विनय इहित शिष्योंए छुराप्रह मुख्यो नही. अने विनयहितप्रेष आ-
हार दिनो चावा चावा साधा. तेवी गुरु उडेग पासीने एक दिवम रात्रिना पाच-
दार नीकली गया. अनुकूलं पिहार कराकरता थारने परमार्थ रामजात्रीने नगरी प-
मदा दुलिपान मारा नामना पोताना शिवायना विषय इहेता हुता. तेवी पासे आवीने
पर्यायपिही पतिरक्षीन तथा पृथ्वी प्रभासीने रहा. साता मुनिए तेमने कोइ वायत जो-
या नहोता, यांट तेवे घोऱत्या नही. अने तेपीत ते उजा यथा नही. तेमन वेदना
पण करी नही. तेमने मृग्निे पृथ्वी के—“हे एह मुनि ! तमे करा म्यानयी आ-
दो लो ?” त्यां नांजीयना मनुद समान गुरु व्यायामन यथा शिवाय योह्या के—
“अस्त्री नांजीयी.” पडी तेपेन इन पूर्व समग्र क्रिया करतां जोङ्ने सागर मु-
चियोने पायता आरती बुद्धिना पद्धी युरिने कर्तु के—“हे एह ! हु शुभसंक्षेप
जाणावै दु तमे मानवो.” ते सांजली गुरु तो मानत रहा. परी सागरमुनि पो-
तेवी व्यायामने विश्वार करवा आया. व्यायामना रमना तस्वीन यथायी अकाळ
वेद्याने—अन्यत्यायना समने पण जाएयो नही. “छहो ! अहान ६ मोङ्गो शान्त हो.”
अहीं उडजविनी नांजीयां प्रातःकाले पेजा शिष्यो उआ. त्यां गुह्ये जोया न-
ही, नेपी तेझो अत्यन आकृष्टशुल्क यद गया, अने संब्रांत चिते वसतिना स्वामी
न्यायात थावह. पासे जाने पृथ्वी के—“अपने मूर्खीने आमारा गुरु यथा गया ?”
त्यारे ते भावके कोप करीने कर्तु के—“भीयान् आचार्ये तमने यणो उपदेश आप्यो
पणु ममनाज्ञा, मेरणा करी, तोपण नमे सदाचारामो प्रवर्ण्या नही, त्यारे तमारा जेवा ”
पादी शिष्योयो गुह्यो जी अर्धमिक्ति यतानी हती ? तेवो ते तमने तजनीन चाढ-
गया.” ते मानवीने तेझो जडितयद गया अने कर्तु के—“तमे आमारा पर वसन्न घ-
आमारा गुण्य, पवित्र करेसी दिशा वतावो, के जेयो अवेते तरफ जर तेमने पा-
ग्रह पूर्व, पृथ्वी कर्तु, तेवु पक्ष अवे पास्या.” एकी रीते ते शिष्योए यणा
मनाय यद्य. अवे जेवु कर्तु, तेवु पक्ष अवे पास्या.” एकी रीते ते शिष्योए यणा
पृथ्वी के—“पृथ्वी एवा आर्य कात्तव्यार्थि यथा हो ?” सागरमुनि पासे आव्या अने

के—“ ते तो मारा पितामह गुरु थाय, तेओ अहीं तो आचाया नयी; पण जेष्ठे हुं अोळखतो नयी एवा कोइ एक वृक्ष मुनि उज्जयिनी नगरीयी अहीं आवेज्ञा भे. ने ने तमे जुओ, तेओ आ स्यक्ते भे. ” पछी ते विष्ण्यो सागरमुनिर वनविज्ञा स्वानं गया. त्यां गुरुने जोइने दीन मुखवाला थाय, अने पोताना अपराधिनी वारंवार क्षण मागी. ते जोइ सागरमुनिर लज्जायी नन्ह मुखवाला यज्ञे विचार्यु के—“ अहो ! आ गुरुना गुरु पासे में पांफित्य कर्यु, ते योग्य कर्यु नहीं. में सूर्यनी कांति पासे सधो-तना जेवुं अने आंचाना वृक्षपर तोरण वांभवा जेवुं कर्यु. ” एम विचारीने तेणे उडी-ने विनय पूर्वक गुरुने स्वपावीने गुरुना चरणकपलमां मह्नक राखी करुं के “ हे गु-रु ! विश्वने पूज्य एवा आपनी में अङ्गानना वशयी आशानना करी, तेनुं मने मि-थ्या छुफ्कत हो. ”

पडी आचार्यं ते सागरमुनिने प्रतिवोध करवा माटे एक प्याज्ञो जरीने नदीनी रे-ती तथा एक चालणी मंगावी. ते रेतीने गुरुए चालणीमां नांखीने चाली तो जीणी रेती तेपांयी नीकडी गइ, अने चालणीमां मोटा कांकरा वाकी रहा. तेने दूर नांखी द-इने पडी ते रेतीने कोइक म्याने नांखी. पडी फटीथी ते रेतीने त्यांयी झज्जे बीजे स्थाने नांखी. त्यांयी पण लज्जे त्रीजे म्याने नांखी. एवी रीते वारंवार जुदे जुदे स्थाने नांखीने लीधी. तेथी प्रति रेती घणीज योमी वार्फी रही. आ प्रमाणे रेतीनुं दृष्टान् वदावीने गुरुए सागरमुनिने कर्यु के—“ हे वत्स ! जेम नदीमां स्वाज्ञाविक्त याही रेती छे, तेम तीर्थकरोमां संपूर्ण ज्ञान रहेक्कुं छे. जेम प्याज्ञावके नदीमांयी योमी रेती लीधी, तेम गणधरोए जिनेंद्रो पासेकी थोकुं श्रुत ग्रहण कर्यु, अने जेम ते रेतीने जुदेजुदे स्थाने नांखवायी अने पाडी द्वेवायी नवी नवी जूमिना योगे क्लीण थनी थनी घणी योमी रही, तेम श्रुत पण गणधर थकी चालती परंपराए अनुक्रमे काज्ञादिकना दोपरी अस्य अद्यपतर बुद्धिवाला शिष्योन विषे विस्मृति विगेरेना कारण्यी क्लीण थरुं थरुं हाज्ञमां घाउंज थोकुं रहुं छे. तेमां चालणीनो रपनय एवी रीते करवानो भे के—“ मू-दम ज्ञान सर्व नाश पाम्युं छे, अने हाज्ञमां म्यूझ ज्ञान रहुं छे. तेथी हे वत्स ! हुं थूं सारी रीते जाएयो छे, पण श्रुत ज्ञाननो पहेडो आचार ते वगवर धार्या नयी. केमरे तुं अकाळे पण स्वाध्याय करे भे, ते विषे थ्री निर्वीय चूणिमां कर्यु छे के—

संज्ञा चौति-अणुदिए सूरिए, मद्दज्ञत्वहिं, अथ्यमणे,
अध्यरत्ते, पद्यामु चउसु सद्ग्रायं न करिति ॥

व्याख्यान २५७ मुं. अस्वाध्याय काले स्वाध्याय करते नहीं ने बिंगे. (शदैए)

“चार संख्या आ प्रमाणे—? सूर्योदय पढ़ेजाँ, २ मध्याह्न प्रमाणे, ३ सूर्यास्त स-
प्ते औने ४ अर्धसाथे, ए चार संख्या बख्ते स्वाध्याय न करते.” इत्यादिपदेश गुला-
मुख यकी सांकेतिके मागर आचार्य ते संरेखी मिथ्या कुछुन आपीने गुलने नम्मा, अ-
ने पड़ी बिंगे करते तेष्टनी वैष्णवन्य करता हाल्या.

“जे कोइ सागर आचार्यनी जेम अद्वेवाग्नी योग्य कालने अतिक्रम करीने
शुतादिक जाए छे, ते बिज्ञान साहुनी सतामां पर्गे प्रकारे हाज्ञातया निराने पाए छे?”

॥ इत्यदिनपरिमितोपदेशमासादर्त्ता ॥ अष्टादशमंजस्य
पद्मपद्मादधिकद्विशततमः परंशः ॥२५६॥

व्याख्यान २५७ मुं.

अस्वाध्याय काले स्वाध्याय करते नहीं ने बिंगे,
अस्वाध्यायक्षणेपवङ्गः, स्वाध्यायं कुम्हने सदा ।

यतः क्रियाः फङ्गन्त्येव, यथोक्तसमयगुलाः ॥१॥

जाकार्य—“मूर्ख माणस द्वेषां अनश्याय पद्मने स्वाध्याय करे छे; पांतु यो-
न्य पद्मने कोस्ती बिक्षाओन कठीनूत एय हे.”

अनश्यायनो नम्म पद्म एगा प्रसान्नो हे. नेनु यथार्थ इस्त्वा आदर्शक निर्मुक्तिनी
कृतिमां अत्यपनपी तया प्रकृतसोरिआदर्श एसे अदगउपा छार्दी जा-
ली क्षेत्रे. अहीं पण नेनु बोइक इस्त्वा लायोए ठीप.

उयारे आकाशमाथी गुड्डम इम पद्मे त्यारे तेज़ों साथ पद्मे तेज़ों अस्वाध्याय
काल जाएयो; तेवज्जुधर (धुंबाद) जेत्तों जाल पद्मे तेज़ों अस्वाध्याय इत्तम अ-
ण्यायो. ऐसी बिंगे पद्मपुं के—जुधर पद्मरो होय तेज़ों बरया सुनिर अंगोरंगनी बे-
ष्टा करी बिंगे पद्मनपांग बेसी रहेहुँ; तेजा ‘गैर्य नगर, उद्धारण, दिलाक्षोनं दा-

ह अने वियुत्पात थाय त्यारे तेक्ष्णा वयन उपरात एक पहोर मुखी अस्वाध्याय का-
ल जाणवो, अकाले (वर्षास्तु विना) वियुत्ती चमकारे थाय, अवस अकाले मे-
घनी गर्जना थाय तो वे पहोर मुखी अस्वाध्याय काल जाणवो, अपार चोमामातुं न
था कार्तिक चोमासातुं प्रतिक्रपण कर्या पड़ी प्रतिपदा (एकम-पहच्छा) मुखी अमा-
ध्याय काल जाणवो, आगो तपा चित्र शुद्धि पांचपना मध्यान्ह सप्तथी आरंजीने कृ-
ष्णपक्षनी प्रतिपदा मुखी अस्वाध्याय काल जाणवो, वीजने दिवसे स्वाध्याय करना
योग्य छे, राजा अने सेनापति विग्रेतुं परस्पर युद्ध थानुं होय तो ते वयन अस्वाध्या-
य काल जाणवो, होलीना पर्वमां ज्यांमुखी रज शांत न थाय त्यांमुखी अस्वाध्याय
जाणवो, गामनो राजा मर्त्य पामे तो ज्यांमुखी वीजा राजानो अनिषेक थाय नहीं,
त्यांमुखी अस्वाध्याय जाणवो, उपाध्रथ्यी सात घर मुखीमां कोइ प्रसिद्ध माणस मृत्ति
पाम्यो होय तो एक अहोरात्री^१ नो अनध्याय काल जाणवो, उपाध्रथ्या सो हाय
मुखीमां कोइ अनाथ मृत्यु पाम्यो होय तो तेतुं शब्द ज्यांमुखी लङ्घ न जाय, त्यांमुखी
अस्वाध्याय जाणवो, खीना रुदननो शब्द ज्यांमुखी संजलाय त्यांमुखी स्वाध्याय कर-
वो नहीं, जलचर तिर्प्यच पंचेन्द्रिय मत्स्य विग्रे (विकल्पेन्द्रिय नहीं) नां रुधिर, मां-
सं के हारकां उपाध्रथ्यी सात हाय मुखीमां पड्यां होय तो ते तथा कोइ पक्षीतुं ईर्ष्या
पंक्षयुं होय पण जांगुं न होय तो ते काढी नांल्या पछी स्वाध्याय यह शके, अ-
ने जो ईर्ष्युं फुटी गयुं होय तो चण पोरसी मुखी स्वाध्याय कड्ये नहीं, तेमां पण जो
ईर्ष्युं फुटेतुं होय अने तेमांयो रसतुं विचु जूमि लपर पक्षयुं होय तो ते सात हायनी
घहारं छइ जइने ते भूमि धोया पछी स्वाध्याय कड्ये, मालीना पा जेष्टुं पण ईकाना
रसतुं अपवा लोहीतुं विचु जूमि पर पक्षयुं होय तो स्वाध्याय कड्ये नहीं, गाय वि-
ग्रेतुं जरांयु^२ ज्यांमुखी लागेतुं होय त्यांमुखी अस्वाध्याय जाणवो, अने जरायु पक्षया
पडो चण पोरसी मुखी अस्वाध्याय जाणवो, विज्ञाको विग्रेए भंदर विग्रे मायो होय
तो एक अहोरात्री अस्वाध्याय जाणवो, तेक्ष्णा काल नंदिसूत्र विग्रे जएतुं नहीं, एज
प्रमाणे मनुष्यना संवंधमां पण जाणवुं, विशेष एट्टुं के -उपाध्रथ्यी सो हाय मुखीमां
मनुष्यना अवयवो अवयवा चर्म, मांस, रुधिर, हारकुं विग्रे पड्यां होय तो अस्वाध्याय
जाणवो, पण जो उपाध्रथ अने ते अवयव विग्रे पक्षज्ञा स्थाननी वन्चे मार्ग होय तो
स्वाध्याय घइ शके.

^१ एक रात्रि ने एक दिवस ने अहोरात्री ^२ जगतु एड्डे बीयावा पड़ी और वहे हो दे.

श्रीओंन कनु श्वो रथो ब्रह्म दिवस गुधी स्वाध्याय कर्ष्णे नहि, पण जो पद्र-
नो रोग थये होए, तो अधिक काळ मुधी स्वाध्याय कर्ष्णे नहि. कोइ गर्जवर्तीने पुत्र म-
गर एयो होय तो सात दिवस गुधी अस्वाध्याय अने जो पुत्री यह होय तो अथवा रत
अधिक नजुँ होय तो आउ दिवस गुधी अस्वाध्याय जाएवो, नवमे दिवसे कर्ष्णे, सो
हाय मुधीयां कोइ शालक, विंस्टो दांन पक्षयो होय तो ते शोधवो, अने जो दांत जो-
कामां न आवे तो “दत ओहकारलियं करेमि काउस्सगं” एम कहीने एक नवकारनो
कायोन्तरी बरवो, त्यार पड़ी स्वाध्याय कर्ष्णे. दांत बिना वीजा कोइ अंग अथवा लपांग-
कुँ हाम्फुँ सो हाय मुधीयां पक्षयुँ होय तो ‘यार वर्ष मुधी बाचनादिक स्वाध्याय कर्ष्णे
नहि, पण भनवां अर्पनी विचारणानो कोइ स्थाने निषेध नयी. आर्द्रा नक्त्रयी आरं-
भीने स्थानि नक्त्र मुधी विशुद्ध तथा भेदगर्जना थाय तो स्वाध्यायनो निषेध नयी.
नूमिरंप एयो होय तो आउ पहोर मुधी स्वाध्याय कर्ष्णे नहि. अमिनो उपद्रव थ-
यो होय तो ते कुपद्रव रहे केवलो बन्धन स्वाध्याय कर्ष्णे नहि, चंद्रहरणर्पा उत्तराष्ट वार
पहोर मुधी अने मूर्च्छदणां उत्तराष्ट सोळ पहोर मुधी अस्वाध्याय जाएवो, पाखीनी
राशिए पण स्वाध्याय मृळे नहीं.

इन्यादि अस्वाध्यायनुँ स्वरूप संप्रदायने अनुसारे जाणीने स्वाध्याय करवो, के-
म्हें अपेक्ष्य बाले बाचनादिक बरवायी मूख्यपांच प्राप्त थाय छे, ते उपर एक दृष्टांत
छे के—वैइ एक माहु संभावित बीत्या पडी कालिक श्रुतनो समय अतीत थणा
ठारां पण तेनो बाल नहि जाणवायी तेनुँ परावर्तन करता दता, ते जोइने कोइ सम्बद्ध-
दृष्टि देवताए चिनार्यु के—“ हुँ आने ममजावुँ के जेवी कोइ मिथ्यादृष्टि देवता एने उ-
ठें नहि.” एम विचारीने ते मट्टीपारीरुँ स्व करी मायेछानो जरेस्तोषनो मूकी ते सा-
धुनी पासे थड्ने जा आव बरवा झाली अने “छाला द्यो छाला ” एम वारंवार मोटेयी
बीखवा झाली, तेथी अन्येत उड्डेग पामिने पेजा सावुए कर्म के—“ अरे शुँ तारे हां-
श बेचवानो आ बन्धन दे ? ” त्यारे महीयारी चोझी के—“ अहो शुँ त्यारे तपारे प-
ण आ स्वाध्यायनो बन्धन दे ? ” ने सान्नलीने सामुने विस्पय थयो, अने उपर्योग दृष्टने
अकाल जलागायी मिथ्या ऊफून दीधुँ, पडी “अयोन्य बरतने स्वाध्याय करवायी मिथ्या-
दृष्टि देवताए करेवो। एक थाय छे, माटे फरीयी एम बरवो। नहि.” एवी ते देवताए सामु-
ने शिखायण आरी, माटे योग बन्धने स्वाध्याय करवो उचित छे.

^१ आई वार बर्तने क्षमताध्याय बन्धन दे, हेनो बामापे उत्तुकुलनम्ब दे

यथोक्त वखते करेवी क्रियाओ अवश्य फलीतु थाय हे. क्रिया वे शकाली डे. एक प्रश्नस्त आने वीजी अप्रश्नस्त. तेमां सिद्धान्त मार्गमां कहेवी मर्य क्रियाओ प्रश्नस्त हे, अने खेती, व्यापार विंगेरे अप्रश्नस्त हे. चर्या—जरुं आवरुं अने ज्ञाणादि सर्व क्रियाओ काळे करेवीज सफल थाय हे; तेथीज नीतिगात्रमां अकाळचर्याने थेषु कहेक्ष नथी. करुं हे के—

अकाळचर्या विषमा च गोष्टिः, कुमित्रसेवा न कदापि कार्या ।
पश्यांक्षं पद्मवने प्रसुतं, धनुर्विमुक्तेन शरेण तामितम् ॥१॥

ज्ञावर्य—“ अकाळचर्या, विषम गोष्टी आने कुमित्रनी सेवा—ए कडी पण करवां नहीं. जुओ नीचनी संगत करवायी पद्मवनमां मुतेज्जो हंस धनुपयी बूँद्या वाणवमे मराणो. ” ते द्रष्टुंत नीचे प्रमाणे—

कोइएक वनने विषे पद्मसरोवरमां मंद्रक्त नामनो हंस रहेतो हतो. त्वां एक वखत कोइ घुवन आव्यो, तेने हंसे पृथग्युं के—“ तुं कोण डे ? अने आ वनमां क्यांयी आव्यो छे ? ” घुवन वोव्यो के—“ तमारा गुण सांजबीने हुं तमारी साये मि आइ करवा आव्यो दुं. ” एम कहेवायी हंसे तेने रहेवा दीवो. अनुक्रमे साये क्रीमा करतां। मत्राइ वंथाणी. परंतु हंसे मनमां विचार न कर्यो के—‘कव्याणने इच्छनार पुर्णे नीचनो परिचय करवो नहीं. ’ करुं हे के—

हुं तुंही वारु सावु जण, घुऱ्याण संग नीवार;

होरे घमी जन्न ऊऱ्यारी, मत्ये पर्ने प्रहार. ?

‘हे सावु जन ! हुं तने वारुंहुं के तुं रुज्जननी संगति नीवार, केशके जळनेघमी हरण करे डे; पण प्रहार जावरने माये पर्ने हे. ’ वळी

नीच सर्तिस जो कीजे संग, चैक कळंक होय जसजंग;

हाथ अंगार ग्रहे जो कोय, के दाणे के काळो होय २

(अर्थ मुगम डे)

पठी एक दिवस घुवन हंसनी रजा झळने पोताने स्थाने गयो. ते वखत हंसने करुं के—“तमारे पण एक वखत मारे स्थाने आवरुं. ” पठी हंस पण एक वखत घुवने स्थान गयो पण त्यां तेने जोयो नहिं. घणे स्थाने तेनी शोध करतां कोइ इच्छना कोटरमां पेतेज्जो दीत्रो. तेने हंसे करुं के—“हे जाइ ! घहार आव, घहार आव, हुं हंस

ने मलया आव्यो लुं." शुश्र योग्यो के—“ हुं दिसे पहर नीकल्या शक्तिमान तपी, माटे तुं आही रहे. आपणे रात्रे गोप्यी करशुं.” पडी रात्रे यज्ञे जण मल्या, अनेक शाळ चारी बारी. ते गये हंस तेजी सायेन मुतो. हंसे ते घनमां ते रात्रे एक सार्य रात्रेशामो रथो हतो. ते पातळी रात्रे त्यांचो चाहवा तंत्रार थयो. ते दखने शुश्रे योग्य विद्यारथ्यो शब्द करो, अने पाने नदीना कोश्यां पेसी गयो. हंसने तेपनो तेप स्पां सु-
ननी निःति काया माटे तेणे शब्दवेशो चाल यार्यु, ते वागवायो हंस मृत्यु पाम्यो.
माटे विष्पनोष्टि करी नहीं. वडी असाळे विचरवृं नहीं, अर्यात् अकाळचर्यानो त्याग उत्तरो, ते उत्तर पार्णानुभारीना गुणेमां करुं छे के—

धर्मार्थस्वात्मनां श्रेयोऽनिवाज्ज्ञन् स्थैर्यभूतसदा ।
अदेशाकाङ्गयोश्वर्यां, विचारङ्गो विचर्जयेत् ॥ १ ॥

जागर्य—“ हमेशां स्थिरताने पारण करनार अने धर्म, अर्थ तथा पोताना आ-
मानुं कस्थाण इच्छनार विचारवाळा पुरुषे देशने अपोग्य अने बाळने अपोग्य चर्यानो
जाग बतवो.”

वडी जापण पण सपयने योग्य करुं. सपयोचित जापण अनेक मनुष्योना मन-
मुख करनार थाप डे. ते विष्ट दृष्टिं नीचि प्राणे—

थ्री चांशनेर गट्यां महामृद वेगानो नामे वृक्ष वादशाह राज्य करतो हतो. तेनो
प्रत्येत मानीनो 'सधुर नामनो वादशाह हनो. तेणे सरम्भनी पासेथी वरदान मेळवुं
इतुं. एक दिवस काढी, मुद्रा, आमुन, वारहमारी तथा सुरा विगरेद वादशाहने वि-
क्रिप्ति बतो के—“ हे दीन चुळवीना वादशाह ! आपणा कुरानपां एवं करुं डे के—
‘मानःकाळे हिक्कुनुं दर्शन थाप तो दोजम्बां जरुं पदे, अने चाझीर रोमानुं फळ जा-
य ; तेपी आ हळुआनुं मानःकाळे दर्शन करुं योग्य नरी.’ ” ते संजलीने वादशाहे
अग्रोने शमद करवा माटे झटुआनुं विज्ञकृत्य आवरुं र्षेष करुं. पडी एक दिवस वाद-
शाहे चाढी, मुद्रा, झेव, सुरा विंतेने चार प्रश्न पूछया के—“ सर्वतुं खीज शुं ? स-
र्वतमां थेषु रस कयो ? कृतज्ञ (कंसा कामनो जाणनार) कोण ? अने कृतज्ञ (कं-
सा कामनो हणनार) कोण ? प॒ चार प्रश्ननो ज्ञाव आरो, ” तेओर विचारीने ते-

१ जे स्तुभो—ज्ञो एक जागरी प्रश्नने डे, परनु ते तो वार्षीओ १नो एक स्वर्णेश्वि डे.

नौं ज्ञाव आप्यो, पण वादशाहे ते कवुळ कर्यां नहीं. पडी वादशाहे झाडुआर्ने बाबीने ते काळी विगेरेनी रुबरुमांज उपरना चार शश पुरवा, एक्के झाडुआर न ज ज्ञाव आप्यो के—“ हे स्यामी ! सर्विं थीन जळ ले, सर्व रसमां थेठ रस ले, कृतक्ष कूलरो ले, अने कृतव्य जमाइ ले. काणुं ले के—

झुतमानयं पानीयं, पानीयं पंकजानने ॥

पानीयेन विना सर्वं, सद्यः शुद्ध्यति दग्धयत ॥१॥

ज्ञावार्थ—“ हे कमळाकी ! पोवा झायरु पाणी जबडीयी झाव, केसंक पाव विना सर्व वस्तु दग्ध घेयेज्ञानी जेप तक्काळ मुकाइ जाय त्रे. ”

प्राथम्यमुदधिवासीत्, सत्यं ते खवणोदधे ।

यज्ञसेन विना सर्वरसो न स्वादमर्हति ॥२॥

ज्ञावार्थ—“ हे खवणसमुद्र ! सर्व समुद्रेमां ताहं प्रयमपाणु त्रे ते योग्य त्रे. के के जेना (तारा) रस विना कोइ पण रस स्वाद आपतो नयी. ”

अशनमात्रकृतज्ञतया गुरोर्न पिशुनोऽपि शुनो खचते तुवाम् ।

अपि वहूपकृते सखिता खले, न खद्गु खेज्ञति खेज्ञतिका यथा॥३॥

ज्ञावार्थ—“स्यामीनुं अन्न मात्र खावाना कृतज्ञपणायी चाळीयो कृतरानी पुत्रज्ञना पापतो नयी. जेम आकाशामां लाता क्रीमा करती नयी अर्धात् आधार विरही शक्ती नयी, तेम वहु उपकार करेद्वा खळ पुरुषनी साये पण मित्रता थळ कळी नयी. ”

क्षणं रुषः क्षणं तुष्टो, नानापूजां च वांचति ।

कन्याराशिस्थितो नित्यं, जामाता दशभो ग्रहः ॥४॥

ज्ञावार्थ—“जमाइ क्षणमां रोप पागे छे, क्षणमां संनोप पामे छे, अने नाना मासानो सत्कार चाहे त्रे; माझे ते हपेशां कन्या राशिमां रहेद्वा दशमा ग्रह समान छे. ”

आ प्रमाणे वराचर पोताना प्रभनोना ज्ञाव सांजलीने काळी विगेरेनी सफळ वादशाहे तेनी घणी प्रयंसा करो. ल्यारपछी कोऽप्पक दिवसे फटीयी काळी विगेरेनी वादशाहे पासे झाडुआनी चाळी करी के—“ हे स्यामी ! वाफार एवा हिंसु झाडुआर्ने

ज्ञानव्यापार १५७ मं. अस्त्राव्याप वाले स्वास्थ्याप करती नहीं ते विपे. (१७५)

तावे निंतर पंच (विचार) करो योग्य नथी. आपना गड़बां देनी जेता बाणीमां प्र-
गीण पशा मापसो हे." ते सोनलीने बाड़नाढ़े देशेने करी चाह प्रभु पृथिवा के—"ज-
गनूर्मां मोये पुत्र कोनो? जगनूर्मां मोया दांत कोना? जगनूर्मां माँडे उदर कोनुं? अने
जगनूर्मां मोये मायो कोण?" सोनलीने नद्दो विचारीने थोड़ा के—"हे स्त्रामी !
जगनूर्मां बादशाहनो पुत्र मोयो पुत्र हे. जगनूर्मां मोया दांत अने माँडे उदर हायीनुं
इ, तथा विषमां आपना जेवो धीजो बोड मायो नथी." आ मध्यांगे मांजलीने बाद
गाहे देशेनो निरक्षार करी लहुआने बोधावीने ते चांग मध्यो पृथिवा, एड़े ते तरक्कज
दोहोरो के—"हे स्त्रामी ! विषमां गायता पुत्र जंवो धीजो बोड मोये नवी, केमके ते
प्रती करी आरवा वंद ल्यामी पृथिवीने जीवाके छे. मोया दांत लहुना जालुना बेस्के
जावरके पृथिवीमां योग वशय ले ने उगे ले. माँडे उदर पृथिवीनुं जाणवूं, केमके ते सर्व
स्त्रीनुं रक्षण करे छे, लेहत गर्देनो वर्हा पश यहून करे छे. तथा मोये मायो ते हे के
ते गमपने योग्य पृथि गारं जापाल करे छे." ते मांजलीने पाड़शाह ग्रन्ति प्रगम पथो
प्रने लहुआने पोतानुं भोनिशर कयो. आ इर्णत कांक्ष उपर्यांती हांवाई अने सर्वतुरि.
आ मध्यांगे होवायी इत्तमागारनुं पाजाम पानाम गामुए. जिवेखानी आटाने अ-
सुपीने सर्व कियो. यो योग्य बांदेस जबू.

“ श्री जिनेश्वरनी आङ्गने आगुरो असाध्यापर्तु बर्गम पांजारीने चालासने एवं खत्तो असुयोग आगरो, ”

॥ इत्यदिव्यरिप्तिप्रदायामादर्शा आषाढ़ावंतम्
गाहंगामादपि दिशात्मः प्रवेषः ॥२५७॥

व्याख्यान २५८ मु.

हवे वीजो विनयाचार वर्णवे त्रे.

श्रुतस्याशातना स्याज्या, तच्छिन्यः श्रुतात्मकः ।

शुश्रूपादिक्रियाकाङ्क्षे, तत्कुर्याज्ञानिनामपि ॥१॥

जावार्य—“श्रुतनी आशातना करवी नहि, कारणके तेनो विनय शुनम्भु
छे. तेथी करीने शुश्रूपादिक क्रिया करवाने ववने शुभज्ञानगलानो पण विनय करावे.”

श्रुतना द्रव्य अने जाव एवा वे प्रकार त्रे. तेमां पुस्तक अक्कर विंगे द्रव्यथु
कहेवाय छे. पण अमासुओ तथा धुंकयेक लालेझो अक्कर वगाम्बो विंगे द्रव्यथुनी
आशातना जाएवी; अने परमात्माए कहेज्ञा पदार्थमां पोतानी युच्चि चज्ञावीने तेनो अ-
न्यथा अर्थ करवो ते जावश्रुतनी आशातना जाएवी. प्रतिक्रियण आवश्यकमां तेवीश
आशातनाना वर्णनमां कर्णु त्रे के—“सुअस्स आसायणाए मुअदेवयाणं आसायणार”
श्रुतनी आशातना, श्रुतना अधिष्ठायक देवतानी आशातना विंगे. अहीं कोइने शंका
याय के—“श्रुत देवतानी आशातना छेज नहि अयवा तो ते श्रुत देवता कशा कामनी
नयी.” तेनो जवाब कहे त्रे के—जिनेन्द्रे कहेज्ञ आगम देवताना अधिष्ठाना वि-
नाना छेज नहि माटे श्रुतदेवता छे, अने तेथी तेनी आशातना पण छे. “ते श्रुतदेवता
कशा कामनी नयी” एम पण शंका करवी नहि. केम्के श्रुतदेवतानुं अवज्ञन करीने
प्रशस्त मनवाला जीवोनो कर्मक्रय जोवामां आवे छे.

श्रुतमां कहेज्ञा वचनतुं उद्घास्यन करवुं ते पण जावश्रुतनी आशातना जाएवी.
श्री जिनेन्द्रोए श्रुतमां एवुं कर्णु छे के—मंत्रादि विद्या शासनतुं मोटुं कार्य होय तोत
उपयोगमां लेवी; पण वीजा कोइ कारणे तेनो उपयोग करवो नहि. जे कोड प्रपाड विंगे-
रे कारणीयी अयवा आर्थर्य वनावनानी इच्छावी स्यृज्जनद मुनिनी जेम लालिथ विद्यानो
उपयोग करे छे ते श्रुतनी आशातना करे छे, अने तेम करवावी मोटी हानि प्राप्त थाय
छे. ते संवर्थमां स्यृज्जनद्रनो प्रथंथ कहे त्रे—

पाटज्ञिपुर नगरमां श्री श्रमणसंघ एकब यद्देने विद्यार करवा लाग्यो के—“हा-
लमां महा जयंतर छुफ्काळ प्रवर्ते छे, तेथी युच्चिमान सातु पण अव्यास न राखवारी
अने जणेद्दुं न गणवारी याणु श्रुत वीमरी गया छे. माटे हवे श्रुतनो उदार करवो

तोहप." एम विचारीने भी संये अगियार छांग संबंधी अध्ययन, उद्देशा विमेरे जे हृ-
ता ते सर्वे भेजन्ना. पड़ी इष्टिवाद मेलवरा माटे काँक विचार करवा द्वाग्या. विचारता
तेवां देशमां रहेत्ता शुक्लेशी नद्रवाहु श्वापीने जार्णीने तेपने घोङ्गावचा माटे संये
ते मुनिश्चेने मांकल्पा. ते मुनिश्चो त्यां जड तेपने बांदीने घोस्पा के—“हे स्थामी!
आपने श्री रंग त्यां आश्रमा माटे आळा करे छे,” ते सांजलीने सूरिए कर्णु के—
“मे महामाणायाम ध्यान आरंभ्यु छे, ते थार थांवे सिद्ध थाय छे तेथी हुं आवी शकीश
नहि. महामाणायाम सिद्ध थथा पड़ी कोइ पण कार्य आवी १८ तो चांदे पूर्वों सूत्र
उपा धर्ष सहित एक मुहूर्त मात्रमां गणी शकाय छे.” ते सांजलीने ते थवे सायुओ-
ए पाला आवीने गृहितुं कहेत्तुं बचन भी संयने कर्णु. पड़ी संये धीजा वे मुनिने घोङ्गा-
धीने आळा आपी के—“तमां गृहि पासे जडने कहेत्तुं के श्री संयनी आळा
न माने तेनो शो दंड करवो ते अमने कहो. जो ते गृहि एम कहे के तेवाने संय
षट्हार करवो. तो तपारे लंचे स्वर गृहिते कहेत्तुं के हे आवार्य महाराज ! आप पोते
ते दंडने योग्य थया रो.” पड़ी ते थवे मुनिए त्यां जडने गृहिते तेज प्रमाणे कर्णु. एट-
ज्ञे गृहि घोव्या के—“पृज्य संरे एवुं न करतुं पण मारामर कृषा करीने बुद्धिमान साधु-
श्चोने आहीं मोक्षवा, तेओने हुं सात वाचना आपीश. तेमां एक वाचना आहार म्हणे
आज्ञा पड़ी आपीत, त्रण वाचना प्रण वाचनी काळ वेळाए आपीश अने त्रण
वाचना सांजलुं प्रतिक्रमण कर्या पड़ी आपीश. एम करवायी संयनुं काम थशे ने मार्ह
पण थयो.” ते सांजलीने ते थवे मुनिए पाठा आवीने संयने ते प्रमाणे कर्णु, तेथी
संय प्रसव येणे अने स्थृतज्ञद विंगे पांचसौ सात्युने गृहि पासे मोक्षवा. तेमने सूरि
जणावचा द्वाग्या. नेमां स्थृतज्ञद विना धीजा मर्व सायुओ थोमी वाचनाथी जणवामां
असंतुष्ट थद्दने पोतपोताने स्थाने आवता रया. स्थृतज्ञद मुनिमहा बुद्धिमान हता ते एकता
रया. तेणे आउ र्यां आउ पूर्णे अन्याम कर्यो. एकदा अद्य वाचनाथी उद्देग पा-
मेझा जोळे गृहि घोव्या के—“हे वहस ! मारूं ध्यान पूर्ण थचा आवर्णु छे, स्थार पड़ी
ताने तारी इच्छा मुनय वाचना आपीत.” स्थृतज्ञद पूछत्युं “के हे स्थामो ! हवे मारूं केट-
लुं जणतुं वाकी राणु छे?” गुरुए जवाब आप्यो के—“ विनु जेट्युं हुं जणयो छे, अ-
ने समुद्रजेट्युं वाकी राणु छे.” पड़ी महा माणव्यान पूर्ण थनां स्थृतज्ञद वे वस्तुए उणा
एवा दशा पूर्व मुथी जण्या. तेवां स्थृतज्ञदनी वहनों यक्षा विंगे साखीओ तेमने वंद-
ना करवा माटे आवी. पयम गृहिते बांदीने तेओए पूर्णयुं के—“हे मत्तु ! स्थृतज्ञद

यथां डे ?” सुरिए कहुं के—“नाना देवकुलमां डे.” एम सांजलीने साक्षीओं ते लड़ चाल्ही, तेमने आवती जोड़ने स्यूझनद्रे आशर्थ देखानवा माटे पोतानुं रूप केरवीने मैं हनुं रूप धारण कर्हुं. ते साक्षीओं सिंहने जोड़ने जय पासी अने सूरि पासे आवति ते बात कही. सुरिए उपयोगथी ते हकीकत जाणीने कहुं के—“ तमे जड़ने गंदे न्यां तमारो मोये ज्ञाइन छे, सिंह नवी.” एउटे ते साक्षीओं फरीथी त्यां गद्द, ते वस्त ते स्यूझनद्र पोतानेन स्वरूपे हता तेने बंदना करी. पठी तेना ज्ञाइ श्रीयकना सर्वां मननुं हृतांत कहीने तेपज पोतानो संशय दाळीने ते साक्षीओं पोताने स्थाने गद्द. पठी स्यूझनद्र बाचना लेवा माटे गुरु पासे गया, ते बखने सुरिए बाचना आपापी नहि अने बोध्या के—“ तुं बाचनाने अयोग्य डे.” अचानक गुरुनुं आवुं बचन सांजलीने स्तं ज्ञाइ दीक्षाना दिवसथी आरंजीने पोताना अपराध संजारवा लाग्या. पठी ते बोध्या के—“ हे पूज्य गुरु ! मैं कांइ पण अपराध कर्यो जणातो नवी, पण आप कहो तेखर्ने गुरु बोध्या के—“ शुं अपराध करीने क्युझ करतो नवी ? तेथी शुं पाप शांत थइ युं ? ” पठी स्यूझनद्र सिंहनुं रूप करवा घेने करेकी भुतनी आगातनानुं स्मरण करीने गुरुना चरणकमलमां पड़या अने बोध्या के—“ फरीथी आवुं काम नहि करूं, कूं मा करो. ” सूरि बोध्या के—“ तुं योग्य नवी.” पठी स्यूझनद्र सर्व संय पासे मां अने तेमने प्रार्थना करी गुरु पासे मोक्षदी गुरुने मनाववा लाग्या. केमके “ मोयानो री-प मोयाज शांत करी शके. ” सूरिए संयने कहुं के—“ जेम आ स्यूझनद्रे हमणा पोतानुं रूप विकर्हयुं तेम वीजा पण करसो. वक्ती हृषे पठी मनुष्यो मंद मत्तवाला थरो.” तां-ल संये वगारे आश्रहथी स्यूझनद्रने जणाववा कहुं, त्यार गुरुए उपयोग आयो तो द्य-एयुं के—“ याकीना पूर्वनो मारायी अज्ञात नवी माटे आ स्यूझनद्रने याहीना पूर्वे जणां.” एम विचारीने गुरुए, “ तारे वीजा कांडने याकीनां पुर्वे ज्ञालारां नहि ” एरे अज्ञिग्रह बराबरीने स्यूझनद्रने बाचना आवी, तेथी ते चौद पूर्वना धारण करनाग पण. बोर जगाननना मांझ पठी एरमो गोनेर यर्वे ज्ञानवाहु स्त्रापी पण मवापिरी, यर्वे गण. आ दृष्टानंतर उपयोग धारण करीने भुतनी आगातना गतरी. प-शूनो विनय करो.

पठी श्रुभूग विंगं वग्वाने असमे द्वानीनो पण विनय करवो, ते यिं गुरुपा दर्शुं डे—

न पखले न पुरठे, नैव किञ्चाण पिट्ठुले ।

न जुजे उसणा उरं, सथणे नो पक्षिसुणे ॥ १ ॥

आङ्गरार्थ—“नपम्कारादिक करवा योग्य गुरुनी पहु नमीकर्मां पक्षर्व वेमवृनहीं, संमुख वेसवृनहीं, पालळ वेसवृनहीं, हांचणा दीचणा अमकार्माने वेसवृनहीं, तेपन शश्यामां रहीने गुरुत्वात्म सांजलवृनहीं, वारय सांजलतांग उना थड जवाब देवो。”

विवरण—कांव तथा जगणे एमवृनहीं; तेप वेसवायी गुरुनी सरखा आसने वेसवा स्व अविनय थाय. सम्मुख वेसवृनहीं; तेप करवायी वेसवा करनार झो-कोंने गुरुवृनु मुग्य देवाय नहीं, तेथी तेपने अभीति थाय. तेपत्र गुरुनी दाउळ वेमवृनहीं; तेप करवायी वधेवृनु मुग्य जोशाप नहीं, तेथी तेचो रय आवै नहीं. पोताना दीचणा साचे गुरुनो हींचण अकाळवो नहीं, तथा शश्यामो शृणा अवयवा वेत्रा गुरुवृनु वारय सांजलवृनहीं; पहु गुरु वोझे के नसनन तेपनी पासे नद्देन तेना चालुक्यलां नवनीने ‘मारा पर गुरुनी वहु कुगा ते’ एम पत्रपां मानीने ‘जगनन ! इच्छापां अनुशिष्टि’ ‘हे गुरु ! दी आळा ते ?’ एम पृज्ववृनु. तेपन शिष्ये विनयगुणवर्क गुरुने प्रपथ करथा, कर्तुं डे के—

अणासवा थृत्वपा कुसीज्ञा, मिठं पि चंद्रं पकरंति मीसा ।

चित्ताणुद्या खदु दखोवेवथ्या, पत्तायण ते हु छुरासयंपि ॥१॥

जावार्थ—“गुरुना वचनने नहीं माननाग, विचार्या दिना वोझनाग छाने मगार शीम्हवाला शिष्यो कोपळ गुरुने पण प्रचंद करे छे, भ्रेने गुरुना चिनने अनुगरनार तथा चारुर्य गुणव्यी युक्त पत्रा शिष्यो छुरासद (अनि वोथराय) गुरुने पहु प-सद्य करे छे. ते उपर चंद्रवद आचार्यतुं दृष्टान नीचे पसाणे—

चंद्रकट आचार्यतुं दृष्टांत.

प्रबंति नगरीना उगानपां चंद्रद्र आचार्य परिवार सहित आरीने सद्देशर्ण. ते पोताना साधुना न्यूनपिह किया मात्रना दोपने जोइ जोइन बांसवार रोप दरवा हुता. तेनी शहुतिन प्रोथी हनी. अन्यदा ते आचार्ये विचार्यु के—“आ रगनुं निवारण मारा एकसापी एड शक्तवृनवी, तेपन अपिह रोप करलावी हारुं पोतानुं दुष्ट हित धूनुं नवी.” एम विचारीने ते ध्यान दरवा मांड एकांग स्पाने वेत्रा. ते अस्त्वरे उच्च-पिनी नगरीना रहेवामी रोप होउनो पुष तगत एगांझो होयपरी हाये अपिज्ञा दीक्षा

सहित पोताना मिश्रो साथे त्यां आआं। तेना मिश्रोए साहुओंन कहुं के—“ हे महुओ ! आ अमारो मित्र संसारयी विरक्त थइने तपारी पासे दीक्षा लेचा इच्छे हो, मारे तपे तेने दीक्षा आपो। ” ते सांजलीने ते साहुओए तेने गंव, माल्य तथा उल्प के स्थापी शणगरेखो जोइ विचाहकार्यमां मवर्जेखो जाणीने तेना मिश्रो हास्य करे ते स्व घारो तेमने गुरु पासे योकल्पा। त्यों पण तेओए तेन प्रमाणे कहुं। त्यारे गुरुए कोझी तेओने कहुं के—“ हे जाविक श्रावको ! एम होय तो राख लावो। ” त्यारे ते मध्य राओ राख पण लाव्या। पछी गुरुए जाते तेना मायानो लोच करों। त्यारे ते शेतना औं लघुरुकर्मीं होवाधी मनमां विचार्यु के—“ अहो ! वे जातेज दीक्षा ग्रहण करी, तें गुरुनो शो दोष ? इंद्रादिकने पण कुर्वन्न एवं आ चारित्र मने विना प्रयासे मवचुं, अने आचार्यं पोतेज आपुं, माटे हवे तेनो त्याग करवो उचित नयी। ” कहुं छे के—

प्रमादसंगतेनापि, या वाक् प्रोक्ता मनस्त्विना ।

सा कथं दृष्टुत्कीर्णाङ्गरात्रोवान्यथा नवेत ॥ १ ॥

जावार्य—“ मनस्वी पुरुषे प्रमादना बशथी पण जे चाणी कही होय ते चाणी पथ्थरमां कोतरेखा अङ्गरनी पंक्तिनी जेम अन्यथा (मिथ्या) केम याय ? ”

एम विचारीने तेणे मिश्रोने कहुं के—“ तपे घेर जाओ, पारे हवे घासुं काँड प्रयोजन नयी। ” ते सांजलीने तेना मिश्रोए तेने संसारना जोगने माटे घासुं समजाओ, पण तेणे ग्रहण करेक्कुं त्रन छोमधुं नहीं, तेथी विज्ञखा थइने तेओ पोतपोतोन घेर गया। ”

हवे ते शेष्ठोपुत्र नवों दीक्षित थयेज्जो हहतो; तोपण मनना परिणामे करीने तो जाए धणा काळनो दीक्षित होय तेवो लागतो हहतो। तेणे गुरुने कहुं के—“ हे जग-वन् ! मारा स्वजनेन खबर पमरे एटझे तेओ अहीं आवगे, अने मारुं चारित्र मुकाव-देश ; तेयो आपणे वीजे काँड जता रहीए। ” गुरुए कहुं के—“ हे महतुजाव ! हुं रावे देख-तो नयी, माटे तुं प्रयम रस्तो जोइ आव। ” ते सांजलीने ते मार्ग दोषीने तरत पाणे आव्यो। गुरुने विझ्ञसि करी के—“ गुरुनी ! पशारो। ” अेउँगे गुरु पण तत्काल राधिने विने तेनी साथे चाल्या। अंधकारयी व्याप थयेज्जा मार्गमां रचा नीचा प्रदेशोम्पचाल्यां पगङ्गे पागङ्गे स्वजनना पामवायी पृथ्वी पर पमता गुरु शिष्यना उपर कोप पासी-ने तेने आक्रोश करवा लाल्या के—“ हे पासीष ! ते केवो रस्तो शोयो ? ” एम कहीने डांकावनी तेनापर भद्वार कर्यां तोपण ते गुशिष्य मनमां चिंतरणा जाएयो के—

“ हा इति रंगे ! आ गुरु महाराज दोनाना परिवारमो गुरुे रहता हता. तेमां में निर्जीगीधे तेमने मुःखनुं पात्र कर्या. बेटलाक किप्पो गुरुने जन्म पर्यंत गुरुवना आपनारा होय छे, अने हुं तो पहेजे दिवसेज गुरुन्नी आशातना करनारो थयो. पण हबे गुरुने चेष्ट दुडा विंगेरेची बधारे पीमा न थाओ. ” इत्यादि विचारतो ते धीरे धीरे मार्ग देखावतो अति सपनवर्णे चाझवा छाग्यो. वळी विचारवा छाग्यो के—“ अहो ! आ गुरुनो मारा पर थोये उपकार थयो ते के जेमणे अनादि काळ्यी नहीं पामेजो ए-वो रवन्नयनो मार्ग मने देखाव्यो. मने याणा काळ्यी परिभ्रमण करनाराने परमात्माए कहेज्ञा भर्मार्गना रहस्यमां स्यापन कर्या. अहो ! अनादि काळ्यी आवी रीते मने कोश्च ताफना करी नहोनी, के जे ताफनायी अनेक नष्टमां उपार्जन करेज्ञां कर्मो नाश पाये छे. अहो ! झानी गुरु विना बोजो कोण आवा उपकार करे ? ” इत्यादि शुच ध्यानमां आस्टदथइने उपशम थेणी वर्मे कर्मनां दछीयांने उपशमावीने फरीधी कृपकथेणी वर्मे ते कर्मना अंशोनो क्रुय करी मोह राजानी सेनानो पराजय करीने मात्र एक गुरुना विनयर्थीज केवळज्ञान पाग्यो. जेने माटे उद्यम कर्यो ते वसु ते तद्वाळ पाग्यो. पडी केवळज्ञान वर्मे मार्गने सारी रीते जोइ शकवाची विषम मार्गने तगीने सारा मार्गे गुरुने दक्ष गयो अने गुरुने धर्दनी श्रीतिथी प्रसन्न कर्या.

प्रानःकाळे सूरिए शिष्यना मस्तक उपर रुधिर बहेतुं जोइने विचार्यु के—“ अहो ! आ शिष्य नवदीक्षित डतां मन, वचन अने कायाना योगे करीने तेनी कृपा कोइ नवीन अने आङ्गांकिक छे; हुं चिर काळनो दीक्षित छुं डतां पण मारो मचंद कोप जनो नयी तेवी ते कोपने धिनार ते ! ” एप विचारीने सूरि शिष्य प्रत्ये बोद्ध्या के—“ हे शिष्य ! मे एक मोटुं आर्थर्य जीर्णुके मयम तने मार्गामो पगझे पगझे बारेवार खज्जना पापगो मे जोयो हतो. त्यार दृढी प्रथमनीज जेवो अंधकार उतां सरदा गतिथी मने ज्ञरा पण पीमा छत्पन्न कर्या विना जाणे भूयें मार्ग बनाव्यो होय तेप रुठीक रीते चाढ्यो ते मोटुं आर्थर्य मने ज्ञागे छे. ” शिष्य थोळ्यो के—“ देव गुरुना विनयर्थी शुत ज्ञान प्राप्त थाय छे, अने शुत ज्ञानपी बीजां ज्ञान प्राप्त थाय छे. दृढी ज्ञानर्थी शुं नयी छनुं ? सर्व थाय ते ! ” इत्यादि अरेक्षावाडां वचनो बोद्धनावी सूरि “ आने अनेन्तु अव्याचार ज्ञान प्राप्त थायुं जणाय छे. ” एप मानीने फरीधी पोताना आत्मानी निंदा बहता तेना चरणकमलमां पूज्या. एवी रीते वित्तमां शुच ज्ञाना जावतां ते आचार्य पण केवळज्ञान पाग्या. एरीते सारा विनयवाला वि-

(१७४) उपेदशाप्रासाद ज्ञापांतर-ज्ञाग ४ थो-स्तंज १८ मो.

थो उक्तद कोपचाला गुरुने पण मोळ आपनारा थाय ढे.

इन्यद्दिनपरिमितोपेदशाप्रासादवृत्ती अष्टादशसंजस्य
अपृपंचाशादधिक्विशततमः प्रवृत्तः ॥ २५७ ॥

ब्याख्यान २५९ सुं.

त्रीजा ज्ञानाचार घटुमान विषे.

विद्या फलप्रदावदयं, जायते घटुमानतः ।

नदाचारस्तृतीयोऽतो, विनयतोऽधिको मतः ॥ १ ॥

ज्ञापां—“गुरु आदिसनुं घटुमान करवायी विद्या अवदय फलदायक थाय ऐ
त्रीजे वीजो आगार विनययी पण अधिक मानेसो ढे.”

दिनप गों वैद्यना, नमस्तार विंगेर याणानारयी पण घड शके ढे, अने घटुमान
मधे इंगनी वीक्षित थाय ढे. ते घटुमान होय तो एकानि करीने गुरु विंगनी
इस्तरने इनुगामुं, गुणनुं ग्रहण करुं, दोपनुं आच्छादन करुं, तगा अस्तुरपनुं वि
दास रारुं इन्याहि थाय ढे. ते श्रुतना अर्थी होय तेण तो गुरु विंगनुं घटुमान
अस्तरय करुं; ते विदा पणा विनारी पण ग्रहण केंद्री विदा फलशयक वी
ज्ञो. ते त्तिं लौत्याच्छामा रारुं ढेके—

विद्वा विद्वाण् था, मिद्या विणागण गिविहतुं जोउं ।

अवमन्हु आपरिथ, सा विजा निष्ठात्तम ॥ १ ॥

ज्ञापां—“विदा अद्या विटान गों विषः ‘विनारी’ ग्रहण के, अर्थे
इस्तरनी इसाराना ढे, ते ते विदा देने निष्ठाह थाय ढे.”

अहीं विनय तथा यहूमानना चार जांगा यह शके हे. ? विनय होय, पण यहूमान न होय; ते उपर नेमिनाथ पासे प्रातःद्वादशां लड़ीने घटेज्ञा जनारा पास्तक ना-मना बागुदेवना पुत्रां दृष्टिं जाणवूं. २ यहूमान होय, पण विनय न होय; ते उपर मांयतुं अध्यता हमणां कहेजार्मा आवये एवा वे निमित्तिरनुं दृष्टिं जाणवूं. ३ बोझने विनय तथा यहूमान वने होय; ते उपर कहेजार्मा आवये एवा तुमारपाल गजानुं दृष्टिं जाणवूं. ४ बोझने वेण्यांची एक पाल न होय; ते उपर कपिजा दासीनुं अध्यता बास-साहस्रितिरितुं दृष्टिं जाणनुं, प्रथम वे निमित्तिरानुं दृष्टिं कडे हे—

कोइ गायवां कोइ एक गिद्धुनवा वे शिष्यो ज्योनिष शाय जाणता हुना, तेमां एक शिष्य यहूमान पूर्वा गुम्लो विनय कर्मा हुनो, जे कांट गुम कहे ते र्हव यणार्द रीने अंगीकार करतो हुतो, अनें यीजा शिष्यांनी ते गुल नहोतो. एक दिन ते एमे हुल तथा काढ लेवाने यनमां गया, गळाभां तेमणे केटलाक मीठा पास्तां जोया, ते जो इने एक घोस्यो के—“आगळ हायी जाप हे.” एक्से धीकार दर्युं के—“हायी जातो नयो पण हायली जाप हे, ते पण झाडी अंवि काली हे, अनें तेनारा कोडळ गाली वेतम्ही हे, ते सरवा ते अने कठी गर्नवती हे, तेने आम बास प्रयुक्तिनो गाप-प छ, तेमो पण ते पुत्र भवारये.” ते गांजलीने धीकाप दर्युं के—“आई भद्री अंवि-हुं असर्वद वेम थोसे हे ? ” स्पार्ट ते घोस्यो के—“हानयी गर्व जापाय हे, ते चा-तनी तने आगळ चालानो खात्री थेते.” एउटी ते शेष केटम्हीक पृष्ठो आगळ चालाय, तो तेस प्रमाणे र्हव जोयुं, नेटसार्मा वेदक द्वापो गजा पासे आरीने थोसी हे—“हे राजा ! गालीने पुत्र भवार थयो हे, तेमो प्रणामणी हृं आयुं हुं.” ते गांजलीने देखा शिष्ये धीकाने दर्युं के—“आ दासीनुं वयन गांजल.” वांगो थोस्यो हे—“हार हान साहय हे.” एउटी तेथ्यो नदीने बाँति गया, त्यो बोइ एट र्ही जड़ चारवा काली हुती, तेगे तेपने चित्तशब्द निरितिश जारीने एउत्तुं के—“गारे पुत्र देसोना गद्दे हे, स्पार्टी वयोर पालो आरसं ? ” एम पृथ्वीन तेना माला पायी एसो एरी गद्दे अने पुरी गंगा, ते गांजलीने पेझो यागदिचारणार्गे एड्स वेज्जी दउयो हे—“ता-रो पुत्र भवार वास्यो हे.” एउटी धीको दिचारयांगे थोड्यो के—“हे जात ! दरे देस नहि, तेनो पुत्र येर आस्यो हे, हे पुत्र दासा ! तेने येर जडेने तेना पुत्रने लुडो.” ते ए-दलानीने ते बृद र्ही भस्त्रीदी दोषाने येर गळ, त्यो पुत्र छोरहो हुसो, तेने जेतेने ते अ-संव वगळ थइ. एरी पुत्रो गजा शहरे वे एव नग केवलाह र्हीकार देवा भाव देस.

(२७४) उपदेशमासादः जापांतर-ज्ञाग धू थो-स्तंज ?८ मो.

नारने तेणे आप्या. ते जोड़ वीजाए खेड़ पापीने विचार्यु के—“खरेखर गुहए मने सारी रीते जणाव्योज नवी. जो एम न होय तो हुं जाणतो नवी, अने आ इयांयी जाणे? पांड तेमां गुरुनोम दोप छे.” पडी तेओ गुह पासे गया. तेमां पेढ्यो मुळ शिव्य गुल्लं दर्शन घनांज मस्तक नमाचीने तथा हाय जोमाने वहुमान पूर्वक आनंदना अशुयी ने अ निजावतो गुरुना चरणकमळमां मस्तक मृक्षीने नम्यो, अने वीजो शिव्य तो पथ्यान् संतननी जेप जागण गात्र नमाच्या विना उज्जोज स्यो. त्यारे गुहए तेने कांगु के—“अरे! केम पापां पक्फनो नवी?” ते बोद्ध्यो के—“आपना सरखा पण पोताना शिव्यमां इयरे आवृं अंतर राखे त्यारे कोने उपको आपवो? ज्यारे चंद्रमांयी अंगारानी दृष्टि धाय त्यारे कोने कोहेवै?” ते सांजली गुह थोद्ध्या के—“आप केम बोज्ये गे? मे कोऽपण खखन विद्या आचामां के तेनी आभ्नाय कहेचा विग्रेमां तने भेतयो नवी.” शिव्य थोद्ध्यो के—“जो एम छे, तो मार्गमां हायली विग्रेतुं स्वस्य आगे सारी रीते जाएवै अने मे केम कांड पण जाएवै नाहिं?” ते सांजलीने गुहए पेढ्या वीजा शिव्य ने पूछयुं के—“हे बन्स! ते शी रीते जाएवै ते कहे.” त्यारे ते थोद्ध्यो के “आपना ममाद्यी मे विचार करवा मांड्यो के आ कोड हायीनी जेमां पाप्त्वा तो प्रसिद रीते नाही इसाय तेम डे. पण तुं आ हायीनां पाप्त्वां डे के हाप्त्वीनां छे?” एम विशेष विचार कर्यो तो तेगे करेजी अपुनीतियी ते हायली छे एम मे निधय कर्यो. मार्गमां जपानी वाजुना वेस्ताअं द्वायगीप घेदेजा हता अने रावी वाजुना ऐरेजा नहोया तेदी “काही अंतर कागो छे” एम निधय कर्यो. पडी “हायली द्वार घटीने आग दरितर महिं गता के तेवा परियारसाजा विना वीजो कोड जगाने योग्य नवी; तेथी अदर गता अनन्त तेवु कोड अंगां मापम होवै जोइर ” एम पांडु. पडी तेगे कोड डेशर्दे हाप्त्वी उपर्यो उत्तराने गरीगरिता करो हता, ते जोडीने “रागो छे” एम निधय कर्यो. पामेवा कोड जागावो ते गगाना गता वगतो उक्तो सागेसी जोडीने पांडु हे—“ते पवित्रादो छे” अने ते उपां पेताप कासा वंडी हतो स्त्री गृही ए हार दृद्धीने उठी हतो. ते जोडीने “गर्तव्यो छे” एम निधय कर्यो. भावी गाप्त्वा गगाने अदरां ता वयम मृद्या द्वावा तेवी “गर्तव्यो गुह छे” एम जाएवै अने गाप्त दृद्धी दृद्धी हतो. तेवी “वपरसाठ तवीह छे” एम निधय कर्यो. वाठो हे गावी पैसी हे. गीर रोकना पूर मंदीरी प्रश्न कर्यो के तपतत तेवा पलाह गावी पढो एही लादे. केवी मे उंचु विचार्यु के—“तेव आ यादो गावी। तपतत थावो हतो लात्र म-

ली गपो माटे तेनो पुत्र पण घेर उत्तम पथो हतो तेथी ते घेरज आव्यो हशे. ” आ प्रमाणे तेनो अनुएम बुद्धियी हर्ष पापोने गुरुए बीजा शिष्यने कर्यु के “हे उत्त! ते माता प्रत्ये विविध प्रकारनो विनय कर्यो पण तेतुं वहुमान कर्यु नहीं अने आणे मारी रीने वहुमान कर्यु अने बैनपिकीमुद्धि वहुमान सहित विनय होय तोज सुरायमान थाप छे, तेथी आपां घारो दोष नयी.” आ प्रमाणे विनय उत्तां पण वहुमान अने अवहुमाननुं तारतम्य जाणवूं.

हे विनय अने वहुमान ए वधेयी युक्त श्री कुमारपाल राजानुं दृष्टांत नीचे प्रमाणे—

श्री पाठ्य नगरामां कुमारपाल राजा राज्य करता हता. ते जिनेन्द्रोप कहेद्दा आगमनी आराधना करवामां तन्हर हता, तेथी तेणे ज्ञानना एकवीज नंकार कराव्या. बळी व्रेसउ शशाका पुरुषांची सांजलवानी इच्छा थवार्थी श्री हेमचंद्रचार्य गुरु पासे मार्यना करीने ३६७०० श्लोक प्रमाण श्रीत्रिपटि शशाका पुरुष चरित्रनी रचना करावी. ते चरित्रने मुवर्ण तथा खाना अक्षरे ज्ञावाचीने, पोताना महेद्दामां दृश जइ, त्यां रात्री जागरण करीने, प्रातःकाळे पद्महस्ती उपर ते चरित्रना पुस्तकने पधरावी तेना पर अनेक छत्र घारण करावी, मुवर्णना दंभवाळा वॉतेर चापरथी वींजाता मोद्य उत्त-व पूर्वक उत्तराथ्ये दृश गया. त्यां तेनो मुवर्ण, रव, पद्मकुल विग्रेयी पूजा करीने घो-तेर सामंत राजाओ सहित विधि पूर्वक गुरु पासे तेतुं व्याख्यान सांजच्युं. एन प्रमाणे अगियार छंग अने वार उपांग विग्रेरे सिद्धान्तोनी एक एक मठ मुवर्ण विग्रेना अ-इतरथी ज्ञावाची, अने गुरुना मुवर्णी तेतुं व्याख्यान सांजच्युं. तथा योगशास्त्र अने वीतराग स्तवना मळीने घोरेश प्रकाश सुवर्णना अक्षरथी हापणेयी माटे ज्ञावाची-ने हमेद्दां मानवणे एक वरतन तेनो पात्र करवा द्याया. ते पोयीनी दररोज देवपूजा वरतने पूजा करवा साम्या. तेप्रत “ गुरुर करेद्दा सर्व ग्रंथो मारे अवउय ज्ञावाचा ” एवो अनिग्रह सझने सावसो झहीयने द्यखवा वेसाढ्या. एक वरतन प्रातःकाळे गु-रुने तथा दरेक सायुने विधिपूर्वक बांदीने राजा भेखकशाळा जोवा गथा. त्यां झही-याड्यांने वागळां पानांमां द्यखनां जोहने राजाए गुरुने तेतुं कारण एड्यु. त्यारे गु-रुरु कर्यु के—“ हे चाँसुवय देव! हात्त ज्ञाननंकारपा! तामपत्रोनी घणी खोट छे, माटे वागळां पानांमां ग्रंथो द्यखाय छे. ” ते सांजलीने राजा द्यजित घयो, अने म-नमां विचारया नाम्ने—“ नाम्ने! नाम्ने गंगो गंगावां गंगाची गंगां नक्की ने

अने पारोमां ते ग्रंथो लखाववानी पण शक्ति नयी, तो पठी मारु आवरण्
एम विचारीने ते उन्हो थळने बोद्धयो—“ हे गुह ! उपवासतुं भत्याख्याम
ते सांजळी “आजे शेनो उपवास छे”? एम गुरुए पृछगुं, त्यारे राजाए कुं
“अत्यार पठी ज्यारे तामपत्र पूरा थाय त्यारेन मारे जोनन करुं.” ते सा
गुरुए कुं के “ श्रीताम’नां दृक्षो अहींयी घणा दूर चे तो ते शी रीने जम
ळी जाकये ? ” एम गुरुए तथा सामंनो बिंगेरे वहु मान सहित घणा याई,
ए तेमणे तो उपवास कयो. श्रीसंबे तेमनी स्तुति करी के—

अहो जिनागमे जक्किरद्दो युरुपु गौरवम् ।

श्रीकृष्णारमहीनर्तुरहो निःसीमसाद्वसम् ॥ १ ॥

जावाय—“ अहो ! श्रीकुमारपाल राजानी जिनागमने किए केरी जति नेपत्र अहो ! गुण्णे किए तेनु यदुमान पण केरु हे ? अने अहो ! तेनु सादृश विस्मीय हे. ”

दरी भीतुमारपाल गावा पोनाना पहेसना उपरनभी जड़ने त्यां रहेगा । त रहेती चंदन, कुण्ठ विंगेतै एुजा करीने गाणे पोने मंत्रसिद्ध हांग तेप थोस्यां न

स्वारमनीय मते जेने, यदि मे सादरं मनः ।

युरं व्रजत सर्वेऽपि, श्रीतामङ्गलमतां तदा ॥ १ ॥

श्वायित्वेति गांगेयमयं ग्रन्थेयकं चृष्टः ।

कम्याद्येकम्य तावस्य, स्वल्पदेशो न्यवीयिशत ॥१॥

तम्यो च सौधमागत्य धर्मव्यानपरो नृपः ।

श्रीतामद्वमनां तांथ निन्ये शासनदेवता ॥ ३ ॥

ज्ञानदेव—“हे श्रीकृष्णनो हृषी ! आप सभ ऐताना आत्मानी जिस
इन्द्रिय इत्तदरमाहु होय, तो उसे मर्म थ्रीकृष्णनो हृषी गट जाओ ? . यस वर्तीने
इस दृष्टि एवं गत गत्तदरमाहु हृषीना क्षेत्र परंगा लाग दोगनो गुरुणो हारा मर्मो-

କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ କାହାର ପାଇଁ

पठी प. प्रमाणे करीनि राजा महेश्वरो जद्य धर्मिणमां तत्पर यज्ञे रथो, एवं शासनदेवनाए ते खरतामनां दृश्योने थ्रीतामनां दृक्षो बनावी दीयां।” ३.

प्रातःकाले उपवनना रक्षणाए आदीने राजाने ते वृत्तांत निवेदन कर्तु, एवं द्वे राजाए पण तेज्ज्वले इनाम आपीने आनन्द प्रमाण्या, पठो नेनां पत्रो छाइने गुरु पासे मुकी धंदना करी, गुरु “आ बयांधी?” पण पृथग्यु एवं राजाए चिनपयी सर्व सजासदोने अपमन्त्रर प्रमाणनार ते उत्तांत निवेदन कर्तु, पठी हेमर्यग्राचार्य कर्णेने आश्रुत समान ते दृत्तांत सांजदीने राजा अने सजासदो सहित ते उपवनमां गया, त्यो राजाना कहेवा प्रमाणे पूर्व नहीं सांजदेश तेवं नजरे जाएँ, ते बत्तने ग्राहणो तथा देवतापी (र्यापाचार्य) विंगेर नगरना होइं पण खरतामनां दृश्योने थ्रीतामनां दृक्षो परेआं जोइ विस्मय तथा आर्थर्य पाम्या, ते बत्तने थ्री हेमार्यपी जनमतनी प्रशंसा करता माटे आ प्रमाणे बोझ्या के—

ध्रस्त्येवातिशयो महान् चुवन्विक्षर्मस्य धर्मान्तरा-
द्यच्छश्याम्र युगेऽपि तामतरवः थ्रीतामतामागताः ।
श्रीखंमस्य न सौरजं यदि चेदन्यष्टुतः पुष्करं
तद्योगेन तदा कथं सुरजितां छुर्गन्धयः प्राप्नुयुः ॥ १ ॥

ज्ञार्थ—“सर्वहक्कित जन धर्मनो वीजा धर्म करतां पदान् अतिशय (विभवां प्रभिद) हे, के जेनी शक्तियी आवाकलियुगमां खरतामनां वृक्षां थ्रीतामनां दृक्षो पढ़ गयो, परंतु ते योग्य हे; वारण के थीजां वृक्ष करतां थ्रीतामन वृक्षनो मुगंप अधिक न होय तो ते थ्रीखंमना संवंधयी थीजां छुर्गपत्राओं दृक्षो पण मुगंपपणाने केम पाए?”

आ प्रमाणे युरिए जिनपर्मनी प्रशंसा करीने पठी राजाने कर्तु के—“हे राजा! आ युगमां जो नमारी जेता राजा न होय, तो जिनेद्रना आगपनो विस्तार शीरीते पाय? त्रिकरण शुद्ध एवी ध्रुवी जक्षि तथा तेवुं यहुभान ते आहींआंज तपने फळशमि स्पष्य थगुं,” आ प्रमाणे युरिए कर्त्तव्यी पोतानी भद्रांसाने नप्र मुखयी सांजदीने अंतःकरणनी जनितीयी अनेक प्रकार ज्ञान भया ज्ञानीतुं बहुमान करी एकज उपवासपी शासनदेवनाए जेनो धर्मिमा कर्यो हे, अने तेथी विशेष अन्तुदय पूर्वक जेनो प्रताप, प्रजार अने वंजव विस्तार पाम्यो हे एवा ते उत्तम आवके पोताना महेश्वरो

(२७८) उपदेशमासादः ज्ञापांतर-ज्ञाग ध यो-स्तंन २८ मा.

जह्ने मोया उत्सव पूर्वक पारणु कर्यु. पछी ते उपवनमां उत्पन्न थयेझां विशाख ब्रह्म कोपल अनेक तामपत्रो उपर लहीयाओए गुरुना करेझा अनेक ग्रंथो भस्त्वा-

“ ए प्रमाणे झान तथा झानीने विषेहर्षथी वहुमानने धारण करतो उन्हे रपाल राजा दोकोच्चर एवं शुद्ध आवक्षणुं पास्यो।”

इत्यद्विनपरिमितोपदेशमासाददृत्तां अष्टदशस्तंनस्य

नवर्णचाशदधिकचित्ततमः प्रवंधः ॥ २५८ ॥

व्याख्यान २६०सुं

उपधान वहन नामना चोथा आचार विषे .

उपधानतपस्तप्त्वा, आवश्यकं पठेद् गृही !

योगेश्वासागमान् साधुरित्याचारचतुर्थकः ॥ १ ॥

जावार्थ—“ गृहस्ती (आवक) उपधान तप तपीन आवश्यक सूत्र जले भ्रम साधु योगवहन करीने सिद्धांत जाणे ए चोयो झानाचार हे. ”

श्रुत जणवानी इच्छावाला यृहस्ये उपथानतप करीने पछी जणवुं अहो “ उपथान ” ज्ञानो अर्थ करे छे के “ उप ” एझे समीपे “ धीयते ” एझे धारण कराय, अर्थात् जे तपवर्म धारण कराय ते “ उपथान. ”

साधुने आवश्यकादि श्रुत जणवा माट आगाह अने अनागाड एम वे प्रसारण योग सिद्धांतयी अविगोद्धीषणे योगपोनानी सामाचारीने अनुसारे जाणवा. थानसंने पैचपरमेष्ठि नमस्कार विंगेरे मृत्वा आराधन माट श्री महानिशीयादि सूत्रमां बहेसु छ उपथान प्रसिद्ध हे. जेम साधुने योगवहन कर्या विना सिद्धांतनुं अध्ययन मुँह तु नयी, तेष उपथान तप कर्या विना आवकोने पण नमस्कारादिक मूर जणवा मर्द थानुं सुझे नहीं. ते विंगे श्री महानिशीय मूर्त्रमां कर्युं हे के—“ अबाल, अविनय अचहूमान अने अनुपथान विंगेरे झान संवर्धी आउ प्रगतना अनाचार मध्ये उपथाने

बहन न करवा स्पष्ट अनाचार मोटा दोपतालो छे. जेहो उपरानबहन सधा योगविधिने मानवा नथी, तेहोने पूर्वाचार्यों सूचना बाब्यो बनावे छे.

भी उत्तराध्यनना चीजीशमा अध्ययनमा तथा भी सपवापांग सूचनां १२मा सपवापमां योगसंश्लेष्मां ब्रीजा योगमां एविषे स्पष्ट सेसक्षे. इच्छोपत्यांथी जोइ क्षेवो.

अहीं कोइ एवी शंका करे के—“योग एउटै मन, बचन अनेकायाना जि योग छे ते अहीं जाणावा.” तेनो उत्तर कहे छे के—जो ‘योग’ शब्दनो ५ प्रमाणे मूळ अर्थ बरीए तो पडी ‘बहन’ शब्दनो शुं अर्थ करवो? पाठे योग तथा बहन ५ एमे शब्दनो समानाधिकरण अर्थ करवोन योग छे. श्री स्यानांग सूचना ब्रीजा उत्तराचार्यां बायु छे के—“साहु त्रिं स्यानकृथी संपत्त घवा बढे आनादि अनेत चार गति स्पष्ट संमारकांतारखुं उद्धृत्यन करे छे. ते आ प्रमाणे—? नियाणु नहीं करवापी, २ हृषि१संयद्रपणाथी अने ३ योगबहन करवापी.” वडी तेना दक्षामा उत्तरामा कहु छे के—“जीवो दश स्यानकृवर्त्त जविपर्यर्था शुभ तथा जट्रक परिणाम पाये. ते आ प्रमाणे—? नियाणु नहीं करवापी, २ हृषिसंपत्तपणाथी, ३ योगबहन करवाथी, ४ क्षमा गुण धारण करवापी, इत्यादि.

बडी सर्वे योगोड्हन विधिना रहस्यनृत ब्रीजा अनुयोगदारयां बायु छे के—मति, शुत, अथवि, मनःपर्यव अने केवल ए पाँच प्रकाराना झान छे, तेमा चार झान स्याननाए स्यापत्त योग्य छे. ते चार झानना उद्देश, समुद्देश अने अनुझा नथी; अने थुनझानना उद्देश, समुद्देश, अनुझा तथा अनुयोग छे इत्यादि. तथा योगविधि जागरी सूचना उद्धार जागरांमां कहेज्ञो छे, तेमन नेत्रीसूचयां शुतना उद्देश अने समुद्देशना काळ कहेज्ञा छे. भी आचारांगमां कहु छे के—“आग्यार अंग र्पकी पहेज्ञा अंगमां बे शुतमहंस छे, पचीश अध्ययन छे, अने पचास उद्देश काळ छे. विग्रे.” अहीं काळ उद्देश करीने लाल्लाहुणनो विधि जाणावो. केम्के उत्तराध्यनना उवीजीशमा अध्ययनमा कहु छे के—“चार काळग्रहण छे, ते योगविधिमान योग्य छे.”

अहीं कोइ भावकरीने उपरानविधिनो तथा मायुओने योगविधिनो निषेध करीने “सर्वने शुतनो आन्यास सर्वदा करवो” प्रम छपदेश करे छे, ते योग्य नपी. केयके तेवी तीर्पत्तरनी आचारना धाय छे. वडी भावकरीने आचारांग विग्रे सूचोर्नु जणाउं

१ सम्बहु ईर्ष्या.

श्रुतमां निषिद्ध करेद्युं त्रे. ते विषे सातमा अंगमां कर्युं त्रे के—“ कामदेव नामनो श्रवक श्री महावीर जगत्तानन्ना समर्वसरणेन विषे गयो, ते वस्त्रने श्री वीरे सत्ता समक्ष तेने रात्रिमां थयेज्ञा त्रण उपसर्ग कही वताच्या. पडी श्रमण जगत्तान महावीरघणा सायु अने साध्वीओने संबोधन करीने कर्युं के—“ हे आयो ! ज्यारे श्रमण पासक (श्रावक) गृहस्थी घरमां रखा छतां पण देव, मनुष्य अने तिर्यचना करेज्ञा उपसर्गो सम्यक् प्रकारे सहन करे छे; तो पडी ज्ञादशांगीनो अच्यास करनारा ए श्रमण निश्चये तो देव, मनुष्य अने तिर्यचना करेज्ञा उपसर्गोने सम्यक् प्रकारे सहन करवाज जोइए. ” अहों सृतना आज्ञावामां सायुओनेज ज्ञादशांगीना धारण करनार क्या छे, पण श्रावकोने कथा नयी. तथा पांचमा अंगमां कर्युं त्रे के—‘त्वां तुंगीया नामनी नगरीमां धणा श्रावको बसे छे. तेओ ऋच्चिवाला त्रे, यावत् कोऽच्यी परानव नहीं पामे तेवा, जीव अजीवादि नव तत्त्वने जाणनारा, निग्रंयपत्रचन जे जैनसिद्धांत तेमा निःशंक, (श्रुतना) अर्थने पामेज्ञा अने अर्थना ग्रहण करनारा, (जोननसमये) घरनां घार उत्तमां राखनारा तथा परवरमां प्रवेश नहीं करनारा त्रे. ” इत्यादि. आपमाणे श्रावकलुं वर्णन श्री उपासगदशांग, उत्तवाइ तथा स्थानांग विमेरेथी पण जाणी द्येद्युं. परंतु ए सर्व त्रेकाणे श्रावकने “ बद्धचा ”—(श्रुतना अर्थने पामेज्ञा) एवं विशापण कर्युं त्रे, पण कोइ सूरमां “ बद्धमुना ”—(सूतने पामेज्ञा) एवं कर्युं नयी. वडी सर्वत्र मिद्धांतोने ‘ निश्चयपत्रचन ’ एट्ट्वे ‘ मुनि संवंधी शास्त्र ’ एम कर्युं छे, पण श्रावक संवंधी कर्युं नयी. वडी श्रावकोने करवाना त्रण प्रकारना मनोरथ [कथा ते तेमा श्रावकने मृत्त जणवानो मनोरथ पण थारो कहो नयी. ते विषे श्री स्थानांगमूरत्यां श्री जा राणामां कर्युं त्रे के — सायु त्रण प्रकारे महा निर्जता करीने जवना अंत सारे तेमां एवा विचार करे के—‘? वयारे हुं थोरुं अथवा धर्युं शुन जज्ञीश ? २ वयारे हुं एकमूविहार मनिमाने धारण करीने विहार करीश ? अने ३ वयारे हुं अंतसमपने थोर्य संझेयना आदरीश ? ’ श्रावक त्रण प्रकारे महा निर्जरा करीने जवनो छेमो सारे तेमां एवा विचार करे के—‘? वयारे हुं थोरो अथवा धर्यो परिग्रह छोरी दद्व ? २ वयारे हुं झोर करीने आगार (पर) छोरीने अणगार (सातु) यज्ञ ? अने ३ वयारे हुं फरीने माणा न करद्युं पण तेसी संझेयना आदरीने शुन ध्यान ध्यानो सर्वे ज्ञातराज्ञीना प्रत्याक्षयान करीने, मरणने अलगद्वत्तो मतो पादशोपगम अणमण प्ररुप करीने विचरीश ? ” श्री भगवान् मन, वर्णन अने कायाए करीने सदा जागृतहे-

तो भावक महा निर्वाह को, अनेक जबनी हेसो जाए." थो गुगमांगमृष्णना नवमा अध्ययनमा कर्तु हो के—

गेहे दीवमपासंता, पुरीमादाणिआ नरा ।

ते धीरा वंधणुमुका, नाविकंगंति जीविश्च ॥ १ ॥

जावर्य——गहृत्यावासने विषे दीरो पटसे जावश्रुतडान तेने नहीं नोनाग सु-
रुने विषे आदेष नामर्कमराया धीर पुरागे मंगरना वंधनरी नहीं मुखाया मग मं-
यपरहित जीविने इच्छा नयी, आर्यान श्रुतहानना अर्थां मंयमनेत्र प्रद्वाल दर्शे.

एकी योगने बहुत कोऽन्ना मात्रु विना धीरा बाँद मात्रु (योग बद्धा विना) भुव-
नो आन्न्यास दरे, तो तेमने तीर्थारश्रद्धानो दोषलागे हो. ते विषे थो प्रश्नाप्रश्नावाल
रुप्रथमा कर्तु हो के—“ मे गर्व तीर्थिकरत्वं मुनापित्र दश मन्त्रामुं हो. ते ? धीर धृति-
ध्र्योप भगवप्ये जाएयुं, २. महा मुनिश्चोनं आप्तुं, इन्ने ३ देवदृष्टिन तदा नोग्दने हेनो
अर्थ सप्तमान्या, इत्यादि । ” आ पात्रमा प्रनुए मायुम्भेन धुर ध्यायुं, इन्ने गर्व देवदा-
ध्यो तदा मनुष्योने तेनो अर्थ करो एम ग्राह रीति बहु हो. तेवी भावर्द्धाने युव दान-
वानो अधिकार नयी एम गिर्द लाय हो. तदा जे भुर जातावी १४३ दरे ते
तेणे प्रथम व्याकरणमां बहेस्ता जेइने जाताया जोइर, ते विषे प्रश्नाप्रश्नावालां
“ देवी रीति मन्य धोस्तवुं ? ” एयो प्रक्ष बरीने तेना जातामा “ इत्यर्थी ग्राह धोस-
युं, पर्याये बरीने मन्य धोस्तवुं । ” इत्यादि बहेस्ता पात्रमा आगह एं हायुं हो के—“ ना-
म, आल्यान, उपराग, निशात, तप्तित, गवाम, सन्धि, १५, हेतु, वीरिय, दातादि,
कियाविधान, पात्र, रस, विजक्ति धने धर्म—ए गर्व जेइने तेनो तेनेत्र मन्य
षता जातायो, धीजाने नहीं । ” एयो जे विषय ग्राहामां आगत हाय ते धुर जातास्ते
अध्येत्रप ते (अधिकारी नयी), ते विषे थो रथानोग मृष्णो बहु हो के—“ ए
जाणा धायनाने अध्योग्य हो. १ विषय रहित, २ विषय दातारवार्ता आगत धने ३ धो-
पयुक्त विग्राहाय; तदा प्रण जाय धायनाने योग्य हो. ४ विषयी, ५ विग्रही इत्यास्त
अने ६ प्रोपनो रथाग धर्मो हो जेणे एसा; तदा अडारीह अरदायाप धर्म बहेस्ता हो,
तेवी मात्रु राखीनि धुर रथायानो निर्वय हवो ते, ते उपराते आदरतु इत्यां धर्म
नहीं. ते विषे थो रथानोगमृष्णो बहु हो के—“ मात्रु राखीनि रथ महा दमरदे हि-

वसे स्वाध्याय करवो कह्ये नहीं, तेमां १ आपाढ मासनो पक्वो, २ कार्तिक मासनो एक थो, ३ फाल्गुन मासनो पक्वो, ४ आसो मासनो पक्वो; तथा चार संघ्यासमये स्वाध्याय करवो कह्ये नहीं, तेमां ? प्रजातकाळे, २ सायंकाळे, ३ मध्याह्न समये अनें ४ पश्च राति प; तथा दश प्रकारनी अंतरिक्ष असमाय कही भे अने दश प्रकारनी औदारिक असमाय कही भे. एम सर्व पढ़ीने ४८ प्रकारनी असमाय कही भे. इत्यादि सर्व जाणी-ने साधुओनेज अस्वाध्यायमां श्रुत जाणवुं नहीं एम कर्यु भे. पण त्यां शावकरुं गृहष्ठ कर्यु नंवी. बड़ी श्रीनिशीथसूत्रमां शावकोने वाचना आपनार साधुने थाटे प्राप्तिच कहेल्युं छे. ते आ प्रमाणे—“ जे साधु अन्य तीर्थीने अथवा गृहष्ठ शावकरे वाचन आपे तेने श्रावित्वा लागे भे. ”

अहीं कोइ शंका करे के—“ जो योगवहन करीने पछी सूत्र जाए, तो पलो काल व्यक्ति थाय; अने धना नामना अणुगारे थोमा समयमां अगियार अंगने अन्यास कर्यो एम कहेल्युं भे, तेयी ‘ योगवहन करीनेज शुनाज्यास करवो ’ ए पात कस्तिन जासे भे.” तेनो उच्चर गुह आपे भे के—“ हे सिद्धान्तना परमार्पणे नहीं जाणनारा ! थी जिनेखरे सिद्धान्तपां पांच प्रकारना व्यवहार कहेज्ञा भे. तेमायी ते जाक्के ने व्यवहार पर्यान्तो होय ते काले तेज व्यवहार प्रमाणे वर्त्युं; नहीं तो जिनेखरनी आज्ञानां जंग थाय. तेयी ते धना मुनि विगेर आगम व्यवहारी हता, तेमनी तु-सना पर्वमान समयमां करवी योग्य नयी. केमके हास्तना समयमां श्रुत केवडी विगेरेनो अन्नार होरायी जित व्यवहारन मुख्य भे. जुओ थी नेमिनाय जगताने गतगुरुण-सने दीक्षा आरी तेज दिवं प्रकाशविहार प्रतिमा धारण करायानी आज्ञा आवै देखीने आरी हती. पण ते डायझो थंग न ज्ञाय; माटे “ अनुक्रमे क्रिया करवायी गुह दरे छे ” एम विनारीन अन्यथा युक्तिओ करवी योग्य नयी.

बटी बीजी रीते कोइ शंका करे के—“ गुप्तमा शारसोने ‘ गुद्ग्रस्तिगहिङ्गा ’ एट्से ‘ श्रुतेन ग्रदण कमनाग ’ एम कर्यु भे. माटे शारसो श्रुतनो अन्यास करवो यो-भर भे.” देना टनामो गुह कहे भे के—“ आ पात्रमां श्रुत एट्से उ आवश्यक नु शहद्यु. ते पण टनामन बहन करवा पूर्वक जगता योग्य ऐ. केमहे ए पात्र नेदियुम्हे द्वे. तेनां “ सुद्ग्रस्तिगहिङ्गा ” ए पात्र कणा परी तातन “ तरोद्ग्रामार्द ” (तर द्वरने बगीने) ए पात्र कणो छे. ” बटी ते पा परी झाँडा करे भे के—“ तो आर द्वर शूष जलाननुं पण केम निविद हर्यु नहीं ? ” ते पा गुह बहे उद्दे—

दिये अनुयोग घारमा कर्मु हे के—

समणेण सावपण धाइवस्सकायवं हवह जम्हा ।

अतो अहनिसिस्सय, तम्हा आवस्सयं नाम ॥ २ ॥

ज्ञावार्थ—साधुने तथा भ्रावरुने शत्रि संबंधी अने दिवम् संबंधी अवश्य कर्त्ता सायक डे, तेवी तेंदु नाम “आवश्यक” डे.

ज्ञा वचनयी आवश्यक मूत्र अवश्य विधि युक्त बांचवा जणवा योग्य डे. परंतु कारण होय तो उनीचनिश्च अध्ययन जणवामां पण दोष नवी, एवं चृणिमा कर्मु हे.

प्रथवा “जे कोइ आ नियंत्रणाने न इच्छे अने विनय तथा उपरान बहुन कर्त्ता विना नश्कार विगेरे श्रुतज्ञान जणे, जणावे अथवा जणताने अ होइन वरे तेने विषयमा समजवो नहीं; अने तेणे गुरुनी, अतीत अनागत अने वर्तमान बाब्दना मुवं तीर्यकगेनी अने श्रुतनी आजातना करी डे एम समजवू. तथा ते अनंतसाक्ष पर्याप्त संसारमा परिच्छपण करे अने अनेक भ्रावरुनी नियंत्रणाने चिरकाळ सहन करे एम जाणवू.” इत्यादि श्रीमहानिशीष शूत्रना आजावायी सर्वत उपराननो विविधाणवो.

वर्तमान समयमां तो इव, हेतु अने काजादिकनी अपेक्षाएँ सानासाजनो विचार करीने उपरान तप कर्त्ता विनाज आवश्यक शूत्र जणवानी आवरणा बासारेज्जी देखाय हे. परंतु ए आवरणा निनेभरली आज्ञा भराशरम डे. वेदके ते दिये भी एत्यरंदन जाप्यमां कर्मु हे के—

असद्गुद्धणवं, गीथ्यु अवारिअंति मझडा ।

आयरणावि हु आणति, वयणठ सुवहुमक्षंति ॥ १ ॥

ज्ञावार्थ—अश्वत एक्षे एक्षित पुरस्त्र आदेसी, अनवय-पात्रहित अने गीतायेंप नहीं खोज्जी एवी विषय आवरणा पण आणा-आज्ञाम डे. बरगळुके ते वचनने अन्यंत बहुमान आपनारा डे.

परंतु जेणे उपरान बद्धा विना प्रथम नववर विगेरनो अन्याय वर्दो होय, तेणे अवश्य पोतानो इति श्रमाणे तर करीने पण उपरान बहुवा जोडप. बद्धाव तुरन्ते

(४४४) उपदेशमासाद जापानंतर-जाग धूधो-स्तनं १८८ मो.

योगे न मक्के तो दक्ष भ्रातुर्के स्यापनाचार्यनी समीपे उपचाननो सर्व विधि करते, मां आऽप्य विग्रेर करुं नहीं ॥” एहु हीरमभरां कहेद्यु चे, परना क्यमत्तम्भा त्वं लंत व्यर रहेत्रायी अथवा प्रमाद विग्रेरेयी जेओ उपचान बहुन करता नपी, तेजोंमें नरसार गहुतो, देवतंदन करुं, ईर्यावही पदिक्षियता, तथा प्रतिक्रिय करुं लिंगे अंत्राता जन्मनां कदापि पण शुद्ध (निर्देश) यतां नथी, अने जापानत्रमो पृष्ठ तेजोंने १ क्रियानो जान मठतो अमेनविन सागे चे. तेयी क्रियानी शुद्धिने इच्छनामा भास्त्रे व उपचान अवश्य बदेवां, जेयी सर्वत्र मुग्यनी भासि थाग.

इन्द्रदिनरतिपितोपदेशमासादशुर्गां श्राष्टादशस्त्रस्य
प्राप्तिक्षिण्यतमः प्रवर्णः ॥ १८० ॥

व्याख्यान २६९ मुं

गोपना बहुमान विं.

दोगदिग्नां विना गायुः, गृथं पतेष्टा पात्रयेत् ।

दुर्दमोग्नि विष्णीयन्ते, श्रुतदेयो यदादा सदा ॥ १ ॥

व्याख्यान—“ विना बहुन इर्गी विना गायुः गृथ जलां के जागार्] नहीं, देव दद्य दद्य इर्गी शुद्धत्वां नाप यात् हे, अने जापनंद्या शुद्धिनो वरदात् अप बाप ते.”

आ हृषीकेश द्वारा शास्त्रम् प्रनिन् लिखा गहुं हे.

सर्व गृथे व दद्य इर्गी विना हुता, तेजोंपादा गृथ वासि गांगेदेव व दद्य वाप, वा “ वार्दी शतवदुहि ॥ ” इत्याहि विना गांह विनि विना वर्गी व विव वहुन वहु, विनावो वहु वहु वहुवद्या वहुनी वहुपुत्र यथा, तेज ॥” देव वहु विनि वहुवद्या, दही व लालां गायुः ना भावी यथा, गां गायुः ॥” व वहु, वहुवद्या, वहु; व गायुः वहुवद्या वहु वहुवद्या वहु॥” अती

प्रभो करता, तेथी गते पल सूर्यने निघानो अवकाश मळतो नहीं. आप घराई झानावरणीय कर्मना उदयेन योगे तेने विचार थयो के—“ जासूना पार पामेद्वा . एवा मने पित्तार डे, के जेथी हुं एक क्षण पल मुख णमतो नवी, अने मारा जाइने धन्य डे के जेथी ते निधिन शुद्ध रहे डे. ” इत्यादि विचार करीने “ मूर्खत्वं हि सखे ममापि सचिनें प ” ए श्येकरुं स्परण करीने “ हवे हुं आ वज्ञेशने तजुं ” एम मनमां विचार थर्या करे डे. अन्यदा साहुओ आहार ग्रहण करता विगेरे कार्य माटे वहार गया, स्यारे सूरिए विचार्यु के—“ अहो ! पणा दिवसे आजं पने अवकाश मळयो, ‘माटे अहंहारी नीकलीने माहे मनवांचिन सिल्ल करू. ” एम विचारीने सूरि नगरपांयी नीकलीन वहार चाव्या. नगर वहार जतां तेणे कांमुदीना मटोत्सवां एक संज (घांजज्जो) जोयो. ते संजने विविध आनूपणोधी शणगायों हृतो, अने तेनी फरतां वेमीने पणा माणसो संगीत वरता हृता. पडी पहोत्सव समाप्त थयो एव्ह्ये तेज संजने शोना रहित तया काणगा विगेरे पक्षिओधी वैद्यापद्मो जोयो. ते जोइने सूरिए विचार कर्यो के—“ आ संजने ज्यारे माणसोए शणगायों हृतो अने सर्व तेनी फरतां वैद्याद वच्या हृता, स्यारे तेनो अत्यंत शोना हृती, पण अत्यारे ते कांझ शोनतो नवी; माटे खरेवर परिवारुक्तीनी शोना होय छे, एकज्ञानी शोना हृती नवी. तो परिवारदी अने जैन धर्मदी भ्रष्ट थद्ध स्वेच्छाए विचरताने इच्छनार एवा पने पित्तार डे. ” इत्यादि विचार करीने ते सूरि पोताना रपाश्रयं पाढा आव्या, अने पोताना मनवीज तेनी आसोचना (मायक्षिन) झीधो. तो पल दुष्ट ध्यान करताई तेणे झानावरणीय कर्म वांधुं हतुं ते निर्मूल यथुं नहीं. पडी तेणे निर्मूल चारिन पाच्युं, अने आयुष्यने अंते अनशन करी मृत्यु पार्हीने स्वर्गं गया.

स्वर्गदी चढीने ते आजीर (रवारी) ना पुत्र थया. अनुक्रमे ते आजीरपुत्र युवावस्था पाम्यो, एडम्से तेना थापे तेने एक कन्या परणावी. तेने एक पुत्री थद्ध. ते स्वस्थपे अत्यंत सान्दर्भवान थद्ध. एकदा यणा आजीरो धीनां गामां जरीने बोने गाम वेचवा चाव्या. ते वस्वने आ रवारी पण धीनुं गांहुं जरीने पोतानो पुत्रोने गांहुं हांकवा वेसामी तेओनी माधे चाल्यो. मार्गे चाल्यां धीजा गामीजानो आ कन्याने जोइने मोह पाम्या, तेथी तेपनो मन व्यप घरायी तेओ आदे मार्गे गामां हांकवा चाव्या, एडम्से तेपनां गामां जांगी गयो. ते वृत्तांत जाणीने पेजी कन्याना थापे विचार. कर्यो के—“ आ संसारनी मृत्तिने पित्तार छे ! सर्व जीवो आवा अमार अने भज, मृत तथा

दुरीत्वा पात्र द्व्य कीना भरीरेन जिं चामांथ एह्ने पोताना हितसाधनमा पर जिं
क दृष्टि दोह पाने छे।” आ प्रभाषे अगुच्यादि जातना जातना तेने द्वारा दृष्टि
द्वारा फडी प्रत्यान्तरमां पी बेचीने ते दोताने थेर आज्यो, त्यां पोतानी दुरीने द्वे
स्थाने परहातीने तेगे सद्युह समीपे दीक्षा प्रदण की, अनुक्रमे आमदह रिं
देवा देल बहुन करीने उत्तमाध्ययनना योग बहुन करतो तेगे श्रेष्ठ अध्ययन पूर्ण ।
यो, फडी पूर्वमंचित झानावरली रम्नो उदय द्वारायी तेने पाणो प्रपाण रुर्या ।
दूसरी श्रीउत्तमाध्ययनना योद्या अमंत्रलेप अध्ययनमो एह अश्रुर पण आराड्यो नहीं, तेह
देवे दुन्हे रुपुं के—“आ आराम्दु नरो, ” ल्यारे मुरुए करुं के—“हे दुनि
देवे झारेस्तो तप रुगो, अने “मा रुम मा तुग—रोग न करो, तोर न दाँगे
द शोर गलारनो निरहु करताना रहस्यात्मु पर गोल्या करो, ” ते बाल रुपम् ।
यीने ‘मां बीजो पात्र भेतावी मर्दु’ एम पानी ते मुनिए बीजों पात्र झीलो बही
द्वेष रुपुं देव एह बोटाली गोताना झाग्या, तोगान मे पर कंठे थपुं नहीं, अने अला
(द्वाराद्वार, यास्त्राद्वार)एरो हुयार चारानी शोही हुगारा झाग्या, ते गोइ मुनि हमा ख
हाँ छरीने हुप्पा पोताना रुपेन्द्र निरहु झाग्या, तेपन “रे जीर ! तु रोग हु
वे रुप इया” । यीने गरी गिर्दाग्नना गारनुत तेग पर गोताना झाग्या, शोभो
देहे बाल बालाकृष्ण पाह्यु, ए प्रणाले चामार्दिरा अने आगामी ता काहा ते मुनि
का रुप बली रुपां, तोर बीजे झीन तेज पर गोताना ते मुनि शुन खानारे हुम
कैरीन हुया आराड्यो रुपेन्द्र प्रह्लाद झाँसायोहाले गोताना कानारा कोराहाग्ने वाग्या, ते
इन्हु रुप रुपुं देव बद्रिया रुपां,

तर ती दूसरा जिन्हे इसी पारम्परा के द्वारा पूछा जाता भी होने चाहिए
क्योंकि इसका उपयोग उचित अवधि (सेकेंड) पार्ट्या।

“କୋ କରାନ୍ତି କାମକୁଳ ଯାଏ ଶୁଣ ଲାଗନ୍ତା ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ କାହାରେ କାହାରେ ଦିଲ୍ଲିରେ ପାରିବାକୁ ଅନୁଭବ ହେଲା”

卷之三

Digitized by srujanika@gmail.com

Digitized by srujanika@gmail.com

2010-2011 学年第一学期期中考试卷

व्याख्यान शृङ्खला मुं. योगवहनने स्थिर वरत्वानुं दृष्टांत. (शृङ्खला)

व्याख्यान २६२ मुं

योगवहनने स्थिर करता माद दृष्टांत कहे चे.

नज्ञिनीगुद्धमत पत्त्याचार्यजीवः सुरोत्तमः ।

योगवाहिस्वशिष्याणां, प्रियास्वविष्मातनोत् ॥ १ ॥

जाचार्य—“नज्ञिनीगुद्धम नामना विमानमां आचार्यनो जीव शेषु देवता थयो हनो. तेणे त्वायी पोताने इथाने आरीने योगवहन करता एवा पोताना शिष्योने नेमनी क्रियापां निर्विग्रहणं कर्तु (विज्ञनां नाश कर्त्ता). ” तेनुं दृष्टांत आगल रहेदे.

स्थानांग शृङ्खलां कर्तुं ते के—“ अप्तु जगत्तान महावीरना तीर्थमां सात प्रवक्षन निन्दृत थंश, तेमां ? (यद्गुरता) यदृ समये कर्पवादी, ३ चरम पदेशो जीववादी, ५ अव्यक्तवादी, ४ समय सामुच्छेदीक (समये समगे उच्चेद माननार), ५ एक स-मये वे क्रिया माननार, ६ ब्रीरादीश्वरो अने ७ अवस्थितीक (सृष्ट कर्त्त माननार), ते सात प्रवक्षन निन्दृतना सात धर्मगुरुओ चे. तेमनां नाम ? जपाज्ञी, ९ तीसगुप्त, १ आपाद शृङ्खला शिष्य, ४ अभ्यमित्र मुनि, ५ गंगदत्त मुनि, ६ उद्गुरुक (रोह-गुप्त) अने गोष्ठापादिगुरु. आ सात निन्दृतो शृङ्खलां शृङ्खल मात्रधी करा छे. तेमां ब्री-जो निन्दृत योगक्रिया वहन कर्त्ता पडी क्रियान्वना उदययी लक्षण थयो चे. ए री-ते अनेक तेजाणे माधुब्रीना उपत्यान तपनुं वर्णन करेसुं जोवामां आवे छे. अहो ! ते योगादिकरो जे अपप्राप्त करे चे तेनी शृङ्खला अक्षित छे. केमके ते भत्यक रीते शृङ्खला पिरस्त थोम्हे छे अने तेम यथायी शृङ्खलां करेसुं अव्यक्तवादीनुं चरित्र व्यर्थ पद जाप तेप रे. ते चरित्र संपदाययी आंचल्कुं नीचे प्रमाणे रे—

भेदांशिका नामनी नगरी पासे पोसास नामना धनमां आर्य आपादशूरि गम्भीर सहित गमवमर्या. ते गठमां आगम जणनारा पण विष्पो दृता, तेथो आपाद योग वहन वरत्वानो निधय वरी ते मर्मसंधी क्रिया वरत्वामां तत्पर थया. तेज दिवसे कोइ कै-वा भगवत्तरा कर्माना उदययी आचार्यने हृदयपां शूलनो व्याप्तिथयो, अने काळ करी-ने सार्पं देवस्तोक्षपां नज्ञिनीगुद्धम नामना विमानने विषे देवपणे उत्पन्न थया. ते शृङ्खला आपादा गच्छपां बोद्धना जाणवामां आवधुं नहो. अहो अवधिकानना उपयोगची ते

मातुरुओंने अपार्टमेंट गवर्नर पेटेज़ा नामीने लेकर पार दृश्य आवासी ने होते तीव्र इक्षु-
देहियों की विश्वासी दर्शन कर्मों, पठीने मातुरुओंने उड़ानीमें रुपु के-“हे सातुरुओं! यहाँ
कौन बाहर छोड़ा करो, ” उच्चगत्तरसन्ना चबीफां प्रश्नानन्दों काग्रज़का झने दीर्घि
वि दैनिक कानून वर्णन करते हुए,

पोरनीए चउस्त्राए, बंदिजा तझो युहे ।

पनिहमिता काङ्गस, सेण तु पनिभेदाण ॥१॥

सर्वां—“मरिना प्राय पडोने चौपे जागे गुरुने पांडारा दृगे काउ पति
करवारांनी हातमे कांवरानी लायि तेते पक्षितोदे.” आ शास्त्रातील वाच
शब्दां यांतीले

નામે એ નાચને, ગવુણાંગો જાગશારાસોસીમિ ।

ਚੰਨਿ ਅੰਦੀ ਕਾਸੀ, ਪਹਿੰਚਦੀ ਸੁਣਿ ਰੂਜਾ ॥੧॥

जगत्तर्थ - "समाजिक वाचकालीनों में नहर यात्रा से आरंभ जारी ही रही है औ उसे बढ़ाव देने वालों नामों में जाग रखते हैं। इसे लारो के लिए बहुत बड़ा अद्भुत से विशेषता देता है।"

एष छे; नहींतो असंपर्मीनी वंदना अनेमृताद् ए वे दोष सागे।” आमाणे तेषा मकारना जारी कर्मना लक्षण्यधी ते मिथ्या परिलामनी मुद्दिचाला सायुओए अन्नकचादनो अंगीकार करीने परस्पर वंदनक्रियाने मूळी दीधी, धीजा म्यविर मातुए तेषने शिखामण आपी के—“ जो तथारे धीजा र्स्व टपर संदेह छे, तो जेणे तपने चयुं के ‘ हुं देव बुं ’ त्यां पण तपने केम संदेह थो नहीं के ते देव छे के अदेव छे ? ”

बाढी—तेणे पोतेज चयुं के ‘ हुं देव बुं ’ तथा देवतुं रूप पण अप्येमन्यक जो-युं तेषी संदेह थयो नहीं।

प्रतिशादी—जो एष छे तो जेझो एष कहे छे के ‘ अप्ये मायु डीए ’ तेजन सायुनुं रूप पण दमे मन्यक लुश्यो ठो तो तेझोने विषे सायुपणानो शो मंदेह के जेधी तमे परस्पर वंदना करता नयी ? बली ‘ सायुना करता देवतुं चारय पथारे सत्य होय ’ एम पण तपारे धारवूं नहीं, केयके देवो नो श्रीमा विंगेना राम-ए-धी असत्य पण योजे, अने मायु तो तेजा असन्ध्यवी पण विगमेता होवाची असत्य बोझे नहीं, बली जो प्रत्यक्ष एवा यतिने विषे पाण तपारे शेवा उ, तो ए-डी परोक्ष एवा जीवाजीवादि पदार्थने विषे कां पणीज इंद्रां दोबी जोउ, वटी यतिरिपवाला मनुष्यां सायुपणुं भे के नहीं, एतो तपने मंदेह पके छे, तो यतिनाने विषे तो निष्पद्यीत जिनपणुं नयी; तो तेनी वंदना केम करवी ? अने मा-युनो वंदनानो निषेष केम करवो ?

बाढी—असंपर्मी देवताए प्रेतम वरेसा यतिवेषने शांदशारी तेजो रहेसा असंपर्म रूप पात्रनी अनुपत्ति आये, ते दोष प्रतिमाने विषे नयी।

प्रतिशादी—देवताए अधिकृत वरेही यतियाने विषे पण इनुपति रूप दोष रहेसोन रहे।

शादी—शुद्ध अप्यवमायवाजो याणस जिनेखरनी मुद्दिधी यतियाने संदेहे, माटे ते दोष प्रतियाने विषे सागतो नयो।

प्रतिशादी—जो एष छे तो शुद्ध अप्यवमायवाजाने यतिरुद्धिधी यतियाने इ-हर्नांशी दोष के जेझी तमे पात्त्वर वंदना करता नयो ?

बाढी—त्यारे तो विशुद्ध परिलामनामे जिगमानने पताए इतनार सर्वन्दाद्विने पण यतिरुद्धिधी नये, तो तेने दोष सागतो नदी एम मदमरुं,

प्रतिवादी—ताहुं कहेतुं अयुक्त डे. केमके पार्थस्यादिकने विषे सम्बद्धि
परणानो अज्ञात हे. आहार विहार विंगेरे वने तेनामां निघंभना झिंगनी 'माति'
लाती नयी, भोटे प्रत्यक्ष दोषवाला पार्थस्यादिकने वंदना करे, तो तेने सांवधान्तः
नो दोष जागे. करुं हे के—

जह वेदवंशग्विंगं, जाणत्तस्स नमउ त्वं दोसो ।

निदंधसं पि नाऊण, वंदमाणे धुवो दोसो ॥ १ ॥

जावाये—“ जेम जांकजवाये—विदुपके झीपिज्ञा वेने जाणतो छो तेने
वंदना करे तो तेने दोष जागे डे, तेपग जेनामां निघंसागाणुं वर्चे डे एना वेत्तारी मु
निने जालना छनां वंदना करे तो अवग्य दोष जागे हे. ”

वडी जो तमे प्रतिमाने पण वंदना न करो, तो तमारे सर्वत्र शंकाज रही. तेवी
आहार, उपचि. अस्या विंगेरे पण देवताना निहुत्तेजा हरो के नहीं. तेनो विष
नहीं हांशायी ने आहारादिक पण तमारे ग्रहण करवा न जोइए. ए प्रमाणे असि
दंश गांगायी गमय व्याहारानो उच्चेद परो. केमने निभयकारी ज्ञान विना बोव
जाने हे के आ जन्म हे के कीमा हे ? रमादिरुमां माणिषय हे के सर्व हे ? कि
दें गर्व व्याने भानित इहेतो, आने जकानातादि कोइ पण शारी शहाजे नहीं.
इत्यां तो नेम आर्या आमार देवे खाणा कोरुं यतिनु रथ तमे जोरुं, तेवा वीज के
रहा देवांने यतिनु तमे पर्व जोगा हवा के जेथी आ एकत्र राहितयी तमे सर्व
इत्तरहीत वसा हो ? कोइ यता कोइ आशर्गादिताना कागायी कोइ उहाले ओवे
हृष्टदिते रिं तेवी रीं जांदने गर्व व्याने तेवी शंका गातो ए योग नयी. अ
हे व्याहार नगानो आवाह करीने जपां एक वीजने वैद्यता करावी गुक हे. केमने
उद्याने सर्व प्राणि व्याहारावीज करावी एहे ले. व्याहारानो उच्चेद करायी वी
दंश हृष्टदिते वर्षन वाप गाव हे. गर्दां पण व्याहारावार्तनो रोग काता नयी.
हे रिं व्याहारावार्ता थी निवत्तुगणित रही हे के—

मंडवहारे विवक्षी, जममुद्धं पि गहियं गुगविदिपा।

कोवेद न मदवाणु, वददय कगाद चठमाये ॥ २ ॥

• जापार्थ—“युत ध्यवहार पण घडवान डे. जेवी श्रुतविधि प्रमाणे उपर्युक्ते ग्रहण करेता शुद्ध पण वेवळीनी चुच्छिए अग्रहुद आहारने पण सर्वज्ञ दृष्टिकरता नवी (वापरे छे), अने ते संवंधी वांइ कहेता नवी अर्थात् तेने प्रमाण करे डे.”

• इत्यादि युक्तिओवरे ते स्थविर साधुए तेमने समजाव्या, तोपण तेओपे पोकानो आश्रह चोड्यो नहीं. न्यारे ते स्थविर साधुओपे तेमने कायोत्सर्ग^१ पूर्वक-गच्छ वहार कर्या.

तेअरो फरता फरता अन्यदा राजगृह नगरे गया. त्यां मार्यवंशी वज्रजट्ठ नामनो राजा राज्य करतो हतो. ते शुद्ध भावक दृष्टो. तेणे सांजव्युं के—‘अव्यक्तवादी नि. न्हवो छाहीं आव्या छे, अने गुणशिष्य नामना बनां राया डे.’ पछी ते भावक राजा. ए तेमने योध करवा पाडे पोताना मुनज्यो पारो तेमने यांधीने पोतानी पासे आणाव्या, अने कुत्रिम कोप देखाकीने पोताना मुनज्योने हुक्म कर्यो के—“आ सर्वेने तेज्जनी उकळती कमाझां नांगो अने हायीने पणे यांधी तेमनुं र्घृदन करो.” से हुक्म सांजळीने ते मुनज्यो हायीओने तथा कमाझांने द्याव्या. ते जोह्ने जय पामेज्ञा साधुओपे राजाने करुं के—“हे राजन्! तमे भावक डतां अमने साधुओने केम हणो छो ?” राजाए कवुं के—“तमे चोर डो, हेरीक छो के साधु डो ते कोण जाणे छे ?” तेअरो योद्या के—“हे राजन्! अमे साधुज ढीए, बीजा कोइ नवी.” त्यारे राजाए करुं के—“तमाग मनां तो सर्व बस्तु अव्यक्त (संदेहवाळी) छे. तेवी तपे सत्य साधु डो एम कोण जाणे ? तथा तमे पण केम कही जाको ? वळी तमारा मन प्रमाणे हुं भावक नुं के बीजो दुं, ते पण शंकित डे. तो तमे मने भावक केम कहो डो ? तेम कढेवावी परम्पर नहीं वांदता एवा तमारा अव्यक्तवादनी हानिनो ग्रसंग आवे छे. तथापि हजु पण तपे व्यवहारनयने अंगीकार करो तो उत्तम अमण निग्रंय तरीके तमने हुं सर्दहुं (कपुस करू).” ते सांजळीने ते साधुओ वहु सज्जा पाम्या, अने राजानी वाणीधी दृढ धोध पाम्या. एरी तेओपे राजाने व्यवहारे पत्स्पर वंडना वरनारा अमे अमण निग्रंय ढीए.” ए प्रमाणे वारंवार बोझवा स्वाम्या. वळी तेअरो योद्या के—“हे साधुराज ! अमने चिरकाळधी भांति पामेज्ञाने आने तपे सन्मार्गे पमाड्या.” ते सांजळीने राजा नम्रतायी धोधो के—तमोने प्रतियो-

ए करता पांडे ने छपोर्य काम कर्तुं से सर्व कुमा करजो।" एम कहीने ने अगलाद सर्व सायुधोंने बंदना करी। ते सायुधों पण फरीधी थोथ पापीने गळ्याचे न्यू दृष्टी पर चिह्नार करता साम्या.

महातीर भावीना निर्वाण पत्री रमें चाँद रमें उत्तम धर्मज्ञ श्रीमान्मिश्र
नी ज्ञा रुदा रुदी हे.

मुजना येगरडननी क्रियामी पोताना भिप्पोने विघ्न न थाओ. एप रिसी-
ने शुद्धी जकिसा आदमा एवा आसारेवाए सर्गमार्थी आर्तीने तेझोनी विष
इति कंगारी.

“हे नाम्यीओः ! आ ममांगे उपगत नामना शुनाचारनु र्णन सोतरीं
सूलने द्वयसे ते उपगतविधियो ग्राह करो । ”

१८५ विद्याविद्योरेगमारुणी शत्रुघ्नी
विद्यापनिदिग्दाताः पर्यः ॥ २६७ ॥

ट्रायाम्बन २६३ मं.

અનિધિ લાલા પટેલ આપણા સિ.

અનુભાવાન્યાં, ગણ્યો એ અતાદીનામ ।

अविद्यारम्भावाः , गौणः श्रीजितोः स्मृतः ॥ १ ॥

“ बुद्धि करने आवाय नहीं होती है बुद्धि ही जीव
का सबसे बड़ा गुण होता है।”

‘तदा दर्शन एवं यस अवधारणा वर्त्ती दृष्टिके द्वारा तुम आपमिस होता है मार्ग
जल्दी छोड़कर इसे देख लो, तो यह निम्न धर्म वालग (बौद्ध), जो से
हमें उत्तर देता वह, जिसे उत्तरा भिक्षु भेष धर्मी वर्णण करती, तो यह निम्न
दृष्टि द्वारा दर्शन एवं, जिसके स्वरूप है दृष्टिक (भूत वाला है)। निम्नीका
है दृष्टि द्वारा दर्शन एवं,

भी आप राजाए मातंगी खीनो सर्व कर्यो ते हृतोत गुरुए जाएयुं, त्यारे राजाए मनमां विचार्यु के—“ अहो ! मारुं अयोग्य कृत्य गुरुए जाएयुं, हवे हुं गुरुने मुख दी रीते बतावुं ? ” पड़ी ते पापनो शुचि करवा माटे राजा तपावेद्वी झोड़नी पुतलीनो स्पर्श करवा तेपार घयो, ते बात जाणवायी गुरुए तेने शेको पोकझीने घोष कर्यो. आ इष्टां विस्तारथी मयम सखी गया डीए.

बड़ी कुमारपाल राजाए मुक्तां धेवर चावतां मांसजड़णो स्वाद मंजायें हतो. पठी तत्त्वं उपयोग आववाथी तेण विचार्यु के—“ अहो ! मै आ अयोग्य चित्तव्यु. आ वात गुरु जाएशो तो मारुं जीचित पिकारपात्र घरो. ” एय विचारीने राजा पोताना दांत पासी नाखवा तेपार घयो, ते बखने तेमना भावक पथानोए तेमने उपदेश आपीने अटकाव्यो. पड़ी तेणे गुरुए आपेक्षा मायथित्वां देवरना रंग अने आकार-बालो एक हजार ने चाँद संजयी पुकनवीन प्रामाद कराव्यो. विंगे इष्टांतोर्धी गुरु विंगेरेनो अपज्ञाप करवामां मोयो दोप जाएवो. अन्य घर्मपां पण करुं छे के—

एकाक्षरप्रदातारं, यो गुरुं नान्निमन्यते ।

श्वानयोनिशतं गत्वा, चंमाळेष्वन्निजायते ॥ १ ॥

जावार्य—“ जे माणस एक अक्षस्ने पण अपनार (जणावनार) एवा गुरु ने गुरु तरीके मानतो नयी, ते सो वयन कृतरानी योनिर्वा जन्मीने चंमाळनी योनि-पा उत्सम घाय चे. ”

तमन श्रुतादिकनो पण अपज्ञाप करवो नहीं. जेनो पासे जेडमुं भुः जएया हो-इर तेइमुंग कहेहुं, पण तेथी अूताधिरु कहेहुं नहीं. केषके तेप करवायी पृथगाद, मनदुं जरबुत्य अने झानातिचार विंगे दोपो मास घाप चे. गुरुनो अने भुतनो अपज्ञाप करवायी रोहगुप्त साहुनी जेम सर्व गुणनी हानि घाय चे.

रोहगुप्तनी कथा.

अन्नस्त्रियापुरीजा ठुपरनपां भीगुप्त आचर्य गच्छ सहित रण हजारे तुम्हां महसधी नामे राजा राज्य करतो हतो. आचार्यनो रोहगुप्त नामनो एक शिष्य वीजा गामपां रथो हतो, ते गुरुने चाँदवा माटे ते पुरीमां आध्यो. त्यां कोइ एक ताप्तम झोड़ना पायथायी पोतानुं पट घांधीने जांचुना हक्कनो शाम्या हायपां राखोने नगरीमो जप-

(३०४) उपदेशमासादं ज्ञापांतर-ज्ञाग ध्ये—स्वंज २८ घो.

तो हतो, ते जोड़े “आ हुं !” एम लोकोए पूर्खुं, त्यरे ते तापस् बोल्हो “मारुं उदर घणा झानथी जराइ गयुं छे, माडे ते फाटी जवाना जयथी तेने ह पट्थी चांधी लीहुं छे, अने आखा जंबूद्धीपमां मारो प्रतिवादी कोइ नयो एहुं वता माडे आ जंबूद्धनी माळी हायमां राखो छे.” पडी ते तापसे “आती शून्य छे. सर्वे परमवादी भें, पण मारो प्रतिवादी कोइ नयो ” एवी पोषणा आखी नगरीपां पमहे वगाक्यो. ते पमह नगरीपां प्रवेश करता रोहगुले जोपो पोषणा सांनछी. तेथी “हुं तेनो साये वाद करीश ” एम कहीने रोहगुले महने निवारण कर्यो. पछी तेणे गुरु पासे आवीने वंदना पूर्वक वाद करवाउं व कर्याने उचांत कयो. ते सांनछीने गुरुए कहुं के—“तें ए काम सार्व कर्तुं नहीं, ते ते घणी विद्यायी जरपूर छे. तेवो ते कदाच वाइमां पराजव पामेडे तो मंत्रविद् प्रतिवादीने उपचर करे डे. ते विद्या आ प्रमाणे—

वृश्चिकान् पन्नगानाखून, मृगशूकरवायसान् ।

शकुनिकांश्च कुरुते, स हि विद्याजिरुम्भटान् ॥ १ ॥

जातार्थ—“ते तापस विद्यार्थे अति उद्दन्त एवा वांडी, सर्प, उंदर, पुरा, रागमा अने सप्तलीओ विग्रे विहुं दे.”

ते मानिली रोहगुले कहुं के—“एम होय तोषण हवे क्यो नासीने जा एम चे ? ते पदह तो मैं निरारण कर्यो छे. हवे तो जे घानुं होय ते थाओ.” दूर रहुं दे—“जो एवोन निश्चय होय, तो मात्र पात्र करवाईन सिद्ध थाप दी अने तेनो विद्यानो नाम करनारी आ सात विद्या तुं प्रद्देश कर.

केकिनो नकुञ्जा थोतु—व्याघ्रसिंहाथ कोशिकाः ।

इयेनाश्च यानिर्जीवन्ते, तद्विद्यावाधकाः क्रमात् ॥ १ ॥

जातार्थ—“आ मात्र विद्याए कर्माने अनुक्रमे तेनो विद्याने थाप करनाग पां जोडिया, विद्वाना, वाय, बिद्द, पूर्वक अने वाज पहीओ उत्तम थाप चे.”

पडी ते मात्र विद्याओ आपी अने ते उपार्थ ओयो मंत्रीने गुणए तेने आपी अने रहुं दे—“जो इहान ते ताप कुद्ध विद्यार्थी वीजो याद एवा उपार्थ थाए देव विद्याने लाठे आ ऊंचो तरे ताग माथा पर केरवो. तेप वर्षायी इदं

एष मने जीतो शशो नहीं।” एउटी ते रोहगुण राजसनार्थ गयो, सर्व तेषो कानुं के “आ लिकुकु तापसमा शुं हात हे ? तेवी प्रथम तेज पोतानी इडा प्रमाणे पूर्वक दो, तेनो हुं उत्तर आपीश।” ते साजलीने तापमे विचार्यु के—“आ साहु-
धो पणा निपुण हाँय हे; माटे सेनाज मंसन पक्षमो आधप करीने हुं थोकुं, के जेथी ते तेनु निराकरण करीज थाके नहीं।” एम विचारीने ते थोक्यो के—“आ छुनिया-
धां जोव अने अनीव एवी बेज राशि हे, तेज प्रमाणे जोतामां आवे हे माटे, धर्म ने
अर्थप, द्रव्य ने जाव इत्यादि घरे राशिनी जेप।” ते साजलीने रोहगुमे बादीनो परा-
जन बरवा माटे पोताना समन पक्षने पण ठोकी दड्ने तेने असत्य उत्तरवा कानुं के—“ते
ने देनु आपो हे ते थोको रीने जोतामां आवे हे तेथो असिद्ध हे, छुनिआमां जीव,
अनीव अने नोजीव एवी घल राशि जोतामां आवे हे, नमां नास्त्री, तिर्यच बिगेरे
जीव, परमाणु, घट बिगेरे अनीव अने गोलीनी कपायेहा। पृथुकी बिगेरे नोजीव
हे, तेवी जीव, अनीव अने नोजीव ए त्रण राशि सिद्ध घट, तेज प्रमाणे दे-
खाय हे माटे, अर्थप, पर्यप अने उत्तम राशिनी जेप।” इत्यादि अनेक युक्तिअवद्वे
तेना प्रभोना उत्तर आपीने मे तापसमां तेषो पराजय कर्या, तेवी तापस क्रोध पापीने
छुक्किविद्यावदे रोहगुमनो विनाश बरवा माटे वीक्की मूर्या, ते वीक्कीअप्पोनो नासा
करवा माटे रोहगुमे पूरीविद्यावदे पार ग्रोड्या, तेअप्पे वीक्कीने पारी नास्त्रा, त्या-
रे तापसे सर्प ग्रोड्या, तेना पर रोहगुमे नोक्कीया ग्रोड्या, ए प्रमाणे उंदर उपर विद्वा-
का, मृग उपर वाय, मुबर उपर सिंह अने कागदा उपर शुब्रम मूर्या, तेवी अ-
स्त्रेत क्रोध पापीने तापसे अति छुष्ट सपक्कीओ पूकी, तेना पर साहुण धान पूकीने तेमने
हाताबी, ते जोइने तापसे अति क्रोधवी रासनी मूर्ही, तेन आवनी जोइने साहुण पो-
ताना शरीर फरतो आपो फेरववा माट्यो अने तेवी ते रासनीने पारी, तेवी प्रजाव
रहित थड्ने ते रासनी तापस उपर मूत्र पुरीप करीने जतो रही, ते सर्व जोइने सना-
पति रामाए तथा सनाना ममग्र सोकोए मे तापसनी निश्च करीने तेने नगरपांथी काढी
पूर्यो, रोहगुम मुनि विनय खेळवीन गुरली पासे आत्या अने सर्व वृत्तांत कगो, ने सां-
जलीने गुरल बानु के—“ने तापसने जीती सीधो, ते थहु साहु कर्यु, परंतु सनामांथी
उत्तीने आवतां ते एप बेम न बानु के—“यात्र बादीने जीतवा माटेन मे त्रण रा-

१ अहो बाही द्रव व्यवही दोन्हो हे, तेना वर्दु बाही पर, वर्दु हेनु अने थोकु शीत वर्दुप
हे, ते श्रो मार्म अनुसान प्रकल्प शरु हे, ए प्रमाण सर्वप्र जान्। २ गोरी,

शिरुं स्थापन कर्यु चे, पण वास्तविक रीते तो जीव अंत अनीव एवी वेज राशि छे. माटे हजु पण सजामां जड़ेन खरी वात कही आव. ” ए प्रमाणे गुरुए थणी वार य ए रीते कहुं, त्यार ते रोहगुसे जवाव आप्यो के—“ हे सूरि ! मारो सिद्धांत ए सत्य छे. जो कदाच नोजीव नामनो बीजो राशि माननां कांड दोप आवनो हाँय ते ते सिद्धांत असत्य छे, पण तेमां कांड दोप आवनो नथी. कंपके गरोळीनो पूऱ्डक। विमेरे जीवना देशनागने नोजीव कहीए तो तेमां शो दोप ? हुं तो एमां कांड पण दोप जोतो नथी. सूत्रपां धर्मस्तिकाय विंगेना दश प्रकार कदा चे तेमां ते धर्मस्तिकाय-ना प्रदेशने पृथग् वस्तुपाणु कहेद्युंज चे; नडीतो दश मकार थें नहीं. तेज प्रमाणे गरोळीनो पूऱ्डकी अंत छेदायेज्ञा एवा मतुदाना हाथ विंगेरे अवयवो ते डेदायेज्ञा हो-वायी जीवयी जिन्ह छे, अने ते अवयवो स्फुरणायमान थाप ढे तेयी अनीवीयी ए जिन्ह चे माटे अवश्य ते अवयवो जूदीन वस्तु चे, एम सिद्ध थाप चे. ” ते सर्व सांजङ्कीने गुरु तेने साथे झड़ने राजसजामां गया. त्यां सत्य मार्गनी प्रस्तुणा करीनेदि-प्ये कंदक्षा प्रभेतुं आगमने अनुसारे आ प्रमाणे निवारण कर्यु के—“ सूत्रपां जीव अने अनीव पण येज राशि कहेज्ञा चे. वली धर्मस्तिकाय विंगेना प्रदेश ते धर्म-मिन्हायादिक्षयो कांड नदा नथी, पांनु विक्षा मात्रयीज तेनी जिन्ह वस्तुपाणानो कृ-दृष्टा करी चे. तेवीज रीते पुच्छादिक पण गरोळी विंगेरे जीवांयी अनिन्द्र छे. ते जीव मंत्रयी ह्रासायी जीवन चे, नोजीव नथी. ते विषे थी जगती सूत्रपां कर्यु चे—“ हे जगतं ! कावयो के कावयानो थेणी, गरोळी के गरोळीनी थेणी, दृष्ट चे दृष्टनी थेणी, मनुष्य के मनुष्यनी थेणी, पासो के पासानी थेणी तेना ये राम, प्रग् गंद यामन गंदव्याना गंद उदीने कावयामां आयं तो तेना आत्मामा जीवदेश प्रग् (पूर्ण) गाने चे ? प्रतु कहे चे—हा गान्तम ! प्रगदयाणे चे. फरी गान्तम स्तावी दृच्छे चे के—हे जगतं ! कांड पुण्य ते आत्मामां रहेज्ञा जीवदेशने हाथ यद, ए-ग वदे, वायु वदे, तीक्ष्ण शश वदे उदीनो गतो अवयव अमिन्हाय यदे कावयो ग-ये तेन कांड अवद्य वारा के विरोप याग उपमारी शके ? प्रतु कहे चे—हे गान्तम ! ए दृच्छे मदय नदी, निवय तेन आपमण करी न शके. ”

अद्वी दिल्ये प्रश्न कर्यो के—“ गान्डीनादेह अने पूऱ्डीनी यगमा पण भी-दग ददेहो रहेज्ञा छे एम गृथपां कर्यु, तो ते वनपा रहेज्ञा जीवना प्रदेशो वेम ग-दान नथी ? ” गुरु उनर आप्यो के—“ तीव्रदेशो अरी हाँगायी दे-

स्वाता नथी, जेप दीक्षानो किलाणे पृथ्वी, जर्निके कोइ पात्र बिगेरे मूर्तिमान व-
स्तु उपर पठ्ठाइ होय तो ते देवतामां आवे दे, पण केहल आत्मामां किलाएळा
होय ते ग्रही शकातां नपी, तेज ममाणे वरमां रहेद्दा जीविदेशो पण जोवामा
आवता नथी, चोझरुं, आमोभाग सेवा, दोमरुं, नठगरुं, भुजरुं, बिगेरे कियाओ
देहने बिपेत जाणाय दे पण वरमा जाणाती नथी, माटे गृष्मकार्मणदेहयी युक
एतां पण ते जीविदेशो आंदोलिक देह निनाना होतायी देवाता नथी; अथवा
हे विष्य ! तु जेने जीव कहे दे, तेना प्रदेशो जीविती जिन्द दे के अनिष्ट हे ? जो
'जिन्द दे' एम कहे तो ते जीविती माये करीयी तेनो संगम केम थाय ? केमके जि-
म प्रदेश धीजे तेकाणे पण परमाणुनी जेप मल्ली जाप छे अने ते प्रदेशोनो वीजा
जीव माये संगम थवायी ते पक्षे जीविता कर्मनो गंकर थयो, तेथी घम्फे जीविता मुख
द्वाःखादिक पण मल्ली जवा जोइप, पण तेम तो उन नहीं, माटे 'जिन्द दे' एम क-
ही शकाश नहीं, 'हवे ते प्रदेशो जीविती अनिष्ट दे' एम तु कहे तो, ते प्रदेश
जीविता अंर्तगत हे एम कहेवुं जोइप; माटे तेज राशि मिद् पण, पण प्रण थया न-
हीं, "वडी विष्ये प्रभ करो के—“ ते प्रदेश अनिष्ट दे तोपण स्थाननो जेद थयो,
माटे तेने नोअनीव कहेबो, जेप आवाश एक छतां स्थानना जेदयी प्रमाण रहेलुं आ-
वाश 'धगाकाश' अने धरमो रहेलुं आवाश 'गृहाकाश' कहेवाप दे, तेप स्थान-
ना जेदयी नोअनीव कहेवामी शुं थाय हे ? " गुण उत्तर आयो के—“ जो एम क-
हीश तो 'नोअनीव' नामनो चोयो राशि पण तारे अंगीकार कर्मो पक्षो, केमके
आवाशादिक अनीव दे, तेना पण प्रदेशे संजने दे, तेवी ते प्रदेशोने स्थानजेदनी
विवरायी नोअनीव कहेवा पक्षो, अने तप करवायी चार राशि थयो, परंतु जेप स्फू-
णना समानणणारी नोअनीव जीरथी जिय नपी तेपन समान झक्काण होतापी नोअनी-
व पण अनीवी जिन्द नथी, "

आ प्रमाणे ते गुण विष्यने वाद चरतां ते पात्र व्यवीत थया, त्यारे राजाए गु-
रुने कर्तु के—“ हे न्यासी ! हवे वाद समाप्त करो, केमके हुंमेशो आनी व्यवनाथी
याती राजकार्यो सीढाप दे, ” त्यारे गुण चोड्या के—“ आवाश दिव्य गुणी में आ
विष्यने पात्र कीमा करावी ते, पण हवे प्रातःकाले तेनो हुं अवश्य नियह करीशा, ”
पडी धीजे दिव्य गुण गमाने कर्तु के—“ आ छुनियामां जेडस्त्री वस्तु दे ते सर्व
कुश्रिती छुकाने पडे दे, ते तपे तया गर्व स्तोक जाणो थो, माटे आपाणे त्यां जडए
अने नोअनीवनी पागली करीए, ”

(अहीं ' कुत्रिक ' शब्दनो अर्थ एवो पाप ते के— ' कु ' एझे पूज्यो हैं ने ' त्रिक ' पदज्ञे ब्रह्म. अर्थात् स्वर्ग, मृत्यु अने प्रापाळ ए प्रण पृथ्वीनुं नाम ' कु-त्रिक ' धर्म. ते नामनी भुक्तान होवाथी ' कुत्रिकापण ' शब्द पाप हे. आ कुम्हे वेंड्जा त्रिक गृहस्थे मंत्रादिकना आराधनयी कोइ व्यंतरदेवने साख्यो ते. ते देव ग्राहकने इचित दरक वम्हु कोइ पण भ्यानयी जानीने आपे हे अने तेनी किंवा ने वलिक ज्ञे ते. अहीं कोइनो मन एवो पण ते के—आ वलिकनी भुक्तानम देवाभि पृथ्वी छ. तेथी चम्हुनी कीपत ते देवतान सह जाय हे). पठी गुह सर्व परिवार क हिन ते कुत्रिकापण जनें रोहगुम्हे पृथ्वीने कुत्रिकापणना व्यंतरदेवने कर्मु के “ भी न आर. ” त्यारे तेंग पोट, बेना चिंगे जीव आपा. पठी गुहए अभीरमाल्से त्यारे तेंग पद्यग्ना मंद चिंगे आपा. पठी नोअनीव माप्यो, त्यारे पल पद्यर चिंगे आपा. केम्हे “ नो ” शब्दनो अर्थ निरेप बानक ते. अर्थात् अनीव इने नोअनीव मध्ये कांड जेड नयी. छेरः गुहए नोअनीव माप्यो, त्यारे तेंग अर्थ नीर करीने ते हे बद्दार देवता चिंगे आपा. केम्हे “ नो ” अने “ आ ” ए वे निरेप मावह होवाची अभीर नदी ते नीर कहेसार. एतो “ नो अभीर ” शब्दनो अर्थ पाप हे. नोअनीव द्वारी एतो ते होवाच. भीरनो कांड पण कहमो आप्यो नदी. माहे जीर अने अभीर ए रव गिरि विष्ट पाप. पण गाना गृणनी जेप भीरनो राशि आपात होवाची विष्ट वसं वहै. वही दूरा विष्टपे कर्मु के—“ हे नाम ! हों तु तांगे दुरावह इंद्रावह. ते, दूरा तांगो भीरनो पर्मु नदी होत तो ते दूरा तेप न आहो ? ” वही दूरा तांगो ने गुप्तालोश पद्मो करीने गजली गम्ह हुवा ते गिरावं सिद्ध राही.

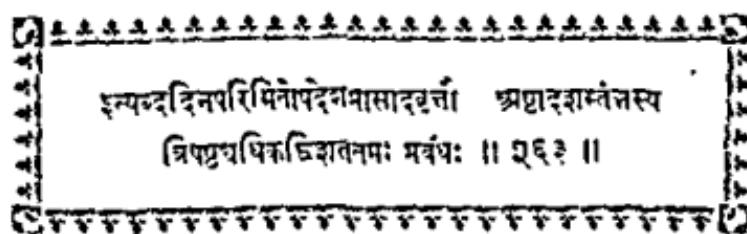
ध्यालयान् ४६३ मुं. अनिन्द्र नामना पांचमा आनार विषे. (३७८)

मेनो निषेध^१ एम चार चार प्रकार कर्त्ता, एडजे सर्व जेद एकमो ने चुमालीश थथा, परी कुप्रिकापण देव पासं भइने पृथ्वी माणी, त्यारे तेण पापाण आप्यो, कारणके ते प्रहृति जात उपगद रहित शुद्ध पृथ्वी हे. अपृथ्वी माणी त्यारे जल विंगे आएं, नोपृथ्वी माणी त्यारे “नो” कर्दना ‘भोमो निषेध’ अने ‘सर्वथा निषेध’ एवा वे अर्थ करीने थोमो निषेध धारीने पापाणनो कर्त्ता आप्यो अने सर्वथा निषेध घारीने जल विंगे आएं, अने नोअपृथ्वी माणी, त्यारे तेहो पृथ्वी (पापाण विंगे) आपी, देमदे नोअनीनी जेम नोअपृथ्वीनो अर्थ पृथ्वीज शय हे. ए प्रमाणे जल विंगेर्मा पण चार चार जेद जाणवा, निधनपना भते तो जीव अने अनीन ए धेन पदार्थो हे. आवी रीते अनेक प्रकारे गुरुए तेने समजाव्यो, पण इयारे तेणे पोनानो छुराप्रह मूरयो नहीं, त्यारे गुरुए यमता नांख्यानी कुंभीषाठी जस्त छाइने तेना ममक पर जाँखी, अने गच्छनी घहार कर्यो, राजा ते शिव्यनुं शाश्र्व जाइने क्रोध पाम्यो, नेथी तेणे नगरमां एवी लद्योपणा करावी के—“ गुरुना यति-पट्टी पर्यंका रोहगुप्तने जे मान्य करये ते राजद्राही गणाखे.” परी ते रोहगुप्ते पोनानी मुच्छिद्वी वैशेषिक शाय रख्युँ.

श्री महावीर स्थामीना निर्वाण पठी पांचमो चुमालीज वर्ण आ डहो निन्द्र थयो, सेनुं वृभानं कयुं.

“ आखुं जगत पछ छब्दयो पूर्ण हे एम जिनेखो जोगुं हे तेनुं उथापन करतो अने द्रव्य, गुण विंगे ड भक्तारने मत्यपर्ण रगावी विभासतो तया पोनाना प्रण राशिन, पहुने स्वापन करतो एवो वैशेषिक डहो निन्द्र थयो हे.”

देव, गुरु अने शुनादिकने उथापनो ते वैशेषिक पोटी हानि पाम्यो भाटे आ पांचमा शुगचारयी सूत्रना अर्थो निष्पोद भ्रष्ट थनुं नहीं.

व्याख्यान २६४ सुं.

व्यंजन नहीं ओळबां विषेनो छटो शुताचार कहे भे.

नाधीतव्यं श्रुतं चोक्तवर्णं न्यूनाधिकादिज्ञिः ।

व्यंजनानिन्हवाहोऽयमाचारः पष्टमः स्तुतः ॥ १ ॥

जावार्थ—“कहेला वणो (अक्करो) मांथी न्यूनाधिक अक्करो बोझीने मूँजाएवू नहीं, ए व्यंजनानिन्हव नामनो छटो आचार कहेलो छे.”

व्यंजनजेदतोऽर्थानां, क्रियाजेदोपजायते ।

तेनाचावश्च मुक्तेः स्यात्के के दोपा जवंति न ॥२॥

जावार्थ—“व्यंजनना जेदथी अर्थनो जेद थाय छे अने अर्थना जेशी क्रियानो जेद थाय भे, क्रियाना जेदे करीने मुक्तिनो आचाव थाय भे. एवी रीते व्यंजनजेदथी क्या क्या दोपो उत्पन्न थता नवी? अर्थात् सर्व दोपो उत्पन्न थाय भे.”

व्यंजननो जेद एज्जे अक्करोने अन्यथा करवा ते. तेम करवायी अनेक दोपो उत्पन्न थाय भे. श्री आवश्यक सूत्रमां चांद प्रकारे शुतनी आशानना कही भे. तेम प्रपद व्याख्यानिक के० आंसो अबलो रनो नोखीने गुणेज्जी रत्ननी मालानी जेम आम अवश्य अक्करो बोझवाची घोषणी हाननी आशाननाए करीने जे अतिथार थयो होइ नेतु किल्या कुकूत छ. (ते रीति र्धित्र जाणायूं). ते चांद प्रकार नीच ममाणे—

? पक्ना एक पडने ये ग्रां थार बोझारु ते आघेसिन, श्र अक्कर ओओ बोझो ते होनाङ्गा, ३ अक्कर अधिक बोझो ते अधिकाङ्गा, ४ पर बाटी नारीने बोझारु ते फढ्हीन, ५ विनय रहित बोझारु ते विनयहीन, ६ उदात विंगेर योग “हित बोझारु ते योगहीन, ७ योग बहन कार्या यिना जाणारु ते योगहीन, ८ युग्म यगाचर नहीं दीयेसु ते मुख्तु अदम, ९ युग्म यगाचर दीया छतो कुष्ठण्यु बतारो, १० कुष्ठ बनिन्द्रिन, ११ मस्तिन अंगःकरणार्थी थुः पात्र करावो, १२ आकाल बागाय बग्गो, १३ बाले बालाय न करावो, १४ अस्त्राय यदने बालाय करावो, औने १५ बालाय बर्वने बालाय न करावो.

व्याख्यान २६४ सं. व्यंजन नहीं ओळबद्ध विरेनो हहो भ्रमाचार. (३१?)

‘व्यंजनतुं अन्यथा करवूं’ नेना पांच मसार ते. प्रथम सो प्राहृत गृह द्वाय नेने संमृत जायामा थोङ्गवूं ते. जेपके संयोगविष्णुवृत्तम् ने तेकाणे संकेगच्छिवमुख्यम् एष कहेवूं. थीतुं पद्मने पश्चात्पृथीए थोङ्गवा अपशा उपशट गृह्यट थोङ्गवा, जेपके विष्णुवृत्तसंयोगा. थीतुं कहेजा पदो नहीं थोङ्गवा तेन अर्थवादा वीजा पर्यायी हान्दा थोङ्गवा, जेपके ‘संरक्षा विचलित्तम्. चोयुं पक्ष वर्गने बड़से वीनो दर्श थोङ्गवा. जेपके संयोगना मसारने शद्गमे गमे ते अद्वार थोङ्गवा. पांचमुं वर्णनुं विपरीतरागुं दर्शनुं, जेपके संयोगने घट्टमे (संयोगनो अर्थ संबंध हे, अने विष्णुवृत्तनो अर्थ विज्ञिन हे) विषयं शब्द थोङ्गवा. आ प्रयाए अर्थमां तेपन व्यंजनार्थ ठज्जयमा अन्यथा इत्तरायी तेपन न्यूनधिक बरचायी इत्तराय थता दोयों जाणी ज्ञवा. तेपो व्यंजनने अन्यथा इत्तराया मंदेयमां “व्यंजनदनना प्राहृत गृह्योने हुं संमृत जायामा वर्ग” एम विष्णुवृत्तने दीपाकर थोङ्गवा हता, तेवी तेन पागंचित्र प्राप्तिव इत्तर्वृ पक्ष्युं हतुं. ते हठाने प्रथम कही गया हीए.

व्यंजन अधिक वापरवाना मंदेयमां कुपापाळ शमानुं दण्ड आ पक्षाल—

एकदा पाठ्य नगरमा कुपापाळ गता सांभें, दंडीओ छ्वने दण्ड वापरहाहा. द्विके परबेजा राजननामो बेता हता. ते बवते तेलो थी जदार्हित गताता हर्य थंडीओते पृच्छु के—“हुं गिर्दगजपी गुणयो हीन हुं, अधिक हुं दे गक्कव हुं ?” ते गाजलीने ते थंडीओ थोम्या हे.—“महागत ! गिर्दगजपी अउतां हुं हता अने बेस दोय हता, अने आपने बिते हुं दे गुण अने अउतां होय इत्तमा हे.” आ प्रयाए थंडीनो बचन गाजलीने ते गताने वोकाना दुवित आया हर्य मंद थयो, तेपी तेले गवय छपर इष्टि बती. तेज्जायी तेना अजिसादने शाँची मंद. सा ते थंडीओ थोक्या के—“हुं व्वामिन ! अमे वियार्या विका याँ इतिर्विदीक इत्तर करी हे. पल तप्पहिती जातो नो आप तेनापी अधिक हो. ” ते गाजलीने ग जाए तेनु शरण पृच्छु, न्योरे तेजो थोक्या हे.—“गिर्दगजपी अउतां हुं हता ते गुणमां कापापां तपा गीझपरतां ए दे दोपदी हेत्तर गता हता, अने आपना अ हुपलाया बिंगे अउतां दोप हे ते संदापत्तुगता अने शक्तीमहादेव ए दे गुलोयी हेत्तर गता हे. पाठे मरवतां तपा परमीशरवता ए दे गुणोना आपत्त नहुं होकायी आपत्त तरे गुलोजनोपी लिरेपति हो. ” आ एकाते थंडीओ इत्तर

(३७२) उपदेशप्रामाण ज्ञायांतर-ज्ञाग ४ थो-संन्त २७ मा.

सांचलीने राजानो अंतरप्या संतोष पायो, ते ववने कोड विज्ञान राजाने रुद्धीनि
एक श्लोक थोळ्यो के—

पर्जन्य इव भूतानामाधारः पृथिवीपतिः ।

विकल्पेऽपि हि पर्जन्ये, जीव्यते न तु भूपतौ ॥ १ ॥

जावार्थ—“प्राणीओनो मेवनी जेम राजाज आवार ढे; परंतु कदि मेवनी अ-
कृपा थइ होय तोपण जीवाय ढे, पण राजानी अकृपा थड होय तो जीवानुं नयी.”

ते सांचलीने “अहो ! राजाने मेवनी उपम्या उक्त आपि” ए प्रमाण
कुमारपाल राजाए कर्यु. ते उपम्या शद्र व्याकरणादिकली रीते अगुरु छतां बीज
सर्व सञ्ज्यजनोए तो तेनी प्रशंसा करी, पण कपटी नामनो मंत्री यणो विज्ञान हांवार्थी
तेणे खजा पायीने नीचुं मुख कर्यु. ते जाणीने राजाए तेने तेप करवानुं कारण पृथिव्ये,
त्यारे ते मंत्री थोळ्यो के—“हे राजन ! आप उपम्या शद्र वोळ्या ते शास्त्रविलुप्त
ढे. याटे अपारे ते सांचलीने नीचुं मुख कस्वुं योग्य ढे. केमके राजा बिनानुं जगत
साहू, पण मूर्ख राजा सारो नहीं. मूर्ख राजा होवायी शब्द राजाओमां पण
अपकीति प्रसरे ढे. उपम्या शद्रने उकाणे उपमान, आपम्य अने उपमा इत्यादि श-
द्रो शुच्च ढे.” आ प्रमाणे ते मंत्रीनां वचनथी प्रेराएळा राजाए ब्यग्जग पचास वर्फनी
वये पहाँच्या छतां शद्र व्युत्पत्तिनो वोध थवा माटे श्री देवगुरुना चरणकमळनी सेवा
करीने गुरुमहाराजे कृपा करीने आपेक्षा सिद्र सारस्वत मंत्रनुं आराधन कर्यु, तथा स-
रसतीचूर्णनुं सेवनं कर्यु. इत्यादिवर्ण सरस्वती देवी प्रसन्न थवायी तेना प्रसाद करीने
एक वर्फमां त्रणवृत्ति व्याकरण तथा रुचाश्रय विगेरे काव्यो जाणीने तेमणे चोबीश ती-
पिकरोनी सुति रुप बत्रीशी रची. तेनो पहेळ्यो श्लोक आ प्रमाणे—

यत्राखिलश्रीश्रितपादपद्मं, युगादिदेवं स्मरता नरेण ।

सिद्धिर्मध्याप्या जिन तं ज्ञवन्तं, युगादिदेवं प्रणतोऽस्मि नित्यम्॥१॥

जावार्थ—“हे जिनेभर ! समग्र छाक्मीएं जेना चरणकमळनो आश्रय कयों ढे
एवा युगादि देवने स्मरण करनार माणस मुक्ति पाय्यो ते तथा मने. पण सिद्धि मळी
डे, तेवा आप युगादि देवने हुं निरंतर मणाम कर्ह दुं.”

पठी ते राजाए “शास्त्रविचारचनुर्मुख” ए नामनुं विहृद मेलवर्यु. व्यंजननी
अधिकपणामां बीजुं अशोक राजानुं दृष्टानं कहे छे.

व्यासपान २६४ मुं वर्षमन नहीं ओलवचा विरोदे छड़ा श्रेत्राचार। (१२३)

अशोक राजानुं दृष्टांतः

पाठ्योपुत्र नगरना नवमा नंद गजाने प्रतिकृष्ण पूर्वक चाणक्य प्राप्तये राजपति पदभृष्ट करीने प्रपूर्वोक्त नामना ग्रामपाँ रहेनारा महत्तरना दृष्टिप्र (दिकरी-ना दिकरा) चंद्रगुप्तने गण्यासने वेसाल्ये, तेने विंशुसार नामे पुत्र थयो, ते विंशुसारने अशोकथी नामे पुत्र थयो, ते राज्यासन उपर हतो, ते वावने तेणे पोताना कुणाल नामना पुत्रने तेनी वास्यावस्था उत्तां तेने चोलवचा माट अवनित नगरी आयी, पही “अर्हीं पाठ्योपुत्र नगरमाँ रहेवायो वाभी सावकी मातानो उपद्व थशो” एम पारीने ते कुणाल अवनितए जड़ने रहो, त्यां राजाए मोक्षेज्ञा अनुभीवीओए पोताना जीवनी जेम तेतु रक्षण कर्तु, अनुक्रमे कुमार आउ वर्षनो थयो, त्याए राजाए पोताना याण्यो छारा ‘कुमारतुं वय विद्या ग्रहण करवाने योग्य घरुं डे’ एम जाणी-ने पोते कुमारना उपर एक दब झाल्यो के “हे कुमार ! त्याऽधीतव्यमिति भद्र-क्षाऽचिरेण विशेषा—हे कुमार ! तारे हवे अच्यास करवो, आ मारी आङ्गा तारे सत्कल मान्य करवी,” ए प्रमाणे पत्रमाँ झालीने राजा कोइ बीजा कार्यमाँ गुणायो, तेवामाँ कुमारनी मापन माता त्यां आवो चमो, तेले ते पर वर्णनि भनमाँ विचार्यु के “ज्यांनुधी कुणाल कुमारना सर्व अवश्यक शुद्ध हरो, त्यांनुधी माग पुत्रने राज्य भर्तु नहीं, माट आ पत्रमाँ कांडक विन्प साखुं तो तीक,” एम विचारीने ते पत्रमाँ राजाए जे अधीतव्यम् झाल्यु हतु तेना पहेज्ञा अक्षर (अ) उपर नेत्र आ-जवानी मलीने युक्ती चीजी करी तेनावेद नेत्रमार्पि अंगन झाल्यने अनुम्भार कर्तु, मार्पि अनुम्भार करवायी अधीतव्ये न वद्दसे अंगीतव्यं थयुं, अहो ! अनुम्भार ल्यी एक मात्रा वथवायी एकांत अहितकारी अर्पि पड़ गयो,

पही अशोक भानाए ते कागळने प्रमाद्ये फरी वांच्या विनाम बीमी दीयो, अने अवनित नगरीए योस्यो, कुमारे पण विनानी नायमुद्रायी अंगित ते झेतरने पोताना वे हाये ग्रहण करीने पमनक चमायो, पही ते झेतर चंचीने अन्यन वेद पाप्यो, नेत्रोपां अध्यु आव्यां, अने झेतरनो अर्पि कोइने कही शरयो नहीं, एक्षेत्र तेना बीजा अनुचरोए ते झेतर वांच्यो, तेयी तेओ पण वेद पापीने बोद्धया के “हे कु-मार ! शा माट खेद पापो ग्रो ? फरीधी अर्पि आ कागळनो निषेध बल्युं,” ते सा-चालीने कुमार योस्यो के “आज गुरीं योर्य वंगमाँ खेद पण गुरुनी आङ्गा टस्संप-न करनार थयो नवी; माट जो दलाय हुन यथम आङ्गास्तोपी थाल्य, तो वे चमा-धेज्ञा मार्गने बीजा पण अनुमरणो,” एम कहीने कुमार पोतेज तपावेसी शसावाने

(३१४) उपेदशमासाद जापानर-नांग ध्ये थो-स्तरं ?८ मी.

पोतानी ओंखमां नांखीने अंध थयो. केल्डेक दिवसे अशोक राजाए ते हृत्तां जाणीने विचार्यु के “कृ ल्लेख ब्रह्मनार तेपन फरीथी वरावर यांच्या विना ल्लेख मोक्षनार एवा मने घिकार द्ये ! ” एम पोताना आम्हाने निंदवा ल्लाग्यो. पडी अनुक्रमे राजाना जाणवापां आवयुं के ‘कुमारनी सापल्ल माताए आ छुष्ट काम कर्तु द्ये.’ ते उपर्युक्ति खीजातिनुं छुष्टपणुं जाणीने राजाए विचार्यु के “आ पुत्र अंध थवावो हवे, ते राज्यने अथवा मांकलिकपणाने पण योग्य नयी. अहो ! मार विषे जेनी आवी, जक्कि, ते तेनेज आवुं अंधपणुं प्राप्त थयुं.” पडी राजाए कुणाळने घणी समृद्धिवाळो ग्रास आप्यो अनेतेनी सापल्ल-माताना कुमारने अवनितिनुं राज्य आवयुं. अनुक्रमे कुणाळ कुमारने शारद्यशी नामनी पल्लीधकी वधीश. झळणवाळो पुत्र थयो. ते पुत्र मोट्ये थयो, त्यांते कुणाळ राज्य मेळववानी इच्छायी. पाटझीपुत्र नगर. प्रठापणे आव्यो. त्यां राजपुत्रपणे प्रसिद्ध थया विना संगीतविनोद करतो. अनेस्त्रेतीनी नगरमां जपतो ते सर्व झोकने अति प्रिय यड्यो. ते कुमार यां-यां जडते संगीत करतो हतो, त्यां त्यां संगीतधी ‘कुरंगनी जेम आकर्षित्वे पांसजनो दोमो ज्ञा हता. झोकना मुख्यी ते नरने गांवर्ककळामां कुशळ संजलीने राजा पण तेनुं संगीत अवण करवामां उन्मुक थयो, एटेजे राजाए ते अंध माणसने बोझाव्यो. तेणे जरनिकामां रहीने गावानुं स्वीकार्यु. राजाए ते प्रमाणे गोउवण करी गावानो. हुक्यं कर्यो, त्यारे ते कुणाळ पण यथास्थान मंड, पर्यने तार ए अण ग्राम तंया सात म्हर विगेरे सहित गणनुं पोपण करतो मतो मध्यमां आ पद्य थोऱ्यो—

प्रपोत्रश्चंद्रगुप्तस्य, विन्दुसारस्य नस्तृकः ।

पृष्ठोऽशोकश्रियः पुत्रो, अन्धो मार्गति काकिणीम् ॥ १ ॥

जार्य—“नंदगुप्तनो भार, विन्दुसारनो पांत्र अनेशांकश्रीनो पुत्र आ अंधयो काकिणी मागे दे.”

पद्यवर्तना मध्यमां गवायेजा आ अर्थने संजलीने राजाए पुत्रयुं के—‘हे गायक ! तारं नाम शुं ?’ ते योऱ्या के—

म उद्याच तवेवास्मि, कुणाळो नाम नंदनः ।

त्वदाङ्गादेवमीद्वित्वा, योऽथःस्वयमजायत ॥

व्यासग्रन्थ मुं. ज्येन नहीं ओळकरा विषेनो रहो भुताचार. (३१५)

“ हुं आपनोन कुणाल नामने पुत्र हुं के जे आपनो आङ्कापत्र जोइन जा-
तेन अर्थ धयो दे. ”

ते सांजडीने जवनिकाने एकदम दूर करीने पोताना पुत्रने ओळखीने जेत्रथी
अथृपान करनो नेने जेटी पड्यो. पडी राजाए कर्णु के ‘ हे पुत्र ! हुं तने शुं आपु ? ’
ते पोत्यो के ‘ हे स्मारी ! हुं काकिणी पातुं हुं. ’ तेनो अर्थ नहीं सपनापाठी
राजाए भंत्रोने पृत्यर्थु के ‘ आ शुं पागे डे ? ’ मंत्रीए वर्णु के ‘ हे स्मारी !
राजपुत्रोने काकिणी इदं करीने राज्य कहेदाय दे. ’ त्यारे राजाए पुत्रने कर्णु के
‘ हे बन्म ! तुं राज्यने शुं करीता ? इत्योगे तारं नेत्र नाश पाप्यो डे तेव्ही तेने ते
योग्य नपी. ’ त्यारे ते कुमारे राजाने विनंति करी के ‘ हे पिता ! पारे पुत्र धयो
दे, तेनो राज्यपर अचिन्तेष्ट करो. ’ राजाए पृत्यर्थु के ‘ तारे वयारे पुत्र धयो डे ? ’ ते
पोत्यो के ‘ हे स्मारी ! संपत्ति (हमला) ज धयो डे. ’ पडी राजाए ते वाल्कने
मंगारीने पोताना खोलायां वेमाल्यो अने तेनु “ संपत्ति ” नाम राप्युं. पडी पोताना
राज्यपर नेने वेसाल्यो.

अनुक्रमे संपत्ति राजा वय, विक्रम अनें व्यापीथी दृदि पाप्यो. ते जन्मथीम
सरय आदक हतो अने तेलो दक्षिण जरतार्थ साहर्णु हतुं. आ दृष्टान् सांजडीने भी
सिद्धानना वाक्यमां अथवा इदमां कोइ पण वर्णने वर्णनुं अधिक्य करतुं नहीं.

कोइ यवन वर्णनुं अभिकाशुं करवाथी ते अर्थ करनाहं पण धाप दे, ते विषे
पाद्यस्मि युरिनुं दृष्टान्त मयम कही गया छोए, पाटे ते फरीने अहीं झरना नपी.

हंन वर्णने न्यून वरवायी पण मोटो दोए मास धाय दे, अने विश्वाशनी जे-
प चित्तवेष्टुं कल मास हतुं नपी. तेनु दृष्टान्त आ धमाले—

विद्यापरलुं ऋषांत.

राजसृष्ट नगरमां एकदा थी पहाडीर स्त्रीमे घांडवा माटे खेणिके राजा ज-
ता हना. तेवापो मार्गमां पक विश्वापरले आवाहामां ढफी उक्कीने पक्को जोयो. तेही
हिम्मथ सामीने राजाए थीरीर जगतानने तामे जड पृत्यर्थु के “ हे पन्तु ! आ वि-
षयापर अथुरी पाँचो आरोहा पक्किनी जेम ग्रावाशमां थोरेक लुदे ते अने वाडो
पृथीपर पक्के डे, तेनु शुं वर्णण ? ” जगताने वर्णु के “ ते विषयापर विशानो एक
अद्वार शुक्षी गयो डे, माटे तेज धाय डे. ” ते सांजडीने छालयकुपारे ते विषयापर पा-

से जहने कहुं के। “ हे विद्याधर ! जो तु मने तारी पासेनी सवक्की विद्या सिद्ध करवे, तो हुं तारी विद्यानो ज़ब्बी गयेज्ञो अद्वार तने थताहुं । ”

विद्याधरे तेनुं कहेहुं कबूल कर्युं, अज्ञयकुमारने एक पद उपरथी अनेक पद तर्क करीने कहेवानी शक्ति हती, केमके तेनी शुच्छि पदानुसारी हती, तेवी तेनी विद्यामां विस्मृत थयेज्ञा अद्वारो पूर्ण कर्या, तेने वरावर पूर्ण थयेज्ञा जाणीने ते विद्याधर हर्ष पाम्यो, पड़ी तेणे अज्ञयकुमारने विद्या सिद्ध करवाना उपाय बनावा अनेक तेनी साथे हृद मैत्री करीने पोतानं स्थाने गयो, आं हृष्टांत उपरथी न्यून अद्वार जणवायी यथार्थं फ़ज्ज वण पास थतुं नथी एम समजवुं, वक्ती अशुद्ध उच्चार करवायी एट्झे सने स्थानके श विगेरे बोक्खवायी वण पांचित्यपाणं पमातुं नथी ते उपर इत्यांत कहे डे—

अशुद्ध उच्चार करवा उपर ब्राह्मणनी कथा.

कोइ एक विद्यान ब्राह्मण-काशीयी नीकळीने कोइ नाना गाममां आव्यो, तां जोकोना मुख्यधी ते गामना रहीज्ञ कोइ ब्राह्मणनी प्रशंसा सांनदीने ते विद्यान वाद करवा माओ तेने घेर गयो, ते ब्राह्मण वण मोद्य आमंवरथी ज्ञोकमां पोतातुं पांचित्य वनावनारां हतो, तेवी नवीन विद्याने आवतो जोइने मोद्य शद्धथी बोझ्यो के “ हे ब्राह्मण ! शा निमित्ते तमे आ गाममां आव्या गे ? जो तमारे काँड ‘ शंदेह ’ हो यं तो ते शुद्धीयी एचो ” से मांनदीने ऐज्ञा महा पंक्ति विचार्यु के—“ अहो ! आ कुनिसन पंक्ति शद्धनी शुच्छि (शुद्ध उच्चार) विगा देसकानी जेम वगाका मारे वे, माओ तेने काँडक उपेदेश आपुं. ” एम विचारीने ते बोझ्यो के—

शंदेहोऽस्ति त्वया प्रोक्षतः, संदेहा घटयोऽन्यन् ।

ने सर्वे विज्ञयं जग्मुः, किमन्यच्छन्मि ते जह ॥ ? ॥

जावाय—“ हे जह ! मने याणा संदेह हता, वण तुं संदेहने जेमां शंदेह बोझ्यो, ते मांनदी माग मर्य संदेहो नष्ट यह गया; बीजुं तने तुं कम्हे ! ”

आ हृष्टांत मांनदीने बंत, आश्रय विगेरे इंक यर्णना व्यानने अनुमरीने व्यंतनयो उच्चार कर्मां.

“ बर्णने न्यूनाविह दग्धीने गृह्यनो पात्र वयार्थी अर्थ विगानो जह अश्रय

च्याल्यान ४६५.मु. अर्थानिन्हव नामना सातपा आचार विषे. (३१७)

धाप हो, पाटे गुरुनी सेवा करीने नेपाली पासेथी सिद्धांतना पाउनो शुष्क दशा-
र इसीलाई। ”

इन्द्रदिनपरिमितोपेदशमाद्वृत्तं अष्टादशमवंजस्य
चतुर्पुणिष्ठिक्षितनमः प्रवृत्तः॥ १६४ ॥

व्याख्यान २६५ मुः

‘अर्यानिन्दव नापना सातमा आचार विरो कहे छे.

शाश्वदार्थानामव्योपाद्ध, आचारः सत्तमः शनिः ।

तस्मोपेन महत्पापं, पुण्यं वर्यं तदाश्रयात् ॥ २ ॥

जार्य—“ शद्दना अर्थनो सौप न करवो, ते नामनो मातमो आचार गुन चे, अर्थनो सौप करवापी मोड़ पाप द्वारे चे, अने अर्थनो आधय करवायी थेण पुण्य धाय चे. ”

शादना अर्थना आनिहव (सोय न करवो ते) उपर थ्री हेमचंद्राचार्यनुं दृष्टि
हे, ते आचारनो सोय करवावी वचनवर्द्धन कही शक्षय नेवू पौदं पाप क्षांग बे, ते
उपर वाचकृतीने जाणनारा नरमानुं दृष्टि बे, असे से आचारनो आध्य करवावी
थेए पुण्य थाय बे, ते उपर पण नरमानुं दृष्टि छे ते दृष्टिनो कहे बे—

श्री हेमचंडसूरिनुं दृष्टांत.

अण्डिश्चपुर पाण्डमार्ग राजा सिंहराज जपसिंह राज्य करता हना, ते वापने कल्पि-
काल्पर्वक भी हेमचंद्राचार्य पांडवनरिति वाचना हना, ते चरित्र सांजलीने केऽप्साक
कुर्जनोए राजा वापने जडने बिकृषि करी के “हे राजन्! पांच पांडवो हिमापात्राण
लड़ी नदने मिदि लाल्या छे, दूदी बेदब्दामनी राजीने हेमचंद्राचार्य ‘शुभंश्य उपर
तेथो मिदि पाम्या छे’ एम बहुने दृष्टि आपे छे ते पश्चिन नवी।” ते सांजलीने रा-
जाए आचार्यने बोझाव्या, एऱ्येआचार्य गजमनामा आव्या, गनाए पृष्ठांके, “हे

जगते ! आंजकाङ्गे विष्णुजन पासे व्याख्यानमां तु बंचाय हे ? ” आवार्ण के “ पांकवचत्रि बंचाय हे . ” राजाए पञ्चशु के “ तेमां पांकवो क्यां , मिदि भया हे ? ” त्वारे पांने स्वीकार करेका थी जिनेभरना आगमना अर्थनो आश्रय दरीने आचार्ये कहु के “ निर्मल - चारित्र अनेतपस्या वमे आउ प्रकारनां तुह अभिनीजाग करीने अनशनवरे अनेक मुनिओ सहित पांकवो सिद्धांड उपर मिदि पाम्या हे . ” ते सांजलीने राजाए कहु के “ हिमाज्ञय उपर पांकवो सिद्धि भया हे , ए व्यासवाचयना प्रमाणपणायी आपनु वाचय अप्राप्याहे . ” त्वारे सूक्ष्म वोद्या , के हे गजन ! जारतमां जे कहु ते ते सांजली—गणसंग्राममां अबुनी वाणाचिद्यी विभायेका अनेतपृष्ठीपर पकेका एवं जन्मयीज दान देवाना श्री लक्ष्मी (दानेभरी) थी कर्ण राजाना दातारपणानी परीका वरता माटे विष्णु श्रीकृष्ण जगतान ब्राह्मणनु न्यूधारण करीने ‘ हे कर्ण राजा ! मने कांक आण ” पम बोझता तेवी पासे अव्या , कर्ण राजा पण तेथस्ते पोतानी पासे वीजुं कोऽन होंग थी हायमां पापाण छाडेन . सुरुणनी रेखावाळा पोताना दांत प्राकी तेपांतु सुरुण अमृता तंयार ययो , ते जोऽन ‘ हुं तारापर प्रसन्न ययो हुं ’ पम ; बोझता थी , पुरुषेन प्रगट यया , ते जोऽने कर्ण योस्यो के “ हे परमेश्वर ! आपना दर्शन यत्कावी वं मिदि नें पठेगातः पांतु तो आप तुष्ट यया हो तो , जे हयाने कोऽनी दाहकिय यह न होय , त्यां मारी दाहकिया वरतो . ” ते मांजलीने थी कृष्ण कर्णना शरीरम सहने तें द्यान शोयरा साम्या , पांतु कोऽन जग्याए तें स्थान न मठतावी ममुण्डे भंतनी नें हुं पक पांतु निपर हतुं , तेने तें स्थान मानीने त्यां कर्णने पांडि किंव कर्णा तंगार यया , क्यामां आसाशशाणी यह के—

अत्र ऊणशतं दग्धं , पांकवानां शतव्रयम् ।

दुर्योधनमहम्मं च , कर्णसंघ्या न विद्यते ॥ १ ॥

जागर्य—“आ व्याने तो शोण , व्रामो पांकवो अने एह हजार दुर्योधनम दाह ययो ते , अने केद्दापुः कर्णनो दाह ययो हे तेवी तो मंस्यान नयी . ”

तेवी हे गजत ! तो व्रामो पांकवो न्यां बल्ला होय , तो अपाण तो ए दुर्योधन दृश्य दृश्य मिदि द्या , अने आपना पांकवो हिमाज्ञयमां मिदि पाम्या , ए द्वारदासं तु मोहृष्ट हे ? ” आ व्रामो थी देवावार्यनी गुरुजियी गजा प्रगत ययो , अने यो हृष्टवार्य गजाए विमर्जन करावी पोताना दृष्टाभ्यां आया .

आ हृषीकेश सांजलीने मोहुं कष्ट उत्पन्न थाय तोषण् । युद्धिमान प्राणस् सिद्धान्ता नाशद्वार्यने दूषण् द्वगामे नहीं । ए प्रमाणे परम मुनिश्चोए परम रहस्य निर्णित कर्युं हे, ते आदरवृं ।

वाराक्षरी भणनार जरमानु ऊटांत ।

पनसार नामना गाममां अति मूर्ख एवा घणा जरमाओ रहेता हृता । 'पोताना मध्ये कोइ पण वंसित नयी एम धारीने तेओ सर्वें एकत्रा यद्देन एक जरमाना 'नंदन' नामना पुत्रेन कोइ वंसित पासे जणवा मोक्ष्यो । ते नंदन जातिए जरमो 'होतायी अस्त्वं मूर्ख हुतो, तेथी ब्रह्म वर्षे मात्र ते वाराक्षरी जाएयो । पर्वी "आ नंदन वेदमाता जाएयो छे" ॥ एम कहीने ते वंसिते जरमाओने पागो सोष्यो । ते महाजन्म जरमाओ पण 'आ नंदन वेदमाता जाएयो छे' एम मानीने तेने वहु मानवा द्वाग्या । कथार शुं कहेवृं ! पण जे कांड नंदन वेस्ततो ते काम विचार कर्या विनाज सर्व जरमाओ करता हृता । एकदा रात्रिए समेत्र गाम अग्रियी बड़ी गयुं । ते वस्तेने एक धर पासेना दृक् नीचे बड़ेज्ञा कागमाओ पद्ध्या । हृता । ते जोइने तेओए नंदन वंसितेन पृछयुं के 'आ बड़ी गेयज्ञा कागमा खवाय केनहीं ?' त्यारे नंदन वोष्यो के ॥ 'वेदमातामां (क) एद्वे कागमा अने (ख) एद्वे खाता द्वायक ते एप कयुं छे तेथी एने ज्ञानदीयी ग्वाइ जाओ ॥' ॥ ते सांजलीने तेओ सर्वे खावाने तैयार घणा । 'तेवामां कोइ परदेशी वंसिते तेपने जोया अने पृछयुं के 'आ शुं करी छो ?' त्यारे तेओए नंदनतु कहेवृं कही आयुं । ते सांजलीने 'अहो ! आ महा मूर्खाओ डे ॥' ॥ एम मानीने तेणे नंदनने पृछयुं के 'हे जरमा ! आवृं अयोग्य कार्य केम करे डे ?' ॥ त्यारे नंदन वेदमातामां कहेज्ञा वावर्यने पोतानी युक्तियी कद्यना करीने वोष्यो के 'क' एद्वे कागमा, 'ख' एद्वे खाता योग्य, 'ग' एद्वे गण (सप्तह), 'घ' एद्वे पणा पुष्ट येषामा । आ ममाणे अनेक पापमारी शब्दोयी दूषणः पापेज्ञां तेना वचनो सांजलीने ते वंसितनु हृदय दर्शाद थयुं । तेथी तेणे कयुं के — "हे नंदन ! द्याधर्वनी निंदा करीने आवा अनयों केम करे डे ? वेद मातामां अर्थं ते वगवर धारण कयों नयो । मोठ हुं ते अर्थ वनावृं तु ते सांजल 'त य' एद्वे तथैव तेन प्रमाणे सत्य डे ॥ 'द ध' एद्वे दग्धाः काकाः (वठेज्ञा कागमाओ) ॥ 'न' एद्वे न ज्ञानर्हीयाः (जड़ण न कर्वा) । आ प्रमाणेना सम्प अर्थ लोहीने पोतानी कद्यनायी अनर्थनु जप्तन कर्वृं योग्य नयी ॥" इत्यादि युक्तियी प्रतिवेष पापेज्ञा ते जरमाओ

(३५०) उपदेशमासाद जापांतर-जाग्रृथं-संज्ञ ?८ मे.

अयोग्य कार्ययोगी निवृत्त यथा अने सर्वेष ते परोपकारी पंचितनो उपकार मान्यो तेष्वं के नी पूजा करी, कशुं चें के—

यो यथात्र समुपेति वोधं, तं तथैव हि नयेद्विवोधम्।

यत्क्खेति वचनाद्विक्कजङ्गी, वोधितस्तथद्वेति न वाक्यात्॥१॥

नावार्य—“जे माणस जे प्रमाणे वोध पामे तेष्वं होय ते माणसने तेज रीं वोध पमामवो, कल्पके ‘क स्व’ ना वचनयी कागजाने खावा त्यार थयेज्ञा ते ‘त थ इध न’ ना वचनयी वोध पाम्या.”

आ द्यूत्यां नंदने करेक्षो अर्य तज्ञा योग्य ब्रे, अने पंचिते करेक्षो अर्य ग्रहण करेवा योग्य छे, एम समजबुं.

मायो माणस शुद्ध अर्य ग्रहणे करेवा माडे सारी रीते प्रयत्न करे चें ते जिं कहे ब्रे—

यथार्थ श्रोतुं समीहा, भृशं कार्या दृढादरेः ।

थ्रमणोपासकेनित्यं, सुडो गुराद्विपागते ॥ ? ॥

नावार्य—“झानी गुल्मो जोगवाइ याय त्यारे अति आदरवाजा थावरोह द्येशां शुद्ध अर्य सांजल्वा माडे अन्त्यंत इन्हा राखवी.” ते उपर कुंकमा क थावरुं द्यूतं कहे ब्रे.

कुंकमीक थावकरुं द्यूतं.

कोइ पक नगरमां भास्त्रजाग्निपुण अने व्यवर शावना रहस्यने जाणनार भी ‘रामाकरमूरि’ रहेता हुता, ते निरंतर राजसनामां जना हुता, त्यां साहित्य, न्याय, वेद, धर्माद्वारा अनेक अंतर्भूतिपक्षा विग्रंभां कुशल अनेक विज्ञानीने तेषां जीव्या हुता तेवी ने विज्ञाने रामाकरमूरि नाम सांजलीने माँन धारण करी जना हुता, आचार्य पण पक पद सदने तेना अनेह अर्य करता हुता, तेवी राजसनामां राजाण तेमने ‘अनेकर्थरादी’ एडु विश्व आयुं हरुं, ते मृति द्येशां पासपरीमां वेमीने राजसनामां जना हुता, ए प्रमाणे धरायी अनुक्रमे तेअं चामिश्रगुणयो हीयवान थना गया अने राजा, मंत्री तथा सामंत विदेशुं आंतर्भूत अन्न, वय विग्रं पण झंवा झाग्या, एम करता करता तो गतादिसने ब्रह्मन वर्गीने मलि, मालिग्य, मुख्यालङ्घ विग्रं पण झंवा माँकरुं, तेवी पर्णु इत्य

ध्यानयान ४६५ मुं. अर्चानिन्द्रव नामना सत्त्वा आचारं विषे. (३४१)

तेमणे भेदभ्यु, एक्से ते प्रल गारवश्च युम घट गया, तीपण ते कद्दनित् पण वीतराग-
ना चनननी अपेक्षा छेन्ना नहीं, अने प्राद विंगेत्ना नगरणपीपण श्रीतीर्थकर जगते
यश्च अप्रसोहन करीने प्रलगण खेजा तन्नने कोइ यायत इपण द्वागांता नहीं,
तेमनो प्रहरणा पक्ष अनि निर्मल हनो.

एकदा चेद अन्य गामनो रहेनार जीवानीशादि तत्त्वने जाणनार अने साधुओने पिता
तथा जाइ समान माननार एक थावक पा बेचवा भाट ते नगरमां आव्यो, ते धीना जरे-
सां अनेक कुम्हां बेचवा लाग्यो तेथी सोक्खां नेने सां कुम्हांसीध्यो कहेवा लाग्या,
एक घन्यत तेलो मार्गां अनेक वाढी वात्यलोयी परिवृत घेयेझा अने पाळखीमा बे-
चेप्ता तथा राजेसांसाठो गेगाता रनारत्पूर्सिने जोऽने विचार्यु के—“ अहो ! आ
शामना प्रजावक अने गुणो एजा सूरि प्रमादमन घड गया द्वागे डे, तेनी पासे
मार द्याद पण बोझूं योग्य नयी, केमरे प्रवाने जाणवानो विधि कोण इीखवी श-
के ? तो पण जोंतु तो खरो के आ आचार्य सर्वी भ्रष्ट यथा छे के देशथी भ्रष्ट य-
था डे.” एम विनारीने राजमार्गामांज विधि पूर्वक तेमने नवीने ते स्तुति करवा द्वा-
ग्यो के—

गोयम सोहम जंवू पञ्चवो सिंजंजवो अ आयरिआ ।

अन्नेवि जुगप्पहाणा, तुह दिचे सव्वेवि ते दिष्टा ॥ १ ॥

नाचार्य—“ आपने जोशायी गौतमस्त्रामी, संर्थमस्त्रामी, जंवूस्त्रामी, प्रजव-
स्त्रामी अने सर्वेनवस्त्रामी तथा वीत्रा पण युगप्रधान एवा सर्व आचार्यांने मैं जो-
या एम हु मानुं दुं ”

आ प्रमाणे सांजलीने गुरुए नीचुं मुख करीने तेने करुं के, “ कागजाने हं-
सनी उत्तमा शोजती नयी, केमरे ते महागुणी आचार्योना अध्यवसायमांपी मात्र
एक समय पुरतो द्युष्म अध्यवसाय पण जो मारा आसा जवने विषे याय तो तेथी हुं
निर्मळ घट जाऊं.” ए प्रमाणे सांजलीने ते थावके विचार्यु के, “ अहो ! आ सू-
र्सिने घन्य डे, अनेक मिथ्यात्वीओनो संवंश उनां पण श्री तीर्थकर वचननी स्वस्प
अपेक्षा पण तनता नयी, माट ते सर्वया भ्रष्ट येज्ञा नयी.” पडी ज्यारे गुरु उ-
पाश्रेष्य आव्या त्यारे ते थावां त्यां आवीने विधिपूर्वक वंदना करीने, तेमनी देशाना
सांजली, पडी ते थावके “ दोममयमूद्धनामं ” आ उपेक्षामाज्ञामांथी थी वी-

रसायनीना शिष्य जिनदास गणिए रचेड़ी गायानो अर्थे पृथग्यो, त्यारे सूरिए शोक्कु युच्चियी व्याकरण, नाममाला बिंगेरेने अनुसारे सर्वे पंक्तितो मान्य करे एओ नवी अर्थ कर्यो. ते सांजलीने नम्रता पृथक् ते आवक योद्यो के—“ हे स्तापी ! आख युच्चिने धन्य डे, के जेवी आये आवो नवीन अर्थ कर्यो ; परंतु काङ्गे तेलो मूळ अभक्ताशीने मारा आत्माने कृतार्थ करजो. ” एम कही गुरुने बांडीने ते पोताने र मे गयो.

बीजे दिवसे आवीने तेज गायानो मूळ अर्थ तेणे पृथग्यो त्यारे सूरिए मनव दिचार्यु के—“ मूळ अर्थमां बतावेक्षी मढ़त्तिनो व्यवहार मारे बिंगे वायवी पण तुम नवी, तो अंतर्दुच्छियी तो क्यांयीज होय ? माटे तेमां बतावेक्षा अर्थनी गुरुद्द प्रवृत्तिना ते अर्थनुं वर्णन करवु शोने नहीं; तेप ते मूळ अर्थमां दोष आपत्तो, ते पण अन्य नहीं. ” एम विचारीने तेणे ते दिवसे पण योजो नवीन अर्थ शब्दपर्यायने अनुसारे कर्यो. ने मांजलीने पेझो आवक पण तेज रीते प्रशंसा करीने गयो. बीजे दिवसे पण आवके जडने तेज गायानो मूळ अर्थ पृथग्यो. त्यारे सूरिए कोड बदन नहीं सांजलेझो एओ कोइ नवीन अर्थ कर्यो. प. ममाणे छ मास मुखी नवा नवा अर्थ अन्न वामी तगड़ रहेज्जा गुरिनो अक्षय झाननंशाई जाणीने ते आवके गुरुने बिक्षिकी के “ हे स्तापी ! जेप गंगा नदीनी रेनीना बाणीया गणवामां अनेकाही दिना बीजा कोट्नी गति नवी, तेरीज रीते आपना गुणनुं वर्णन करवामां असाग जेतो बोइ पण माणस मध्यं नवी. हे गुरु ! थी येचीने उपर्यन्ते करेमुँ तरी पन आंत मध्यम थड़ राँहे, तेपन आंत नरु कार्य पण आवर्यु हे तेवी हये हुँ तरी हे देय जड़ा. पर्तु मारा मनर्मा आउझीन यान रस्ते चे के—आपनी जेता गीर्वां दुःख दामे दाग भो ते गायानो यार्य अर्थ मने प्राप्त न यांयो तो पडी ते अर्थ मने बीजे बरांयी मात्र यांयो ? नहींज याय. ” रांग गुरि योस्या के “ नारे कासे मल्ले अहीं अद्वय आवर्यु. ” ते सांजलीने तेने हर्ये यांयो, अनेते पोताने उत्तोर गाये.

पडी सूरिए विचार कर्यो के “ विलो नेप नेप शृदि पांप चे, तेप तेप आप्पा अद्य तेरो बरो बरो सोन बो उ. पाँतु शारायो इर्यु हे के ‘ मुरुना : धियः कृष्ण कृष्ण द्विं द्विं ’ भो जड़पीनो न्याग कर्यो, तो वडी बापकुणानुं शु बाप हे ? इस्त्रे द्विं ज्ञाना ज्ञानीने मृत्यि मुकामाल चिंगं पाहर्नु कर्य गर्न थन तवी दीर्घ अद्य ददा ददा ददा ददा नश्चना गुरि जेता यडने पोताना आपाने दारा थाँ थाँ !

सनं भौतीकार दरीने रहा, पठी मात्राकाले ने भावक आँगों, त्यों तेणे समस्त पा-
पने जैगे दूर कर्या हे, तथा जैगे अपूर्व संविष्टुल भारण कर्यों दे एवा उस्तिने जो-
इने तेपनी आण प्रदक्षिणा करी, प्राणाम पूर्व उनि करीने ते शोष्यो के “हे स्त्रामी!
आने हूं आपना दर्शनयोज ने गाथानो मूळ अर्थ समन्वी गयो, आपना सप्तला अव-
पतोमो ते अर्थ इश्वर देवाय हो, अहो! आपनी योग्यता भोक्तोत्तर हे, आपे ‘मूळ स्व-
स्थपे करीनेज मूळ अर्थनो हुं प्रशांग करीज’ एवी प्रतिज्ञाने सारी रीते पाली हे, मारा
पनोरप पूर्ण करवायी मारी जर आरे सफळ कर्यो हे, वडी आपनी कृपा पण अक-
म्भित हे, केमंके उ पढिना पर्यन एक ने एक गायानो अर्थ पूर्वया उतां कोइ बखत
एण आये कोपनो आवेदन पात्र पण कर्यो नयी, उज्जयो ज्यारे ज्यारे हुं पश्च करतो
त्योर त्योर मुभादृष्टिनी तुष्टिया। मने पवित्र कर्यो हे.” आ ममाणे सूर्स्ति क-
रीने तेगे परीने रंदना करी, पठी गृहिणे ते गायानो मूळ अर्थ कर्यो,

दोससप्तमूळजाग्रं, पुव्वरिसिविवज्जिथं जह वंतं ।

अत्यं वहसि अणत्यं, कीस अणत्यं तवं चरसि ॥ १ ॥

जापार्थ—“ सेंकमो दोषोने उत्तम करवायां मूळ जाल समान अने पूर्वना सु-
रिश्वेत चनित करेज्ञा तेपन वसी नावेज्ञा एवा अर्नथसारो अर्थ(धन)ने जो तुं वह-
न करे हे, तो पडो निर्देक तर शा माटे करे हे? अर्थात् धनने ग्रहण करे हे तो
पठी तप्तस्या करवो ए निरक्ष छे.”

विशेषन—पाणादिक दोषोने उत्तम करवायां मूळ एट्जे कारण स्व अने मत्सनी
जाळनी जम खंडन हेतुभृत हेतुशाथी दोषोनी जाल समान अर्थ (धन) हे, तेथीन
पूर्वे यह गरेहा वैस्त्रामो विंगे आचार्योंए तेनो त्याग करेज्ञो हे, वकी ते धन नरक-
मां गमन करववा विंगे अनेह अर्नथात् हेतु हे. तेवा धनने जो तुं वहन करे हे तो
पठी निष्प्रयोजन पडूं आनशनादिक तर शा माटे आवरे हे? कारण के पूर्वीपरनो
विचार करतो धनमंग्रह अने तप ए घन्मे साथ उतां नयी.

आ ममाणे ते गायानो मूळ अर्थ यथार्थ साजलीने ते भावक अतिर्हप धायो
अने पोनाने इथादे गरेह, एउटी भूरि पण फेलाना पालनी आस्तोचनां करता घाटे थी
मिदगिडि छपर जैने श्रीजिनेश्वर पासे “ थेयः श्रियां मंगलकेऽसीसप ” इत्यादि
ब्रह्मगणित सूनि^१ करीने पोनाना आयुष्णनो अंत सपीर जाणी चारे आहारना

१ आ संक्षेप सत्त्वराध्यवैदी नवीन दात्रो प्रकाशन हे

(३४८) उपेदशप्राप्ताद् नापांतर-नाग धू-स्तनं १७ मो.

मत्याल्यान कर्त्वा रूप अणसण करीने स्वर्गे गया।

सूरिए मुक्ताफङ्क विंगे जे धन प्रथम ग्रहण कर्य हनुं ते सर्वने गृहस्थोए प्रीष्ट दलावीने कोइ ब्रेकाणे उकाकी दीवुं। केम्के ते कोइ पण कार्यमां न कद्ये एवं इन हनुं। आ प्रमाणे इच्छना मुख्यकी मांजल्युं ते तेज प्रमाणे मे अहीं झल्युं ते वाकी तच तो शोधन करीने बहुधूत पासेवी जाणी क्षेवुं।

“ सद्गुरुने पापीने ते थावके आप्रहर्षक गाथानो यथार्थ अर्थ सांकेतिक वानी सृहा करी, अने निन्हवरणाना दोपयी रहित तं सूरिए पोतानी युद्धिष्ठिर मूळ अर्पने युम राखी नवा नवा अर्यो कर्या, पण ब्रेक ते थावके सूरिने अर्थात् निन्हत्र नामना सातमा आचारयी युक्त कर्या। ”

॥४४॥
इन्पद्मिनपरिमितोपेदशप्राप्ताद्यत्ता अष्टादशस्तनस्य
पश्चात्प्रथिक्षिप्तशतनमः प्रयेषः॥ २६५ ॥

व्याख्यान २६६ सुं।

मृगार्थना अनिन्द्य स्य आवपा आनाग विंगे।

मृगार्थयोर्द्योर्नव, निन्द्यवं कुलते मुर्धीः।

अष्टमः म्यातदाचारः, श्रुतवक्त्वः श्रुते म्नुतः॥ १ ॥

नाराय—“ युद्धिवंत माणस युप तया अर्थ प यद्येनो निन्द्य फर्तो नपी, ते इत्यावने शामड अनायोग शाम्यने विंगे आवपा आनाग करो ते। ” आ आगाम द्वारा इत्यावने कहे ते।

श्री अनयदेवमृग्निं दृष्टांत।

थो अन्तदेवमृगि मोड रंगी अंग वायामामासीत् तेन मना तया अन्य ददना मर्म इत्यावना पायामी यसा हता। एवं व्याख्यानगां पायपा अंतमा इत्येत्ता एवंटह इत्येत्ता इत्येन मद्यन्त विंगे यसा गगा तया वेंटीह दद्ये यांता यांता। वेंट दद्ये गेह अने वीर गगदे वहु वर्गन वर्षे के ते गादीने व्याख्यानया गां-

प्राण्यान् शदृशं मुं, सूर्यार्थना अनिन्देय स्वप्न आउया ओंचार चिंग. (३२५)

हा बेड़ाक शमधारी कृषियो परस्पर युद्ध करता पडे त्यांन मनस्त्वद्ध घड गया, ते जोइने अवसरना जाण एवा अनपेक्ष नुनिना गुण तामज नागननुआनु वर्णन करीने एवो गांव रम विमायों के ने सोनलोने मंवं व्यव्य घड गया, अने मनमां विचारणा सारण के “अहो ! अमने विचार ठे, के व्याख्यानना रमयां अमे प्रमाद्यी उभवत घट गया, अमे ते योग्य कर्त्तु नहीं, पण आ युग्म वर्गन केज्जा नागननुक भावत्ते धन्य ठे, के जेणे मंगामयां पण पोनाना आन्य अमनी पुष्टि रमी, ” एडी गुरुए अनयेद्यने विचारण आपी के “हे शिंय ! नारी पुष्टिनो विचार वाणीयी अगोर ठे, परंतु तोर वर्वत ज्ञानाज्ञानां विचार करीने वर्णन कर्वू, ” त्यार पडी एक दिवम रात्रेनाहनु प्रतिक्रिया घट गया पठी कोट एक शिंय खेडिक सानाना पुत्र नेपियेल कृषिए अथवा नेमिनाधजना गांधार नेपियेल नीष थी मिदाचल उपर र्वेजा अनितार्थनि अनवनपांची “ अंशंनगविद्वाग्विद्वाहि ” इत्यादि चार गायानो अर्ध पृथ्योत्पात्र थी अनयेद्ये रामुके “ अनेक वक्तागता शुच नेववने पराण करनारी देवगुंदीओर जेपना चरणकृष्णने वेदना हरी शंखल नेतु भन नग पण क्षोज पामुं नहीं तेग थी अनितार्थने हु शाम रमं नुं, ” आ वसाहे ने देवगुंदीओगा ने थोजां रार्य विरोपणों ने गायांमां हतो नेतु शंखगरामारी जरेसुं विचारणी वर्णन कर्त्तु, ते वाचने उपाध्यत्ती पांसगाम मंगर्वी पात्ती जरी शंखारममो निष्पृण पवी रेत दुषारी रामपुत्राप ते वर्णन मांजर्वु, चोट वारन नहीं एत्तेजेत्तु पृथु अद्भुत वर्णन गांतकीने नेणे विचार वयों के “ तो आ वेस्तिशिर्गमणि मारो म्यापी धाय को मारो जन्म तथा जीवित गरज्ज धाय, अने हर्ष दूर्द सीमाए वरीने तथा शंखारामना विचोद करीने विशेष निर्विन घट हो, योट हु तशो जहने ए भेटु नाने पार्यना करीने होत्ते परामुं, ” एव विशेषी ते दृष्टिवना वारणा तामे आरी, अने मंकुत्त म्यापी पोती के “ हे शंखारामने ज्ञाननार ! हे धेतु पुदिगान ! वारणा उपर्यो, हु महनंसी नादनी गजुरी गुणेत्री वारण मांत पशारी पांत आरी नुं, ” आ वसाहे अद्वितीयीने हठ गांतर्वीने शुभ उच्चार्येवत्ते उपरो आपों के “ प्रवय तयने जे लियादा आरी इती ते मरे इती गया, अने रयो न्यो चारुर्य देवादो हो इत दुं विने सज्जा दृष्टिनी नदी ! हे शुं काव्यो ? तत्ता युर्धो आरामाने मीविश्वरुद्धर्म इर्विद्वन्ती आ मीदेमानो आरी हो, ते विरोगीनी जेय वारंवार बंजारे हे, ” ते सांतवेदि इर्विद्वन्ती

बोध्या के “ हे पृथ्वी ! मारा चालपद्मी ने जेम चित्रम पामी सनी आजाए आती डे, तेमंज आपनी रुपाथी ते समंज्रम थड़ने आशारहित पात्री जती रहेंगे; माट ते वाचत आप खेद करशो नहीं। ” एम कहीने अजयदेव घार उत्तमी राज्यकन्याते कर्णु के “ हे राजपुत्री ! अमे साहु छीए, तेथी अमे एक मुहर्त मात्र पण एकांतमां त्वी साये धर्म संवंधी वार्ता पण करता नयी, तो अमे गोप्तिनी पुष्टी तो शानीज करीए ? क्ली अमे कोइ पण दिवस दातण करता नयी, मुम्ब धोता नयी तथा स्नान बिंगे वार देहशुच्चिने इच्छता नयी, तेमन निर्झोप एवुं अंतप्राप्त अनेद्वारुं अन्न निशा मांगीने द्वावीए त्रीए अने मात्र देहना निर्वाहने माटेन म्वांड रहीए डीए. आ शरीर अस्थि, मंज, मूत्र अने विष्णु विग्रेत्यी जरेद्वुं महा छुर्गयमय विज्ञान डे. तेमा सारन्तु शुं डे ? कुत्सित पुरुषोन एवा विज्ञान विषयमुख्यनी इच्छा राखे डे. अमार शरीरस्ती सारंवार वाव्यावस्थामां मातपिताएज करी हाशे त्यार पड़ी अमे तो दीज्जुक्ष करी नयी; माटे आवा अमारा छुर्गयमय शरीरनो स्पर्श तारा जेवी राजपुत्रीने स्वप्नमां पण करवा जेवी नयो। ” आ प्रमाणे विज्ञान रसनुं वर्णन सांजलीने ते राजपुत्री तरंतम जती रही. अजयदेव उपसर्गरहित थड़ने गुरु पासे आव्या. गुरुए कर्णु के “ तारी बुद्धिनी कुशलता समुद्भवा पूर्णी जेवी अधिकतर डे; परंतु वर्तमान समयमां तेन शामावती योग्य डे. तेथी तेम करवा माटे तारे भावामां करेक्षो जुवारनो लुमरो तथा काँझेंगकानुं शाक शोधी वहोरी द्वावीने वापरवुं, जेवी तारी बुद्धि न्यून थड़ो. कर्णु डे के—

तद्वूजं कदिंगं च, ज्ञोज्यं शीतं च वातुकम् ।

कपित्थं वदरीजंवृक्लानि ब्रंति धीषणाम् ॥ १ ॥

जावार्य—“ तद्वूच, कादिंगरुं, उंमुं तथा चापु करनार जोनन, कोरुं, वोर अने जावू ए मर्वे वस्तु बुद्धिनो नाश करनार डे। ”

गुरुना वचनो तेणे स्वीकार कयों, अने तेज प्रमाणे पणे जागे आहार करवा मांव्यो. गुरुए तेन अस्तं योग्य जाणीने मृत्यिद आपुं. पड़ी अनयदेवमूरि विहार करता करता अनुक्रमे धन्ननपुर आव्या. त्यां अनि तुच्छ आहार करवाथी कुण्ठा महा व्याधिथी ते एवा पीमित थड़ गया के हाथ पण हज्जाववानी पण तेनामां जक्कि रही नहीं. एक दिवस सायंकाळनुं प्रतिक्रमण करीने मृत्यिए आवकोने कर्णु के “ आ

व्यासपान ४६६ मुं. सूत्रार्थिना अनिन्हन स्वर आउमा आवार विषे. (३२७)

व्याख्यिनी वीमा यहु वर्षी पद्मनाथी हुं एक कण पण ते सहन करी शक्ता समर्थ
नवी नेवी काले अनशन करीश। "ते सांजलीने मर्वने अनि स्वेद थयो. पड़ी
रात्रिमां शासनदेवीए आवीने मूरिने कर्तुं के "हे गुरु ! उयो ग्रो के जागो ग्रो ?"
गुरुए कर्तुं के "जागुं दुं." देवीए कर्तुं के "उगो, आ नव मूर्त्तनी कोकरी भखेओ."
गुरु बोध्या के "आवा शरीर हुं शी रीते उखेली शकुं ?" देवीए कर्तुं के "नव
अंगनी" बृत्ति बखानुं हजु तमांग आवीन वे. अर्धानु तमे बखाना ग्रो तो तेनी पासे
आ ते कोण मात्र डे ? यांग आ हाथमां स्पो. हजु तमे चिरकाल मुर्ती जीवगो."
गुरु बोध्या के "आवा शरीर हुं शी रीते उखेली शकुं ?" देवी बोझी के "उ पास मुर्ती आपास्त्र तप करो." पड़ी शासनदेवीना
निंदशयी मूरिए उ पास मुर्ती आपास्त्र तप कयों, अने कविन शद्गोनी दीका करीने
नशांगदृष्टि पूर्ण कही। तेवामां शरीरने विषे परीथी महा रोग उत्पन्न थयो. ते बखने
भी घरणेन्द्र भेन सर्वतुं म्बस्त्र धारण करी त्यां आवीने मूरिना शरीरने चारीने नीतेनी
कर्तुं. पड़ी घरणेन्द्र मूरिने कर्तुं के "सदी नदीन तीरं श्री धंजन पार्खनाथनी प्रतिमा
पृथ्वीमां गुप्त रहेजी वे, तेने तमे प्रगट कांग. त्यां ओचिनी एक गाय आवीने ते
प्रतिमा जे स्थाने डे ते स्थानपर दृष्ट ऊरणे. ते चित्तहृदी ते मूरितुं स्थान निधिन
जाणजो." आ प्रपाणे कहीने घरणेन्द्र आदृश थया. पड़ी प्रातःकाळे अजयदेवमूरि
संबंध सहित सेदी नदीन बांति आव्या. त्यां गापने दृष्ट ऊरती जोइने गोचाढना बालकोए
द्वारेजी जूमि पासे प्रतिमाना स्थाननो निधिय धवादी मूरिए पार्खपलूनी मूरिने
मांट नवीन ३मोंब्र रचना मांमगुं. तेनां बत्रीश काव्य कथा पड़ी तेब्रीशमुं काव्य
कहेनां तत्त्व श्री पार्खनाथनुं विव प्रगट थयुं. ने. तेब्रीशमुं काव्य मूरिए देवनाना
आदेशादी गोपवी दीयुं डे. ने प्रतिमाना दर्शन प्राप्तवीज संबंध्याधि मूलधी
नाश पाप्या. पड़ी भी संबंध मुरने ते प्रतिमानी उत्थचि पृडी. त्योर गुरुए कर्तुं
के "पूर्वं श्री बहुणदेवं अगिपार द्वाव्य वर्षं मुर्ती आ प्रतिमानुं पृजन वर्तुं हनुं.
त्यार पड़ी॥

वर्षं मुर्ती रामचंद्रे तेने पृजी; त्यार पड़ी एंही हनार

१ श्री आकाशने मूर्त्तप्राप्तमे गृहं आ रामचंद्रादेवं वसा है. बाहना नव भगवन् इन कर्त्ता
वार्त्तियो हैं. २ रघुनन पर्वतार्थी कृष्ण प्रगट वर्षं पद्म द्युमां वर्षं स्वर्णे वर्षं देवे.

३ आ स्तोष ४ जर्जतामूल 'ननि प्रगट दृष्टं. ५ वर्षभूमतली द्युमां द्युमितां ६० द्युमें दे
काव्य हैर्न गोकर्णानी हांस्काले ने भावारं ६० काव्यद दने हे.

६ नरहरितान् द्वन् एषे अही कृष्ण ने नरहरित जगद्वापीं द्वन्न करेते लर्ती द्वन्नायु वर्षी.

वर्ष मुखी तहसु नांग तेवी पूजा करी, न्यार पड़ी याण काढ मुखो माँशमंडे पूजा, त्वार पड़ी छारकों नगरीमां कुण्डयामुद्देवी नेपीनायना मुखयी मोद्य अतिशयवाची ते प्रतिपानी कथा सांचलीने मोद्य प्रासादमां तेनुं स्थापन करीने पूजा करी, डासकों दाह थया पड़ी ते नगरीने समुद्दे दुवाची दीधी, पट्टमं प्रनिपा तेरीने निकिम्ब समुद्दमध्ये रहीः न्यार पड़ी केटझंक कांले कांती नगरीनो निचासी धन भन नामतो श्रेष्ठी त्याची जेतो हतो तेवामां तेनां वहाणो देवनाना अतिशयवी स्वंद्वित ध्यां, तेथी श्रेष्ठी विचारमो पर्यायो, तेवामां आकांशवाणीयी “अहो जिनेभरनी प्रतिपा छे” एम तेले जाएयुं, पड़ी श्रेष्ठीना निर्देशवी खड्डासीओए समुद्दमां मुनर नाम्बीने सान काचा तांतणायी ते प्रतिपाने वार्धाने वहार काढी, पड़ी तेने कांति नगरीमां झट जन्मे श्रेष्ठीए मोद्य प्रासादमां स्थापी, ते प्रासादमां ते प्रतिपा वे हजार वर्ष रही।

डंकपुरना राजानो पुत्री जोगबदेवी अद्भुत स्वरूपवान् हुती, तेनो पर आसक्त थड्ने वामुकी देवता तेने जोगवता लाग्यो, तेनायी नागार्जुन नामे तेने पुत्र थयो, तेनापरना वात्सल्यवी ते नांगेज सर्व महापत्रीओनां फळ मूळ अने पांदमां तेन स्वराच्यां, तेना प्रनावयो ते मिस्त्र पुरुष थड्ने शालिवाहन राजानो गुह थयो, पड़ी श्री पादभिष्ठसूरिना प्रसादथी ते नागार्जुन आकाशगामी विद्या पामीने रसने सिद्ध करवा वसुकुथयो, तेने मोट तेणे अनेक उपायो कर्या, पछ रस वंशायो नहीं, तेथी तेणे गुरुने तेनो उपाय पृथग्यो, गुरुए कंयुं के “महा महिमावाळी श्री पार्वतायनी प्रतिपानी, पासे ते प्रतिपानी दृष्टि सर्व वृक्षावाळी सनी स्त्री ते रसनुं मर्दन करे तो ते रस स्थिर थड्ने कोटीवेची धाय.” ते सांचलीने नागार्जुने पोताना पिना वामुकी रुंध्यान धरीने तेने वोज्जाव्यो, पड़ी तेना पृथग्वायी वामुकीए कयुं के “कांति नगरीमां अति महिमावाळी प्राचीन श्री पार्वतायनी प्रतिपा छे.” नागार्जुने कांति नगरीयी ते प्रतिपानुं हरण करीने सेढी नदीने कांउ एकांतपां लावीने तेने स्थापी, पड़ी तेनी पासे रससाधन करवा मांट शालिवाहन राजानी प्रतिवता स्त्री चंद्रज्ञेताने हेमेशा रवे सिस्त्र थयेज्ञा व्यंतर मारफत मंगावीने ते चंद्रज्ञेशा पासे रसनुं मर्दन करावता लाग्यो, उमासे ते रस स्थिर थयो, ते उकाए रस करतो पण अधिक महिमावाळुं अने समग्र द्वोकोना इच्छित अर्थाने पूर्ण करनारं, स्वंनन नामे श्रीपार्वताय म्वामीनुं तीर्थ थयुं, पड़ी अनुग्रहे देवना वचनयी ‘ते प्रतिपा अहो छे’ एम जाणीने “जयनिहुआण

व्याख्यान शब्द सुन. मूलर्थना प्रनिन्दव रूप आउणा आचार विषे. (३४६)

धरकप्पहरु " इत्यादि काव्योदयमें तेनो मनुष्य करी, एटसे ते प्रतिष्ठा प्रगट थइ
छे. प्रथम आ प्रतिष्ठा कोणे जारी हो ते संज्ञयु नयी. " आ प्रमाणे श्री अजय-
देवमृरिद कहेलो महिषा संजलीने श्रीसंघ तेज म्याने प्राप्ताड करावी त्यो स्तंजनपुर
नामे गाम बसाव्यु. रर्ख लोको त्यो मोटा मोटा महोत्सवो करवा आग्या. पछी ज्योर
संवत ३३६७ नो माझमां छुए म्हेच्योए गुनरातमां उपश्च कयों त्यारे वर्तमान सं-
जतीर्थिनु स्पारन पर्यु हो. अत्यारे ते प्रतिष्ठा संजनीर्थ वंदेरे (खंजातमां) विश्वान हो.

प्रथम शिष्माचार्ये पहेजा वे अंगनी हृति करी हती, त्यासपरीता नव अंग-
नी दीका थो अन्नपद्मसूरिए शासनदेवीना वचनपी पोतानी मतिकल्पनानो उप-
योग कर्या शिवाय करी उे, त्यार पछी संवत १३५ मां थो अन्नपद्मसूरि स्वर्गं ग-
या छे, केटज्ञाक १३५ ना संवतमां स्वर्गं गयातुं कहे छे.

“स्यानांगमूलविग्रे नवध्वंगनीटीका करनाराथी अजयदेवमृतिथया. ते आउया आचारने पालनारा थी अजयदेवमृतिने थी मंजन पार्खनाथ स्वामीए नवांग आप्या दे अर्धांनु ते प्रज्ञना प्रसादविजितेनी टीका रचवाने जायशाळी थया दे.”

इत्यहदिनपरिमितेपदेशमादृतनां अष्टादशर्मजम्य
पदप्रमुखधिकारिशततमः प्रवंथः ॥ ५६६ ॥

व्याख्यान २६७ मुं.

शुचार्गज धूकरो सम्यग्दृष्ट्यं करवा विषे.

अप्रदास्तं प्रदास्तं वा, शास्त्रं यत्समुपागतम् ।

प्रशस्तार्थं प्रयोक्तव्यं, मौनीन्द्रागमवेचन्निः ॥ ? ॥

जायर्थ—“ अमरमन (अशुन) अथवा मरमन (शुन) गमे तें भास
प्राप्त थाय, सोपण तेनी जिनामने जाणनाग पंचितोण मरमन अर्थपान योनना क-
र्वी, अर्थानि तेनो शुन अर्थानि कर्वो।”

जाति के दोनों वर्गों की समिति-समाजकूल है। जो वर्गों के बीच विवाह नहीं होता, वे दो वर्गों का विवाह नहीं। अधिकारी वर्ग में विवाह होता है।

एवं इच्छा मनिषे दोष कर्त्ता हैं।

Hi que que no obstant, en el seu moment, havia estat l'única que havia pogut ser nomenada "la reina dels boscos".

and the author of the book is the first person to receive the award.

As one of the most important parts of the system, the financial institution can play a role in the growth of the economy by providing funds to business and individuals.

व्याख्यानं ४६७ मुः शुजाशुन श्रुतो सम्पर्क्षं करवा विषे. (३३१)

(व्याकुलता) बतावी छे, पण धीतरागसां थताव्युं नयी. जोननप्रासिना अज्ञावे उपवास घयो, तो तेथी कोइ उपवासां फल न होय. ” ते सांजळीने राजाए ते गाथा विसंवादी अर्धवालो जाणीने ते परिवारक्तने तिरस्कारपूर्वक काढी मूऱ्यो. पडी धीजो तापस घोष्यो के—

फळोदयेणमिः गिहे पविठो, तत्थासणथ्या पमया निरिस्तिया।
वर्खित्तचित्तेण न सुचु दिघं, सकुंमद्वं वा वदनं न वत्ति ॥२॥

जावार्य—“ हुं प्रातःकाळे कोइना घरमां भेडो. त्यां एक प्रमदाने में आसनपर घेड़ी जोइ, पण मारूं चिच व्याकुल होवायी में वरवर जोयुं नहीं के तेंुं मुख कुंकल सहित हतुं के नहीं ? ”

ते सांजळीने राजाए तथा मंत्रीए विचार्यु के “ आ गाथामां पण. तेणे अङ्गःनना कारणमां कार्यनी व्यग्रता थतावी छे, पण तत्त्वार्थ जणाव्यो नयी. ” त्यार पडी धीजो वाँधनो शिष्य घोष्यो के—

मावाविहारे मह अज्ज दिट्ठा, उवासिआ कंचणभूसिद्धिंगी।

वर्खित्तचित्तेण न सुचु नायं, सकुंमद्वं वा वदनं न वत्ति ॥६॥

जावार्य—“ वाँद्व साधुने रहेवाना मठमां में आजे कंचनादिना अनेक आनूषणो पहरी वयाद्वंकारी विनूपित घट्ने घेड़ी एक उपासिका—स्त्रीने जोइ, पण व्याक्रिप्त चिच होवायी में वरवर जोयुं नहीं के तेंुं मुख कुंकल सहित हतुं के नहीं ? ”

ते सांजळीने राजाए तथा मंत्रीए विचार्यु के “ आ गाथामां पण तेणे स्त्रीना नेपथ्य जेवायां व्यग्रपतुं वराव्युं छे, पण क्वानतच्य जणाव्युं नयी. ” एजरीने सर्व धर्मो ओए कहेझ गायाओ जाली स्त्री. तेमां जैनधर्मी कोइ अवेष्ट ने होवायी राजाए मंत्रीने कतुं के “ आयो जैनधर्मी कोइ आवेष्ट नयी. ” ते सांजळीने मंत्रीए विचार्यु के “ ‘जैनधर्मी पण सर्वे आवाज हवो’ एम राजानुं मानहुं यशो, मारे कोइ माधु अहींथी नीकडे तो घोङ्गातुं. ” एम विचार करे छे, तेझामां कोइ हुग्रक साधु जिझा मारे ते नरफ नीकड्या. नेने मंत्री सनामां नेनी साव्यो. ते कुद्रक मुनि राजाए कहेसुं चेयुं पद मांजळीने घोष्या के—

(३३२) उत्तरेशाशासनाद जापानंतर-जाग धो-सनं २७ मो.

खंतस्स दंतस्स जिहंदिअस्स; अप्पप्पुरुगे गथमाणसस्स।
कि मप्प एएण विचिंतिएण, सकुंडङ्गं वा वदनं न वंति ॥४॥

जापान—“ कुमारान्, इति, जिनेन्द्रिय अने जेनुं मन अध्यात्मना निष्ठानं
झीन घयेन्नु चे पूरा मोरे । आ मुख कुंभ सहित चे के नहीं ? ” पूरा रिक्ते
करीने शुं ? अर्थात् पूरो चिनाग शापांट कर्नो जोड़े ? ”

आ गावामां कुंकङ्गना अङ्गानगणामां क्लोचादिकुरुं कारण वतान्नु चे ए वि-
नवी ज्ञानुकृता वतावी नवी. तेवी गायामां क्लान्ति, इष, जिनेन्द्रियना अने अशास्त्र
येत्तद्विजिता कारण म्पे कहेभ होताथी गताने र्पम् पूर्वानो उद्घाट घयो तेवी: तेवो
र्पम् मंत्रेवी प्रभ कर्यो के नावन कुद्धके प्रथमयोज पोतानी पामे रागेसा आई तथा
मुक्त पूरा बाटीना वे गोला जैत उत्तर कोत्ता अने त्याथी चाप्ताना बोक्कु. तेवो
जाप जेन्नने गतार पुरानु के “ हे पूर्ण ! आ शुं ? मे र्पम् मंत्रेवी प्रभ कर्यो, तेवो
दृन्द रेव आत्मा नवो । ” मुनि वोक्या के “ हे मुख ! शुरुह तथा आई ए वे
दृन्दना एकालीज तमाग प्रभनो भगवान् आपी गयो छे, तोपाण ते शुरुह करे शुं
ने लावेवो—

दृन्द मुर्दं अ दो दृद्वा, गोप्तव्या महिआमया ।

दोहि आरिप कुरु, जो दृद्वा तत्य शुगद ॥५॥

प्रत्यर्थ—“ गां गान आई “ ए वे बाटीना गोला फौताना, ते नीति गां अ-
र्पान लां वे आई हतो ने आप वोइगो. ”

आ गायानो क्लान्त गां चे वतायाना वाह्यतु खाल कारणा लाय ए-
वेवो आहया वाप्तायाके वापिनी ए मुखादिक जोट बाटो नवी, जानेता आकी
ऐसे आ-मा विवेत होण ते जोट वहे उ. ते वाप्ता। एवां ए ते जाऊ ए अने
दृद्वे होहानी हवेन्नी रावी गोली जाग उ, अर्थात् दृद्वेनी हवादीनी ते लाक्षण
उ. अने बेद्दो इति लिंग एवां वारण इत्याय तेवत तंत्राया इति
कृत्वा, वारण्युल मुख बल देवा विभांग तेवां शुरुह गोली लेव फोट ए
दृन्दने वाल्ल वां, अर्थात् तेव रवे एव भावतो नवी.

त्वं क्लम्बनि दुम्भंहा, ते जाग कामापावया ।

तिव्वादु न त्वम्बनि, जहा ते गुरुगांताप ॥६॥

વ्याख्यान ४६७ मुं. ગુજરાતી ભૂતનો સમ્પાદિત કરવા ચિં. (૩૩)

જાતાર્થ—“ એ મસાણે રામણાં હુણ્ય આને છુણે બુદ્ધિવાળા મનુષ્યો જ્યાં તાં
બક્કે ડે, પણ મર્વદી વિરતિ પાસેઝા તો શુષ્ક ગોલાની જેમ કોઇ પણ સ્થાને
બકગના નથી. ”

જહ ખદ્દુ રુસિર કરું, સુચિરં સુકું દદ્દુ રુદ્દુ અમ્ગી ।

તહ ખલુ ખવંતિ કમમં, સમું ચરણાદ્ધિયા સાહુ ॥૨॥

જાતાર્થ—“ જેમ પોઝાણવાં આને ઘણા કાઢનાં મુક્કાં જ્ઞાકસને અનિ જ-
જાડીયી થાચી નાંખે ડે, તેમ સમ્પરુ ફરારે ચારિક્રિયાં ગેસા સાહુ કર્મને જન્માડીયી
મુખ્યાંદે દે-નાશ કરે ડે. ”

આ મસાણે સાંજલીને ગના પતિશોપ રામ્યો અંત હૃમેશા મંજિની પાસે હુસ્સર
મુનિના પર્યની પરંસા કરવા દાખ્યો.

આવી યુક્તિયી રાહુગુમ મરીએ રાજાને યથાર્થ ર્થષ્યાં આમત્ત કર્યો, તે મસાણે
થીજાઓએ પણ કરવું.

અછોં પાપરહિત કૃષ્ણક મુનિએ થૃંગારમવાલી મધ્યાને પણ નિરાય
(નિરોપ) માર્ગણાં સ્થાપન કરે, આને કૃષાડીઓના શાશ્વત કરતો જન ઇશ્વરને મસ્ત
કરી બનાવ્યું. એ મસાણે થીજા ચેફિનોએ પણ કરવું. પરંતુ ફિલ્યાન શામની યુક્તિઓ-
યેદે એકાંતાદીના કંદસા ગૃહાયોં પ્રાણીને અંતર્ગત આગમને 'કંદાસ' મ બરાં, ને
મર્યાદયાં કર્યું ડે કે—

મિથ્યાત્યશાન્દ્રયુક્તયાદ્યે:, કંદીકાર્ણી ન સૂત્રયાક ।

સૂત્રાદ્યોભયેનેન્દ્રયસમં પાંચ ન ભૂતસે ॥ ૧ ॥

જાતાર્થ—“ ગુણની ઘણીને મિથ્યાનું શામની યુક્તિઓએ, હરીને બંદાસ્ત
કરવી નહીં, વેપરે ગુચ્છ તથા અર્પ એ કંતેના કિન્દું સથાન બીજું બોર સોંદું પાણ હુ-
ંધો પર નથી. ” કંદાસ કારવારું સરદય બનાવસા પાંચ 'જેરીનું ટાઈ' રહે ડે.

જેરીનું દાંત.

છારકાપુરીયાં થી હુણ બાળુદેર રામ્ય બરતા હતા, મધ્યો દેસસાં લાંબેરી દે-
ઝરસી ગોશિરિંગદનના કાસુની ચણ જેરોઝો લેસરી લાંબે હતો. ૧ નંદાદિવી.
૧ કંદાસ કંદાસ હેઠાં હેઠાં હેઠાં હેઠાં હેઠાં હેઠાં હેઠાં હેઠાં હેઠાં હેઠાં.

२ अंग्रेज़तिही अंते ३ कामुकिरी, तेषां पटेसी जेरी युद्धना मध्ये गार्वताद्वितीय स्वर आपत्ता माझे वगाकवापां आवानी, वीजी जेरी कोड अस्थान् कार्यवर्त्तन आवो पदे त्यारे गार्वंत, मंत्री विंगेने जागरणा माझे वगाकवापां आवानी अंते वीजी जेरी कामुकी महोन्सव विंगे उन्सवां जागरणा माझे वगाकवापां आवानी. ते जिगाय तीव्र गोशिर्षन्दनमय एक जोधी जेरी। पण हनी, ते त त माझे वगाकवापां आवानी. ते माणस ते जेरीनो शब्द सांजले तेने आगऱ पालऱ्हना त त मापना उपदेश गांत यता हता. आ चोंथी जेरी चाडता प्रमंगपां उपर्योगी ते, तेवी ते जेरीनी उन्हानि झावीए डीए.

कोइ वयन सार्थक देवझोकमां? समग्र देशोनी सना जगड हनी, ते वत्त ते सर्व देशोनी समक्क ईंद्र करुं के “अहो! कृष्ण विंगेप्ता सन्पुण्य ते के जिओ झक दोषपाठी पण गुणनेन ग्रहण करे ते. तथा नीच युध्ययी युध्य करता नयी.” ते सांजलीने एक देवताने तेना वाक्य पर अध्या वेत्री नहीं, तेवी तेणे विचार्यु के “एवं केम संज्ञे? परदोपनु ग्रहण कर्या विना कोड माणस रही शक्तुंग नयी.” एम विचारीने ते देवता मृत्युझोकमां आव्यो अंते ज्ञाता नगरीना रांगमार्गपां एक जयंकर अंते अति कुर्गवाला काळा कृतगरुं मृतक विकुर्वाने मूरुं. ते कृतराना मुम्पां कुंद पुष्पना जेवा खेत अने मुशोज्जित दंतपंक्ति विकुर्वा. तेवामां श्री नेमिनाथने वांडवा माझे कृष्ण वामुदेव सर्व सन्य सहित नीकव्या. राजमार्गपां चाडता भनिको दूरधीज ते खेतानी कुर्गव आववायो आमे मार्गे चाल्या. वामुदेव तेंु कारणे पुरुषु, त्यारे तेऽयोए कृतरानुं मृतक वाव्युं. ते जोइने कृष्णे करुं के “पुद्गङ्गनां नाना पकारना स्वजनावो होय छे, तेमां हर्ष शोक करता जेवं नयो. परंतु उत्त्रो, परंतु शरीर तो कृष्णे वर्णनुं छे; पण दांत खेत ते, तेवी ते ‘मरकनवणिना जाननमां गोउवेळी मुक्तावळीनी जेवा शोजे ते.’” ते सांजलीने पेजा देवताए विचार्यु के “वरेवर आ वामुदेवनुं सेफको दोषोने मूकीने पस्युणग्राहीपणुं सत्य ते.” पछी ते देव वीजा गुणनी परीक्षा करता माझे वामुदेवना अभ्यरतननुं द्वरण करीने जाय्यो. तेनो पाछल सन्य सहित वामुदेव पण गया. युद्ध करतां देवताए वामुदेवनुं समग्र सन्य जीती झीयुं. पत्री वामुदेवे ते देवताने करुं के “मारा अभ्यरतनने तुं केम हरी जाय ते?” देवता वोव्यो के “युध्यमां जीतीने तपागे अभ्य झाइ ल्यो.” कृष्णे करुं के “हुं रथपां वेत्रों दुं अने तुं ज्ञुमि उपर रहेवो छे, माझे तुं मारो रथ अंगीकार कर. जेवी

च्यान्यान ४६७ मु. शनाशुन भूतो सम्पर्क करवा चिंपे. (३३५)

आपाण समान मुख्य पाप. ”देवे करुं के “मारे रथनो जहर नवी. ” त्यारे चामुंदेवे स्थिति पर तेमन अध्य पर वेसीने मुख्य करवातुं करुं, ते पण तेले अंगीकार कर्यु नहीं. पडी याहुयुध करवातुं करुं तेनो पण देवनाए निषेध कर्यो, त्यारे कृष्णे करुं के “न्यारे तारे कया मुख्यी मुख्य करवै ते? ” देवनाए करुं के “आपाण नां-क झोकेनी जेवा हस्तका युद्धी” युद्ध करीए. ” ते सांजलीने कृष्णे करुं के “हुं एवा नीच युद्धी युद्ध नहीं करै. मारा अध्यरत्नने तुं मुख्यी सह जा. ” आ प्रमा-रो. पडी तेले पोतातुं म्बद्द ग्राह करीने चामुंदेवने करुं के “देवर्द्दिन निकल ग्राह नहीं, माटे कांटक वरदान पागो. ” चामुंदेव मारुं के “उपद्रवने शांत करना-री नेरी मने आपो. ” न्यारे देवे चंद्रननी एक नेरी आपीने तेनु फळ करुं के “आ नेरीनो शब्द जे कोइ सांजली तेना उ मासना घयेज्ञा ने घवाना ज्वरादिकरोगो नाश पामरो. तेवी छ उ मासे फलीयी वगामवी. एव्वेप्रथम नहीं सांजलेज्ञा पाण्यसोना दुन्यन घयेज्ञा सर्व रोगो पण नाश पामरो.” पडी ते नेरी कृष्णे उ मासे वगामवा पांदी.

एकदा चोइ एक दाहज्ञरीयी वीजा पामनो बणिरु नेरीना रुक्ष पामे आपाणे अने तेने करुं के “हुं तेने एक लकु रूपीआ आपुं, अने तुं मने आ नेरी कृपीने तेनो एक कर्को आप. कर्को जे ववने नेरी वागी, ते ववने हुं हाजर नहोनो, अने हवे तो राजानी आज्ञायी उ मासे वागशे. तेज्ञा ववन मुखी हुं कुण्य महन करी शकुं हेम नवी, माटे मने एक कर्को आप. ” ते सांजलीने नेरीना रुक्ष के झोजावीन पर्जने एक कर्को रापी आपो, अने तेने स्थाने बीजा चंद्रनवी धीगडुं दीधुं. एवी रीते वीजाओने पण झोजने वश पद्धने ते कहमास्यो आपाणा हाम्यो. अने तेने स्थाने बीजां घोमां देवा हाम्यो. तेवी ते नेरी कंदास्य पद्ध गङ्ग. पडी उ माम पूर्ण घया त्यारे कृष्णे ते नेरी वगामवी पण कंदास्य पद्ध गयेज्ञी होवावी. ते नेरीनो शब्द चामुंदेवनी मजा मात्रमां पण मसों नहीं; तेवी तप्य म करी तो तेने कंदास्य करवातुं हृतांत जणायुं. एव्वे नेरीना रुक्षने करी वयो अने फरीने अट्टप तप वरीने कृष्णे ते देवना पांसेवी बीजी नेरी मेलवी, तेनो रुक्ष बीजाने कर्यो.

आ दण्ठानो उपनय एवी रीते समन्वयो के “जे शिष्य मूलने अद्यजा

१ भारी अद्यियं मुंदेव पूर्णत युद्ध एके एउटे तेले अंप वगार द्यग्नावे नहै.

(३३६) चर्पदेशप्रासाद ज्ञापांतर-ज्ञाग ४ थो-संन्तजः ? ७ मो.

अर्थने परमतना ज्ञात्वा साथे अथवा स्वप्रतना वीजा ग्रन्थो साथे मिश्र करीने कथाहूं करे अर्थात् अहंकारथी परमतादिक साथे मिश्र करीने सूत्र अथवा अर्थने संगृहै करे ते अनुयोग श्रवणेन योग्य नयी। एज प्रमाणे गुरु पण जो सूत्रार्थने कथास्प करे, तो ते पण अनुयोग जणाववने योग्य नयी। “ हुं सारी रीते जणेक्षो दुं, मां वीजाने शा माटे पृत्तवुं जोइए ? ” एवो अहंकार आणीने जे पकेक्षो अथवा विसरण यथेक्षो पात्र स्वपतिकल्पनाथी पूर्ण करे ते सर्वया अयोग्य ढे.

“ ज्ञोन्नथी, अहंकारथी, कदाग्रहथी, हृत्थी के ज्ञात्यथी सूत्र तया अर्थने कथास्प करे, तो तेने सूत्रार्थनो निन्हव करनार जाणवो, माटे सायु विग्रे सुङ पुरुषोए तेम कहुं नहीं। ”

॥ १२७ ॥

इत्यद्विनपरिमितोपदेशप्रासाददृत्तोऽ अष्टादशसंन्तस्य

सप्तप्रष्ठधिक्षिततमः प्रवंधः ॥ १२७ ॥

॥ इति ज्ञानाचारः ॥

व्याख्यान २६८ मुं.

दर्शनाचारना पहेड्हा आचार विषे,

ज्ञानाद्यनन्तसंपूर्णेः, सर्वविज्ञिर्यदाहितम् ।

तत्तथ्यं दर्शनाचारो, निःशंकाख्योऽयमादिमः ॥१॥

जावार्थ—“ अनेन ज्ञानादिके करीने संगृहै एवा सर्वक्षोए जे कहेक्षुं ते सन्य ते एम जे मानवुं ते ‘निःशंक’ नामनो पहेड्हा दर्शनाचार जाणवो। ”

जिनोक्ततत्त्वसंदेहः, सा च शंकाऽनिधीयते ।

शंकातो जियते श्रद्धा, दोपोऽयं स्यान्महांस्ततः ॥२॥

जावार्थ—“ श्री जिनेभरे कहेड्हा तत्त्वमा जे संदेह सायवो ते शंका कहेण्य ते, शंक्य थायाथी थदा जंद पापे ते; अर्थात् श्रद्धारहित थाय ते, अनेतद्यी परिणामे मोट्ये दोप प्राप्त थाय ते। ”

શંકા બગવાઈ સમ્વત્તન નન્દ અસ્થાન જેણ પણ હે, તે ટુસ ભી ગંગાચારિનું રાણીન કહે હે—

ગંગાચારિનું દુષ્ટાંત.

મટાગિમિના જિય ઘનસુસ અને ઘનગુમના જિય ગંગ નાદે ઝાચસ્ય ઘયા, તે ગંગાચારિ એકડા ચદ્ધરી નરીના એવું વાંચા પર ચતુર્દિષ ગઢા હત્ય ને કે-
પના ગુરુ ઘનગુમાનાય નેજ નરીના પશ્ચિમ કાંચે ચતુર્દિષ ગઢા હત્યા, એક બદન ઇન્દ્ર કૃતુયાં ગંગાચારિ પોતાના ગુરુને બાંદ્રા જનો પાર્ગણી ચુષ્ણુરી નરી રાતાના હત્યા ને કારણ
નેપના ઘનરમા દ્વારા દ્યાખી ગુરુના કિગાળાના દર્શાને બીજી નેયનું સાચું તરી ગર્દું,
અને પાણીની પાજીના હોયારી પગને કીનીલાના જાણાં, ને બદને દ્વેં કાંચેલા
મિથ્યાન્ય પોતનીનો છન્દ્ય પચારી નેપને એંબો વિચાર આલ્યો કે “ ગિસ્ટાન્ડ ટ્રે
કાલે બે ક્રિયાનો આનુભૂત ન હોય એમ કાર્યું હે; એણ મન નો આન્યારે એવાજ ગાંદે બે
ક્રિયાનો આનુભૂત થાય હે, હું જીતને ટુપણ બંનેને બેનું હું, મારું આનુભૂતદી જિયા
દ્રોગાને સીંખે આગમનું એ ઘનન યથાર્થ સાગરું નથી,” એરી રિબા ઉન્નરન રાનુ
ગંગાચારિ ગુરુ પાણે આલ્યા, અને પાતાને ઘંઘરી હાંદા નિરેદાન કરી, ને રાંગડીને
ગુણે જિયાપણ આરી કે “ હે બાળ ! જાણ આણે આપણ મેય ગયાં જ હાંદ બેદ
એક બાળ બે ક્રિયાનો આનુભૂત આન્યાન્ય વિરદ્ધ હોયારી એં હાંદ બદ્દી; બેદને બે
આનુભૂત થાય હે ને આનુભૂતેન થાય હે; પંતુ ગાયદારજિહાહિર કાર પાંનો કૃષ્ણ
હોયારી અને મન પણ આત્મિ પ્રાણ, આત્મિ ગૃહ્ણ અને પાર્શ્વાત્મક ન્યગારાર્થ હોયાર્થી ને
આનુભૂતનો આનુભૂત કાગ જાલથારી આલ્યાંયા નહું, મન એ ઈન્દ્રિયાંટી ઇદ્દાન ન હું
શારે એરા ગૃહ્ણ પુદ્ધાસના આર્થિયારી ધ્યેનું હે, તે બદન ઈન્દ્રિયાંટ ઇદ્દાન કાંદેલ
દિક ઇવ્ય ગાંધે જે બધીં કાંદેલ પાંચ હે, તે બધીં ઈન્દ્રિયાંને ઇદ્દાન એવ હુંદ
કરાદરામી કારાણજીત થાય હે, આન્ય પર્દાર્થીં હૃદયોગ ગાયનાં સારી એં હુંદાન
હુંનિને એણ જોંદ હાથનો મદી, નેટી એણ પર્દાર્થીં હૃદયોગરારું એદ બદાદિ રીંદ
અર્થનો હૃદયોગ ખાગરી હાંદે નહીં, જેએ એક સુનિ એવાજ પદારદ્ધ રાનું હાંદ બેદાને
તારીં દ્વારા હત્યા, તેસાં તેની પાંચ દાને એ બદરદી દાનું હાંદ મેદ
તથા ખોમજુ હાજા ઝંનેસુંદીઓ મહિન વીજાનું, તે બદને માટ્લાં દાનેસાં ખોમજુ
બેંધ કાંચિયો એણ શાગાનો હત્યા, બદરદીએ ને સુનિને જોંદન રિચાર્ટુ હે “ એરો !
આ સુનિનું એણ બેંધ હાંદ હે બે જેટી કારે હુંદ હુંદ, હું, હું, બેંધ કારે

सर्व ए पांचे इंडियोने मुख आपनारां साहित्याची संरेण उतां पण आ मुर्दा मन पूर्वक तेंन जोता पण नवो. ” पर्वी ज्यारे ते मुनितुं ध्यान पूर्ण घरुं ता तेंन नमीने चक्रीए पूर्वांयु के “ हे स्वामी ! हस्ति, अभ्यं रथ, वाजित्र अने वी आं विंगेर पांचे इंडियोने अनुकूल वस्तुओची युक्त मारुं सन्य आपनी पासे यस गरुं, ते सर्व आरे जोरुं के नहीं ? ” गुरुए जवाब आप्यो के “ तमारा सेवके मने प्रणाम विंगेर कर्या हुशी, पण हुं ते परमात्माना ध्यानमांज उपयोगासक हवो तेवी मे ते कांड पण जोरुं, सौन्जल्यु के जाण्यु नवी. ” ते सांजळीने गुरुन उपरोगनी वारंवार भूति करतो ते चक्री प्रतिशेष पामीने थोऱ्यो के “ पातारं पासे इंडियोची ग्रहण घाय एजा अनेक पदार्थां रद्या होय, तोपण मनवी प्रदर्शिता कोंड पण पदार्थ ग्रहण घनो नवी. ते सत्य वात छे. ” तो हे शिष्य ! पार्वी ने इंडियना उपरोगां वर्तीने होय, तेज इंडियना विषयां ते तधीन पाय ऐ नेवी ते बीजा पदार्थां झीने घड शकतो नवो. ” शिष्ये प्रभ कर्यो के “ हे भूतवी ! नो एक काळे वे क्रियानो उपयोग न घनो होय तो मे शीत ने उधा एक मार्ये रेप वेडी ? ” गुरु शोऱ्या के “ समयारसिरादि काढनो जे विनाग कढेसो रे ते अनि गुड्यप रे, मारे जुंदे जुंदे काळे घयेमुं वे क्रियानुं हान कमडना शी एसां देसी एम एकम वरोते घयेमुं तुं माने रे. कमडना सो पर उपरोग उपरोगांने कोंड वारंवार माणगं अति तीक्ष्ण मुगा (मोण) वी ते परोने वीष्ये तोगां ने एक काळे वर्ती शारो नहीं. केमर काढना नेंदे कागीने आंगंदपाल आगंदणारा खदं एक एक वरोने वीर घाय रे अने उपरानुं पर वीष्या विना नीवेनु तर दिसी गहारी नहीं, तोगां ए परोने वीष्यार माणग एम मानवा के “ ये दृष्ट वारे आ वर्ग पर्यं वीष्या उ. केमर काढनो जेद यांत्र गुड्यप हो-होरी ने वर्ती वारो नवी, वर्ती असामग्रने” वर्गीन गाणी गोंड देवीय, तोगां ने वर्ग काढना नेंदे वर्तीने गुडी. गुडी दिग्गंबोपी अनुकूले उपरोग वर्ग रे. तोगां केवरानो वारे वर्ग गोंड गुड्यप होगाणी ने आणगापी आवर्णे नवी, वर्ग आणगंने ने गोंड वृक्षांडन वारे रे, तेवीन विव वहत्या पण ईत हवा उपरोग दिग्गंब अनुनामां वारे विव उता पण गुड्यप होगाणी गाणी गुडी उपरोग नवी, वर्ती ने रने दिग्गंब अनुता वारे वर्ग, एप वारे

માનવાપાં આવ્યું છે. બઢી ચિત્ત પણ વધી ઈજ્જીયોની સાથે એક કાળે સંવર્ધ રાહબનું નથી, પણ અનુક્રમે સેવંધ રાહે છે, તેન રીતે ઉપજ્ઞકણથી સ્ફુર્ત, હાય, પણ વિગેર સ્વરોન્નિયના જ્ઞાન જ્ઞાન અવયવો સાથે પણ ચિત્ત એક કાળે સંવર્ધ રાહબનું નથી, જેવકે કોઇ પાણસ સાંખી અને હુસી આંખી ખાય છે, તેને ચક્કાવું જોવાથી તેના સ્વપ્નનું જ્ઞાન થયું, નાસિકાવંસ સુંબનાથી ગંધનું, જ્ઞાન થયું, ખાવાથી જીદાને રસતું જ્ઞાન થયું, ભર્તા કરવાથી સ્વર્ણનું જ્ઞાન થયું, અને તેને ચાબવાથી શાદ્ર ઉત્ત્પન્ન થયો, તે કર્ણવંસ સાંજલનાથી શાદ્રનું જ્ઞાન થયું. પણ તે પંચે જ્ઞાન અનુક્રમે થાય છે, નહીં તો ‘સાંખ્ય દોપ, પાસ થાય, અને મતિજ્ઞાન વિગેરેના ઉપયોગે વયને અવધિ વિગેર જ્ઞાનના ઉપયોગના’ ૧૯ પણ પ્રાણિ થિએ જાય; અને તેમ થવાથી એક ઘણાદિક પદ્ધાર્યની કલ્પના કરતાં અનેંચા ઘણાદિક પદ્ધાર્યની કલ્પનાની પ્રાણિનો પ્રસંગ પ્રાસ થાય, અને તેમ તો બે નહીં. બઢી શ્રીપદ્જીનેભર પરમાત્માના ગુણનું સ્વરૂપ કરીને ધ્યાનમાં ઉપયોગ રાહબની વેળાએ પણ મિથ્યાત્વના તર્ક અને અમૃતાદિલ્લાના ઉપયોગની પ્રાણિ થતો જોઈએ. માટે તારા મત પ્રમાણે તો ઉપર કહેલા ઉપરાં બીજા પણ અનેક દોપો માસ થશે, અને તુંદ્રાથી ચિત્તિત અર્થ પ્રાસ થશે નહીં. માટે ઉપયોગ એક કાલે એકજ વસ્તુમાં થાય છે, પણ અનેક વસ્તુમાં થતો નથી. તેન પ્રશાણે કર્બર્બન અને તેનો નિર્જા વિગેર પણ ઘણવતાં, આ સંવધનાં પ્રતિબંધના દૃષ્ટાંતની જાવના કરતો. થેણિક રાજાએ શ્રીમહાનીર સ્વામીને પ્રતિબંધ મુનિની ગતિનું સ્વસ્પ પૃત્રનું, તે વયને પજ્ઞાએ તે મુનિના ચિત્તમાં રહેશી પ્રશાસ્ત અને અપશમન ઉપયોગના પરાવન્યાનપણાને અનુસારે વાસ્ત્વાર જુદું જુદું ગતિનું સ્વસ્પ કર્યું હતું. પણ જો એક કાલે અનેક ઉપયોગ બર્નના હોન તો જિનેભર પણ એક કાલે અનેક ગતિ કહેત, પણ તેમ હોઇ શકતું નથી, માટે એક કાલે એકજ ઉપયોગ બને એ પણ મલ્ય બે. કર્યું બે કં—

યદા સ્યાત્ પ્રાણિનાં શીતોપયોગવ્યાપૃતં મનः ॥ १ ॥

તદા નોપણોપયોગે તદ્વાપ્રિયેત વિરોધતः ॥ १ ॥

જાવાર્ય—“ઝ્યારે શાલીનું દન શીતે ઉપયોગમાં વ્યાપોરવાદું હોય બે ત્યારે ને મન ઉપણ ઉપયોગમાં વ્યાપાર કરતું નથી. કેમકે તે પરમપર વિરોધી બે.”

૧. એ બાજી માંથે મર્યાદ જી ને સાંખ્ય બદ્ધવાય હૈ.

यौगपद्यान्निमानस्तृपयोगयुग्मस्य यः ।

स तु मानससंचारकमस्यानुपञ्चकणात् ॥ २ ॥

नावार्थ—“आ प्रमाणे ब्रह्मां पण वे उपयोग समकाळे वर्तमानुं जे निमान यथा ते ते मनना संचारनो क्रम जाणवामां आवतो नयी तेयी थाय दें.”

फरीथी शिष्ये प्रश्न कर्यो के “हे स्वामी ! मतिङ्गानना ३४७ चेदं ईन करती वस्त्रं आंपन वहु, वहुविधि, क्रिप, अनिश्चित, असंदिग्ध, धूप व तेयी इत्तर अवहु, अवहुविधि, अक्षिम, निश्चित, संदिग्ध, अध्वर-ए प्रमाणे वार जेद् अवग्रहादि मतिङ्गानना कहेवाने अवसरे एक वस्तुमां जुदा जुदा अं उपयोग होय एम कर्णु हतुं ते केम ?” तेनो गुरुए उत्तर आप्यो के “ते वहु व विधादि रूप वस्तुमां अनेक पर्यायो होय दे, तेमतुं सामान्य स्वपे करीने ग्रहण म करवुं, तेज मात्र ज्ञानमां उपयोगता छे एवी व्यवस्या वतावेद्धी छे पण एक वस्तु एक काले अनेक उपयोग कोइ पण स्थाने होयन नहीं. जेम ‘संन्य जाय दे’ वाक्य सामान्य दे. केमके तेमां कोइनो विशेष निर्देश कर्या नयी. तेनुं नाम उपग्रेषणां कहेवाय दे परंतु ते (संन्य) मां दरेक वस्तु जिब जिब करीए. मके आ हस्तिओ दे, आ अश्वो दे, आ पञ्चिओ दे, आ धन्ताओ दे, आ दो दे इत्यादिक विजाग करीए, तो ते जेदना अध्यवसाय स्वप अनेक उपयोग कहेवाय. तेज प्रमाणे हे शिष्य ! एक काले घणां विशेषनुं ज्ञान थाय नहीं. केम ते सर्वेनां बक्षण जिब जिब दे. बक्षण एटझे शीत, लण्ण विगेस विशेष वस्तु स्वरूप कहेवुं दे. ते बक्षण परम्पर जिब जिब होवायी तेने ग्रहण करनारां ज्ञापण जिब जिब दे, तेयी ते ज्ञानो एक काले थाय नहीं. वली सामान्यनुं बक्षण ए दे के जे अनेक विषयबाटुं होय, अनेजे अनेकनो आधार होय (अनेकनो थो करतुं होय). ते सामान्य कहेवाय दे. तो सामान्यनुं प्रथम ज्ञान थाय विना विशेष ज्ञाननी उत्पत्तिज यती नयी. माटे एक काले विशेष ज्ञान न थाय एवं हि एक थयुं, आनुं तार्वर्य एवं दे के प्रथम “वेदना थाय दे,” एम सामान्यनुं ग्रहण करीने पत्री इहा “मां प्रवेश करवायी, “पगमां शीत वेदना थाय दे.” एम वेदनानं विशेष निश्चय थाय दे. ममतकन विषे पण प्रथम सामान्य रीने वेदनानुं ग्रहण थय

पडी इहामां पवेजा करताथी “मस्तके उपण वेदना धाय छे” एवो चिशेषनो निधय धाय छे. वडी पट चिशेषनुं झान धाय पडी अनंतरज पटना आश्रमन्तुत सामान्यनुं ग्रदण कर्या चिना पट चिशेषनुं झान धरेज नहाँ. यडी हे शिष्य ! एक-ज भाली एक वाळे क्रियाओ तो यणी करी शके छे. जेम नर्तकी अच्यासनी चतु-रासने झोपे मुखयी हा, हा, चिंगे शढो चोझे छे, नेत्री कठाकु फक्के छे वा ने-त्र नमावे छे, हाय पग्नुं आँखुचन प्रसारण करे छे, आंगलीओ हजावे छे, शरी-रने गये तेप वाळे त्रे इत्यादि हावनाव एकज वाळे करे त्रे पण तेनो उपयोग तो एक काळे एक क्रियामांज होय छे. वडी कोइ जिनेखरनी जक्कि करनारो माणस एक हाये चापर बाँजे छे, बीजे हाये धृष झइने प्रज्ञुन अंगे धूमाचळि विस्तारे छे, मुखवदे अद्भुत रचनावाळी प्रज्ञुनी सुनि चोहीने जिनेखरना गुणोनुं गान क-रे छे, नेत्रबने परमेखरनी अद्भुत मनिमा जोझे ममक धुणावे छे तथा चाहतां पूज्यीपर उपयोग पूर्वक चिधियुक्त पादन्यास करे छे, इत्यादि अनेक क्रिया समकाळे करे त्रे १८८ तेनो उपयोग समवाळे वधो क्रियामां वर्तनो नवी. उपयोग तो एक क्रियामांज वर्ते छे. आ माणे अनेक प्रकारनी उक्किओयी गुरुए तेने वहु सम-जाव्यो, तोपण इयारे ते शिष्ये पोतानो कलाप्रह चोह्यो नहाँ, त्यारे तेने गुरुए गच्छ यहार क्यों.

पडी ते विहार करनो कस्तो राजस्तह नगरे आव्यो. त्यां ते पोताना असत्य मनुं प्रतिपादन करीने थीना मुनिओना चिनने पण व्युद्ग्राहिन करवा ज्ञायो. केमके छुगप्रही माणस हमकाया कृतगनी जेम थीजाने पण पोतानी जेवा करवा इच्छे छे.

राजपूहीयां महातपस्नीसपनाव नामे एक छह हतो. तेनी पासे मणिनाग नापना यहनुं चत्य दृतुं. त्यां रहोने गंगाचार्य पर्षद्वानी ममकु समकाळे वे क्रिया देवद्वास्त्र पोताना असत् पडानी प्रभुपणा करवा ज्ञायो. ते सांजढीने मणिनाग य-द्वाने बोप चढायो. तेवी तेणे कर्यु कं “अरे छुष ! आवो असत् प्रवृत्त य-द्वाने अंक प्राणीओना मनमां भंशय केम उत्थावे बोरे छे ? आन म्याने थी र्प-मान म्वामीनुं मध्यमण थयुं हतुं, ते बर्मने प्रज्ञुष एक मपेय एकज क्रियानुं वेद-व्यु होय पूर्व प्रतिपादन कर्यु हतुं. ते धवने में आ चंत्यर्पा रहीने मांजङ्ग्युं हतुं. केवलहानीने पण मध्यम मध्ये झान एड्हे चिशेषनमक उपयोग होय गे, अने बी-

जे सप्ते दर्शन एवें सामान्योत्तमक उपयोग होय त्रे, तो तु वीरस्वामी करना पा शु अधिक छानी थपो डे के जेथी तेमनु बचन पण अन्यथा करवा तत्पर थाय हे ? माटे आ छुए वासना भूकी दे, अने प्रहुना बचनने अंगीकार कर, नहींतो हमर्ण तने आ मुद्गरबके शिक्षा करीश, प्रत्यक्ष सिद्ध अर्थने पण तु गोपने त्रे ते यांग नयी। जेम कोइ अष्टावयन साधनार प्राह्ण माणस श्रोक रचवाने बखेत नवीन श्रोक रचे छे, वाजित्रनाताल गणे छे, वान सांजले त्रे, पृष्ठ रपर बखेजा अङ्गरो कहे त्रे, विगेरे आठ प्रकारनां अवश्यन साधे त्रे; ते सर्व इति गतिवाचा मनोविज्ञा नने आधारेज करे छे, परंतु अङ्गानी माणसो अने वाल्को आर्थ्य पामवादी कहे त्रे के ‘अहो ! आं सांयके संपकाले आ वर्यु साथ्यु,’ परंतु एम कहेवृं युक्त न थी, कारणके अनुक्रमे ‘परंतु अनि इति प्रपाणे सर्व ग्रहणे करीने पछी ते बोझे त्रे’ इत्यादि युक्तिये ते नागयके नेने समजाव्यो, एवें गंगाचार्ये तेतुं कहेवृं अंगीकार, कर्यु अने मिथ्याउकुन दीयो, पडी गुरु पासे नह ते पापनी आङ्गोचना द्वे इने प्रतिक्रम्यो, ते विपे श्री महानाप्यमां कर्यु त्रे के—

अचावीसा दोवासुसया, तुद्या सिर्जिगयस्स वीरस्स ।

दोकिरियाण दिच्छ, उद्धूगतीरे समुप्पन्ना ॥ १ ॥

जावार्थ—“श्री महावीर स्थामीना निर्वाण पडी वसो ने अङ्गावीरा वै उद्धूक नदीने काने वे क्रियानी हाइ (गंगाचार्यने) उत्पन्न थइ,”

मुणिनागेणांरक्षो, ज्ञुववत्ति पक्षिसेहितु वोतुं !

इच्छामो गुरुमूलं, गंतुण तउ पक्षिकंतो ॥

जावार्थ—“पणिनागे प्रेरणा करीने जगवंतना बचनथी विरुद्ध कहेतो रोक्यो एवें ते गुरुमहाराज पासे जहने ते अपराधने पक्षिकम्यो.”

“आ प्रमाणे नागयके शंका दूर करावीने थोथ पमारेझो गंगाचार्य दर्शना निन्हवणाने ओमीने गंगाजलनी. जेम निर्मल थपो.”

इत्यदिनपरिमितोपदेशाप्रासादवृत्त्या अष्टादशसंचस्य
अष्टप्रष्ठयष्ठिकद्विजनमः प्रवयः ॥ २६७ ॥

व्याख्यान २६९ मुँ.

निष्ठांशा भासना वीजा आचार चिरे।

निष्ठांश्चित्तवस्त्रनेकेषु, दर्शनेष्वन्वयत्वादिषु ।

द्वितीयोऽयं दर्शनाचारां, अंगीकार्यः शुज्जात्मजिः ॥१॥

भाषार्थ—“अभ्य वाहीयोना अन्तः दर्शनानें चिरं आकृष्टादित थहुं, एवं वीजा दर्शनाचारांने म-पुण्यं औग्निकार करयो।”

द्वित्वा स्याद्भादपर्यं यः, कांडाति परजापनम् ।

कांडादोपान्वितः स स्यादन्यदर्शनोत्सुकः ॥२॥

भाषार्थ—“जे पाण्यम्यादाद पक्षने ग्रादीने परजापननी छारस्त्रागम्ये ऐ तेने कांडा दोपानां गालयो, अनेने अन्य अन्य दर्शनां वर्णनां हुएँ इन घटा करे दो।” आ हकीकत हुएकरने पुष्ट करे दो—

कुटुम्ब दिव्यनुं दृष्टिंते।

परंपरुपुण्यो देवमिष्य नामे धेष्टी रहेनो होयो, युवार्वलादी तर्हा यार्थं यम्
यापत्तार्थी तेन यर्ताय घयो, तेवो पोनाना आउ यर्तापुष्प मंडित तेने हृष्ट इत्या
करी, ते कुटुम्ब (शालक) जिष्य परीमहेने लहल दंगो छारनो भई, तेही तेने
विताने बहु के “हे पिता ! हु दोपानह (जंगा) चिनो चाली रहेण्य बढी,
धने सो धायलेनु दर्शन अंसु झागि दो के जेषो पाता रहलने शोट क्षणवह यम
घानो विषिद्ध.” ते गोजलीने गुण विविष्ये “आ लिष्य बाटवहुदित हे,
यांट बक्षाधिद तेने लपान नहीं छापानु तो ते बक्षाधिन भर्या पर्यादित दर बढे,”
एम-धारीने तेले बोइ भावक पासे याचना बरीने तेने यांट हवान बगदी आयल,
पठी एक्षा पुष्प कर्तु के “हे पिता ! तम्हारेह मारे शाहु नहीं आरहे, तेही
यागयो चाली रास्तानु नयो तो तापोनु दर्शन धेषु शाहु देवे जेले एव रुद्ध
करी रास्ताय उे.” ते गोजलीने सर्दां पर्यादहुव बराबो छीनिदी लिष्य
एवती एव आनुष्टि आरी, बरी एहरा हृष्ट रहे हे दात ! लिष्य द्वे
हु आपने बरी रास्तो नयो, धने सो देवदिव याध्य बराबाने आदर अंदू रुद्धे

(३४४) उपदेशप्राप्ताद् जापांतर-जाग ध थौ-मंज २८ पा.

वे. केमके घणा लोको सन्मुख अवधीने तेमने निकादिक आरी जाय डे." पिता ए पूर्वनी जेम विचार करीने पोतेज निका लावी आपसा मांझी. ए प्रमाणे अन्यदा पृथ्वीपर संथारो करवाने अशक्तिमान थेज्जा युत्र मातःकाळे उत्तीने मुवा माटे पञ्च मांग्यो अने तेने माटे शाक्य मनना आचारनी प्रशंसा करी, लांर पिताए लाकमानी पाट मुवा माटे आपी. पड़ी स्नान कर्या बिना पुत्रने उठीक पर्यु नहीं तेवी शान्त मूल धर्मनी प्रशंसा करी. न्यारे पिताए प्रामुक जल लावीने तेनाथी स्नान करवानो अनुज्ञा आपी. ए प्रमाणे लोचने सहन नहीं करवायी काँर करववानी पण अनुज्ञा आपी. वडी एकदा पुत्रे कर्यु के "हे पिता ! हुं ब्रद्यन्वर्य पालवा समर्थ न थी." एम कहीने गोपी तया कुण्णनी लीज्जानी प्रशंसा करी. ए सांनदीने पिताए विचार्यु के "खरेखर आ पुत्र सर्वया अयोग्य डे, किंचित् पण परमार्थ जाणतो नथी. आटज्जा दिवस तेणे जे माझ्यु ते में मोहने लीघे आप्यु, पण आ मागणी तेनी कबुज राखुं तो तेनी साये हुं पण नखेज जाऊं. संसारमां अनंत काल्यो अटन करतां जीवेने अनंतापुत्रो यथा डे, तो आनापर जामोह राखवो जोड्ये ?" इत्यादि विचारीने ते पुत्रने तेणे गच्छ बहार कयों. अनुक्रमे ते मृत्यु पामीने पाके थयो अने तेनो पिता स्वर्गलोकमां देवता थयो.

ते देवताए अवधिकानवरे पुत्रने पामो थयेज्जा जाणीने सार्थवाहनुं रूप धारण कर्यु, अने तेज पामने पाण। लाकवा माटे खरीद कयों. पड़ी तेना पृष्ठपर थायुं पाणी. जरीने पलाज्ज मुकी उंचो लीची पृथ्वीवाला रस्ते तेने हाँकवा लाग्यो अने उपरयो कोरमाना प्रहार करवा लाग्यो, तेथी ते पामो मोटेथी वराना पासवा लाग्यो, एवज्जे तेणे कर्यु के "अरे ! केम वरामा मोरे डे ?" पूर्व जन्मयो करेज्जा कर्दनुं आ फळ डे." एम कहीने ते देवता "हे पिता ! हुं आम करवा जश्किमान नयी, तेम करवा जश्किमान नधी" विनोरे पूर्व जन्मयो कहेज्जां वचनो धारंवार संजलाववा लाग्यो, तेथी पामने जातिस्मरण थयुं. पूर्वजन्म स्मरण करीने ते वारंवार नेत्रयांयी अक्षुपात करतो विचारवा लाग्यो के "पूर्व जवे पिताना कहेज्जा मुजव में चारित्र पाच्यु नहीं, तेथी हुं मरीने पामो थयो." पड़ी देवताए कर्यु के "हुं तारे पूर्व जवनो पिता दुं, अने तेने पूर्वनदनुं स्मरण करववा आज्जो दुं. हजु पण जो तारे शुन गतिनी इच्छा होय तो अनशन ग्रहण कर." ते सांनदीने ते पामाए अनशन ग्रहण कर्यु. अने त्यांयी मरीने वैष्णविनिरु देवता थयो, माटे

व्याख्यान शृङ्खला में, निकांका नामना वीजा आचार किये। (३४७)

शुक्ल रीति प्रत्यं पाण्डुं; अने कृष्णक मुनिनी जैप वीजा वीजा दर्शनोना आचारनी आकोका बरबी नहीं, केमके जे आचार थी मिनभरे प्रस्त्रेज डे तेज मत्त हे, एम आण्डुं, आ सर्वेषां वीजी पण एक कथा कहे हे—

अश्वमित्र मुनिनी कथा.

विचित्रा नगरीर्वा द्वादशी टेवीना र्घन्यवाला उद्यानने किये थी महामिति नामना शूरि समवर्मर्या, तेने काँकिन्य नामे दिव्य हता, अने ते काँकिन्यने अश्वमित्र नामे दिव्य हता, ते दशसु पूर्व जाहना हता, तेमां नेयुलिक बम्नु जाहना ए-
को अर्ध आज्यो के “ वर्तमान समयना सर्वं नागर्वी जीवीं वीजे मदये नाज पामे हे, एज शमाणे विमानिक्कना जीवो माटे पण जाण्डुं, अने एज शमाणे वीजा समय विंगेना नारकी विंगेरे जीवो माटे पण जाण्डुं,” आतुं मांजलीने ने अश्वमित्रने शंका घटके “ उत्सुकि घया पडी तगड़न सर्वं बम्नु गर्वया नाश पामे हे,” आ प्रमाणेनो शोष घवायी ते वीजाओने पण जायावरा झाग्यो अने कहेचा झाग्यो के “ सर्वया सर्वं बम्नु इश्वरुप, वीजली अने भयनी जैप प्रतिकृति उत्सुक घाय हे अने नाश पामे हे,” तेने गुरुर करुं के “ दरेक वस्तु प्रतिकृते नाश पामे हे, एतुं यात्र वर्द्धमवालाज माने हे, अने भंवो कर्जुग्यप्र नामना शोषा नयनोन द्वा रहे, राव नयनो एवो यत् नयी, अहीं सो यात्र अपर अपर (जुदा जुदा) दर्याय-
नी उत्सुकि तया नाश घाय हे, एवी अवेक्षणाए वेद पण शर्वरे शम्भुनो श्रिविज्ञ-
नाश कहेसो हे, जे तरवे नारकी विंगेरे वस्तु प्रश्वर समरना नारकोरये दृष्ट शा-
मे हे, तेज मध्ये वीजा कृष्णना नारकीपणे ते उत्सुक घाय हे ; पण जीरक्ष्य-
पणे तो स्थापीज हे, माटे यात्र काळनाज पर्यायवी कृष्ट घयो हे, तेवी सर्वा दृष्ट-
नो कृष्ट मानतो, ए केम पठे ? केमके दरेक वस्तुना पर्यायो अर्नेगा हे, तेसांदी दृष्ट
एक पर्यायनो नाश घवायी गर्वया वस्तुनोज नाश मानतो, ए तो देवत विष्वदर हे,
षड्गी हे शिव ! कदाच तुं युक्तना आपात्यादी द्वावि शास्यो हो सो सुखदुर्ज दृष्ट
हुं तेने करुं लुं ते सांजल—

नेरद्याणं जंते किं सासया असासया ? । गोयमा !

सियं सासया सियं असासया । सेकेण्ठेण । गोयमा !

दद्वच्छयाए सासया जावच्छयाए असासयाचि ।

अर्थ—‘हे जगवान ! नारकी जीवों शाश्वता भे के अग्राखना ते ?’ त्यारे जगवान कहे भे के ‘हे गाँतम ! कोइ प्रकारे शाश्वता भे अने कोइ प्रकारे अग्राखना ते ?’ फरी गाँतम स्वामीए पूऱ्युं के ‘ते जी रीते ?’ जगवाने कहुं के ‘हे गाँतम ! द्रव्य नयने आधारे शाश्वता भे, अने जाव नयनी अपेक्षाए अशाश्वता छे ?’ त्यादि. हे शिष्य ! आ सूत्रमां पण नारकादिनो सर्वथा नाश कहेढ्हो नवी. पण प्रथम समयना नारकीपणे नाश पामे भे, सर्वथा द्रव्यपणे नाश पामता नवी ; केमके उद्यपणे तो शाश्वता छे. जो कदाच सर्वथा नाश मानीये, तो प्रथम समयोत्तम नारकीनो सर्वथा नाश थवायी छित्रीय समयोत्तम नारकी ए विशेषणज जी रीते धेढ्हो ? अर्थवा तो हे शिष्य ! अमे तनेज पूऱ्युं छीये के ‘सर्व वस्तु कृणिक भे’ एम ते शास्त्री जाएरुं ? जो ‘श्रुतश्ची जाएरुं’ एम कहेतो हो तो सूत्रश्ची यता अर्थतुं ज्ञान तो असंख्य समयबमे उत्पन्न थयेद्वा सूत्रार्थ ग्रहण करवाना परिणामयीज थाय भे. जो प्रतिक्रिणे नाश मानीजा तो ए जी रीते धेढ्हो ? आनुं तात्पर्य एरुं भे के चित्तनी स्थिति असंख्य समय सुधी रहे छे, पण सर्व कृणिक नवी. केमके सूत्रमां जे पश्ची (शद्वो) रहेद्वा भे ते सावयव भे, अने ते पद्मना दरेक अक्षरनो उच्चार असंख्यात्मा असंख्याता समये करी शकाय भे तेवी ते पदोनुं ज्ञान पण असंख्याता समये थाय भे. ते सर्व कृणवादी पक्षमां घटेज नहीं. वडी हे शिष्य ! कृणिकवादीना : पक्षमां वीजा पण धणा दोपो अवेभे भे ते सांजळ. कोइ एक माणस ज्ञोजन करवा देवो, पण ते कृणिक होवायी दरेक कवळनो खानार जूदो जूदो माणस थशे, अने ज्ञोजने अंते खानारो पण कृणिक होवायी रहो नवी. तेथी डेढ्हो कवळ खानार कोइ जूदोन छे माटे तेने मात्र एकन कवळथी जी रीते त्रुप्ति थखे ? वडी ज्ञोजन करी राहा पडी ज्ञोजन करनारनोज अनाव भे, माटे ज्ञोजननी त्रुप्ति कोने यइ ? एम प्रमाणे मार्ग गति करनार माणस पण कृणे कृणे नवो नवो थवायी तेने कोइ पण वस्त्र श्रंभ झांगशे नहीं. विंगे दोपो स्वचुच्छियी जाणी द्वेवा. आवा दोपो आववायी सम्प्र झोकव्यवहारनो उच्चेद थरो. कहुं भे के—

चुक्रितप्रारंभकोऽन्यः स्यात्तुस्तिरन्यस्य जायते ।

अन्यो गद्यति पंथानमन्यस्य ज्ञवति अमम् ॥ १ ॥

पञ्चयत्यन्यो घटायर्थाङ्गानमन्यस्य जायते ।

अन्यः प्रारम्भते कार्यं, कर्ता चान्यो ज्ञवेज्जनः ॥ २ ॥

अन्यः करोति छुप्तम्, नरके याति चापरः ।

चारित्रं पात्रयत्यन्योऽसुक्तिमन्योऽधिगच्छति ॥ ३ ॥

भासार्थ—“ जो जनकियानो आरंज अन्य करे ते अने तसि बीजा माणसने धाय हे, पांग कोइ माणस चाले हे, अने तेनो धम कोइ बीजाने लागे हे. (?) पश्चादिक् पश्चयोने जो नार कोइ माणस हे अने ने पश्चार्थतुं झान बीजाने धाय हे. एक माणस कार्यनो आरंज करे हे, अने ते कार्यनो बत्ता बीजो माणस धाय हे. (प्र) कोइ माणस छुकर्ये करे हे अने तेना फलस्त्रप नरकयो बीजो माणस जाय हे, अने कोइ माणस चारित्र पालिहे ने तेना फलस्त्रप मोह मत्ये बीजो माणस जाय हे. (३)”

बड़ी दरेक वस्तु सर्वथा कलिक होय तो पदार्थना मूळ स्वरूप विना ते पदार्थ देखापत्र केम ? कही ‘ चासनानी परंपराए करीने वस्तु देखाय हे ’ एम कहीए हो ते चासनासंतान पण कलिक चाइमांज हुबी जाय हे. ‘ विनाश धया डत्ता पण अनेक क्षण मुषी चासना रहे हे ’ एम कहीए तो तो ए तारा मतमांज मोटी हानि आवशो, माटे हे शिव्य ! हृदयपां विष्याल्यने केय वधारे हे ? वेयके कोइ पण वस्तु पदार्थ बरीने पर्याप्तपय पण नवी, अने पदार्थ बरीने द्रव्यस्त्रप पण नवी, पण उत्ताद, व्यप अने धूव्यस्त्रप होवायी अनेक पर्याप्तवाली हे. जुधन, विमान, दीप, समृद्ध विंगे रस्ते वस्तु निष्यानित्यपणापी विचित्र परिणामी अने अनेक स्वरूपी हे एम थोजिनेथे कहेसुं हे. बड़ी गूऱपां चागवंते कोइ उकाणे घ्यवहारमने उदेशीने वाक्य कहेसुं होय हे, कोइ उकाणे निथपनयने उदेशीने कहेसुं होय हे, अने कोइ उकाणे बन्ने नयने उदेशीने कहेसुं होय हे. ते सर्व यदार्थ मुख्यिधी स्तीकारण ; पण निनेश्वरना वचनर्या पोताना यननी कल्पना करवी नहीं. माटे एकझा पर्याय नयनेन आंगीकार करीए हो—“ मुख, झुःख, धैर्य, मोह विंगे कोइ पण पटे नहीं. (आ पक्ष वाक्य कहेवाय हे). उत्तरित धया पड़ी सरतम तेनो सर्वथा नाश धाय हे माटे (आ हेतु हे), मरेजानी जेप (आ दृष्टि हे), तेपन केवल इव्याख्यिक नयनो आश्रय करीए तो पण मुखाक्षादि पटे नहीं. केमके ते मनर्पा सर्व वस्तु एकानपणे नित्य हो-य थी मर्व बम्नु आशःजानी जेप अविनाश धशो, तेयी तेनी विचित्रतां घंटमे नहीं. माटे बन्ने पक्ष प्रानतावीज रस्ते धरी लाके हे, अने एकानवादीनो पक्ष तो सातो शोपथो जग्गरु होवायी त्याग करवा सापकर्म हे. ”

आ प्रमाणे अनेक युक्तिग्रोथी तेने समजाव्यो, तोपण ज्यारे ते समज्यो न त्यारे स्थविर साहुओए तेने निन्हव जाणीने गच्छ बहार कर्यां, पर्वी ते पोल मतमां व्युद्ग्राहित थयेद्वा साहुओ सहित पृथ्वीपर अटन करवा द्वाग्यो, एकदा र घृह नगरे ते गयो, त्यां राजानुं दाण लेनारां उत्तम श्रावको ह्रता, तेओए ते निन्ह आवेद्वा जाणीने कठोर कर्मयी पण तेओने वोध करवानो विचार कर्यां, पर्वी तेड ते साहुओने पकडीने कशा [कोरका] विग्रेथी प्रहार करवा मांड्या, तेथी ते जयन्तीत थङ्गे बोल्या के “ अमे तो लोकमां ‘ तमे श्रावक भो ’ एम सांनच्युं ह तो अमने साहुओने तमे केप मारो भो ? ” ते सांनलीने श्रावको बोल्या के “ तम मतमां तो जेओए व्रत ग्रहण कर्यु डे ते सर्व नाश पाम्या डे, अने तमे तो वळी व जाज उत्पन्न थाय डो, वळी प्रतिक्षणे तमे स्वयं विनधर डो, तेथी मार सानार के क डे, अने विनाश पामनार पण वीजो कोळ्क डे, तेमज तमारा मतमां अमे पण व वीजांज डीए, श्रावक नयी; तेथी तमे अमने श्रावक केम कहो भो ? पण जो जिनेखरना उत्तम आगमने प्रमाण करवा हो, तो तमने तेवाज उत्तम साहु मानीने मे श्रद्धा राखीए ने तमने मारीए नहां, केमके जिनेखरना मन प्रमाणे तो काळादिक सामग्रीए करीने एकज वस्तु एक समये प्रथम समयपणे नाश पामे डे, पण वीजा स्वयपणे उत्पन्न थाय डे, वीजा समये वीजा समयपणाने डोनीने वीजा समयवाली था डे, एम चार कङ्कण विग्रेमां पण जाणी लेवुं, आ अन्निप्राययीज नारकी विग्रे जीवे कङ्कणिक कहेद्वा डे, ” आ प्रमाण सांनलीने ते साहुओ प्रतियोध पाम्या, अने पोतान कङ्कणिक पक्कनो कदाग्रह मूकीने प्रज्ञुनी वाणीने सत्यपणे अंगीकार करी, एवं ते श्रावको हर्ष पूर्वक तेमने खमादीने नम्या, अने तेपणे पोताना समक्षितने निर्मळ कर्तु आ चोयो निन्हव श्री महावीर स्वामीना मोक्ष पर्वी वसो ने वीज वर्णउत्पन्न थयो “ वांच्योए सर्व पदार्थ कण्ठञ्जगुर मान्या डे, ते पक्कने स्वीकार करवायी अभित्र मोटी हानिने पाम्या, माटे उत्तम जीवोए वीजा मनने विषे आकांक्षारहित पर्वुं ”

इत्यद्विनपरिमितोपदेशप्रासादटत्त्वं अष्टादशसंन्तस्य

एकोनसप्तत्यधिकद्विंशततमः प्रवंथः ॥ १६४ ॥

व्याख्यान २७० मं.

निर्विचिकित्सा नामे श्रीजो दर्शनाचार वर्णवे हे.

विचिकित्सा ससंदेहा, धर्मक्रियाफलं प्रति ।

तदोपः सर्वथा त्याजयो, दर्शनाचारनारिजिः ॥ १ ॥

जागर्थ—“धर्मक्रियाना फलमां संदेह तेऽनु नाम विचिकित्सा, ए मोदे दोषे हे, मोडे ते दोषे दर्शनाचारने आचरण करनारा पाणमोर्ष मर्वया तत्रशो.” ते उपर उपात कहे हे—

जोगसारलुं हृषांत.

कौपिश्चयुरभ्यो जोगसार नामे चार शब्दे आल बसनारे भावक रहेहो हो. तेहो श्री शक्तिनाय स्वामीनो प्रापाद बराओ हो. त्वा हमेशा निराशी जागर्थी ते जगत्ताननी प्रण वाक जन्मिष्वरक पूजा बरतो हो. एवदा तेनी श्री आयुष्य पूर्ण ए ये मृत्यु पामी. त्वारे “ते श्री विना घरनो निर्वाह चासवे नहीं” एष मानो ते श्री जी श्री परायो. ते श्री स्वजनावे अति चयल हही, तेवी गुप्त रीति घन एवर्तु श्रीनि शुद्धी मात्र करवा सागी, अने योगानी इच्छा प्रपाणे साका पीवा सागी. इच्छापे खेड़ी-मूँ सर्व घन नाश पाम्यु, तेवी ते श्रीजा गायत्री रहेश गयो. एण एमे यहरानी^१ जिन. पूजा ते शदी ज्ञासते नहीं. तेहो एण जाव एता तो हृषीहा विशाह बरतो. एवदा ते-नी सीए तथा श्रीजा सोकोए तेने कथु के “हे खेड़ी ! निर्वाह के अनुदहना ए-लने नहीं आपनारा एवा धीतराग देवने तमे शा मोडे जजो चो ? तेनी जन्मि बरसा. ची तो उझड़े तमने प्रत्यक्ष शाश्वत प्राप्त एवं, यो हुक्कान, गणपति, चंद्रिम, क्षेत्रपाल विंगे त्रस्त्रक देवोनी सेवा बो, के जेई तेहो भ्रमभ घटने बनाह इच्छा तो पूर्ण करे.”

आ भ्रमाणे मान्नठीने खेड़ीए विकार बर्यो के “इहो ! ए सोधे रासार्ध-ना आगाए हे, अने मोह रवी प्रशिगतुं यात कर्म्मु होवापी गंगे तेव दोसे हे. एव जन्मत्री न्यून युष्य श्रीनि आ जन्मत्री मर्यादा पूल्यनुं पञ्च जोगसारनी रहा वरे हे,

ने सर्व मिथ्यात्मनी मूढ़तानु चेष्टिन दे. अहाँ हनुमान, गणेश विग्रे देवो शुभम
करी दे दे ? ' जेवं बाबीए तेवंज लग्णाय दे.' तेमां कोइनो दोष नवी. परंतु लोक-
रानां छुःख्तुं विस्मरण करवा माटे परमात्मानु स्मरण अहर्निश करवं जोइए. केवल भी-
तगगना गुणो संजार्या विना मंसारनो भोहं केम नाश पामे ? मिथ्यात्मां मद वेळा
मृदु पुलरोने विहार दे, के जेओ सांसारिक इडा पूर्ण करवा माटे प्रथम अयवा लंग
दग्धा पड़ी परमात्मानी स्तुतिनां वास्त्वोवरें स्तुति करे दे के ' अहो ! आ जगत्तन के
त्व दे. तेले मार्ह कार्य तरत पार पारम्यु. मार्ह पुत्रपुत्रीना विग्राहादिक संरेहो लोक-
घी दण ज्ञानीने मेल्लवी आप्या. ' केल्जाएक एम पण थोङ्गे दे के ' परमेष्ठे ज्ञान
मुद्दन मने भोये यश आप्यो. ' इत्यादि पोतनेताना सांसारिक कायोंमां पित्ता शब्द-
नो ददन्न माने दे. " आम विनारीने भेष्टीए पोतना मनमाँ जरा पण विविक्षण
चरण रही नहीं. पड़ी भेष्टीए घनना अनामने झीधे सेवी करवा मांझी. तेनी भी
इंद्रजातो परमात्म चिंगे राय दे अने भेष्टीने घोडा विग्रे कुत्सित अम आपे दे.
तेवी भेष्टी तो मार नामयीन जोगसार रणो, पण तेनी श्री तो रोरेखरी जोगसी अ.
अनुरूपे ते कुम्भा पद, अने पर पुराण सार्वे यंत्रे जोग जोगसार शागी.

इत्या भी शात्रिनायना अपिन्नापह दे विचार्यु के " हास्त्रां प्रवेश
संतोत्ता पने आनंद अत्तमामी अने हशा. एवी जगत्तनी भूषादिक गुणी ज्ञान
हं दृग्ग दृग्ग देव वरी नरी " एवी अवधिकानना उपर्योगवी जोगमानु इतिहास
देव इत्यादृग्ग ज्ञानीने तेले विचार्यु के " आ भेष्टी विनेभानो पूर्ण जक्क दे, अंग
भूषण चेलानु मंत्र जगत्तनी विवा आयो दे; अने तेनी श्री कुम्भा पद दे, तेवी
भेष्टी हार भग भग भक्तितार गानी नरी, मारे मारे आ भेष्टीनु शानिग वरी
देवता. " एव विनारीने ते देवता भेष्टीना जाणेगनु स्व दीप्ति, अने वासने अंग
देव द्वारेने विवाम दंगो अने पूर्णु के " मार मारा वयो गग दे ? " शावी वंशी
दे " शार वाय दंगा दंगा दे, शो गंता दंगा दंगा. " ते गात्रीने ते दंगे दंगो,
हं दृग्ग दृग्ग वराय रहीने दंगो, गांव माराए पूर्णु के " हु शापो आपो दे ? "
दृग्ग दृग्ग दृग्ग दृग्ग दंगो दे " वपने मद्राय करवा मारे आयो हु. " माराए कही दे
" हं दृग्ग दृग्ग दंग दे, " ज्ञागेन वोसो के " अगांग मारेन जयरु. " माराए कही दे
" आ दे वेश्वरी इत्यादृग्ग दाय नाहं दे, तेवी गरी मंदु दंगो, शो गरी हु जम्ब
दे दंग दृग्ग दी दंग मद्रन रही हींग ? " ज्ञागेन वोसो के " हं दृग्ग दृग्ग दी

हुं पण तमारी साथे साणवांतुं काप करीशा." एम कहीने देवीशक्तिधी तेणे घरुं खेतर स्थानि देवा खरतमां एकत्र कर्यु. पड़ी मामाए कर्यु के "आ थथा चोला शी रीते परे इद जस्तुं ?" ते सांजढीने ते देवता सर्वे चोला स्थानीने घर तरफ चाल्यो. तेपने आवता जोइने पेड़ी स्त्रीए पोताना परमां आंदेजा जारने गमाणर्मा संवादो दीपो, अने स्थापसी बिंगेरे पिण्ठाम एक कोउपां संवादी दीधां. एट्टामां जाणेने आवीने मामीने झुंहार करीने कर्यु के "मामा आव्या हे, तेनी आगतास्वागता करो." एम चोलता चोसता तेणे चोलानो जारो जोरधी गमाणर्मा भाँख्यो, अने दाणा काढ्या माटे चोलाने कुट्टा स्थान्यो. तेना महारथी पेज्जो जार पुरुष जर्नरित यह गयो, अने पोः दृष्ट्यांज मृत्यु पामरो एम मानवा द्वाग्यो. पड़ी जागवनीए पोताना जारने मृतमाप यह गयेसो जाणेने कर्यु के "तमे वक्ते थाकीं गया हश्चो, माटे मध्यम जो-जन करी छ्यो." ते सांजढीने मामो जाणेन जपवा बेंग. एट्जो मामी चोला बिंगेरे कुत्सिन. अब धीरसवा स्थानी, त्यारे जाणेन बोध्यो के "आहुं खराव अब हुं नहीं खाउं." मामी चोली के "साहं खाचानुं क्यांदी आयुं ?" जाणेन बोध्यो के "हे मामी ! हुं अहों बेंगो बेंगो पेज्जी कोउपां स्थापसी मलक्क जोउं बुं, ते तमे केम धीर-सना नव्यी ? स्थापीदी अधिक कोइ नव्यी एम निथे जाएवुं." ते सांजढीने मामी तो खदितन यह गङ्ग. पड़ी स्थापसी धीरसीने तेणे विचार्यु के "अहो ! आ तो मोड़. आश्वर्य ! मालूं गुप्त आणे शी रीते जाएवुं ? खरेखर आनामां कोइ जूत, प्रेत, व्यंतर के जाकिनीपाणुं होइनुं जोइण, नहीं तो ए गुप्त राखेवुं शी रीते जाणी शके ?" पड़ी, ते थक्के जमीने शुह गया. ते बरते द्वाग जोइने पेज्जो जार पुरुष नीकल्यी गयो. ते सर्व देवता सो जाणे हे, तोपण तेणे धोनन राख्यु. पड़ी जाणेने मामाने पूर्वयु के "आ तमारा शामडना लग्न केम करता नव्यी ?" त्यार मामाए कर्यु के "हे जाणेन ! ए मनोरथ घन विना शी रीते पूर्ण थाय ?" जाणेन बोध्यो के "हे मामा ! उंडो, हुं तमने पृथ्वीमां दाटेयुं घन घतावूं." एम कहीने ने स्थीना देवतां तेणे पृथ्वीमां दाटेयुं घन काढी आयुं. ते जोइने ते स्थी विज्ञस्थी यह गङ्ग अने मनमां चोली के "मे चोरी करने जेइयुं घन गुप्त राख्यु, हनुं ते सर्व आणं ग्राट कर्यु. घण्डे आ 'खरेखर' कोइ माकीनीज हे, नण्डिनों दीकरो नव्यी. ए वन्दी अहों क्यांपी आव्यो? तोपण हवे तो एनो अनुभव सारी रीति वर्ण, नहीं सो ए कोण्यो मत्ते मारी वधी ग्राम यमन करन्ने." एम विचमरीने ते अंदरपी बद्दप्य जाव रा-

खीने वहारवी पीड़ी वाणीए थे.जो के “ हे जाणेन ! तमारी युक्तिनं गम डे. मार्ह दस्तिपाणुं तमे नाजा पमामधुं. ” पड़ी झुन दिवसे श्रेष्ठीए पुक्का लिलानं ड-त्सर आरत्न्यो, ते बमने पोताना इष्ट जारपनिने ते नीए निपंचण कर्यु अमे खुं वे “तारे स्तीर्ति धारण करीने वथी तीअं सांयं जपता आननु. ” तंथी ज्ञाननं लिले जोनन बखने ते जार स्तीनो वेप लाइने जपता आओ. तेने स्तीओना मश्चां कंडां जोइने जाणेज बोल्यो के “ मापा ! आजं तो हुं पीरसवा पाटे रहीश. ” भमाह कर्युं के “ बहु सार्ह. ” एट्टे ते पीरसवा आयो. पीरसतां पीरसतां ज्यारे ते फेसा जह पासे गयो, त्यारे तेणे धीमिवी कर्युं के “ तुं गमाणार्हा जर्जरिन थयो हनो तेज के ? ” त्यारे तेणे ‘ ना ’ कही. ए प्रमाणे वे ब्रण वार कर्युं, त्यारे वीजाओए जाणेनने पृथ्वे के “ तुं बारंवार ए मुग्ध बालाने शुं पुचे छे ? ” त्यारे जाणेन बोल्यो के “ आ स्तीने हुं पीरसवा जाउं दुं त्यारे ते काँइ पण छेती नथी, अने सर्वे पक्कामनो लिल करे छे. ” त्यारे हुं तेने कहुं दुं के “ हे स्ती ! ज्यारे तुं जरा पण नमती नथी, त्यारे स्तीओनी मध्ये बेसवुं तारे योग्य नथी. तुं थोकी जूखी जणायचे. ” आ प्रमाणे बोल्नी-ने ते देवताए तेने काँइ पण पीरस्वुं नहीं, त्यारे जोगवनीने तेना विषे घणो उचांट थयो. पड़ी काँइ मिप करीने जोगवनी उठी, अने गुप रीते लाम्बवा लाइने तेना जाणार्हा पी-रसी दीधा. तेमांथी ते जारे थोका खाया, अने चार मोदक पोतानी कुक्किमां संताड्या. पड़ी सर्वे स्तीओ जमी उठी, त्यारे जाणेज बोल्यो के “ दरेक स्तीए मारा मामानां मां-कवाने अक्कतयी वयाववो. ” ते सांनळीने ज्यारे वथी स्तीओए मांगलिक माटे ते मांकवो वथा-व्यो त्यारे ते जार स्ती मांकवो वथाववा आवी नहीं. तेथी जाणेज बोल्यो के “ हे मा-सा ! तमे केम वथावता नथी ? स्तीओनी वंकिमां जपता वेता अने हवे वंकियी जूदा पम्बुं योग्य नथी. ” ते सांनळीने ते पण मंकप वथाववा खागी, एट्टे तेनी कुक्किमांथी संतामेल्ला मोदक नीचे सरी पड्या. तेथी ते शरमाइने एकदम जतो रहो. पड़ी मापाए जाणेनने पृथ्वे के “ आ मोदक क्यांथी आव्या ? ” ते बोल्यो के “ तमारा पुत्रविवाह-हुना उत्सवमां मांकवाए मोदकनी दृष्टि करी. ” मामों बोल्यो के “ हे जाणेज ! तुं आ-बो हानी क्यांथी थयो ? ” ते बोल्यो के “ सर्वे बात एकत्रे कहीश. ” पड़ी विवा-हनुं काम सर्वे पूर्ण थयुं, त्यारे तेणे पोतानु देवस्वरूप. मगद करीने थेषुमे सर्वे हृतांत कयो. पड़ी श्रेष्ठीनी स्तीने देवताए कर्युं के “ हे स्ती ! तारो पति केवो परमात्मानी न-क्किमां तत्पर डे ? तेवी तुं पण था. तुं जारपति साथे हमेशां क्रीमा करे डे, ते विमे-

ध्यालयान प्र७७ शु. निविचिकिन्सा नामे धीजा दर्जनाचार विषे. (३५३)

हुं सर्व जाएं हुं, परंतु प्रण छुबनना अद्वितीय शरणस्थप थी वीतरागना चक्कनी तुं
जार्या छे तेथी आज मुथी में तारी उपेक्षा करी डे. माटे हवेयी तुं समग्र दंज ढो-
रीने धर्मकार्यमां प्रट्ठति कर. मनुष्यो पूर्वे अनेतीवार ज्ञोग ज्ञोगव्या डतां पण अ-
ह्नान तथा ब्रह्मने छीधे धोरे डे के “ में हाजु कोइ पण वत्तत ज्ञोग ज्ञोगव्याज नाही. ”
एम होवाधी मूर्ख माणसोनी कामज्ञोग संवंधी तृप्णा कोइ पण वत्तते शांत थती न-
धी. तेओने वैराग्य घचो से पण अति छुर्वेजन डे. थी अध्यात्मसारमां कांगु डे के—

सौम्यत्वमिव सिंहानां, पद्मगानामिव क्रमा ।

विषयेषु प्रवृत्तानां, वैराग्यं खद्गु छुर्वेजम् ॥ १ ॥

जावार्य—“ जेम सिंहोने सौम्यपाणुं छुर्वेज छे अने सरोने क्रमा छुर्वेज डे,
तेम विषयमां प्रवृत्त घेयेद्दा जीवोने वैराग्य छुर्वेज डे. ”

तेथी हे स्त्री ! आन्पाने विषे वैराग्य धारण करीने अनेक जब्दमा उपार्जनकरेद्दा
पापर्फ्मनो क्षय करवा माटे अने अनादि काळनी ज्ञांतिना नाशने माटे सर्वथा द्रव्य
अने जावाधी दंजनो न्याग करीने अनेक उचम अने हुज वायोने विषे उद्यम कर.
दंज ए सर्व पापनुं एळ छे, तया अनेक सदगुणोनो नाश करनार डे. वाणु डे के—

सुत्यजं रसद्वांपद्यं, सुत्यजं देहभूपणम् ।

सुत्यजाः कामज्ञोगाश्च, छुस्त्यजं दंभसेवनम् ॥ १ ॥

जावार्य—“ जिह्वाना रसनी द्वोमुपता तजी शकाय डे, शरीरपरनां अद्वेषकार-
नो मोह तजी शकाय डे, तेमज काम ज्ञोग पण तजी शकाय डे, परंतु दंजतुं सेवन
तजवृं ए पाणुंज मुड्वेद्दा छे. ”

किं व्रतेन तपोनिर्वा, दंजश्वेद्द निराहृतः ।

किमादशेन किं दीपिर्यद्यांध्यं न दशोर्गतम् ॥ २ ॥

जावार्य—“ जो दंजनो न्याग कयो नहीं तो व्रत अने तप करवायी शुं ?
केमके जो नेत्रनो अंगना गळ नधी तो आदर्भ अने दीपतुं शुं प्रयोगन डे ?
वांद्दन नधी. ”

अहो मोहस्य माहात्म्यं, दीक्षां ज्ञागवतीमपि ।

दंजेन यच्छिद्वुंपति, कज्जलेनैव रूपकम् ॥ ३ ॥

(३५४) उपदेशप्रासाद ज्ञापांतर—ज्ञाग ध यो—स्तंज ?७ मो.

जावार्थ—“अहो मोहनुं माहात्म्य केवुं ते ! के जेवी दंजवमे करीनं कान्ध
वमे शरीरना स्फुरनी जेम जगवान् संवंधी दीक्षानो पण प्राणी लोप के ते. ”

अध्यात्मरत्चित्तानां, दंजः स्वट्टोऽपि नोचितः ।

ब्रिज्जेशोऽपि पोतस्य, सिंधूत्वंघयतामिव ॥ ४ ॥

जावार्थ—“जेम समुद्रने ओळंगनारा पुरुषोने नावमां एक खेश मात्र पण डि-
द होय तो ते रुवधानुं कारण ते, तेम जेनुं चित अध्यात्मयानमां आसक्त ते के
ओने घोनो पण दंज राखवो चृचित नवी, केपके ते संसारमां रुवाननार ते. ”

दंजेशोऽपि मह्यादेः, खीत्वानर्थनिवंधनम् ।

अतस्तत्परिहाराय, यतितव्यं महात्मना ॥ ५ ॥

जावार्थ—“मझीनाथ स्वामी विगेरने खेशमात्र दंज पण स्त्रीपणा सूप अन्धर्दुं
कारण धगो हतो, तेथी ते दंज तजवा माटे महात्मा पुरुषे अवश्य यन्न करवो. ”

इत्यादि उपदेश सांचलीने ते स्त्री प्रतिवेद्य पामी, अने तेणे आवकनां गम-
न अंगीकार कर्या. पडी देवना झङ्क सोनिया श्रेष्ठीने आपीने अंतर्धान धयो.

अनुक्रमे जोगसार श्रेष्ठी पोनानी पत्नी सहित आवकर्म पालीने स्वर्गे गम-
त्यांधी अनुक्रमे योमान जय करीने ते श्रेष्ठी मुक्तिमुखने पामवो.

“जोगमार श्रेष्ठीनी जेम धर्मक्रियामां विचिकित्सानो ल्याग करवो, तेचा जी
योने देवनाओ पण सेवकनी जेम सानिध्य करे ते. ”

इन्द्रियपरिमिनेपदेशप्रासादहर्ता अष्टादशमंजस्य
ग्रन्थप्रियद्विजातमः प्रवंशः ॥ २७० ॥

॥ समाप्तोऽयमन्दादशस्तंनः ॥

॥ धीमत् । श्रुतं जय ॥

श्री उपदेश प्रासादः

स्तंज १५ मो.

व्याख्यान २७९ मु.

अमृदृष्टि नामना चोया दर्शनाचारा विषे,

मिथ्यादशां तपःपूजाविद्यामंत्रपञ्चावनाम् ।

दृष्टा मुद्यति यो नेत्र, सोऽमृदृष्टिः संसनः ॥ १ ॥

जावर्य—“मिथ्यादृष्टिओनां नर, पुना, विषा इनं दंशादिनों भजाव ने
ने जे पाण्यम तेषां पोह पापनो नर्था ने अमृदृष्टि कहेचाय हे.” आ गायन
जावर्य लेपधेष्टीना दृष्टांतयी जाणी जावो.

लेपधेष्टीनुं दृष्टांत.

राजस्तु नगराया लेप नामे एक धेष्टी रहेतो होतो, ने मिथ्यान्त धर्मसां द्वारा
हो, तेनो गुरु शिवसुति नामे होतो, तेना उपदेशायो ते धेष्टीए बाब, ईशा, नगर
तथा कुंकुं विगेरे करायां होतो, त्यां ने हृषीशी भ्नान करतो, पद्मादि बग्नो, देवता-
बयना रहस्यानु भवण करतो तथा मिथ्यान्तनो जे शारीर आवाहाणे हे, ने नर्ह एव-
भृच्छी करतो होतो, ज्योर तेना गुरु धीमा देवायो द्वारा त्यां ने कोटी फृच्छीदं
चार पांच योजन एरी तेनी गम्भुव जयो होतो.

एकदा राजस्तु नगरना दृष्टरनया थी महाबोर न्यायी गदरमर्द, ने कादरे ने
लेपधेष्टी पोनाना वित्र जिनदृग धारानो भ्रातायी द्वारा तदा द्वार्षर्द
मोता गयो, भी जगताननु गर्वत्र अस्त्रसिद्ध होन जाणीने लेपधेष्टी एका कहाले,
ना पभो कर्या के “हे जगतान ! याग गुरु अध्यात्म नाम, म्यानना, दृम्य इने द्वा-
रे के असत्य ?” पलुए बहु के “हे शेषुओ ! असाम्य नाम, म्यानना, दृम्य इने द्वा-
रे एम चार भवयो हे, तेमाना पहेजा भ्रात्र जेहो चार अध्यात्मतो द्वारा दृम्य हे, वीक्षा द्वारा जेहो,
पुरापर्मी जाव अध्यात्म रहेसुं होय तेमानी संग्रह वार्य मिद द्वारा हे, वीक्षा द्वारा जेहो,
जालाना गिर्य यता नर्थी, बोहर मालाम एम बहे के “हुं असाम्य नाम हुं असेव

१ लेपधेष्टी देवायो निष्ठ २८ १८६ असाम्य द्वारा दृम्य हे

(३५६) उपदेशमासाद ज्ञापांतर-ज्ञाग ध थो-संत इए पो.

तेतुं मुख अनुजवृं द्वं ” ते योग्य नवी. केमके ते शब्द अध्यात्मने विषे अध्यात्मनी जनना जाणवी. अध्यात्म ए कोइ घटप्रशादिकनी जेझो मूर्तिमान पदार्थ नवी, केजेते आपवा लेवामां व्यवहार घड शके. माटे तेवा शब्द अध्यात्मने विषे अध्यात्मनी जनना जाणवी; एट्झे अध्यात्म होय वा न होय, परंतु अर्थ अध्यात्मने विषे निर्विकल्प स्वरूप (सत्य अध्यात्म) रहेद्वं ते, अने तेवा सत्य अध्यात्म विना वीजुं कोह तेतुं आत्माने उपकारी नवी. अध्यात्म झानना स्वाद रूपी मुखसागरनी पासे इंद्रतुं तक दोगुंचकादि देवादिकलुं मुख एक विचु मात्र पण नवी. तरक्षाद्व अने वैराग्यशास्त्र विंगेनी युक्तिओने जाणनारा माणसो सत्य अध्यात्मना झान विना अनेक प्रकारनी शुष्क युक्तिओ करे डे; परंतु ते सर्व संसारनी शुचिने माटेन जाणवी. ” ते सांजनीने द्वेषप्रेष्ठीए पृच्छतुं के “ हे जगवान ! आप जेतुं आरुं वर्णन करो तो ते अध्यात्म के द्वं होयेडे ? ” जगवान थोड़ा के “ हे श्रेष्ठ ! मिथ्यात्मना अधिकारनो स्थाग करिने आत्माने अवश्यकी जे शुच क्रियार्थमां प्रवर्त्तनुं, ते अध्यात्म कहेवाय डे. करुं डे के-

अपूनर्विधकाद्यावद्गुणस्थानं चतुर्दशम् ।

क्रमशुचिमती तावत्, क्रियाध्यात्ममयी मता ॥ १ ॥

ज्ञार्थ—“ अपूनर्विध नामना चोद्या गुणस्थानकथी आरंजीने चाँदम गुणम्यानह मुखी अनुक्रमे अनुक्रमे ने शुच शुच क्रिया थाय डे ते अध्यात्मक्रिया मानेजी डे. ”

अपूनर्विध नामतुं चोयुं गुणस्थानम् भास थाय त्यार संर्वां सत् योग भक्त थाय डे; अने नरपा गुणम्यानकथी चाँदमा गुणम्यान पर्यन अनुक्रमे जे विंग शुचिकली क्रियाओ निरन्ते डे ते अध्यात्म क्रिया जाणवी. परंतु ज्ञानिनंदी पाण्डम आद्वार, उपर्धि, पूजा विंगेना गांगयने माटे जे क्रिया करे डे ते क्रिया तो अध्यात्म विगिली एट्झे अध्यात्म गुणनो नाश करनारी जाणवी. तेवीज शाति, दान अने भौद्धारी प्राणी यथार्थ प्रकाशा करनार गदगुणनेत जने डे. पूर्णचार्योंए गोदा गुणस्थानयी आरंजीने अभ्यार गुणश्रेणीओ कही डे ते आ प्रमाण—

मम्म देस सव्वविरद्ध, अणविसंजोआ दंसव्ववगेऽथ ॥

मोहम्म मन्त व्यवगे, व्यीण मजोगीअर गुणसंदी ॥०२॥

ध्यात्वान् प्र७। मुं. अमृददिति नामना चोथा आचार किसे. (३५७)

जावार्थ—“ १ सम्परत्वं प्रत्ययिकी, २ देशविरति प्रत्ययिकी, ३ सर्वविरति प्रत्ययिकी, ४ अण केष अनंतानुवंशी विमयोजना संवंशी, ५ दर्शनमोहनी कृपक, ६ चारित्र मोहनी कृपक, ७ उपग्राह मोहनीय, ८ कृपक श्रेणी, ९ क्षीणमोह गुणश्रेणी, १० सयोगी केवली गुणश्रेणी अने ?? अयोगी केवली गुणश्रेणी एम अग्नार गुणश्रेणी जाणवी.

यथाक्रममसी प्रोक्ता, असंख्यगुणनिर्जराः ।

यतितव्यमतोऽध्यात्मवृक्षये कद्यापि हि ॥ १ ॥

जावार्थ—“ प्रमे ग्रामे इया गुणश्रेणीओ असंख्यगुणी निर्जरा करनारी कही डे, तेपि अस्यात्मनी वृक्षि करवा माटे घोमो घोमो पण यत्न करवो. ”

सम्परक झानसंयुक्त क्रिया पांचमा गुणस्थानका। आरंजनीने । थाप डे. चोये गुणस्थानके लो शुभ्रपा^१ विगेरे लचित क्रियाओ भयें डे, ते शुभ्रपादिक क्रिया पण मुवर्णना असंकारने अनावे स्थाना अद्विकारनी जबी शुन जाएवी. ” ते सांजडीने थेपुई फरीदो विषयनो अर्थ अने तेनु ख्वप पृज्ञु, त्योर जगवान बोआ के “ सं-सारना कारणनूत विषयेमां नहाँ लुच्य थवायी जबनी निर्गुणताने देखाननार निरा-धाप वैराग्य उत्पन्न थाप डे.

अकृत्वा विषयत्यागं, यो वैराग्यं दिधीर्वति ।

अपथ्यमपरित्यज्य, स रोगोच्छेदमिच्छति ॥ १ ॥

जावार्थ—“ जे यालस विषयोने त्याग कर्या विना वैराग्य धारण करवा इच्छे डे ते कुपथ्यनो त्याग कर्या विना रोगनी शांतिने इच्छे डे, एम जाणवुँ. ”

जेओ लज्जाधी अथवा पगटुतिथी^२ नीहु जुए डे, पण छुर्यानने तजनो नयी. ते धार्मिकाजासो^३ पोनाना अत्माने नरकस्पा। कृपमां नार्येडे, अने जेओ सम्यह झान-धावा डे तेओ विषयोने जुए डे तोपण पोनाना वैराग्यने तजता नयी. क्षुं डे के—

दाह्यंत्रस्यपांचाद्वीनृत्यतुल्याः प्रवृत्तयः ।

योगिनो नैव वाधोये, झानिनो झोकवर्तिनः ॥ १ ॥

^१ पर्मेश्वरेष्टा। ^२ यगलानीं जेवा प्रश्नी गृतिथी.

^३ काय धर्मो दभव रागवा, धर्मिका जेवा देवावा, एम काम्पिक धर्मो नही.

जावार्थ—“योगीओनी विषये सर्वेषी प्रवृत्तिओ काष्टुयंत्रमां रहेक्षी पांचाङ्गीना वृत्य समान बे, तेवी ते प्रवृत्तिओ ज्ञानीने लोकमां वर्ततां छनां चाध करी ज्ञानी नयी।”

आँदासीन्यफले ज्ञाने, परिपाकमुपेयुपि ।

चतुर्येऽपि गुणस्थाने, तद्वैराग्यं व्यवस्थितम् ॥ ७ ॥

जावार्थ—“ठासीनता रूपी जेनुं फल ते पर्व ज्ञान आरे परिपाक अवस्थाने पामे बे, त्यारे चोया गुणस्थानकमां पण ते वैराग्य रहे बे।”

वैराग्यना ब्रण प्रकार बे. ? छुःखगन्ति, २ मोहगन्ति अने ३ ज्ञानगन्ति. तेमां जे पुत्र, मित्र, धन घान्यादि सुखने आपनार मानेक्षी इष्ट वस्तु प्राप्त न घाय अधवा प्राप्त थड्ने नाश पामे, त्यारे मनमां छुःख उत्पन्न थवायी संसारपर उद्देश थवा रूप जे वैराग्य थाय ते छुःखगन्ति वैराग्य कहेवाय बे. जेने आ वैराग्य थयो होय तेने कदाचिन् चितिन वस्तु प्राप्त थाय बे, तो तरतम ते वैराग्यकी भ्रष्ट पण थाय बे. तेजा वैराग्यवाळो माणस गुरुकर्क, साहित्य, दोभक, गीत, रूपक विंगेरे जे काँइ थोसे बे, सांजङ्गे छे के चिंते बे, ते सर्व पोताने इच्छित विश्वनी अप्राप्तिवीज जाणुन्. वडी केड्गो झोको पासे एवी जावना जावे बे के अहो ! आ संसारमां कोइ काँइनु नयी. द्वे पार्न सर्व हरण कर्तु, नाश कर्तु, मृत्युए सर्वनो ग्राप्त कर्यो. मोट आ छुःखमय सं-मार्गने पिशार बे. ए प्रमाणे वारंवार चोझे बे. पण ते सर्व चितिन पदार्थनी अप्राप्तिवीज थोसे उतेयी ते सर्व व्यर्थ छे. आवो वैराग्य तो अनेह भीरोने अनेह प्रकारे प्राप्त थाय बे. अहों कोइ शंका करे के “ आ छुःखगन्ति वैराग्यने व्यर्थ कयो, तो तेने वैराग्यनी गणनापान शापोट गएयो ? ” ते उपर जगतान छान आरे बे के “ वीज स्व आ वैराग्ये करीने पण कोइ थगत कोइ नीज पारपापिक वैराग्यने पण पामे बे, तेयी तेने वैराग्यमां गाएयो बे।

बोझो मोहगन्ति वैराग्य कर्णो बे, ते तुशाथना अन्यागायी उनम थेला भज्वर्गायना दर्शनवी शाल ताम्बिअने माप थाय बे. तापसिनाम, पुणा, वस्तु सचीरि अने ब्रह्मद्वारवंदना पिता मोहनंद विंगेने आ वैराग्य थयो हतो. ऐसी विंगेरे नीरोना भव्यतनुं वस्तुतन्तवी विर्यवाणे ब्रह्माकरतायी तेअनों वैराग्य अहाव (द्वेष) गन्ति बे. जेनोपां पण जेअ विंद अप्नाव वोसनारा बे, गिदानिं अ-ज्ञान द्वार जेअ आतीविगा चप्पारे बे, अने आग शक्तिसारा डाँ वल

व्याख्यान शुभ मूँ अमृदृष्टि नामना घोथा आचार विषे। (३५४)

पोतानो अनाचार गुप्त राखवा मोटे मोटी शक्तियी क्रियानो देखाव करेडे तेओनो पण पारमार्थिक वैराग्य नधी। केम्हे—

अमीपां प्रशमोऽप्युद्देवोपपोपाय केवदम् ।

अंतर्निर्जीविविपमज्जरानुभवसन्निनः ॥ १ ॥

जावार्थ—“ शरीरनी अंदर रहेज्ञा विषम [जीर्ण] ज्वरना अनुज्ञनी जेम आमनो वैराग्य मात्र पणा दोषेनुं पोपण करनारज छे। ”

ब्रीजो झानगर्जित वैराग्य कयो डे, ते वैराग्य जे स्याद्वाद समजनारनी बुद्धि स्पर आगमां यथास्थित प्रवर्तनी होय तेने थाय डे, कोइ जीवने विकल छां पण शास्त्रार्थना अल्प योध्यी कोइ एक पक्षमां तणाद जड एकांत नय मानवानो कदाप्रह थाय डे तेनो वैराग्य झानगर्जित जाणवो नहीं, कायुं डे के—

उत्सर्गं चापवादेऽपि, व्यवहारेषु निश्चये ।

झाने कर्मणि वादे चेन्न तदा झानगर्जता ॥ १ ॥

जावार्थ—“ जो उत्सर्गमां, अपवादमां, व्यवहारमां, निश्चयमां, झानमां अने कर्ममां (क्रियामां) वादविवाद होय, तो तेने झानगर्जपणुं जाणवुं नहीं। ”

जेओ परना अपवादनी चेष्टा करवापां मूँ, अंप अने वधिर जेवा डे, जेओ माध्यस्थ बुद्धिवाला होइने सर्वत्र हितिंतक डे, अने जेओ आङ्गारचिवाला डे तेओम झानगर्जित वैराग्यने अनुज्ञवे डे, कायुं डे के—

स्वज्ञावान्नेव चद्वनं, चिदानंदमयात् सदा ।

वैराग्यस्य तृतीयस्य, स्मृतेयं ज्ञानाणावद्विः ॥ १ ॥

जावार्थ—“ सर्वदा चिदानंदमय स्वज्ञावथी चद्वित न घरुं, ए ब्रीजा वैराग्यमुं ज्ञान कहेल्युं डे। ”

आ सर्व हृकीकन सांजछीने ज्ञेष्ठेऽनीष पृच्छुं के “ हे जगवन् ! आप प्रथम अध्यात्मतुं वर्णन कर्युं हितुं ते ज्ञाव अध्यात्म कया वैराग्यवाळाने होय ? ” त्यारे मनुए कायुं के हे थेड्डी !

विषयेषु शुणेषु च चित्ता, जुवि वैराग्यमिदं प्रवर्तते ।

अपरं प्रथमं प्रकीर्तिं, परमध्यात्म बुधैर्द्वितीयकम् ॥१॥

(३६७) उपदेशप्राप्ताद ज्ञापांतर-ज्ञाग ध थो-स्तंन ३५ मी.

ज्ञावार्य—“ जगत्ने विषे विषयोमां अने गुणोमां एम वे प्रकारे आ वैराग्य वर्तें डे, तेमां पहेला [विषयमां प्रवर्तेल्ला वैराग्य] ने हळ्ळकुं अने वीजाने उल्लृष्ट अध्यात्म वंकितोए कर्युं डे. ”

विवेचन—पहेलामां इच्छित वस्तुनी अप्राप्तिवो वैराग्य थाय डे, अने वीजामां गुण उत्पन्न थवायी वैराग्य थाय डे; माटे पहेलाने मिथ्यात्वादिक पापना हेतु सहित होवायी अनुकूलष कर्युं डे. आ अध्यात्ममां पूर्वे कहेला प्रथमना वे वैराग्य [मुख्य अने मोहगञ्जित] नो समावेश थाय डे अने वीजुं अध्यात्मय डे के जे त्रीजा झाल्ला जित वैराग्ययी उत्पन्न थाय डे, तेने उल्लृष्ट कहेल्युं डे.

उल्लृष्ट वैराग्यवाला योगिओ सर्वदा विषयोथी पराह्मसुख होय डे. कर्युं डे के—
न मुदे मृगनाज्जिमहिका, लवद्वीचंदनचंदसोरज्ञम् ।

विदुयां निरुपाधिवाधित, स्मरशीलेन सुगधिवर्प्मणास् ॥१॥

ज्ञावार्य—“ निरुपाधिक्कु गुणवर्णे कर्द्दर्पना आचारनो वाय करेल्लो होवायी जेतुं शरीर सद्धाने माटे मुर्गंधी घयेल्युं डे एवा विज्ञानोने कम्मुरी, माज्जती, लवद्वी अने खेतचंदन विगेना मुर्गंध हर्ष आपना नयी. अर्धान् कम्मुरी, माज्जतीपुष्प अने चंदनादिवर्णे विंत करेला शरीरनो मुर्गंध झानीअंते हर्षने माटे घयो नयी. ”

वडी झानी पुलो मम्माह उपयोगनो पण त्याग करता नयी. ते विंत कर्युं डे के—
उपयोगमुपेति यद्धिरं, हरते यज्ञ विभावमारुतः ।

न तनः यज्ञ शीज्ञसोरज्ञादपरस्मन्निद्वयने रतिः ॥२॥

ज्ञावार्य—“ जे शीज्ञम्पी मुर्गंध निरंतर उपयोगमां आवे डे अने तेने शीज्ञ एव विज्ञाप न्यां वायु द्रग्ग करी शर्वां नयी, ते शीज्ञम्पी मुर्गंधने तरीने वीजाने विंत गगारी योग नयी. ”

मधुरेन रसंरधीरना, वयवनाध्यात्मसुभाङ्गिदां सतास् ।

आरम्भः कुमुमेगिवाङ्गिनां, प्रसरत्पदपरागभोजिनास् ॥३॥

ज्ञावार्य—“ तेम प्रमाणा एगा प्रमाणा पगानो रवाट झोनाग भ्रमणे रम स्त्रियों नां पुनर्न्यां अर्धीर दया नयी. तेम अध्यात्म न्यां असृतनुं पान वर्णाग मातुम्हेदा वीजा द्वारा मर्मांधी अर्धीर दया नयी, अर्धान् तेवर्णु मन अस्तिर थर्यु नयी. ”

ध्यात्वान् ३३१ मुं अमृदृष्टि नामना चोश आचार विं. (३६?)

हृदि निरूतिमेव विद्रतां, न मुदे चंदनज्ञेयनाविधिः ।

विमद्वत्स्वमुपेयुपां सदा, सज्जिज्ञस्तानकज्ञापि निष्फला ॥३॥

जागर्ण—“ (मिथ्यान्य, अविरति अने कथाय विंगेरे यहनो न्याय करीने) हृदयमां निरूचिनेत्र भारण बरमाय मुख्योने चंदनज्ञेप हर्ष आपनो नरी, तेपन (वै-राग्यधीन) निर्दल्लभाणे पामेजा तेओने रात्र जलमनाननो विधि पाण निष्फलब ने.”

तदिमे विषयाः किञ्चेदिका, न मुदे केऽपि विरत्तचेतसाम् ।

परलोकमुखेऽपि निःस्पृहाः, परमानंदरसालसा आमी ॥ ४ ॥

जागर्ण—“ वित्त चित्तवालाने आ ज्ञोजना विगां (विषयमुम) हर्षने पाए था नषी, तेपन तेओ परमानंदवा रामेन पामेजा होयर्थी आगमु एषा हे, तेवी परस्पराना मुख्यमां पाण तेओ भृहा गायत्रा नरी.”

यिपुलादिंपुज्ञायन्नारणप्रवद्वाशीविष्पुरुद्वलव्ययः ।

न मदाय विरत्तन्येनसां, मनुषं गोपनताः पञ्जालयत् ॥५॥

जागर्ण—“ वित्त चित्तवालाने विपुलमति कर्ति, उपास इन्द्रि, आ-रण इन्द्रि भेदन पवज्ञाशीविष विंगेरे इन्द्रि एल जागरी गाये पाप घोड़ा ए-ज्ञायना पारानी जेव आनुपंतित होयावी पइ बरनार धरी नरी.”

हृदये न शिवेऽपि द्वुव्यता, सदनुष्ठानगरंगमंगति ।

पुरुपस्य दशेयमिष्यते, सद्वजानंदतरंगरंगिना ॥ ६ ॥

जागर्ण—“ वित्त पुरुपना हृदयमां मांद्र देहरयनो पाण होने न-थी, तेपन तेनुं द्वुन विष्यातुं अनुणान अरंगरलाने पांग हे, अर्दांद्र असंकल्पुद्वादय यालदे ते विष्या दरे हे, तेजा पुरुपनी अजम्याज गहनानंदना होगेति । अति इच्छेज्ञी हे.”

आ प्रपाणं जगयन पर्यादी तत्त्वमृष्य मांजरीनि होरकेटि । सं॒ र रम्य
अने पोष्यो के “ हे न्यायी ! आरे (धी निरेखरेश) इरहु इरहु आजु आल-
तार दोमीने दीजा अनेक रुदियो औरे तापादिये लीदटिर हर्देंद जाल विन
‘ अमे धर्दिया करीत तीए ’ एष वाजे हे, ते रई आगामना उत्तम जाहा भेजु

डे. ” महुप कर्तुं के “ हे श्रेष्ठी ! केवलाएक उत्तम जीवो पूर्व जबी पुरुष सह आरे डे अने आ जबनां पण पुण्य उत्तर्वन करे डे, तेऽग्रो जरतनकी. बदुरी, इ जप्तुमार चिनेत्नी जेम परमोक्तां ग्रन्तिनामी (मोह) गुलने षापे डे. केवलाएक जीवो पूर्व जबी पुरुष सहने आरे डे, पण आ जबनां पुण्य कर्या विनान रौतिहा यि गंत्नी जेम स्वामी पाचा जाय डे. केवलाएक जीवो परमोक्तवी पुण्यहित आरे डे, इ कालिक कलाइना पुत्र युत्तर्वनी जेम अर्हां पुण्य उत्तर्वन करीने जाइ ऐ; तपा केवल जीवो पुण्यहित आरे डे. अने दुर्नामी पुण्यनी जेम पुण्य उत्तर्वन सर्वा चिनाव या दा नाय ऐ, तेऽग्रो तो आसोऽक अने परमोक्त वेनेमो अति मुःशी याप ऐ. ”

इत्यादि प्रमाणदेश सांजडीने ते थेर्टीए भास्तर्पं अंगीकार करो. अ-
दिल्ल्यननी भी किंगओ ज्ञानी दीपी. ते जोइने तेना प्रथमना सामर्पित विगो भ्वे-
रा स्त्रय के “ आ थेर्टी मूर्य डे, केमों कुलहमधी आओऽग धर्मेने तवी इत्ते ने-
नम्मेनी किंगमो करे डे. ” ए प्रथाणे सांजडीने पण थेर्टीए तेग अनेह एकांग
होइनेना वाने वीजहसु अंगीकार कर्यो नहीं. पोपने इष प्रथा भैक्षण्यशोत्र याँ
रहो. इन्हें के—

पांचा उत्तमागराणीयं, किं करिव्यति जनो यदुजन्त्वः ।

दिव्यं त न दि कविषुगापः, पांसोक्ष्यरितेषुकरो यः ॥१॥

जापाने—“ कांगी गांगा आपाने जे द्वितीय छोट तेज लांग कांग. ति
ए दिव्य खोलगाम वालांगो दु इत्तरा ऐ ! केवल एंग कोऽग वग चापा उत्त नहीं
हे के हाँ इत्तरा ये दोपातामी याग. ”

ताप नहीं भरता गिरन्ति वालांग के जे ने धेयीतो प्रथांग एक दूरों ते गो
उत्तर्वन, विनो वरी कान कर्म नहीं, नहीं जातो द्वितीय के “ ते थेर्टी आरे गुणांग
क्षम्भां ते अन्तर वाप नेत्रन लालांग आलांग उत्त आलोंग प्राप्तांगी गोगा वत्तांग.
आ अल वा इत्तर वन्न वा एउत्त आलांग करी नेही गूँजाला ! ” एव द्वितीय
वे द्वेष्टन वं ते इत्तर्वने एउत्त ने गोंगा भवती नेत्र जालूक थी वापावलांगी
स्वं दर्व ते द्वेष्टन वर्तता आली वापाव एउत्त द्वितीय नेत्र वोगाला भवि नेहीर्वो
“ द्वितीय अर्थ एव अन्तर एंगोंग आलींगोंग आलींग वेष्टी के “ अलाम ”
अल अलाम एव एउत्त “ नेत्र व वर्गं वे “ वे वाली विने उत्तरां वेष्ट एउत्त ”

ध्याप घेजा ज्ञोतना स्वरूपने कहे तथा गुण्ड आयात्मादिक तत्त्वनो जे उपदेश करे, तेमन तेने अनुमती पोतानी चेतना करीने जे तेग धर्मनुं प्रतिपादन करे तेज गुरु कहेथाप, तेने हुं गुरु भानुं हुं; धीता कोइ गुरु होइ शकेन नहीं, तेथी शास्त्रे स-मारा गुरु मने पाद करे दे? जां अप विंगेरे जोइतुं होय तो पहेजाना करतां पण अ-धिक झट जाओ. पहेजां तो मे कंदमूळ, शाक, पान विंगेरे सदोप तथा अस्प मूह्य-चाळी चरुच्छोदी जक्कि करी हुती; पण हवे तो पणा पृथ्यवाळा अने निर्देश-का-सातिपानादिक शोपरहित पी विंगेरेदी बनेजा वरशाक्षो ग्रहण करो; केमके मारा गुरुए अनुरंगादान आपतानो निषेद कर्या नयी, तेथी हुं महादानी थयो लुं. पण तपारे महान्या (जिनेभर) ना धर्मनी हिज्जना करवी नहीं." ते सांजदीने शिव्य गुरु पासे आव्यां, अने थेष्टुए कडेसुं सर्व वृत्तांत कहीने थोटयो के "थेष्टुनी वाणीनो विंक तो पहेजाना करतां पण अधिक हे. तेनु चारुप आधर्यकारी दे." पडी शिवनूति जाते थेष्टुने पेर गयो अने तेने करुं के "हे थेष्टु! कया धूते तने डेतयो दे के जेची मारा आपतां हुं तुनो पण थयो नहीं? ते ते योग्य कर्यु नयी. माहं सामर्थ्य ते हृषी जोयुं नयो. पण मारा जक्कोने प्रत्यक्ष रीते स्वर्गनुं मुख थयुं दे, अने धीमाओ भरक-वासी थया दे, ते तुं तारा नेत्रेयीज जो." एम कहीने ते शिवनूतिए विद्याना वळ-यी स्वर्गनरकादि सर्व बनाव्युं, ते जोइने थेष्टुए विचार्यु के "खरेखर आ इंद्रजाळ न हे, स्वर्गमां जरुं के नरकपां पम्बुं, प लो पोतपोतानां करेजां कर्मने आपारेज बने हे; परंतु धी बीतराग परमात्मानुं केंद्रुं धर्ष्य हे! के जेनी पासे अनंत सन्धिओ उतां पण से होश मात्र मान के अद्वंकारादि धरावता नयी." एम विचारीने तेणे तापसने करुं के "विपुलर्द्धि, पुजाकसन्धि तथा चारण विंगेरे सन्धिओ मास थया उर्ता पण जो मपतानो स्थाग थयो न होय तो ते सर्व अपोग्यन दे; केमके निष्कारण विष्ववत्सस्त एवा थी जिनेभरे नरुं दे के—

विषये: किं परित्यक्तेजार्गति ममता यदि ।

त्यागात् कंचुकमायस्य, तुजंगो न हि निर्विषः ॥ १ ॥

जार्गति—" जो मपता जाएन होय, तो विषयभावने त्याग करताथी शुं फळ? केमके मात्र कंचुक (कंचडी) नो त्याग करताथी सर्व काँड विपरहित यद जतो नयी."

(३६४) उत्तरदेशमासाद ज्ञायांतर-ज्ञान पृष्ठो-संख्या १५८ पृ.

कष्टेन हि गुणग्रामं, प्रकटीकुरुते मुनिः ।
ममताराक्षती सर्वै, चक्रायत्येकक्रीनया ॥ २ ॥

ज्ञात्यर्थ—“मुनि महा प्रवल्लयो गुणसनुहने प्रगट करेहे, ते सर्वे ममतारी ग्रहणी क्रीमासामानंज नश्वल करी जाए हे.”

वडी हे तात्पुर : कामह देशनी श्रीओनी जेव जीरक्षी जर्जरते पशुस्वरूप वीने रसायनी विद्या तथा आंगनीना बढ़वी ममतारी श्रीओ क्रीमा करे हे; एहे दाकेचन ! तमे मनाना संनायी अव्याख्यनो एक स्त्रेग पता जाणता नयी, अने स्वास्थ द्विजे र्घ्यं मानी ते करो गे, करागो गे अने तेतु अतुषेदन करो गे, तेथी ते दुःखी यांगोः परंतु अद्यार पालस्थानगहित पृथा विरति र्घ्यंपां तमे मदृष्ट शांगोः आ क्लूक्लक्लने मंसारस्त्री ग्रामापां फोगट शामोः नारी यो गे ? ” आ ममानेने ते भंगुनीं दत्तनो गांजलीने विरतनि शाम तेने इदं भेनापी जाणी योगाने आमे रहो गांगो.

संतारेणी महा प्राणानो एक्षराणी करे हे, तोगण इतनार्थने कशावि पता तमे ने करी, गोर गांवसा गांवे हे, एष वर्णां तेगे पोगाना गप्प गुद्दे ते र्घ्यंगा आकां द्वृष्टि द्वृष्टि, गोर गांवाने ईहा गांवसापां गप्पां जाणांगे तेगे वातिच प्रदृष्ट करी, आने द्वृष्टे गोर गांवे करा करी कोहड़ान गांवाने पोहराइ देवदत्तनि,

“ ते गोरारेणी धा विवेळां दूरागृहक पवारीं आंगना एहो । वहाने शंखीं हुए छाराख गणा दिवाली जतिनि यांगो, एहो ते आमृतहि यांगो गांवे विष्व वृष्टेग लंबांगी पता इच्छिपाल यांगो नही, यांग ग्रामांग वापतिपांग वांगे विष्वहि यांगो ।

१२४८
उत्तरदेशमासाद ज्ञायांतर-ज्ञान पृष्ठो-संख्या १५८
१२४९
विष्वहि यांगो ग्रामांग वापतिपांग वांगो ॥ २२१ ॥

व्याख्यान २७२ मुं.

प्रशंसा नामना पांचमा दर्शनाचार विषे,

धर्मोद्योतो महान् येन, विहितो जैनशासने ।

तस्योपद्वृहणा कार्या, गुरुनिर्जीवघृष्ये ॥ १ ॥

जावार्थ—“कोइए जैनशासने विषे मोडे धर्मनो उद्योत कर्यो होय तो तेना जावनी दृढ़िने माटे गुरुनोए तेनी प्रशंसा करवी.”

श्राधिता एव तुप्यंति, सुरादयो नरादयः ।

स्वेष्टकार्यं च कुर्यंति, द्वोक्तेद्वोक्तोत्तरेऽपि च ॥२॥

जावार्थ—“देवतादिक तथा मनुष्यादिकनी जो शाश्वत करी होय तो तेज्ञो मसम्ब धाय डे, अने ज्ञानिक तथा द्वोक्तोत्तर विषयमां पोतानुं इच्छित कार्य साधी आये डे.”

द्वोक्तां पण सारु काम करनारनी प्रशंसा करवामां आवे डे तो ते बहु गुण-
वारी धाय डे. प्रायः तो प्रशंसावदेन द्वोक्तां अनेक कार्यमां निर्वाह थतो जोवार्पा
आवे डे. सेवक विगेरे प्रशंसा करवायीन प्रायः सारी रीते मन दृग्ने काम जरे डे.
कर्ण, जोन अने विक्रम विंगरेनी जेम राजादिक प्रशंसावाली कविताओ विगेरे सांज-
छीने संनोप पाम्या सना सहम अने ज्ञात्वा रुपीआ आये छे तथा मुरभिय यक्ष विंगे-
रेनी जेम देवनाओ पण म्नोत्र म्नुति विंगरेषी प्रशंसा करी होय तोन मसम्ब धाय डे;
तेबीज रीते द्वोक्तोत्तरमां पण तप, म्वाध्याय, कविता, छुप्तर विद्वार, वादीनो जप
तथा परीपहनुं महन वर्तुं विंगेरे पर्मकार्य जेणे कर्यु होय तेनी यथायोग्य प्रशंसा
गुरु विंगरेप अवश्य वर्ती. जे गुरुओ प्रमादथी अद्वृत धर्मक्रिया करनारनी प्रशंसा
करला नदी तेज्ञोनो गच्छ रुद्धसृजिनी जेम सीदाय डे. करुं डे के—

जो पुण पमायठुं दप्पठुं अ, उवयूहणे न वद्विजा ।

नासिङ्गड अप्पाणं, मुण्डिजणं च सो रुद्धसूरि व्य ॥३॥

जावार्थ—“जेज्ञो प्रमादथी अवश्य अहंकारथी धीजानो जरेज्ञो उल्लहृ
धर्मकार्यनी प्रशंसा करवामां प्रट्ठनि करला नदी तेज्ञो रुद्धसृजिनी जेम पोतानों तथा

ऐसा तो मुनिकेनोनो चिनाया करे डे।”

भी महात्मा नानोद पर्यंत सज्जा समझ थी कामेश्वर भारतीयी प्रसंग स्त्री हनी, ने दिए साक्षा अंगदां कर्युं ते ते आ प्राप्ते—

कामदेव श्रावणी कथा।

जंग नारीं कामदेव नांस मोरे गृहस्थ रहेतो हुतो. तेने जघा नारी १
ली हुती. ते पढ़ामनी होतारी तेते उ कोटी द्रव्य पृथिवी निशानहर कर्तु हुते
उ कोटी उन ल्यातामां गतातु हहुते. अने उ कोटी उन पर. परतारी अने उन
न्यायादिनं गतातु हहुते : तेने इया इया लुगार गागोराजो उ गोकुल हहुते.

दक्षा भी पड़ारी शामी दूर्जनक नापना गैरपर्यंतमार्ग, ते वहो भी दिल्लीते संदेश दों भी सोह जा हुआ, ते शोइने कापेर यांग गांग, तो भी दिल्लीते बाह्य कीने तेवी यांग देशना गाँवली, तेवी कापेर शतिहो चढ़ाने दों आवीर भारहनी तेव ते यांग भास्तर्पर्यंत ब्रह्मण कर्गी, वही यांगते अस्ता ते बहुत दोंह गोयांग वर्षी यांग यांग इतांग योगली वलीने कर्म, ते अस्ता ते देवं एव गाँवी गापल्य दूर्ज यत्तु यांग गड़ते गिरावेशली तेव भास्तर्पर्यंत ब्रह्मण कर्गी,

तेथी पण खेडी क्षोज पाम्यो नहीं, त्यारे तेणे एक जयानक हस्तीतुं संप विकुर्व्यु अने बोल्यो के “ हे दंजना सापर ! आ सूट्यी तने आकाशभां उगाळीने ज्योरे पृ-भीपर पासीश त्यारे घारे पगोधी दावीने चूर्ण करी नारीश.” एम कहीने ते देव-ताए पोतानी सर्व शक्तिधी हस्तिरूपे तेने परीपह कर्यो, तेथी पण ते खेडी जरा पण क्षोज पाम्यो नहीं, त्यारे फरीधी तेने क्षोज पमाकवा माझे तेणे महा जयंकर अनेक फणावाढे सर्वतुं रूप विकुर्व्यु अने परी फणाए फुँकाका पारतो सतो ते बोझ्यो के “ अरे अमार्पण [मृत्यु] नी पार्यना करनार ! भी बीरदृत्तना धर्मने छेदीने मने भएगाम कर; नहीं तो हुं एतो रुदा भारीश के जेता विपनी बेदनाथी वीकाज्ञेतुं चुर्गनि पारीश.” आवां बचनो वे प्रण चार कहेवापी पण ते खेडी क्षोज पाम्यो नहीं त्यारे ते जयंकर सर्वे सेना शरीरपर प्रण जरना दृढने तेना कंज रपर निर्दयनाथी रुदा दीधो. ते विपनी बेदनाने पण खेडीए सम्परु भक्तार सहन करी, अने भनमां भी महावीर परमात्मातुं स्मरण करतो सतो अधिक अधिक द्रुत ध्यान ध्यान झाग्यो. देवताए बीजी पण अनेक रीते पोतानी शक्ति भमाणे सर्व वीर्य फोरस्युं तोषण ते खेडीना द्रव्यनावनी शक्तिनो अध्य यात्र पण नाश करवाने ते स-यर्य अयो नहीं. छेदे ते देवता धारयो, त्यारे खेडीने भएगाम करीने थोऱ्यो के “ हे भावक ! तने अन्य डे. मायास्त्रभी पृष्ठीतुं द्वारण करवाओ छळ समान एवा पाम धीर भी महावीर स्वामीए कहेज्ञा धर्मभार्गमां रसिक अयेहो तुं साचो डे. नारा आवा मुद्द समकितस्य आदीरी [अरीसो] मां जोवाधी मारुं पण सम्परु दर्शन स्वस्य प्रगट थारुं डे, अने अनादि काळतुं मिथ्यात्म नाश पामयुं डे. तारा धर्माचार्य तो भी महावीर जगवान डे, पण भारो धर्माचार्य तो तुंज डे. चंदनना दृक्ली जेव ते एरीपहो सहन करीने मने सम्प्रत्यस्पौ मुर्गंथ आणी डे, ते सर्व मारो अपराप्र इमा करजे.” इत्यादि ते खेडीनी सृति करीने देवताए पोताने सर्वगदी त्यां आववातुं कारण कही चताव्युं. वडी ते थोऱ्यो के “ हुं सर्वगदी सम्प्रत्य रहित अहो आव्यो हतो. अने तेनाधी परिषूर्ण अस्ते पाङ्गो सर्वे नद्दा, ते बहु सारुं कर्यु के एक मिथ्यात्मस्य दम्तुर्थी मने खाज्जी कर्यो, अने एक सम्परु दर्शनस्य बस्तुना दानवी मने जरपूर कर्यो. अहो ! तारे चारुर्य अकृद्वित डे.” एम कहीने ते देव खेडीने घण प्रदक्षिणा दह तेना उपस्थरतुं स्मरण करतो सतो द्वयो गयो.

पत्री श्रेष्ठी कायोत्सर्ग पारीने त्यां पश्चारेक्षा श्री महावीर स्वामीने कंदा करवा गयो, ते वस्तुते वार पर्फिदाओनी समक्ष प्रज्ञुए कामदेवने करुं के “हे श्रावक ! ते आज राशिए महा जयंकर थण परीषहो वहु सारी रीते सहन क्या-अने धर्मध्यानयी जरा पण चक्षित यथो नहीं, ते देवताए क्रोधयी पोतानी स्तूपक्षति प्रगट करी, अने ते पण आत्मवीर्य फोखीने अदीन मनयी मियरता रानी-ताहुं घननुं पाळ्युं मेरु पर्वतनी जेवुं अनलित डे, डेवट ते देवता तने स्वामीने गयो, आ हकीकत वरावर डे ? ” कामदेव करुं के ‘तेमज डे.’ आ प्रमाणं प्रज्ञुए तेनी धर्मनी हठता वस्त्राणीने सर्व सायु साध्वी विग्रेने लडेशीने करुं के “हे गाँव मादिक सायुओ ! ज्यारे श्रावक पण आवा उपसर्गो सहन करे डे, त्यारे तपारे तोतेनी पण वथारे सहन करवा जोइए; केमके तम तो उपसर्गल्पी संन्यना समूहने जीतवा ब-टेज धर्मध्वज [रजोहरण] स्तूप वीरवत्त्वयने धारण करीने विवरो डे.” ते सांजडीने सर्वेण “तहति” एम बोझीने प्रज्ञुनो उपदेश अंगीकार कयों, अने तेझो एक कामदेवनो प्रशंसा करवा ज्ञाया.

पत्री कामदेव श्रेष्ठी पोताने घर गयो, अने आनंद श्रावकनी जेम एकादश तिमा पूर्ण करीने वीश वर्ष मुधी जनधर्म पाली आयुपने अंते एक मासनी संस्कारणा करीने प्रथम देवदोक्षमां अरुलाजन विमानने विपे चार पद्मोपमना आयुप्यम-को वैमानिक देवता थयो, त्यांयी चर्चीने महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न घट सिद्धि दने पामझो.

“ जयंकर उपसर्गो आव्या छतां पण टड रीते वर्तमां तद्वीन रहेज्ञा काम-शादिकने घन्य डे, के जेओनी तीर्थकरे पण श्याया करी डे.”

इन्द्रदद्विनश्चिरिमितोपदेशप्राप्तादृच्छा । नयदशमतेजम् ॥

द्विरामत्यधिक्षिणतनमः प्रयंशः ॥ १७२ ॥

व्याख्यान २७३ मुँ.

हंशु प्रशंसा विवेत कहे हैं।

संनृतिविजयेन, स्युज्ञनडो हि मंस्तुतः ।

भूपामात्यादयो नृनं, द्वाघिता हेमसूरिजिः ॥ १ ॥

जावर्य—“मंनृतिविजय गुण स्युज्ञनडनं प्रशंसा करी हती, हेमन् देमचंद्र सूरिए गमा, अपात्य विंगेनी प्रशंसा करी हता।”

स्युज्ञनड मुनि श्योर वेद्यानि प्राप्त चारुमांग करीने गुण समेत दरा, ह्यारे नेने दूरधीन जोडने थी मंनृतिविजय गुण, “अहो ! कृष्णर काम करनार ! अहो ! कृष्णर काम करनार !” एवा मंवेष्यनर्थी योजार्चोने तेनी क्षेत्रा बरी हती, लोट दर्शनाचारनु प्राप्त वरनारे अपात्य गुणीश्चोना गुण एकाग्रा प्राप्त तेनी करंगा बरी, अहो हेमसूरिनी संवेष कहे हैं।

श्री हेमचंद्रसूरि प्रथंध.

एकदा थी गुमारणल गमाए गोग्न देशना गंगा गमाने जीवा दांत दृद्धन नामना प्रथानने मोरख्यो, ते पादस्त्र (पादीचाला) लगायां थीं वीने जर्दीनि थी अपनदेव जगतानने योद्यानी इच्छा परार्थी गार्यतादिवने आगर शयान वरकरनु एहीने पोते शास्त्रजय पर्वतपर घट्यो, त्यां घट्यमार संश्री वर्णने इतरहृती दराग वीकल्ही चोरी निर्मीहि करनि खल्येत्वा जायानी दार आग बोहे है, तेजाल एह उद्दर दीवानी महायती यार दाहुना प्राप्ताद्यो योगता दाने दिवे हृत द्वा दाहारे, हेगना पूजारीए तेने जोयो, तेषी ते दार मुरारी, ते जेदने दर्दीनी गारपितो चंद एयो, अने दाहुना प्राप्ताद्यो आरीर्ति बोहत वर्ष नाहा एरानो गंगा झालाईदी हि-झगीर दाहने तेहि विचार कर्यो हे, “गमार्योना इतरा व्यापारामो दुष्टालग्ना इत्यनि विधार है के जेही अंम आया जीर्ण चिक्यनी हृत्यार बरी दराग नर्दो ! गमार्योदी प्राप्तव्यापार बोहत उपर्यन बोहती हार्दी ज्ञा बाप्यनी है ; के जे हृदी तेज इतिहारीओष्ठी नीर्धीदिवपो यारीने हृत्यार बगारे नर्दो, ” एह ज्ञोत्तिदार दरहरनी एह गमारा मेरीष, भजु गमह व्यापर्य, एराग्नु, सूर्योत्तर हृदर छोबे हृदृष्टो एह द्वयादि अभियोगो प्रहर बर्य, छोबे तित्तिहि दाढ़ी हृत्यारे हृत्यार बर्दो है-

स्वरूप देखने की चाही, अपनी जगत की दृष्टि सही नहीं। इसका बहुत ही लम्बा समय लगा। तभी उसने एक विश्वासी व्यक्ति को बुलाकर कहा—“मैंने आपकी जगत की दृष्टि नहीं ली है। मैंने आपकी जगत की दृष्टि नहीं ली है।

and the other two were the same as the first, except that the last one
was a little higher up, so that while the first one
was about half way up the hill, the second one was
about three quarters of the way up, and the third
one was at the very top of the hill.

1990-1991
1991-1992
1992-1993
1993-1994
1994-1995
1995-1996
1996-1997
1997-1998
1998-1999
1999-2000
2000-2001
2001-2002
2002-2003
2003-2004
2004-2005
2005-2006
2006-2007
2007-2008
2008-2009
2009-2010
2010-2011
2011-2012
2012-2013
2013-2014
2014-2015
2015-2016
2016-2017
2017-2018
2018-2019
2019-2020
2020-2021
2021-2022
2022-2023
2023-2024

Journal of Health Politics, Policy and Law

प्यार्थ्यान् ४७५ शु. प्रशंसा नामना पर्वतमा दर्शनाचार विंगे. (३७) .

जातार्थ—“ जो तपे बद्रे जाइओ खरेवरा पिनाना जक्क हो अने धर्मजा रहस्यने जाणता हो, तो तपारा पिनाएँ ग्रहण करेवा अजिग्रहोने ग्रहण करीने से यस्ते हीर्षनो उद्धार करो. ”

कलामन्यदपि प्रायो, नृणां छुःखाय जायते ।

यदेवस्य कलां तच्चु, महाङ्गुःखनिवधनम् ॥४॥

जातार्थ—“ दीर्घ [द्वैक्तिक] कल यह याहुं करीने माणसोने छुःखदायी थाये हो, तो देवनुं कल तो महा छुःखनुं कारणज्ञत डे. ”

स्तुत्याः सुतास्त एव स्युः, पितरं मोचयन्ति ये ।

क्रणादेवक्षणात्तातं, मोचयेयां युवां ततः ॥५॥

जातार्थ—“ जेब्बा पोताना पिनाने क्षणीयी मुक्त करे डे ते पुशेज मरांसा चरवा क्षापक डे, तेवो तपे तपारा पिनाने देवक्षणीयी मुक्त करो. ”

सवितर्यस्तमापन्ने, मनागयि हि तत्पङ्कम् ।

अनुकूरंतस्तनया, निव्यंते शनिवज्जनेः ॥६॥

जातार्थ—“ सदिला^१ अस्त पाम्ये सते तेना पुको जो तेना स्थाननो जरा पए उद्धार न करे, तो तेवा पुको शनिनी जेप द्वोरोधने निदाय डे. ”

आ भयाणेना राजा विगेरेनां आमृत तुद्य दबनो सांजलीने उत्साह पामेजा शाहक तथा अंथरे एक एक अजिग्रह ग्रहण करों. पडी शाहके पोताना ओर-मान जाइ अंथकने सेनापतिनुं स्थान राजा पासे अपाव्युं, अने पोते राजानी आङ्गा ल्लाने रंखनक [गिरनार] गयो, न्यां अंथिका देवीए जे मार्गे अङ्गन अंथा ते मार्गे प्रेसठ सातव अच्यनी व्यय करीने नयां सुगम पण्डीआं कराव्या, पडी त्याई शबुंयनयनी तज्जटीए ज्ञाने त्यां आवासम्यान करावी सिन्य सहित पदाव नह्यो अनेक आवह गृहम्यो पए त्यां आव्या, ते वर्षने चटीमालक नामना गामनो रहीश जीप नामनो कुम्भीओ बणिक् पाव डु खीपानीज मुर्मीवदे पी ल्लाने त्यां आ-

१ राजवा एठें गुर्व तथा तिया ए बे अंथ वकाई—गृहं अस्त शब्दे स्फौरे जो तेना स्फौरने लागि नामने घट शुण नदी नो ते वर्जने रिह याग्य डे, ते तात उपर्याप्त शायमी अगद डे.

(३४७) उपदेशमासाद् जापांतर-जाग ४ थो-संज्ञ १८ मो.

व्यो, ते वी बाहुना सन्यमां वेचीने शुद्ध व्यापारथी तेणे एक रूपीयारी अस्ति :
जो उपार्जन कर्यो; पठी एक रूपीयानां पुष्टो बङ्गे ते वहे प्रज्ञनी पूजा करी ते हैं
त्यमां आव्यो. त्यां आप तेम फरतां तेणे अनेक जनोधी सेवाता बाहु मंत्रीने जेवा
ते वहते छारपालो तेने धक्षा मारीने दूर करता हृता, उतां पण तेणे अंदर पेसी त्रे
इने विचार कर्यो के—

अहो मर्त्यतया तौद्यमस्य मेऽपि गुणेः पुनः ।

द्योरप्यन्तरं रत्नोपलयोरिव हा कियत् ॥ १ ॥

जागार्य—“ अहो ! मनुष्यजातिवी तो मारुं तथा आ मंत्रीनुं तुद्यग्णं हैं
पण गुणवी तो अमारा वेषां रत्न तथा पापाणनी जेम हा इति स्वेदे ! केद्युं र
अंतर हे ? ”

भीमविद्विक एम विचारे छे तेऽङ्गामां छारपालो त्यां आवी गडे हाथ दर्शन
तेने काढी मूरक्या द्वाग्या ते भंत्रीए जोयुं, एड्झे तेने पोतानी पासं बोझावीने शूच्युं
जीमे वी वेचवाधी थयेज्ञा द्वाज्ञवदे प्रज्ञनी पूजा कर्यानुं दृतात क्युं त्यार वेष्या
वेष्या के—

धन्यस्त्वं निर्धनोऽप्येवं, यज्ञिनेन्द्रमपूजयः ।

धर्मवंधुस्त्वमसि मे, ततः साधर्मिकत्वतः ॥ १ ॥

जागार्य—“ तने धन्य हे, के ते निर्धन उतां पण आ प्रमाणे जिनेभरनी ।
जा करो, तेवी मार्थर्मिकपणावी दुं मारो धर्मवंधु हे. ”

आ प्रमाणे गरे गृहस्थ्योनी समझ ते जीपनी प्रशंसा करीने तेने पणा आव्यो
वी पोताना अर्थ आगमपर वेमाड्यो, ते यथते जीपने विचार थयो के “ अहो !
जिनेभाना धर्मो महिमा वेतो हे अनं जिनेभरनी पूजानी जीसा पण वेत्री वे
के जेवी द्वृ द्विदिशिरोमणि उतो आरुं गम्भान पाम्यो. ” ते वगाने मोश सहा
पित्रि गृहस्थ्योए मंत्रीने कर्तुं के—

प्रनविष्णुस्त्वमेकोऽपि, तीर्थोऽन्धोऽग्नि धीसम्य ।

यंशुनिय नयाप्यम्मान्, पुण्यऽस्मिन् योग्यतुमहर्ति ॥ २ ॥

जागार्य—“ हे उत्रीभा ! आ तीर्थगो नद्या वाग्यानो तेव प्रज्ञा ॥
स्वर्य हो, नोग्या आ दुआदां वंतुनी त्रेम अप्यने पाण भोज्याने गये गोल्य हो. ”

ज्ञानयोन् शुद्धि भू. प्रशंगा नामता पौरमा दर्शनाचार विषे. (३७३)

पित्रादयोऽपि वंच्यते, कदापि वदापि धार्मिकेः ।

न तु साधर्मिका धर्मस्नेहपादानियंशणात् ॥ २ ॥

जावर्ध—“धार्मिक पुरुषो कोइ बरवन जोइ प्रसेग पिता विगेसे पण डेतेरे हे, परंतु धर्मस्नेह म्हणी पाणीची खंभयेज्ञा होतापी साधर्मिकने कदि पण डेतरता नवी.” तेवी अध्यात्म घन एण आ तीर्थना उद्धारमां वापरीने अपने कृतार्थ करो.”

आ प्रमाणे कहीने ते गृहस्थो गुरुर्णाडि छब्ब आपरा ज्ञान्या, एटजे मंत्रीए चो-प्रमाणो तेज्ञोना नाम अख्यामाट्यां, ते जोइ जीवे विचार्यु के “मारी पासे सात रुपीय हे, पण जो तीर्थमां उपयोगी धाय तो हुं कृतार्थ याऊं. परंतु आउझी योमी रुप इती रीने आपी शक्य ? ” जीप आ प्रमाण विचारेडे तेवामां मंत्रीए तेना आवार उपरथी जाणीने तेने करुं के “हे साधर्मिकवंचु ! तमारी पण इच्छा होय नो कांहक आयो, आ तीर्थना उद्धारमां जाग लेवो ते पोटा पुण्यथीज घने तेम डे.” मंत्रीए आ प्रमाणे कहेवायी जीवे पोताना सात रुपीया आपी दीधा, ते झडने उचितपण्यां प्रवैष मंत्रीए तेनुं नाम सर्व एहस्थ्योनां नामनी उपर जल्युं, ते जोझने यह-स्थोए तेप करवानुं रारण पृज्ञुं, त्यारे मंत्री वोद्या के “आणे तो पोतानुं सर्वस्य आ-रुं डे, अने तेप तो तमारी पुंजीजी शतांग पण आप्यो नवी; पाठे ते तमारायी अधिक हे.” ते सोन्जली ने गृहस्थो दृष्ट तथा बज्ञा पाय्या.

पडी मंत्रीए जीवने पांचमो रूपीया अने त्रेण पद्मकूल (वरद) आपवा यांड्या, पण जीवे एक कोमीना ज्ञान्यां कोटी घन गुणावता जेवुं पानीने ते झींखुं नहां अने लोताने पेर गयो. तेनी स्त्री दिशाचणी जेवी हती, तेवी ते तेनी पासे वान बरतो जल्य पाय्यो ; तोपण सरई उचात घीरे घीरे कयां. ते सोन्जलीने पुण्यना उद्यथी रुपीए चारुं के “तीर्थना उद्धारमां जाग द्वीपो ते सारं करुं, अने मंत्री पासेथी भांड झींखुं नहां ते तो यांगुज सारं करुं.” पडी ने रुपिलप गायने घोपता भाडे खीझो नांवतो ढतां. त्यां पृथ्वी खेदतां तेपांयी चार हजार मुरुर्ण इच्छनो बलय नीकाळ्यां, ते जेद “अहो ! केचो पुण्यनो उद्य डे ! आ कळशां पण पुण्यकर्मनां आपीए तो ट्रीक.” एष विचारीने पोतानी शीनी मंषतिथी कळश हाडने जीप मंत्री पासे आव्यो. मंत्रीने ते कळश संघंधी उचांत कहीने तीर्थ-द्वारने पांड ने आपरा ज्ञान्यो. मंत्रीए जेवानी ना कही पण जीप वजाल्कारे

अन्यथा सांसे, एवं चेन्नाड करतां गति वही, गतिए करही यहे आतीने ही
इने कहु के “ हे जीव ! ते एक लीलाना पुण्य शहने आदीभरनी एक छी
देवादी प्रमाण घडने मे तने निधि आयो हे, पारे ते तुं स्वेच्छादी जोळ ”
एवं कहीने यह अंतर्भूत थयो, प्रातःस्त्रि जीवे मंत्रीने बात करी, परी इस्ते
दश अन्नां पुण्यादी आदीभरनी पृजा करीने ते कल्पा झड जीप पेशने हे
आयो इने यहन्ननी तेप पुण्यमार्गां प्रदत्त थयो.

इही मंत्रीए युद्ध मुद्दों काष्टुं चिंय दूर करावी युर्गनी शामुन्निं
दि इरुक दृचीनो शातन रुही, तेनी उत्तर मोरी शिज्ञा मुकु शामुद्दी कु, तो
चैन्नुं काय इन कु, ते शामान्मद शामार पे थां संगुर्ण थयो, ते पुर्ण थगना अन्न
दश अन्नने पेंगी रामायीयो यतीग युर्गनी जीवा आपी, ते सोरी इन्हे
दश कावे हे तेवाया जोजा थगने आतीने कहु के “ हे पंती ! कोइ पाण कामणी
शामार कटी गां, ” ते नीनडीने पंतीए तेवे थपली यामणी आपी, ते ओरे
दश देवज्ञ थामणां तेवे शामा पृथग्, लारे पंती पोइयो के “ याम गीरां शाम
ए शामो ते भीह बत, लाहु हु गीरां गीरीगर करारी, ” पंती पंतीए हे
कहां, यामां न थामायीन पाणार कामानु कामा पृथग्, लारे तेजो गीरां
के “ हे कोइ दूर ! तामाया पाणारनी लामीण पात पंती, ते भीरी इस्ते
पही, पाय ताम नामा पाणार लामो हे, लाने जो जापी निगां थाम
करी तुम ते रामायात गीरान न याम एंगो खेत हे, ” ते गीरीने वंशी
देवान्नी हे ।

स्वामि गुलाम काय, ता थ गारी गवी गवै ।

संदूष भयंतरात, दामानु मम यामयः ॥ १ ॥

अन्यथे - “ तेन, गीरी कुरु पंती हे ! ते तो शुंख जामा थाम
ते याम दूर दूर, रामीदूर तो ता गीरीगर हा, ”

यह देवज्ञ दूर करी पाणिहां ते भंगानी वज्रां पत्रां शिवान्नां दूर
करी देवज्ञ हे ।, ते उत्तर तो दूर करी याम, या भंगानी वज्रान्नां दूर करी
कराय देवज्ञ दूर करी तो दूर करी, ते उत्तर तो दूर करी याम हे तो दूर करी
हो हो ।

पड़ी ते प्रासादनी प्रतिष्ठा करया माटे थी गंगा महिन हेमचंडाचार्यने बोझानी-ने पोटा उत्तर पूरक संवत् १२११ नी सालमां (शनिवारले दिवं) मुबर्दना देस, कलश अने ध्वजानी प्रतिष्ठा करीने तेवे शाश्वात् त्रिपर स्यापन कर्या. त्वा देवत-जाने मांट चंद्रीश उग्यान तथा चंद्रीश गम आपीने नलेशीमां बाह्रपुर नामे गाम बसाव्युं. ते गाममां श्रिकृष्णपालविहार नामनो शाश्वात् करवीने तेमा थी पार्खनाय-रुं चित्र स्यापन कर्यु. ते भंतीना आवा झोकोनर चरित्रयी प्रसन्न घट्जे थी देहचं-छाचार्य थोळ्या के—

जगद्वर्माधारः सगुहतरतीर्थाधिकरण-

स्तदप्यर्हन्मृद्गं स पुनरधुना तत्पतिनिधिः ।

तदावासत्त्वेत्यं सचिव जयतोभृत्य तदिदं

समं खेनोद्धेष्टु त्रुवनमपि मन्येऽहमखितम् ॥ १ ॥

जावार्थ—“ जगतना धर्मनो आशार अने भोश भोटा नीदीनुं अधिकरण अ-हृतपूसका^१ हे. सापत कालमां ने अग्निहतनं घट्जे भेवी प्रतिष्ठा हे, ते प्रतिष्ठाना आ-चासस्प चित्यनो ते उद्धार कर्यो, नेवी हुं यातु दुं के हे प्रतिष्ठ ! ते तारा आत्मा म-हित आरा त्रुवननो उद्धार कर्यो. ”

ए प्रपाणे मरुल संये स्तुति करत्येत्ता शागमट (शाहम) देवी लाल्हमो आव्या, अने राजाने प्रसन्न कर्या.

हे आग्रजट (छंदरेण) एल पिलाना खंयंते माटे थी खुगुर (ऊर्ध्व) की श्रद्धनिःशाविहार नामनो शाश्वात् करावयानो आरंज कर्यो. तेवे माट गामां गंदेश्वरी नर्मरा नदी पांग होवायी तेनुं पाणी अवरमात् भेवा जरात गर्यु. नेवी सर्व दर्शनीयी तेमा इच्छी गया. ते हकीकत गांजवाली अनुरेषाना मविशंखलादी आपरहे चोहना आत्मानी निदा करता गता दीपुष गहिन तेसी उपासान वयो. ए प्रपाणे इद्य दर्श-पण तेना अंगर्ण बोइ पण त्रुवदान थयुं नहर्नि. आइ तेनुं निःर्गीय राम जंलने प्रसन्न घेयेत्ती दीप्त्य बोइ देवीए तेवे देवताव्यो. एठेस भेले तेवे एउर्हुं हे “ हे देवत-गो ? ” ते देवती के “ हुं आ हेमनी इपिष्ठावी देवी हुं. काग मालनी दीप्ता

卷之三

卷之三十一

2008-2009 学年第二学期期中考试

of freedom and of equality. It was to the Anti-slavery cause that he dedicated his life. He was a man of great force of mind and of the best kind of education. He had a strong sense of justice and a decided love of freedom.

किं कृतेन हि यत्र त्वं, यत्र त्वं किमसौ कल्पिः ।

कद्मौ चेद्गवतो जन्म, कल्पिरस्तु कृतेन किम् ॥ १ ॥

जार्य—“हे मंत्री ! ज्यां तुं डे त्यां सत्ययुगे करीने छुं ? अर्थात् ज्यां तुं डे त्यां सत्ययुग डे, अने ज्यां तुं डे त्यां आ कल्पियुग छुं डे ? अर्थात् कल्पियुगनुं काँड़ चाझतुंज नथी. तेयी जो तारो जन्म कल्पियुगमां होय तो एवो कल्पियुगम सर्व काळ रहो, सत्ययुगनुं काँड़ काप नथी.”

कृते वर्पसहस्रेण, त्रेतायां हायनेन च ।

छापेर यद्य मासेन, अहोरात्रेण तत्कद्मो ॥ २ ॥

जार्य—“जे कार्य सत्ययुगमां हजार वर्षे सिद्ध धाय डे, त्रेता युगमां एक वर्षे सिद्ध धाय डे अने छापरमां एक मासे सिद्ध धाय डे, ते कल्पियुगमां मात्र एक अहोरात्रमांन सिद्ध धाय डे.”

आपाणे आप्रजन्मनी प्रशंसा करीने गुरु तथा राजा पोनाने स्थानके गया.
(पाठण गया.)

अहीं गुरु तथा राजाना गया परी आप्रजन्म भंतीने आप्रमान कोइ देवीना दोषयी मरण तुथ्य मूर्जी आई. ते बात कोइए गुरु पासे अझ्ने विनंति पूरक निरहन करी, त्यारे गुरुए तरतन जाण्यु के “ते माहात्म्याए भासाद्वना शिवर उपर चदीने हृषीयी नाच कयों. ते बघ्वते कोइ मिथ्याद्विष्ट देवीओनो इष्टिदेव सागरायी आ पर्यु डे.” एम जाणीनि संध्याकाले यशधंड नामना उपाध्यायने माथे क्षङ्गे गुरु आश्रम-गतिथो अति अस्प बालमांन जरुचनी परिमरमूपिए आई पहोचया. त्यां सिद्ध-देवीना आनुनय पांड गुरुए कापोस्सर्ग कयों. ते देवीए जीदा वंश करीने गुण्डी आर-गणना करी, त्यारे यशधंड गणिए ग्यारणीयामां शाढ़ नांगवीने तेनासर मुश्क्लना म-हार करवानुं शर बर्यु. तेना मथम भद्रारथीज देवीना भासाद्वनो मरंप दयो. बीजा प्रहोर देवीनी पूर्विज तेना स्थानयो उक्तीने “ब्रह्मदहारथी शारी रङ्गा को, रङ्ग करो” एम शोद्धनी प्रभुना चरणमां आईने पक्षी. आ भगाणे निरवय दियाना बलयी मिथ्याद्विष्ट व्यंतर देवीओना दोपनो निप्रह करीने थी आप्रजन्म भंतीने उद्घाप स्नानदे — — — — —

“ सर्वमनां कृत्यो करीने अंबकादिक सचित्रो हेमचंद्रसूखिने प्रशंसा पाएः
तेवीन रीते जावनी दृष्टि करवा माटे धर्मना प्रजावत् श्रावक विग्रेनी प्रशंसा सर्वा
अवदय करवी । ”

इत्यददिनपरिमितोपदेशमासादहर्ता नवदशसंजस्य
त्रिसप्तत्यधिकादिशततमः प्रथमः ॥ १७३ ॥

व्याख्यान २७४ मुं.

स्थिरीकरण नामना उठा दर्शनाचार विषे कहे चे.

मनोविपरिणामेन, गुर्वादिष्टक्रियादिषु ।

स्थिरतापादनं तेपां, सीदतां स्मारणादिजिः ॥१॥

जापां—“ गुर्वादिके पतांसी क्रियाओंपा मनना क्रियात् परिणाम इन्हें
मीराता क्रियादिस्तीनी स्मारणादिकरने स्थिरता करायी । ” आतो जापां विलेख
ददा लालारं जाणी जायो ।

दिवेन—गुण वतांसी विनय, वंगायुग्य, छुकर विहार अने दुकर वल्ल
लालन विंगे क्रियाओंपा ममाद विंगेत्यी मीराता क्रियादिरौने योग्यता प्रपाणे ॥
इति इत्याद (इष्ट) ने बतार ॥ विंगे दिवना छापेंग पुर्णा व्याप्ता, बारणा, नीरणा,
दक्षिणांदा विंगे करीने तेपनु मन विद्या करा ॥

जेव दीक्षा शीरी तेज दिग्गनी रांड छानी लांग गोवारो आवारी लाल
छालन भागुप्रेता वताना मंददूष्यती वेष्टपारने रंद थयो, अने लेन्दु घन विशीर्ण ॥
गिहव वार्मू, ने वसने तेने विद्या करवा माटे धी वीर लगाने तेना पूर्वं प्रस्तो ॥
सात दृढ़नि तेने विद्या कर्या तेव वीताङ्गां एव शरा ॥

हृषे भगवान्दिव्यनु भरन वहं चे—

प्याल्पान ३७४ मु. स्थिरीकरण नामना उद्धा दर्शनाचार विरे. (३७४)

पमहुषे सारणा बुत्ता, अणायारस्स वारणा ।

चुकाणं चोअणा जुजो, निहुरं पमिचोअणा ॥१॥

जावार्य—“ वन पाजन कावामो मधादीने माटे सारणा (सारणा) कहेजी हे, अनाचारीने माटे वारणा (निवारणा) कहेजी हे, जूऱ करनार माटे चोएणा (भेरणा) कहेजी हे, अने निष्ठुरने माटे पमिचोयणा (वारंवार भेरणा) कहेजी हे.

थिरकरणं पुण थेरो, पवत्ति वावारिएसु अथेसु ।

जो जथ्य सीअद्वजइ, संतवद्वो तं थिरं कुणाइ ॥२॥

जावार्य—“ निरंतरना र्घव्यापारस्य कार्यमो ने ज्या सीदातो होय ला तेने स्थिर करवा स्य स्थविरनो भट्टनि होय हे, तेथी ते थळ सते तेने स्थिर करे हे.” जेव भी हेमचंडाचार्यं र्घव्यावके करीने कुमारपाल राजाने स्थिर कर्या, तेने प्रबंध नीचे मधाणे—

कुमारपाल राजानो प्रबंध.

भी हेमचंडमूरि कुमारपाल राजाना वत्रीश दांतनी शुच्छ माटे पोते रघेसी जिनसृति स्य चवीशीनो’ निरंतर प्रातःकले तेने पात्र करावता हता, अने पोते करेसु बार प्रकाशवाढुं पोगशास्य कुमारपाल राजाने जाणावता हता. तेमा शृहस्थीना चोया व्रतना अधिकारमां एक एवो श्लोक आव्यो के—

प्राप्तुं पारमपारस्य, पारावारस्य पार्यते ।

स्त्रीणां प्रकृतिवकाणां, स्त्रीचरित्रस्य नो पुनः ॥१॥

जावार्य—“ अपार एवा पारावार (ममुच) नो पार पामवा माटे शक्तिमान पद शक्तयें पण एक स्वजाववाळी स्त्रीओना स्त्रीचरित्रिनो पार पामी शकातो नवी.”

आ श्लोकनो अर्थ जाणने राजाए गुणे कांगु के “ हे जगवन् ! कविजनो मेहने कांकण धरावर अने कांकणने मेह धरावर करे हे, ते वात सत्य थइ. कांगु हे के—

कविजन किमद्दी न घेडीए, जो होय ह्यडे सान;

मेह टाळी कर्कर करे, कर्कर मेह समान. ॥ ३ ॥

(३७०) उपदेशप्राप्ताद् ज्ञापांतर-ज्ञाग धू-संन् १५ मो.

ते प्रमाणे आपे पण स्वनावथीज नीरु एवी अवलाङ्गाना चरित्रामां आश्वी
वधी छुरवयोभता जणावी, ते सर्वथा कविमननी कविकालानी कुञ्जलताज जणाय डे।”
आ प्रमाणे राजानो कशग्रह जोऽने गुरुर कहुं के “ हे राजा ! तेमां कविमनी
चतुराइ नवी, सत्य वात डे, ते विषे घणा प्राचीन आचार्योंनुं प्रमाणे डे. पूर्ण पण
तेवा वहु बनावो बनेझा डे ते सांजळोः—

उज्जयिनी नगरीमां परकाय प्रवेश विगेरे अनेक विद्याधी शोनतो विक्रम रा-
जा राज्य करतो हुतो. एकदा ते सनामां वेतो हुतो, ते वगते कोइ पंक्ति आतीने
एक श्लोक धोद्धो के—

अश्वप्तुं माधवगर्जितं च, स्त्रीणां चरित्रं पुरुपस्य ज्ञायं ।

अवर्पणं चापि च वर्षणं च, दैवो न जानाति कुतो मनुप्यः ॥

ते सांजळीने विज्ञान एवो ते राजा धोद्धो के “ हे पंक्ति ! वीजी सर्व वान दो
सत्य लागे डे, पण स्त्रीचरित्र न जाणी शकाय एम कहुं ते विषे तो मारी शक्ता ए-
वी नवी.” पंक्तिए कहुं के “ हे राजा ! ते पद तो पूरेपूर्ण सत्पत्त डे.” राजाए वहु
के “ ते पदनी परीक्षा कर्या पडी तमने हुं दान आपीश.” एम कहीने ते पंक्तिने
राजाए रजा आपी. पडी रात्रे राजा निशाचर्या^१ जोता माटे गायमां नीकछ्यो. फर-
फरता एक महेसुनी नीचे जतां कनकथी अने तिज्जकथी नामनी ये शावाङ्गोने शा-
तो जरनी तेण सांजळी. तेमां तिज्जकथीए कनकथीने पृथुं के “ तुं परणने पतिने
येर जद्धा, त्यार शुं करीश ? ” ते शोज्जी के—

शश्योत्पाटनगेहमर्जिनपयःपावित्र्यनुह्नीकिया-

स्याद्वक्त्राज्जनधान्यपेपणजिदा गोदोहतनमन्थनैः ।

पाकेस्तत्परिवेषणैः समुदितेज्जाम्कादिशोचकिया-

कार्यर्भत्तुननांदृदेशृष्टिनयैः कष्टं धधूर्जीवति ॥ १ ॥

जावार्य—“ शश्या उपाकृती, पापां पार्मीकुं वाल्युं, पाणो गल्युं, पूर्णो ग-
फ रखवो, वामण धोतां, अनाज दल्युं वीणां लिंगों, गाय दांपी, गरा करवी, र-
मेंद रख्नी, पीलां, सर्व वामणां पांत्रतां, पनि, नगंद अने श्रीयत्नो विनय ॥

^१ राज्याधी नामनी दर्शकन

रतो बिंगेर किया करवावी बहु पाणी छुँगे जीवि से अर्धान बहुनु जीवर बहु छुँती ते." " बड़ी पतिना चित्तने अनुमर्हने हृं मर्य ददम मारी हीन दरी-शा." वे मांजड़ीने तीस्रकथी योजी के " हे मरी ! हृं तो ने बहु नेवी सर्व दस्तईन करीश." "

आ प्रमाले ने बाजाओनी यातो मांजड़ीने रामा पोकाना पहेजना गयो. पठी मातःखोल तिस्रकथीने धरहीने दीयस्त्रिनी परीक्षा करवा थांड नेने एक मांजड़ा क्रामादमां रामी, अने तेवं जोगन बिंगं सापेक्षा बेनास मारफत मांजड़ा झाग्ये, अर्धान् पुरुषप्रेत तत्त्व धर्य कयो. एकदा ने पदमंजी गीर नीच बापनेंद्र नामने कोइ रार्थवाह छत्यों, तेने जाइने तिस्रकथी कामानु घट, ते मार्यवाह एक हेने जोइने कामानु थयो. एकी तिस्रकथी गलीना मंदितयी बांट दूर भग्याल्यी गूँग शो-दारीने ने रस्ते रामा न होए स्थारे रार्थवाह नेवी पाणे जरा झाग्यो, अने बचे ए-विधी जोग जोगवा स्थाग्यो.

एकदा रामा गलामी बेंडो हतो, ते बदवने एक एननाद नामना योगीनि छी-क्षाने थांड पांयामा जपतो जपतो " भव जग नीना एहु चंडी। " ए एहु दर्दाल शोहातो गोजाय्यो, ते गोजाली रामाप बिपार्यु के " गोजार आ आंडी एहु लंदनी ज भीने गती यानतो गतो आप थोक्ये हे एम जलाप हे. तेवी नेवी अस्ती लांड जे. बी-यी जाइए. " एम बिचारीने गायंसाळे उपार ने जोगी। बिहु यांगीने पोकाना एकाप तरफ जगो हतो, स्थारे रामा बिनिकानु एप दरने तेवी पाउर आर्यो. योगीए एहु गायपीची पुल्य, तांडम, पाराथ बिंगं सहने गाय बहार जट एहु गिर्य बरनी भी-ये रहेहो योगी शिक्षा उपासी. अने तेवी बीच जोर्य हृंनु नेवी ने देतो. तेवी ए-उड रामा पाण मिनिकास्पे बेंडो. एडो योगीए पांचानी भग्यालीदी एहु एहु दर्दाली। बाईनि तेवी रहेहो ज्ञायपीची एहु गुणी वी मारा वरी, तेवी गार्द दर्दाल छोड़ा हरीने ने योगी गुड गयो. यही ने युदर्दीए पल थोकाना बैउलटी दूर्द बाहर्दु और तेवानो भास्तरने एहु गुणन पुराप बाहर हयों, तेवी मार्द आयो गरि झीरा वरी। पडो योगीने जागहाने बायर वर्यो, व्ययो ते युदर्दीए ने दुर्दने एडो जादरड बरदी मृदेगलो नोयो वहेवी बाखी झीयो. योगीए पल जाएन थार्वे ते दरीने दम्पत्तर रम्परी। पूर्णपानी नाथी. ते मर्य बरिव जोइने रामा एविए एहु हतो. एडो योगीए बाहर योपद्वृ एप दरीने तिस्रकथी गलीना टारप्पे गयो. तेवे राटोर दर्दाल रम्परी

कामनंदने बोझाववानी सांकळ खखमावी. तेथी कामनंद तरतन सुरंगमार्गे त्या तेनी साथे राणी विज्ञाम करवां लागी. ते चरित्र जोड्ने “ ते पंक्तिनुं पद सत्त्वे ” एम मानतो पोपट स्वप्न राजा उरुने पोताने स्थाने गयो. पडी पोपटनुं स्वप्न बदली राजाने स्वरूपे सजामां वेत्रो, एटक्कामां पेझा योगीने तेज प्रमाणे बोझातो राजाए नेवे एटझे तेने बोझावी जोनन माटे निमंत्रण आपीने राजा योगी सहित तिज्जक्की घेर गयो. त्यां तेणे ज्ञानन माटे ब्र आसन (पाठ्ज्ञा) नंखाव्यां. पडी योगीने राजाकर्तुं के “ हे योगी ! तारी खीने प्रगट कर नहींतो आ असिथी तारो शिरश्चेद कीशा. ” ते सांजळीनि जपनीत थयेझा योगीए जस्तमांथी खीने प्रगट करी. ते खी ए पण राजाए तेवीज पदको आपी, एटझे तेणे पण पोतानो पुरुष प्रकट कर्यो. पडी राजाए सांकळ खखमावी कामनंदने पण बोझाव्यो एटझे ब्रए जाण जमदा वेत्रा, ज्ञान कर्या पडी योगीए ते युक्ती पेझा युवान पुरुषने आपी अने पोते सत्य योगी पो. राजाए पण तिज्जक्कथी कामनंदने आपीने पेझा पंक्तिनो मणिमुक्ताफळ खी यी सारो सल्कार कर्यो.

विक्रमप्रियतमापि यदेकस्तंजसोधमुपिता कुञ्जटाभूत् ।

ग्रीजनस्तुचितोऽप्यतियत्नात् स्वरत्तीं न विजहात्यतिद्वोऽः ॥ १ ॥

जारार्थ—“ एक स्तंनशळा साथ उपर रहेझी विक्रम राजानी प्रियमा तुसया घड; तो श्रीआंने अति प्रयन्त्री कवजे राखी होय, तोषण ते अति श्रीभ्रो पोतानी परपुरुष प्रत्येनी प्रीति कदापि गोक्ती नयी. ”

आ प्रपाण परशावरनुं इष्टात कहीने थी हेषचं गुण तुमारपाल राजाने के “ आ श्रीचरित्र विरो तमे पण आश्रह गोकी यो. ” तोपण राजाए आप्राह औ रघो नहीं, स्यारे गुण कर्तुं के “ जां तपारे संदेह दूर थतो न होय तो आगे काढे बमुद्दन नापे ब्राद्याण मरी तरो. तेनी पात्रल कठी पत्रा माटे छम्मुक क्षेत्रो तो नी श्रीनुं चरित्र महादेवना देगर्मा भइने जोतो. ” एम कहीने गुण तेने जस्त यो यणो निरर कर्यो, तोगल हत्याई राजा गमे महादेवना देगर्मा गयो; अने राजे श्रीनी दाहक्किणा पनी न होतायी ते श्री पृतरनिर्मु पत्राह पोताना छार्गागापा राखीने तो हनी. तेनु चरित्र त्रोता माटे ते बोक्क गुप्त व्याने छत्रो रण. पडी ते तुम्ही श्री द्वार म्मार्थी गापन करता बोड पुलाना हरार मोह यायीने तेनी गायं दिपाल

झाँगी. राजा तेनुं आवृं अत्यंत अयोग्य चरित्र जोइने गुरुने धन्यवाद आपतो पाड़स्ती राते थेर गयो. सूर्योदय थयो त्यारे ते स्त्री चिता रखावीने पति साथे थड़ी मरबा तैयार थइ. ते बत्तने राजाए आवी तेने उपदेश आप्यो के “ हे मुजगे ! आवृं अक्षानी पाणसनुं आचरण तुं केम करे छे ? एक कविए कर्युं डे के —

कोइ कंत^१ काए भक्तण करे, भीझशुं कंतने ध्याय ;
ए भेळो कदिए नवि संज्ञवे, भेड़ो भास न थाय. ॥ १ ॥

कदाच आवा सनी थवाना आचरणथी चिंतित सफल थर्युं होय, तो दीकार्या पक्षता परंगीयानां पण चिंतित पूर्ण थवां जोइण; पण पूर्वे उपार्जन करेज्ञां कर्मने अनुसारे ते दंपती उच नीच गतिने मास थाय डे, तेमने परस्पर संख्याता के असंख्याता योग्यननुं अंतर पर्मी जाय डे, अने जिन्ह नाम, जिन्ह देश, जिन्ह स्थान तथा जिन्ह जातियां उत्पन्न थयेज्ञा ते दंपतीहुं परस्पर भेड़ाप रूप इप्सित कदापि सिद्ध थर्युं नही, तो शामोटे फोगट देहने वाली नार्थे डे ? अविनाशी परमात्मानुं ध्यान करवार्या धन-ने जोम. ” आ प्रमाणे राजाए तेने घणी समजावी पण ते स्त्रीप मान्युं नहीं, त्यारे राजाए तेना कर्णमा रात्रिए बनेक्युं चरित्र कहीने उपाङ्गंज पूर्वक कर्युं के “ हवे सनी थवा तैयार थइ डे ? ” ते सांजलीने ते स्त्री राजाने दूर करीने सर्व ज्ञाकनी समझ बोझी के “ हे सोको ! आ कुमारपाल राजा परम धार्मिक डे एम सां कहे डे ते मि-ध्या डे. बेमके मारा कर्णमा तेणे एम कर्युं के ‘ हे मुंदरी ! तुं अप्रियां भवेश कर नहीं, मारा अंतःपुरमां तुं रहे. हुं तने पटराणी करीदा.’ परंतु हे राजा ! पोर सो जो-गमुखनी किंचित् पण इडा नवी. हुं वायावस्थायीज पनित्रता हेवायी एवृं अपो-ग्य काम करीदा नहीं. तुं राजा थइने आवृं अथाव वचन केम बोझे डे ? आयस्युं थर्युं मुख पाम्या भतां पण हजु तने हृसि थइ नवी ? हुं सो सीतादिक सनीओना भेड़ी सतीत्रतवाली हुं. ” आ प्रमाणे गाडस्तरे पारंजन समझ बोझीने तेणे चितामा भवेश कर्यो. पठी रामा धिरु धिरुना शब्दोदी लोकोव्यं निदा पापीने, भेश-थी हित थयो होय तेम मुख दांकीने अने हृदयमां चब्यायी हलायो होय तेम पीमा पापीने नगरमां भवेश करी पोताना भहेज्ञमां ऐओ. “ अप्रियां भवेश करवाने तैयार थयेज्ञी सनीने राजाए पणा अयोग्य वचन करां ” ए प्रमाणे स्थाने झोकेए

(३४४) उपदेशप्राप्ताद् ज्ञापांतर-ज्ञाग ध थो-संतन ?ए थो.

बात करवा मांकी, अने ते बात जल्मां तेज्जना विंछुनी जेम आखा जहेमां फली। आ दृचांत गुरुना सांजलबामां आव्युं, तेवी राजमहेव्वमां जड्ने गुरुए राजाने शुं ते “ हे राजा ! हीचरिच नोयुं ? ” राजाए कद्युं के “ हे जगवन ! आपनी आज्ञा ने ग करी, तेनुं फळ मने मल्युं, हवे कळांकिन थयेझा आ प्राणेनुं शुं काप डे ? फळे हुं अनशन करीने मारा प्राणनो त्याग करीश.” गुरु बोध्या के “ हे राजा ! आप ने केम करो डो ? तमे जन्मयी आरंजीने परखीना वंयु डो. हवेथी श्री परमात्मा वचनने अनुसारे पोतानी कुमति कद्यनानो त्याग करीने शास्त्रोमां जे जे बाक्यो इहो छोय ते सर्वपर दृढ थस्का राखो. एक नानुं सरखुं वाक्य सांजलीने तमे आती ए स्थिरता बतावी तो घडी सूड्म पदार्थाना स्वस्मृपमां तमारुं मन केम स्थिर थो ? ” राजाए कर्युं के “ स्वामी ! मारो अपराध कळा करो, पण आ कळांक तो मारा मन्यो ल खुंचे डे; माटे ते कोइ प्रकारे दूर थाय तेम करो.” त्यारे गुरु बोध्या के “ ते महारोना देरानो एक पंगु छारपाळ डे, ते आ सर्व दृचांत जाणे डे. ” पूँ कहीने सर्व मे कोनी समझ ते पंगुने बोजावीने गुरुए तेने रात्रे थयेहुं खीचरिच पूँच्युं. एझे तेहे यथार्थ बात कही मंजलावी, ते सांजलीने झोकोए ने स्वैरिणी तीनी पिंडा रुँ निंदा करीने गजानी प्रशंसा करी.

“ योगशाश्वमां कहेहुं तीना चरित्र संवंधी बात्य सांजलीने बुमारपाळ राजा ‘ आ तो कविनी चतुराड डे ’ पूँ कही अब्रदा करी, तेने हेमचंद्रमूरिए तीवरी बतावी न्यिर कर्या, ए आ व्याख्याननुं तात्त्वार्थ डे. ”

इन्द्रदिनपरिपिनोपदेशप्राप्ताद्गमाद्गमां नवदशस्त्रेनम्
चतुःमप्तन्यभिहृषिततमः पर्याः ॥ २७४ ॥

व्याख्यान २७५ मुं.

हलु स्थिरीकरण विषेज कहे छे.

सदनुष्ठानसम्यक्त्वमनोशुद्धादयो गुणाः ।

तेषां तत्त्वार्थमारव्याय धर्मे हमापः स्थिरीकृतः ॥१॥

जावार्थ—“ सन् अनुष्ठान (क्रिया), सम्यक्त्व अने मन शुद्धि विंगेर गुणेनुं तत्त्व समाजादीने कुमारपाल राजानं गुरुए धर्माणे मियर कर्यां हतो, ”

कुमारपाल राजानुं दृष्टांत.

पाठ्याणां श्री कुमारपाल राजाने सांगय, शुद्ध, कपिल, जैमिनीय, चार्वाक विंगेरना शास्त्राना रहस्यो सांचलीने मनमां संशाय उन्नप्त थयो; तेथी यात्यावस्थादीन ग्रहर्चर्य व्रत पाळनार थ्री हेमचंद्रसूर्यिने तेणे पृथग्युं के “ हे भावी ! सर्वं पतवाईओ पोतपोताना पक्षनी भर्त्यासा करे छे, अने पोतपोतानी क्रियाओ करे छे. नेमां कयो पक्ष भ्रमाणहृष्प जाणवो ? ” गुरुए उत्तर आप्यो के सर्वं एकांतवाईओने परमात्माए कहेज्ञा तत्त्वायी पराहमुख जाणवा. अनुष्ठान पांच भ्रमापना छे, तेषां ? आहार, उपर्यु, पृथग्यु अने कुद्धि विंगेर आ झोक संरंधी गुरुज्ञोगनी इच्छाई करेक्युं जे अनुष्ठान ते हमा विच्छेन शीघ्र हण्डनार होयाथी विषानुष्ठान कहेवाय छे, जेम अफीण, सच्चनाम विंगेरे स्थावर विष अने सर्पादिक जंगम विष जो चक्राण करवापां श्राव्युं होय तो ते तद्वाण माणेनो नाश करे छे, तेम आ अनुष्ठान पण सत्विचिनो तद्वाण नाश करे छे. १ जवांतरमां देव संरंधी जोग प्राप्त धवानी इच्छाई करेक्युं अनुष्ठान ते गरजानुष्ठान कहेवाय छे, जेम हम्काया खाननुं विष तथा कुद्धव्याना संपोग्यथी उत्पन्न थयेक्युं गरम्भ जातिनुं विष काजातरे हणे छे, तेम आ अनुष्ठान पण अट्टै पुण्यफलनी भासि थया उत्तो पण काजातरे अशुज फलदायी थाय छे. २ ‘प्रणिधानादिक्नं अन्नावे संमूर्चिम श्रीवत्ती हृति जेक्युं जे अनुष्ठान, ते अन्योन्यानुष्ठान कहेवाय छे, आ श्रीजा जेदपां ओपतेङ्गा अने सोकरसंक्षा ए वे महानो सपांवेश पाप छे, तेमां सूत तथा गुलना चाकयनी अपेक्षा राम्या विना अध्यवसाय रहित शृङ्घ्य निते ज्ञान विना जे अनुष्ठान करक्युं ने श्रीपर्वता कहेवाय छे, अने ३ बर्तमानशय्यां शुद्ध क्रिया शोभा नद्य तो

१ एकाप्र वित्त विंगेर

ਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣਾ

१०८ अदित्य रा. गता दावादिला किया ।

କାହା ମୁଦ୍ରାରେ ଖର୍ଚ୍ଛି, ତାହା ପରିଚୟ ॥ ୧ ॥

मनुष्यो निराकृतं विद्यते एवं तस्मै विद्या
प्राप्तं विद्यते एवं तस्मै विद्या प्राप्तं विद्यते एवं तस्मै विद्या

meine Freude, ich kann mich nicht mehr freuen Sie zu hören.

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਿਸ਼ਨ, ਪਾਟਿਆਲਾ।

स्वरूप एवं अन्तिम रूपानुभव विवरण ॥ १ ॥

जाराय—“टचित एवी मुन क्रियाने इच्छनार पुरुष पदम सननी हुएँ वसी
जोइए, दंसके रोगी भाग्यमतुं महाशयन कर्या विना नेने भगवत् छान्तु होय, तो ने
पण शुभ मुण करे दे ? नवी कर्मन् ।”

अहो ! पनम्पी पदन पड़ार्हा वर्षे दक्षान रुहे के ते थी लिंगम्बा वद्ध-
म्पी पनम्पारनी जोरी करे रुहे, कामटेपम्पी अस्त्रिने प्रदीप रुहे रुहे शुल शिं-
सप एक्षभेणि उम्मज्जन करे रुहे, यन उषारे अनि पदक धाय ते न्यारे वचन, नंव
तथा हाय विगेरेनी नेशा विस्तीर्ण धाय रुहे, अहो ! गाह देखने पागा वर्णनान् आ-
णांगोए आनी भृत्यात्यीत आग्ना जगन्नु रुहे रुहे, मांड पदम व्यवहारम्भनी रहीनि
अशुल विकासनी निरुति काची, बेसके शुल विवरमय ग्रन्ती मंसारदे रेद इन
काटे बोजा शोयने कोंड रुहे, तेष शुल विकार अशुल विकासन दूर रुहे रुहे, स्वर
पडी गुर्वण्णनी नेता निधयन्यनी इट्टा धवायी व्यवहारम्भनी दर्शन दूर धार हे,
अने काई पाण मंकाप्प विकास विना गर्व निरुनिष्ठा गालापि कांड धाय हे रुहे इ-
दाप्रहनो स्त्रीकार दूरे मने लिगनीशुलिं थरी नदी, लिंदाकरी दानि रुहे नदी
अने तथ्वनी प्राप्ति पल थरी नदी, बेसके मना अंतःवर्णानो व्यवहारम्भनी रही
प्रवृत्तिन ए रेहो रुहे, त्यो व्यवहारम्भन बहु व्यादी रुहे रुहे इनि
इपुम्प अने हितोपदेशम्प फलनी को र्षिति दीप बाही, एता हे रुहे रुहे रुहे,
विन्द्वेष्ट अनेक ग्रनो आधर्या, अनेक शक्तानी तत्त्वाङ्गी रुहे, इने शदनी ।
कशुलि पल बाही, अर्थान शुल आदार ध्रुण रुहे, शंखो रेहो रुहे इनि इन रुहे
प्रदीप नदी, तेषो माव व्याप्राद्यम अपगार्ही रुहे, तो व्याप्राद्यम व्याप्राद्यम रुहे रुहे
पांग अने हानोपायनी शुलिं थाय रुहे, विशार्णा शर्वितिर्वी अदान गह रुहे
एवापी वर्पर्य रुहे अने हानोपाय ईचियानु इमन बाही इत्यप्त रुहे रुहे
रुहे, अपपत गुणाडाल वर्षा तुनिष्ठो लोकर्वी रुहे रुहे, रुहे रुहे इत्याद्यरुहे
विषा वर्षाने नियतश्लं नदी, दीपो इत्याद्याल ए रुहे रुहे ।

पृथ्वीति एव स्यादात्मनुस्थिति मानशः ।

आत्मन्येव ए संतुष्टस्य चार्य न दितवे ॥ १ ॥

“तारार्थ—” जे शासने आपसे दिल तारार्थ है, इनका हर्षित है ऐसे, इन आपसे दिल के संयुक्त हैं ऐसे वह एक शर्द शर्दि भर्ता हैं।”

झानविगमों रनि के अरतिनो प्रयोगन नवी, झानयोगमो अविवे और अनेको अचरण झानमो निषिद्ध कर्यो हे, कारणके तेने झानतुंज इस्तेल होतारी रनि अरतिस्त्व क्रियानो विस्तृपन व्यापी याप ? वृढ़ी भाव शरीरण विश्वहृते शोट जिझानवर्ण विमेरे जे ने क्रियाओ झानी पुराकरे हे, ते पोटे इस्तेल हो चढ़ी तेना अचननो विस्तृत करनारी यह शक्ती नवी. एड़ा मोट्ज दुष्टिपत इस्तेल मनो निखारा करीने सफल विरागेनुं इमन करना मोट शारीरक क्रियाओ हो हे वैष्णुं कांट करल नवी. केमो निखण्यमो तयीन अयोजा झानीने क्रियातु अवि वैष्णु तद नवी. पाप व्यवहार इमापो रहेजाने तो ते क्रियाओन अत्यंग गुणसारी हे. झानविगम सातार शुद्ध आनन्दनाम करे हे, ते आ प्रथाणे झानविगम द्विनि विज्ञेयर्थो, प्रयोगां मित्र वाले, गुरुमान वाली, नामिहाना अपनाए हिंग गीति रेते हे; अन्त विगमां इहि पाप करो नवी. शरीरण कण जागमो प्रथाम्भे एवं शीरों पाप (गोप) गाए हे. अने शों तो अद्वाया विना प्रभे छोड़े हे ए रुपी शों हे, यांते आपे रीढ़ अनन्दो स्वाम रहीने प्रथाए रहिताणे पर्यंत एवं एवं आपाम् एविं विप्रा हो हे.

अतः प्रथामो प्रथामो तत्र अंगामोंगो भीता हे. ते अवतितिहि भाव अ अंगो विगमामो। कामय पाप हे, ते वावामान गुणसानक गुप्ति होता हे. कोरे विवेको विवेक वापारा हे; याः गर्व प्राप्तना वापानवा वे आर्त्यानवी । इत्याप वापत इत्या.

स्त्री वाप वा चाहि विवित जापामा कर्मा विगमामो। तत्यम पाप हे, ते हे इति अधिकारा दृष्ट वेता । तत्र वापाना व्यापांत आंते हे. ते द्वितिहि एवं अवापह वा । १६ । ते वाप पाप वीर वृत्त वाप वापाम हे.

इति विवित वापामान अत वापत एवं वापनां शीराम इति, तो इति विवित वापामान एवं वाप वापी तवी, रहुते हे—

तत्र विवित वापामान, वापत वापनाम वापाम ।

वापत वापनाम वाप विवित वापनाम ॥१॥

तत्र विवित वापामान वाप विवित वापनाम वाप वापनाम ॥२॥ वाप विवित वापनाम वाप विवित वापनाम वाप वापनाम ॥३॥

एवं जबनी परंपराने नाश करनारं ध्यान हे जब्य जीतो ! तमे सेवो ॥

बली रोगी तथा मूर्ख मनुष्यो पण साक्षात् विषयोनो गुरुते त्याग करी शके छे,

पण विषय उपरानो राग तजी शकता नदी; पण परमात्म स्वस्त्रपने जोनार ध्यानी पुरुष
वृत्त घेयेह द्वोवायो फरीने तेना पर राग करतोज नदी, तेपन आत्मानो परमात्माने
ते विषे जेद युद्धिधी करेज्जो जे विवाद छे, ते विवादने ध्यानी पुरुष तजी दफ्ने तरुतन
आत्मध्याननुं फल आत्म ज्ञान छे अने आत्मज्ञान सुक्तिने आपनारुं छे, केमके
त्या पुरुषे अहनिंश आत्मज्ञानने माटेज यत्न करबो. आत्मारुं ज्ञान घवायी बीजुं
बोइ ज्ञान अवशोप रहेतुंज नदी, अने आत्मज्ञान धयुं न होय तो बीजां सर्व ज्ञान
वर्यद छे. नवतन्त्रोनुं ज्ञान पण आत्मज्ञानना मकाश माटेज छे, केमके अजीवादिकप-
दायांनुं स्वस्त्रप जीवना जेदनों संबंध धरावे छे अर्थात् जीवतुं स्वस्त्रप पृथक् समन-
वा माटेज छे. धर्मस्तिकाय विंगे अजीव पदार्थं गमनादिक कियायां जीवने सहायचूल
होवायी ते संबंध पदार्थं आन्मानेज उपकारी छे. जेप रत्ननी काति, निर्मकता अने श-
क्ते रत्नदी शृदां नदी, तेपन आन्मानां ज्ञान, दर्शन अने चारित्र रूपी स्कृण्यो पण
गम्यायी जिस नदी. मात्र “आन्माना ज्ञान, दर्शन अने चारित्र ए वण स्कृण्ण
या गुणो छे” ए वाच्यमां ‘आत्मा’ शब्दने छडी विजकि छे अने ज्ञानादिकने
झी विजकि छे, तेथी व्यवहारदृष्टि जिशता जाणाय छे, पण निथयथी तो
जेदभज छे. तेनो जेद मानवायी आत्मा अनात्मा धद जाय, अने ज्ञानादिक गुणो
जम धद जाय, माटे निथय नयने आपारे चेतन्य स्कृण्यवाले एक आत्माम
नवतावालो सामान्यथी जाणावो, पण व्यवहारनयने आपारे तो एकेऽविद्यादिकना
अनेक मकारे आन्मा मानवार्थं आवे छे; ते निथय नयमां धर्मानुं नदी. ते सर्व
वर्यथी करेज्जो जेद उपाधिमन्य जाणावो. बली आत्मा कर्मनी साथे एकज छे.
गो सनो पण कर्मस्तपणाने पामनो नदी; केमके ते आन्मा धर्मस्तिक्षयनी
नव्य न्वनावालो छे, अर्थात् आत्मानो न्वनाव वद्वानो नदी. जेप उपण
संयोगायी ‘यी उपण धयुं’ एवो ग्रम धाय छे, तेप मूर्तिमान् कर्मना योगायी
विषे मूर्तिपणानो ग्रम धाय छे. केमके जे आत्मा दृष्टियी जोइ शकानो नदी, इ-
दण करी शकानो नदी, अने वाणीयी वर्णवी शकानो नदी, तथा जेतुं स्व-
मकाश छे, एवो आत्मा मूर्तिमान् शी रीने कही शकाय ? मनोवर्गणा, जा-

पा वर्गण अने कार्मण वर्गणाना पुद्गलों आत्मानी समीपे होय दे अने स्थानि-
कना पुद्गलों आत्माची दूर होय छे, परंतु ते सर्वे पुद्गलों आत्माची एकसरता जि-
स जाणवा. आ रीते जेम आत्मा पांचे अजीव ज्यव्याची जिज्ञ डे, तेम वीजा ना-
नी अपेक्षाए आन्मानु अजीवपणु पण मानेसुं डे. सिद्धना जीवो दश द्रव्यग्राह स्थ
जीवी रहित डे अने झानादिक जावप्राणीची युक्त डे, माटे ते अजीव कहेवात
डे. वर्ती तं आन्मा पुद्गलात्मक पुण्य पापवी पण रहित डे. अर्हां कोइ शंका सं-
के “पुण्यकृप शुभ उग्ज डे, अने पापकृप अशुभ डे, तो ते शुभ कार्य जीवोने संसारात
केम नांखे डे ? अर्थात् तेनावके पण जन्म मरणादि केम थाय डे ? ” तेनु समाधानहू-
रे डे के “जेम कोडने झोडानी बेळीतु वंथन होय, अने कोइने सुवर्णनी बेळीतु वंथन
होय, ते वर्षेने परतंत्रपणु तो समान होवाची तेना वंथनसूप कळमां कांड पण जेदनवी;
तेव सर्व पुण्यकृप पण कर्मांदय करनार होवाची शुद्धवस्त्रपत्र डे, परंतु भूळ पुल्लोने शु-
भ ज वर्षना उद्यवी शुळवनो प्रतीकार थाय डे तेथी तेने मुख रूप जासे डे. सेतु
नामना विनं पोताना पोशणने माटे पुष्ट कोरडा पोटा वकरानी जेम नरेश तथा देवेन्द्रना
मुग्ध ए परिलाप दाखण परिपाक्तवाळा डे अर्थात् परिलापे शुळवद्यापी डे. भोही
नु फन इच्छाची मुग्ध माननी जालोनी जेम विगारोधी मुग्ध माननारा मनुष्यो परिलाप
पाची इत्ताने फने डे. जेम नीत्र अपिना संयोगवी तोप्ता झोडा उपर नांगेसुं जड-
दिनु काहाड मुद्दाड आप डे, तेप निरंतर उम्मुक्ताची तोप्ता ईद्रियोने मुग्धनो सेव
ए एकांकी होण ? अर्थात् उम्मुक्ता एव अपिधी ईद्रियो निरंतर तस रहे डे, त्या
अस्तित्वं त्या मुग्धनो निविं देम रही शहे ? जेप कोइ माणस पोताना एक माप
दृश इत्र इत्तारे डे, भी जाए माणसाची ते वीजा इत्त उपर मुके डे. पण त्याची
नेवे इत्र इत्तारेनो अंतर्गत वरो नाही; तेम शुळगानो त्याग थायाची कांड ईद्रियोंपर
मुग्ध इत्र वर्गु. ए कीने ते शुळग माप थायानु इंत्याची-शुळगाना संमान नोत्ता
व होस्ती कल्पदीनो तेनु शुळग गृह्णत नवी. ईद्रियोना गोई जोग प्रोपाग्नामान पद्यो
संस्कृत इत्तारेन जेता डे, नेवी ते नंगाची उद्दत्तेत्र अपित्तु मुग्ध विशालनी नि-
वृह एव इत्त इत्त रिही वालामने ते नयदृत वाला डे. आ प्रपाणो पुण्य तथा वाप
एव एवी तिथ नवी, एव्वन्न डे एव निष्ठ वर्गु, अंन निष्पापी विशारद इत्त
काळ्य हे इत्र एव्वनी तिथ डे ए वा गिद वर्गु. तेप वादानु आवणा नाश
इत्तर्वद. मुस्तो इत्र इत्त वराही डे, तेप रमेना आवणानो नाश थाली आ-

त्वानुं चिदानन्द स्तूप तुरीय (चोथी) दशामां स्पष्ट मसाजामान याय चे. अर्धात् ते आत्मस्वरूप अयोगी गुणस्थाने सर्व कर्मनो क्रय यत्तावी उज्ज्ञायता नामनी तुरीय दशामां भास थाय चे. वक्ती कर्मनो षष्ठ रागदेवधी याय चे, तेम चमकुपापाणना स-चिदिषणायी होडुं पोतानी क्रिया करे छे. अर्धात् ते पाणाण होडाने खेवे चे, ए-वज्जे होह आवीने तेन मठी जाय चे; तेम आत्मानी पासे राग देव रथा हाँय तो सर्व भक्तारनो कर्म आकरण पापीने आन्मानी सापे मठी जाय चे. तेम रक्त तथा कृष्ण पुष्पना संसर्गयी शुच्च स्थानिक मणि रक्त तथा कृष्ण घट जाय चे, तेम पुण्य तथा पापना संसर्गयी आन्मा पण रागी तथा छेपी याय चे. परमात्माना पुण्य पाप रहित शुद्ध स्वरूपनुं चितन करतुं, तेन तेनु ध्यान, तेन तेनी स्तुति अनेतेज तेनी जक्कि कहेज्जी चे. जगद्वन्नना शारीरना स्तूप द्वावायनुं बर्णन अनेसमवय-रणमां रहेज्जा प्रण किझा, उत्र, चापर अने ध्वजा विंगेरे शानिहार्यादिकनुं रर्णन जे बीकराग जिनेन्द्रना संबंधमां करेकुं चे ते वास्तविक तेमना गुणनुं बर्णन नपी, ते तो मात्र व्यवहारघी स्तुति करेज्जी चे; पांतु भी जिनेन्द्रमां रहेसा डानादि रनव-यनुं जे बर्णन करतुं, तेज तेमनी वास्तविक स्तुति चे. तस्यद्यी निर्विवाप्त तथा पुण्य पाप रहित एवा आत्मतत्त्वनुं निरंतर ध्यान करतुं, ते शुच्च नयनी मिथनि चे.

आधव अनेसंवर ते आन्म विज्ञाननुं लक्षण नवी, अर्धात् आधव अनेसंवर कांड आन्माने होता नपी. कर्म पुद्गज्जने ग्रहण बरवा ते आधव बहेवाय चे, अनेते पुद्गज्जनो निरोप बरवो ते संवर बहेवाय चे. आन्मा जे जाते करीने कर्म पुद्गज्जने ग्रहण बरे चे ते ते मिथ्याच, अविगति, रापाय अनेयोग इति आधव बहेवाय चे; अनेश जावना, दग्ग प्रकारनो यतिर्थ, पाच भक्तारना शारिष तथा शारीरा परीपह सहन बरवा विंगेरे जे आधवनो नाश बरनारा जावो चे ते आन्माने संखेजात संवर बहेवाय चे. आधवनो निरोप बरनार संवरना भसावन चेंद चे. आधवनो रोप बरनार जे विद्या तेपण आन्मा नवी, तेमने आन्मात्पे तेवाना जिथ आवश्ये करीने अन्यनी अपेक्षा गायत्रो नवी, ते तो गर्वदा योग्य भद्रदं चे. हिंसा, अहिंसादिक जे पर भालीना पर्यायो चे ते निश्चित धरमज चे, एता आन्म फलना हेतु नपी. अर्धात् पर जीवनुं हिंसन बरते ते हिंसा अनेतेनु रक्त बरते ते अहिंसा बहेवाय चे. इत्यादि हिंसा अहिंसादिक पर भालीना रक्तये चे, तेवी परमोद्दनी हिंसा अहिंसा बरवाना रक्तेर तेवां पानी अरेका आवे चे

माटे ते आत्माना चिदूपने प्रगट करवामां कारणचूत नयी. आत्म स्वस्य प्रगट करवामां तो आत्मा पोतेन समर्थ डे, अन्यनी अपेक्षा कर्त्ती ते तेनो धर्म नवी. तु ते हिंसा अहिंसादिक निमित्तचूत डे तंथी तेनो सर्वया निपेप कर्यां नयी.

ब्यवहार नयमांज विष्ट-संपांज मग्न रहेता जीवो आत्म स्वस्य प्रगट करवामां दिहिंसादिकनेत हेतु माने डे. तेवी तेओतुं चित वाय क्रिया करवामांज रक्त रहे डे, एटेस तेओ तेना गुड तच्चने जोइ शकता नयी. निश्चय पक्षवाला तो शुनाशुनना रो रणस्प ते हिंसादिकने हेतु सूपे कोइवार अंगीकार करे डे, अने कोइ वस्तु अंगीस-इ नवी पण करना. केवके जेइज्ञा आध्रवो कहेज्ञा डे तेइज्ञान परिव्रतो कहेज्ञा डे. अर्यान् जेइज्ञा वायकनां कारणो डे, ते सर्वे कोइ वस्तु साधकपणे-संवरपणे पश्चिम वाय डे इने कदापि अन्यथा पण परिणाम पामे डे; तेथी वाय हेतुमां कोइ पण जानो निवप डेज नहीं. एग निवे आन्मा पोतेन जावना विचित्रपणाखीं आध्रन संवरप डे. अवहारुशळ पुल्यो शाय तया गुरुना विनयने अने आवश्यकादिक किं-अंगेन संवरना अंग स्प कहे डे. बडी तेओ प्रशस्त रागवाला चारित्रादिक गुणोने रि-पे पण शुन आध्रनो आरोप करे डे अने तेना फलमो जेद कहे डे. आ प्रमाणे अशुद्ध नदेन आशर आध्र अने संवरनो जेद हे, पण ते वन्ने संमानुं कारण हो-एवी शुद्ध नदनो तेवो जेद नयी, शुद्ध नये तो संसारी ने सिद्ध वन्ने सराग डे.

कर्मनो नाग ए निर्गत कहेशाप डे ते पण आन्मा नयी, कर्मनो पर्याय डे, ए ते एवं एवीनि कर्म निर्गत गे, ते नाराम्नु आन्माम डे. ने शुद्ध ज्ञानयी उक डे, आल्पनी शक्तियी उत्तम धयेयु डे अने गिनत्रनिनो निर्गत करनार डे ते ता देवरु डे. तेना दह जेद हे. तेमा कायारोनो निर्गत धनो होय अने तेमा आन्म-लक्ष्मी इवे श्रिनेवानुं धान धरृ होय ते ता शुद्ध जाणतु; यासी गाँ साम (हांस) जागाई; देवह शुगे गहनुं तथा देवने शुश करयो, ए कोइ तार्तु गाँग नहीं. ए विद्वा (पीरह महन करो ते), व्रथ गुसि, गमिति विंगे स्थानु डे दहर ने दहना इगीधा डे. ‘कर्मने भासनार्त ते द्वान तेन ता हे’ एम ने पुण बहारे नवी ते अंदाहाणा डेतु हाणीयरु डे एवो पुणा विषुद्ध निर्गत शी रीते रहे! विजिगे द्वादशसंनेत्र शुद्ध का रहे हे, अने तेना तार्तीत निरापित एवं ए हृष एव रहे हे. देवों सम्बान्ध वाल वाय ते वराने आपां बग्गा अने शुद्ध ऐती इत्र दार डे, ने बायते आठव दूरं वर्षंतो लिनिद्वय वाय हे. तेवी राठी

हानमय शुद्ध सप्तम्बृत जाव निर्जग करे छे; शुद्ध निधय नवयथी जोतां सो सदा शुद्ध पता सप्तम्बृते न जाव निर्जग पण जांडज नवी.

कर्म अने आनन्दगानो मंस्त्रेजा घरो ए छब्यरंभ कहेयाप छे. ते छब्यरंभना धार मसार छे, अने ने षंखना हेतुम्पय आनन्दगाना अध्यशमायने जावरंभ कहेयाप छे. जेम गर खोताना देहधीम खोताना देहने वीटे छे, तेज भ्रमाणे ते ते जावथी परिणाम खोये-झो आत्मा खोताना आनन्दगान ज्ञान्याने वार्षे छे. जेम शंखनो वर्ण खेन उत्ता नेब्ब्याधिना दोग्याची^१ ने इंग वीलो पायम पर्मे छे. तेज भ्रमाणे शारतुं हान उत्ता फियायुदिना मंस्तारथी जीवने षंखनी युच्छ धाय छे. जे पुरुषो सांजडीने, भानीने नवा शारंखार म्पराण उर्हने तत्त्वनो साक्षात् अनुजन बरे छे तेओने षंखनी युच्छ गंहती नवी, तेनो आनन्दगान यंथाहित भ्रमाणा पामे छे.

कर्मछब्यनो जे क्रय घरो ते छब्यमोङ्क कहेयाप छे. ते आनन्दगानुं लक्षण नवी; अने ने कर्मछब्यनो क्रय करत्वामां हेतुनृत जे गत्तनवीपय आत्मा ते जावमोङ्क कहे-धाय छे. ते आनन्दगानुं लक्षण छे. ज्यारे झान. दर्शन अने चारिवे करीने आत्मा एकत्वेन पामे छे, त्यांसे सर्व कर्मो जाणे कोप पाम्या होय तेम तन्त्राळ भेवायी दूर जातो रहे छे. आदी करीनि जिम दिंग धारण करनागाओं पण जावज्ञिगवी मोह पामे छे, ए सिद्ध धाय छे. तेथी यनस्ती पुरुषे कदाग्रह भूक्तीने ते जावज्ञिगवी जावना करवी. आ लुपरथी पर्वं मिद्ध धाय छे के आनन्दगान वर्ष अने मुक्तनी व्यवम्या अगुरुद्ध नवयन आपारंज पर्दे छे, पण शुद्ध नवयने आपारे तो आनन्दगाने यंथ के मोह कांड पण परम्परुं नवी.

आ भ्रमाणे अनवय अने व्यतिरेकवी आत्म तत्त्वनो निधय करेसो छे. एन भ्रमाणे षंक्षिते नवे तत्त्वोयी आनन्दतत्त्वनो निधय करत्वो. आ गृह्यमनयने आध्रय करनार्ह गुणवी पण अनि गुण तत्त्व कोइ अद्यप युच्छिवालाने आपावृं नहीं. केमके अस्प यु-च्छिवालाने आ तत्त्व विर्मियना करनार्ह थाय छे, अर्थात् तेओ आव्याल्य तत्त्वने दृप-णज पामाने छे. जेम कृपानुर थयेज्ञा छुर्यळ भाणसने चक्रवर्तीनुं जोनन अहित करनार्ह थाय छे, तेम अद्यप युच्छिवाला भाणसने आ अव्यात्म तत्त्व अहित करनार्ह थाय छे. जेम अगुरुद्ध मंत्रनो पात्र करवायी सर्वनो मणि झेवानी इच्छा उद्दारी अनवय

^१ नेत्रनो बमदा लयनो रेत भाव छे रारे रावै बाटु कंदी लगे छे.

(३४४) उपदेशप्रागाद् ज्ञापांतर-ज्ञान ४ थं-संत १८५ मा.

करनार थाय छे, तेप लेश मात्र झानयी । कुर्विदम्य थेज्ञा कुर्विनांने आ अथात् तच्च अनर्थकारीज छे, केमाने तेओ परमार्थयी यम्भुतच्च जाणी शक्ता नयी.

बडी हे जव्य कुमारपाळ राजा ! सर्व नयो पोताना एकांत पक्षोन्त आगा राखीने स्थापादेन दूषित कर छे, पण निनेन्द्रनी याणी तो सर्व नष्टपा ने कर्तु छे के—

वौङ्कानामृजुसूत्रतो मतमभूद्वेदांतिनां संग्रहात्
सांख्यानां तत एव नेगमनयाद्योगश्च वेशोपिकः ।
शब्दव्रह्मविदोऽपि शब्दनयतः सर्वन्येगुरुफिता
जैनी दृष्टिरितीह सारतरता प्रत्यक्षसुधीकृयते ॥ १ ॥

ज्ञावार्थ—“ वौङ्कनो मत कर्तुमृजु नययी थेज्ञो छे. वेदांतिओनो मत संग्रह नययी थेज्ञो छे, सांख्यनो योगाहपी मत नेगम नययी थेज्ञो छे, वेशोपिक एव्वेदां यायिकनो मत पण ते नेगम नययीज थेज्ञो छे, अनें शब्द ब्रह्म झानीनो मत शब्द नययी थेज्ञो छे; पण निनेन्द्रनी दृष्टि तां सर्व नययी गुरुफित थेज्ञी छे, तेवी वेमा अत्यंत सारता प्रत्यक्ष जणाय छे. ”

आ प्रमाणे गुरुना मुख्यकमलधी आप साक्षो सांजलीने कुमारपाळ राजा निःशंक थया अने जैन धर्ममां दृढ अनुरागी थया.

“ सर्व तत्त्वधी निन अने आत्मतत्त्वमां द्वीन थेज्ञुं एवं गुरुए कहेलुं अध्यात्म तत्त्वतुं रहस्य सांजलीने परमार्हत् कुमारपाळ राजा संकल्पविकल्पधी रहिव झानव्याप थड धर्मने विंप स्थिर थया.”

इत्यद्रिनपरिमितोपदेशप्रापादवृत्तां नवदशसंज्ञस्य
पञ्चसप्तत्यधिकद्विजनवपः प्रवृथः ॥ २७५ ॥

व्याख्यान २७६ मुँ.

सार्थीवात्सत्य नामना सातमा दर्शनाचार विषे.

जिनेः समानधर्माणः, साधर्मिका उदाहृताः ।

द्विधापि तेषां वात्सद्वयं, कार्यं तदिति सप्तमः ॥१॥

समानधर्मिकान् वीद्य, वात्सद्वयं स्नेहनिर्जरम् ।

मात्रादिस्वजनादिऽप्यधिकं क्रियते मुदा ॥२॥

जावर्षि—“श्री जिनेधरे समान धर्मवालाने साधर्मिक कहेजा दे. ते साधर्मिकन्तुं व्य अने जाव ए धने प्रकारे वात्सत्य करवू ने वात्सत्य नामनो सातमो दर्शनाचार हेद्याप दे (१). समान धर्मवालाने जोड्ने मात्रा पिता विंगे म्बमनो करना पण अ वक, गाठ स्नेह पूर्वक हर्षयी तेपतुं वात्सत्य करवू (२).

इस धर्मवालन्तुं तात्पर्य एवं दे के समान धर्मवाला ते साधर्मिक कहेद्याप दे. प्रबचन अने जित्ता ए धर्मवाले गायु सात्री तथा जेवल प्रबचनवाले भावक आविका धर्मिक कहेद्याप दे. तेषां गायु सात्रीष आत्माप, ग्रान, मापुर्णिक (मालूणामुनि), पस्त्री, खाज, वृक्ष, नरदीक्षित शिष्य विंगेरेतुं विंगेषं वरीने वात्सत्य करवू, तेपतुं एक्षम्भनादि अपेक्षाए भावक आविकान्तुं पण मर्य शक्तिवाले दद्य जाव धने प्रवर्गन्तुं वात्सत्य तेनो उपरागादि करवावाले करवू, अने भावक आविकान्तुं तुमारपाल आनी जेप योग्य वात्सत्य करवू.

कुमारपाल राजानुं दृष्टान्त.

श्री पाटणमो परमधार्म श्री कुमारपाल राजा उपोर इनाशृगा तथा धोरणेरे धर्मवाय बतला हुता त्यारे एक हुमार ने अत्रांगो धेष्टीभ्यो नेवी महाशक्ति हेता हुता. तेष्टोने राजाए गुणी करेजा हुता. भावक यांगेषी इस धर्म इवावधे तेनोरे सात्र रपीयानो दर माप दरेस्तो हो, मेमज नवारी शिपितिषो इतारी दरेस्तो तेहि पण तार्पादेक राजाने धरे जतो तो तेने राजा एक हुमार दीनार इतारप हुता. (प्रधाले करत्तामो कुम्ह यडीने एक दर्पं एक बरोम रपीयानो व्यय दरो हो, तेवी तेवी चार वर्षों र्ष.इ. बरोम इव्ययनो व्यय करों, एकदा योइ महेभरी (देसरी) तात्रीयाप दातुषोरी करी, ते दाल सेनार अपित्तरीना जागवालो इतान्तु, तेहि ते

दीक्षित देवसाधी जंगीने पार करतां गतानी पासे झड़ गया, ते बलिमुदे रोडे
रोड दीक्षितने हुमर नहीं मृत्युधी अवसर जालीने तेणे, आत्मसे तिनेखानी एवं
स्पैदे ट्रक, ट्रम्पट, वंत इने कराल प. शार्म्याने जोरा तिक्करो रहे ते तेवे
इच्छित चंदनने चाह तिक्करो गता पामे जनी दमन करी सीधा, पही गाले
बहारे गता चन्दे रहु के “हे धूखीति ! आ उणिके आत्मी आडानु अंत
जंगी दानंगी रही ते, तेन तो देव करवो ? ” ते साँजलीने गताए चाही तेवे
दह ते चंद्री लाद जेनु, तो तेना करारपा तिक्कर जोडने गताए रियां
“ स्वामी चाह ते श्री नीकालनी जक्कि रुग्नाने भाद्र जालाप ते, अने भारती च
देवदृष्टे द्वे दद्धारात्रि ते, परो या तिक्कारी ते, ” एव तिक्कारीने गता
में दीक्षिती दृष्ट करां, ते जोडने गतमेराहो बोल्या के “हे धार्मी ! आ भास
दर्शन ते दद्धारात्रि तहता रुग्ना महेभरी रथ्यो आगत ते, परो तारे
हारी ! दद्धारा ता इगरपा तिक्कर तिंगे हरीने गोये भारतो ते। तारी
हारी चारों ते, ” दद्धार हरु के “ए उणिकू तरेगा एरा योग मारी ते
दद्ध करे इच्छार ते, परो तो तेग जागपा तिक्कर जोडने माग प्राप्ती ‘आ
हे तिक्कारा तह ते ! ता ता आगा ’ योरेमे मेंग मुक्त करो ते, तुम्ही ते
दद्ध तो तह ! ” तह ! तह !

०८५२४४६७ ए. वा० श्रीमाणि तथा ।

କାହାରେ ଦେଖିଲା ତାହାର ପାଦମୁଣ୍ଡରେ କାହାରେ ॥ ୧୦ ॥

“ ସାହେବ ଏମ କାହିଁବା କାହାପଣ କାଳ କାନ୍ଦାର ଗାନ୍ଧୀ ପାଇଁ କାହାର
ଜାତି କାହାର ଜାତି କାହାର ଜାତି କାହାର ଜାତି କାହାର ଜାତି କାହାର ? ”

2010-01-01 00:00:00 +0000 UTC: 90000000000000000000000000000000

३८६ अस्त्रावलय देखना चाहते हुए ।

जिनधम्मपवज्ञाणं, तं चिय ज्ञवभंगमुवणेऽ ॥ १ ॥

जार्य—“मित्र स्वजनादिकतुं घुमानादि करवायी ज्ञवपरंपरा हृष्टि पोमे है, अने जिन र्पमपां प्रवर्तना साधमिकतुं सेवन करवायी ते ज्ञवपरंपरानो नाश पाय हे.”

अहीं मात्रुए साधमिकतुं वान्सद्य करवाना संबंधपां थी वज्रस्वामीतुं दृष्टिं एवं द्वे के—महा उग्र छुपालने झींघे सर्व देशना मार्गे ऊपरे वंप पक्षी गया हता सारे श्रीवज्रस्वामी पदचियाए करीने सरुल संघने मुकालवाली मुनिकाषुरीपां सङ्ग गया हता. तेजीन रीते बिणुभूमार विगर्हनी दृष्टिनो पण वांचनारे अन्य स्थलयी जाणी छेवां.

कोइ पतिव्रता आचिका पण पोताना पतिनुं द्वोकोचर वात्सद्य करी शके हे तेनु दृष्टिं नीचे प्रमाणे—

पतिव्रता ख्रीए करेद्वुं पतिवात्सद्य.

पृथ्वीपुर नामना नगरपां एक सुन्दर नामे वार व्रतारी थावक रहेतो हतो. ते एकदां वेपारने माटे राजपुर नगरे गयो. ते नगरपां एक जिनदाम नामे थावक रहेतो हतो. तेणे पोतानी कन्याने साधमिक विना वीजा कोइने नहीं आपरानो नियम ग्रहण करेद्वा हतो. अन्यदा ते सुन्दरने जोजन, शपन, आसन, ऐस्पन, ^१चंक्रमण, वार्ता-झाप विगर्हे चण्डाओवके साधमिक जाणीने नेणे पोतानो पुत्री मोदा उत्सवयी परणावी. ते मुशिकी पुत्री घर्नु कामकान करवा उपरांत प्रज्ञना र्पाग्ने जाणनारी तेपन निर्वल अन्नकरणवाली होवायी निंतर पतिनी जक्कि पण करनी हती. एकदा तेना र्पति मुन्दडे अति स्वदपवती अने उद्दन्त शृंगार धारण करेद्वी पोतानी खीनी सखीने जोइ. तेने जोवायी सुन्दरने तेणीना उपर गाड राग उत्पन्न थपो; पर्नु लज्जादिकथी कोइ पण वोझी शक्यो नहीं. ते खीने भेदवानी चिन्तायी तेने प्रतिदिन दुर्बल थतो जोइने तेनी एन्नीए तेने अग्रह पूर्वक दुर्बल थवानुं कारण पृथिव्यु, एट्ट्वे महा कष्टे सुन्दरे ते करण जणाव्यु. ते खी अति चतुर होवायी तेणे तेने प्रतिवेष करवानो वीजो वोइ उपाय नहीं जाणीने कर्नु के “हे स्त्रापी ! आवा कर्यने माटे तमे आश्वस्तो थपो खेद केम पाप्या ? मने प्रथमयीज केम कर्नु नहीं ? केमके ते मारी मारे आधीन ज हे, तेने हुं जप्तदी ज्ञावी आपीज.” पडी अन्य दिवसे तेणे पोताना पतिने

कद्यु के “ने पानी मनीद तजामी इच्छा पूर्ण करतानुं हरयी अंगीकार करुं थे, तो ने आन माने छड्डी आसने. संतु ने अनि सज्जाटु होतायी शरनदहासं तो सग्गे के दक्षन दीक्षा सुख्खी नालगे. ” मुनड योस्यो के “ज्ञाने तेव को, तेव भी दरहन दे ? ” दडीने मुनडनी शीद चिनर्तु के “ नरेसर चिरस्त्री पहा अव इत्तेकाले तोव दीनरुं पाराह कर्नु, धगासो यातो, निःभाय मूल्लो, तबा एकी पर्दी चित्तरात तहिन यहु बिंगे, शुं शुं जाराल करतो नदो ? अद्वार अर्थ ए दह के दे, अहो ! अनें मुनने आसनार एरा वाली पग उपेहा करे. अने इत्तेक दृह इने मुनीड बलाम पहा चित्तरात यारीन यद यारो तो वीकानी औ रह ? एरे चित्तरातने इने अननी आजाने पिार ते ; परंतु आ पारो मानी इत्तेक बोला बालो जंग करायी नाहाहिन दुःखानुं जानन घरो माहे हुंत मारी अमीकु एव जान इनीने तेनु कांचित पुर्ण करे, मो के तेम करायी जारायी तो तेम इनो जंग रहे, एव इनी जंग नहीं थाए, गो एह पहलुं पासन करायी ए देता एह मनालह दूसरे पासारी यद झाके रे. ” आ प्रयाणे चिरियापी चित्त इत्तेक एव इत्तेक चित्त इनीने तेंगे गोपनी गाली पायेवी काढ पिय अनी देवाह अल बोल्ल तेंगे याम यागे ताम ग्रांगामे यामी फीतो, एरी एविय इत्तेकी अनी ए बोल एव एव चाहाहिन इनीने तेज प्रयाणे यद नया आहारामे याम याही तेज तो बदल दूसर चित्ताम (याम गार चित्ते) कर्नी। तेजुगामी चाहाहिन, एह वाय पुरी पूजा, वारुद, वैहा, आग, कर्ण, वर्गुरी चित्त याम चाहाहिन तेज याम चित्त चित्ताम आहेह तेज याम पुरी यामापहामे दौरी चाह एव, एव चाह याम चाही पुरिकामी याम यामाया पहागाह इनीगो ए असाम ए (याम ए ए) ए युद्धे तेज तांगे यानी जाले अप्पाला एवि के आहाह एव, हुंत एव, वारुद तेव चित्ताम पुरी (शुंतो, एवी तेज एव एव एव, एव एव, वर्गुरी याम पुरी आहाहिनी तेज युद्धे ए ए काळ एव एव, एव एव एव याम याम) युद्धाम चित्ताम पुरी के—

कारक्षुद्युम्याम चित्त, चित्तामिं तेज चित्त चित्तिं ।

त रासालं दद्देश्वर अहाद याम द्याविं चित्तं ॥ २ ॥

चाहाहिन चाह एव एव, एवाम, एव एव एव एव एव ॥

व्याख्यान ४७६ मुं. साधर्मीयतात्मा नामना सातमा दर्शनाचार विषेः (३५४)

एवा जिनेश्वरोऽ जे हितकारी करुं डे ने परजनमां पायेय समान झीझ में आजे गुपाठ्युं ।”

मनस्यन्यद्वचस्यन्यत्, क्रियायामन्यदेव च ।

यस्यास्तामपि लोकाद्वार्द्धां, साध्वीं वेत्ति ममत्ववान् ॥१॥

ज्ञावार्थ—“जे खीना मनमां काँइक होय डे, इचनमां काँइक होय डे, अने क्रियामां तेवी पल काँइ धीतुंज होय डे एवी चक्ष नेहशाळी खीने मधताकाळी पुरुष थेषु माने डे.”

चर्माच्छादितमांसास्थि, विणमूत्रपित्रीष्वपि ।

वनितासु प्रियत्वं यत्, तन्ममत्वविजृन्नितम् ॥२॥

ज्ञावार्थ—“जैरां पांस तया अस्मि चर्यवी आच्छादन करेही डे एवी विटा अने मूत्रनी हांभी समान गीछांमां जे शिष्यन् डे ते मात्र ममशार्दीम उत्तम थयेद्युं डे ।”

गणयन्ति जनुः समर्थवत्, सुरतोद्वाससुखेन ज्ञोगिनः ॥

मदनाहिवियोग्रमूर्छनामयतुल्यं तु तदेव योगिनः ॥३॥

ज्ञावार्थ—“काषी पुरणो जे ज्ञोगविज्ञामना गुग्यधी योगानो जन्म सप्तल थाने डे तंज मुखने योगी पुग्यां बग्पेश्वर्पी रार्पना विष्वी थयेही उप्र मृग्नस्प महा आपि समान माने डे ।”

इरक पर्वार्थमां मिय अने अप्रियपाणं रथमनोक्तवित्तन होय डे. खोलवी शी. ते तो कोइशण थग्नु इष्ट अनिए हेज नहीं. बेस्तो ममष विष्वसनो उपरम दरारी शिलिनो ज्ञेह रहेतोज नयी. बायुं छे के—

समतापरिपाके स्याद्विषयमहशृन्यता ।

यथा पिशादयोगानां, वासीचन्दनतुल्यता ॥४॥

ज्ञावार्थ—“रथमा गुण परिष्वर पाय, त्वार विषयद्वह शून्य ए जाए डे (विषयेच्छा नाश पावे डे); अने तेवी निर्यत योगवाच ने आच्छाने वासी (परमी) अने येहनमां गुणपाण गह जाए डे, छार्दायुं ने घेसो ज्ञेह जलानो अदी ।”

आ प्रमाणे संवादना वशी उत्तम घण्टा पाणगाल मी अप्रियी के लिए करण बलवा भाग्युं, अने हमें पांचानी गनीने जोतांत ते पांचानुं मुग नीरु लाल साम्यो, ते जोडने तेनी। जार्याएँ विचार्गु के “आ माग पनि हतु युरी ज्ञाने मता नयी, तेयी ते जन्मदीयी धर्म पापरो; मार्या निर्संज्ञा अने चागल माणुष अयोग्य होय ते, पण आ माग इसापी तेशा नहीं.” पठी ते श्री हमेंगा साक्षिण बतते तथा पउन पाउनने बबत सर्व स्थाने ब्रह्म नंग कर्वानुं फल वार्गार लाल साम्यो। “ब्रह्म ग्रहण करुं सहेतुं ते, पण तेनुं पाप्तन काग्युं छुक्कर ते, तेना पारे जागा थाप ते.” इन्यादि बचनो गांतकानि मुनज्ज पांचानी गीना स्वनानी लुनि करवा लाम्यो, पण तेना पनपां ब्रह्मनुं छुक्कर इत्यनी जेम निरंतर सदस्तुं हाँ तेथी ते प्रतिदिन अधिक अधिक छुर्वल घवा भाग्यो, ते जोडने तेनी पन्हीए अति हृषी छुर्वल घवानुं कारण पृछ्युं, त्यारे तं निःखास नांगीने खेद पूर्ण बांओ के “हे मिया ! जे मोक्षयुखना हेतुनृत ब्रह्म में चिक्काळथी पाप्तन कर्युं हतुं ते ब्रह्मनो ऐक स्थितिवाला यनक्षित मुख्ये पाटे नंग करीने मूर्ति पण न कर तें अस्ति में कर्युं ते तेनी चिंताओ हुं छुर्वल घाँटुं त्युं. द्वये मने द्वष्ट थयेझाने एरुं प्राप्तिक कोण आपशे ? मारी जावनानो शृणांत तों कुन्जारने धेर जडने मिया छुक्कत आपना-र कुन्द्रक मुनिना जेवो थयो ते. जीयोने हाणीने पठी ‘मे मोटुं छुक्कत कर्युं, मे मोटे छुक्कत कर्युं’ एम कहेतुं ने ध्यान वैराग्य धारण करवा ते व्यर्थ अने व्यर्थ ते.” आ प्रमाणे शुन परिणामथी बोझता तेने अंतःकरणथी शुच्छ जाणीने तथा “स्त्रीनी स-मुख मात्र दाक्षिण्यता साचववा पाटे आ वहारनो देवाव नयी” एवी संपूर्ण श्री-क्षा करीने तेमज ‘संवेगने बश थयेत्युं तेनुं चित्त इन्द्रनी अप्परात्रोदी पण पालन पामे तेवुं नयी’ एवो निश्चय करीने तेले निशानी सहित सर्व हेवाज्ज सत्य री-ते कही आपयो. तेथी विखास पापीने ते मुनज्ज शांत थइ विचारवा लाम्यो के “ओ-कोत्तर धर्मपां कुशल एवी आ मारी जार्याने धन्य ते के ‘जेणे मारो स्वामी परहीना संगथी नरक रुपी सागरमां न पमो’ एम धारीने मने तेमांथी उगायों, मने अन्तःकरणथी मारी चिंता धरावनारी मुशीज्ज स्त्री मठी ते. तेनी स्थिरता अने गांनीय वा-

१ ब्रह्म ग्रहण करुं सहेतुं ने पाठ्युं दुक्कर, ग्रहण करुं मुखेल पण पाठ्युं सुकर, ग्रहण कर्य एवा लेउ अने पाठ्युं पण सहेतुं अने ग्रहण करवु पण मुखेल ने पाठ्युं पण मुखेल, आ प्रमाणे लोगनी थाप छे. तेमां श्रीजो जागो भेडु छे, जोयो र्क्षित छे.

ज्ञानयान ४७६ मुं. साधर्मीचात्सम्य नामना सातपा दर्शनाचार विषे. (४०१)

एतीना विषयनी घटार डे. आर्योत् वाणीधी कही शकाप तेहुं नघी. " इत्यादि स्त्री-
नी प्रशंसा करीने तेजोन आङ्गारी गुरु पासे जड परखीगमनतुं सर्वथा मत्याख्यान
करीने बोलता पापनी आङ्गोचना बरी. पड़ी अनुक्रमे पोताना पुत्रने परनो कार्यनार
मोरीन चारिं तथादिवेद ते सोपुरुष अस्पालेज इच्छित कार्य साथो मोक्ष-
रसे पाप्या.

"आ प्रमाणे साधर्मिक वात्सव्यना पणा जेद डे, पाटे माता पुरुषो हाज देखो-
ने तेमां प्रवर्णे हे. आ सातपा दर्शनाचारने पाज्जन करनार पुरुषोप पोतानी सर्व श-
क्तिधी मायसिंकली निरंतर अर्चा बरवी, तथा तेहुं यदु मान करवुं. "

३७६

इन्पद्मिनपरिषिरोपेशशासादहर्त्ता नवदशस्तंजस्य
प्रसूत्यधिक्षितातनमः प्रसंघः ॥ ४७६ ॥

व्याख्यान २७७ मुं.

मनावना नामे आउमा दर्शनाचार विषे.

अष्टो ग्रोकता निशीथादौ, शासनस्य प्रज्ञावकाः ।

मार्गानुसारिण्ण शक्त्या, त एवोन्नासयंति तत् ॥ १ ॥

जाशार्थ—“ निशीथादिक गूढ्रमां शासनना आउ मनावन कहेज्जा डे, तेझो-
ज मार्गानुसारी शक्तिए बरीने शासनने शोजावे डे.

गूढ्रमां जे आउ मनावन कहेज्जा डे, ते निशीथ सूक्ष्मी गापावने बतावे डे.

अद्देससीहि १ धर्मकहि, २ वाइ ३ आयरिय धखवग ५ नेमित्ती ६ ।

विजा ७ रायगणसम्भर्त अ ८ तिथ्यपज्ञाविंति ॥ १ ॥

शार्थ—“ अनिशयित क्षषित्यान् १, धर्मकथी २, वाई ३, आचार्य ४,
तपस्थी ५, नेमित्ती ६, विजावन् ७ अने राजमपूर्वो संक्षेत ८ ए आउ तीर्थ-

ना प्रजावक होय डे. ”

विस्तरार्थ—जेने “ अतिशय ” एट्ट्वे वीजाओथी परम उल्कृष्ट “ कृदि ” एट्ट्वे तेजोज्ञेत्या विंगे लब्धिओ डे, ते अतिशयित कृदि कहेवाय डे. तेने शो कुंचिक नामना श्रेष्ठीने शिक्षा आपनार मुनिषति मुनिनुं अथवा जात्री काळे थनारा सुमंगल मुनिनुं दृष्टांत जाण्वुं. ते श्री जगत्तति सूत्रना पंदरमा शतकमां कहेसुं डे, त्यांथी स्वरमेव जाणी द्वेषुं.

“ धर्मकथी ” एट्ट्वे व्याख्यातनी लब्धि जेने होय ते, श्रीनंदिषेण मुनि ने द्याने घेर रखा हता, तोपण हंमेशां दश दश जीवोने प्रतिशेष पमानता हता, तेवी रीने बार वर्ष व्यतीत थयां, जेमा ब्रेताळीश हजार ने बसो जार पुरुषो के जेओ जामानुर घड्ने वेद्याने घेर आवता हता, तेओने धर्मकथावक्तुं प्रतिशेष पमानीने भी महावीर स्तामी पासे दीक्षा लेवा माटे मोक्ष्या हता. हुं तो कर्मना वशाथी पतित थयां हुं पण वीजा दश माणसेन दररोज प्रतिशेष पमाख्या विना हुं आहार करीत नहीं. ” एजो पोने द्वीपेसो अच्छिग्रह तेपणे संपूर्ण पाल्यो दृष्टो, ते प्रतिशेष पामनार मनुष्यामा कोइ पण तेनो प्रत्यक्ष एवो दोष पण ग्रहण कर्यो नहोतो. पांतु उम्मत ते औं पूर्व चिनारना के “ अहो ! आ धर्मकथा कहेनार कोइ महा भुख झागे डे, के तेहे मोहग्रामां पड्या डतो पण पोताना गुणोने जस्तीनूत करी नाख्या नयी. कामानी बोइहीयां रखा डतो पण पोताना आत्म सञ्जावने मङ्गिन थवा देता नयी. ते ना आकाने फन्दार्द परे डे ! आ जोके कोइ पण कारणे पतित थयेस डे, पण अद्दद अस्य बाटमात आ कार्यथी पागा ओरारदे. आणे अपारा झानेनो डे धार्या, ते दृढून राहे यगुं. आ महान्या मोहसागरमां चूळ्या डतो न चूळ्या भेगद डे, आरो महान्या बोइ पण नयी के जेनी आने उपमा आपीए. अपया तो रोराय इत्यादिक विषिष्य मधारंगां दृच्छ वाईयोथी ते धर्मकथा कहेनारनी मूनि कर्मा हता ॥

“ इदी ” एट्ट्वे दस्तादीनो परावर बरनार. तेना पर इत्यादी, महाराई, देवसूरि, मिठ्ठेन दीवार, शारीरिका श्रीशानिगुरी विंगेतां दृष्टिं प्रगारह पर चमिचार्दी जाणी द्वेषं. ३

ज्ञान्यान् ४७७ शु. भजावना नामे आउया दर्शनाचार विषे. (४०३)

“आचार्य” एट्से गच्छना संभवतः एक हजार पसो ने उन्हु गुणोधी अ-
संहृत होय ते. तेना पर प्रजनव म्यापी, शश्यंजवसूरि विगेरेनां दृष्टांतो जाणवां ध.

“कृपक” एट्से भक्तु तपस्त्री. तेना पर उ हजार वर्ष मुखी छठ तप करनार
भी विष्णुकृपार. उ मासो तप करनार दंडणकुमार, सात हजार वर्ष मुखी आचाम्भ
तप करनार मुंद्री, वर्ष पर्यन्त कायोलमर्ते रहेनार धाहुबझी, विषम अञ्जिग्रह धारण
करनार धहूदा मुनि,^१ अग्निपार लाल झेंसी हजार ने पांचसो मास शपण करनार
नैदन मुनि, सोळ वर्ष मुखी आचाम्भ तप करनार थ्री जगवांड सूरि तथा गुणसत्त्व
मंससर तप करनार संस्कर क्रपि विगेरेनां दृष्टांतो तपस्त्रीओना चरित्राला ग्रेयमांथी
भाणी झेवा. ५.

“निमित्तिक” एट्से विकाळज्ञानी. आ विषय उपर वराहप्रेहरने जीतवा
माटे निमित्तशासनी मरुणा करनार थ्री जडयाहु स्वामीनुं दृष्टां जाएवुं अथवा
दत्तपात्रुम् (मापा) ने सातमे द्विसे मृत्यु कहेनार काक्षिकाचार्यनुं दृष्टां जाएवुं. ६.

“विद्यावान्” एट्से मिष्ठ करेद्व विद्या, मंत्र, यंत्र, बुद्धि, सिद्धि,
चूर्ण, ध्यान, योग, आंग्ष इने पादद्वेष विगेरे प्रयोगवाला जाणवा. तेमां पाणानो
षष्ठ जारावतामां श्रीतिशाली कंटकेश्वरी देवीने वश करनार थ्री हेमचंद्रसूरि मंत्रवि-
द्यावाला जाणवा, अने श्रीपाठ राजने थ्री सिष्ठचक्रनो यंत्र आपनार गुरु मंत्र-
विद्यावाला जाणवा. बली ते उपर चीनुं दृष्टांत कहे ढे के—कोइ एक नगरमां एक
अति लुप्तनो मात्रोने कोइ राजा पक्कनीने पोताना महेशमां दाइ गयो हतो, तेने ग्रो-
मो देवा माटे थ्री मंये राजने थणो समजाव्यो, पण तेषे ग्रोमो नहां. परी एक मंत्र-
सिद्ध मुनिए राजनां आंगणामां जहु लुटा पक्केजा यांनसाड्यो मंत्रीने आकाशमां उ-
काढ्या, तेना गवाखमाट्यो राजमहेशना संजो पण कंपवा झाण्या. तेथी जय पापीने
रामाए ते सात्त्वीने ग्रोमो दीधी.

पाक्षिक मूत्रमां चोथा महा ग्रनना आद्यावामां “रागवर्द अपवर्द मेयुन
सेवनुं नहां” एम रायुं ढे, ते उपर शिव्ये इंका करी के “हे गुरु ! सर्व पुरुषो राग-
युक्त यद्देनेज विषयो नोगवे डे, पण कोइ द्वेषधी विषय सेवना नयी; तो द्वेष शम्भ
शामांटे मूकयो डे ?” तेना जवावमां गुरु बोस्या के “पाक्षिक सूत्रनी दृतिमां तेने

^१ आ नाम अलान डे.

माटे एक दृष्टि आणुं हे के “ कोट एक नगरमां पर वाराणी परिवाजिता मर्ही ही, तेणे मंत्रविद्याना बलधी अनेह नमनागे वारीने गता विंगे गरे तजने फळाले वश करी भीथा हता, अने ते गर्व स्थोरो जैन साहुओनी निंका निंदा करता है, एकदा राजाए पोतानी राणी पासे ते तापमीना शीघ्रादिती नारंगार मर्हीया इस पण राणी जैन साहुना गुणोमां रक्त दोवारी नेंगे गतानुं रहेंवैं कोट पण मत्त मर्हुं नहीं। अन्यदा राणीए नगरना उग्रानपां पगरेज्ञा गुरु गाम जडेने तेवैं रहुं ते “ हे पूज्य ! आ गाममां एक तापमी इहे ते तेंगे पोताना शीघ्रादित् गुणाण् र्हीनि राजा सहित समस्त पौरजनोने पोताने वश करी भीथा ते, तेवी नेंगो निंकर तें साहुओनी निंदा करे ते, अने जैन साहुओ नगरमां आरे ते तेपने कोट आहागाई पण आपत्तुं नवी, आवी रीते आराहुं शहेर मिळानयी व्याप थड गयेवैं ते, तेनो तो आप उदार करो तो यहू सारे, ” ते सांजढीने एक मंत्रविद्याची सिद घेष्ठा मुं निए कोप करीने ते तापसीनुं शीज्ञ जंग करवा माटे आराहण विद्यायी तेनुं आर्काल कर्यु, एक्वे ते तापसी त्या आवी, अने एकांतमां रहेज्ञा ते साहुने जोडेने कामदेवी विहळताथी तेनुं शरीर कंसा झाग्यु, तेवी “ माग कामच्चरुं आणप करो ” ए प्रमाणे दीन वाणी बोद्धती ते तापमीए पोंतन ते साहुने आक्षिंगन कर्यु, मुनि पण तेना महत्वनो जंग करवा माटे ते जैननिंदक परिवाजिकानी सावे द्वेषी ज्ञागविद्वास कर्या, त्यार पडी ते तापसी त्यांवी नासी गुड, अनुक्रमे तेनुं उदर ते लोदरनी जेवैं गर्जयी वृद्धि पाम्यु, तेवी छोकमां तेनो प्रथम जेवी गुणस्तुवि यती हती, तेवीज दोपनिंदा यवा व्यागी, पडी राणीए राजाने करुं के “ हे प्राण नाथ ! तमारी परिवाजिकानुं ब्रह्मचर्य जुओ, पापहृषी दंननो समृह प्रगट थयो, शीखरूप वर्खतर धारण करवामां तो जैन मुनिओज समर्थ डे, वीजा नवी, ” ते सांजढीने राजाए करुं के “ हे प्रिया ! तुं उतावढी न था, कोट लगवत ते जैन मुनिं स्वरूप पण देखास्तीजा, ” पडी राजाए पोताना एक सेवकने शीखव्युं के “ तुं द्वाद एयादि गुणयुक्त एवी रूपवती सूर्यकांता नामनी वेत्याने जैने उपवनमां रहेज्ञा की मदेवना चैत्यमां रात्रिना आरंजसमेय जजे, पडी ते चैत्यमां कांझक धर्मना मिळी पेज्ञा मुनिने छोज वतावीने व्यावजे, पडी ते वंनेने तेमां राखी तुं वहार नीकढी जैन वारणा वंथ करी मनवूत ताढुं मारजे, अने अंदर एक पव्यंक तथा चुआ चंदन विंगे अनेक प्रकारनी ज्ञागसामग्री भूकी राखजे, ” ते सेवके राजाना क्षया प्रमाणे वयुं कर्यु,

व्याख्यान २७७ शु. मनाशना नामे आठमा दर्शनाचार दिये। (४०५)

पेत्रा दंजरहित मुनि पण ते धैत्यां पेत्रा, पडी वहार नीकलगानो मार्ग नहीं पङ्क-
वारी तेष्णे विचार्यु के “अहो! इनाजोंगे करीने हुं आने पोहंजाद्यां सपकापो
हुं, मने आ वेदयाना हावनारनो तो तिज मात्र पण जय नवी. पांतु मात्रःकाळे जैन
शासननी अपद्वाभना घडो तेज पात्र मनां शुचे डे.” पडी ने वेदयार तेवी अनेक
मरारे विर्द्धना वरी, तोषण तेहे पेत्रानु धैर्य सुरुं नहीं, ते मुनिष विचार्यु के “पू-
र्वे मे कारणसर देष्टी अकार्य वर्यु हतुं, पण आजे जो गणवी हुं ते अकार्य करने
तो जहर मारा महाव्रत न्यपी गुणनी हानि थाप, माटे यावज्जीव देव गुरु माझीए अं-
गीकार करेज्ञा पंग महाव्रतेतुं पाज्ञन करतुं तेज योग्य डे.” एम विचारीने तेहे रनो-
हुरण निंगे र्हर्ष गायुना बेजे दीक्षाची मज्जारीने जस्तीहुन करी जास्ता अने अ-
ध्यात्म स्पष्ट अभृतप्रसं जाविंग धारण कर्यु, परिणामे लाज जोइने ते जम्प आगे
शरीर चोएमी. आवी रीते ग्रावद्यतनो वेव धारण करी जावजानी जेम ईडियो गोर-
यीने आवी रात्रि ध्यानतन्परस्ये निर्गमन करी, पेत्री वेदया पेत्रानु मद्ग्र पागध्रप
षनारीने हेठल पाकी गइ, अने वीजो खोइ उपाय नहीं गुणलापी ते निधारण द्य
गइ, यत्नःजात धतां राजा पेत्रानी राणीओ अने अनेक रोग्दोरो गहित ते लघा-
नपी आवा, सेवके ताढुं उगाहपुं, तो अंद्रश्ची “आज्ञा निंजन जगदादने वप-
स्तार” ए शब्दने पोया स्त्रयी बोझगे अने शरीर नाज, पोकारी, अविकारी, अ-
स्तम्भ जेशे एक अवकृत योगी के जेना आवा शरीर जम्प चारेजी हातीतेहो वहार
नीकल्यो, तेने जोइने र्हर्ष छोक चपलार पाम्पा, ते बग्ने गाउपी गाम्बं कर्यु के
“हे स्त्रावी! तपारं बहेतुं अस्त्र धर्यु, आ तो खोद योगी नीकल्यो पण जैन धा-
पु को नवी.” पडी राजाए पेत्राना देशने पृष्ठुं के “ते आरु अवहटुं वेष वर्यु!”
रितार योस्तो—“हे स्त्रावी! मे को आपनी आहा मशांज र्हर्ष वर्यु टर्यु, ध्वर
पडी शु धर्यु ते हुं जालतो नवी.” त्योरे गाम्ब वेदयाने गहिनु इसांत पृष्ठुं,
वेदया शोली के “हे स्त्रावी! हुं शु शर्यु? हुं को जोगजिदिते याः र्हर्ष गास्त्र्यं
षनारी वधारीने पावी गइ, पण तेष्णे लो ईडनी अपागांगोपी पण स्वहित न धाय
तेवी पहा योगशक्ति षनारी, प्राण जगन्मृते जो जेसो बोहे हुनि नवी.” इस भस्तर्दे
र्हर्ष इसांत जालीने राजा मतिरोप दाख्यो, अने तेने दोताला चित्तने, चित्तने अने तद-
प्र तुरजनोने जैन पर्यदय करी, तेवी भैन गायुम्बोना हाज, ध्वान, निम्बहासा, स्वाम
विंगे गुणो नगार्थो माया नहीं, अर्द्धर्त ते गुणोनी अन्देत इसांता एव छावी, आ

मनाहे वे साहुए जैन शासननी प्रजावना करीने फरीधी मुनिरेप अंगीकरण्ये
अने अस्य समयमानं तेणे पोतानो आत्मर्थ्यं प्रगड कर्यो. आ वियासिष्ठनुं त्वा
जालवृं. बुद्धिसिष्ठ उपर अन्यपुन्यार विगेना दृष्टिंतो जाणवा. योगसिष्ठ उप
सुदृश्यसिष्ठि विगेना जाणवावाचा थ्री काङ्क्षिकाचार्यं विगेनां दृष्टिंतो जालवृं. अ
मर्ये विद्या मनावकर्मा गणवा. ७. आउमा “ राजसमूहवां संपन ” एट्झे राजा तिं
स्त्रज्ज लोके पान्द करेजा जालवा. ८.

आ आउ जैन धर्मना उपयोक्तु ऐ. ते ग्रोना आजावे जैन मननो महिना इस्ति
द्वार द्वारा नवो. यांते ग्रोने जैन शासन न्यू प्रासादना स्वंत समान गणवा.

“ इसानवासना विचारने जाणनारा अने शासनना देवीनून मनावरं इस्ति
नव व्याख्यानो दोन्हो समव इक्किने गोपनी नहीं. पण मम्प इक्किची शासनो इस्ति
द्वार द्वाराना मदत्य करवो. ”

इन्द्रियादिनापरिमितोर्देशमासादर्हां नादशास्त्रम्
मनस्तन्त्रयपिहितिशतमः प्रवृत्तः ॥ २७७ ॥

व्याख्यान २७८ मुं.

आउ प्रशान्ना जातिवार कहे ऐ.

दाथ चात्रिकुलम्य, मानरोऽयो ग्रकीर्तिः ।

तद एव चात्रिगायाः, गमुयाम्या मुमुक्षुनिः ॥ १ ॥

प्राप्तं—“ चात्रिका पूर्वी ते आउ मानां रहेंद्री ऐ, ते आउ रहा
रह चात्रिका है, ते मुकुहु पूर्णां गमाना. ”

व्याख्या (इव) है चात्रिका रहा, ते चात्रिगायर हैं गायरे. ते चात्रिका
रह चात्रिका लिहि अने पण गमानो गुतिए रहीनि आउ प्राप्तानो है. यहै ऐ है

दग्धिद्वाराहेतुनो, रंचहिं प्रमिद्धिं निहिं गुतिहिं ।

इस चात्रिकागायरे, अद्विद्वारा होइ गायद्वां ॥ २ ॥

ब्राह्मण ३७७ मुं. आउ प्रकारना चारिशाचार कहे हे. (४०७)

जावार्य—“पांच समिति अने त्रण गुप्तिए करीने प्रणिधान पोगार्थी युक्त थ-
येझो आ चारिशाचार आउ प्रकारनो हे, एम जाणवूँ.”

मध्यम समितिस्त्रप पांच प्रकारना चारिशाचारभांधी इर्षासमिति नामना पहेजा
प्रकारतुं यर्णन नीचे प्रमाणे हे—

युगमात्रावलोकिन्या, हृष्टा सूर्याशुभ्रासिते ।

पथि यत्नेन गन्तव्यमितीर्यसमितिर्जवेत् ॥ १ ॥

जावार्य—“गामानी धुंसरी प्रमाणे आगळना जागमां जोनारी हृष्टी सू-
र्यनो किलार्थी प्रकाशमान एवा रस्ता लपर यत्नपूर्वक जे चाझवूँ ते इर्षासमिति
कहेचाय हे.”

आ श्लोकमां ‘यत्नपूर्वक चाझवूँ’ एम कायुं हे तेमां एम समजवूँ के ‘मु-
ख्य हृषिए तो साहुए निरवय स्थानमां रहीने स्वाध्याय विगेरे धर्महृत्यन करवां.’
अर्हां कोइने शंका थाय के “मुनिने उपारे निरवय स्थानमां रहीने धर्महृत्यन कर-
वातुं हे, त्यारे सायुद्धाने निरंतर नवरक्ष्यी विहार करवाने जगदाने शामटे उपदेश
कर्यो हे ? ” तेनो जवाब आपे हे के “नवरक्ष्य विहार करवातुं जे जगदाने कायुं हे
ते पण याणा गुणनो हेतु होवार्थी धर्मनी वृच्छिने घटेज कायुं हे; तेपां पण रात्रे ध-
क्षुनो विषय नहीं होवार्थी अति पुष्ट आद्यंवन (वारण) दिना चासवा हासवानी
आळा आपी नवो. दिवमे पण ड जीव निरापनी विशापना द्यावाने मांड पणा
झोकोवरे चाक्षेज्ञा मार्गं विहार करवो, पण आपे मार्गं चाझवूँ नहीं; तेपां पण पो-
ताना पणवी आंज्जीने आगळ चार हाय मुधी (युग प्रमाण) हेत्र (पृथ्वी) ने
जोइने कदची माटी, जड, चन्द्रमि अने वीज विगेरे स्थावर अने कुंचुवा, कीढी
विगेरे प्रस जंतुनी रक्षा मार्टे पणजे सारो रीते जोइने चाझवूँ. ‘इरण्यंश्या’
एटजे गति, तेनी जे “समिति” एटजे सम्पर्क प्रकारे जिन प्रवचनने अनुसारे इतपः
आत्मानी प्रवृत्तिस्त्रप चेष्टा करवी ते “इर्षा समिति” शब्दनो अर्थ हे.

आगळ जे प्रण गुप्ति कहेचार्था आवश, ते प्रवृत्तिनी निरृतिस्त्रप होवार्थी तेमा
प्राणे समितिमां कोइक जेद हे एम जाणवूँ. हवे गति करवी, ते पण आंज्जंघन, कळ,
मार्ग अने यतना ए चार कारणे करोने नियमित रीते करवी. तेमां “आंज्जंघन” ते
कळानांदिक जाणवूँ, ‘हात’ एक्षे गूऱ अने तेनो अर्थ ए एमे क्षेत्र आवाय, दर्शन अद्ये

चारित्र, ने दक्षेक हानादिकने आथवा करीनि आयवा वे बेना संचोगे करीनि १५
करतानी अनुङ्गा आरी छे; परंतु हानादिकना आज्ञावन चिना गति (विहार-
आत्मन्) धड जके नहीं १. “काढ” पट्टेग गमनतुं प्रकाश होतावी नमनवा १
पर माझे दिवसन जिनेखेर कहेझो ते २. “मार्ग” एउतो उन्माननो लल अभी
झोधो पुकल चालना होय तेचो मार्ग कयो ते ३. अने “यत्ना” ए द्रव्य, केहु अ
अने जातना जेदे करीनि चार प्रकाशनी छे, तेमाँ ‘द्रव्यने आप्रवीनि यत्ना इती
रस्ते दुग मनाह दृश्यीं रहेह्वा जीतादिक इत्यने नेमने जोतो ते, ‘झोरवी रस्त
इत्ती’ एउते दुग प्रसाह दृश्यीने जोत्ते जास्तु ते, ‘दलियी यत्ना करी’ इति
नेह्यो बहु भनि रस्ती तेह्वा चाल मुखी उपरोग राख्यो ते, अने ‘जाती रस्त
इत्ती’ एउते उन्मानारुह कालतुं ते, अर्थात् गच्छादिक ईदियोना चिनाने १
इति वस्तुना न्मानाने दग तत्त्वे दृढने जास्तु ते, केमने नेमनो त्याग नहीं रुपाल
दृष्टिक दृढनेनां पात चाल ते, गति वारो भीजो कोइ वग व्यापार गोंग नवी, १
दग दग दहने दृढनेनां चालानी अयग अनि दू४ गोपाली मार्गीं तिमाहि १
दृष्टिक दग तेंद दृढनानी, तेवत अनि मधीय गोपाली मधुमय आपा १
कालह १. चिंतेदे चालानान वग गंजा ते, पांड उपरोग पूर्ण गमन करी १
दृढन हे, आप दहानी गमिनि पूर्ण गति कानार गमिने कथेचिन ग्रामीं रा १
प्रद लेहार दग दहार (तरी), अही कोइ गति वारोने दृष्टिगति गाली १
दहार दहार होतो १। दग वग गमिनानां गायतो आगुणि ग्रामी वारो जागा १
प्रद दहार व हाल लियो। वाह वाप ते वग विर्यादृष्टि होतावी वारो १
दहार किंवित वारो २. आ गमिनि वारन मुनिनी अप गाली, तेहु राती ति १

दृष्टिगमिनि दुरा वारदन गमिनि दृष्टिति.

दृष्टिगमिनि दुरा वारदन गमिनि दृष्टिति वाप दृष्टि, १५
दृष्टिगमिनि दुरा वारदन गमिनि दृष्टिति वाप दृष्टिति, ते गति तीनि एहु गमिनी
होते वे काल वहि जागु वगने दहु १. “जातानी दृढानाले ते गमिनि दृष्टि १।
दृष्टिगमिनि दुरा वारदन गमिनि दृष्टिति वाप दृष्टिति, ” वग वहीने तेहु
कथेचिन ग्राम, २। वे वहि वग वारदन गमिनि दृष्टिति वाप दृष्टिति, तेहु राती ति १

ज्यामपान ७७६ भु. छात्र मत्तारना चारिप्राचार कहे हे. (प०८)

दिल्ली, शार्गमां पण गृहवानी पाण जग्या न थके तेजस्वी करी देक्कीओ जोइने ते मुनि ईर्यासमितिथे अभि गारपान घड उत्ता रही गया, तेवामां ते देवताए मापाची हाथी-ना उपदरवाढ़ु सुमुक्त चारे यत्तुए विहुर्वु, तेवी पाण ने गायु विहुल धया नहीं, तेष्व उत्तरवाढ़ी गति के युद्धांने चासुयानी गति पाण स्त्रीकारी नहीं, त्यारे ते देवता विहुर्वेश शालगो दूरपो गायुने कहेश साम्या के “हे कृष्ण! हाथीना रस्तामांची एकदम दूर जना रहो, दूर जना रहो.” पाण ने मुनि ते पोताना व्याजावर्माज स्थित रथा, तेवामां हाथीए आरीने ते मुनिने पक्की आसाजामां उत्तराल्ला, नीचे पृथ्वी-पर पक्कां सात्तुए विहुर्वु के “पारो देह प्रयार्जन कर्या विनानी देक्कीओयी व्याप्त पृथ्वीपर पक्को, तेवी याणी देक्कीओनो विनाश घड जेंग.” आ प्रमाणे देवताए शेतानी सर्व मत्तारनी शक्ति बतावी पण मुनि ईर्यासमितिथी घ्रष्ट धया नहीं, एक्झे पोताना झानयी तेष्व इन्डना शक्तयी मुनिना जावनी निखलता जाणीने ते देवता भगव धयो, घ्रने पोते करेज्ञो अरशाय खमाज्यो. एडी सर्व उत्तरांत कही बतावीने ते देव सप्तकिंवर्षी रन्न प्राप्त करी स्वयं गयो.

“आ प्रमाणे बरदन घ्रष्टपिनी नेम ईर्यासमिति नामनो पहेज्ञो चारिप्राचार सर्वे मुनिए पाळवो, उश्चो, तेवु शील जोइने देवता पाण मिल्याद्विषणानो त्याग करी सम्यग्दृष्टि धयो.”

इन्धदिनपरिमितोपदगशामादगृत्ता नवदशमन्तजस्य

अष्टमसप्तत्वधिक्षिद्विततमः प्रवंधः ॥ ७७६ ॥

व्याख्यान २७९ मं.

च.प्रदीपि तत्त्वा शीता कारित्वार् पि.

हिन्दं यत्कर्त्तव्यीशानां, स्यकृतदोयं मितं यनः ।

न उम्मेतो विस्तव्यं, जापासमितिरित्यस्तो ॥ १ ॥

“...” ते सो वीरेने डिरहमी अने दोषाहित तेपत दिए (पर्याप्त-पर्याप्त)। इस दोष ते अपने दोष को नहीं, तेरे नाम जागामविति कहेगा ते”

कैंहे मरो छ मानाद, जोने अ भावुग्या ।

ਹਾਰੇ ਜਾਰੇ ਸੋਲਗੀਆ, ਰਿਗਵਾਈ ਤਾਡੇਂ ਧ ॥੧॥

“महात्मा गांधी, परिवर्तित राजनीति ॥

द्वारा देखिय गए, जाते जागिल पहां ॥२॥

କୁଳାଳ କରିବାର ପାଇଁ ମାତ୍ରା ହାତିଲା ନାହିଁ, କୁଳାଳ କରିବାର ପାଇଁ ମାତ୍ରା ହାତିଲା ନାହିଁ।

व्याख्यान प्रथम सुन् जापासमिति नामना वीजा चारिश्चार विं. (४?)

दूर करीने पड़ी चार्या भाष, तो पहुँ मार्ह ” एष जे शोभ्रं ते हास्य दोष जाणवो (५), वाई पण अकार्य करीने कोइना पृथश्चार्थी जयने इधि “ मे आ कार्य कर्तु नयी, कोइ वीजाए कर्तु हशे ” एष जे शोभ्रं ते जय दोष जाणवो (६), जेतु इ-एतां आगळ कहेचामो आवर्गे एवी रजा गाव्यीनी जेष मुख्यगाव्यी (वाचाव्यगाव्यी) विचार विना परना अवर्लंचाद वोझवा ते मुख्यरता दोष जाणवो (७), शीयादिकनी कथामो ‘ अहो ! आ स्वीतां कथाक विक्रोप तथा साधारणादिक केवां गुंदर ते ? ’ इत्य-दि वोझर्तु अथवा नुगवनानु केवलीना जीव रोहिणी शीनी जेष शोभ्रं ते विचार दोष जाणवो (८).

अहीं मुख्यरता दोष उपर मंभद्यायागत रजा गाव्यीतुं दृष्टिं कर्तु ते—
रजा साध्यीतुं दृष्टांत.

श्री महानिगीथ मृश्वां कर्तु ते के थी महावीर शर्मी एकदा देशवासी शोभ्रा के “ एतत् याव त्रुत्यवय वोझवार्थी रजा नामनो आर्या पद्मा चुःर शामी ” ते सोनलीने गौतम गणपते विनेति गृह्यक पृछायु के “ हे जगवन ! मे रजा गाव्यी दोष ? अने तेंतु चालोपादयी द्वां पाप उपार्गन कर्तु ? के जेनो आ ममालेनो दास्ता विचार आप यर्थने करो सो ? ” जगवान थोज्या के “ हे गांतप ! आ ज्ञानेत्यवो पूर्व भट नामे एक आग्यार्थ हता, भिना गन्धर्वा पांचयो शापुद्धो अने पापमो गाव्यीहो हुवी, तेना गच्छसा भल उडाला आवेसु, आपाम (आगामल) अने गाव्यी (वाई) ए प्रण जानतुं जल यपरातु द्वां, थोधी जानतुं पाली वीरातु नहोतु, एतदा रजा आर्याना शरीरयो पूर्व वर्मना अनुदारवी युष्म व्यापि दृष्टप एपो, ते अंतने थीजी गाव्यीओए तेने पृछायु के “ हे दुष्कर गंयप पात्नामि ! आ तेन द्वृ अहु ? ” ते सोनलीने पापार्थी विरायेदी रजा थोरी के “ आ शाशुक भट वीरापी दृष्ट शरीर भट घायु, ” ते सोनलीने “ आपाये पण आ शाशुक भट वीरीए ” इय मर्व साध्यीओनो दृष्टपां विचार एड गपो, तेवाना एह गाव्यीए विचारायु के “ शे कद्यपि पार्थ शरीर दृष्टपांत आ महा ज्ञानिदी नाश रापे, तोरण हुं तो शाशुक भट तत्त्वीश नहीं, उडालेसु जल पापस्वानो आनादि इनेह पर्य हृषाडु जिनेभराए रहेहो ते ते विष्णा कपी, आनु इतीर तो पूर्व उपार्गन वरंझो वर्द्धयो विचार द्वां ते, अहो ! ते नहीं विचारला आ रक्षा इनेह तीर्थरोही आद्यनो हंसर वर्द्धार्द इने पद्मा एव चुःर आपनामे देहे युष्म यथन सोझी ? ” इत्यदि द्वार एतत्र वाले

सिंह दुर्दिनी वाराणी ने मात्रीने केवल ज्ञान उत्तम पाये, तरंग देवोद बेस्ट रेस्टोरेंट
महिला कर्मी, वही एवं उत्तमाने इन्हें रजाए केरासीने भलाद करीने पुरुष के “रे
चरक्ष : क्या रम्यदी हूँ दुर्दिनी व्यापिनु पाव घड़ ? ” केरासीए कर्मी के “हे
हह, तै रक्तरीननी दोब उठो तै मिल आहार कंउ गुरी यागो, तै असु
संगतीझनी झाड्यी मिथ बोलो हनो, वही से आजे एक भारसना गोल्ला
इन दून बांगोली नाकनी झींट मोहना वराची सचित जारी पोइ हाफी, तै असु
देविनी मड्डन द्यु नड़ी, तेवी तारी जेव बीजाओगो पण तेहु असारं न करे तेवहे
दुही इन्हेंतीर तै तै कर्मीनु कड़ कलाड पाहायु, तेमा पालुह मज्जो तो
दिनिह द्यु नड़ी, “तै मान्हनीने रजाए पुरुष के ”हे जगात ! यो हु यादी
हेहु दर्दिन रहत, वी पाल रागीर मारं पार के नदी ? ” केरासीए कर्मी के “तै
हेहु दर्दिन रागीर गारे गे मारे धान, ” राजा बोही के “तमेग आयो, तमाग भेष
हिंदे लोह बदाय हो ? ” हेवलीए कर्मी के “तुं पार गोणी शानि गोरे इण्ठ भे
हे, दो दो इन्हेंता जागोग बदि पाग्गा हे, तै शी शीरे गोरे ? तोला है ते
हो दर्दिन रहत, तरे तेहु कोट पारपितज लेही के गंधी तारी शुदि का,
हेहु तै दुही तारी तारी तिसोंहे हैहु तेहु के ‘पालुह प्रः वीरायी मारं शारी शास्त्रु, ’
हैहु तारी तारी, तरो बोहीने गीरी गां-तीरोगो गानो होत पगाडी हे, तेहु
दर्दिन, तै दुही तारी तारी, तरे तेहु गोरी गां-तारी, लोहदा, गोल्ला, पाप, गुरु,
भूमीक, तारी, तेहु, तिसोंहे गोरी व्यापिनाला रेहांद अनेगा गोलोगो हिं
दोहरा शुदि तिसोंहे रागिन, राग, तुरंगा, आगाग, चारतापालात, तोला घेने तरे
होहु भारत रहहु हु “ आ रामण होहु तिसोंहे वारी गोरी गां-
तारी, तुरंग गुरुह अर्ल ! गोरुह गाल तारी ही !, यां हो गीरा ! तिसोंहे गालण
हिंदुह दुही तारी रामण होहु हु तेहु तारी हे, यां हो गालपिति गोरुह
हिंदुह दुही तारी, गाल होहु हु अरामणी छार गोहुही राता खांगी भेग तुरंग
हिंदुह दुही तारी, तुरंग गोरुह गोरुह तारी तारी होग याप हे,

“*ప్రాణికాలికాలు విషాదాలు*”
“*ప్రాణికాలికాలు విషాదాలు*”
“*ప్రాణికాలికాలు విషాదాలు*”

व्याख्यान २८० मुं.

एषां समिति नामना वीजा चालिचार विरो.

सप्तचत्वारिंशता यदोपेरशनमुजिज्ञतम् ।

जोक्तव्यं धर्मयात्राये, सेपणासमितिर्जिते ॥ १ ॥

जारार्थ—“ जे सुमतालोऽश दोपरहित अशन (आहार) धर्मयात्राने माटे शपर्तु ते एषां समिति कहेवाप डे. ” तेनो जारार्थ द्वांतपी जाणी ल्लेचो.

धनशार्मा साधुनुं दृष्टांत.

अर्वति नगरीदा धनमित्र नामे वलिक् रहेतो हृतो, ते एकदा गुह आसे धर्मोप-
देश सांजडीने छति चराग्यपम्बन धयो, तेवी धनशार्मा नामना पोताना पुत्र सहित
केले दीक्षा लीडी, अनुक्रमे ते घबे शाश्वतां निषुण थया, एक दिवस वीजा साधुद्वयो-
नी साथे ते घबे मध्याह्न सप्तपै एङ्गगुपुरना मांगे चाल्या, ते घबने जर्यकर ग्रीष्म अ-
तुना सूर्यनां विरणे पक्षवार्षी ताप पामेज्जो ते घाळ साहु दृष्टार्थी पीकाइने धीरे धीरे
चाल्या छाल्यो, तेवी वीजा साधुद्वयो तो आगल चाल्या भाँड्या, पण धनमित्र साधु
तो पुत्रना मेष दृष्टी पाशार्थी निर्यतिन होतार्थी पात्र रह्या; तेवापां मांगे एक नदी
आवी, ते जोइने पिताए पुत्रने कस्तु के “ हे वस ! तारी चेष्टार्थी हुं खाहु दुं के हुं
क्षार्थी परानव पाम्यो च. पण मारी पासे धामुक जळ नथी तेवी हुं कर्ह ? योग्य
क्षेत्र अने योग्य कळ विनार्ह जळ मुनिओने तो कस्तु नथी. तो हवे आ नदीतुं
जळ पीने तुं तारी हुपानुं निवारण बर. केमके गुच्छिमान पुह्योए निरेष कोरसुं अकार्य
पण आपत्तिमा कर्हुं पदे डे. ते शिरे कर्हुं ढे के—

निपिद्धमप्याचरणीयमापदि

क्रिया सती नावति यत्र सर्वथा ।

धनाम्बुना राजपथेऽतिपिच्छले

क्षवचिद्वयुधेरप्यपथेन गम्यते ॥ १ ॥

जारार्थ—“ निपिद्ध कार्य पण आपत्तिमा कर्हुं जोइए. केमके सन् क्रिया सर्व
पक्षां सर्वक्र रक्षण कर्ती नथी. जोइ बरतन मेषना जल्दी राजपर्ता अति चाल्य-

तो जोइने घनमित्र पण हृषि पाम्यो इने आगळ चाह्योः पठी वीजा सायुओ कल
पाथी पीकावा लाग्या, तेमने माई ते देवताए जक्कियी, मार्गमां गोकुळ विकुर्वा, त्व
धी तक विंगे लङ्ने सायुओ स्वस्थ थया, त्यांधी आगळ चाह्यतां ते सायुओमा
एकनी वींटिका ते देवताए जे पोतानी ओळखाए करवावा माई जूळावी दीधी, दूर
झने ते सायुने पोतानी वींटिका याद आवी, एड्ले ते सायुं उज्जो ख्यो, अने पाग
रीने ते स्थानं गया तो त्यां पोतानी उपधिनी वींटिका जोइ, पण त्यां जं गोकुळ ह
तुं ते जोयुं नहीं, पठी ते उपधि लङ्ने सर्व सायुनी जेगा धड तेणे “उपधि फ
पण त्यां गोकुळ तो नयी” ते वात सर्वने जणावी, ते सांजली सर्व आश्रय पाव
विचारवा लाग्या के “खरेखर कोइ देवताना अनुजावयी आ वनमां गोकुळ कर्यु ह
तुं,” तेवामां ते देव प्रगट यङ्ने पोताना पिता सिवाय वीजा सर्व मुनिओने नम्यो,
बरवने “आने केम नम्यो नहीं ?” ए प्रमाणे सायुओना पूज्यायी ते देवं पोताने
सर्व दृचांत जणावीने कर्यु के “सचित जळ वीजा याई मने ते बखते तेणे संपति आ
पी हती, तेवी तेने पूर्व जवनो पिता उतां पण में प्रणाम कर्यो नहीं, तेणे स्नेहं
भीषि शयुनी जेवुं कार्य कर्यु हतुं, तेना बचनयी जो में सचित जळनुं पान कर्यु हां
तो मने अनंत जवग्रमण प्राप्त थान, कर्यु उं के— . . .

स एव हि वुधेः पूज्यो, युरुश्व जनकोऽपि च ।

शिष्यं सुतं च यः क्वापि, नेत्रोन्मार्गे प्रवर्तयेत् ॥ १ ॥

जायार्य—“जे शिष्यने तथा पुक्कने कदापि उन्मार्गे प्रवर्तयेति नहीं, तेन युरु अ
ने नेत्र द्विना जाणा माणमने पृज्ञा योग्य त्रे.”

ए प्रमाणं कहीने ते देव स्वर्णं गयो, अने सायुओए पण तेनी प्रशंसा कराना
आगट विहार कर्यो.

“नेप धनंशर्वी नामना वाल सायुए ते येवने अनेशालीय जळनुं पान कर्यु
नहीं, नेप सर्व सायुओए पागहित थड्ने आ चारिवाचारनुं पाज्ञन कर्युं.”

इत्यङ्गिताग्निपितोपेशवामादश्वर्ता नपदशम्नेन्नम्

अहीन्यविहितिगतवपः पर्येः ॥ २८० ॥

द्यारव्यानि २८१ मुं.

चोपा तथा पांचना चारिशाचारा चिं.

माद्यं सोऽयं च भमांपकरणं प्रत्युपेक्ष्य यत् ।
प्रमाज्यं वेयमादाननिक्रेपसमितिः स्मृता ॥ १ ॥

जावार्थ—“ पर्यन्ते उपगराणे जोड़ने तथा प्रमार्जने जेवा अथवा मूरुवा, ते
आदाननिक्रेप नामनी चांदी मधिनि कही जे । ”

आंपिक ने रजोहरण, मुख्यत्विरा चिंगे अने आंपश्रहिक ते संघारो, दांपो
चिंगे अने धीनुं पण बोइ मयोजन मांड पूर्वते ढकुं तथा काषादिक जे सेवुं परे ते
जोइने तथा पदिज्जेहीन हमादिकमां प्रहण करवां, अने तवीज रीते पृथ्वी विगेरे
उपर मूरुवा, ते सर्व बम्बु मध्य नेबवदे जोइने अने रजोहरण विगेरेयी प्रमार्जनेन
सेवी मूरुवी, ते विना नहीं. केमके जोया प्रमार्ज्या विना जेवा मूरुवायी सुहृष्ट पनकु
सीज पुज) तथा कुंयुवा, कीदो चिंगे जीवोनी हिसा धाय, अने तेवी चारिनी
धाय, चारादिकनी पदिज्जेहाणा पण तेजा भरोरे करवी के जेवी वायुकाय विगेरेनी
जारा पण विरापना न धाय. केमके प्रमार्जना अने पदिज्जेहणा जीवनी दयाने माउडे
करवाया आवे डे: नेवी ने वधे प्रियामां मायुप अन्यन्तं प्रमादरहित यहुं
वहुं डे के—

पमिलेहणकुण्ठंतो, मिहो कहं कुण्ड जणवयकहं वा ।
देह च पश्यत्वाणं, वाण्ड सयं पमिल्लहं वा ॥ १ ॥

पुढवि आउक्काए, तेहवाउवणस्सइत्साणं ।

जावार्थ—“ पदिज्जेहण करता करता परस्पर वानो करे अथवा दंशकर्म
पश्यत्वाण आये, जोइने वंचाये अथग पोंत वांचना प्रहण करे तो तेम करता
काय, अमरुकाय, तेत्तुकाय, वायुकाय अने बनन्पनिश्चय तथा प्रमरुपनी पदिज्जे
प्रमादी सायु विरापना बरे डे: ” ?-२.
ने प्रमाणे जारीनी प्रमार्जना करवाया यए प्रमादरहित यहुं. मस्तवं

नाइ वडकल्पचिरि धूक्लर्थी। जराएङ्गां वस्त्रोनी प्रमार्जना करतां केवलज्ञान पाम्या हृष्टं
तथा कोइ सोमिज्ञ नामना ब्राह्मणे दीक्षा दीधी हृती। तेने एकदा गुरुए ग्रापांतर के
वाना विचारथी कशुं के ‘ पात्रादिकन। परिज्ञेहणा कर.’ एटज्ञे ते सोमिज्ञे परिज्ञे
हणा करी। पत्री कांड कारण वनवार्थी गुरुए विहार कर्यो नहीं, एटज्ञे करोने गुरु
तेने कशुं के “ पात्रादिक प्रमार्जना करीने तेने स्थाने पात्रा मृक् ” त्यारे सोमिज्ञे कि
प्य वोद्यो के “ हमणांज परिज्ञेहण करी डे, शुं पात्रादिकमां सर्प पेसी गयो डे के
वारंवार परिज्ञेहण करवानुं कहां डो ? ” आ प्रमाणे तेनुं अयोग्य वचन सांजळीने
शासनदेवताए क्रोधथी पात्रमां सर्प विकुञ्ज्यां। ते जोइने सोमिज्ञ जय पाम्यो, अनेगुरु
पासे क्रमा मागो। त्यारे गुरु वोद्यो के “ ते कांड मारुं कार्य नवी. ” पत्री देव वोद्यो
के “ ते साधुने वोध करवा माटे में सर्प विकुञ्ज्यां डे, केमके सर्व कार्यों मुनिए प्रमार्जना
पूर्वकम करवानां डे. ” ते सांजळीने सोमिज्ञे आदान निक्षेप समिति धारण की।
अनुक्रमे ते केवलज्ञान पामीने मोक्षे गयो।

हवे परिष्ठापनिका समिति नामनो पांचमो आचार कहे डे।

निर्जिविड्गुपिरे देशो, प्रत्युपेक्ष्य प्रमार्ज्य च ।

यत्यागो मञ्जसूत्रादेः, सोत्सर्गसमितिः समृता ॥ १ ॥

जावार्थ—“ निर्जिव अनेपोज्ञाण विनाना प्रदेशमां जोइने तथा पुंजीने मां
मत्रादिकनो त्याग कर्वो ते उत्सर्ग समिति (परिष्ठापनिका समिति) कहेवाय डे। ”

मुनिए मूत्र, पुरीण, शेषम, युक्त, कर्ण तथा नेत्रनो मेज्ज विंगे, आहार, नद
वस्त्र, पात्र विंगे जे कोइ वस्तु परतवया योग्य होय ते सर्व वस्तु; जीमुं यास, बीज,
अंगुरा, मृद्गम कुंयुशा, कीझी, मंहोरी विंगे न होय तेवा अनिज स्थानके यन्म
पूर्वक परतवयी। ‘ यतना ’ एटज्ञे मूत्र, नद विंगे प्रवाही वस्तु योरी योरी पूर्व
पूर्वक प्रदेशमां परतवयी के जेवी तेनो रस्तो चाँझ नहीं, अनेन तरतम गुराह शब्द
अशन विंगे जोळीने परतवयी के जेवी कीझी, मंहोरी विंगे तेमा परे नहीं। ऐ
स्वप्रादिवना अनि सृष्ट कक्षा कर्या के जेवी गृहस्थीना उपयोग करे रहे
न सांगे।

स्वमिति (म्यान) ना गुणो उत्तराश्चयनयों “ अणावायपमंजोय ” जिंहे
ऐउमां व्याप्त्या डे ते आ प्रमाणे—“ अनाशते ” एटसे पोताने अद्यरा बीआ कंम्बं

उपो बारेवार जर्हु आवर्ण नथी शुद्धि जे स्थान ते अनापात मर्यादिस कहेवाय छे. 'असंझोके' एट्से पोने दूर भतो पण युक्तादिकना अववानने झीपि उपो पोनाना पहुङ्गा साहुओ विंगेरे पण जोइ शके नहीं तेर्हु स्थान ते असंझोक कहेवाय छे. अहीं अनापात अने असंझोक ए बमेना चार' जाँगा करवा, तेमां मध्यम जाँगो शुद्ध छे, जेसी वंदेमारी एक दोष ज्ञानरो नथी. तेवा स्थानके पात्रवश भर्हु (?). 'अनुप-पानिक' एट्से उर्हा चोइ जाफनादिक कर तो तेथी ज्ञाननो उडाह थाय तेर्हु न होय ते स्थान अनुपगतिक कहेवाय छे. तेषां छपयात पण मजानो छे. मंयम (चारित्रि) तो, प्रबचननो अने पोनानो (३). 'मर्यादिसिङ्ग' एट्से जे स्थान टर्हु नीरु न होय. सरखु होय ते मर्यादिसिङ्ग कहेवाय छे. उंचु नीरु स्वंदिस होय तो त्यां मूळ पुरीप करता विस्तीर्ण थाय, तेथी उ कायनी हिंगा थाय, अने चारित्री विगापना थाय (४). 'अगुपिं' एट्से दृण, पर्ण विंगेरे उपो न होय ते अगुपि स्थान कहेवाय छे. शुद्धि स्थानवा परववाधी वंजी विंगेरे होय तो से दसे छे (५). 'अचिरवज्जहने' एट्से अे स्थानो जे कनुपां अग्रि विंगेरे झगाफवाना क्षणाएरी निर्जीव चरन्ती होय, तेज अनुपां ने स्थानो अचिरवासहन कहेवाय छे. याँटे रे स्थाना मपाणवाली ते कनुपां ते स्थानो शुद्ध जाण्वो. स्पार पटी बीजी कनुपां ते स्थानो मिथ जाण्वो; तेषां जे स्थाने एक वर्षासात गृही एहस्यो महिन गाम वर्ष्यु होय ते स्थान घार वै, युधि स्वंदिस एट्से शुद्ध स्थान जाण्वै, स्पार पटी अगुप्त जाण्वै (५). 'विस्तीर्ण' एट्से जपन्यथी आणाम तथा विस्तीर्ण एक हाथनो होय, अने उत्कृष्टी पार यो भननो होय ते स्थान विस्तीर्ण कहेवाय छे. तेजी उत्कृष्ट प्रशाल तो घरकशन्तिनी रेनाना निरेशार्पी जाण्वै, अन्यत्र शेष्य शमाण जाण्वै (६). 'कुरुपाटे' एट्से अे गंजीर (उंहु) स्थान होय ते कुरुपाट कहेवाय छे. तेजी बी-चे घार आंगन युधि आवि तथा शुर्पना तापशी अचिर तुषि वर्ष्यु होय ते जपन्य जाण्वै, अने पांच आंगन्तीने विशेष होय ते उत्कृष्ट जाण्वै (७). 'अनापात' एट्से छपवनादिकनी अनि सर्पिपे न होय ते अनापात स्वंदिस वहेवाय छे, आगम (मरीप) ना वे जोइ छे. उप्पागम अने जावामध. तेसा उप्पागम एट्से देवामध, हुवेप्ती, गाम. उथान, गेमर, यांग विंगेनो मरीपनु स्थान. ते स्थानले दरववाधी संपर्को अने पेतानो पात्र पर्याप्त वे भगवना होप्तो भेज्व छे. वेस्ते ते

देवाज्ञायादिकनो अधिष्ठिति साधुए समीपर्मा त्याग करेज्ञा पुरीषादिकने कोइ चाकर से बीजे चेकाणे नंखावीने ते स्थान साफ कराये, तथा ते चाकरना हाय घोवारावे, तेवी संयमनो उपवास थाय, अथवा ते स्थानना अधिष्ठितिने क्रोध आवंवादी देखने झाई कदाचित् नामनादिक करे, तो तेवी आत्मानो (पोतानो) उपवास थाय. तथा 'ज्ञावासन ' एट्झे उतावलना कारण्यथी नमीकमांज परउवे ते (७). ' विज्ञवर्जित ' एट्झे जें पृथ्वीमां दर विंगेरे कांइ त्रिष्ट न होय ते विज्ञवर्जित स्यंमिज्ज कहेवाय ते (८). तथा ' व्रसपाणवीज रहित ' एट्झे स्थावर अने जंगम समग्र जंतुजातिवी रहित जे स्थान होय ते. व्रसपाणवोजरहित स्यंमिज्ज कहेवाय ते (१०), आ द्वे पदोना एकसंयोगो वेसंयोगो एम जंग करतां पक हजार ने चोबोश जांगा थाय ते. तेमां बेद्वां दश पदनो थयेज्ञो जांगो मुख्यताए शुद्ध ते. तेवा स्यंमिज्जमां पुरीषादिक परउवारुँ. .

आ प्रमाणे परिष्ठापनिका समिति श्री इतामूल नामना उद्धा अंगर्मा वर्णने श्री धर्मसुखचारी जेम पालवी.

श्री धर्मसुखचिन्तुं हृष्टांत.

एकदा श्री धर्मयोप शूरिना शिष्य श्री धर्मसुखचि मुनि गोचरी माटे गया हो. तेमां पक नागथी नामनी आद्यणीए कमवी तुंवीनुं शाक बहोराव्युं, ते तेणे गुण्डे बनाव्युं. गुण्डे ते शाक अयोग्य अने प्राणनाशक जाणीने शिष्यने कस्यु के " आ शो दने शुद्ध स्यंमिज्जे परउवी आवो. " एट्झे शिष्ये उपर कही तेश. भक्तारनी स्वंदिन भूमिए भडने विचार्यु के " आ शाकमां एवो शो दोप हशो के तेने परउवा माटे गुण्डे अहा आहा आवी ? " पर्ची तेना दोपनी परीक्षा करवा माटे शिष्ये ते शास्त्राधी ए दिनु पृथ्वी पर मर्यु, तेना गंगायी सुव्यथ थडने अनेक कीदीओ त्या आवी, अने तेनो गम झेनान नम्हाल मृग्यु पापी. ते नोऽने ते मायुने दया आवंवादी तेणे रिष्यु के " निर्देश ज्ञमितां पण कीदीओ विंगेर त्रूपी आवे छ, तो तें शुद्ध स्यंमिज्जमां भडने तो कोइ पण उंकाणे जणानुं नवी, अनं गुण्डे तो शुद्ध स्यंमिज्जमां भडने ते उवरानी आहा आवी ते. नेवी पाग शारीर नेहुं बीजु कोइ स्यंमिज्ज हुं शुद्ध भेदे नवी, तें आ शाक नेमान फरउवारुं योग्य ते. " एम विचारीने ते शाक तेणे फोरेव वार्हु. इने तेन वावते अनशन सदने सर्वार्थमिद्ध विमानमां देवाय थाय.

आ समिति उपर थीं पण विशेष समस्या नेवै डे ते उठा छांगथी जाणी
जेवै. तेपां आ समिति उपर हंडाए क्रपि तया सिंहकेसर क्रपिनुं पण दृष्टां डे, के
नेमा पोदराने परउवतानी हक्कीबन डे. आ विषेष उपर पुण्यमाळा प्रकरणमां कहेसुं
धर्मसिद्धिनुं दृष्टां पण जाणवै. ते आ प्रमाणे—जोइ गद्यमां धर्महचि नामना साहु ह-
ता. ते एकदा परोपकारना कार्यमां व्यव रहेचायी संभिज्ञनो प्रतिस्फेखना करवी चूकी
गया. राखे पेशाव करवानो शंका चायी व्यथा घवा लागी. ते व्यथायी प्राण जवानी
तेपारी हनी; तेशमां कोइ देवताए मकाश देवताङ्गो, तेपी तेमणे शुद्ध स्थेमिज्ञ जोइ
झीर्षी अने सपुशंका याली. त्यार पडी फरी छांगकार थयो. ते जोइने “ आ प्रकाश
देवताए कर्यो हशो ” प्रम जाणी तेमुं मिल्या छुप्हत आप्यु. इत्यादि अनेक दृष्टांतो
विविध शास्त्रधी जाणावो.

“ अहां भे दश विशेषणो आपीने शुद्ध स्थेमिज्ञनुं स्वस्प घमाव्यु डे तेवै
स्थेमिज्ञ धर्महचि साहुनी नेम शोधीने सुमुक्षु मुनिश्चोए आ पांचमी समितिनुं पा-
क्षन करवै, पल तेपां किंचित् प्राप्त आळमु एड्वे प्रमादी थवै नहां. ”

इत्यन्ददिनपरिमितोपदेशमासाद्वत्ता नवदशस्त्रज्ञम्
एकाशित्यधिहच्छिज्ञनतयः प्रवैषः ॥ ४७? ॥

व्याख्यान २८२ मुं.

चण गुप्ति विषे.

प्रथम भनोगुप्ति नामना उठा चारिश्वाचार विषे.

कट्टपनाजाद्वनिर्मुक्तं, सक्षूतवस्तुचिन्तनम् ।

विधेयं यन्मनःस्थैर्य, भनोगुप्तिर्ज्ञेविधा ॥ १ ॥

जार्यार्थ—“ कट्टपनाना सपूह रहित सत्य वस्तुनुं विभूतन इग्नीने ने भननी
स्थिरता करवी ते भनोगुप्ति कहेचाप डे. तेना चण जाँड डे. ”

मनोगुणिना त्रण जेद आ प्रमाणे—आर्त अने रोड थानना अनुरूपवाली कहनाना समूहथी रहित ते पहेली मनोगुणि छे; आगमने अनुसरनारी, समझ भोक्ते हितकारी, धर्मज्ञानना अनुरूपवाली अने मध्यस्थ युद्धिना परिणामवाली वे मनोगुणि ते चीजी ते; अने शुच तथा अशुच समग्र मननी हृतिओनो निरोष करीने योगनिरोष अवस्थामां प्राप्त घनारी आत्मामोन रमण करवा रूप जे मनोगुणिने चीजी ते. आ मनोगुणिनि जिनदास श्रेष्ठिनी जेम पालबी—तेनुं दृष्टिं आ प्रमाणे—

मनोगुणित पर जिनदास श्रेष्ठिनुं दृष्टांतः.

चंगापुरीमां जिनदास नामे एक श्रेष्ठि रहेतो हतो. ते एकदा पौष्ण व्रत तोला-थी गविर काणोत्सरी करीने योताना शून्य घरमा रखो हतो. ते तेनी कुम्हया लीना आ-गवानां न ढोंरायी ते ची तेज घरमा झोडाना खीक्का वाला जेना पाया हना एव्यो खो-ग जाती. तेनो एक पायो श्रेष्ठिनाम एण उपर युक्तीने योताना जाननी साये क्रीमा कर-वा जानी. तेनना जाननी वीमा पामनो सतो ते श्रेष्ठि मनोगुणि पाली मरण चाहीने द्यो गरो.

दृष्टे याग्युति नामतो सतिमो चारिप्राचार कहे ते.

मौनावस्थंयनं साप्तोः, संझादिपरित्वारतः ।

याग्युतेर्वा निरोपो यः, सा याग्युतिस्तिद्वोदिता ॥१॥

प्राप्तर्व—“ संझादिहनो वण ल्याग करीने साधु जे मौन भारण करे अवस-
रहीरी हतिरें निरोप दरे ते याग्युति कर्तव्याय हे. ”

आ याग्युतिवा वे पक्षार हे, ते आ प्रमाणो—मुष्ट, नेत्र अने भूरितो वि-
द्या, अंगार्दीर्थी इमांगे कर्तो, ईर्गेती गोत्यांगे पार्गो, हृष्टार कर्तो, कोटो तिंतो
रे हाँ, इलहि वार्तेनु गृहान वरनारी गर्व मंडा (इगाग) नो ल्याग करीने ‘अति-
हरे दाँड इन बिहु नहीं ’ पांच अतिश्रद्ध भारण करे ते पहेली याग्युति कर्तव्याय
हे. रक्त बेहु दिनों हरीने योताना वार्तेनु गृहन काल, अने पौतिनो अतिश्रद्ध
भर्हे ते ये किहरव द्वे. ल्या पालना, तृष्णना अने वीताना प्रभना जगारी
इहिर छान्नन् दिनों रहित मृत्यागिहायी मृत्यामन्त्रे आग्नादन करीने
देहस्त भज्ञ रम्युनिवे ते नियमां गरारी ते चीजी याग्युति बडेपार हे. आ ते
देहर्व, वहु मिह भार ते हे मैंगा वारीनो निर्गार दर्शां, आग्ना गर्वां ममार

जागल करते हैं ते बचनगुमि चे ; अने जापासमितियां तो मात्र सम्बू जाणीनी पढ़ति करतो एम चे, एउटो वाग्युमियां अने जापा समितियां तकावन चे. करुं चे केसमियो नियमा युतो, युतो समियत्तण्णमि जयणिजा ।
कृशक्षवयमुदीरंतो, जं वद्युतो वि समियो वि ॥१॥

जावार्थ—“ ने समितिवान होय ते आवय गुप्तिवालो द्वाय चे. अने ने गुप्तिवालो द्वाय तेने समितिनी जनना होय चे ; तेवी जे यथार्थ बचन बोझभाव होय तेने समिति अने गुप्त इन्हे होय चे.

आ वाग्युमिना समर्थन मांट आव्य शायरु दृष्टि कहे चे—

विष्णुपुरना उपानयो शिवरामा, देवशर्मी अने हरिहर्षी नामना बलु नामनो
महा टप्र तप करना हना. ते बोला तपना मनावयो एहेवानां खोनीयो आत्मसमा
निरापार युक्तानो हतो, एवो सर्वत्र यसिद्धि हनो. एवदा ते बोले तापयो गोवर्धना
म्नान करवा या, स्त्री तेपनो खोनीयो आत्मसमा तसके युक्तानो हतो, तेवालो ते
गरोदरपां कोइ वगापार आत्मीने एक मन्त्रयन यक्तव्यो. ते जोइने “ ओ ! आ बु
खोई यरु, आ पारीए निरपारी मन्त्रयन यक्तव्यो. ओ ! मूरी हे, मूरी हे. ” एव
जोक्कीने मन्त्रयन द्वया अने यगम्भापर निर्देशना यनावनार शिवरामानु खोनीयु आत्म-
शक्तीयी नीचे यक्तव्यु. ते जोइने यगम्भा उपर दया सारेने “ ओ ! एहो बहो,
मूरीय नहो. आ विचारो यगम्भो युक्तायी परी जरो. ” एव जोक्की यगम्भापर
दया ने मन्त्रपूर निर्देशना यनावनार देवशर्मीनो एव यह भीचे यक्तव्यो. ते बदेवा एव
नीचे यक्तव्या जोइने यगम्भा अने मन्त्रय ए यंभूत रामजाव राखीने हरिहर्षी कोस्तो वे

मुंच मुंच यत्तयेयो, मा मुंच यतितो यदि ।

उज्जो तो यतितो दृष्टा, मौने सर्वार्पितापनम् ॥१॥

जावार्थ—“ मूरु, मूरु ” एव बोहेषार्थी एहरु यह एहरु, इने “ मूरु ! नहो. मूरीय नहो. ” एव बोहेषार्थी बोलाये यह एह एहरु, ते बदेवे एहेना जेवेहे
हु धार्ह कुं के यान रायरु तेज राव धर्यनु रायरु. ”

आ यमाले यंदिवना विषययो जेम यान रायरामरामी बहु. तेर बेदहार
एता आरंधिने एल यान हितरारी याय हे. बहु चे हे—

(४४)

उपदेशप्राप्ताद् जापातर-जाग पृथ्वी-स्तंज १५ पौ.

स्वायत्तमेकान्तगुणं विधात्रा
विनिर्मितं ब्रादनमङ्गतायाः ।
विशेषतः सर्वविदां समाजे
विजूपणं मौनमपंक्तितानाम् ॥१॥

जावार्य—“पोताने आधीन अने एकांत गुणकारी एवं मूर्खतानुं आग्रह (दाकण) विभाताए निर्माण करेलुं डे. ते ए डे के पंक्तितानी सज्जामां मूर्खतुं लिखे करीने मौनज उत्तम चृपण डे.”

“रागेक्षण सहित एवं ते वने तापसोनुं बचन वस्त्र पक्षवानुं कारण असुं” एष विचारी समनावयी मौन रहेज्ञा त्रीजा हरिशर्मानुं वस्त्र आकाशमांज रहुं।

आ दृष्ट्यांतव्यी स्याद्गाद धर्मने जाणनारा मुनिए तो ज्ञानाज्ञाननो विचार करीने अवश्य वाग्गुसि अने वाक्समितिनी योजना कर्वी।

हवे कायगुसि नामनो आउमो चारित्राचार कहे डे.

कायगुसिर्द्धिधा प्रोक्ता, चेष्टानिवृत्तिद्वक्षणा ।

ययागमं द्वितीया च, चेष्टानियमद्वक्षणा ॥ १ ॥

जावार्य—“आगमने अनुसारे कायगुसि वे प्रकारनी कहेज्ञी डे. एहं सी सर्वा चेष्टानी निवृत्ति सक्षणवाली अने यीजी चेष्टाना नियम सक्षणवाली जाणवी.”

अहों एम समनवानुं डे के देवहृष, प्रत्यक्षहृष, तिर्यचहृष अने सहृष्ट आलों सन दनन लिंगेर एम चार प्रकारना उपर्यागनो तथा कृष्ण शृण लिंगेर परीसहृष्टोंनो भै जब डवां पण कायोन्मर्ग बरवा लिंगेरेयी देहने निश्चल राख्यरो ते, तथा सर्व योनी निरोग बरवानी अवश्याए सर्वथा चेष्टानो निरोग कर्त्तो ते पहेज्ञी कायगुसि डे ; अने झायन, आमन, निकूप, आदान लिंगेरमा स्वच्छंदपणानो परिद्वार करीने शालंक किंशा बरवा दृष्ट्य कायेचष्टाने नियमपर्याग पर्यागी ते यीजी कायगुसि डे. तर्थं झाप्न ने शुक्रिने लिंगन कर्मुं, पण दिव्ये नहां. गणिए पण प्रथम प्रदूर व्यवीत थका अहीं

गुरुना। आङ्गा छाइने, पृथ्वीतु मेहमाण तथा मार्जन करीने, संधारानां दे पद जला करीने, मस्तक, शरीर अने पग चिंगेरे मुखचिका तथा रजोहरणबमे पूजनीने, पड़ी आङ्गा ओपझा संधारापर बेसी पोरसी जाएवी, पड़ी शहनुंज लफ्यान (ओसीकुं) करीने बने पगने संकोचीने गुरुं, अधवा बने जंय (ओकुकमीनी) जेप अधर आकाशमां राखवी, अने धैंसी भूमिपर पग राखवा, पड़ी हाथपगना संकोच करतां फरीने प-ए तेने मपार्जना, काँस चिंगेरे लमाकतां तेमज लर्डन (खरम) करतां पछ मुख-चिकाबमे शरीरने पूंजवूं, ए रीते पाताना देह मपाल एवजे ब्रण हाथ नेझ्हा भूमि-प्रदेशमां मुझने अधृप निजा करवी, तथा जे स्थाने बेसवानी इड्डा होय ते स्थान प्रथम चक्षुधी जोइ, पड़ी तेने पूंजीने बेसवानुं बदू पावरीने बेसवूं, अग्रुष्ट स्थैमिज्ज होय तो कायगुसि बिशेष करवी, ते उपर दृष्टां कहे ते के—कोइ एक साधुप सार्व साधे बिहार कर्यो, एक दिवस अराणमां मुकाम थयो, ते अराणमां भूमि एह जीवभ्याकुल होवायी शुष्टि स्थैमिज्ज मल्लुं नहां, नेवी ते साधु राखिए एक पग मात्र पृथ्वीपर राखीने उजा रथा, ते जोइने ईंज सजापां ते साधुनी प्रशंसा करी, ते सोजलीने कोइ पिथ्यादिए देवनाए परीक्षा करवा मांड त्यो आवीने सिंह रूपे ते गाशुने चपेशायी प्रहार कर्यो, ते प्रहारथी पर्दी जना साधुप बारंवार भालीनी बिराप-नानो संभव जाणीने मिथ्या मुहून आधुयुं, उच्च आकीने ते देवना प्रगट थयो, अ-ने सर्व दृतां कही तथा तेमने रथावीने स्वर्ग गयो, दीजा साधुओए प्रण ते राधुनी प्रशंसा करी, आ दृष्टां सांजडीने मुनिए कायगुसि अवृत्य पारण बरवी।

उपर कहेजी शुकिर्यी ब्रणे गुसिनुं मुनिए पाज्जन करवूं, ते विषे दृष्टां नी-वे प्रमाणे—

कोइ एक नगरमां एक साधु बोइ भावने, येर निज्हा भाषा मांड गया, तेने भावके भयन करीने पूछ्यु के “हे पृथ्व ! मैं ब्रण गुसिए गुम थो ? ” तेना ज-वादयो मुनिए बर्यु के ‘हुं ब्रण गुसिए गुम नवी, ’ भावके तेनु मग्गण पूछ्यु, एव-जे मुनिए रह्यु के “हुं एक दिवस बोइने येर निज्हा मांड गयो हांगो, त्या नेनी नी-नी बेणी जोइ, नेवी मने पारी शीतु म्मरण थयु, मांड मांड मनोगुसि नवी, एकदा निज्हा पांड श्रीदेव नामना गृहरथने येर गयो हांगो, तेणे मने बेजो यांग्य आर्यो आप्यो, त्यावी हुं बीजे येर गयो, ते दीजा परवाला भावके मने ‘आ बेजो बोये आप्यो ? ’ एम पूछ्यु, एवजे मैं गम्य शान जाणवी, ते भावके पेजो केजो आप्नानो

क्षेत्री हतो, तेवी तेणे जड़ने राजाने कहुं के “हे स्त्रायि ! आपनी वाकीनां रेग्ड दंस्त्रोज श्रीदत्तने धेर जाय दे.” राजाए पूछतुं के ‘तें जी रोते जाएंयुं ? ’ ते वोध्योंके “तेणे मुनिने आप्यां, अने में ते मुनिना मुखशी सांजल्युं. तेहां केढां आपनी वाकी शिवाय वीने कोइ तेकाणे थतां नवी.” ते सांजलीने गजाए श्रीदत्तने शिक्षा करी, तेवी मारे वाग्मुसि पण नवी. क्यके ते शेष्टुने देक करावत्तामां हुं कारणनू थयो. एकदा विहार करतां हुं एक अरण्यमां गयो. त्यां थाकी जवायी निःष्टा पाम्यो. ते तेकाणे एक सार्थ आवीने रहो. रात्रिए सार्थवनिए सौने कहुंके “हे माणसो ! मात्रःकाले अहंधी वहेजां चाल्युं दे, माटे बेलासर जोजनसामग्री तेयार करी द्यो.” ते सांजलीने सर्व जनो रसोइ करवा लाग्या. ते धम्वते अंशकार होवायी एक माणस मारा मस्तक पासे एक बीजो पथ्यर मूकीने चूझो कयों. पठो तेमां अभिसि सङ्गान्मो. ते अभिसि लागवायी में मारुं मस्तक छइ लीधुं. तेयो मारे कायगुसि पण नवी. मारे हुं जिका योग्य मुनि नवी.” आ प्रमाणेना ते मुनिना सत्य जापणयी ने शेष्टु चू हर्ष पाम्यो अने मुनिने प्रतिज्ञानित कर्या. मुनिनी अन्त्यंत प्रशंसा करवायी ते श्रेष्ठीए अंतुत्तर विमाननुं मुख उपार्जन कर्यु. मुनि पण पोनाना आन्याने निदता किं काल्प पर्यं चारित्र पाल्नाने अनुक्रमे स्वर्गं गया.

॥ इति त्रिगुसि स्वरूप ॥

पूर्वं कहेज्जी पांच समितिओ प्रतिचार (प्रवृत्ति) द्वप दे, अने ब्रण गुसिओ तो प्रतिचार (प्रवृत्ति) तया अप्रतिचार (अप्रवृत्ति) ए बन्ने द्वप दे. प्रतिचार एवं कायानो अपवा वाणीनो व्यापार. तेवी गुसिओमां समितिओनो अनन्तर्नाव पण ये जाय दे. ते पत्ती रीते के बीजी जापसमितिनो वाग्मुसिमां अनन्तर्नाव थाय दे. एषां समिति मनना उपयोगयो उत्पत्त थाय दे. क्यके उपरोक्त सातु पृष्ठा समिति मां उपयोगवाक्या होय त्यारे श्रीवादिक ईक्षियोगके वहोराकनार हाथ के पाशादिक पांचे दे के झें भक्ते दे इत्यादियो घना शब्दादिकमां उपयोग राखे दे. पाठे नेमो मनोगुसिमां समावेश थाय दे. वाकीनी थण समितिओ कायानी चेष्टायी उत्पत्त थाय दे, नवी तेमनुं कायगुसिमाये अंशपर्याणु दे, अपवा एक मनोगुसिन पांच समितिओमां अविलम्ब दे. ते आउ भवचननी मानाओ कहेवाय दे; ते समग्र छादशारी-ने उत्पत्त बरनार दे. क्यके ने आउमां समम्न भवचन अंतर्नाव पाये दे, ते ए रीते के पहेज्जी समितिरा पहेज्जा ब्रवनो गपावेश थाय दे औने ने ब्रवनी वाह मपान रा-

कीना भगो होताथी ते पण तेपांने अन्तर्जाव पाये डे. जागा समिति तो मात्रप वा-
लीनो परिद्वार करीने निवाय शाळी घोळवा स्पष्ट डे, तेथीते समितिमां समग्र बचनना
पर्याप्त आवी गया; केम्हे छाक्षणांग कोऽवचन पर्याप्ती जिस नवी. ए समाले ए-
णा समिति विगोरेमां पण स्वयुक्तिथी जाशना करवी, अथवा आ आउ मकार चा-
रित्र स्पृज डे, कर्यु डे के—

अथवा पंचसमितिगुप्तित्रयपवित्रितम् ॥

चरित्रं सम्यक् चारित्रमित्यादुमुनिपुंगवाः ॥ १ ॥

जावार्थ—“अथवा पाच समिति अनेकण गुप्तिथी पवित्र एवै जे चरित्र
तेस ममकृ चारित्र डे, एम थेपु मुनिश्चो कहे डे.”

हान दर्शन विना चारित्र होयन नहीं; अने अर्थाती क्षान, दर्शन, चारित्र-
धी जिस छाक्षणांग डेत नहीं, तेथी आ आउ मकारमां सर्व प्रवचनांमां समांसरा
पाय डे, “माणे चारित्रपाती मुनिश्चेष प्रमादनो त्याग करीने आ आउ मदवन
माशानी उपासना करवी. केम्हे ए आउमां प्रशास्य एवै सर्व प्रवचनांमां एक्ष्य प्रा-
येसुं डे.”

इत्यद्विनपरिमितोःसपाशादहर्षा नवदशमीनम्य

द्वचशीत्यपिकृष्टशतमः प्रवृणः ॥ २०२ ॥

व्याख्यान २८३ मुं.

तपाचार विं.

अनादितिष्ठप्कर्मठेपितंधातधातशम् ।

इदमादियते धीरः, व्यहधारोपमं तपः ॥ १ ॥

जावार्थ—“अनादि विष्ट एवा शुप्तमें व्यहधारोपमां जाह व्यहार
आ व्यहूनी धार जई तप धीर पुर्णो आहो ए.”

तत्त्वः सेव्यतां दक्षा, इप्कर्मकालनोदकम् ।

यत्सेवनाद्युद्देवसेव्यः क्रेमर्पित्यमिः ॥ ३ ॥

जावार्य—“हे मादा पुर्णो ! शुक्रपूर्ण मठने क्षात्रिय कर्मान् नड़ न
मान पता ते न रनुं तमे पशु मेचन कर्गे के जेना सेवनथी क्रमर्पि मुनि देवतामोने न
मेच (पशु) पता ते ।”

क्रेसर्पि भूनिन् ददात.

चिरों गहनी पासेना एक गायमां एक बोड नामतो निर्भन भास्क रहेते हैं तो
दै पहाड़ा दोन्हें छाप (पोन्न रुपीया) तु तेज़ एक कुहसापां जरीने बेचा थो तो
नेहराह काह चाल्वो, पारीयां पह अवश्यन यतायी तेषी गरी, अंते कुहसु पह चो
ही चुहु, तेजी चित्तनो घडने पागो पेताना, गायमो आज्ञो, तेजु बुगो सोतलाव
होंहिने लेगास कहा, उत्तम घड, तेजी तेजे पान रुपीया उत्तमाणु करीने अह
न्न, तेजी अरीने तेजनु कुहसु जरीने जरी तेज रीने पहयो अंते कुहसु जरीनी
हु, ची बिलाह कापीने धी पारीज़ गुह पासे जड विलायमण देशना सोनमीने
हं रीहें छीरी, गुरु वे पहाइनी गिरा शिवरी, अनुरामे ते गोताये यथा, फै
भेदे लूप्रे चित्तिर ही के “ हं पतु ! मे ओ विलायी दीहा सीरी हे, तो हु ”
२, ४४, ३३३, बालाजी शुदिती तेजी पतिगामना कहा इच्छु यु, तेजी गो आग्ने
आहा हेतु गो तेज बाले यागा उत्तमा पासो गैता होगा तेजा इति गद्वे हृ क
होन्नो हु, “ गुरु शाव भेदने पाचा, देशमो जगाहु करु, परेते गो गाय
लह रह्वे ल्लाह ने काहरा देशमो यागा, गो आग्नोर गायकी पांगो गायो गायी ?
त हम इतो, तेजी रुहा या, तेजामो तेजामो ग्रामागायुंगी बीजा का
होंहे अह उत्तम, रेष्टो गरुने भेदने चित्तिर के “ ज्ञा आग्नामा गायमो अह
। उत्तम, उत्तमु ” यत चित्ति तेजि चित्तिर भेदने ग्रामागायुंगी तेजने काहा ?
ह कुहसु दुर्वा व्यं दुर्वामो गहन रह्व, या तेज गायामो अवलियाह रेष्ट
उत्तमा चित्तिर चित्तिर भेदने गो वाजागायुंगी ग्रामामें पारी तीरा, तेजी
का उक्कर रुहु अह उत्तम उत्तम उत्तम, तेजामो ग्रामागायुंगी तेजामो गाय
ह कुहसु दुर्वा अहे उत्तम, उत्तम तेज उत्तम उत्तम, “ हे अहरामा, तेज तेज उत्तम उत्तम
का कुहसु उत्तम उत्तम उत्तम, “ अहरामा, तेज तेज उत्तम, तेजी

देवता एक शालकना धारीर्मा प्रवेश करीने तेपना भातपिता मन्ये बोझ्यो के “आ मुं-
निए काँइ पण हर्यु नर्ही, पाँतु जे कर्यु छे ते मेम कर्यु छे, तेथी जो आ मुं-
निना घरलोदरवयी आ शालकोने गोङ्गो सो तेझो वेष्टनमुक्तयसे, थीमी रीते थशे न-
हीं.” ते सांचलीने तेझोए तेप कर्यु, पटझे ते खालको सल्ल घया, पडी ते मानवि-
गाञ्चाए पोतपोताने थेथी घच्य झालीने साथुने जेट कर्यु, अने ‘आ ग्रहण करो,
आ ग्रहण करो’ एप बोझ्वा झाग्या, गाधुए कर्यु के “हे सोको! पारे छव्यतु का-
इ पण शयोजन नर्ही. तेथी आ छर्य तमे जीलांच्चरमां झापगे.” तेथी सर्व माणसोए
ने मुनिनी निःरूहना जोहने तेतुं क्रमार्थि पर्हु नाम प्रसिद्ध कर्यु, त्या सर्व सोकोने अ-
ति जल थयेझा जालीने मुनि गिरिकेदम्भ नामना पर्वतपर जडेने विषिध प्रकामना तप
भरवा झाग्या.

ते वयने भासव देशांती धारानगरीमो मिठुन नामे राजा राज्य करतो हनो.
इमपि मुनिए विविध प्रकारना तप करता पारणाने पांड एवा अनिग्रहो कर्पा के क-
कारवाळी गात चीज जेवी के झूर, कंसार, कांग, कोङ्क, कर्व, केर अने कर्पट ते
ष्टे तो पारण कर्यु, वडी कोइ वातन पांच गक्कारवाळी चीज जेवी के खोरु, खुम-
हफी, गवुर, ग्वामी इने ग्वोइ. वडी कोइ वायन गक्कारवाळी सान चीज जेवी
के गहुं (पठुं), गोळ, गुंद, गुंदवाट, गुण, गोळ इने गोळ, तेवीज रीते वी-
जा वर्णवाळी वरचुवदे करीने पारणाना अनिग्रहो झेता हवा. ते सर्व अनिग्रहो त-
पना मजावयी पूर्ण थया. पडी “आ अनिग्रहो तो काँइ पण कुप्कर नर्ही” एप जा-
णीने उप्र अनिग्रहो झेवा मांड्या, ते आ पमाणे—“जो कोइ मिथ्यात्वी राजा रा-
ज्ययी भ्रष्ट थयेझो, पथ्याद समय, कंदेइनी फुकाने, पसांती वालीने वेतेझो, गमाना
पत्तिशणाने पमिझो, पेताना वाला केजोन वित्तवतो, तीडण जाह्नाना अग्र जागवदे
एकवीश पांका झाईने मने आपरे त्यार हुं पारण कीश, अन्यथा नहीं करे.” ते
विषे एक कवित डे—

न्होणतिय रावङ्ग बन्हमो, केशि गलंतह मण छमणो;
भहुहे द्वग्वीश मेमा देह, तझो खिम फउपि पारण करेह. ॥ १ ॥

१ आ कवितामो ने उपरी हर्याव त्यो सर्वनप्तमो भरे हैं. आमे तो एम हर्यु हे निराप बेटेने राजने।
मेहह केम गडने (वर्ण गडने) दुम्भवह्य मर्मां भागाडे एकोया मांड आओ तो ज्ञानै वर्ष्यु करे.

आ अनिग्रहमां ते मुनिए ब्रण पासने आठ दिवस अतिक्रमण कर्या, अन्वय पश्याद्कोळ कृष्ण नामनो पत्ति तेवीज रीते कंदोइनी छुकाने वेतेझो, तेणे जिह मोटे नीकलेझा मुनिने बोझावीने कहुं के “हे जिकू ! अहां आवो, तपारी आप्ल पूर्ण कर्न.” ते सांजलीने मुनि तेनी पासे गया, एड्डो कृष्ण जाझाना अप जास पांचा लाईने मुनिने आपता पांड्या, मुनिए तेने ते पांडा गणवार्तुं कहुं, त्यारे कृष्ण चौद्यो के “एर्हां शुं गणवुं ते ? तपारा जाग्यमां हुशे तेड्डा हुशे.” मुनि कहुं के “मारे एकवीजा पांचानो अनिग्रह ते, मोटे गणो.” ते सांजली कृष्ण गणया तो एकवीजा घया, ” तेवी अत्यंत आर्थ्य पाषीने तेणे मुनिने कहुं ते “हे मुनि ! तमे तो झानी जणाओ झो, मोटे मार्ह आयुष्य केटझुं ते ते खाले मने मारा पित्राइओण मारा मोदा राज्यथी अष्ट कर्यो ते, तेमने जीतवा मोटे अहै रिहुझ राजानी सेवा करे दुं.” ते सांजलीने मुनि बोद्या के “तारं आयुष्य भाव मासतुं वाकीपां ते.” ते सांजलीने कृष्ण तत्काळ वैराग्य उत्पन्न एवाथी दीक्षा सीधी, अने उ मास तप करीने ते कृष्णविं स्वर्गं गया.

कठी केमोंपे मुनिए वीजो अनिग्रह दीधो के—

ग्वंन उम्मूळिय गयवर धाइ, मुनिवर देखी प्रसन्नो थाह;

मोदक पंचक सुंनीहिं देउ, तथो खिम झवि पारणं करेइ ॥३॥

“आज्ञानं स्वंनरुं उभ्यमन करीने दोमझो हापी मुनिवरने देलीने शक्ति धाय अने पोकानी सुद्धरने पाच ज्ञानवा आप तो कृपविं पाराणं करे.”

आवी अनिग्रह महने पाच पासने अशार दिवस निर्गमन कर्या, त्यां एह रिष्मे बोइ दत्त धर्मसो पद्महस्ती परोने पासतो कंदोइनी छुकान पांच आव्यो, सांबी पुद्दर्द लाच मोदक सह झविने आवीने तेणे पाराणं कराव्युं, मुनिना मनावथी हार्णी शांत थयो, एड्से तेने महारतोए झह जडेने आज्ञानमेते थाय्यो.

कठी मुनिए अनिग्रह सीधो के “सामुद्दी वीका पामसी कृष्ण (वीटी) ५ हूं रंती गंती, तण उपजामवाळी, वायु सेवा आवेज्ञा दर्दिं पाण्यमे वी गोड रिभि शंका भेज आव्या छे एवी ते पांचा मने आपांगे त्यारे पाराणं करीग.” गानी गारी यंत्रण रंडी, सामुसितुं कङ्गी करे पयंमि; यिहूं गाम विचे गुज्जमि पोझी देद, तो खिमझवि पाराणं करेइ॥३॥

पड़ी मुनि पारणा पाटे गिरिपरथी उत्तरता हुता, तेवरां कोइ गामगांधी सापके पीका शोभेजी कोइ आद्याई पिताना पर तस्क जती हती, ते भागीयी अमादी हुती, तेवी आमे रस्ते ते बनमां आवी, त्यां कोइ इटि पुहप पासीयी पी गोइ पिप्र मांका तेने मच्या, तेवरां ते मुनिने जोइने 'आउगाणु पुण्य थंड' एम विशारीने ते मुनिने तेणे मांसाधी प्रतिज्ञानित कर्या, पड़ी ते दाननी पशंसा करनी ते गायली पिताने घेर गइ.

बड़ी मुनिए अज्जिग्रह कर्ये के "काली खापवाळो, नाक पुंछ दिनानो (नाक बुडेजो ने थांको) बहादूर शिंगमावरे गोल आये तो पारणे करवै, नहींने न करवै."

कालो केवल धवळो संद, नाकि तुट पुर्विहि धंड;

सिंग करी गुड जेझो देइ, तो खिम अपि पारणे करेद ॥४॥

अन्यदा मुनि पारणा पाटे पार नगरीना गया, त्यां उपर काठ तेवरां बहादूर कोइ बणिकनी छुत्तनमाधी शिंगमावरे गोल माझे मुनिने पाराणु करावै, ते चम्कार जोइने ते बणिके विचार्यु के "आहो ! आ पड़ु गायान्य नवी के जेंगे आवा मुनिने पाराणु बराव्यु, मे मूर्खाए तो मनुप्पजन्य दृष्टा गुमाव्यो," पड़ी तेणे भारक विजने बचेज्जो गोलवेची थी पार्खनाय स्वावीतु बच्य बराव्यु, अने यशोनद गुरु पायेन्ह आप्रिभ भाइने खर्गं गया, त्यारथी ते धन्य गुमपिन नायदु नीर्य थये.

बड़ी घरेत शत्रुमा मुनिए अज्जिग्रह कर्ये के "जो नाकलची बोझेतो बेद शंदर नगरपो आवीने बेरीतो रह आये तो पाराणु करीशा."

हासदुचेद्विकि जह विमासी, योटि संक्ष पञ्चमो पासि :

जह अंयरस मंड देइ, तओ खिम अपि पारणे करेद ॥५॥

अन्यदा बोइ शयन उपणे शत्रुमा फोइ धारुए पृथका झेजावी आप तो नोख्ये हयो, ते इदेन बोइ कपि नातो, रसाया ते मुनिने जय जोइने नेणे ते रस मुनिने आप्यो, ते जोइने 'आटो मोइ आर्थ्य' एम परस्त, बोझता पहा होयेद अनप्यी थया.

आपशा अप्रिहानवरे जोइने शुणाविद्व रसायांधी ते हुवि लाते आरी

नमस्कार करीने थांधो “के हे प्रनु ! जागननी उबतिनि पांड संपित्त गलवा हाई-ओनी रोगशांति मांड तमे तमार्ण चरणोदक आपजो।” पृष्ठ कहीने ते अल्प लंड-ते बखते संपित्त राजाना नौदसे हस्तीओ व्याधिग्रन्थ थया हता, तेथोप अनेह ह-पाय कर्या, तोपण ते निरोगी थया नहीं. तेथो तेओप उपचार कर्या तंव लै-राजा अति शोकानुर थयो. पर्वी मंत्रीना कहेवारी राजाए उद्योगणा कालीके “जे कोइ आ हस्तीओना रोगनी गांति कर्णे तेने राजा अर्धु राज्य आपने。” ते बखते आकाशवाणी थइ के “गिरिक्विज्ञ पर्वत उपर कुमरिं तप कर्मे, तेन पादशांचना जळधी हस्तीओ नीरोगी थरो.” ते सांजलीने राजसेवकोए मुनि पांड जळने पादशांचनुं जळ पायुं. एट्टेसे मुनिए कर्युं के “हे माणसो ! एक पृष्ठहस्ती सिवाय वीजा सर्व हस्तीओन आ जळ पायुं, एट्टेसे तेओ नीरोगी थरो, अने पृष्ठ-स्तीने जळ धर्मी सिवाय कोइ वीजाना पादोदकवी नीरोगी करजो।” पर्वी ते राज्ये वकोए आवीने ते प्रमाणे वीजा सर्व हस्तीओने नीरोगी कर्या. पृष्ठहस्तीने अन्यकर्ता नीरुं पादोदक लावीने पायुं, तेथी ते पृष्ठहस्ती मृत्यु पाम्यो. पर्वी राजाए मुनि पांड जळने अर्धु राज्य ग्रहण करवा प्रार्थना करी. मुनि वोद्या के “हे राजा ! राज्य ते डेवट नरकगति आपे छे, तेथी ते मुनिओने सर्वया त्याज्य डे. मुनिने नारित शिव्य वीजा कोइ राज्यनो खप नवी.” ते सांजलीने राजा हर्ष पाम्यो. पर्वी मुनिने त्वानि ते पोताने स्थाने गयो, अने एक प्रासाद करावीने तेमां सिंहासन उपर मुनिनी पाढ़का स्वापन करी.

अन्यदा मुनिए मार्गमां सन्मुख आवता घरने जोडने कोइ माणसने पृष्ठहस्ती के ‘अरे आ झुं डे ?’ ते माणस वोद्यो के “धन नापना श्रेष्ठीना पुत्रेन सर्प मस्यो होने ते आज ड मासे मृत्यु पाम्यो डे.” ते सांजलीने मुनि वोद्या के “अहो ! आ जीवता माणसने केम वालवा लै जाओ डो ?” ते मुनिना वचनने कोइ श्रेष्ठी पासे जळने कर्युं, एट्टेसे धन श्रेष्ठी मुनि पासे आवी नमस्कार करीने थोस्यो के “हे मुनि ! मारा पुत्रेन जीवितदान आपवा वर्दे कृपा करो.” मुनिए ते शब उपर परमेष्ठि मंत्रनुं स्परण करीने मासुक जळ गांडहुं, तेथी ते वेत्रो थयो.

बळी एकदा ने मुनिए एवो अन्जिग्रह द्वीषो के “जो वनमां प्रसवेदी वा-वण गाममां आवीने मने वीश वना आपे तो मारे पारणुं करुं.”

नव प्रसुत वाधिणि विकराङ्ग, नयर मांही वीढावे वाळ;

वकां वीस जो पणमी दीये, तो खिम फ्रवि पारणु करे. ६

आ अनिग्रहने थए दिवम धनीन धषा पठी एकदा कृपिना तमना मजाव-
धी तत्त्वनी प्रसवेसी कोइ बायण नगरमां ऐती, तेन नोइने बर्मना वेपारीओ वर्मां
मृकीने नाता. एक्के बायण लेपांधी वीश वर्मां झडने मुनिने आप्यां.

पठी पशोजक गुले चांदवा मारं उन्मुक धरेहा मुनिए अनिग्रह कर्यो ह—
“ पाटण पहांची गुले वांगा पहेजां पारं अथ के जळ कोइ पाण भर्वे नहीं। ” एं
अनिग्रह करीने ते मुनि पाटण आव्या इने गुले धंदना करी.

फरीने मुनिए अनिग्रह हीधों के “ एक रोप वग करेजो ग्रामानो यदेष्यम
हाथी जो खीचमी, खोरक, गमहमी, ग्वाजा ने ग्वाम ए पांच ग्रामग्वाली धीज
झोप तो मारं पारणु कर्वे। ” पठी एक मारं गर्या, न्यारे शामदंडवाए एक गोंदु
भस्य पारण करीने राजानो हम्ली वश कर्यो, अने मुनिने पारणु कर्व्यु.

इन्यादि भजारे ने मुनिए जुदा जुदा अनिग्रहोवर्द्ध चांगडी पागाली एं व-
प्सा, पठी आनशन करीने ते मुनि म्हर्ये गया.

इन्यदिनपरिमिंपंदशमामादृत्तों नवशमंतम्

अपशीलपिक्तिशतमः प्रवृथः ॥ २७३ ॥

व्याख्यान २८४ सुं.

तपस्या कर्मना हेतुओं घोटे हे.

निदोंयं निनिदानाद्यं, तदिर्जग्न्योजनम् ।

वित्तोत्तादेन सद्युष्या, तपनीयं तपः शुनम् ॥ १ ॥

जप्तार्थ—“ निदोंय, नियाला विनाहु, अने दाव निर्जग्नाम इस्त्वा इस्त्वा
एं शुन तप सारी दुदिवरे दनवा इत्ताह पूर्व इस्त्वे। ”

ज्ञेकर्ती हारी लावे कर्त विमो लावे लावे लावे लावे लावे लावे लावे लावे—

“

रसहृषिरमांसमेदोऽस्यमञ्जुकाण्यनेन तप्यन्ते ।

कर्माणि चाशुज्ञानीत्यतस्तपो नाम नैरुक्तम् ॥ १ ॥

जावार्थ—“रस, रुधि, मांस, मेद, अस्य, मज्जा अने शुक्र तेष्व अशुज्ञ कमां तेनायी ताप पामे भे, तेथी तेनुं नाम ‘तप’ कहेत्वुं भे.”

ते तप निर्दोष करवो एट्ले आद्योक तथा परद्योकना मुखनी इच्छा रहिन करवो. वली ते निदान रहित करवो. कगुं भे के—

यः पाद्यित्वा चरणं विशुद्धं, करोति जोगादिनिदानमङ्कः ।

स वर्धयित्वा फलदानदङ्कं, कट्टपङ्कुमं जस्मयतीदृ मूढः ॥ १ ॥

जावार्थ—“जे अङ्गानी माणस शुद्ध चारित्रिनुं पाद्यन कर्नेन जोगादिक शास्त्र यवानुं निदान करे भे ते मृदू माणस फल आपवामां दङ्क एवा कट्टपङ्कुने वधारीने पत्री जस्मसान् करे भे, एम जाणवूं.”

निदान नव मकारना भे. तेनुं वर्णन आज ग्रंथमां प्रथम कर्यु भे, तेथी अहीं फरीधी अखता नयी. वली ते तप चिचना उद्घास पूर्वक करवूं. पण राजानी कर्नेन जप अणगमायी करवूं नहीं, अर्थवा जेडली शक्ति होय तेत्युं करवूं. कगुं भे के—

सो अ तवो कायव्वो, जेण मणो मंगुडं न चिंतेह ।

जेण न धंदियहाणी, जेण जोगा न हायंति ॥ १ ॥

जावार्थ—“जे तप कर्वायी मन छुप् (मात्रा विचार करनारू) न थाय, झियोनी हानि न थाय अंन योग पण न हणाय, तेवूं तप करवूं.”

वली ते तप सारी बुद्धियी करवूं, अर्थात् पराधीन शुद्धियी दीनपणे आहादिनी शासिने अन्नावै आहारत्याग रूप अङ्गान तप करे, तो ते आश्रवनुं काण होवायी तथा ग्रोगादिक कापायना उद्यवनुं आश्रित होवायी ते तप नयी, पण पुर्व चौथेसा उम्नराय कर्मना उद्यवी असाता वेदनीयनो मात्र ते विशक्त भे. केमरे आहारनो त्याग करवो ते घट्य तप भे, अने आत्मस्वल्पनी पकाप्रता करवो ते जाव तप भे. ने जाव तप तो अहनिश होइ शके भे, पांतु घट्य तप पूर्वक जाव तपनुं ग्रहण करूं. एवूं शामननुं चारुर्य तपनुं नहीं. कगुं भे के—

६३४ अथवा २८५ मं. तथा करकाना हेतुओं। (४१५)

पत्नार्थिनां यथा नास्ति, अनितापादिष्टः सहम् ।

नया जडधिरक्षानां, तत्त्वज्ञानार्थिनामपि ॥ १ ॥

जागार्थ—“अब पत्ना आर्द्धी पुरुषोंने इति शास्त्रिक सुःसह नहीं, तेप संभारदो विज्ञ चंपज्ञोंने लेपन तत्त्वज्ञानना आर्द्धी पुरुषोंने पण ते सुःसह नहीं।”

तपाचारना थार भेद कहेज्ञो हे. ते आ प्रमाणे—

चादशधास्तपाचारान्तपोवज्जिन्निर्पिताः ।

अशनाद्याः पद् घात्याः पद्, प्रायध्वित्तादयोऽन्तगाः ॥ १ ॥

जागार्थ—“तपस्वी एग्रात्माण थार मक्तरे तपाचार कहेज्ञो हे. तेमां अशन (स्थान) विग्रे हे प्रवारनो थाय तप हे अने प्राप्यधित्त विग्रे हे प्रकारनो अंतर्गत तप हे.”

थाय करना हे जेंद मृश्यो करा हे, ते आ प्रमाण—

अणसण १ मुणोअरीया २, वित्तीसंखेवण ३, रसद्याठ ४ ।

कायकिद्देसो ५ संझीणयाय ६, घज्ञो तवो होह ॥ १ ॥

जागार्थ—“अनशन, उनोद्दीरी, हृतिसंकेष, रसत्याग, कायग्रेश अने संसिनाना—ए हे प्रवारनो थाय तप हे.”

आन्यन् अपना हे जेंद आ प्रमाणे हे—

पायच्छिन्नं १ विणठ २, वेयावश्यं ३, तदेव सज्जाठ ४ ।

झाणं ५ उसगो वि अ ६, अद्वन्तरठ तवो होह ॥ २ ॥

जागार्थ—“प्राप्यधित्त, विनय, वैषाहन्य, लेपन स्वाध्याय, ध्यान इने कापोन्मग—ए हे प्रवारनो आन्यन्तर तप हे.”

आ संवनो काइक विसार आगल युक्तिथी अत्तरमदीपादिक ग्रंथने आधरे कहेशामो आवशी.

पदेज्ञो तपाचार कहे हे.

तप्राशनं छिधा प्रोक्तं, यावज्जीविकमित्वरम् ।

चित्तिकादिकं स्वष्टं, चोक्तुष्टं यावदात्मिकम् ॥ १ ॥

जावार्थ—“यावलीव अने इत्वर ए वे प्रकारे अनशन तप कहेज्ञो भे, तेना
ने यक्षिका विंगे वालो ने स्वष्ट अनशन तप भे, अने जावलीव पर्यन्तो ने उक्त
अनशन तप भे.”

इत्वर एक्ष्वे नमस्कार (नक्कार) सहित वे घमोनुं पश्चाण करते ते, तेनारी
नानुं पश्चाण शाखामां कहेक्षुं नवी. त्यार पत्री वथनां वथनां उल्लहृ तर याय ते.
श्री वीरस्तामीना तीर्थमां छ मास पर्यन्त, श्री कृष्णदेवना तीर्थमां बार मास पर्यन्त छ—
ने बीजायी ब्रह्मीमां तीर्थकरना समयमां आउ मास मुखीनो उल्लहृ अनशन तप छे—
ओ भे. अहो ईश्वियनय तप, कणायनय तप, रत्नत्रयी तप, समवस्त्रण तप, अरोह
दृढ़ तप, निनक्ष्याणक तप, इत्यादि तपना अनेक जेद भे, ते आनारदिनकर इन्द्रना
बीजा ग्रन्थधी जाली ज्ञेवा; नया आचाम्न वर्धमान तप चौद वर्ष ब्राह्म मास अने वी-
ग दिसे पूर्ण याय भे, ते श्रीचंद्र केवलीनी जेप करतो. इत्यादि विविर प्रकारानो त-
प्तो इत्ता उद्धना जेदमां ममावेश याय भे.

जारनीव अनशन तप पादपोषणम्, ईगिनी अने जक्त परिङ्गा, एम ब्राह्म प्रा-
ण्डे भे, ते पापोनुं द्वन्द्व मगर प्रसागना मृग्यनुं द्वन्द्व प्राण्या निना मुखेची समी
मावर तेरु नवी, पारे प्रथम भगर प्रसागना मरणानुं द्वन्द्व कहे भे—‘आपिनिपर्णा’
शीवि इत्ते इन्द्रिय (अंतर) तेनो अज्ञात ने अवीचि, अर्थात् नारकी, निरन्त,
कृत्य अने देवानी गतियो उत्तिष्ठ गमयथी आरंजीने पोतपोताना आपुर्वना
इतिरात्र इतिमय बड़ीने पदाक्षया, तेवा प्रसागना पाणने आवीचि माणा कहेभू
भे । १. ‘अविविषणा’ अवधि इत्ते पर्वादा, नारायादिक जय गर्हीरी आपुर्वना
इतिरात्रे अनुज्ञा रहीने पर, अने पर्वा पास्या पत्री पाजो फरीने ज्ञारे तेत इति-
रात्रे अनुज्ञा बहीने पर, भारे ते उत्तरी अवधिपर्णा कहेवाय भे. केमहं पतिगामी
विविषय भे. नेवी ब्रह्मा बहीने ग्याग करेत्तो कर्मित्तिगम्भी ग्या गरीयी ब्रह्मा
महरे भे. २ द्वारा हेशदिस्यो पाण भागना करी (२). ‘अनिरामणा’ ईगिह
इत्ते बेद्धुं द्वयेत्तु, अर्थात् नाम्नादिह गतिना आपुर्वना इतिरात्रे अनुज्ञीने पर्वा
एवं इत्ते बग्गा द्वया दर्ती करीयी कोइ पाण यस्ते ते इतिरात्रि अनुज्ञीने पर्वा
दर्ती ते उत्तरी अविविषणा कहेवाय भे. ३ प्रसागं ईंकादिही पाण भागात् (३).

व्याख्यान २७४ मुं. तपस्या करनाना हेतुओ.

‘बम्बरण’ बम्बर पद्मे चारिष्ठरकी पाजा बलतां मरण थाप ने. अर्थात्
मंडी छुपकर तप तथा चारित्रिनुं सेवन करतुं. अथवा प्रहण करेत्युं चारित्र मूर्क
में रमेयां असमर्थ थझने “हचे तो आमांधी जमदी दृश्य तो चीक” एम बि
ने मरण थाप ने बम्बरण कहेचाप चे. आ मरण यतना परिणामधी ग्रह थयेस
निझोनेज संजने चे (४). ‘वसार्नमरण’ वसार्न पद्मे इंद्रियोना विषयने आ
थवाधी वीमातां, दीवानी शिरवा जोझने आकुञ्जव्याकुल थयेसा पतंगनी जेम
उल्लब्धाकुल थझने मरण पाये ते वसार्नमरण कहेचाप चे (५). ‘अनःशस्यमर
सम्भादिकना कारणाथी, घट गयेसा उत्तराचरणनी आमांचना न करवी ते अनःश
कहेचाप चे. तेगा शस्यवाळातुं जे मरण ते अनःशस्य मरण कहेचाप चे. आ मरा
अनि छुट चे (६). ‘तद्वयमरण’ हास्त जे जनमां माणी चंते चे, ते ने नेम जनम
योग्य एवं आयुष्य चांधीने ने जनतुं आयुष्य क्रप करीने परे ते तद्वय मरण कहेचाप
चे. आ मरण संघवाता वर्षना आयुष्यवाळा मनुष्य अने तिर्यचनेन होय चे; एम
प्रसंग्याता वर्षना आयुष्यवाळा मनुष्य अने तिर्यचने (शुण्डियाने) तेमज देव तपा
गरकीने फरीने अनंतर तद्वयनो अनाव होचार्यी आ मरण होतुं नषी (७). ‘रा-
मपरण’ शास पद्मे मिथ्याहटिनुं अथवा अविरत गम्याहटिनुं ने मरण ते शासपरण
कहेचाप चे (८). ‘षंकतमरण’ सर्व विरति पामेजातुं जे मरण ते वंशिगमरण कहेचाप
चे (९). ‘मिथ्यमरण’ वासपंचित एवा देशविरति भावहतुं जे मरण ते मिथ्यमरण कहे-
चे (१०). ‘उपस्थितमरण’ मति, भूत, अवधि अने पनःपर्याप्त ए भार द्वाननदाय
मुनिनुं जे मरण ते उपस्थितमरण कहेचाप चे (११). ‘वेषमिमरण’ नेमणे शस्य
नेमपंचनो अपुनर्नेचपणे नाश कर्यो चे एवा वेषमिमिनुं मरण ते केषमिमित्यु देव-
थाप चे (१२). ‘बहायसमरण’ आव्यवसायो थयेत्यु जे मरण ते बहायसमरण
कहेचाप चे, अर्थात् उंचा हड्डनो शास्यादिके पोताना हातीरने चाँधीने गवाचाँगों
खावारदे, पर्वतधी पद्मतुं मूर्कीने, एशाया पद्मतुं मूर्कीने, अथवा द्वालादिकना पाते चाँधीर
जे मरण पापत्तु ते बहायसमरण कहेचाप चे (१३). ‘सूभ्रसूभ्रण’ सूभ्र हर्दे
गीप अने उपमझालाधी तापडी, शियाल बिंगरेप जेमो स्पर्श करोलो चे दै जे आल
ते सूभ्रसूभ्र मरण कहेचाप चे. आ मरण हमी लिंगेना इतर्मा देखोने उपमदिकारे
मेनुं जहाज कराप तेनेज संजने चे (१४). ‘सत्तदरिद्रायमरण’ चक्र एव्वें छोडव
अने उपमझालाधी शानादिक जालर्था, पद्मे के “आ उत्तरानशनादि दे चरीद

बापर्या डे, ते अवश्य जे पाप तेवाज हेतुकृत डे, तेवी तेवो त्याग करतो जाओ, ” इपरिक्षावरे जाणीने प्रत्याख्यान परिक्षावरे (जक्त पानादिकनो) त्याग करते वे मरण पामतुं ते जक्तपरिक्षामरण कहेवाय डे (१५). ‘ इंगिनीमरण ’ नियमि करेसा प्रदेशमांज चेष्टा करतो जे मरण पामतुं ते इंगिनीमरण कहेवाय डे. आ वर्त चुरिंध आहारांनु प्रत्याख्यान करीने नियमित प्रदेशमांज पोतानी मेंडे उद्दर्शनानिष्ठ करता एता मुनिने होय डे (१६). ‘ पादपोपगममरण ’ पादप एड्झे वृक्ष, डृष्ट सद्वरपणुं अने गम एड्झे पामतुं, अर्द्धान् जेम पद्मतुं वृक्ष सम विषम स्थाननो विष्ट कर्त्ता विना ज्यां जेम पद्मतुं होय डे नेमन निश्चल रहे डे, अने वीजाना कंपाव्यादीप मात्र केरे डे, तेम आ प्रकारना अनशनने अंगीकार करेसा पृथ्य मुनि पण फोर्ट्यु निनिमेप अंग प्रथमधीन सम अचवा विषम, जेवा स्थानमा पद्मतुं होय नेमतु तेव महेवा दे, पोने किंचित् पण हजारे नहां, तेवा प्रकारे जे मरण पापे ते पादपोपगम वर्त कहेवाय डे (१७).

जोकू आ डेढ्हां प्रण मरणतुं कळ वैमानिकपणुं अथवा मुक्ति ए वे कल्पते ज्ञेयां मारतुं डे, तोपण विशिष्ट, विशिष्टनर अने विशिष्टम धैर्यवाल्याते ते उत्कृष्ट मंजने डे, तेवो विशेष जाव होवायी पहेद्दुं मरण कलीयस (नानुं), वीजुं कर्त्ता अने वीजुं झेणु बदेवाय डे. माजीओने ते प्रण मगण पैकी पहेद्दुं एकत्र मगण होए डे. रात्रे डे के—

सव्या वि अ अज्ञाठ, सव्ये वि य पढमसंघयणवज्ञा ।

सव्ये वि देसविरया, पच्यस्ताणेणाठे मरंति ॥ ? ॥

जापांय—“मारं माजीओ, मरं प्रथम संहनन विनाना जीवो, अने सर्व वेष-
तिनिराजा भ्रीवो प्रत्याख्याने करीनित मरण पापे डे. ”

अहीं प्रत्याख्यान इडे वरीने जक्त परिक्षाम जाणवो, इंगिनी नास्ति इत्यन्ते इनि विशिष्ट धैर्यदानेत होय डे, एप साजीवा निरेपथी निधय याव डे, तो रात्तेस्त्र ये कर प्रमिह प्राय त्यारं देवगुणे नमम्भार करीने नेमनी वावे इत्यन्ते इहय वर्गीन, वर्गनी मुका विंगे प्रमद्यावर भृत् शहिन इंगित्ते, वर्गी वेष-
तिनिराजित वारात्तां पण वेष्टा गटिन यज्ञे, प्रथम महूननगायाने, कोइ वर्ग

मी परीक्षों में जीता था, जिनमें वह अपने प्रश्नों का उत्तर देता था। अब वह एक बड़े विषय पर विभिन्न विशेषज्ञों के बीच बहुत लड़ाया था, जिनमें वह अपने अपने विशेषज्ञों के बीच बहुत लड़ाया था।

पदमंभि अ संघरणे, वद्वतो सेभकृष्टसमाणो ।

तेऽसि वि अ चुच्छेठ, चलदसपुद्वीण वुद्वेष ॥ १ ॥

नारायण—“जे पथम गंहननया वर्त्ता होय, अनेके जे पर्वतना शिखरनी भैरा निश्चल होय तेमने पादपोषण अनशन दोय छे। तेनो पण चाँद पर्वतीनो उच्छेष्ठ थाप थोरे दिल्लेद थाप हो।”

अग्र एवं प्रहारना अनशन निर्वायातपणामो संभेदना पूर्वकम करनामां आवं छे, नहीं तो अर्द्धांशननो गंतव थाप, एवं व्याधि चीतली, पर्वत, चाँद लिंगेतुं ए-
कमुँ अदवा सर्वादिकलुं करदृष्टि विग्रे व्यायान शास थपस्य होय त्यारे तो संभेदना दिला पण ते अनशन सद शासय छे।

अग्र इत्तर अनेक यावत्तीव ए वधे प्रहारनो अनशन तप समग्र कर्मनो कृप्य कर-
नार हो, ते दूपर दण्डन बढे हो—

अनशन तप उपर धन्य मुनिनुं दृष्टांतं.

उपर्युक्तपुरीक्षों पनां नामे एक सार्यवाह रहेतो हतो, तेने धन्य नामे पुत्र हतो, ते जोगने रामर्थ एवं गुवाहत्याने पाम्यो, त्यां तेनी पाता जडाए वशीश मासाद क-
रात्रीने वशीश अपुरीनी कन्याओं राय एकम द्रिवेस तेने परणाव्यो, ते धन्य ते खीओ
माये दोर्गुदिक्षेवनी जेम सुख जोगवता साम्यो, ते खीओ साये जोग जोगवतां तेणे
संदर्भात् वर्णे व्यक्तीन कर्या, एकदा चोवीश अतिशयोषी विशामान श्री यहावीर
स्वाधी ते पुरीमां समवसर्या, ते वार्षन धन्य पण जगवानना दर्शनमां उक्तंत्रित वहने
एगे वास्त्रो मञ्जु समीपि गयो, अने विश्वर्षे पञ्जने वादीने तेमनी पासे जगवा वस्त्रेसुने
नामा करनारी देशना सांजली, प्रियाङ्कानी प्रभुनी देशना मनमां विचारतो धन्य
वैद्यर्य पाम्यो। एटसे तेणे तेनी माता पासे जहने कर्यु के “हे माता! जगवाननी दे-
शना सांजलीने मने विश्वेषां उद्देश यसो हो, मां तमारी आङ्काथी हुं दोङ्का ग्रहण
करीश,” ते सांजलीने माताए मुनिना वन पासन करवामां अनुकूल प्रतिकूल उपस-
गंगे सहन करवा तथा रस विनाना विरस आहार करवा इत्यादि अनेक मकारनो अ-
नि कुरुत छे एम जलाव्यु, तोपल ते धन्ये पुरीक्षों जेम विषयतेणी इच्छा करी

(४४७) उपदेशमासाद जापानर-जाग मध्य-धनंज १०५ मो.

नहीं ; त्यारे जग्नाए खुशीयी तेवें निष्क्रियांत्सव कर्यों, जगवाने पांत्रत तेवे दे आपी, तेज दिवसे धन्य मुनिए स्वापो पासे अनिग्रह कर्यों के “ हे जगवन् ! आपनो आङ्कायी हुं निरंतर भट्ट तथ करीश, अने पाणे गृहम्बे तभी दीघेज्जी निष्क्रियी आंविज्ञ करीश.” जगवान योद्या के “ हे धन्य ! जेम मुख लगाने तेप तग मां प्रवृचि कर.” एवी जिनेभरनी आङ्कायी हष्ट-हष्ट धड्ने धन्य मुनि तप्यामां प्रवत्या.

पहेज्जा भवना पारणाने दिवसे पहेज्जी पोरसीमां तेमणे स्वाध्याय करी, बीजी पोरसीमां ध्यान कर्यु, अंन ब्रीजी पोरसीमां जिनेभरनी आङ्काज्जने निझा मां अट्ठन करी आंविज्ञने माट अन्न ग्रहण कर्यु, बीजी कोइ इच्छा करी नहीं, तेज प्रमाणे दरेक पारणाने दिवसे निझाट्ठन करतां कोइ वावत अन्न मळे, कोइ वावत माव जळ मळे, तोपण ते खेद करता नहीं, जो कोइ पण दिवसे निझा मळे तो ते प्रज्ञन वतावता, अने पर्जी प्रज्ञनी आङ्कायी मात्र देहने धारण करवा माटेन आहार करता, ए प्रमाणे तप करतां ते मुनितुं शरीर अति कुश थइ गयुं. मांस रहित अने मात्र मुकां हास्कार्थी जोरबुं तेमनुं शरीर कोयद्वाना गामानी जेम रस्तामां चाझती चत्वने ‘ तद खम ’ शब्द करतुं हर्तुं.

एकदा विहार करतां जगवान राजष्टही नगरीना गुणशिज्ज वनमां समवसर्ता, तेपने वांदवा माटे श्रेणिक राजा त्यां आव्या, स्वामीने वांदीन देशना सांजली, पर्जी तेपणे पृथग्यु के “ हे जगवन् ! आ सध्या मुनिओमां कया मुनि छुफ्करकारक बे ? ” प्रज्ञ वोद्या के “ आ गौतम विमेरे चाँद हजार मुनिओमां धन्यमुनि मोटी निर्नय करनार महा छुफ्करकारक बे. ते जडापुत्र निरंतर भट्ट तप करीने आंविज्ञयी पारण कर बे.” इत्यादि सर्व दृक्षांत सांजलीने श्रेणिक राजा हर्ष पामी धन्य क्रपि पासे गया, अने ते मुनिने नमीने तेमणे कर्यु के “ हे क्रपि ! तमने धन्य बे, तमे कृतपुण्य बो. ” इत्यादि सुन्ति करीने राजा पोताना नगरमां गयो.

एकदा धन्य क्रपि रात्र धर्म जागरिकाए जागतां एम विचार करवा द्याग्या के “ तप स्थायी शुक देह धर्येज्जो हुं मनाते स्वामीनी आङ्काज्ज विपुद्वगिरिपर जड्ने एक मातनी संझेखनावसे शरीरनुं शोपण करी जोवित तथा मरणमां समजाव राखतो सतो दि-चूगीश.” पर्जी तेषे तेज प्रमाणे कर्यु. प्रति कुन ध्यानवके काळ करीने सर्वार्थसिद्ध नापना महा विमानमां देवपणे छत्यन्न थया.

व्याख्यान २८५ सुं. उनोदरि नामना धीमा तपाचार विषे. (४४७)

एवी गौतम गणधरे जगवानने पृथुं के “हे जगवं ! आपना शिष्य धन्य मुनि कद गतिमां गया ? ” जगवन् वोद्या के “हे गौतम ! अहोधी कालभर्म पर्यन्ते मारा शिष्य धन्य मुनि सर्वार्थसिद्ध विमलमां उत्तम धयो हे, त्वा तेवीज सागरेष्यनी स्थिति ज्ञोगधीने महाविदेहकेत्रमां उच्च कुलने विषे उत्तम धशं, त्वां दीक्षा उठ क्वचङ्कान पापीने योङ्के जगे. ”

“आ प्रमाणे धन्य कृपिए समनार्पूर्वक पापकर्मनी निर्जरा करवा पाठे देंने मकारना अनशन तपनुं सेवन कर्य, तेपन जे क्षणे दीक्षा धीधी तेन क्षणे पुढिक मुखनी तपाप आशाओ तमी दीधी. ”

॥४४८॥

इत्यददिनपरिमिनोपेदगमासादवर्त्ता नवदशस्तनस्य
चनुरशीत्यपितृष्टिवित्तमः प्रवंयः ॥ २८५ ॥

॥४४९॥

व्याख्यान २८६ सुं.

उनोदरि नामना धीमा तपाचार विषे.

उनोदरितपोऽव्यज्ञावज्ञेदात्मकं पर्यः ॥

विशिष्यद्वायमानत्वात्महत्पदं निरन्तरम् ॥ ? ॥

भाषार्थ—“उनोदरि तप इव्यधी धांन भावधी एष वे प्रवारत्ने हे, तेनु सिंहे पशां जाणवधी ते निरंतर महत्पदने आपनारु हे. ”

आ इर्द्दनुं रामर्थन करवा माठे आ भयाणे जावना करवी के ‘हेंदां आहा-हार करती डता पण सातु भावक विगेरने उनोदरि तपधी मोडे उठ शाप आप हे.’ तेपी उपराण तपा जनतानादिक संरंपी उनोदरि ते इव्यधी उनोदरि आलंडे, उने क्रोधादिक्लो जे त्याग करवो ते भावधी उनोदरि आलंडे. “सातु भावक विगेर कदाचित् पण घेव्यद्वये वैत गुप्ती ठांतीने गारंत्या औपचार आंवे तेहुं क्षे जद-ईम नहों.” नव प्रवारनी शशर्चर्शुक्षिर्षा एष एवो विशेष करेसी हे, जोऽयं सप्तर्ष,

(४४७) उपर्युक्तासाद् जापांतर-जाग ४ थो-संनेत ? ए मो.

चह, अट्टप, पासक्षण्य चिंगेर अनेक प्रकारनां तथानां उद्ययी तो आपानादिल्लवे कि-
पैर कल्यां डे, पहु ते तर करनोर जावयी क्रोधादिकला त्याग स्पष्ट उनोदरि उपर्युक्त
बख्तुं नांव्य. नहींतो ते उपवासादिक केवळ ज्ञानगण स्पन्न गमाप. क्षेत्रे डे—

कपायविषयाहारस्त्यागो यत्र विधीयते ।

उपवासः स विडोयः शोपं संघनकं विष्टुः ॥ ? ॥

जापाद—“ जे उपवासादिकमां कगाप. विषय अनेक आहारने त्याग अस्तु
अंत देनेव उपवास जालवो, मे दिवाय बीजाने तो ज्ञानगण कहेसी डे.”

उनोदरि तत्त्वे विधि आ प्रमाणे डे—एक काढवी आंतर्जीवे आ
करन मुरी लातुं, ते हृष्ण उनोदरि कहेगाप डे, तेमां एक करडनुं मान मम्ब, आ
इत्यनुं लाल हन्तु अनेवयी साल करडनुं मान मम्बप डे (?) . नव इत्यनी
आंतर्जीवे वार करड मुरी लातुं ते आपारि उनोदरि कहेगाप डे (?) . ए
इत्यनी आंतर्जीवे गोल काढ मुरी चिनाग उनोदरि कहेगाप डे (?) . ए
स्त्री आंतर्जीवे येतीश करड मुरी प्राप्त उनोदरि कहेगाप डे (?) . अते स्त्री
स्त्री आंतर्जीवे गोलीग राज मुरी फिगिन् उनोदरि कहेगाप डे (?) . अही
लांते अन्न रिंग राज नेह गोला पर्यं उनोदरिनो तेप जाणाप. आप प्रकारे
होहि आ देखाविली जाला करी.

इति इत्यां परं आ प्रकारं इति डे—

वर्णितं कीर राजाप, आहारो कुचित्पुरुचे नगिते ।

पुरिपाला पद्मितिपाप, अद्वापीतं तो रावया ॥ ? ॥

राहगण ए परिमाणं, कुपुरुषिप्रदगगाणमितं तु ।

ते वा अविदिअशयाणो, वयाणमि लृतिला तिरितो ॥ ? ॥

उपर्युक्त—एवं एहि पर्यं आप तेऽप्तो आहार रिंग इति अस्तु
वर्णिते ते अंतर्याम अनुराग राज गोला इत्येति (?) . एहि अ-
इत्यर्थ नव इति राजु गोला. अन्नाप तेह गोला आंतर्जीवे कृति गोला
ते होहि अही इति राजु गोला. ”

राजो इति अद्वापिति तिरित आप वयाणमि लृतिला तिरितो ॥

शयोज विशेष छन्दिग्रो याम धाय डे. जैम नय मुधीनी एक मुडी जेट्सा अमद नय एक चट्ठ जळ नित्य उट्टने पारणे क्षेत्राथ। उ पासे तेजोक्षेत्रपा उत्तम धाय डे, एम पांचवा अंगपां कहेकु डे. ते प्रमाणे श्रीमहात्रीर स्त्रीमीना मुख्यी सांजडीने मंष्टसीपुत्रे तेप करवायी तेने ते ज्ञानि बुत्तम धड हती. आ प्रमाणे उनोदरि तप आहार तथा अनाहारने दिसे छव्ययी अने जावयी निरंतर सेवन.

हवे वृत्तिसंक्षेप नामनो श्रीजो तपाचार कहे डे.

वर्तते ह्यनया वृत्तिर्जिङ्गाशानजडादिका ।

तस्याः संदेतपणं कार्यं, उद्द्यायनिग्रहांचितेः ॥ १ ॥

जावार्थ—“जेनाथी जोवानु रहेवाय ने वृत्ति कहेवाय डे. तेमां जिङ्गायी प-
द्यां अशन जळ विगेनो समावेश धाय डे. ते वृत्तिनौ इव, क्रूर, काल अंते जा-
वयी अनिग्रह झेवावसे संक्षेप वरवो, ते वृत्ति रांदेप तप कहेवाय डे.”

इवादिक अनिग्रह आ प्रमाणे समज्ञा—मुनि गांधरी भवी धर्म धार
पश्चात्ता अनिग्रह करे, तेमां छव्ययी एवो अनिग्रह करे के आजे पारे पात्रपा संर
न सागे तेवी नित्येप जिङ्गा प्रदण कर्वी, अद्यता जासाता अप्र जागरक औपस
एक प्राणी के मोट्क विगेरे सेवु, इत्यादि. ते उत्तर इत्यभिं विगेरे मुनिनो एठोन
जाणणा (१). क्रूरयी एवो अनिग्रह करे के एक पर्यो अद्यता ऐ पर्यो
अद्यता पोनाना गामवाधोज जे भडे ने सेवु, अद्यता परली दिसीदो दे पा शेद हंसरो
रामनीने ऐतेस्तो जिङ्गा आपे तो सेवी, इत्यादि (२), जावदी एवो अनि-
ग्रह विसंना पहेजा जागरूक अद्यता रारे जिङ्गा हरने निर्वाण ददा ददी हुं
आहार सेवा नोकडीश अने पर्यटन करीश, इत्यादि (३). जावदी एवो अनि-
ग्रह करे के बोइ हासतो, गाता के रोतो आहार आपे तो सेवो, अद्यता बोइ वैष्णवादि
षं यंशयेस्तो जिङ्गा अले तो देवी, नहीं तो न सेवी, इत्यादि (४). आ तीने
मातृ हयेवो अनिग्रह न करे तो तेने प्रत्यक्षित सागे डे, धाररो एव विलादि-
कनो अनिग्रह करे डे.

आं तप उद्द, अद्यम विगेरे ता वारता इति मुखाय डे, अने असिह उद्द-
दायी डे, कंपरे उद्द, अद्यम विगेरे निर्वाण न डे, एम्हे के प्रत्याहारन उद्द दूरे
घणो आटार धड हासे डे, अने आ तो रारे इत्यादि अनिग्रह पूर्ण दहे ? ते

कोइ जालतुं नयी, माटे आ तर अनिष्टन डे. वडी जिक्काटन करती बसते पर्वत सु-
धान करतुं के भननी थारणा प्रमाणे अनिष्टह पूर्ण घाओ के न थाओ, ती
दुष्टियि अटन करतुं, पण आहार ग्रहण करतामां अति प्रोति रामवरी नहीं. आ
तर उत्तर थी महात्मीर स्थानी, दंडण मुनि. हृषीहारी, शासिनी, पांदर खिलेले
द्युग्रीं डे. जीमेने पण दोक्हा लीया एडी “जाजाने अप्र जाग अतिज्ञो जिक्काट हृ
प्रदल करीग, चीती ग्रहण नहीं कहे” एओ अनिष्टह जोयो हतो. ते उत्तम-
दीने ने अनिष्टह पण उ पामे पूर्ण घयो हतो. परिवानने कोइ पण चुर्सन नवी
आ चिर उत्तर हृषीहारीनुं दृष्टीत कहे डे—

हृषीहारीनुं दृष्टांत.

थी नवं गुरुतां प्रकार साने भयनरांचो चुर्पै आपण रहेतो हतो. तेतो तेतो
परं उन चित्तान्तिकां युवाती हीने. एजी ते चोरी करता ज्ञायो. झोळेण तेवे खाली
दोगड्हात झाती. पण ते पात कर्वयी पागो आमयों नहीं, एक्से राजां तेवे तात
दहात झाती दूर्घात. तेयो ते चोराती पहोचावा गयो. त्या पहोचतिने पुन नहीं होताची
भेटे तेवे चुर नवीहे गालां. ते आपणग जेवे प्रहार करतो ते आपण वरी जेवे.
हां उत्तर दृष्टात्री झोळावा तेनु राष्ट्रहारी पूर्वी नाम प्रगिष्ठ घाटु.

ते उत्तर दृष्टात्री पिंगा गहिरा कुशाघ्यान नावनागामने सुशामोडे गयो. ते उत्त-
रात देवा उद्द दिव्य ब्राह्मण रहेतो हतो. ते दिव्यी हांगायी तेवे पाणी गोळाहाती. तेप्रोति
उद्द उत्तर दृष्टात्री गाये नीर जागा याती. गाये ते आपणग कोइ एहस्यने तेवानी जोत्या एवं
दिव्यी हांगायी. अनेके नींत आती तेती नीर काताती. परी “ आते चुम्पको
दिव्य डे, उत्तर दृष्टात्री आते नीर जागूरु ” एवं विगारीने ते प्रव्याइ यत्यने न्यान चक्षा
करूं तरु उत्तर दृष्टात्री गाये. तेगाया विजा सुशामायांग गायाया पिंगा. तेगाया केतकात्र
देवे तेवे आप्यात्रा गाया केजा, वग उडी आय जागूरु नहीं. गांव झाती चुकावते
उद्दें अविनु चुम्पक दीने. तेवाया गाड सीरु, एक्सो चंद्रागांगो अनेकूं अनु
वाह लेली वाचुउ दोलारा. तेवाया केजो आपणग न्यान करीने आव्यांत, ते नींत आपण
वेत्तरी देवाप्राप्त वाये, वर्तते याती आर्यो रात्ने ते राहतानी अस्य अंतर्वाली वापण
देवात्री, तेवे चुम्पकी तेती देवाप्राप्त वार्ताने याती नापणा. ते याती चुम्पक याप्तम्
देवात्री चुम्पक याती चुम्पक, अनेकूं यापणा चांगों का याती यावें उव वेत्तरी अंतर्वाली
तेवे आप्यात्रे भेटू चुम्पक राती न. उरु. एडी व्रतात्रा याया विजा न्यान अनेकूं याप्तम्.

एक गायने पण मारी नार्वी, ते जोइने ते धाइलनी स्त्री पोकार करती सती तेने गायो देवा सागी के “अरे ब्रू ! पापी ! हुं करे डे ?” तेनी गालोधी अत्यंत सोपायान थहने हृष्मद्वारीए तेन खड़ी तेहुं ऐट चीरी नालयुं, तेथी तेना गर्जमां रहेहुं चालक पण तरफस्तुं चे ककमा थहने पृथ्वीपर पक्ष्युं.

आ भमाणे धावण, गाय, स्त्री तदा चालक, चारेने पोते तल्काळ मारी नालेझाँ जोइने तथा “हे पिता ! हे माता !” एम बोझतां बोकारांओने जोइने हृष्मद्वारी विवर करता हाग्यो के “आ भमाणेनुं चुप्कर्म करनारा एवा भने धिशार डे! आर्वा पापथी भने नक्कां पण स्थान भल्यानुं नवी. हवे आ चालकोर्तुं कोण रक्षण करते ? हवे हुं अप्रिमां पेमुं के भृगुपान करहे ? शायी मारी शुभ्यि थाय ? अहो ! हुं सदाचारनो त्याग करीने चुप्कर्मस्वी पांयवाळो पांय थयो हुं.” ए रीते महा वैष्णवी शुन ध्यान करतो ते गाय वहार नीकलयो. गायनी वहार उथानमा कोइ महा मुनिने जोइ तेमने नपीने बोझो के “हे जगवन! आवा पापथी हुं शी रीते मूरा-श्श ?” मुनि बोस्या के “चारित्र ग्रहण कर,” कसुं उं के—

एगदिवसं पि जीवो, पब्वजमुवागर्तुं अण्णूणमणो ।

जद्विन पावण मुखं, अवस्स वेमाणिठ होइ ॥१॥

नाराय—“जो कोइ जीव शुद्ध भनयी एक दिवस पण भवान्या अंगीकार दरे तो ते कहि मुक्ति न पापे पण वैपानिक तो अवश्य पाप थाय डे.”

आ भमाणे ते हृष्मद्वारीए मुनि पासेथी पापनो भवीतार सोनठीने करनन दीक्षा दीधी. एही तेणे एक योदो अनिग्रह दीधो के “आकोश परीपटने तदन करता माटे मारे आ गायपांत्र रहेहुं, अने ज्या मुरी पारा पाशनुं बोजाओ भ्याल भरे त्यां मुरी मारे आहार लेवो नहीं.” एवो ए अनिग्रह मुनि ते हृष्मद्वारी मुनि तेन गायपांत्र कर्मनो कृप्य करता माटे विश्वरवा साग्या. सोसो तेने जोइने आकोश करण साग्या के “आ पापात्मा रवी, धावण, गाय अने चाल ए चार हत्ता भरनारे डे, तथा गायने सुंभनारो डे” एम योझीने तेष्वो ते मुनिनी तर्जना भरण साग्या; अने आकमी तथा पापाणादिकथी तेने निरंतर मारवा साग्या. ते भर्व मुनिए हृष्वीनी भेद सहन कर्यु. अने अत्यंत शांतरम भारण करी पोतातुं पाप भंगारीने जोमन हीहु नहीं. ए भमाणे उ माग व्यवीत थया स्थारे शमन स्वी मुर्जनो लक्ष्य उचादी तेका

(४४६) उपदेशमासाद जापातर-जाग ४ थो-स्तंन १५ मो।

पाप स्वपी अंवकारसमूहनो नाश थयो, ते खत्ते ए मुनि जावना जाववा आम्बा के “ हे आत्मा ! जेहुं दीज वावीए तेवुंज फल पामीए, तेमां पौरज्ञोकेनो काइ घ दोप नयी, आ झोको तो मारां छुक्कर्म स्वपी ग्रंथीने तोमवा माटे कठोर जापान्दि स्वप क्षारवके तेनी चिकित्सा करे डे, माटे एओ तो मारा खरा मित्रो डे, तेओ मने ये तार्सन विगेरे करे डे, तेवी तो अग्रिमा योगर्य। मुवर्णनी जेम मारुं मळिनपणुं दूर थर डे, बड़ी आ झोको तो मने छुर्गति स्वपी कारागृहमांथी खेचीने पोतानेज तेमां नस्ते डे, माटे तेचा परोपकारी उपर हुं शामाटे कोप करुं ? बड़ी तेओ पोतानां पुण्ये करीने मारां पाप थोइ नांखे डे, तेवी ते परम वांधवोने मारे दोप आपत्रो न जोडए, बड़ी ते ओए मने करेज्ञां वथ वंथन विगेरे मने संसारधी मुक्त करावनार होवाथी हर्व आम-नारां डे, मात्र ते कर्म तेओनेज अनंत संसारना हेतुचून थवानां डे, तेवी मने दुःख थाय डे, बड़ी आ पौरज्ञोए मारी तर्मना करी, पण मने मार्यो नहीं; कशाच मार्यो, पण मारुं जीविन नाश कर्यु नहीं, कदाच ते पण नाश कर्यु, पण वांधवनी जेम तेओ-ए मारा थर्मनो नाश कर्यो नयी, उज्ज्ञाते ओ तो मारा आत्मास्वप धरमां फेरेज्ञा अने अनादि काल्पथी रहेज्ञा जावचोरोने काढवा माटे मने सहायन्त्रूत थया डे, ” इत्यादि शृंग ध्यानमां तन्पर थझ्ने ते मुनिए क्षपकथेणी उपर आहु थड़ केवज्ञानस्थी गृष्णनी कान्तियी आन्मानो प्रकाश कर्यो।

अहो झोकोत्तरः कोऽपि, तपःकुंभोन्दवः प्रनुः ।

नाविर्जयेत्पुनर्येन, शोपितः कर्मवारिधिः ॥१॥

“ जावाय—“ अहो ! तपस्य आगम्य ऋषि कोइ आसाकित्र डे के तेवे दोष वांझो रम्भन समुद्ध फरीथी प्रगटन थनो नयी, ”

मृतिका यस्य तत्रेव, पततीत्यन्यथा न हि ।

येन यत्रार्जिनं कर्म, स्थाने तत्रेव निदितम् ॥२॥

जावाय—“माही ज्ञानी न्यानपदे डे” ए उक्ति गोढीनयी, कम्हेज्ञे यो अं दरान्देन दर्तुने रम्भन नाश पमादगृं, अर्यान् उयो कर्म वांतु मां इहीनेत्र लगायुः—”

ज्यामगान ४७५ मुं. रचिताकृते नामना वीता तपाचार विं. (४४७)

केवली सुरगणेन निर्मिते, स्वर्णपंकजपदे स्थितश्च सः ॥
तत्तपःस्तुतिवचोमृतेः शुच्चेन्द्रव्यजंतुसुमहीमासिंचयत् ॥३॥

जाशार्थ—“देवगणोए रचना गुरुण क्षयल उपर वेसी ने केवलीए ते तपनी सुनिना रचनमवी शुच अपनरसे करीन जब्य प्राणीन्पी सारी पृथीतुं सिंचन कर्यु.”

इत्यन्दिनपरिमितोषदेशमासादृच्छां नवदशस्तंत्रस्य
एवाशीत्यपि विश्वान्तमः प्रवंभः ॥ ४७५ ॥

॥ संपूर्णोऽयं स्तंत्रः ॥

ओगणीशमो स्तंभ संपूर्ण.

जाहेर खबर.

श्री उपदेश प्रासाद भाषांतर.

स्थंभ १४. व्याख्यान ३६०.

जुदा जुदा पांच विजाग करवामां आवेद्धा डे.

१. विजाग ? हो—(स्वंज ? थी ४) समकिनना ६७ ओझनुं स्वरूप कथाओं से हित-चीमनझाझ सांकल्चंद तरफयी उपायेव पण तेनी अंदर जूझो पणी रही गयेझ होवाई फरीने जापांतर तैयार कराव्युं डे, ते अमारा तरफयी उपाध्ने बहार पक्कातुं डे..... किंमत रु. ?-८-० थरो.
२. विजाग २ जो—(स्वंज ५ थी १४) भावकुनां वार व्रतो पैकी आउ व्रतनुं स्वरूप कथाओं सहित-आ विजाग चीमनझाझ सांकल्चंदना जागपां उपावेद्धो अमारे त्यां पक्के डे..... किंमत रु. ?-८-०
३. विजाग ३ जो—(स्वंज ?० थी ?१४) भावकुना नवमा व्रतयी चारमा व्रत मु-पीनुं तथा शीनी अनेक वावतोनुं स्वरूप कथाओं सहित-आ विजाग रात अ-माग तरफयीन उपायवामां आओ डे. किंमत रु. ?-८-०.
४. विजाग ४ थो—(स्वंज ?५ थी ?१४) अनेक उपयोगी हकीकतेनो संप्रह अ-मागवारक ने उपयोगी कथाओं संगुज-आ विजाग पण अमारा तरफयी बहार पाक्कामां आओ डे. किंमत रु. २-८-०.
५. विजाग ५ थो—(स्वंज ?० थी ?१४) आ विजागपां पणी उपयोगी चारतो अन्नांसी डे. अमाग ताणयी उपाय डे. वहार पड्डेशीकिंमत रु. ?-८-० थी कटी झरवे.

असाद ?८५३५.

श्री जैन धर्म प्रमारक मना—जावनगर.

जैन धर्मनी साहारा, कस्तुरा, जापनगर, मुंबई, अमदाबाद, पासीताला ने उपदेश विनां स्वार्थी उपाध्ने बहार पक्की तपाम पुस्तो ने ग्रियो अमारी औंगो-मल्लंदी व्यापकी किंमते कटी गहरो. वेचाण पुर्णानुं झीम्ह मंगारनाने तमत मोराम-एवं झारवे.

श्री जैन धर्म प्रमारक मना—भावनगर.

